

Misijná knižnica
„NITRA“



SVETOVÉ MISIE

Dr. KAROL KMEŤKO

MISIJNÁ KNIŽNICA „NITRA“.

VYDÁVA

SPOLOČNOSŤ BOŽIEHO SLOVA NA SLOVENSKU

II.

SVETOVÉ MISIE

(Katolícka misiologia)

S v ä z o k I I.

Napísal :

Dr. KAROL KMEŤKO,

biskup nitriansky,

krajinský predseda Misijnej jednoty duchovenstva.

NITRA 1942.

Nákladom Misijného domu Matky Božej v Nitre.

So súhlasom vrchnosti diecezánnej pod č. 1825/1942
a rehoľnej pod č. 219/1942.

Tlačou kníhtlačiarne Andreja, fil. v Nitre, Hlinkova č. 2.

Úvodom.

V I. sväzku diela »Svetové misie« prebrali sme zásadné poznatky a dôvody katolíckej misiologie, taktiež aj dejiny svetových misií.

Z dôvodov, uvedených v I. časti sväzku, presvedčili sme sa, že misijné dielo tvorí hlavnú ideu a vrcholný cieľ božskej ekonomie, že vôľa Božia spasit ľudí je všeobecná, vzťahuje sa na každého človeka a na všetky národy. Dokázali sme to z Písma sv. tak Nového ako aj Starého zákona, z ústneho podania (tradície) a rozumovými dôvodmi na základe učenia Cirkvi katolíckej.

V druhej časti predmetom nášho skúmania boli cirkevné dejiny s toho hľadiska, či Cirkev katolícka vždy správne chápala a uskutočňovala svoje božské poslanie a božský rozkaz svojho Zakladateľa: »Učte všetky národy...«¹⁾ Presvedčili sme sa pri tom, že od založenia Cirkvi nebolo takého storočia, v ktorom by Cirkev nebola získala niektorý národ alebo národy do ovčínca Kristovho a že s jej misijnou činnosťou nedajú sa ani porovnať podobné obdobné snahy iných náboženských spoločností. Prebrali sme aj bohatú literatúru misiologie, ktorá sa rovnomerne vyvíja s misijnými úspechmi.

Týmto sme však našu úlohu neskončili. Sú mnohé misijné otázky, ktoré zaujímajú tiež významné miesto v misiologii; bez riešenia týchto nemali by sme úplný, dokonalý obraz o tej obrovskej práci, ktorú Cirkev od počiatku nepretržite a s veľkou dôslednosťou koná, aby získala všetky národy pre kráľovstvo Kristovo. Preto

¹⁾ Mat. 28,19

v tomto II. sväzku nášho diela chceme prebrať aj tieto otázky, menovite mienime podrobne pojednať tú vážnu otázku, kto má v Cirkvi právo a povinnosť v prvom rade túto misijnú úlohu konať, t. j. ktoré osoby, úrady a spoločnosti ju skutočne prevádzajú (Subjekt, podmet misií). Predmet, cieľ a prostriedky (spôsoby) mis. činnosti sú tiež také problémy, ktoré tesne súvisia s našou úlohou a preto i tie musíme náležite objasniť a vysvetliť v rámci misiológie. — Konečne preberieme aj verejnoprávne postavenie misií v jednotlivých štátoch a iné mis. otázky, ktoré boli už síce pretriasané aj v mis. Ročníkoch, ale ani teraz nič nestratili na svojom význame.

Ten záujem, ktorý prejavily naše smerodajné kruhy o I. sväzok tohoto diela, oprávňuje ma dúfať, že ani to-
muto doplnku, bez ktorého by dielo toto bolo nedokonalé,
neodoprú svoju vzácnu pozornosť.

P ô v o d c u.

Diel III.

SPRAVOVANIE
SV. MISÍ.

I. část:

Kto vykonáva mis. činnosť?

Podmet (subjekt) misií.

Pri misijnom diele, ktoré Cirkev z rozkazu Božieho koná na celom svete, musíme rozoznávať misijný podmet a predmet, t. j. treba nám rozlišovať mis. činiteľov (nosiťelov mis. rozkazu) od tých, medzi ktorými sa misijná činnosť koná.

Predmetom mis. diela je celý svet. Teritoriálne zahŕňa v sebe celú zemeguľu, osobne všetkých ľudí, všetky národy sveta. Nie tak podmet (subjekt) misií, lebo tento sa nevzťahuje na každého kresťana, ale len na niektoré, Spasiteľom k tomu vyvolené a Cirkvou k mis. cieľu ustanovené osoby a spoločnosti. Týmto nechceme tvrdiť, že v Cirkvi len niektorí sa majú starať o misie a ostatní veriaci nečinne sa môžu dívať na toto veľkolepé dielo Božie, ale len to chceme vyzdvihnúť, že niektorí, ako pápež, rozkaz Kristov prevádza *priamo*, a to božskou právomocou (*iure divino*), iní, ako biskupi, zásadne podľa príkazu Spasiteľa daného apoštolom tiež božskou, v skutočnosti a konkrétne však apoštolsko-cirkevnou právomocou konajú tento rozkaz, a to vo svojich diecézach ako hlavní misionári touto riadnou, bezprostrednou právomocou tak, na veriacich, ako i neveriacich, vzhľadom však na svetové misie nie riadnou právomocou bezprostredne, ale nepriamou, plnením mis. rozkazov pápeža; iní, ako misionári, z poverenia Cirkvi, iní, ako veriaci, nepriamo (*indirecte*), keď svojimi dobrými skutkami a obeťami pomáhajú misiám a tak tiež berú účasť v práci a boji za šírenie kráľovstva Kristovho.

Pápež a biskupi ako nástupci apoštolov na základe božského práva z nariadenia Krista Pána, sú povinní a oprávnení vieru Kristovu hlásať po celom svete, lebo im

sveril Syn Boží túto veľkú a vznešenú úlohu, keď ich rozposlal hlásať evanjelium všetkým národom. ¹⁾ Biskupi vykonávajú toto poslanie tiež iure divino, nie však samostatne, takým úplným rozsahom právomoci ako viditeľná hlava Cirkvi pápež, ale len ako jemu podriadení nástupci apoštolov.

I. Pápež

ako viditeľná hlava Cirkvi, námestník Pána Ježiša na zemi, nástupca sv. Petra, má najvyššiu hodnosť a plnosť svrchovanej vlády a právomoci v Cirkvi, a to z vôle a ustanovenia samého Pána Ježiša. On je v Cirkvi najvyšší, v zásadách viery a mravov neomylný učiteľ, veľkňaz, sudca a svrchovaný pastier všetkých veriacich, kňazov a biskupov. Z tohoto jeho prvenstva (primátu) cirkevnej právomoci plynie aj jeho plná právomoc vo veciach šírenia viery a starostlivosť o to, aby bol dostatočný počet vierozvestov, vysielaných po celom svete hlásať náuku Kristovu. On stojí na čele celého mis. hnutia a každý misiónár vlastne od neho má poslanie hlásať evanjelium. Kto by ho od iného dostal, alebo nie v jeho mene vykonával svoj úrad, nebol by pravým vierozvestom, hoci by aj dobromyseľne pokračoval vo svojej úlohe. Preto keď I. § kánona 1350. cirk. kódexu priznáva biskupom a farárom povinnosť starať sa o obrátenie nekatolíkov, 2. odsek tohoto kánona zdôrazňuje: »Na iných územiach všetka starostlivosť, týkajúca sa misií nekatolíkov, je výlučne vyhradená Sv. stolici«. Teda všetky práva, spojené so šírením viery či bezprostredne, či prostredníctvom biskupov, patria pápežovi, poľažne Sv. Stolici.

Pápež túto svoju svrchovanú právomoc a dozor nad misiami prevádza alebo osobne, priamo, alebo prostredníctvom pomocníkov, či už jednotlivcov, či ústavov k tomu

¹⁾ Mat. 28, 19. — Mar. 16, 15.

povolaných, ktorých touto úlohou poverí. Toto poverenie vzťahuje sa v prvom rade na centrálny orgán mis. hnutia, na Sv. rímsku kongregáciu šírenia viery (S. Romana Congregatio de Propaganda Fide), ktorá je najvyšším fórom všetkých mis. otázok tak v Európe ako aj v mis. územiach, a tým zabezpečuje jednotné vedenie mis. diela v Cirkvi sv.

Táto jednotná, jedine od námestníka Kristovho závislá centrálna správa katol. misií, naplňuje obdivom aj nepriateľov Cirkvi, spolu však dodáva dôveru tak misionárom ako všetkým veriacim, ktorí nemajú nijakej pochybnosti o nestrannosti, spoľahlivosti a vysokej úrovni tohoto ústredného mis. orgánu, a preto verne plnia jeho nariadenia biskupi, kňazi a veriaci.

II. Biskupi

nie sú len jednoduchými pomocníkmi pápeža, ale ako opravdiví nástupcovia apoštolov, sú skutoční správcovia Cirkvi. Oni sú, ako snem Vatikánsky poznamenáva, opravdiví pastieri stád sebe vykázaných, ustanovení Duchom sv. spravovať Cirkev Božiu ²⁾, preto sa menujú aj kniežatami Cirkvi. Keďže majú riadnu, bezprostrednú spravujúcu moc zásadne podľa ustanovenia Kristovho, aktuálne však podľa poverenia apoštolsko-cirkevného, menujú sa aj Ordinariami, t. j. riadnymi správcami svojich diecéz. Sú však v tom podriadení pápežovi, ktorý im pri ich menovaní dáva moc spravovať určitú diecézu.

Podľa tohoto môžeme ustáliť aj ich právomoc a *po-
vinnosť vo vceiach misijných*. Ako sme už pripomenuli, na základe cirkevného zákonníka (kánon 1350. § 1.), povinní sú starať sa o tých nekatolíkov, ktorí sú na území ich biskupstva. Keďže ich úrad je pokračovaním úradu a dôstojnosti apoštolov, táto ich úloha zakladá sa na Bož-

²⁾ Sk. ap. 20, 28.

skom práve, t. j. podľa ustanovenia Božieho sú povinní hlásať evanjelium a získať pre Cirkev inovercov svojej diecézy, a to spôsobom, horlivosťou a múdrosťou, ako to v daných pomeroch za najvhodnejšie uznávajú, bez toho, že by k tomu potrebovali od pápeža zvláštne splnomocnenie alebo výzvu. Týka sa to zvlášte biskupov, ktorí vo svojej diecéze majú aj pohanov. ³⁾

Aké práva a povinnosti majú biskupi *mimo* svojej diecézy? Právomoci výslovne vymedzenej vlastne nemajú nijakej, lebo takú, čo sa rozprestiera na celý svet a všetky diecézy, má výlučne pápež, — povinnosti však majú. Aj biskupi ako nástupcovia apoštolov, sú viazaní ku svetovému mis. dielu a majú na ňom účasť brať spôsobom, plynúcim z podstaty ich úradu. V I. sväzku nášho diela sme dokázali rozličnými dôvodmi, že každý kresťan katolík, teda aj svetskí veriaci sú povinní podľa svojich duševných a hmotných síl podporovať veľké dielo šírenia viery Kristovej medzi pohanmi. Tým viac sú k tomu zaviazaní kňazi a ešte väčšmi biskupi, lebo k tomu majú väčšiu možnosť ako kňazi a jednoduchí veriaci. Svojím vplyvom, nariadeniami a dobrým príkladom účinne povzbudia všetkých svojich poddaných *k modlitbám a obetiam za misie*. V ktorej diecéze sa o to málo dbá, tam sa len malý záujem javí u kléru a veriacich o misie. ⁴⁾

Pápež Benedikt XV. vo svojej veľavýznamnej encyklike »Maximum illud« (30. XI. 1919 vydanéj) takto

³⁾ Na sneme amerických biskupov r. 1898 bolo usnesené : Biskupi a duchovní, ktorí vedia, že na území ich právomoci sú ešte Indiáni, neobrátení na pravú vieru, svojim dušpastierskym povinnostiam by nevyhoveli, keby sa len o svojich veriacich starali a nesnažili by sa tamtých z tmy nevery vyslobodiť a priviesť ku Kristovi.

⁴⁾ Už r. 1622 upozornila Propaganda biskupov na túto ich povinnosť : Biskupi a preláti sa majú v najväčšej miere zúčastniť v tom apoštolskom diele (misijnom), lebo oni sú vlastne nástupci v úrade apoštolov.

označuje túto ich zaviazanosť : »Aby naše žiadosti čím viac a čím istejšie priniesly ovocie v plnej miere, povinní ste, ctihodní bratia, správňovať istým spôsobom misijnú činnosť svojich kňazov. U veriacich je totiž náklonnosť a vôľa poskytovať podporu vierozvestom apoštolského ducha ; túto náklonnosť teda múdro treba využiť k tomu, aby čím viac prispela k dobru misiám.« Pius XI. »pápež misijný« vo svojom okružnom liste »*Rerum Ecclesiae gestarum*«⁵⁾ nariaďuje, že kňazov, cítiacich v sebe povolanie misijné, ani v tom prípade nemajú biskupi zdržať v službe svojej diecézy, ak by bol tam citeľný nedostatok kňazstva. (Skúsenosť dokazuje, že Boh také obety odmeňuje tým, že povoláva do radu svetských kňazov nové sily v hojnom počte.) — Tento pápež predpisuje biskupom zvlášte tie praktické povinnosti, aby vo svojich diecezách zakladali a šírili štyri pápežské misijné diela (spolky), ktoré sú všeobecného rázu, t. j. pre celú Cirkev založené, a to : Pápežské dielo šírenia viery, Dielo sv. Petra ap. pre výchovu domorodých kňazov, Dielo detinstva Ježišovho (pre mládež), a *Jednotu duchovenstva* pre misie. — Jeho encyklika »*Rerum Ecclesiae*« končí sa výzvou na biskupov, aby ním označené mis. predpisy verne zachovávali.

Biskupi tieto svoje mis. povinnosti všade svedomite plnia a najmä tejto ich čulej spolupráci možno pripisovať značný rozkvet misijnej činnosti v najnovšej dobe po celom svete.

III. Kongregácie.

A) *S. Congregatio de Propaganda Fide.*

Pápež, ako námestník Krista Pána na zemi, nástupca sv. Petra a viditeľná hlava Cirkvi sv., je hlavným držiteľom všetkej moci v Cirkvi, a preto je aj najvyššou in-

⁵⁾ 28. II. 1926.

štanciou v usmerňovaní misijných vecí v Europe a v zá-
morských krajinách, čím celej misijnej akcii dodáva cha-
rakter jednoty a pevnosti, obdivovanej aj nekatolíkmí.

Keďže riadenie rozsiahlej a složitej misijnej činnosti
vyžaduje mnoho centrálnych pracovníkov a sám by k to-
mu: nijako nestačil, sveril túto úlohu rôznym korporá-
ciám, takzv. kongregáciám, ktoré túto akciu v jeho za-
stúpení, v jeho mene konajú, hlavne však sv. kongregácii
»Propaganda«, ustanovenej pre šírenie viery.

Naliehavú potrebu sústrediť všetky misijné záležitosti
podľa možnosti v jednom ústrednom orgáne, pôsobiacom
v Ríme, súrili už sv. Bernard v XII. storočí, Raymundus
Lullus v XIII., Thomas a Jesu (počiatkom XVII. storočia)
a iní. V XVI. storočí za pápeža Pia V. na radu generála
Jezuitov sv. Františka Borgia dve komisie z kardinálov
boly zriadené pre obrátenie nevercov a návrat bludá-
rov; tieto však v krátkom čase zanikly ako aj Klementom
VIII. založená mis. kongregácia »Super negotiis fidei et
religionis catholicae«. Konečne 6. jan. r. 1622 bola táto
významná idea realizovaná tým, že pápež Gregor XVI.
založil *stálu* kongregáciu pre šírenie viery, pozostávajúcu
z 13 kardinálov. Táto sa prvý raz sišla 14. jan. t. r. a hneď
rozposlala obežník, oznamujúci jej založenie, nunciatúram,
biskupom, panovníkom a predstaveným reholí. 22. júna
1622 pápež svojou bulou »Inscrutabili divinae Providen-
tiae« oznámil založenie tejto najvyššej mis. rady ce-
lému svetu. R. 1626 otvorená bola veľká mis. kníhtla-
čičia^ň polyglotná (viacjazyčná) a v nasledujúcom roku
Urban VIII. založil kolégium Propagandy, ktoré teraz
je nazvané po jeho mene. Práva a kruh pôsobnosti Pro-
pagandy byly prv rozsiahle a spojené s ohromnou prácou.
Pius X. apoštolskou konštitúciou »Sapienti consilio«, vy-
danou 29. júna 1908, túto právomoc Propagandy obme-
dzil a tak tento ústav odbremenil v jeho ohromnej činno-
sti. Toto ohradenie týka sa najprv mis. území, nakoľko

činnosť Propagandy rozprestiera sa len na tie kraje, v ktorých ešte nie je zriadená riadna hierarchia,⁹⁾ ale ktoré sa nachádzajú v mis. stave pod správou apoštol-ských administrátorov a ap. prefektov. Okrem toho členovia mis. reholí (kongregácií) len ako misionári sú podriadení správe Propagandy, ale ako rehoľníci patria i naďalej do sféry rímskej Kongregácie rehoľníkov. Taktiež v mis. otázkach, týkajúcich sa neporušenosti viery, obradov a *manželských vecí*, rozhodujú iné, patričné kongregácie.

Kruh činnosti a právomoc Propagandy sú presne označené aj v cirkevnom zákonníku, a to v kánone 252. V §-e 1. sa hovorí : Kongregácia de Propaganda Fide stojí na čele misií pre hlásanie evanjelia a katolíckej náuky, ustanovuje a zameňuje potrebných služobníkov a má právo prejednávať, konať a previesť všetko, čo je v tejto veci potrebné a vhodné. — § 2. takto znie : Stará sa o všetko, čo patrí k riadeniu snemov v územiach jej podriadených ; § 3. sa zmieňuje o tých krajoch, ktoré do jej právomoci patria : sú to také územia, kde hierarchia nie je ešte zavedená, kde je teda ešte stav misijný alebo keď je tam aj hierarchia ustálená, patričný kraj sa nachádza ešte v počiatočnom stave vývinu. Podriadené sú jej cirkevné spoločnosti a semináre, založené výlučne preto, aby sa v nich vychovávali misionári pre cudzinecké misie, zvlášte čo sa týka ich stanov, správy a povolení, vzťahujúcich sa na vysvätenie ich chovancov; § 4. uštaľuje že Propaganda tie záležitosti, ktoré sa týkajú viery, *manželských vecí* a stanov, sv. obradov, má postúpiť patričným (zodpovedným) kongregáciám ; § 5., ako sme už poznamenali, nariaďuje, že rehoľníci len ako misionári sú podriadení Propagande.

⁹⁾ Niektoré krajiny, hoci je tam už zavedený hierarchický stav, predsa patria pod správu Propagandy, ak sú ešte len v počiatočnom misijnom vývine.

Aj inoverci uznávajú, že Propaganda je jednou z naj-
veľkolepejších ustanovizní sveta. Skutočne je ona gene-
rálnym štábom Cirkvi, bojujúcej za šírenie viery a krá-
ľovstva Kristovho na celej zemi, ktorý z Ríma vysielá a
diriguje bojovníkov Kristových na všetky úseky zeme.

Sú však niektoré krajiny, ktoré iné kongregácie sprava-
vujú; napr. kde sú katolíci orientálneho obradu. Títo pa-
tria pod správu Kongregácie cirkvi východnej, dokiaľ ve-
riaci latinského obradu podliehajú Propagande. O týchto
neskôr bude reč.

Tu vypočítame tie štáty a kraje, ktoré podliehajú vý-
lučne právomoci Propagandy. Viaceré z nich nachádzajú
sa v európskych štátoch, kde katolíci v takzv. diasporách
medzi inovercami (protestantmi alebo schizmatikmi) žijú
v menšine, alebo podľa historického vývoja od dávnych
časov sú spravovaní Propagandou, hoci je v nich hier-
archia zavedená. Také misijné územia sú

v EUROPE:

1) Island; 2) Nórsko a Špitzberg; 3) Švédsko,
4) Fínsko; 5) Dánsko; v týchto štátoch sú zriadené apošt.
administratúry; 6) vo Švajčiarsku opátstvo sv. Maurícia; 7)
v Španielsku gibraltárska diecéza; 8) v býv. Jugoslávii:
arcibiskupstvo v Sarajeve, v Antivari (Bar) a Skoplje; biskup-
stvo v Banjaluke a Mostare; 9) v Bulharsku: diecéza v Ni-
kopolise a ap. administratúry v Sofii a Philopolise; 10)
v Albánsku dve arcibiskupstvá (v Skodre a Durazzo), tri bi-
skupstvá a jedno opátstvo; 11) v Grécku: tri arcibiskupstvá
a dve apošt. administratúry; 12) v európskom Turecku: jedna
apošt. administratúra v Carihrade.

V ÁZII:

1) Palestína: Jeruzalemský patriarchát; sem patrí aj
ostrov Cyprus; 2) Arábia; 3) Sýria; 4) Malá Ázia (ar-
cibiskupstvo v Smyrne); 5) Mezopotámia (arcibiskupstvo
babylonské); patriarcha chaldejský sídli v Mosule, arcibiskup
sýrsky v Damašku; 6) Perzia; 7) celá Čína; 8) celé Ja-
ponsko s Koreou; 9) Predná a Zadná India; 10)
všetky juhoazijské ostrovy; 11) Sibír.

V AMERIKE.

V tomto veľkom svetadiele je zriadená riadna cirkevná hierarchia s arcibiskupstvami a biskupstvami, predsa takmer v každom štáte sú aj apoštolské vikariáty alebo prefektúry, ktoré sa starajú o obrátených Indiánov a Černochov alebo sa snažia získať ich pohanských súkmenovcov.

V AFRIKE.

Zpod jurisdikcie Propagandy sú vyňaté len Alžír, Karthágo, Oran, Konštantína, Španielské a portugalské ochranné územia a cirkev orientálneho rítu (koptské biskupstvá).

AUSTRÁLIA

s novým Zélandom a celou Oceániou sú podriadené Propagande; hoci je tam na mnohých miestach zriadená aj hierarchická organizácia (7 arcibiskupstiev, 16 biskupstiev), keďže sú i s apošt. vikariátmi a prefektúrami ešte len v počiatočnom mis. stave. Na Filipínach je zriadená od 16. storočia riadna hierarchia, a preto tieto ostrovy nie sú pod správou Propagandy.

Stav a hranice mis. území sa ustavične menia podľa potrieb a vzrastu šírenia viery; počet mis. staníc, apošt. vikariátov, prefektúr a diecéz stále je na postupe. Takmer každé číslo »Acta Apostolicae Sedis« je toho svedkom a dôkazom.

Podľa stavu zo dňa 10. III. 1937

v Europe

bolo osem arcidiecéz, 12 diecéz, 7 apošt. vikariátov, dva mis. okresy a jedna abbatia nullius, ktoré sú pod správou Propagandy;

v Ázii

jeden patriarchát, 12 arcidiecéz, 35 diecéz, 113 apošt. vikariátov, 53 ap. prefektúr a 12 samostatných mis. staníc;

v Afrike

boly vtedy 3 diecézy, 92 ap. vikariátov, 34 prefektúr, 10 mis. staníc a dve opátstva.

V Oceánii :

7 arcidiecéz, 19 diecéz, 27 ap. vikariátov, 12 prefektúr, 1 mis. stanica a 1 opátstvo.

V Amerike :

1 arcidiecéza, 3 diecézy, 36 ap. vikariátov, 15 prefektúr a jedna mis. stanica.

Na celom svete bolo v tomto čase Propagande súhrnne podriadené : 1 patriarchát, 28 arcidiecéz, 72 diecéz, 275 ap. vikariátov, 114 ap. prefektúr, 24 mis. staníc »sui iuris«, 2 mis. dištrikty a 4 abbácie. Spolu teda 520 mis. území spravuje táto veľká misijná centrála. Zpomedzi všetkých štátov najviac ich je na obrovskom území Číny : 130. Zaiste ohromná to farcha do toľkých krajín vysielat misionárov a starať sa o ich výživu, udržovanie a rozkvet !

Misijné ústavy a spolky, podriadené Propagande.

1) *Pápežské kolégium »Urbanum«*, založené pápežom Urbanom VIII. roku 1627 bulou »Immortalis Dei«. Od založenia po rok 1923 bolo v ňom vychovaných 3252 misionárov. Tento ústav, ktorý vychováva vierozvestov pre každý obrad a pre všetky misijné územia, bol preložený zo starej budovy do nových budov na Janicule r. 1931 ; navštívil ho aj pápež Pius XI. Počet študentov r. 1924 bol 540 z rôznych národností.

2) *Kolégium kongregácie Nepoškvrneného Srdca Márie*, kanonicky založené r. 1930 v Ríme pre sčeuťských misionárov.

3) *Kolégium »De la Consolata«*, založené pre zahraničné misie r. 1923 v Turíne.

4) *Kolégium misionárov »Synov Nepoškvrneného Srdca Márie«* v Ríme (založené r. 1924).

5) *Kolégium afrických misií pre »Spoločnosť synov Sacré Coeur«* vo Verone (1929).

6) *Kolégium »Našej Panej Africkej«* pre misie Bielych Otcov v Ríme (1930).

7) *Kolégium »Kráľovnej Apoštolov«* pre palotínov v Ríme (1926).

8) *Kolégium »Brignole-Sale Negroni«*, založené markízom tohože mena r. 1852 pre lazaristov.

9) *Kolégium sv. Chrysogona* v Ríme pre trinitárov (1909).

10) *Kolégium Serafické sv. Františka As.* pre Menších bratov konventuálov v Ríme (1885).

11) *Kolégium sv. Františka As.* pre kapucínov v Miláne (1919).

- 12) Kolégium sv. Františka As. pre kapucínov v Palerme.
- 13) Kolégium sv. Františka Xav. v Ríme pre jezuitov (1927).
- 14) Kolégium sv. Jozefa z Leonessy pre kapucínov v Reggio Emilia (1928).
- 15) Kolégium sv. Laurencia z Brindisi pre kapucínov v Ríme (1908).
- 16) Kolégium sv. Alexia z Falconieri pre servítov v Ríme (1921)).
- 17) Kolégium sv. Antona Paduánskeho pre františkánov v Ríme (1888; medzinárodné).
- 18) Kolégium sv. Tomáša Akvinského pre dominikánov v Ríme (1933; medzinárodné).
- 19) Kolégium Spoločnosti sv. Kolumbána pre čínske misie v Ríme (1934).
- 20) Ústav kardinála Cagliera pre misie saleziánov v Ríme (1924).
- 21) Ústav v Miláne pre cudzinecké misie (1926).
- 22) Apoštolská škola »Sacré Coeur» pre misie v Albino, provincia Bergamo (1933).

Ženské ústavy.

- 1) Misijné Kolégium Dcér sv. Anny v Ríme (1922).
- 2) Misijné Kolégium Sestier Karity Nepoškvrnenej v Ivrei (1923).
- 3) Mis kolégium sv. Petra Claverského v Ríme (1924).
- 4) Mis kolégium sv. Františka As. v Ríme (1924).

Sv. Kongregácia Propagandy mimo týchto ústavov spravuje rôzne vyššie školské ustanovizne, ktoré boli utvorené Sv. Stolicou, a nie iniciatívou kongregácie alebo ordinariátov; také sú katolícke univerzity v Indii, v Shanghai, Tien-Tsine a Tokiu. Tu uvedieme aj vyššie vzdelávacie (školské) ústavy, závislé priamo od Propagandy. Tieto sú :

- 1) Pápežský a kňazský seminár v Skutari (Albánsko) pre výchovu svetského duchovenstva na Balkáne.
- 2) Páp. seminár v Aténach. Výchova klerikov je sverená jezuitom.
- 3) Páp. seminár v Kandy (Ceylon), otvorený r. 1893 príčinou Leva XIII., spravovaný od r. 1905 jezuitmi, má právo udeľovať aj doktorát z teologie a filozofie.

4) Katolícka univerzita v Pekingu (Fu-Jen), založená Píom XI. r. 1923, pôvodne pod správou benediktínov, 1933 bola však sverená Spoločnosti Slova Božieho (Steyl).

Zpomedzi obecných misijných spolkov ústrednej správe Propagandy sú podriadené tieto: Pápežské dielo šírenia viery, Páp. dielo sv. Petra Ap. pre výchovu domorodých kňazov a Jednota duchovenstva pre misie.

Z predmetov mis. výstavy Sv. roku (1925) bolo zriadené *mis. etnologické múzeum* v budovách Laterána. Toto múzeum nepatrí síce priamo pod správu Propagandy, ale za predsedu správy múzea je Sv. stolicou ustanovený každočasný sekretár Propagandy.

Mis. tlačový podnik »*Agenzia Fides*«, založený r. 1927, ktorý z celého sveta obdržané mis. zprávy zostavuje a rozširuje vo viacerých rečiach všetkým mis. novinám, časopisom a priateľom misií, je síce nezávislý od Propagandy, sídlo svoje má však v jej budovách.

Vnútoraná správa Propagandy.

V spravovaní Propagandy ako hlava tejto veľkej mis. ustanovizne vyniká jej generálny prefekt (*Praefectus generalis*), menovaný pápežom. Má síce i sám veľkú právomoc, predsa vážnejšie veci kongregácie podľa predpisu vybavuje s ostatnými kardinálmi, pridelenými Propagande. Sú to: vymenovanie mis. biskupov, ustanovenie diecéz, ap.-vikariátov a prefektúr, svolanie mis. synod a potvrdenie ich usnesení.

Terajším generálnym prefektom je kardinál Peter Fumasoni-Biondi (narod. v Ríme 4. IX. 1872, menovaný za prefekta Píom XI. 16. III. 1933). V rade prefektov je 28. — Sv. Otec ho prijíma na riadny výsluch 1. a 3. štvrtok každého mesiaca. I z tohoto vidieť veľký význam tejto inštitúcie. V jeho zodpovednom úrade pomáha mu veľký sbor 21—27 kardinálov, ktorí však všetci ne-sídliia v Ríme. Hlavní úradníci kongregácie sú: *tajomník*

a *podtajomník* (tajomníkom je teraz arcibiskup Celsus Constantini). Títo tiež dvakrát mesačne referujú sv. Otcovi o misiách.

Poradcovia (consultores) v otázkach im pridelených podávajú svoje mienky a návrhy, rozhodujúceho slova však nemajú. Za takých zvolení bývajú biskupi, kňazi, rehoľníci, ktorí sú zbehlí v misijných veciach. R. 1936 bolo ich 28.

K personálu Propagandy patrí *archivár* so šiestimi pomocníkmi, ďalej t. zv. *minutanti* (počtom 6) a pisári (protokolisti).

Všetky kancelárie a úrady sú umiestené v budove Propagandy (Roma, Piazza di Spagna 48), kde bývajú aj generálny prefekt a sekretár.

Kongregácia zasadá každý týždeň za predsedníctva generálneho prefekta (conventus ordinarius). Plenárne zasadnutia (comitia generalia) sa zadržiavajú mesačne; na nich rozhodujú podľa návrhov sekretára alebo vážnejšie otázky predostierajú rade kardinálov, ktorí rozhodujú o veciach hlasovaním.

Základy finančné Propagandy položil už pápež Gregor XV., a to jednak fondmi, jednak nariadením, že každý nový kardinál má složiť 500 zlatých skudi v prospech kongregácie. Okrem toho sbierkami dostali značný kapitál. Palác, v ktorom má Propaganda svoje sídlo, daroval ústavu kardinál G. Nives. Propaganda prežila aj smutné časy. R. 1798 francúzske vojsko zaujalo jej budovu, takže sa musela utiahnúť najprv do Páduy, neskôr do Benátok. Napoleonov generál Mollis sekularizoval väčšiu časť jej majetku a na rozkaz Napoleona celý jej archív dal preniesť do Paríža, lebo chcel Propagandu použiť na svoje svetovládne ciele (1808). Po páde cisára však archív bol vrátený a Propaganda r. 1814 znovu začala svoju činnosť v predošlom rozsahu. R. 1884 talianska vláda zhabala jej majetok alebo zamenila št. cennými

papiermi. Jej terajšie príjmy pozostávajú zväčša z mis. sbierok a darov veriacich z celého sveta. Od toho času (1922), čo sa správa troch všeobecných páp. spolkov sústredila v Propagande, tieto príjmy sú značné (ročne 70—80 miliónov lír), hoci nestačia zaokryť všetky potreby krajov (diecézy, ap. vikariáty, prefektúry a iné), o ktoré sa Propaganda má starať. No, úspechy šírenia viery Kristovej sa nezvrtnú na hmotných prostriedkoch, keďže kráľovstvo Kristovo je duševné.

B) Sv. Kongregácia pre východnú cirkev.

S. Congregatio pro Ecclesia orientali vo svojej činnosti nezávisí od Propagandy, ale samostatne riadi katol. veriacich rozmanitých východných obradov, ktorí roztrúsení žijú zväčša v krajinách, obývaných heretikmi, rozkolníkmi, ba aj pohanmi.

Niektoré krajiny na východe od pradávna boli veľavýznamné v dejinách ľudstva. Na východe bol raj, kolíska pokolenia ľudského, tam žili patriarchovia a proroci. Vo Sv. zemi žil Vykupiteľ sveta, tam dokončil svoje vykupiteľské dielo. Odtiaľ boli vyvolení apoštoli, prví misiónári Kristovi. Na východe kvitla Cirkev sv. v prvých storočiach a dala nám chýrnych prvých sv. Otcov, spisovateľov a svätcov. A hľa, tento svätý východ so svojou veľkou a slávnou minulosťou takmer úplne sa odlúčil od jednoty Cirkvi Kristovej a upadol do bludov a rozkolníctva, v ktorých upí už dlhé storočia! No, Cirkev sv. nikdy nezabudla na týchto svojich márnokratných synov a usilovala sa ich neprestajne späť priviesť do ovčínca Kristovho. Jej námahy stále ta smerujú, aby svojou trpezlivosťou, opatrnosťou a predovšetkým láskou väčšie-menšie pozostatky katolicizmu medzi nimi udržala, upevnila, zveľaďovala a tým pripravovala cestu celému východu, najmä mohamedanizmu, na návrat ku Kristovi. Toto jej úsilie a s tým spojenú činnosť menujeme *východnými misiami*. Nie je to dielo v pravom slova smy-

sle misijné, ako sú misie pohanské, veď tieto východné cirkvi majú svoju minulosť kresťanskú, siahajúcu až do časov apoštolských, majú svoju hierarchiu. Predsa »východné misie« tvoria tiež jednu časť svetového misijného diela Cirkvi katol., lebo členovia rôznych rozkolníckych cirkví, hoci nie sú ďaleko od ovčince Kristovho, sú tiež inoverci a majú sa prinavrátiť ta, odkiaľ vyšli.

Cirkev i tieto rozkolnícke kraje považovala za misijné územia, to vysvitá i z toho, že starostlivosť o ne pôvodne pridělila kongregácii pre šírenie viery, teda tomu najvyššiemu mis. fóru, ktoré sa stará o pohanské misie. Časom však v Propagande zbadali, že táto mis. činnosť je iného rázu ako v pohanských krajoch, že potrebuje zvláštne štúdium, mimoriadnu opatrnosť a odlišné prostriedky. Preto Pius IX., aby tieto sjednotené východné cirkvi čím pevnejšie pripútal k jednote rím.-kat. Cirkvi, r. 1862 rozdelil kongregáciu (radu) šírenia viery na dve sekcie, z ktorých druhá je pre úlohy obradu orientálneho (*Congregatio de Propag. Fide pro negotiis ritus orientalis*). Jej prefektom bol ten kardinál, ktorý predsedal Propagande. Ale ani toto už nevyhovovalo potrebám a túžbam východných veriacich, ktorí si žiadali samostatnú ústrednú radu, úplne neodvislú od Propagandy. Preto Benedikt XV. 1. decembra 1917 *Motu proprio* »*Dei providentis*« založil samostatnú najvyššiu radu pre orientálnu cirkev: *Sacra Congregatio pro Ecclesia orientali*. — Prefektom tejto novej kongregácie je sám pápež (čo dokazuje jej veľký význam), sekretárom jeden kardinál, ktorý pápežovi mesačne podáva zprávu o činnosti kongregácie. Jej členovia sú: 15 kardinálov, 27 poradcov latinského a východného obradu a 12 členov pomocného personálu. Plenárna schôdza sa koná každý pondelok vo Vatikáne. ⁷⁾

Cirkevný zákonník má tieto ustanovenia pre východnú

⁷⁾ Sídlo kongregácie je: Rím, Piazza Scossa-Cavalli 65.

kongregáciu (Can. 257.) : § 1. Tejto kongregácii predsedá sám pápež. Patria k nej všetky akéhokoľvek druhu záležitosti, ktoré sa vzťahujú či na osoby, či na disciplínu, či na *obrady východných cirkví*, keď sú aj miešané, ktoré sa totiž dotýkajú aj vecí alebo osôb latinského rítu. § 2. Preto táto kongregácia je splnomocnená všetkými právami, ktoré iné kongregácie majú pre cirkvi obradu latinského, právo kongregácie Sv. Officia však ostáva v platnosti podľa kánona 247. § 3. Táto kongregácia rozhoduje nad spormi cestou disciplinárnou ; o ktorých však súdi, že majú byť súdnym poriadkom riešené, tie postúpi tej súdnej stolici, ktorú sama kongregácia označí.

Právomoc tejto kongregácie je tedy rozsiahla, ale je to aj potrebné, lebo keď aj počet veriacich rozmanitých orientálnych obradov nie je ani zďaleka taký ako latinského rítu, predsa rozličnosť obradov, spleť otázky orientálnej, veľká citlivosť východných cirkevných kruhov a snahy roztrieštenia to vyžadujú.

Počet katolíckych veriacich východnej cirkvi všetkých obradov činí : 8,176.000. Nie je veľký, ale predsa vzácny a nádejný. Veriaci latinského rítu azda nikde na svete nie sú vystavení toľkým nebezpečenstvám, pokušeniam a prenasledovaniam, ako Rímu verní príslušníci východnej katolíckej cirkvi. Žijú nie kompaktne v kresťanských štátoch, ale z veľkej časti v zemiach mohamedánskych, rozkolníckych alebo pohanských ako menšiny, ohrozené stále od svojich nepriateľov, ktorí by ich chceli vyhubiť. No, ich vytrvanlivosť a milosť Božia ich udržala i v tých najkrutejších časoch, či v Turecku, či v Egypte, či v Rusku alebo v Indii. Tak sa zdá, že časom budú mostom medzi zarytým, v Ázii, v Afrike hodne zakotveným izlalom a Cirkvou katolíckou.

V orientálnej (katol.) cirkvi rozoznávame tieto obrady: a) *alexandrijský*, a to egyptsko-koptský a abesínsky (etiópsky). K prvému patrí 32.000 veriacich s 66 kňazmi

v Egypte, k druhému 29.830 s 89 kňazmi, žijúcimi v Etiópii a Eritrei ; b) obrad *antiochijský*, rozdelený na sýrsky, maronitský a malankarský ; sýrsky zachováva 64.500 veriacich so 168 kňazmi v Sýrii, Turecku, Iraku, Egypte, Palestíne a v Spojených štátoch amerických, maronitsky 366.000 veriacich s 1012 kňazmi, žijúcich v Sýrii a v Spojených štátoch amer., malankarský 13.000 veriacich s 61 kňazmi v Indii ; c) *arménsky* obrad, ku ktorému prináleží 100.000 katolíkov, žijúcich v Turecku, Sýrii, Perzii, Egypte, Amerike, Rumunsku, býv. Poľsku, Grécku a vo Francúzsku (Alžírsko) ; d) obrad *byzantský alebo grécky*, ktorý zachováva 5.600 Bulharov, 3000 Grékov, 41.500 južných Slovanov, 50.000 Italo-Albov, 166.000 Melchitov, 1,395.000 Rumunov, 5,162.000 Rusínov a 142.000 Maďarov ; e) *chaldejský*, ktorý sa delí na čisto chaldejský a malabarský ; prvý má 72.200 vyznavačov v Turecku, Sýrii, Iraku, Perzii, Egypte a v Amerike, druhý je v Indii zakorenený s 532.350 katolíkami.

Ako vidíme, týchto 8,176.000 katolíkov východných obradov je roztrúsených najmä vo východných krajinách, ale mnohí žijú aj v európskych štátoch a v Amerike. Každý z týchto obradov má svoju starobylosť, siahajúcu až do prvých storočí kresťanstva, má svoju vznešenosť a krásu obradov, ktorú Cirkev udržiava, chváli a nedovolí ju meniť, lebo tieto obrady sa jednoty vo viere a mravoch nedotýkajú a sú oporou vernosti a prítulnosti východných katolíkov k Rímu. V posledných časoch bez povolenia Sv. stolice nemožno z jedného rítu prestúpiť na druhý. (Nar. 23. nov. 1940).⁸⁾

Najviac východných katolíkov je u Rusínov (vyše 5 miliónov), ďalej u Rumunov (takmer 1½ milióna), u Indov a u Sýrov.

Reč užívaná v liturgii je u Rusínov a Bulharov staroslavianska, u Rumunov rumunská, u Arménov arménska,

⁸⁾ Srovnaj kán. 98, § 3.

v melkitskom obrade arabská alebo grécka, u Maďarov grécka, v Egypte koptská, v Abesínsku etiópska, u Chaldejcov chaldejská, u Sýrov, Maronitov a Sýro-Malabarov sýrska.

Misijná činnosť východnej (sjednotenej) cirkvi rozprestiera sa na tieto hlavné okresy (cirkevné územia): 6 *patriarchátov* (arménsky, chaldejský, maronítsky, sýrsky, koptský, melkitský); 33 *arcibiskupstiev* (4 arménske, 7 melkitských, 7 sýrskych, 4 chaldejské, 7 maronítskych, 2 rumunské, 1 rusínske, 1 sýromalabarské); 56 diecéz (15 arménskych, 9 rusínskych, 8 chaldejských, 7 melchítskych, 4 sýrske, 4 rumunské, 3 malabarské, 2 maronítske, 2 koptské, 1 grécka, 1 italogrécka); 6 apošt. vikariátov (2 v Abesínsku, 1 v Rusku, 2 v Bulharsku, 1 v Carihrade); a 5 misijných staníc.

Kongregácia pre východnú cirkev spravuje tieto ústavy, založené pre výchovu gréckokatolíckych kňazov :

1) *Pápežský ústav pre východné štúdiá*. Založil ho Benedikt XV. a sveril ho rádu benediktínov ; Pius XI. dal ho do správy jezuitov a pripojil ho k páp. biblickému ústavu.

V Ríme sú ešte tieto orientálne ústavy :

2) Kolégium pre *Grékov* pod správou beuronských benediktínov,

3) Kolégium pre *Rusínov*, ktoré Lev XIII. založil podporou Františka Jozefa I.,

4) Kolégium *Leo* pre *Arménov*,

5) Kolégium pre *Maronítov*, obnovené *Levom XIII.*,

6) Kolégium *etiópske* pod vedením kapucínov,

7) malý seminár grécko-albánsky, založený Benediktom XV. r. 1918.

Mimo Ríma sú tieto ústavy :

a) *beyrutský* východný seminár sv. Františka Xav. pre všetky obrady, ktorý Lev XIII. povýšil na univerzitu; spravujú ho francúzski jezuiti ;

b) v Jeruzaleme seminár sv. Anny pre gréko-melkitov pod vedením Bielych otcov;

c) seminár sýrsko-chaldejský v Mossule pod správou dominikánov;

- d) kňazský seminár v Jeruzaleme (francúzski benediktíni);
- e) seminár lazaristov pre výchovu kňazov arménskeho obradu v Perzii (Tebris), druhý ústav v Kurdistáne (Chonabad) pre chaldejský dorast, tretí v Macedónii (Zeitenlik) pre tamojšie duchovenstvo;
- f) seminár kapucínov v Carihrade pre kňazov východného a latinského rítu;
- g) v Bulharsku assumpcionisti majú dva teologické ústavy (Kadi-köi a Philippopolis);
- h) Lev XIII. r. 1899 v Tahte (Horný Egypt) založil seminár pre koptskú cirkev;
- i) v Etiópii lazaristi a kapucíni majú po jednom kňazskom ústave.

Mimo týchto každý patriarchát má svoj kňazský výchovný ústav pre svoj obrad a v Jeruzaleme, Athénach, Sofii, Nikopolise, Jassy, Skutari a v Sarajeve sú biskupské semináre aj pre latinských veriacich, žijúcich na územiach východných misií.

Pre východné cirkvi je dovedna 34 teologických ústavov asi s 1000 bohoslovcami: — Je teda dostatočne postarané o výchovu kňazského dorastu pre veriacich každého východného obradu.

Ťažko je opísať stav východného misijného hnutia počas druhej svetovej vojny, lebo stav sa stále mení a je neistý, čo sa týka budúcnosti.

1) V Rusku po páde carizmu a ním udržiavanej ortodoxie unionistické snahy zdanlive mali nádeje na úspechy. No, boľševický režim nepriateľsky sa chová oproti každému náboženstvu a znemožňuje aj vývin unionistickej myšlienky. Sv. stolica, aby dokázala svoju dobrú vôľu voči nešťastlivému ruskému národu, na poli sociálnom zaviedla karitatívnu akciu na zmiernenie nesmiernej biedy a hladu po skončení svetovej vojny. Vysielala ta komisiu, aby zvlášte deti zachránila od smrti hladom. Sovietska vláda však obávajúc sa náboženského vplyvu tejto akcie na obyvateľstvo, čoskoro znemožnila aj túto humánnu činnosť Sv. stolice. P. Herbigny, je-

zuita, vysvätený za grécko-katolíckeho biskupa pre Rusko, s povolením Sv. stolice dvakrát sa ta vybral, aby sa tam pokúsil udržať pozostatky katol. veriacich a podľa možnosti aspoň tajne pripravil cestu šíreniu unionizmu. No, pre nástrahy vládnych kruhov bol nútený odtiaľ utiecť. V pápežskom ústave »Russicum« v Ríme (založený Píom XI. r. 1929) vychovávajú sa kňazi východného rítu, najmä Slováci, ktorí, len čo by sa im brána tejto ohromnej ríše otvorila pre misijnú činnosť, započali by svoje vznešené dielo v prospech Cirkvi a ruského národa. Dočasne musia sa však uspokojiť s pastoráciou tých gréckokatolíckych Rusov, ktorí ako emigranti roztrúsení žijú po celom svete. Takou úlohou bol poverený aj náš vynikajúci slovenský kňaz P. *Vendelín Javorka* SJ, ktorého sv. Otec vyslal pred siedmimi rokmi do Mandžuska (Charbin) a do Shanghai. P. Javorka 6 rokov pracoval tam neúnavne s dobrým úspechom medzi tamojšími Rusmi a 120 aj priviedol do Iona Cirkvi. ⁹⁾

V Haliči baziliáni pripravujú vo svojich kláštoroch takých misionárov pre Rusko.

Unionistické sjazdy, vydržiavané každý tretí rok na Velehrade, ¹⁰⁾ sú na vysokej vedeckej úrovni a značne prispievajú k teoretickému objasneniu unionistických otázok. Profesori, prvotriedni odborníci východnej otázky z celej Európy, prednášajú tam o sblížení a sjednotení rímskokatolíckej Cirkvi s ortodoxnou na vedeckom podklade.

Čo prinesie doba po skončení vojny pre východné misie, to je len Vševedúcemu známe. On jedine vie i zlo

⁹⁾ Svoje bohaté skúsenosti zaujímavo opísal v Ročníci mis. spolku na Slovensku z r. 1941. — Najlepším vedeckým znalcom unionizmu na Slovensku je prelát kanonik Dr. Nikolaj Russnák, ktorý ako univerzitný profesor o tomto predmete prednáša na bratislavskej teol. fakulte.

¹⁰⁾ Počas terajšej vojny nastala v nich prestávka.

obrátiteľ na dobré a k týmto dobrým výsledkom vojny bude patriť bezpochyby väčšia náboženská sloboda v každom štáte, ktorá je všade hlavným podkladom šírenia viery. Všeobecná mienka je, že pád boľševizmu je jednou podmienkou tejto náboženskej slobody a počiatku novej éry mis. činnosti v Rusku.

2) Na *Balkáne*, hoci pádom carizmu tlak a vplyv ruskej ortodoxnej cirkvi na nesjednotené cirkvi tamojších štátov prestal, predsa príznaky sblíženia nie sú ani teraz badať. Zmeny, nastalé v hraniciach balkánskych štátov podľa smerníc Versailleskej zmluvy, nepôsobily v nich priaznivo na postavenie katolíckej Cirkvi. Sú to štáty s väčšinou veriacich nesjednotených východných cirkví, kde — hoci sloboda iného vierovyznania je viac-menej zabezpečená — predsa ortodoxia tvorí štátne náboženstvo, a preto je podporovaná v každom odvetví cirkevného a občianskeho života pred inými cirkvami. No, katolicizmus sa v nich udržuje a kde-tu má i menšie úspechy, čo možno pripisovať zvlášte obetavosti rozličných rehoľných misionárov.

Podľa mierových zmlúv najviac územia a najviac katolíkov pripadlo Rumunsku, takže v tomto zväčšenom štáte bolo asi 3 milióny katolíkov, z polovice latinského, z druhej polovice východného obradu. Keď sa vyjednávalo s Rímom o konkordáte, vláda vtedy dala snemom prehlásiť, že za štátne náboženstvo sa uznáva rozkolicná (pravoslávna) ortodoxná cirkev. Katolícke školy boli zatvorené alebo v činnosti znemožnené. Ortodoxná cirkev na svojom kongrese vo Veľkom Varadíne vo svojich požiadavkách žiadala také nariadenia od vlády, ktoré by znamenali zotročenie katolicizmu v tomto štáte. Jedna časť Sedmohradska pripadla počas druhej vojny Maďarsku, kde je zabezpečená voľnosť pre katolíkov.

3) V *Bulharsku* majú katolíci od roku 1848 apošt. vikariát, v ktorom viacej rádov (pasionisti, assumptionisti,

školski bratia), svetskí kňazi a rehoľné sestry nerušene konajú svoje misijné dielo.

4) V bývalej *Juhoslávii*, hoci pripojením Chorvátska, Bosny a Dalmácie k Srbsku počet katolíkov sa značne zväčšil, osud katolíkov nebol závideniahodný pre zaujatosť vlády za ortodoxiu. Najrozšírenejší a najstarší rád sú tu františkáni, ktorí i počas tureckej nadvlády s neohrozenou vytrvanlivosťou udržiavali tu katolicizmus. Teraz po osamostatnení Chorvátska katolíci novej krajiny majú úplnú slobodu a sú i vládou podporovaní. V *Grécku* a *Albánsku* tiež rôzni rehoľníci udržujú vernosť k Rímu medzi svojimi veriacimi; konverzií je však nepatrný počet.

5) V *Carihrade* je centrum mis. hnutia pre celé Turecko a Prednú Áziu. Nachádzame tu veriacich všetkých obradov a mnohých národov, ktorých apošt. delegáti spojujú a jednotne riadia. Takí delegáti (nie nunciovia) sú v *Carihrade*, *Sýrii*, *Perzii*, *Arménsku*, *Mezopotámii* a *Kurdistáne*. Assumpcionisti majú v *Carihrade* veľký seminár, v ktorom vychovávajú arménskych, gréckych a slovenských kňazov. Vláda dovolila lazaristom r. 1923 obnoviť kolégium sv. Juraja v *Carihrade* a Milosrdným sestrám sv. Vincenta vyššiu dievčenskú školu.

6) Z *Malej Ázie* po grécko-tureckej vojne katolíci z väčšej časti boli nútení sa vysťahovať, i mnohé kongregácie opustily svoje kláštory, ktoré mali v hlavnom meste *Smyrne*, takže teraz len kapucíni tu účinkujú. Počet katolíkov bol r. 1933 : 4.210.

7) *Palestína*, zvlášte jej hlavné mesto *Jeruzalem*, vždy ležala na srdci Sv. stolici a celej Cirkvi. Preto Sv. stolica i teraz mnoho obetuje na udržanie a zveľadenie tamojších misií, či latinského, či východného rítu. Bola to veľká radosť v Ríme a na celom kresť. svete, keď Sv. zem počas svetovej vojny bola oslobodená od nadvlády Turkov. Myslelo sa, že pre kresťanstvo nastane tam nová éra roz-

kvetu. No, nezadlho kresťanský svet sa dozvedel, že Anglicko prisľúbilo Palestínu na sionistické ciele. Tých 25.000 katolíkov, ktorí na tomto území žijú, ako aj katolíci pútnici z celého sveta, môžu navštevovať sv. miesta tejto celému kresťanstvu drahocennej zeme a tam svoje pokožnosti konať. — V Palestíne je viacej rehoľí a kongregácií, medzi ktorými vynikajú františkáni, ako najstarodávnejší ochrancovia Sv. hrobu; títo majú v každom meste svoj ústav a hospic pre pútnikov (v Jeruzaleme aj veľkú kníhtlačiareň). Ale aj Bieli Otcovia, francúzski a nemeckí benediktíni a lazaristi majú tu svoje výchovné ústavy.

R. 1923 bola tu pričinením patriarchu La Barlassina zriadená aj katolícka univerzita. No, katolíci tvoria svojím počtom tu len menšinu oproti početným mohamedánom-Arabom (1,230.000) a rozkolníkom (335.000). Menší počet konvertitov sa zaznamenáva v každom roku. V posledných rokoch odohrávaly sa tu nepokoje a boje medzi Arabmi a Židmi, ktoré však kresťanských obyvateľov nezachvátily.

8) V *Sýrii*, ktorá versailleským mandátom pripadla Francúzsku, badať stále kolísanie v položení a počte katolíkov, čo i tomu možno pripisovať, že svetskí kňazi a misionári-rehoľníci sa menia podľa vlády toho štátu, ktorý sa tohoto územia zmocní. Na počiatku svetovej vojny katolíci mnoho trpeli od tureckej vlády pre svoj sympatický pomer k Francúzsku a mnohí z nich hladom pomreli. Francúzska vláda im pomohla v ich smutnom položení, ale predsa misie nepodporuje z politických príčin, aby si totiž tým mohamedánske obyvateľstvo neodcudzila. — Jezuíti, františkáni a lazaristi svoje ústredné stanice majú v Beyrute, Aleppe a Damašku. Chýrna je menovite jezuitská univerzita sv. Františka Xav. v Beyrute so svojimi rozvinutými fakultami (teologicko-filozofická, lekárska, mernická a pre východné jazyky).

9) V *Arménsku* život Rímu verných katolíkov bol a je pravou kalváriou. V novšej dobe máloktorý národ pretrpel také krvavé prenasledovanie pre vieru ako Arméni. Počas svetovej vojny a po nej zúrivosť Turkov proti nim vyžiadala si asi pol milióna obetí. Mnoho tisíc ich utieklo pred istou smrťou, títo roztrúsení žijú takmer po všetkých častiach zeme. O tých, čo tam pozostali, starajú sa kapucíni, jezuiti a školskí bratia. Kňazi pre Arménov vychovávajú sa v Ríme a v Carihrade.

10) V *Iraku a Mezopotámii* na severe kapucíni vedú misie z ústredia Mardne, v strednej časti dominikáni v Mosule a na okolí majú svoje misijné ústavy karmelitáni v Bagdade a pri zálive Perzskom.

11) V *Perzii a Kurdistáne* katolíci aj v novšej dobe veľa vytrpeli pre vieru zvlášte od Kurdov, ktorí celé kresť. obce úplne vykynožili. Pre tých, ktorí vyviazli z nebezpečenstva, lazaristi r. 1923 otvorili mis. stanice a majú nádej získať i poblúdených.

12) V *Severovýchodnej Afrike* (Egypt, Eritrea, Galla, Abesínia) postavenie katolíkov tak latinského ako aj východného rítu je upevnené. Františkáni, jezuiti a zvlášte školskí bratia s veľkou húževnatosťou a úspechom pracujú na obrátení tak rozkolníkov ako aj mohamedánov. Školskí bratia v Káhire a v Alexandrii sú obľúbení aj vo vládných kruhoch, lebo vo svojich školách vyučovali aj mohamedánskych chlapcov, ktorí neskôr ako ministri a vládni činitelia nevedia zabudnúť na svojich bývalých dobrých učiteľov a z vďačnosti sami im sverujú nové školské ústavy. — V Abesínii (Habeš) po jej pripojení k Taliansku nastal nový život pre talianskych misionárov, no v druhej svetovej vojne ich položenie sa zhoršilo.

C) *S. Congregatio consistorialis.*

Tretia rímska kongregácia, ktorá má aj niektoré misijné územia na starosti, je konzistoriálna. O tejto jej úlohe

kánon 248. (§ 2.) stanoví : Do právomoci tejto kongregácie patrí ustanoviť v tých miestach, ktoré nie sú podriadené kongregácii de Propaganda Fide, nové diecézy, provincie a kapituly tak katedrálne ako aj kolegiálne, rozdeliť diecézy už zriadené, navrhovať biskupov, apošt. administrátorov, koadjutorov a výpomocných biskupov, na vymenovanie zaviesť kanonické vyšetovanie, čiže procesy o kandidátoch, skúmať starostlivo ich aktá a učenie, vynímajúc predpis kánona 255.

Právomoc tejto kongregácie rozprestiera sa v prvom rade na Európu a Ameriku, kde sú usporiadané hierarchické pomery od dávnejších časov, vynímajúc tie misijné územia, ktoré sú závislé od Propagandy i v týchto svetadieloch, ako sme ich už uviedli. Ale aj v tých častiach zeme, kde sa prevážne činnosť misijná prevádza ako v Ázii, Afrike a Oceánii, sú niektoré územia, ktoré podliehajú právomoci tejto kongregácie. Sú to : v Afrike diecézy Karthágo, Alžírsko, Constancia, Oran, Angola, Kongo, Angora, Tunchal, Santiago (Capvert), ostrov sv. Tomáša (sufragáni lisabonskej archidiecézy), ďalej diecézy Kanárskych ostrovov, Ceuty, sv. Krištofa v Lagune (sufragáni arcidiecézy sevilskej) a prelatúra nullius v Mozambiku. V Ázii diecézy portugalského Padroadu : Goa a Damao, Cochin, Melipour a Macao s portugalskou časťou ostrova Timorov. — V Oceánii ostrovy Filipínske s výnimkou troch území mis. závislých od Propagandy tiež sú podriadené kongregácii konzistoriálnej. Z tohto vidno, že jej právomoc v misijných krajoch je teritoriálne oveľa menšieho rozsahu ako moc Propagandy.

C) *Congregatio pro negotiis ecclesiasticis extraordinariis* podľa kánona 255. zriaďuje nové diecézy alebo staré rozdeľuje a ustanovuje súcich mužov pre uprázdnené diecézy ; o týchto veciach vyjednáva so svetskými vládami. Toto ustanovenie vzťahuje sa aj na misijné územia.

Pápežská komisia pre Rusko bola zalo-

žená r. 1926 pre cirkevné veci ruské. Pôvodne tvorila časť kongregácie pre východnú cirkev, od r. 1930 je však autonómna a má na starosti diecézu vo Vladivostoku a ap. vikariát v Sibíri.

IV. Zástupcovia Sv. stolice v mis. krajinách.

Zástupcovia (reprezentanti) Sv. stolice v rozličných štátoch sú alebo diplomatického rázu alebo čisto cirkevného. Prví sa menujú aj nunciami (ich úrad apošt. nunciatura) a patria k riadnemu diplomatickému sboru toho-ktorého štátu. Sú zriadení a uznaní v takých krajinách, s ktorými má Sv. Stolica riadne alebo priateľské vzťahy. Tieto vzťahy sa obyčajne po obaľošnej dohode v takzvaných konkordátoch prejavujú. Do takých krajín však (obyčajne misijných), v ktorých sú inoverci v prevahe alebo v ktorých taký viac-menej dôverný pomer nejestvuje medzi Sv. stolicou a patričným štátom, vysiela Sv. stolica svojich apošt. delegátov. Títo sú orgánmi spojenia medzi Rímom a vedúcimi činiteľmi patričného misijného územia, nie sú však úradnými (diplomatickými) zástupcami Sv. stolice u dotyčnej vlády. ¹¹⁾

Hoci títo zástupcovia v misijných krajinách nemajú na vonok v pomere k vládám také postavenie ako apošt. nunciovia a internunciovia, predsa ich význam pre samé misie je veľký, lebo majú dozor na celú činnosť misiónárov, o tej referujú Sv. stolici, dávajú návrhy na ďalšiu aktivitu a niekedy podľa kánona 267 majú aj mimo-riadne poslanie a právomoc.

Niektoré z týchto apošt. delegácií závisia od Propagandy, iné od kongregácie pre východnú cirkev alebo od konzistoriálnej.

a) Do príslušnosti (kompetencie) kongregácie Propagandy patria tieto apoštolské delegácie: 1) *Africká*, založená r. 1939, kte-

¹¹⁾ Taký bol napr. aj sv. František Xav. pre východné cirkvi a kardinál Lavignerie pre misie v Sahare a v Sudane.

rej právomoc sa rozprestiera na Afriku s výnimkou južnej Afriky, belgického Konga, Egypta a Abesínië; 2) *juhoafrická*, založená r. 1922; 3) *albánska* (založená r. 1920); 4) *austrálska* (1914); 5) *čínska* (1922); 6) *japonská* (1919); 7) pre *belgické Kongo* utvorená r. 1939, 8) pre *Východnú Indiu* založená r. 1884; 9) *indočínska* (1925).

b) Od kongregácie pre východnú cirkev závislé apošt. delegácie sú: 1) *bulharská* (založená r. 1931); 2.) *egyptsko-arabská* ((1839); 3) *grécko-turecká* (1834); 4) pre *Mezopotámiu*, *Kurdistan* a menšie *Arménsko* ustanovená r. 1832; 5) *perzská* (1874); 6) *sýrska* (už r. 1762 založená).

c) Apoštolské delegácie, podriadené kongregácii *konzistoriálnej*, sú zriadené: 1) v *Kanade a Novej zemi* (založ. 1899); 2) na *Antilách* (1925); 3) na *Filipínach* (1902); 4) v *Mexiku* (1904); 5) v *Spojených štátoch* (1893) pre ostrovy *Bahamské* r. 1893.

Apoštolské nunciatúry,

t. j. riadne diplomatické zastúpenia, má Sv. stolica v niektorých amerických štátoch; tieto majú právomoc v misijných územiach a sú podriadené Propagande: *Bolívia*, *Brazília*, *Chile*, *Kolumbia*, *Costarica*, *Nicaragua*, *Panama*, *Haiti*, *Honduras*, *Salvador*, *Peru*, *Venezuela*.

V. Apoštolské vikariáty a prefektúry.

Pri skúmaní otázky, kto je hlavným podmetom (subjektom) misií, zistili sme, že najprednejšími nositeľmi, najhlavnejšími riaditeľmi a centrálnymi orgánmi misijného diela sú: pápež, biskupi, niektoré rímske kongregácie a (pápežskí) apoštolskí mis. delegáti.

Ďalej sa nám vynorí otázka, ktorí sú hlavní činitelia šírenia viery v samých misijných územiach, a či je cirkevne zriadenie podobné tam administrácii (správe) tých krajín, kde sú už ustálené, riadne hierarchické pomery, zavedené a upevnené so správou, závislou priamo od Sv. stolice.

Tu vopred musíme poznamenať, že v Cirkvi katolíckej rozoznávame dvojaké územia, čo sa týka ich spravovania: a) územia Sv. stolici priamo podriadené, ktoré biskupi

ako členovia cirkevnej hierarchie ¹²⁾) spravujú na základe všeobecného práva (*ius commune*); b) územia *misijné*, kde riadna cirkevná hierarchia ešte nie je zavedená, alebo keď by aj bola v niektorých mimoriadnych prípadoch, predsa tamojší cirkevný život je ešte v štádiu počiatočného vývinu, takže tam ešte nemožno zrušiť správu stavu misijného, závislú od kongregácie Propagandy.

Hierarchia je dvojaká : a) svätenia (*ordinis*) a b) právomoci (*iurisdikčná*) alebo pôvodu božského (*iuris divini*) alebo cirkevného (*iuris ecclesiastici*). Kristus Pán ustanovil tri stupne kňazského svätenia : biskupov, kňazov a jáhnov, hierarchia právomoci Bohom ustanovená však zahrňuje v sebe : pápeža a biskupov. Čo do právomoci (*iurisdikcie*) dal Kristus Pán najvyššiu moc svojmu námestníkovi, rímskemu pápežovi a episkopátu v spojení a v odvislosti od pápeža, takže Cirkev má formu monarchistickú. Z tejto od Boha založenej hierarchie povstala hierarchia práva cirkevného, a to dvojaká : *ordinis* a *iurisdictionis*, a to tým, že časom vyvinuly sa rôzne stupne hierarchistické (subdiakonát, malé rády in hierarchia *ordinis*, — kardináli, patriarchovia, prímasi, arcibiskupi, archidiakoni atď. v hierarchii *iurisdictionis*.

Územia, podriadené priamo Sv. stolici, sa delia na provincie a tieto na diecézy (biskupstvá). Posledné pozostávajú z viacerých farností, ktoré sú sorskupené v dekanátoch a tieto zas v arcipresbyterátoch.

Čo je z toho zariadenia zachované v misijných územiach? Bezpochyby v prvom rade to, čo je božského práva (*iuris divini*), na čom cirkevné právo nič nemôže a nesmie meniť. Teda hierarchia *ordinis* a *iurisdictionis* *iuris divini* i tam je uplatnená bezo zmeny. Čo do práva

¹²⁾ Toto grécke slovo pochádza od »hieros« = svätý a »arché« = panovanie, znamená teda sväté panovanie Cirkvi skrze tieto osoby, poverené mocou spravovať Cirkev na základe monarchistikom, t. j. v spojení s rímskym pápežom.

cirkevného, tam je pozorovateľný zvláštny vývin, trochu odlišný od hierarchického zriadenia, ustáleného v územiach, podriadených priamo Sv. stolici. Hierarchia ordinis pôvodu cirkevného je podobná všeobecnému administratívne zriadeniu. V misijných územiach nenájde me biskupstvá, arcibiskupstvá, patriarcháty atď., ale apoštolské vikariáty, prefektúry a jednoduché misijné stanice, ktoré sa menujú aj quasi-parochiae; zo skupia posledných sa utvoria dekanské okresy (vicariatus foranei).

Riadny vývin pri misijných okresoch je tento :

I. Keď na niektorom novom území čiže na niektorom mieste apoštolského vikariátu alebo apoštolskej prefektury misijná činnosť úspešne pokračuje, tam sa utvorí nová *misijná stanica*. Táto má obyčajne kostol alebo kaplnku a školu s väčším počtom veriacich a katechumenov, nad ktorými dozerajú a ktorých vyučujú, prípadne podľa potreby ich aj krstia katechisti. Taká stanica je podriadená právomoci apoštolského vikára alebo prefekta, ktorý im vysiela kňaza stáleho alebo s časom na čas. Tieto stanice sú alebo hlavné alebo pobočné (vedľajšie) podľa toho, či tam býva aspoň jeden riadny kňaz-misionár alebo ich navštevuje príležitostne a tam odbaví okrem bohoslužieb súrne úkony. Na jednej hlavnej misijnej stanici zdržujú sa obyčajne dvaja kňazi (spoločnosť Bielych Otcov predpisuje vo svojich stanovách, aby aspoň traja misionári bývali spolu na jednej stanici). Cieľ toho nariadenia je, aby misionár nebol vystavený nebezpečenstvu samoty a aby misijná činnosť na misijnej stanici s jedným duchovným v prípade onemocnenia nebola pretrhnutá, prípadne jeho náhlou smrťou neosirela. Propaganda nariadila (odvolávajúc sa na usnesenie jednej synody v Číne), že v každej väčšej kresťanskej obci má byť aspoň kaplnka a byt pre misionára.

II. Keď misijná stanica zmohutnie a má na okolí viac

vedľajších staníc, Propaganda ju povýši na **apoštolskú prefektúru**, vymenujúc ňa apoštolského prefekta za správcu, ktorý má obyčajne hodnosť apoštolského protonotára s rozsiahlou právomocou.

III. Jestli v takomto misijnom okrese cirkevný život zosilnie a jeho pôsobnosť sa ďalej šíri, Propaganda zmení prefektúru na **apošt. vikariát**, ktorého správcom býva najčastejšie biskup ako ordinarius loci.

Založiť apoštolské vikariáty, apošt. prefektúry, tieto rozčleniť, ustáliť alebo zmeniť ich hranice, patrí do právomoci najvyššej hlavy Cirkvi — pápeža, ktorý touto úlohou alebo vypracovaním návrhov poveruje kongregáciu Propagandy. Zadelenie okresov na dekanáty prevádza apošt. vikár alebo prefekt ako aj utvorenie nových quasi-farností.

U misionárov titul vysvätenia (ordinácie) pri vyšších sväteniach je: **titulus missionis**, pričom sa misionár pred vysviackou zaviazne, že navždy sa venuje službám šírenia viery.

IV. Keď sa misijná činnosť so zdarom prevádza nielen v jednom apošt. vikariáte, ale aj v susedných, takže obyvateľstvo celej krajiny z väčšej časti prijalo už kresťanskú vieru a jestli pastoráciu veriacich už domorodé kňazstvo koná, Sv. stolica v takých krajoch založí riadne diecézy (biskupstvá) a tým zriadi tam riadnu hierarchickú organizáciu. Týmto ustanovením také územie prestáva byť misijným krajom, nepodliehajúc už viac správe Propagandy, ale prejde priamo do správy Sv. stolice, vynímajúc niektoré zriedkavé prípady prechodného rázu.

Z toho vidno, že hoci úrad apošt. vikárov je celkom cirkevným úradom, predsa má len relatívnu a nie úplnú stálosť, ktorá ihneď prestane, akonáhle dotýčný apošt. vikariát sa zmení na riadnu diecézu. Podľa svojho pôvodu zakladá sa na cirkevnom zariadení a v tomto sa odlišuje od hodnosti biskupa, ktorá povstala z božského usta-

novenia. Hodnosť a úrad apošt. vikára je síce v misijných územiach potrebný, ale je len prechodného rázu, dokiaľ totiž na tom území riadne biskupstvo nie je založené. Ten rozdiel napr. aj z toho vysvitá, že dokiaľ biskupi na všeobecných cirkevných snemoch majú plnú zákonodarnú moc, apošt. vikári takej nemajú a ani nie sú povolaní na ne.

Apošt. vikár ďalej tú moc, ktorú má, v mene pápeža vykonáva, teda nemá vlastnú právomoc, ale zastupiteľskú, a aj v tom sa líši od biskupov, ktorí vo svojom mene a svojou auktoritou riadia svoju diecézu v jednote a odvislosti od pápeža.

Úrad ap. vikára nepatrí k cirkevným benefíciám (obročiam), preto v dekréte založenia ap. vikariátov chýba ustanovenie ich hmotných pôžitkov, t. j. ich dotácií, čo je vždy v dokladoch založenia biskupstiev. Príčina tohoto väzí v tom, že Cirkev v mis. krajoch nemá majetky a stále dôchodky ako v iných zemiach, preto aj čo sa dostane ap. vikárom, či od Propagandy, či z iného prameňa, to sa má obrátiť na mis. ciele. Cirkevný zákonník (§ 1. kánon 198) ap. vikárov a prefektov zaraďuje medzi Ordináriov. Skutočne ich právomoc je úzko spojená s ich úradom a povolaním a spolu aj s cirk. hierarchickým zariadením. Z toho nasleduje, že majú tie práva a povinnosti ako iní Ordináriovia, a to je i v kánonoch zabezpečené.

Z toho, že podľa § 2. kánona 198, sú *Ordinarii loci*, vysvitá, že ich právomoc nie je osobná, ale rázu teritoriálneho, t. j. rozprestiera sa nielen na domorodých katolíkov, ale aj na cudzincov-katolíkov, ktorí sa zdržujú na ich území.

Ap. vikári sú jeden od druhého nezávislí. Jednotu medzi nimi a Cirkvou udržuje Propaganda a apošt. delegáti, vyslaní do mis. krajov, ktorí, hoci nemajú diplomatického poverenia, predsa dozerajú na vnútorný cirkevný život

vo všetkých misijných okresoch istej krajiny a udržujú medzi nimi a Sv. stolicou jednotu.¹²⁾

Apošt. vikári sú preložiteľní a odstrániteľní (amovibles), čo plynie z prechodného stavu ich misijného územia, ktorý smeruje koniec-koncom k riadnemu ustanoveniu hierarchie všeobecnej Cirkvi a z toho, že sú len zástupcovia pápeža na svojom území. Obyčajne však, ak to záujmu misií neodporuje, do smrti zostávajú vo svojom úrade.

Práva ap. vikárov a prefektov.

Podľa § 1. kánonu 294. majú tie isté práva ako diecézni biskupi vo svojich diecézach, ak len Sv. stolica v niektorých prípadoch ináč nedisponuje. Toto sa môže stať alebo obmedzením niektorých práv alebo rozšírením riadnej právomoci. Čo do užívania právomoci iurisdikčnej cirkevný zákonník nerobí rozdiel medzi ap. vikárom jednoduchým a povýšeným na biskupskú hodnosť. Podľa kánona 223. biskupi sú členovia všeobecného cirkevného snemu de iure, ap. prefekti a vikári však nie sú vypočítaní medzi týmito členmi. Ak sú spolu aj vysvätenými biskupmi, majú tie práva a výsady, ktoré prislúchajú titulárnym biskupom. Nasledovne de iure nemajú práva na cappa magna, bisk. trón s baldachýnom, na pripomenku ich mena v kánone sv. omše a feriálnych modlitbách, ani kríž nemôžu dať nosiť pred sebou a ročne len raz môžu udeliť pápežské požehnanie s plnomocnými odpustkami (to posledné však i vtedy, ak nie sú biskupmi). Z týchto obmedzení robia sa však často výnimky.

Čo sa týka funkcií, spojených s biskupskou vysviackou, (birmovanie, ordinácia atď.), tie môžu odbavovať za biskupov konzekrovaní apošt. vikári práve tak ako diecézni biskupi. Niektoré funkcie, ktoré iba biskup vykonáva,

¹²⁾ Mis okresy v Číne sú rozdelené na 5 t. zv. snemových regii, lebo okresy jednej regie (kraja) s časom na čas majú sa schádzať na regionálne synody.

v smysle § 2. Can. 294., môže konať i taký ap. vikár, čo nemá biskupskú hodnosť (birmovať, udeľovať nižšie kňazské svätenia.)

Ďalšie, a to špeciálne práva spomenutých misijných prednostov sú tieto: ¹⁴⁾

1) Ap. vikár (alebo prefekt) je povinný preskúmať poverujúce listiny nového misionára, a keď by sa ten zdráhal tiež predostrieť, zakázať mu každú cirkevnú funkciu. Aj rehoľníci musia mať svoje misijné poverenie od misijného prednostu; toto však môže len vo výnimočných prípadoch odoprieť.

2) Všetci misionári podliehajú ich cirkevnej právomoci v činnosti šírenia viery, v pastorácii, vo vysluhovaní sviatostí, riadení škôl a použití misijných darov a sbierok, či sú to svetskí kňazi alebo členovia niektorej rehole s tým rozdielom, že rehoľníci vo vnútorných veciach rehoľného života a disciplíny podliehajú dozoru svojej rehole alebo kongregácie. ¹⁵⁾

V prípade pochybnosti a rozpory rozhoduje Sv. stolica cestou Propagandy. Ap. vikár má právo prinútiť rehoľníkov, žijúcich na jeho území, k misijnej činnosti.

Povinnosti ap. vikárov (prefektov). ¹⁶⁾

1) Povinnosť *rezidencie* (zdržovania sa) na území svojo-
bo misijného okresu (*in regione sibi commissa*). Nie je teda povinný bývať v centre svojho mis. územia ako diecézni biskupi podľa kánona 338. Svoj okres môžu opustiť len s povolením Sv. stolice z vážnych príčin. K tomu, aby niektorých misionárov mohli prepustiť zo svojho územia, tiež je potrebný súhlas Sv. stolice.

2) Svoj okres sú povinní úradne navštevovať (*vizitácie*) osobne alebo, ak treba, prostredníctvom zástupcov. Predmet vizitácie je: viera, mravy, vysluhovanie sviato-

¹⁴⁾ Viď kánony 295—298.

¹⁵⁾ Kánon 296.

¹⁶⁾ Kán. 299—311.

stí, hlásanie slova Božieho, zasvätenie sviatkov, služby Božie, vyučovanie náboženstva a cirk. disciplína.

3) Len čo ap. vikár alebo prefekt prevezme svoj úrad, hneď má vymenovať svojho zástupcu (Pro-vicarius, Propraefectus), ktorý vykonáva svoj zastupiteľský úrad len vtedy, keď je ap. vikár (prefekt) v tom hatený, a tiež ustáli svojho zástupcu. Keby bolo spravovanie okresu znemožnené, právo správy prechádza na seniora misionárov.

4) Majú si utvoriť aspoň trojčlennú mis. radu zo starších a skúsenejších vierozvestov, ktorej mienku sú povinní vyžiadať v každej vážnejšej veci, nie sú však viazaní ich radou pri rozhodovaní.

5) Cez rok raz svolajú významnejších misionárov svojho okresu na poradu, aby podľa ich skúseností a mienky mohli nariadiť to, čo je pre misie najprospešnejšie. Povinní sú svolať podľa potreby aj okresný, provinciálny a regionálny snem; ich usnesenie potvrdí Propaganda.

6) Na významnejšie sviatky povinní sú sv. omšu odslúžiť za svojich veriacich (kánon 306). Keď by boli v tom hatení, iného majú o to požiadať.

7) Majú sa postarať o výchovu domorodého kňazstva (kánon 305).

8) Dve relácie (zprávy) sú povinní podať Sv. stolici, jednu každoročne s výkazom o počte obrátených, pokrstených, o vysluhovaní sviatostí a iných vážnejších veciach svojho okresu, — a druhú päťročne, čo obyčajne spadá s osobným hlásením sa u sv. Otca (visitatio liminum apostolorum Petri et Pauli). Toto osobné hlásenie viaže apošt. vikárov-biskupov a nie aj prefektov (kánon 340). Keďže biskupi, bývajúci mimo Európy, len každých desať rokov sú povinní osobne sa predstaviť pápežovi, toto ustanovenie aj na apošt. vikárov sa môže vzťahovať.

Misionári a ich pomocníci.

Hlavnú a bezprostrednú úlohu pri šírení viery u pohánov majú misionári (vierožvesti) a ich pomocníci. »Střhame si klobúky a povstávame, keď sa zjaví medzi nami veľký muž, veľký dobrodinec, šlachetný človek. No, taká úcta patrí aj našim misionárom.« — Tak sa vyslovuje o misionároch napr. biskup Dr. A. Škrábik, tento veľký priekopník misijného diela na Slovensku vo svojej knihe: »Misijným svetom.«¹⁷⁾ Oni sú skutočne poslovia boží na zemi, aby v mene prvého a najväčšieho misionára Pána Ježiša širili kráľovstvo Božie medzi pohanskými národmi a priviedli týchto našich nešťastných bratov do jeho ovčínca. »Ako mňa poslal Otec, tak i ja posielam vás.«¹⁸⁾ Teda Spasiteľ tou istou mocou a za tým istým cieľom posielal svojich učeníkov ako Boh Otec poslal jeho na svet. »Idte teda, učte všetky národy a krstite ich...«¹⁹⁾ Misionári plnili tento rozkaz Boží od počiatku založenia Cirkvi a konaj budú túto úlohu až do konca sveta. V širšom smysle slova misionári sa menujú aj mis. bratia, sestry, učitelia, katechisti a lekári, v užšom smysle slova považujeme za takých len misijných kňazov a ostatných za ich pomocníkov.

Misionári a ich pomocný personál delí sa na európsky a domorodý. Pod európskymi misionármi rozumieme nielen v Európe narodených a vychovaných vierozvestov, ale aj tých, ktorých predkovia boli pôvodu európskeho, hoci sa inde narodili. Európe prináleží vedúce miesto vo vysielaní misionárov od II. storočia a z Európy bude vychádzať väčšina hlásateľov evanjelia ešte dlhú dobu, azda do konca sveta.

a) Misijní kňazi.

Medzi vierozvestmi najväčšiu duchovnú moc a najvý-

¹⁷⁾ Str. 109.

¹⁸⁾ Ján 20, 21.

¹⁹⁾ Mat. 28, 19.

znamnejšiu úlohu majú misijní biskupi a kňazi, lebo môžu pohanom nielen slovo Božie hlásať, ale aj sviatosti im vysluhovať, sv. omšu za nich slúžiť a v duševnom živote ich spravovať, t. j. v mene Cirkvi zastávať u nich úrad učiteľský, kňazský a pastiersky. Ich pomocníci (učitelia, misijní bratia, sestry atď.) majú tiež svoj nepostrádateľný podiel pri hlásaní evanjelia, ale ich význam nie je tak veľký ako misijných kňazov.

Veľké množstvo misijných kňazov delí sa na dva tábory, na európskych (v smysle hore uvedenom) a domorodých. V obidvoch táboroch sú svetskí a rehoľní kňazi. Pod rehoľnými kňazmi rozumieme tých, ktorí v niektorej reholi alebo kongregácii složili slávnostný alebo jednoduchý sľub dobrovoľnej chudoby, ustavičnej čistoty a dokonalej poslušnosti. — Svetskí kňazi sú alebo členovia niektorej misijnej organizácie (napr. Spoločnosti parížskych zahraničných misionárov) alebo mimo takej spoločnosti konajú misijnú prácu pod správou niektorého misijného prednostu.

Podľa výkazu z r. 1933 vo všetkých misijných územiach sveta bolo spolu 17,028 misijných kňazov, a to 12,644 cudzozemských a 5,384 domorodých. Najviac ich bolo v Ázii : 9,268, potom v Afrike : 3,820, v Austrálii (Oceánii) : 2.828, v Amerike : 1.136 a Europe (mis. územiach, pridelených Propagande) : 976. — Tento počet vzrástol r. 1938 (teda za päť rokov) na 22,615 *misijných kňazov*, ktorí spravovali vyše 21,000.000 kresťanov na misijných územiach.

Krásna to armáda hrdinov Kristových, primerane však k ohromnému počtu pohanov (vyše 1 miliardy) je to malý počet !

Na jedného misijného kňaza teda pripadá starať sa približne o 1.000 novokresťanov a každý by mal ešte získať pre Krista asi 50.000 pohanov ! Je to taký pomer, ako keby všetkých na Slovensku žijúcich ľudí 35 kňazov malo

priviesť na pravú cestu spásy. Aká ohromná práca čaká ešte na našich misijných kňazov, na ich pomocníkov a na nás, ktorí sme vlastne tiež ich ďalšími pomocníkmi! Po uplynutí 19 storočí od založenia Cirkvi ešte vždy musíme zvolaf slovami Krista Pána: »Žatva je síce veľká, ale robotníkov je málo. Proste teda Pána žatvy, aby poslal robotníkov do svojej žatvy.«²⁰⁾

Vlastnosti a čnosti potrebné misionárom.

Čo Cirkev požaduje od kandidátov na kňazský stav, požaduje sa od misionárov vo zvýšenej miere. Veriaci ľud tiež pozoruje život svojho duchovného a kritizuje každý jeho čin, no, ľahko odpúšťa jeho slabosti súc presvedčený, že je on len predsa sluhom Božím. Nie tak pohania a novoobrátenci, v prostredí ktorých žije misionár. Títo jeho dobrý alebo zlý príklad stotožňujú s tým novým náboženstvom, ktoré prišiel k nim zďaleka hlásať. Preto jeho život je pre nich priťažlivou alebo odstrašujúcou silou ohľadom kresťanskej viery. Misijný kňaz má byť predovšetkým »svetlom sveta«²¹⁾ a »soľou zeme«²²⁾, »sviecou položenou na svietnik, aby svietila všetkým... aby videli ich dobré skutky a oslavovali Otca, ktorý je na nebesiach.«²³⁾ Ak by zhaslo toto svetlo zlým príkladom misionára, márne by boly jeho slová, hlásajúce evanjelium. Cirkev sv. preto veľkú pozornosť venuje výberu a výchove misionárov a len osoby, v každom ohľade schopné na to veľké dielo, vysiela šíriť evanjelium.

K týmto schopnostiam patrí :

1) *Telesné zdravie.* Misionár musí žiť a pracovať obyčajne v novom prostredí, v zemiach iného, nezvyklého podnebia, vo veľkej vzdialenosti od lekára a bez primeraných liekov. Musí prekonávať ďaleké, namáhavé cesty,

²⁰⁾ Mat. 9, 37, 38.

²¹⁾ Mat. 5, 14.

²²⁾ Mat. 5, 13.

²³⁾ Mat. 5, 15—16.

čo požaduje jeho povolanie, a to vo veľkých nebezpečenstvách, hroziacich mu od ľudí a divých zverov. Koľko tisíc muselo sa ich už vrátiť do Európy alebo predčasne zahynúť pod neznesiteľnou klímou zvlášte tropickej Afriky! Tomu chcú predstavení predísť vysielaním tu len tých najzdravších členov svojej misijnej spoločnosti, ktorí majú silnú, týmto prekážkam odolnú telesnú sústavu.

2) Čo cirkevný zákonník pre všetkých kňazov požaduje, ²⁴⁾ to sa vzťahuje v rovnakej miere aj na misionárskych kandidátov, ako: pôvod od zákonitých rodičov, krstný a birmovný list, mravné svedectvo, nezapaženosť u rodiny atď.

3) Pri mravnej výchove misionárov je veľmi dôležité, aby si kandidáti osvojili všetky čnosti, ktoré sú potrebné pre hlásateľov evanjelia, t. j. aby boli z nich pevné misijné charaktery na výške svojho vznešeného povolania. Predovšetkým potrebné je u nich vytvoriť čistý úmysel misijného povolania, stálu pohotovosť k veľkým obetiam, skutkom zapierania, náklonnosť k hrdinným činom, ba keď by to Boh od nich požadoval, i k mučeníckej smrti za vieru Kristovu. Preto misionár má byť asketického, prísneho mravného života, má byť mužom modlitby, vnútorného spojenia s Bohom, milujúci čistota tela i duše, chudobu a poslušnosť. Podľa patróna sv. misií sv. Františka Xav. misionár má vynikať opravdivou pokorou, touto základnou čnosťou kresťanskej dokonalosti, z ktorej vyvierajú iné potrebné čnosti, ako trpezlivosť, oddanosť do vôle Božej, poslušnosť voči predstaveným atď. ²⁵⁾ Nech sa v živote jeho skvejú aj základné čnosti: opatrnosť, spravodlivosť, miernosť a zmožnosť a predovšetkým Božské čnosti: neohrozená viera, skalopevná nádej v opateru Božiu

²⁴⁾ Kánon 1363 a pre rehoľných novicov kánon 544.

²⁵⁾ Tento svätec zvlášte pred dvoma hriechami ~~wystríba~~ viero-
zvestov: pred lakomstvom a ziskuchtivosťou a pred ~~nečistotou~~,
lebo tie najviac znemožňujú úspech misionárov.

pri protivenstvách a koruna všetkých čností, činorodá nezištná láska k Bohu a bližnému. Keď si v prípravných misijných ústavoch osvojí tieto čnosti, vtedy uzná a na sebe pocíti pravdivosť slov Kristových : »Moje jarmo je príjemné a bremeno moje sladké²⁶⁾, vtedy sa presvedčí o tom, že niet na svete krajšieho, vznešenejšieho povolania ako je misionárske. Práve preto s vďačným srdcom bude nasledovať svojho Božského Majstra, ktorý medzi toľkými práve jeho vyvolil, aby sa stal jemu podobný.

4) Okrem asketickej prípravy potrebujú misionári aj *vedeckú*, ktorá je tiež dôležitá, a vo výchovných ústavoch paralelne kráča s prvou. Spôsob ich vedeckého vzdelania určuje cirkevný zákonník a na to sa vzťahujúce stanovy jednotlivých rádov a kongregácií. Sú to zväčša ustanovenia, podobné predpisom na vzdelanie svetských kňazov. Kánon 1364. nariaďuje, aby chovanci v malých seminároch okrem vyučovania náboženstva cvičili sa v latinskej a rodnej reči svojej otčiny a zaopatрили si všeobecnú vzdelanosť, zodpovednú tej-ktorej zemi. Tieto humanitné štúdiá sú predmetom vyučovania aj v misijných domoch a ústavoch kláštorných ; trvajú sedem až osem rokov a v Europe končia sa najčastejšie maturitnou skúškou. Chovanci noviciát odbavujú po skončení humanitných štúdií alebo (v niektorých spoločnostiach) už predtým. Tento trvá 1—2 roky.

Kňazský výcvik u misionárov je taký ako u svetských kňazov, vynímajúc dodatku, týkajúceho sa ich odborného vzdelania na misijnú dráhu. Nasledovne dva roky sa učí scholastickú filozofiu a štyri roky teologiu. Predmety týchto štúdií sú tiež totožné s predmetmi, ktoré sa prednášajú na vysokých školách bohosloveckých.

Ich všeobecné kňazské vzdelanie zdokonalí odborná výučba pre misijnú činnosť. Túto všeobecný cirkevný zákon neusmerňuje, preto sa ponecháva jednotlivým mis. spo-

²⁶⁾ Mat. 11, 30.

ločnosťami, aby si ju zriadili podľa svojich skúseností, tradícií a požiadavok. Zväčša veľkú pozornosť venujú svetovým rečiam (angličtine, francúzštine a nemčine), misijnej geografii a základným pojmom misiologie. Rečiam domorodého obyvateľstva sa najľahšie naučia na misijných územiach a aj preto, lebo nikto z chovancov nevie určite, kam ho pošlú hlásať evanjelium.

Každá misijná rehoľa má svoju zvláštnu metódu pri vyučovaní misiologie. Bieli Otcovia pri odbavení bohosloveckých štúdií venujú jeden rok mis. vedám. (misiologia, linguistika, koloniálne právo, mis. pastorácia, katechetika, etnologia), a to pod vedením takých pátrov, ktorí už pracovali v misiách a majú osobné skúsenosti. — Benediktíni sv. Otília okrem všeobecnej misiologie zaoberajú sa aj misijnou medicínou, koloniálnym právom a praktickým zariadením mis. staníc. V Spoločnosti Slova Božieho prednášajú aj mis. zemepis, etnologiu, lekárnictvo, cudzie reči atď. — Jezuiti svojich mis. kandidátov obyčajne po odbavení filozofického kurzu pošlú najprv na dva až tri roky do misií skúsiť tamojšie pomery a potom po skončení bohoslovnia prednášajú im teoretickú časť misiologie.

Misijné ústavy, určené pre výchovu vierozvestov, sú rozličné. O niektorých kolégiách a seminároch, ktoré sú spravované pod dozorom Propagandy, už vyššie bola reč. Tie európske ústavy rozličných reholí a kongregácií, ktoré výlučne alebo čiastočne vychovávajú misionárov, neskôr uvedieme. Tu pripomenieme ešte, že jestvujú aj t. zv. *apoštolské školy*, ktorých zakladateľom bol jezuita Albérix de Foresta (1865) a ktoré priamo nevychovávajú misionárov, ale tých, čo cítia v sebe *mis. povolanie*, vyvíjajú vo filozofických a teologických predmetoch a potom ponechávajú im voľnosť, do akej mis. spoločnosti chcú vstúpiť. Prvá taká apoštolská škola založená bola v Avignone r. 1865. Podobná škola je aj v Prednej Indii

v Madure. Za 50 rokov tieto školy vychovaly len vo Francii 1800 misionárov. Tu poukážeme na tie veľké a malé mis. semináre, ktoré sú zriadené na mis. územiach²⁷⁾: na celom svete (v misiách) bolo 107 veľkých seminárov s 4.917 bohoslovcami a 286 malých seminárov s 12.048 chovancami. Potešiteľné je, že počet bohoslovcov a chovancov malých seminárov od r. 1923, teda za 10 rokov sa zdvojnásobil. Z toho na *Áziu* pripadá 62 veľkých seminárov s 3.247 teologmi a 179 malých seminárov so 7.920 klerikmi; na *Afriku* 29 veľkých seminárov so 748 bohoslovcami a 80 malých s 3.080 chovancami, na *Ameriku* dva veľké semináre (147 teologov) a 5 malých (118 chovancov), na *Austráliu* osem veľkých (479) a 14 malých (594), na *Europu* 6 veľkých (296) a 8 malých seminárov (336 chovancov). — Najviac takých výchovných ústavov máme v Číne, a to 23 veľkých seminárov s 1.185 teologmi a 111 malých (4.302 klerikov). Japonsko má len 4 veľké a 11 malých seminárov. Od r. 1933 sa tento počet zaiste v každom svetadiele hodne zvýšil, čo je túžbou Sv. stolice a celej Cirkvi, aby sa totiž domorodé kňazstvo natoľko všade rozmnožovalo, že by správu tamojších misijných okresov samo mohlo prevziať a tak sa mohly utvoriť riadne hierarchicky zriadené diecézy a arcidiecézy ako v Europe a Amerike.

b) *Domorodé duchovenstvo.*

V novej dobe mis. dejín mnohí ináč dobromyseľní katolíci boli tej mienky, že farebné národy, i keď sú pokrstené, nemajú natoľko schopných ľudí, ktorí by mohli byť vysvätení za kňazov a biskupov, takže v mis. územiach žijúcich kresťanov vraj len európski kňazi budú môcť viesť na ceste spásy. Aká mýlna bola táto mienka, dokázala skúsenosť a skutočnosť najmä v posledných časoch.

Má to aj svoj prirodzený podklad: farbistí ľudia po-

²⁷⁾ Štatist. dáta z r. 1933.

chádzajú od tých istých prarodičov ako bieli, majú tú samú telesnú sústavu a tie isté duševné schopnosti ako my, majú s nami totožný prirodzený a nadprirodzený cieľ života, nemožno si teda predstaviť, že by Boh alebo Cirkev od farby ľudskej kože učinili závislým, kto môže byť kňazom alebo nie. Príčiny, pre ktoré niektorí misionári zdráhali sa vysvätiť domorodcov za kňazov, boli rozličné. Mali zaiste s tým zlé skúsenosti, azda sa obávali podeliť s nimi svoju moc a autoritu alebo ich k tomu viedla aj nacionálna žiarlivosť. Niektorí misionári mohli sa vo svojom prísnom nazeraní pomýliť v tomto ohľade, keď zpočiatku zvlášte Indiánov a černochoch nechceli pripúšťať na kňazský stav. Cirkev sama však vždy ináč smýšľala, ako to mis. dejiny dokazujú.

Sv. Pavol, apoštol národov, na svojich mis. cestách vysvätil celý rad kňazov pôvodom z rôznych národov; takí boli: sv. Marek, Timotej, Silas, Lukáš, Títus, Akvila atď. Propaganda sa tiež odvoláva na tieto historické skutočnosti: »Isté je, že apoštoli a nimi na najďalšie kraje zeme vysielaní biskupi všade viac kňazov a cirkevných sluhov vysvätili a tým spôsobom utvorili kňazstvo, pozostávajúce z domorodých mužov na upevnenie kresťanskej viery.«²⁸⁾ Sv. Gregor pápež dal pre Anglicko vyučiť misionárov pôvodu anglosaského. V stredoveku tiež nebolo ťažkostí v tom, či aj domorodci môžu byť pribraní do stavu kňazského. Istá zmena sa stala v tomto nazeraní, keď počiatkom novoveku už nie v Europe žijúce pohanské národy prijaly kresťanskú vieru, ale v iných svetadieloch objavené divoké farbisté kmene, ako čer-nosi, Indiáni, Číňania, Indovia atď. Ešte aj chýrny Acosta († 1.600), provinciál jezuitov v Peru a prvý mis. vedecký spisovateľ, bol proti tomu, aby novopokrstení Indiáni mohli sa stať kňazmi, a to odôvodnením z Písma sv., že »novoverec« nemá byť hneď po obrátení postavený za

²⁸⁾ Collectanea S. Congr. de Propag. I. str. 541.

predstaveného Cirkvi, aby ho to náhle povýšenie ne-sviedlo k vysokomyseľnosti.²⁰⁾ Len na limanskom (1582) a mexickom sneme bol tento názor zmenený najprv pre miešaných kreolov, neskôr aj v prospech Indiánov. Sv. František Xav. bol v tomto ohľade voľnejší a zo seminára v Goe vzal so sebou na misijné cesty aj domorodých spoločníkov. Číňania a Japonci sa tiež dokázali už v tých časoch schopnými plniť kňazské povinnosti, hoci boli len v malom počte prijatí na túto hodnosť. Tomuto malému počtu domorodých kňazov možno pripisovať, že keď v Japonsku a Číne vypuklo kruté prenasledovanie veriacich, kresťanstvo bolo v týchto krajinách takmer celkom vyhubené, keďže európski kňazi ako cudzinci stali sa prvými obeťami nenávisťi obyvateľstva a nemal ich kto nahradiť z domorodého kňazstva. Odpor proti výchove domorodého kňazstva najdlhšie sa udržal v Afrike, keďže Černosi boli považovaní za najmenej schopných na vyššie úrady a tak aj na stav kňazský.

Propaganda proti tomuto omylu a zdržanlivosti oproti farbistým národom vždy hájila kladné stanovisko, a to z týchto, vážnych dôvodov: 1) Taký bol zvyk Cirkvi apoštolskej a starokresťanskej; 2) domorodé obyvateľstvo chová sa s oveľa väčšou dôverou k domorodým kňazom ako k cudzím; 3) lepšie ovládajú reč domorodcov, lepšie poznajú ich zvyky, náklonnosti a mravy.³⁰⁾ V inštrukcii Propagandy z r. 1845³¹⁾ nachádzajú sa tie ustanovenia, ktoré vydali v tejto veci pápeži: Alexander VII. (1658), Klement IX. (1669), Klement X. (1673), Innocent XI. (1680), Klement XI. (1703), Klement XII. (1736), Benedikt XIV., Pius VI. (1775)³²⁾ Snemy vydržiavané na mis. územiach, sa pri-držiavali týchto apoštolských konštitúcií.

²⁰⁾ I. Tim, 3, 6.

³⁰⁾ Collect. Congreg. I. 51. II. 21.

³¹⁾ Collect. I. 541.

³²⁾ Collect. II. 109.

Benedikt XV. vo svojej encyklike »Maximum illud«, vydanaj 1. XI. 1919, tiež zdôrazňuje potrebu domorodého kléru, a to aj odôvodňuje známymi už príčinami. Čo je však najzávažnejšie, ním potvrdený cirkevný zákonník toto ustanovuje v kánone 305 ako povinnosť apošt. vikárov a prefektov: Najpilnejšie nech sa starajú o to, a tým závažne obťažujeme ich svedomie, aby z domorodého kresťanského obyvateľstva svojho okresu dali pravidelne vychovať osvedčených klerikov a vysvätili ich za kňazov. — V otázke domorodého kňazstva jasnejšie a primeranejšie rozhodnutie sa už nemohlo stať, lebo tu je už reč nielen o možnosti, ale aj povinnosti takých vychovávať a aplikovať v duchovnej správe.

Pius XI. vo svojej encyklike »Rerum Ecclesiae« veľmi nalieha na výchovu domorodých kňazov a medzi inými dôvodmi prináša aj nové. Pýta sa: Čo sa stane, jestli sa v misijnom území vymení svetské panstvo a európski misionári budú nútení vzdialiť sa? Aké následky to bude mať, ak si dotyčný národ vydobyje úplnú samostatnosť a s cudzincami vyženie aj európskych vierozvestov? Len domorodé kňazstvo môže byť strážcom sv. viery a stáda. Pripomína, že v Europe badateľný nedostatok kňazov prekáža vysielat' dostatočný počet misionárov do zámorských krajov. Preto žiada postaviť semináre v misiách pre výchovu takých kňazov. Máme už aj zvláštny misijný spolok: Pápežské dielo sv. Petra apoštola pre výchovu domorodých kňazov, ktorý založily dve francúzske panie Štefánia Bigardová a jej dcéra Johanna r. 1889. Pápež Lev XIII. potvrdil tento spolok, ktorý zo svojho ústredia v kongregácii Propagandy koná neoceniteľné služby Cirkvi na misijnom poli.

Teraz máme už, nielen vyše 5400 domorodých kňazov a celé légie misijných bratov a sestier, ale aj domorodých biskupov. Aj v minulých storočiach boli už domorodí biskupi, ale zriedkavo. Tak Klement VII. vysvätil r. 1540

jedného černošského princa z portugalského Konga za biskupa. V XVII. storočí v Nankine bol biskup čínsky dominikán Gregor-Lo. V tomže storočí boli 4 ap. vikári v Indii biskupi brahmanského pôvodu. Na Filipínach od r. 1732 až doteraz bolo najmenej 12 domorodých biskupov. Lev XIII. dal r. 1896 Sýro-Malabarcom v Indii 2 biskupov z ich krvi. Dnes už 9 biskupství spravujú indickí biskupi. Pius XI. vysvätil r. 1926 prvých šiestich čínskych biskupov domorodých, r. 1927 jedného japonského, r. 1933 indického, r. 1937 korejského. Chýbali biskupi už len z najzaostalejšej ľudskej rasy — černošskej. Pápež Pius XII. rozriešil aj túto otázku, keď r. 1939 medzi 12 misijnými biskupmi vysvätil osobne aj prvých dvoch černošských biskupov. Teda aj Afrika má už svojich domorodých biskupov! Je to radostná odmena pevnej viery a horlivosti černochoch, preukázanej v novšej dobe. V posledných 30 rokoch ani v jednom svetadiele niet toľko konverzií ako v strednej Afrike, a ani takej úprimnej horlivosti u novokresťanov ako tu. Teraz má Cirkev v misijných územiach asi 40 domorodých biskupov.

Farbistí mladíci vo veľkom počte hlásia sa do misijných seminárov a veľkú radosť majú z toho, že aj oni budú môcť hlásať slovo Božie svojim súkmeňovcom, tak ako to robia európski misionári. V malých seminároch je vo všetkých misijných územiach 12.536 a vo veľkých skoro 4000 domorodých klerikov. Jedna časť vstupuje do rehoľných kláštorov, druhá ide za svetských kňazov, a to vo veľkom počte, čo má tú výhodu, že zanedlho títo domorodí svetskí kňazi budú môcť prevziať celú správu misijných okresov a časom vytvorí sa aj v týchto krajinách riadna hierarchia. V niektorých krajinách sa to už i stalo.

Koľko tisíc pomocníkov pribudne týmto vo vinici Pánovej o niekoľko rokov! Aká žatva očakáva ich po

boku ich európskych spolubratov! Môžeme tvrdiť, že nová éra misijného rozkvetu sa začína zapojením domorodého kléru do šikov Kristovej armády za víťazstvo kríža!

Misijné rehole a spoločnosti.

V prvých storočiach kresťanstva, keď ešte nebolo rehoľného života, svetskí kňazi šírili vieru Kristovu medzi pohanmi, pričom im aj mnohí veriaci boli na pomoci. Akonáhle sa v Cirkvi zjavili a udomácnili aj mnísi (rehoľníci), ktorí si vyvolili podľa rád evanjelických dokonalejší duševný život, temer výlučne títo prevzali úlohu hlásať evanjelium každému stvoreniu a len v posledných storočiach sa utvorily misijné spoločnosti, pozostávajúce zo svetských kňazov.

V stredoveku rád sv. Benedikta, sv. Františka As. a sv. Dominika konal misijnú úlohu medzi barbarskými národmi. Benediktíni boli z nich prví v hlásaní pravej viery (sv. Augustín v Anglii, sv. Bonifác v Germánii atď.) v tej dobe a za nimi nasledovali františkáni a dominikáni.

Sv. Benedikt nemá nič vo svojich rehoľných pravidlách, čím by predpisoval svojim synom aj misijnú činnosť medzi pohanmi, a predsa tento rád vykonal neoceniteľné služby Cirkvi aj na poli misijnom.

Sv. František As. celý svoj život horlil za misie a opovážil sa ísť aj k pyšnému sultánovi hlásať vieru Kristovu. Vo svojich pravidlách ustanovil, aby provinciáli tých menších bratov, ktorí cítia v sebe misijné povolanie, prepustili na tento cieľ. Oni boli v tých časoch s dominikánmi hlavní »peregrinantes propter Christum». V novom veku po objavení nových zemí, najmä Ameriky, začína sa v misijných dejinách intenzívnejší život. Za objaviteľmi nového sveta hrnú sa misijní kňazi a bratia starých a nových reholí, aby sa závodili medzi sebou, ktorí získajú viac z objavených národov pre Krista. Medzi vše-

tkými vyniká Spoločnosť Ježišova svojimi námahami, obeťami a neobyčajnými úspechmi. Táto dovoľuje svojim členom okrem troch jednoduchých sľubov složiť aj štvrtý : venovať sa misijnej činnosti na tom mieste, ktoré im určí ich generálny predstavený.

Ani svetský klérus nezaostal v misijnej horlivosti za rehoľníkmi. V sedemnástom storočí otvorí sa prvý seminár cudzineckých misií pre výchovu svetských kňazov v Paríži. Za ním nasledovali v novšej dobe iné. Najplodnejšie bolo však XIX. storočie počtom nových misijných kongregácií a mis. spoločností mužských a ženských. Len pre výchovu mis. kňazov máme 77 rozličných reholí, kongregácií a mis. spoločností. Týmto prideli Propaganda určité územie, ale v niektorých veľkých mestách pôsobí aj viacej misijných reholí za ten istý cieľ bez toho, že by povstala medzi nimi kolízia. I keď nastane nejaké nedorozumenie, Propaganda to v mene Sv. stolice svojou nadvážnosťou urovná, aby sa jednota Cirkvi zachovala. A tak Cirkev sv. pri tom, že je odiata rozmanitosťou aj v tomto ohľade (*circumdata varietate*), skveje sa svojou jednotou i v učení i v šírení kráľovstva Kristovho.

Medzi reholami a mis. spoločnosťami vynikajú tie, ktoré majú vyše 1000 alebo vyše 500 členov v misiách.

S vyše 1000 kňazmi, účinkujúcimi v sv. misiách, nachádzame tieto spoločnosti : ³³⁾

- 1) Spoločnosť Ježišova s 3.291 členmi ;
- 2) rehoľa Menších bratov (františkánov) má v misiách 3.600 členov ;
- 3) Menší bratia kapucíni 1.308 ;
- 4) Spoločnosť cudzineckých misií v Paríži 1042 ;
- 5) saleziáni : 1056 ;
- 6) redemptoristi 1245.

Vyššie 500 kňazov (medzi 500—1000) majú v misiách tieto spoločnosti :

³³⁾ Podľa stavu z r. 1935.

- 1) Obláti Márie Nepoškvrnenej (904) ;
- 2) Kongregácia Ducha sv. (872) ;
- 3) Misie (africké (899) ;
- 4) Misijná kongregácia (745) ;
- 5) Kongregácia nepoškvrneného srdca Márie (Scheut) (605) ;
- 6) Misionári najsv. Srdca Ježišovho (Issoudun) (612) ;
- 7) dominikáni (560) ;
- 8) Spoločnosť Slova Božieho (727).

Vyššie 200 pátrov pracuje v misiách z týchto spoločností :

- 1) spoločnosť sv. Jozefa pre cudzinecké misie (Mill-Hill) (303) ;
- 2) lyonská kongregácia pre africké misie (363) ;
- 3) pápežský ústav cudzineckých misií v Miláne (284) ;
- 4) rehoľní misionári v Marian-Hille (259) ;
- 5) rád sv. Benedikta, kongregácia sv. Ottilie (280) ;
- 6) trapisti (rád reformovaných cisterciánov) (236) ;
- 7) kongregácia otcov najsv. Srdca (204) ;
- 8) kongregácia najsv. Srdca Ježiša a Márie (Picpus) (309) ;
- 9) rád františkánov konventuálnych (230) ;
- 10) zbožná spoločnosť misijná (Palottini) (225) ;

O týchto ako aj o ostatných rádoch, kongregáciách a misijných spoločnostiach (o ich zakladateľoch) a misijných územiach, kde ich kňazi pôsobia, prinášame tu tento prehľad.

Z týchto niektoré, a to v menšom počte, zaoberajú sa výlučne misijnou činnosťou, väčšina z nich len jednu časť svojich členov vysiela do misií.

K prvým patria tieto spoločnosti :

Otcovia Ducha sv., Sionisti, Scheutskí misionári, Spoločnosť Slova Božieho, Synovia nepoškvrneného Srdca Márie a najsv. Srdca Ježišovho, Misijní synovia najsv. Srdca Ježišovho, Bieli otcovia a Marian-Hillskí misionári.

Ostatní konajú riadnu službu tak v domovine ako aj v misiách, podriadených kongregácii Propagandy.

V ich sozname uvedieme zakladateľa spoločnosti, terajšie ich ústredie a miesta, kde pôsobia ich misijní členovia.

Benediktíni tvoria najstaršiu rehoľu, založenú sv. Benediktom a rozvrstvení sú na viaceré konáre (skupiny), konfederované (spojené) v jeden morálny celok rehoľný.

1) Kongregácia *Monte-cassinská* pôvodnej disciplíny (Congregatio Cassinensis a primaeva observantia: Cong. Cassin. p. o.). Ústredný dom: Subiaco, Badia di S. Scolastica. Len 65 kňazov majú v misiách, a to v Jeruzaleme, vo Východnom Trans-vaali (Afrika) a v Novej Norcii (Austrália).

2) Kongregácia *sv. Ottilie* pre cudzinecké misie (Congregatio Ottiliensis O. S. B. pro missionibus exteris: O. S. B. Congr. Ott. (Zakladateľ P. Andrej Amdheim. Ústredie: Erzabtei St. Ottilien, Oberbayern. Generalát majú v Erzabtei St. Ottilien, Oberbayern. Počet ich misijných kňazov: 280, ktorí pracujú v Afrike, Kórei a Mandžurii.

3) *Americká kongregácia kassinská*, založená r. 1856 opátom Bonifácom Wimmerom v St. Cloud. Centrálny dom: Abbey Collegeville, Minnesota. Ich 18 misijných kňazov venuje sa duševným potrebám tamojších Indiánov.

4) *Beuronská kongregácia* (Congregatio Beuronensis O. S. B.) má 6 kňazov v Chigasaki, v arcidiecéze tokijskej (Japonsko). Ústr. dom Beuron.

5) *Belgická kongregácia* (Congregatio Belgica O. S. B. ab Annuntiatione B. M.), založená od Gerarda von Colorn. 49 misijných kňazov pracuje v apošt. vikariáte v Katanga (Afrika) a v Shunkingu (Čína).

6) Benediktíni *silvestrínski* (Congregatio silvestrina O. S. B.) Ústredný dom: Roma. Táto vetev, založená už r. 1247 sv. Silvestrom, opátom v Monte-Fano, má 53 misijných kňazov, účinkujúcich na Ceylone.

7) Benediktíni *olivetskí* (Ordo S. Benedicti Montis Oliveti). Ústredie: Monte Oliveto Maggiore-Asciano. Zakladateľ: Ján Tolomei (1313). Z týchto 6 kňazov pôsobí v Sýrii.

8) *Brazílska kongregácia benediktínov* má 5 kňazov v Južnej Amerike.

9) *Svajčiarsko-americká kongregácia* medzi severo-americkými Indiánmi vyvíňa misijnú činnosť s 18. kňazmi.

Zo všetkých odtienkov rádu benediktínov podľa tohoto výkazu 500 kňazov je zamestnané v misiách.

10) *Františkáni*. Ústredný dom : Roma, via Merulana 124. Rád sv. Františka As. (založený r. 1209.) patril od svojho založenia vždy k najčinnnejším misijným reholiam Cirkvi. Ich zakladateľ sv. František As. sám hlásal evanjelium v Afrike a odporúčal mis. činnosť svojim bratom na generálnych konventoch. R. 1219 vyslal do Maroka 4 kňazov kázať evanjelium, ktorí podstúpili tam aj mučenícku smrť. Členovia tejto rehole už v 13. storočí vystupujú ako neohrození misionári v Malej Ázii, v Perzii, v Litve, v Livonsku, v južnom Rusku, ba stretáme sa s nimi aj u Tatarov a Mongolov. V Pekingu chýrny *Ján de Monte Corvino* založil misijnú stanicu a kázal aj v Indii. Najširšie misijné pole majú v Číne, kde r. 1663 obnovili svoju činnosť a teraz tam spravujú 13 ap. vikariátov, 7 prefektúr a 2 samostatné mis. stanice. Do Ameriky sa vybrali už s druhou expedíciou Krištofa Kolumba ; V Mexiku založili svoju hlavnú mis. provinciu, z ktorej v 16. a 17. storočí 10 iných riadili v Strednej a Južnej Amerike. Z terajších členov (spolu 22.618) v misijných územiach vo všetkých svetadieloch mis. prácu koná : 3.600, a to v *Europe* : v Dánsku, Srbsku, Chorvátsku, v Albánsku a v Grécku ; v *Ázii* : Carihrad, Smyrna, Palestína, India, Indočina, Čína, Japonsko, Holandské Malajsko ; v *Afrike a Amerike* tiež majú viacej misijných okresov. Františkáni majú najviac mučeníkov za vieru v misiách.

11) *Kapucíni* (Ordo Fratrum minorum Cappucinatorum : O. M. Cap.) sú tiež v hojnom počte zastúpení v misiách, lebo z celkového počtu členov 1.308 ich pôsobí v misiách. Ústredie: Roma, via Boncompagni 71. Je to najnovšia ratolesť sv. Františka As., potvrdená r. 1528 pápežom Klementom VII. Najprv začali svoju mis. činnosť v Tunise r. 1536. Od r. 1887 majú vlastné mis. stanovy :

»Statutum pro missionibus Ordinis Fr. Min. Capuc. conceditis«, ktoré potvrdila aj kongregácia Propagandy r. 1893. Činnosť vyvíňujú v týchto misijných územiach : v *Europe* : Kréta (diecéza), Sofia a *Philippopolis* (ap. vikariát), v *Ázii* : v *Indii*, *Číne*, v *Afrike*, v *Južnej Amerike* a v *Oceánii*.

12) *Menší bratia konventuáli* ináč *minoriti*. Ústredie : Roma, Piazza Ss. 12 Apostoli. Ich rehoľu založil sám sv. František As. r. 1206, potvrdil ju Honorius III. r. 1223 bulou, ktorej originál i teraz uschovávajú. Z nich 239 členov koná mis. činnosť v Číne, Japonsku, Afrike a v Europe (Carihrad Dánsko a Rumunsko).

13) *Dominikáni*. (Rehoľa bratov kazateľov : Ordo Fratrum Praedicatorum : O. P. (Ústredie : Roma, via San. Vitale 15.) Tento slávny rád, ktorý založil sv. Dominik r. 1214 vo Francúzsku (Toulouse), dal Cirkvi 4 pápežov, mnoho kardinálov, biskupov, 11 svätých, 4 svätice, vyše 200 blahoslavených a viac tisíc mučeníkov. Vyvinul mnohostrannú činnosť vo vedách a v hájení viery proti inovercom, pri čom vychoval takého svetochýrneho učenca cirk., ako sv. Tomáš Aquinský, takých slávnych svätých, ako boli sv. Albert Veľký, sv. Vincent Ferrerský, sv. Hyacint a sv. Katarína Sienská. Niet divu, že taká rehoľa vykonala veľké veci aj na poli misijnom od počiatku svojho založenia. Teraz má 560 mis. členov, účinkujúcich po celom svete, a to v Carihrade, Smyrne, Alepe, Bagdade, Jeruzaleme, Ispaháne, Indii, Indočíne, Číne, Japonsku, Afrike, Amerike a Austrálii.

14) *Premonštráti*. (Rehoľní kanonici premonštrátov : Candidus et canonicus ordo Praemonstratensis : O. Praem.) Ústredie : Roma, via Urbana 158. Zakladateľ sv. Norbert (1121), ktorý sa stal neskôr arcibiskupom magdeburským. Rehoľa sa rozšírila vo Francúzsku, Belgicku, Holandsku, Rakúsku, Česku a Maďarsku a všade povzniesla cirkevný život svojou apoštolskou činnosťou.

V misiách pracuje 137 členov, a to v Dánsku, v Centrálnej Afrike (Belgické Kongo), v Anglickej Indii.

15) *Pustovníci sv. Augustína* (Ordo Fratrum Eremitarum sancti Augustini : O. E. S. A.) Ústredie : Roma, via S. Uffizio 25. Pôvod rehole siaha až do doby sv. Augustína, ktorý r. 391 založil prvý kláštor v Tagaste. Augustiniáni mis. činnosť započali len v 16. storočí. R. 1533 prišli do Mexika, kde založili aj univerzitu (1546). O niekoľko rokov prešli aj do Peru a na Filipíny a odtiaľ do Číny a Japonska. Ich portugalskí bratia r. 1573 začali šíriť vieru v Indii a r. 1602 prenikli do Perzie, Georgie a Arménie. Ich írsky provincia v poslednom storočí začala pôsobiť aj v Austrálii. Teraz majú 144 misionárov.

16) *Augustiniani recollecti* (obnovení; Ordo rectorum S. Augustini : O. R. S. A.) Ústredie : Roma via Sistina 11. Ich reformu potvrdil Pavol V. r. 1620 a Pius X. 1912. Z tejto ratolesti rádu sv. Augustína 58 členov pôsobí v misiách : na Filipínskych ostrovoch, v Číne a v Amerike.

17) *Reformovaní cisterciáni* (trapisti; Ordo Cisterciensium reformatorum seu strictioris observantiae : O. C. R.) Ústredie : Roma via San. Giovanni in Laterano 152. Rád založený r. 1147, reformovaný r. 1664, z pomedzi 3500 svojich členov má v misiách 236, ktorí pôsobia v Číne, v Japonsku, v Dánsku, v Jeruzaleme a v Banjaluke.

18) *Krížovníci*, ináč rehoľní kanonici sv. kríža (Ordo Sanctae Crucis: O. S. C. Ústredie: Saint Agathe-les Cuyk, Holandsko. Ich zakladateľom je Teodor de Celles z Belgicka (r. 1211). Zaoberá sa hlavne výchovou mládeže a len od r. 1920 vysiela členov do misií, z ktorých 72 účinkuje v Afrike a Holandskom Malajsku.

19) *Karmelitáni pôvodných pravidiel* (Ordo Fratrum Carmelitarum: O. C.); pochádzajú zo Sv. zeme a menujú sa od vrchu Karmel. Pravidlá im zostavil sv. Albert, latinský patriarcha v Jeruzaleme r. 1210, ktoré potvrdil Honorius III. r. 1226. Ústredie : Roma, Collegio S. Alberto. Má 1421 členov, z ktorých 20 koná misijnú prácu v Holandskej Indii a na Jáve.

20) *Karmelitáni bosí*. (Ordo Fratrum Carmelitarum discalceatorum : O. C. D.) Ústredie : Roma Corso d' Italia 38. Reformu karmelitánov v Španielsku previedli sv. Terezia a sv. Ján od Krí-

ža. Už r. 1582 vyslali misionárov do Angoly a Konga, neskôr do Perzie, r. 1623 do Mezopotámie, Sýrie, Indie a Ameriky. Teraz má 193 členov v misiách.

21) *Trinitári* (Ordo Ss. Trinitatis redemptionis captivorum: O. Ss. Tr.). Ústredie: Roma, viale del Re 2. Zakladatelia: sv. Ján z Máthy a sv. Félix z Valois v r. 1198. Pôvodný cieľ rehole bol vyslobodiť kresťanských otrokov v Afrike a na Východe, zakladať nemocnice a pohostinné domy pre pútnikov. V 16. a 17. storočí mali kláštory v Afrike, v Rusku a v Carihrade. Apošt. vikariát v Benadire (Italské Somálsko, Afrika) je im sverený; od roku 1926 majú mis. stanicu v Miarinarivo (Tananarive, — Afrika).

22) *Servítí* (Ordo Servorum Mariae: O. S. M.). Ústredie: Roma Via S. Marcello 20. Rád tento je dielom siedmich sv. zakladateľov z r. 1233. V nasledujúcich storočiach vyvinuli mis. činnosť temer na všetkých častiach zeme. R. 1913 bola im sverená apošt. prefektúra vo Swazilande (Juž. Afrika). Počet mis. členov 45.

23) *Milosrdní bratia* (Ordo Hospitalarius S. Joannis de Deo, O. S. J. d. D.). Ústredie: Roma, Isola Tiberina. Zakladateľ: sv. Ján z Boha r. 1537. Rád sa rýchlo rozšíril v Európe a v Amerike; teraz má v 16 provinciách 24.000 členov. V Nazarete majú nemocnicu a v Gibraltáre sirotinec.

24) *Jezuiti* (Societas Jesu: S. J.). Ústredný dom: Roma, Borgo S. Spirito 5. Spoločnosť Ježišovu založil sv. Ignác z Loyoly a potvrdil Pavol III. r. 1540. Patrí k tým najväčším a najzáslužnejším mis. reholiam. Jezuiti skladajú sľub zvláštnej poslušnosti ohľadom misií, podľa ktorého môžu byť poverení prácou na mis. územiach, kde popri šírení viery veľkú váhu kladú na výchovu mládeže a domorodého kňazstva.

Pozoruhodné je, že sv. Ignác r. 1541, keď spoločnosť mala ešte len 10 členov, jedného z nich vyslal za misionára do Indie. Sv. František Xav. bol neskôr vyhlásený za patróna misií. O niekoľko rokov mali už svojich misionárov mimo Východu aj v Amerike a v Afrike. Koncom 17. a počiatkom 18. storočia už aj v Japonsku, Číne, Brazílii, Kanade, Paraguaji, Perzii, Etiópii a v Kongu hlásali evanjelium a za tú dobu mali do 600 mučeníkov. No, prišiel víchor na ich rehoľu a nasledovne aj na ich mis.

činnosť. Následkom zrušenia ich spoločnosti r. 1774 mis. pole Cirkvi stratilo asi 3000 osvedčených misionárov. Po obnovení rádu r. 1814 s predošlým elánom pokračovali aj vo svojej mis. činnosti a teraz od Aljašky až po Kongo, od Japonska až po Ameriku pri najťažších a najprotivnejších klimatických a kultúrnych pomeroch všade s rovnakou húževnatosťou a láskou úspešne šíria kráľovstvo Kristovo na celej zemi. Aj na poli vedeckom a výchovnom sú významné ich úspechy v mis. územiach. R. 1933 otvorili kat. univerzitu v Shanghai, ústav vyšších vied v Tientsine a nižšie školy v Zikavei (Čína). V kolégiu vo Vahjan vychovávajú 800 chovancov. Pre výchovu domorodého kléru majú noviciáty v Indii, na Filipínach, v Tokiu, v Číne, na Jáve a na Madagaskare. Od r. 1933 na Gregoriánskej univerzite prednášajú aj misiologiu. V misiách spravujú do 50 nemocníc, 10 ústavov pre prašivých, 6 hvezdární a 14 kníhtlačiarňí.

Z 26.588 členov spoločnosti v misiách pôsobí 3291; z toho kňazov 1525, (podľa výkazu z r. 1941), a to v každom svetadieli, najviac v Ázii. V okruhu jezuitských misií žije 3.000.000 katolíkov a vyše 270.000 katechumenov, popri 173 miliónoch pohanov. Medzi misionármi tu pracujúcimi je už 900 domorodých jezuitov, ktorým pomáha 463 domorodých svetských kňazov. — V jezuitských misiách je 12.000 rozličných škôl, ktoré navštevuje vyše pol milióna žiakov. Majú tam 160 gymnázií s 50.000 študentmi a 15 univerzít a vyšších škôl. V Európe majú tiež misijné ústavy, a to vo Švédsku, v Dánsku, v Skutari, v Aténach, v Durazze, v Naxose, v Sarajeve a v Skoplji.

25) *Lazaristi* (Congregatio Missionis: C. M.). Ústredie: Paris, 95 Rue de Sèvres. Túto kongregáciu založil sv. Vincent z Pauly r. 1625 a potvrdil Urban VIII. r. 1633. Skutočne je to per eminentiam spoločnosť misijná, tak čo sa týka vnútorných (ľudových) ako aj zámorských mi-

sií. Svoju cudzineckú mis. činnosť začala už r. 1645 v Berberii (Afrika), pokračovala v nej na Madagaskare, na ostrove Mauritius, v Turecku, v Číne (1773), v Etiópii, v Egypte (1844), v Perzii, Palestíne (1900), v Austrálii (1885), v Hondurase, na Jáve a naposledy zakotvila v Belgickom Kongu (1925). Celkový počet jej misionárov je 745. Majú mis. stanice okrem spomenutých aj v Carihrade, Smyrne, Ispahane, Alepe, Palestíne a v Amerike. Svoju činnosť oslávili aj viacerými mučeníkmi za vieru, medzi ktorými vyniká blh. Ján Perboyre a blh. František Clet v Číne.

26) *Redemptoristi* (Congregatio Ss. Redemptoris: C. Ss. R.). Ústredie: Roma, Via Merulana 31. Zakladateľ: sv. Alfonz z Ligoury v r. 1732 (potvrdená r. 1749 Benediktom XIV.) Členovia tejto mis. spoločnosti, počtom 1255, pracujú v Dánsku, Indočíne, Číne, Afrike, Amerike, Austrálii a v Novom Zélande. Kardinál Redemptorista Viliam van Rossum bol menovaný za prefekta Propagandy a za svojho úradovania značne povzniesol mis. aktivitu tak svojej kongregácie ako aj celej Cirkvi.

27) *Sulpiciáni* (Spoločnosť kňazov sv. Sulpícia: Societas Presbyterorum a S. Sulpitio: S. S.) Ústredie: Paris, 6, rue du Regard. Spoločnosť, založená r. 1641 Jánom Ollierom pôvodne pre výchovu kňazov; na mis. činnosť sa dali r. 1659 v Montreáli (Kanada) a neskôr v Baltimore. R. 1933 otvorili veľký seminár v Hanoi (Indočína), pracujú aj v Japonsku. Ich generálnym superiorom bol aj kardinál Verdier, arcibiskup parížsky, ktorý dvakrát navštívil aj Slovensko a prezrel si aj mis. domy v Nitre.

28) *Parížska spoločnosť cudzineckých misií*; (Societas Parisiensis Missionum ad exterarum gentes: M. E. P.) Ústredie: Paris, Rue de Bac 128. Je to prvá mis. spoločnosť *svetských* kňazov, ktorí žijú spoločne bez rehoľných sľubov a pripravujú sa za misionárov. Založená bola r. 1658 v Paríži tým cieľom, aby slúžila výlučne

mis. potrebám Cirkvi medzi pohanmi. Jej zvláštnou túžbou a poslaním je vychovávať aj domorodých kňazov a s týmito spoločne utvoriť jednotný klérus toho istého stupňa a hodnosti v mis. územiach a tým pripraviť cestu k zriadeniu riadnej cirkevnej hierarchie pod vedením domorodých biskupov aj v odľahlých krajoch zeme. Hneď po založení spoločnosti jej zakladatelia Pallu a Lambert boli vysvätení za mis. biskupov. Už r. 1663 otvorili v Paríži seminár cudzineckých misií, ktorý bol potvrdený Sv. stolicou. — Spoločnosť je práva pápežského a riadi sa podľa kánonov 673.—681 cirk. kódexu. Teraz spravuje na Východe 39 mis. okresov, vyše 1,700.000 katolíkov pod vedením 42 biskupov, pomocou 1.042 misionárov a 1.427 domorodých kňazov. V dejinách spoločnosti je významný rok 1933, keď Pius XI. vysvätil za biskupov Jána Tonga, Matúša Ly, domorodých to kňazov pre ich mis. okresy. — Teraz majú rozsiahlu mis. sieť v týchto zemiach : Japonsko, Korea, Mandžukuo, Čína, Indočina, India a Burma.

29) *Passionisti* (Bosí klerici sv. Kríža a umučenia Pána N. Ježiša Krista (Congregatio Clericorum excalceatorum Ss. Crucis et Passionis D. N. Jesu Christi : C. P.) Ústredie : Roma. Založil ich sv. Pavol z Kríža r. 1720. Mis. činnosť začali v Bulharsku r. 1781. Teraz majú 84 kňazov a 14 bratov v misiách, a to v Nikopolise (Rusčuk v Bulharsku), v Číne, v Afrike a v Amerike.

30) *Kamiliáni*. Rehoľní klerici opatrujúci chorých ; Clerici regulares ministrantes infirmis : O. Cam. Ústredie : Roma, Piazza della Magdalena. Túto rehoľu založil sv. Kamil Lellis r. 1582 v Ríme pre opateru nemocných. V celom svete má 1.288 členov a najnovšie začína účasť brať aj v mis. činnosti (1899). V Dánsku má kláštor, kostol, školu a nemocnicu (v Alborge).

31) *Spoločnosť Picpus* ³⁴⁾ alebo *Najsvätejších Srdce Ježiša a Márie*, taktiež aj večnej poklony prevelebnej Svätosti Oltárnej. (Congregatio Sacrorum Cordium Jesu et Mariae necnon adorationis perpetuae Ss. Sacramenti Altaris : C. Ss. CC.) Táto kongregácia má svoj pôvod v Poitiers od Petra Coudrina. R. 1805 jej centrálny dom bol preložený do Paríža. R. 1825 boly jej sverené ostrovy Havajské a od r. 1833 celá východná Oceánia. 309 členov má zamestnaných v misiách, hlavne v Oceánii, kde svojou húževnatou prácou a obetavosťou docielili pekných úspechov. Okrem toho pôsobia aj v Afrike a v Amerike. V Europe v Nórsku majú tiež mis. okres.

32) *Kongregácia Ducha Sv.* (Congregatio S. Spiritus sub. tutela Immaculati Cordis Beatissimae Virginis Mariae: C. S. Sp.). Ústredie : Paris, 30, rue Shomond. Založená r. 1703 na Turíce Klaudiom Poullartom des Places. R. 1848 splynula s kongregáciou Najsv. Srdca Márie, založenou r. 1841 P. Libermannom. Spoločné stanovy boly schválené definitívne r. 1909 a potvrdené Sv. stolicou r. 1922. Kongregácia podlieha priamo Propagande a veľkú činnosť vyvíja v Afrike a v Amerike. Počet jej mis. členov je 872.

33) *Mis. kňazi spoločnosti Márie* : Presbyteri Missionarii Societatis Mariae : S. M. M. — Ústredie : St. Laurent-sur-Lèvre, Vendée (France). Zakladateľ : Blah. Grignon de Montfort r. 1705; definitívne schválená r. 1904. 156 členov pracuje v Dánsku, na Islande, v Afrike a v Amerike.

34) *Obláti Nepoškvrnenej Márie* : Congregatio Oblatorum B. M. V. Immaculatae : O. M. J. Ústredie : Roma, Via Vittorino da Feltre. Založená bola r. 1816 marseilleským biskupom, služobníkom božím J. E. Mazonom, potvrdená r. 1826. Mis. činnosť začala vyvíjať u Indiánov v Kanade a pokračovala na sever až k Eskymákam, prešla na Ceylon, do Mexika, Alžírsku, Južnej

³⁴⁾ Toto meno má od ulice Picpus v Paríži, kde mali aj centrálny dom. Teraz : 16, rue Damien-Deveuster Brain-le Comte. (Belgicko).

Afriky a Austrálie. Zpomedzi 4.948 členov je v misiách zamestnaných 904.

35) *Palotini*: Zbožná spoločnosť misijná: Pia Societas Missio-num: P. S. M. Ústredie: Roma, Via dei Pettinari 57. Založil ju ctihodný služobník boží Vincent Pallotti r. 1835. Spoločnosť začala svoju mis. činnosť v Anglicku, pokračovala v Spojených štátoch amer. a aj v Južnej Amerike sa zakotvila. Svoje africké mis. pole v Kamerune počas svetovej vojny bola nútená opustiť, ale r. 1922 sa vrátila do Afriky a prevzala správu apošt. prefektúry v myse Dobrej nádeje. Aj v Austrálii spravuje jeden apošt. vikariát. Počet mis. členov 225.

36) *Spoločnosť Márie: maristi*. (Societas Mariae: S. M.) Ústredie: Roma, 63 Via Alessandro Poerio. Založená r. 1816 ctihodným P. Jánom Kl. Collinom. Jej prvým mučeníkom bol blh. Peter R. Chanel r. 1841. — Nasledovali ho v mučeníckej smrti štyria iní členovia r. 1848. Teraz 197 členov koná mis. prácu v Oceánii, Austrálii a Novom Zélande.

37) *Marianisti*: Societas Mariae: Maru. Ústredie: Nivelles, (Belgique). Zakladateľ: služobník boží V. Jozef Chaminade v Bordeaux r. 1817. — V misiách pôsobí 195 členov, a to v Japonsku, Oceánii a Severnej Afrike.

38) *Misionári sv. Františka Sal.* (z Annecy): Missionarii a S. Francisco Salesio de Annecio: M. S. F. S. Ústredie: Proupeine-Annecy (Hte-Savoie.) Túto spoločnosť založili: Rey, biskup anne-cyjský a Abbé Mermier r. 1838. V misiách pôsobí 76 členov, a to v Indii (Vizagapatam a Nagpour) a v Brazílii.

39) *Eudisti*: Kongregácia Ježiša a Márie: Congregatio Jesu et Mariae. (C. J. M.) Ústredie: Paris, rue Jean Dolent. Zakladateľ: Sv. Ján Eudes (r. 1643). — 17 mis. členov pracuje v Kanade.

40) *Kňazi najsv. stygmát Nášho Pána Ježiša Krista*. Congrega-tio Presbyterorum a Ss. Stygmatibus D. N. J. Ch.: C. S. Ústredie: Roma, via Mazarino 16. Zakladateľ: ctihodný Gašpar Ber-toni (r. 1816 vo Verone). 11 členov koná mis. prácu v Číne.

41) *Kongregácia sv. Kríža*: Congregatio a S. Cruce: C. S. C. Ústredie: Notre-Dame Indiana, USA. Zakladateľ: P. Bazil Moreau (r. 1837). 67 členov pracuje v Indii.

42) *Assumpcionisti*: Pia societas presbyterorum ab assumptione seu Augustiniani ab assumptione: A. A. Ústredie: Roma VII., Lungotevere Tor di Nona. Zakladateľ: P. M. d' Alzon (r. 1845). Majú 101 členov v misiách: v Carihrade, Jeruzaleme, Smyrne, Trebizunte a v Afrike; v Europe v Bulharsku a v Grécku.

43) *Kongregácia synov blah. Panny Márie Nepoškvrnenej (Lucon)*. Rozšíril ju Ľudovít Baudouin v diecéze luconskej koncom 18. storočia, kde má aj ústredný dom. 59 členov má v Centrálnnej Amerike, dva v Kanade a Kartágu.

44) *Kongregácia zmŕtvychvstania P. N. Ježiša Krista: Congregatio a resurrectione D. N. Jesu Christi: C. R.* Ústredný dom: Roma. Povstala r. 1836 horlivosťou A. Ganského a pracuje v Bulharsku (Sofia, Philippopolis).

45) *Misijní synovia Nepoškvrneného Srdca Márie: Congregatio missionariorum Filiorum Immaculati Cordis B. V. Mariae: C. M. F.* Ústredný dom: Roma. Založil ju r. 1849 bl. Anton Claret v Španielsku. 146 členov má v Číne, Afrike, Amerike a v Gibraltári.

46) *Ústav Otcov Jozefitov z Grammontu (Belgicko)*, založený kanonikom K. Van Comboughe r. 1817) pracuje v západnej Afrike.

47) *Saleziáni. Spoločnosť saleziánov sv. Jána Bosco. Societas S. Francisci Salesii: S. S.* bola založená sv. Jánom Boscom r. 1841. Ústredný dom: Turín via Cottolengo 32. Decretum laudis dostala r. 1864. Definitívne bola schválená r. 1874. Popri hlavnej snahe: zachrániť opustenú mládež od mravnej záhuby jej zakladateľ už r. 1879 vyslal prvých mis. členov k Indiánom do Patagónie, ktorých vodcom bol jeho chovanec Ján Cagliero, neskorší kardinál. Má 9 ústavov pre výchovu misionárov. Z veľkého počtu členov (10.408) v misijných krajoch pracuje 1.056 s veľkým úspechom, a to v Carihrade, Smyrne, Jeruzaleme, v Indii, Siame, Číne, Japonsku, Afrike, Austrálii a v Južnej Amerike.

48) *Misionári Najsv. Srdca Ježišovho: Missionarii Sacratissimi Cordis Jesu: M. S. C.* Ústredný dom: Roma, via Balbo 1. Zakladateľ: P. J. Chevalier (r. 1854). Z Francie boli r. 1884 vyhnaní a usadili sa v Španielsku, Anglicku a Holandsku. 612 členov pracuje na ťažkých mis. staniach v Oceánii, Číne, Afrike a Austrálii.

49) *Kňazi Najsv. Srdca Ježišovho z Betharramu: Societas Presbyterorum Ss. Cordis Jesu de Betharram.* Ústredný dom: Betharram, Lestelle, France. Tento ústav povstal r. 1832 v Be-

tharrame (diecéza Bayonne, Francúzsko) pričinením blah. Michala Garicoitsa. Má 9 domov v Europe, 4 v Palestíne, 7 v Amerike a jeden v Číne.

50) *Obláti sv. Františka Salezského*: Institutum Oblatorum S. Francisci Salesii: O. S. F. S. Ústredný dom: Roma via Dandolo 49. Tento ústav založil P. Brissou v Troyes. 43 členov pracuje v Južnej Afrike.

51) *Misionári Afriky alebo Bieli Otcovia*: Missionarii Africae : P. B. alebo M. A. Ústredný dom : Maison Carrée (Algir), Pères Blancs. Táto významná spoločnosť má veľkého zakladateľa Karola M. Lavigerieho, arcibiskupa Alžírsku, povýšeného r. 1882 za kardinála a r. 1884 za arcibiskupa v Karthágu a prímasa Afriky. Staral sa nielen o svojich veriacich a o obrátenie inovercov vo svojej diecéze, ale svoju apoštolskú horlivosť rozšíril aj na susedné zeme. Už r. 1868 stal sa ap. delegátom pre Saharu a Sudan. R. 1870 založil noviciát v Alžíri pre budúcich misionárov Afriky. Prvé pokusy nového misijného poľa sa nevydarili. Prvých 6 misionárov jeho bolo barbarsky zavraždené. Vtedy Lavigerie obrátil svoju pozornosť na kraje rovníkovej Afriky. R. 1878 vyslal dve skupiny misionárov do Miauzy a Tanganyky, ktorí na tom okolí založili kvitnúce misijné stanice. Z týchto sa vyvinuly neskôr dva apošt. vikariáty, ktoré majú teraz už 800.000 kresťanov. R. 1889 založil aj protiotrokársku ligu, za ktorú úspešne agitoval po celej Europe. Podarilo sa mu konečne aj Saharu a Sudan získať pre misijné ciele, kde neskôr boli založené tiež dva apošt. vikariáty. Spoločnosť obdržala r. 1879 signum laudis a bola definitívne potvrdená r. 1908. — Teraz má 1.537 členov, z ktorých v misiách pracuje 899. Títo s takou oduševnenosťou hlásajú evanjelium ako ich zakladateľ. Medzi misijnými kňazmi je 378 Francúzov, 137 Belgičanov, 96 Holanďanov, 66 Kanadčanov, 11 Angličanov, 24 Nemcov, 9 zo Švajčiarska, 9 Talianov a 5 Luxemburčanov ; medzi misijnými bratmi sú tiež tieto národy zastúpené. Vypadá to ako »cudzi-

necká légia« v boji za kráľovstvo Kristovo. Všetci v shode jednakým ohňom lásky šíria jeho kráľovstvo v najtemnejšej Afrike, a to s neobyčajným úspechom. *Charitas Christi urget eos!*

52) *Misionári saletskej*: Missionarii »La Salette«: M. S. Ústr. dom: Turín. Spoločnosť založená r. 1852 Filibertom Brouillardom, biskupom v Grenoble. 80 členov šíri kresť vieru v Južnej Afrike.

53) *Kňazi Najsv. Srdca Ježišovho*: Congregatio Sacerdotum a Sacro Corde Jesu: S. C. J. Ústr. dom: Roma, Viale Mazzini 32. Založil ju P. Ján Leon Dehou v Saint Quentin (Francúzsko) r. 1878. Má 202 členov v týchto miestach: vo Fínsku, Švédsku, Dánsku, Afrike, Holandskej Indii a v Amerike.

54) *Zbožná spoločnosť sv. Jozefa*: Pia societas Taurinensis S. Joseph. Ústredný dom: Roma. Založená v Turíne r. 1904. Má misijné stanice v Južnej Amerike, v ktorých 44 členov koná misijnú prácu.

55) *Lyonská spoločnosť pre africké misie*: Societas Lugdunensis pro missionibus ad Afros: M. A. L. Ústredný dom: Lyon, 150 Cours Gambetta. R. 1856 ju založil M. J. Marion-Brésillac. Zaoberá sa výlučne misijným apoštolátom. Svoju činnosť sústreďuje v Afrike, kde má vyše 300 členov.

56) *Spoločnosť Slova Božieho*: Societas Verbi Divini: S. V. D. Ústredný dom: Roma, via della Travicella 30. Založil ju P. Arnold Janssen r. 1875 v Steylu (Holandsko). R. 1901 potvrdil ju Lev XIII. Hlavným cieľom spoločnosti je: v misijných územiach pracovať na obrátení pohanov. K dosiahnutiu toho cieľa zakladá výchovné domy pre misionárov na celom svete, v ktorých sa synovia takmer všetkých národov vyučujú a vychovávajú za vierozvestov pre pohanské krajiny. Tieto ústavy všade šíria misijnú myšlienku vydávaním miestnych misijných časopisov, kalendárov, kníh, zakladaním misijných múzeí a prednáškami. Okrem toho podľa možnosti vydržiavajú aj ľudové misie a duševné cvičenia, čím poskytujú pomoc svetským kňazom v pastoračnej práci. — Táto spoločnosť sa rýchlo rozšírila nielen v Europe, ale aj v iných svetadieloch. Z príležitosti 50-ročného jubilea jej založenia Pius XI. poznamenal, že jej veľké misijné úspechy

nie sú mysliteľné bez zvláštného zásahu Božskej Prozreteľnosti a sú zrejším znakom priazne a ochrany Božej. Na Slovensku má 4 misijné domy : v Nitre (dva), v Štiavniku a vo Vidinej. Svoju zahraničnú činnosť začala r. 1879 v Číne, kde jej bola sverená r. 1882 misijná práca v provincii Shantung. R. 1892 obdržala pre misijnú činnosť Togo v Afrike a r. 1896 Novú Guineu. Má 3.870 členov, z ktorých väčšia čiastka misijnú prácu koná v Číne, Japonsku, Holandskom Malajsku, v Indii a Amerike. V Pekingu spravuje aj katolícku univerzitu.

57) *Kongregácia synov Najsv. Srdca Ježišovho vo Verone* : Congregatio Filiorum S. Cordis Jesu : F. S. C. Ústredný dom : Verona, via San Giovanni in Valle. Zakladateľ : Daniel Comboni, biskup vo Verone (r. 1867). Táto má 198 misionárov Talianov, vychovaných pre misie v Afrike. Druhá jej vetev pozostáva z Nemcov (Missionare Söhne des H. Herzens Jesu) a v Nemecku má 7 domov a 1 v Taliansku. 30 jej členov pracuje v Afrike.

58) *Mill-Hillská spoločnosť sv. Jozefa* pre cudcinecké misie : Societas Missionariorum S. Joseph de Mill-Hill. Ústredný dom : Mill-Hill, Londýn, N. W. 7. Založil ju v Mill-Hille pri Londýne kardinál H. Vaughan r. 1866 výlučne pre misie. Svoju činnosť začala v Spoj. štátoch am. medzi Černochmi. Teraz má 393 členov, účinkujúcich v Oceánii, Novom Zélande, v Indii, Afrike a v Amerike.

59) *Kongregácia Nepoškrveného Srdca Márie* : Scheutskí misionári (C. J. C. M., vel. Scheut.) Centrálny dom : Scheut, Bruxelles, Chansée de Ninove 476. Zakladateľ : Teofil Verbist (1862). Spoločnosti bola najprv sverená misia v Mongolsku, neskôr v nezávislom Kongu. Teraz má viac apošt. vikariátov v Číne, misijné stanice v anglickom Malajsku a v Oceánii. Počet misijných členov 605.

60) *Salvatoriáni* : *Spoločnosť Božského Spasiteľa* : Societas

Divini Salvatoris : S. D. S. Centrálny dom : Roma, Borgo Vecchio 165. Založená r. 1881 Františkom Jordánom v Ríme. 50 členov koná misijnú činnosť v Číne.

61) *Zbožná spoločnosť sv. Františka Xav.* pre cudzinecké misie : Pia Societas S. Francisci Xav. pro exteris missionibus. Centrálny dom : Istituto S. Francesco Sav. per le mis. estere, Parma, Italia. Zakladateľ : Guido Conforti, biskup v Parme (r. 1895). Členovia sa venujú výlučne misijnému dielu. 44 ich pracuje v Číne.

62) *Ústav »Consolata«* pre cudzinecké misie v Turíne : Institutum missionum a Consolata : J. M. C. Centrálny dom : Turín, Corso Ferruci 14. Zakladateľ kanonik Jozef Allamano v Turíne (r. 1901). 161 členov Talianov koná misijné dielo v Afrike.

63) *Misionári Sv. rodiny* : Congregatio Missionariorum a S. Familia : M. S. F. Dom generalátu : Maison de la Sainte Famille, Grave (Holandsko). Založil ju P. Ján Berthier. 83 členov pracuje v Borneu, Batávii a najnovšie aj v Nórsku.

64) *Maryknollská (americká) misijná spoločnosť* : Societas de Maryknoll pro missionibus exteris : M. M. (Catholic Foreign Mission Society of Amerika). — Centrálny dom : Maryknoll Ossining New-York, U. S. A. — Zakladatelia : Jakub Walsh a Tomáš Price. Americký episkopát ju uznal r. 1911 a Propaganda o niekoľko mesiacov neskôr. Aj malá skupina výpomocných mis. sestier sa pripojila k spoločnosti. Zo skromného počiatku sa vyvíja veľké misijné dielo, ktoré už teraz počíta 516 členov, z ktorých 165 pracuje v misiách : v Číne a v Korei. Na misijnom poli, im sverenom, žije 17 miliónov pohanov. (Žatva bohatá.) I. Walsh bol vysvätený za titulárneho biskupa v Ríme r. 1933 a je generálnym superiorom spoločnosti, druhý zakladateľ umrel v Hong-Kongu.

65) *Pápežský ústav sv. Apoštolov Petra a Pavla a sv. Ambróza a Karola* pre cudzinecké misie (v Miláne). Institutum Pontificium a Ss. Apostolis Petro et Paulo et a Ss. Ambrosio et Carolo pro missionibus ad exteris gentes. Ústredný dom : Milano, via Monte Rosa 81. Tento ústav založil Pius XI. r. 1926 slúčením rímskeho seminára sv. Petra a Pavla a milánskeho ústavu pre cudzinecké misie. Zakladateľ toho seminára bol Pietro Avan-

sini (r. 1867) a mis. ústavu Angelo Ramasotti, patriarcha benátsky a Giuseppe Marinoni (1850). Členovia tohto pápežského ústavu sú svetskí kňazi a venujú sa výlučne misiám medzi pohanmi. Ústav sa rýchlo rozmáhal a čoskoro otvoril 5 iných misijných seminárov. Má 781 členov, z ktorých 284 koná misijnú prácu, a to v Indii a Číne.

66) *Misijní kňazi Našej Panej Sionskej*. Ústredný dom: Paris, 68 rue Notre Dame de Champs. So založením tejto spoločnosti pre obrátenie Židov zaoberal sa už konvertita M. Teodor Ratisbonne. Ako spolok založený bol až r. 1893 a potvrdil ho arcibiskup parížsky Richard. Členovia mis. prácu konajú v Palestíne a okrem toho spravujú fary v Tunise, Londýne atď.

67) *Spoločnosť sv. Kolumbána pre čínske misie*: Societas S. Columbani pro missionibus apud Sinenses. Centrálny dom: St. Columbans, Navan (Irlande). Zakladatelia sú dvaja írski kňazi: Ed. Galvin a P. Blovik (r. 1918). 93 členov pracuje v Číne, Korei a Austrálii.

68) *Marian-Hillskí rehoľní misionári*: Religiosi missionarii de Marian-Hill: R. M. M. Ústredný dom: Würzburg, Pleicherring 3, Nemecko. Svoj pôvod odvodzuje z rádu trapistov. Ako samostatná mis. spoločnosť bola založená r. 1909 dekrétom Sv. stolice. Prvým predstaveným spoločnosti sa stal zakladateľ Frant. Pfanner. 259 členov horlivo pôsobí v Afrike, kde zavedením katolíckej akcie usmerňuje náboženský a sociálny život veriacich.

69) *Španielsky seminár v Burgose*. Centrálny dom: Burgos (Espana). Tento seminár v Burgose pre výchovu misionárov bol založený kanonikom Gerrardom Villotom r. 1899. Ako mladý ústav začal svoju mis. činnosť v Kolumbii (S. Giorgio, Južná Amerika), kde založil už 6 veľkolepých chrámov a 25 kaplniek.

70) *Misijná spoločnosť provincie Quebec*: Societas pro missionibus exteris provinciae Quebecensis. Generálny dom: Pont Vian Co Laval, Quebec, Kanada. Tvorcom tejto spoločnosti je episkopát provincie quebeckej r. 1921. Za krátky čas vyslala 140 misionárov do Mandžukuo (apošt. vikariát Seping kai) a Mugdenu. S touto spoločnosťou od r. 1930 spolupracuje ústav Klerika sv. Viatora, založený r. 1830 abbém Querbésom v Belgicku. V najnovšej dobe venuje sa aj misijným účelom.

71) *Seminár sv. Františka Xav. pre čínske misie v Scarboro.* Ústredný dom: Scarboro Bluffs, Ont, Kanada. Zakladateľ: Ján Fraser Almont r. 1918. 27 členov účinkuje v Číne.

72) *Misijná spoločnosť Kráľovnej apoštolov.* Ústredný dom: Viedeň VIII. Benno-Gasse 21. Je len diecezánnym ústavom, založeným Pavlom Sonntagom r. 1916. Prvým hlavným predstaveným ústavu je kardinál Innitzer. Začali účinkovať v Indii.

73) *Švajčiarska misijná spoločnosť betlehemska.* Centrálny dom: Missionshaus Betlehem, Immen-See, Schweiz. Založil ju r. 1896 P. Barral. Pre výchovu misionárov otvoril sa seminár r. 1921, neskôr tri iné. 24 členov pôsobí v Mandžukuo (Tsi-Tsikar, apošt. prefektúra). Prvý jej apošt. prefekt Eugen Immhoff bol zavraždený r. 1934 na ceste ad limina.

74) *Spoločnosť sv. Patrika pre pohanské misie.* Centrálny dom: House of Our Lady of Afrika, St. Patrick's Kiltegan, Co Wicklow (Irlande). Utvorená bola r. 1930 v diecéze Kildare pričinením P. Whitney a výlučne pre pohanské misie. Misijnú činnosť začala v Afrike; apošt. prefektúra Calabar.

75. *Spoločnosť výpomocných kňazov misijných.* Ústredný dom: Louvain, Karrelveld 10. Príležitosť a popud k utvoreniu tejto spoločnosti dalo vysvätenie 6 čínskych biskupov Píom XI. r. 1926. Niektorí belgickí kňazi, priatelia sv. misií, na čele s abbém Andrejom Bolandom touto udalosťou oduševnení sa odhodlali ísť do Číny na výpomoc domorodým čínskym biskupom v ich diecézach, čo viacerí aj uskutočnili. Spoločnosť sa začína vyvíjať, ale ešte nebola úradne potvrdená. V Číne len 5 členov koná misijnú prácu.

76) *Chudobní služobníci Božskej Prozreteľnosti.* Centrálny dom je vo Verone. Zakladateľ: Ján Kalabria. R. 1932 potvrdil spoločnosť veronský biskup. Prvých misionárov vyslala do Indie r. 1934.

77) *Spoločnosť sv. Jozefa pre černošské misie v Baltimore.* Odlúčila sa od Mill-Hillskej mis. spoločnosti a r. 1892 stala sa samostatnou. Centrálny dom: Baltimore, Mary-land, St. Joseph's Seminary P. O. — 77 kňazov pracuje v Spojených štátoch amerických v 15 diecézach na obrátení černochoch.

Tu podaný prehľad misijných reholí a spoločností nás poučuje, že v najnovšej dobe i tieto rehole a kongregácie, ktoré vo svojich pôvodných konštitucionálnych stanovách nemajú predpísanú misijnú činnosť, popri svojich

doterajších úlohách takmer všetky sa venujú aj misijnému dielu, šíreniu kráľovstva Kristovho medzi pohanmi. Hoci v ich dlhom poradí zbadali sme veľkú rozmanitosť,⁸⁵⁾ predsa tá nie je na úkor Kristom Pánom a Cirkvou žiadanej jednoty v hlavných zásadách kresťanskej viery, ale slúži viac k vzájomnému povzbudeniu, k zvýšenej horlivosti a láske k tomuto svätému dielu.

Potešiteľná je aj tá skutočnosť, že nielen rehoľníci pri-nášajú veľké obety pri vykonávaní poslednej vôle Spasiteľa na misijných poliach, ale vedľa nich aj svetskí kňazi. Títo, keď aj neskladajú rehoľné sľuby, predsa tú istú prácu konajú v misijných územiach ako aj rehoľníci a sú priechodným mostom medzi misijným stavom a utvorením riadnych diecéz s hierarchickým zriadením s domorodým kňazstvom, čo si Cirkev sv. tak vrele želá a čo je konečným cieľom každého misijného hnutia.

Misijné spoločnosti svetských kňazov, ako sme to už podrobne uviedli, sú v týchto mestách: Rím, Paríž, Miláno, Lyon, Londýn (Mill-Hill), Baltimore, Parma, Turín, Ossining (Mariknoll), Gallway (Írsko), Burgos, Immen-See, (Švajčiarsko), Quebec (Montreal), Viedeň, Verona, Louvain, Kiltegan (Írsko), Jette St. Pierre (Belgicko), Scarborough (Kanada), Navan (Írsko) a Grave (Holandsko).

Svetskí kňazi, vychovávaní v týchto ústavoch v duchu misijnom, čestne závajú s misionármi rehoľníkmi v šírení viery kresťanskej medzi pohanmi.

Misijné spoločnosti pre domorodých kňazov.

Okrem reholí a mis. spoločností, jestvujúcich v Europe a v Amerike, nachádzame mis. spoločnosti aj v čisto misijných územiach.

Taká je v Indii *Karmelitánska kongregácia malabarská*, ktorá v 12 kláštorech vychováva kňazov a laických bratov pre mis. činnosť.

⁸⁵⁾ Ecclesia est »circumdata varietate« a pri tom »acies bene ordinata«.

V Číne sa ujíma nová »Kongregácia učeníkov Pána« (Congregatio Discipulorum Domini), založená r. 1928 Celsom Costantinim, prvým ap. delegátom čínskym za tým cieľom, aby uskutočnila plán Pia XI. (v encyklike »Rerum Ecclesiae« oznámený), podľa ktorého »nové kongregácie majú byť založené v shode s povahou a náklonnosťami domorodcov a celkom majú zodpovedať pomerom, miestam a časom«. Táto kongregácia sa skladá výlučne len z Číňanov. Členovia pri zachovaní troch. evanj. sľubov sa zaviazujú šíriť Kristovo kráľovstvo v Číne. Kongregácia je diecézneho rázu a práva. Jej prvý dom, vystavený v čínskom štýle v Suanhwafu, menuje sa Emmaus. Výchova prvých študentov bola sverená redemptoristom. Majú už viac svojich kňazov, bratov a študentov.

Aj v. Zadnej Indii vo Phnoe-Soue sa utvára nová kongregácia pre kňazov podľa vzoru trapistov.

Na blízkom Východe v územiach orientálnych misií je tiež viac kňazských kongregácií. Sú to:

a) *Antoniánska* (pomenovaná podľa pustovníka sv. Antona) v Alepe na Libanone, *Sýrska kongregácia sv. Efréma a Chaldejská* v Mossule.

b) *Baziliáni*: Ordo S. Basili Magni: O. S. B. M. Zakladateľ: sv. Bazil Veľký. Táto rehoľa má tieto konáre: talianska, taliansko-grécka, rusínska, grécko-melkitská, baladitská (soaritská) a melkitská kongregácia v Alepe. Každá má viac kláštorov pre kňazov, bratov a tiež kláštory pre mis. sestry.

c) *Mechitaristi* sú vlastne arménski benediktíni. Zakladateľ: Manuk Mechitar r. 1701. Majú dve kongregácie: *benátsku*, ktorá teraz len v Carihrade, Tiflise a Budapešti má svoje stanice, — a *viedenskú*, ktorá sa stará o arménskych katolíkov vo Viedni, *Carihrade a v Malej Ázii*.

d) *Služobníci Nepoškvr. Počatia* starajú sa o georgijských katolíkov v Albánsku, v Carihrade a v Rusku.

e) *Kongregácia sv. Efréma*. V Mardine (Mezopotámia) má kláštor, v ktorom vychováva domorodých kňazov pre obrátenie sýrskych jakobítov.

f) *Misijná spoločnosť sv. Pavla*. Zakladateľ: Moagat, biskup, r. 1903. Stará sa o sjednotených melkitov. Sídlo: Harissa pri Libanone.

Misijní bratia.

Pod misijnými bratmi (*fratres laici*) rozumieme takých mužov, ktorí hoci nie sú vysvätení za kňazov, predsa skladajú tri rehoľné sľuby: dobrovoľnej chudoby, ustavičnej čistoty a dokonalej poslušnosti a pomáhajú kňazom misionárom v šírení viery vyučovaním náboženstva, ošetrovaním nemocných, stavaním misijných budov a prevádzaním rozličných remesiel. Títo alebo žijú spolu s kňazmi-misionármi ako laickí členovia tej istej rehole (v tých samých domoch), alebo tvoria osobitné, samostatné kongregácie laických bratov, ako napr. bratia kresť. škôl, milosrdní bratia atď.

Ako pomocné sily misijných kňazov majú významnú úlohu nielen v európskych kláštoroch rozličných reholí, ale sú zvlášte potrební v misijných územiach, kde je život inakší, ako v civilizovaných štátoch. V kultúrnych krajinách rehole môžu si zaobstarať svoje hmotné potreby (stavebné, remeselnícke a hospodárske) aj u civilného obyvateľstva. V misijných územiach však, zvlášte u zostalých národov, darmo by sa obrátili na pohanov. Tí, i keď by mohli a vedeli, nepomohli by im z nenávisťi alebo nevedomosti. Tam si musí misionár všetko sám robiť: zaopatriť životné články, stavať kostoly, školy, charitatívne ústavy, orať, siať, variť, šiť atď. Mis. kňazi, ktorí musia kázať, nemocných zaopatrovať, sviatosti vysluhovať, nemôžu pritom konať aj krajčírské, stolárske, obuvnícke, zámočnícke, kováčske práce. K tomu sú potrební ich pomocníci, misijní bratia, a preto ich výpomocná práca je neoceniteľná, a to nielen pre misijných kňazov, aby sa títo mohli venovať výlučne dušpastierskym úlohám, ale aj pre novokresťanov a pohanov, ktorých priučajú novému, pokojnému životu civilizácie, a tým ich pripravujú na cestu prijatia viery. Ako bez oráča, ktorý svojou ťažkou prácou rozkypí stvrdlú zem, nemožno zasiať semeno, prinášajúce dobrú úrodu, tak ani bez spolupráce misij-

ných bratov misijný kňaz nemohol by zasiať do srdca po-
hanov semeno evanjelia. Misijní kňazi týmto spôsobom
podelia si práce s misijnými bratmi, aby dosiahli spoloč-
ný cieľ: získať duše pre kráľovstvo Kristovo. Úloha mis-
brata je podobná poslaniu sv. Jozefa vo Sv. rodine, kto-
rej on zaopatroval podmienky telesného živobytia a tak
si získal nesmierne zásluhy pred Bohom a nehynúcu pa-
pamiatku v Cirkvi svätej.

Preto, keď aj ich povolanie naoko nie je tak skvelé a
významné ako kňazov, predsa Cirkev a každý veriaci vie
si oceniť ich veľké dielo, ktoré v celej rodine Cirkvi kato-
lickej skromne a horlivo konajú a aj na nich myslí pri
modlitbách a obetách, prinesených za sv. misie. Misijných
bratov máme teraz už vyše 10.000 (európskych, americ-
kých a domorodých), a to z každého kresťanského národa,
z každej krajiny sveta, ktorí vo všetkých misijných úze-
miach konajú neoceniteľnú prácu za šírenie kráľovstva
Božieho.

Zo Slovenska asi 120 misijných laických bratov účín-
kuje teraz po celom svete v pohanských krajinách a po-
máha s oduševnením a láskou šíriť kráľovstvo Kristovo
v ďalekých krajinách. Najviac ich má tam Kongregácia
bratov kresť. škôl (81), za ňou nasledujú saleziáni, Spo-
ločnosť Slova Božieho, františkáni a jezuiti.

Teraz preberieme tie samostatné kongregácie laických
bratov, ktoré vysielajú svojich členov aj do zámorských
misií. Také sú

v Európe:

1) *Bratia kresť. škôl* (Frères des écoles chrétiennes):
Institutum Fratrum scholarum christianarum. Túto, na
celom svete rozšírenú a všade blahodarne účinkujúcu spo-
ločnosť založil sv. Ján de la Salle r. 1680 vo francúzskom
meste Reims; r. 1791 ju zrušili (v revolúcii), Napoleon ju
r. 1805 nazpät uviedol do škôl. Centrálny dom: Maison

St. Joseph, Lembecq-lez-Hal (Belgicko). Svoju mis. činnosť začali r. 1816 na ostrove Réunion, r. 1842 sú už v Turecku, r. 1875 v Egypte, Tunise, Alžírsku, na Madagaskare, v Číne atď. Zpomedzi 18.400 členov v misiách pôsobí 1.262, a to v Bulharsku, Grécku, Turecku, Sýrii, Palestíne, Egypte (kde majú 17 domov), Tripolise, Belgickom Kongu, Myse Dobrej Nádeje, na Madagaskare, na ostrove St. Mauricius, na Ceylone, v Malajsku, v Birme, na Filipínskych ostrovoch, v Číne, v Anname, v Japonsku, v Austrálii, v Amerike.

2) *Bratia kresť. náuky z Ploermelu*. Centrálny dom: Maison St. Joseph Highlands S. S. Ile de Jersey (Anglicko). Zakladateľ: Ctih. Ján M. de la Mennais, kapit. vikár v St. Brieuve (Bretagne) r. 1817. — Z 1.660 členov 47 pracuje v Afrike a v Oceánii. v Oceánii.

3) *Bratia lásky*. Ústredný dom: Gand (Belgicko). Túto spoločnosť založil kanonik P. Jozef Triest r. 1807 v Gande k ošetrovaniu chorých, sirôt, starcov, hluchonemých atď. Z 1.450 členov 78 koná misijnú službu v Afrike a v Holandskom Malajsku.

4) *Bratia kresť. vyučovania od sv. Gabriela*. Centrálny dom: Bruxelles (Belgicko). Zakladateľ: Blah. Eudovít M. Grignon de Montfort († 1716) a P. Gabriel Deshayes. Asi 100 členov je v misiách, a to v Indii, v Siame a v Afrike.

5) *Bratia sv. Patrika*. Centr. dom: St. Patrick's monastery Tullov, Con Carlow (Írsko). Zakladateľ: Daniel Delenay, biskup, r. 1808. — 52 členov mis. službu koná v Indii a v Austrálii.

6) *Bratia kresť. škôl. v Írsku*. Ústredný dom: St. Mary's Marino, Dublin (Írsko). Zakladateľ: Edmund I. Rice r. 1802. Viac sto členov vyvíja mis. činnosť v mis. zemiach v Indii, Amerike a Kanade.

7) *Bratia sv. Alojza z Gonzagy*. Zakladateľ: Viliam Hellemons v Holandsku r. 1840. Pôsobia v Indii.

8) *Bratia Našej Panej milosrdenstva z Tillburgu*. Zakladateľ: Ján Zwijsen v Tillburgu (Holandsko) r. 1844. — Vyše 100 členov majú v misiách: v Holandskom Malajsku a v Amerike.

9) *Bratia Nepoškrvnenej v Maastrichte*. Táto kongregácia, holandského pôvodu, založená r. 1840, vyslala do Holandského Malajska 51 mis. bratov.

10) *Kongregácia bratov Našej Panej Lurdskej*, založená r. 1830. Má 40 členov v Holandskom Malajsku a v Belgickom Kongu.

11) *Malí bratia Márie*. Institutum parvulorum fratrum Mariae.

Založená v diecéze lyonskej r. 1817, zo svojich početných členov (9.230) vyslala do mis. území 1.450 bratov, a to do Ázie, Afriky, Južnej Ameriky a Oceánie. Aj v Dánsku má svoj dom.

12) *Bratia terciári františkánski* vo Waldbreitbachu majú v misiách 29 členov, a to v Jeruzaleme a Južnej Amerike.

v Ázii:

V tejto časti zeme sa utvárajú aj kongregácie pre výchovu *domorodých mis. bratov*.

V Indii máme už nasledovné:

- 1) Bratia sv. Jozefa so 40 členmi.
- 2) Ružencoví bratia na Ceylone (9 členov).
- 3) Kongregácia františkánskych terciárov (43).
- 4) Kongregácia mis. bratov (3).
- 5) Bratia Preblah. Panny Márie (5).
- 6) Misijní bratia františkánski (20).
- 7) Indickí bratia Najsv. Srdca Ježišovho (8).

V Indočíne.

- 1) Malí Bratia Najsv. Srdca Ježišovho (14).
- 2) Diecézna kongregácia Našej Panej Annamskej (9).
- 3) Kongregácia malých bratov sv. Jozefa (4).
- 4) Diecézny ústav bratov katechistov (23).
- 5) Katechisti Sv. rodiny (14).

V Číne :

- 1) Učeníci Najsv. Srdca Ježišovho (21).
- 2) Bratia sv. Pavla (32).
- 3) Malí bratia sv. Jána Krstiteľa (66).

V Afrike:

- 1) Kongregácia domorodých bratov (14).
- 2) Bratia blah. mučeníkov ugandských (10).
- 3) Domorodí bratia (6).
- 4) Bratia sv. Jozefa (4).
- 5) Malí bratia sv. Jozefa (6).
- 6) Malí bratia Panny Márie Garbonskej (5).
- 7) Bratia sv. Petra Clav. (10).
- 8) Bratia sv. Františka Xav. (6).
- 9) Františkánski bratia sv. Jozefa (10).

V Oceánii:

- 1) Bratia sv. Jána Krst. (9).
- 2) Malí bratia Panny Márie (26).
- 3) Bratia Najsv. Srdca (5).

Sv. stolica praje si, aby boly aj v mis. územiach zakladané kongregácie domorodých kňazov a mis. bratov, ktoré pripravujú cestu zriadiť riadnu hierarchiu cirkevnú.

Misijné sestry.

»Mulierem fortem quis inveniet? ³⁶⁾ »Ženu silnú kto nájde?« To sa môžeme pýtať aj v dobe Nového zákona, znajúc slabú, nestálu povahu ženského pokolenia. No, keď sa už v Starom zákone našly hrdinské ženy (Judith, Ester, matka Machabejských atď.), ktoré Písmo sv. oslavuje, tým väčším právom to môžeme očakávať od žien Nového zákona, ktoré milosť Nového zákona vo väčšej miere posilňuje a pobáda k hrdinským skutkom. Keď už u mužov obdivujeme odvahu, smelosť, vytrvalosť a lásku, s ktorou opúšťajú vlasť, príbuzných a v ďalekých pohanských krajinách s najväčším sebazapieraním obetujú celý svoj život za Krista, tým viac to musíme činiť u kresťanských panien, ktoré z úprimnej lásky k Bohu, Cirkvi a k svojim najbiednejším bližným venujú sa tým najťažším úlohám misijnej činnosti bez toho, že by za to odmenu očakávaly od sveta.

V tejto obetavosti podobné sú tým nábožným ženám, ktoré sprevádzaly Spasiteľa a apoštolov na ich misijných cestách, aby im pomáhaly v zaopatrení životných potrieb; podobné sú i samej Matke Božej, ktorá v Betleheme, Nazarete, pri kríži a pohrebe Spasiteľa brala hojnú účasť na našom vykúpení. Panna Mária ako Kráľovná apoštolov a pomocníca kresťanov už v prvých rokoch po zrodení Cirkvi bola oporou apoštolov svojimi modlitbami; bola ich učiteľkou zvestovaním mnohých vecí, ktoré verne »zachovávala v srdci svojom« podľa evanjelia a bola spolu ich potešiteľkou dobrými radami v ich ťažkých úlohách. Čím iným sú misijné sestry pre misionárov-kňazov, bratov a pre novokresťanov? I tieto obetujú svoje

³⁶⁾ Prísl. 31, 10.

modlitby, utrpenie a sebazapierania za misionárov, kresťanov a za víťazstvo kríža medzi pohanmi. Tieto skutočne »milosrdné sestry« vyučujú a vychovávajú mládež, najmä dievčatá, k mravnému životu, tešia veriacich v nešťastiach, ošetrojú nemocných i prašivých, starajú sa o siroty i starcov, opustených, krstia umierajúce nemluvniatka a pritom zaobstarávajú a pripravujú mnohé životné potreby pre misionárov. Slovom, konajú v hrdinskom stupni telesné a duševné skutky milosrdenstva z lásky k Bohu a k bližnému, bez ohľadu na tuzemskú odmenu, v stálom nebezpečenstve tak, že pri tej úmornej práci v neznesiteľnom podnebí strácajú zdravie i svoj život. Tak sa zdá, že misijné sestry sú v misiách potrebnéjšie ako mis. bratia, vlastne sú viac nepostrádateľné ako laickí bratia, lebo tie rôzne (zväčša remeselnícke) práce, ktoré bratia konajú, môžu byť nahradené aj svetskými silami (remeselníkmi), ale tú nezištnú láskavosť, trpezlivosť, nežnosť, cit milosrdenstva, vytrvalosť a nenáročnosť, ktorú tieto mis. milosrdné sestry preukazujú každému, to sa doplniť nedá svetskými silami. A týchto hrdinských duší zo slabého ženského pohlavia je skoro dva razy toľko ako mis. kňazov a laických bratov dovedna! Spolu i s domorodými mis. sestrami *vyše 56.000!*

Buďme hrdí aj na túto výpomocnú armádu Kristovu a zahrňujme ju do modlitieb a obetí, konaných v záujme misií!

Z kongregácií mis. sestier niektoré sú európske, iné domorodé. Domorodé sú založené alebo podľa vzoru európskych spoločností, alebo utvorené podľa stanov samostatných. Niektoré sa venujú výlučne kontemplatívne, obetnému a odprosujúcemu životu, aby tým vyprosily od Boha milosti pre obrátenie pohanov a vytrvalosť misionárov, (ako Služobnice Ducha sv.), väčšia čiastka však svojou aktivitou a praktickým životom priamo poskytuje pomoc misiám. Iné tvoria sesterskú kongregáciu (rehoľu)

tej-onej *mužskej* kongregácie (rehole), ako Milosrdné sestry sv. Vincenta z Pauly, saleziánky, františkánky atď.; niektoré sú samostatne založené a spravované, ako uršulinky, Anglické Panny atď.

Najúčelnejšie je tieto spoločnosti uviesť v poradí podľa svetadielov a krajín, kde majú svoje pôvodné centrálné domy, poľahke kde účinkujú, a medzi európskymi najprv tie, ktoré majú svoj materský dom v Ríme.

Máme približne 300 takých ženských kongregácií, ktoré svoje členky vysielajú do mis. územia, alebo výlučne k tomu cieľu sú vychovávané. Z týchto počtom vynikajú tie, ktoré sú pôvodu francúzskeho (56), ďalej amerického, talianskeho atď.

*Ženské spoločnosti, ktoré majú svoj materský dom
v Ríme.*

- 1) Spoločnosť sv. Anny má v misiách 354 členiek.
- 2) Kongregácia Ježiša a Márie; v misiách účinkuje 150 sestier.
- 3) Dcéry lásky; v misiách 488 sestier.
- 4) Dcéry Panny Márie Záhradnej; mis. sestier 12.
- 5) Ústav mis. františkániek Márie. Táto veľmi rozšírená spoločnosť, ktorá má 6.568 členiek, do misií vyslala 2.162 sestier.
- 6) Ústav Nepoškvrneného Počatia Našej Panej Lurdskej má v Carihrade 5 sestier.
- 7) Ústav mis. františkánskych sestier egyptských. V misiách: 750 sestier.
- 8) Malá spoločnosť Márie; 243 mis. sestier.
- 9) Františkánske sestry Nepoškvrneného Počatia majú 42 mis. sestier.
- 10) Rehoľa reformovaných cisterciánok má 110 mis. sestier.
- 11) Rehoľa Najsv. Spasiteľa a sv. Brigity; 12 mis. sestier.
- 12) Rehoľa sv. Uršule (Rímskej jednoty), založená sv.

Angelou Medici r. 1535, bola zosilnená r. 1900, keď všetky jej ústavy prijaly na žiadosť Leva XIII. t. zv. rímsku úniu, takže teraz majú blízko 7.000 členiek, z ktorých 625 koná mis. službu. Medzi nimi sú aj 4 Slovenky.

13) Spoločnosť Márie-Reparatrix; počet mis. sestier: 148.

14) Spoločnosť Najsv. Srdca Ježišovho. Zpomedzi 7.030 členiek je 460 mis. sestier.

15) Spoločnosť sv. Petra Clavera pre africké misie a vyslobodenie otrokov, utvorená grófkou Máriou Teréziou Ledochovskou r. 1922. Táto spoločnosť za krátky čas rozdala v Afrike 1,352.000 dobrých kníh v 93 afrických rečiach.

16) Misijné sestry horliteľky Najsv. Srdca Ježišovho. Majú v misiách 330 členiek.

V Europe.

Vo Francúzsku

je najviac takých ženských kongregácií a ústavov, ktoré vysielajú svoje sestry do misijných území. Tu podľa mena uvedieme len tie, ktoré majú vyše 300 členiek (sestier), pôsobiacich v misiách.

1) Prvé miesto medzi nimi zaujíma *Spoločnosť dcér lásky* (Milosrdných sestier) sv. Vincenta z Pauly, ktorá má v 3.657 kláštoroch do 40.000 členiek, z ktorých 4.570 pracuje v misiách. Založil ju sv. Vincent z Pauly a sv. Lujza de Marillac r. 1633, aby konaly telesné a duševné skutky kresť. lásky, zvlášte v nemocniciach a výchovných ústavoch. Účinkujú vo všetkých svetadieloch s veľkým úspechom. Medzi nimi je asi 20 Sloveniek. Mnohé z nich obetovaly aj svoj život za vieru (10 sestier bolo zavraždených v Tien-Tsine r. 1870).

2) Kongregácia *Našej Panej Lásky Dobrého Pastiera* je rozšírená po celom svete a má blízko 10.000 sestier, z ktorých 3.000 pôsobí v misiách.

3) Kongregácia Najsv. Srdc Ježiša a Márie a večnej poklony (576). ³⁷⁾

4 Kongregácia sv. Jozefa v Cluny. Má 1121 sestier.

5) Ústav sv. Jozefa od Zjavenia (770).

6) Misijné sestry spoločnosti mariánskej (389).

7) Pohostinné sestry kresť. vyučovania (410).

8) Sestry Sv. rodiny z Bordeaux (892).

9) Sestry sv. Jozefa pod ochranou Nepoškvrnenej Matky Božej (805).

10) Ústav sestier sv. Pavla v Chartres (1.378).

Mimo týchto je vo Francúzsku ešte 46 iných ženských kongregácií, ktoré tiež majú 10—300 sestier, účinkujúcich v mis. krajoch.

Belgicko má 30 takých vlastných ženských ústavov a spoločností, ktoré aj do misií vysielajú svoje sestry, v prvom rade do Belgického Konga (Afrika).

Nemecko: 12 ústavov; *Anglicko*: 4 ústavy; *Írsko*: 4 ústavy; *Taliansko*: 18 ústavov; *Slovensko*: 4 ústavy; *Chorvátsko*: 1 ústav; *Nórsko*: 1 ústav; *Býv. Luxemburg*: 1 ústav; *Holandsko*: 24 ústavov; *Býv. Poľsko*: 2 ústavy; *Španielsko*: 9 ústavov; *Švajčiarsko*: 6 ústavov; *Maďarsko*: 1 ústav.

V Amerike.

Kanada má 16 ústavov, ktoré vychovávajú aj misijné sestry;

Amer. spoj. štáty 14;

Južná Amerika 16.

V misijných zemiach.

V týchto krajinách nachádzame ženské kongregácie, rehole, spoločnosti a ústavy, ktoré konajú veľmi cenné služby pri šírení viery:

v Indii: 42 spoločností; *v Indočíne a Siame*: 4 spoloč-

³⁷⁾ Číslo v zátvorke značí počet mis. sestier tej-ktorej spoločnosti.

nosti; v Číne: 41 spoločností; v Japonsku: 2 spoločnosti; v Afrike: 33 spoločností; v Oceánii: 52 spoločností; v Indonézii: 4 spoločnosti.

Pozoruhodné je, že skoro $\frac{2}{3}$ týchto sestier v mis. krajinách tvoria domorodé sestry, ktoré sa vedia ešte výbornejšie uplatniť na mis. poli ako európske, lebo nielen lepšie znajú reč a zvyky domorodcov, ale majú prístup i k takým rodinám, kde pre tamojšie pohanské predsudky Europania nemôžu vkročiť.

Uvedené výkazy sú zjavným dôkazom, že takmer v každej krajine, v každej reholi a kongregácii sú sestry, ktoré vo svojich snahách o väčšiu dokonalosť ochotné sú priniesť i tie najťažšie obety za Krista a za svojich bližných, a preto tento vyšší stupeň dokonalosti hľadajú a nájdu v šírení viery medzi pohanmi.

Iní misionárski pomocníci.

a) *Katechisti* (krstítelia, predmodleníci).

Ak misionár chce mať dobré a stále úspechy, musí vyhovieť všetkým duševným, telesným a hmotným potrebám obyvateľstva svojho kraja, slovom musí sa stať podľa Apoštola »všetkým pre všetkých«⁸⁸⁾. Teda nielen hlásateľom evanjelia a vysluhovateľom sviatostí, ale aj radcom, učiteľom, ošetrovateľom chorých, opatrovníkom chudobných detí a starcov, roľníkom, staviteľom, remeselníkom atď. Môžu to na jednej mis. stanici 1—2 misijní kňazi prekonať? Keďže je to fyzická nemožnosť, ako sme to už dokazovali, potrebujú k tomu laické výpomocné sily, mis. bratov a sestry, ktoré to podľa svojho rehoľného povolania ochotne a odborne vykonávajú. Ale ani spolupráca týchto by nestačila, keby nemali k tomu cieľu aj domorodé sily, medzi ktoré v prvom rade počítame *katechistov*

⁸⁸⁾ I. Kor. 9, 19. a 22.

(katechistky). Títo neskladajú rehoľné sľuby, ako mis. bratia a sestry, ale žijúc vo svetskom prostredí, vyučujú katechumenov vo viere, učia ich modliť sa a tak ich pripravujú na prijatie do Cirkvi. Keď treba, vysluhujú aj sv. krst. V Indii, Číne a Japonsku žije mnoho tisíc »Bohu zasvätených panien«, ktoré žijú v domácnosti svojich rodičov a pritom sa venujú mis. službám pri vyučovaní katechizmu, návšteve a ošetrovaní chorých atď. Domorodci majú veľkú dôveru k týmto katechistom a katechistkám a tešia sa, že misionári aj z ich synov a dcier si vyvolia schopné sily konať tak dôležité úkony; títo však za veľkú česť si to pokladajú, že môžu misionárom aj svojim krajanom preukázať dobré služby.

Pri výbere katechistov musia byť misionári obozretní lebo oni im pripravujú cestu k srdciam pohanov, oni ich svolávajú k modlitbám, k vyučovaniu hlavných kresťanských právd, oni dávajú pozor nad mravným životom katechumenov a podávajú zprávu misionárom, či môžu byť pripustení ku krstu. Vzhľadom na ich veľký význam v novšej dobe misionári zakladajú prípravné školy pre výchovu katechistov. Na východe rozoznávajú tri triedy katechistov. Niektorí vyučujú len deti a dávajú pozor na vnútorný život veriacich, iní len v školách vyučujú; sú i t. zv. vandrujúci katechisti, ktorí chodia po obciach, vyhľadávajú styky s pohanmi, šíria dobrú zvesť o kresťanstve, shromažďujú a vyučujú katechumenov.

Ich význam dokazuje aj ich veľký počet. V Ázii je vyše 22.000 katechistov, v Afrike 45.000, v Amerike 2.000 a v Oceánii 5.000, spolu 74.000 katechistov.

b) Učitelia.

Cirkev katolícka je matkou vyšších ako i nižších škôl. Keď štáty školskej otázke ešte nevenovali pozornosť, ona od počiatku poznala veľký význam škôl pre kultúrne povznesenie národov i pre kresťanstvo. Zakladala farské, kláštorské, kapitulské, ba i vyššie školy až po univerzitu.

Europské, predtým barbarské národy, pomocou takto získanej kresťanskej kultúry staly sa vedúcimi a panujúcimi na celom svete.

Vo svojom kultúrnom poslaní Cirkev pokračuje aj v misijných územiach. Misionári na každom mieste, kdekoľvek začnú svoju činnosť, po vybudovaní hoci aj chatrného príbytku Božieho, hneď sa postarajú aj o postavenie školskej budovy, kde začnú shromažďovať domorodé deti, aby ich vyučovali okrem náboženstva aj elementárnym predmetom (čítať, písať), neskôr i vyšším a tak zmenili duševnú a mravnú úroveň biedneho obyvateľstva. Iste ľahšie to išlo u tých pohanských národov, ktoré mali svoju starodávnu pohanskú kultúru, napr. v Číne, Japonsku, Indii, ako u divokých kmeňov Oceánie, Afriky alebo u Indiánov. No, Cirkev sa prispôsobí daným pomerom a svojou akomodačnou metódou všade dosiahne primerané výsledky aj na školskom poli. Čo nemožno už dosiahnuť u dospelých pokrstených pohanov: stály kresťanský charakter, toho sa Cirkev časom dočká vyučovaním a výchovou dietok, keď vyrastú.

Hoci právnické predpisy Cirkvi konkrétne málo hovoria o spôsobe školskej činnosti v misiách, predsa priznávajú školám veľký význam pri misijnom apoštoláte. Tak inštrukcia rímskej Propagandy z 23. novembra 1845 hovorí nielen o výchove domorodého kléru, ale napomína cirkevných predstavených, aby sa starali aj o vyučovanie a výchovu mládeže, lebo tento výcvik je najlepšou cestou k zabezpečeniu postupu a ustáleniu katolíckej viery. Dve ďalšie inštrukcie z roku 1869 pre Východnú Indiu a z r. 1883 pre Čínu sú vážne doklady starostlivosti Cirkvi o povznesenie školstva v týchto významných a rozsiahlych misijných územiach.

Aké skvelé výsledky dosiahla Cirkev v školskej otázke, toho jasným dôkazom sú nasledovné štatistické dáta:

R. 1933 bolo v misijných krajinách (na celom svete)

33.635 ľudových škôl s blízko 2-miliónovým počtom žiactva, a to v Ázii 11.340 šk. budov s 593.600 žiakmi, v Afrike 17.640 škôl s 932.520 žiakmi, v Amerike 1.299 škôl so 111.000 žiakmi, v Oceánii 3173 škôl s 288.000 žiakmi a v Európe 181 škôl s 25.230 žiakmi.

Vyšších škôl bolo v ten čas 3.565, ktoré mali spolu 337.794 študentov. K vyšším školám počítame obchodné, priemyselné, stredné školy, učiteľské ústavy a dokonca aj univerzity.

Tu musíme vyzdvihnúť, že tieto školy, tak nižšie, ako aj vyššie, navštevujú nielen kresťanskí žiaci, ale aj domorodé pohanské detky.³⁹⁾ Je to príznakom dôvery domorodých obyvateľov (i pohanov), ktorí zo skúsenosti poznajú dobré výsledky katolíckej výchovy, hoci sami sa ešte neodhodlali prijať túto vieru. Tak v Egypte mnohí vysokopostavení úradníci i ministri, hoci sú mohamedáni, posielajú svoje detky k Bratom kresťanských škôl, lebo z vlastnej skúsenosti vedia, čo sa v ich školách naučili ako deti.⁴⁰⁾

Misionári touto metódou sledujú dvojaký cieľ: jednak vedia, že pohanské detky v kresťanskom prostredí i mimovoľne prispôbia sa kresťanským mravom a naučia sa i niektorým pravdám kresť. viery, jednak chcú tým po-

³⁹⁾ Tak v Pekingu (Čína) na katolíckej univerzite (Spol. Slova Božieho) bolo v školskom roku 1939/40 len 300 katolíckych a 2206 pohanských študentov. — V Indii r. 1932 v katolíckych školách pri 122.410 katol. žiakoch bolo 225.083 nekresťanských.

⁴⁰⁾ V Indii chýrny Rabindranath Tagore výchovu svojich synov sveril na katolíckeho Animanandara, čo vzbudilo aj pozornosť brahmanov. Egyptský vyslanec v Paríži, hoci bol mohamedánom, dal svojho syna študovať u jezuitov a takto sa o tom vyslovil: »Hoci štátnym náboženstvom v Egypte je mohamedanizmus, predsa dovolené sú v Egypte školy katolíckych misionárov pre cenné služby. Jezuiti majú veľkú účasť na výchove intelektuálnej vrstvy Egypta. Veď sestričky sionské medzi svojimi chovankami mali aj dve kráľovné egyptské.« (Dr. A. Škrábik, Misijským svetom, str. 124.).

môcť pohanským svojim bratom, že im vychovávajú svedomitých, spoľahlivých učiteľov, roľníkov, remeselníkov, lekárov, inžinierov atď. V prvom rade kresťanské školy boli tým prostriedkom, ktorým misionári pripúťali kočovné (vandrujúce) divoké národy k stálemu miestu, naučili ich riadnemu hospodáreniu, remeslám, obchodu, slovom kultúrnemu životu. Paraguajské a iné redukcie americké sú toho skvelým dôkazom.

Aké veľké dobrodenie znamenajú teda kresťanské školy pre celé obyvateľstvo tak kresťanské ako aj pohanské!

Smutné je pritom, že misionárov v týchto ich školských snahách nepodporujú mnohokrát práve zástupci európskych štátov, ktoré majú tam svoje kolónie, ba často nepriateľsky sa k nim chovajú.

Význam škôl pre misijnú pastoračiu uznávajú aj protestanti, ktorí tiež, kdekoľvek založia svoje mis. stanice, stavajú aj cirkevné školy pre svojich prívržencov.

c) *Lekári.*

K vzácnym pomocníkom a spolupracovníkom misionárov patria plným právom aj misijní lekári a ošetrovatelia nemocných. Ich pôsobenie pripadá do kruhu činnej lásky k bližnému, a to v tom čase, keď je človek pripúťaný k lôžku a potrebuje tak duševnej potechy ako aj prímeraného liečenia. Každý dobrý a svedomitý lekár koná veľké služby chorým ľuďom, ktorí sú na ťarchu rodine a spoločnosti. No, kresťanskí (diplomovaní) lekári majú oveľa väčšie zásluhy v pohanských zemiach, kde nekulturnosť a hrozná zaostalosť prejavuje sa najviac pri liečení chorých. Pohania nemajú učených lekárov a vo svojej nevedomosti v chorobách spoliehajú sa na svojich čarodejníkov, ktorí svojimi primitívnymi liekmi ich bolesti

ešte zväčšujú bez toho, žeby im pomohli. ⁴¹⁾ Často sa i to prihodí, že keď choroba dlhšie trvá, príbuzní vynesú choreho do lesa a tam ho nechajú pre divé zvery.

V tých misijných krajoch, kde je aj kresťanský lekár, najmä kde misionári spravujú aj nemocnicu, hrnú sa k nim i pohani vo veľkých húfoch súc presvedčení, že tam nájdú uľavenie a záchranu, nakoľko je to len ľudsky možné. Ale nájdú tam aj niečo nového, s čím nepočítajú, t. j. kresťanskú charitu, nezištnú lásku lekárov a ošetrovateľov, čistotu, pokoj a poriadok. Pohani, vidiac, že títo cudzí ľudia vedia nielen liečiť, ale aj zaobchádzať s nimi, ako so svojimi bratmi, pričom nečinia rozdiel medzi kastami, bohatými a chudobnými, a nič za to od nich nepýtajú, keď sú chudobní, začnú pátrať po príčinách toho nezvyklého zjavu a presvedčia sa o tom, že títo ľudia preto sú k nim tak milosrdní a láskaví, lebo sú kresťania. Ne-jeden sa prihlási za katechumena, aby sa bližšie oboznámil s tou divnou vierou a časom vyliečil sa aj z duševnej temnoty a biedy. Tá novšia misijná akcia: zapojiť aj lekárov do misijnej činnosti, má teda dvojaký význam a cieľ: pomôcť pohanom aj na hygienickom poli a pripraviť im tým cestu na prijatie kresťanstva.

Misijní lekári a ošetrovatelia majú veľké zásluhy najmä pri odstránení alebo zmiernení neobyčajne pustošiacich tropických nákazlivých chorôb, alkoholizmu, požívania ópia, pohlavných chorôb atď.

Protestanti už v minulom storočí začali vysielat lekárov do svojich misijných staníc, súc v tom podporovaní bohatou Angliou a Amerikou. Zakladali lekárske ústavy v Londýne, Chicagu a Battle Creck Mi, v ktorých mužskí

⁴¹⁾ Napr. žeravým železom popaľujú im hlavu, jazyk, krk, aby im tým spôsobom nemoc vyhnali, alebo čarodejnými spôsobami sa usilujú udobriť toho neprajného bôžika, ktorý nemoc zapríčinil. V Indii za drahé peniaze predávajú chorým urín alebo trus zbožňovaného slona, aby tým boli vyliečení.

a ženský lekáři boli vycvičení pre misie. V Nemecku v 14 mestách mali také lekárske centrá.

Katolíci nezanedbali ani toto vážne odvetvie misijného knutia. Boli i takí horlivci, ktorí odporúčali, aby si každý misijný kňaz zaopatril aj lekársky diplom a aby takto vstrojený začal misijnú činnosť. Niektorí francúzski a belgickí jezuiti aj složili štátne lekárske skúšky. Bola to však prehnaná horlivosť, protiviaca sa i kánonom, ktoré požadujú zvláštne povolenie Sv. stolice k tomu, aby sa niektorý kňaz zamestnával liečením alebo chirurgiou.⁴²⁾ Dvom pánom nik nemôže naraz slúžiť. Nikto nemôže byť súčasne kňazom a lekárom. Lebo jedno alebo druhé zanedbá. Istý misijný lekár v Číne (Dr. Lockhardt) po dvadsaťročnej praxi poznamenal: »Ak sa niektorý misijný lekár dá ordinovať, alebo dobrý misionár je stratený alebo lekár.«

Sv. stolica len vo výnimočných prípadoch dovolí misijným kňazom liečiť a aj to len v menej nebezpečných chorobách a operáciách už i z tej príčiny, aby podľa § 6. kánona 985 nestali sa iregulárnymi.

Toto zriedkavé povolenie (liečiť chorých) nikdy sa nevzťahuje aj na choré ženy.

Jediné správne stanovisko je: vyslať do misií schopných, obetavých a k tomu zvlášť vycvičených svetských lekárov, ktorí v rámci niektorej mis. kongregácie majú konať svoj úrad v misijnej nemocnici za príslušný honorár. Túto ideu šírili najprv H. Linckens, provinciál hiltrupských misionárov Najsv. Srdca a A. Mayer, benediktín. Škótska lekárka D. A. MacLarenová založila v Indii nemocnicu; Dr. Marg. Lamontová svojimi knihami a početnými prednáškami v Europe a v Amerike získala mnoho prívržencov tejto myšlienky, založila na ten cieľ aj spoločnosť »Alma Redemptoris Mater«. Vý-

⁴²⁾ »Sine apostolico indultu medicinam vel chirurgiam ne exercent.« § 2. kán. 139.

sledok tejto propagandy bolo založenie spolku: Catholic Medical Association for India, ktorý aj v Číne utvoril lekársku školu.

Toto praktické hnutie našlo nasledovníkov v Holandsku, Švajčiarsku, Írsku, Francúzsku, Amer. spoj. štátoch a v Maďarsku. Najplodnejšie sa však vyvinulo v *Nemecku*, kde bol organizovaný spôsob výcviku mis. lekárov. R. 1921 v Aachene 100 lekárov utvorilo spolok tým cieľom, aby skúmalo tropické nemoce, spôsoby ochrany proti nim, umožnilo výcvik mis. lekárov, ošetrovateľov a spôsob výstavby misijných nemocníc, útulní pre prašivých, choromyseľných atď. Táto akcia bola korunovaná úspechom. Ústredím tohoto hnutia bola pri univerzite vo Würzburgu utvorená nemocnica »Julius«, kde mnoho lekárov (mužských i ženských) dalo sa k dispozícii ústavu: »Katholisches Missionsärztliches Institut«. Školovanie a výcvik týchto mis. lekárskejších síl koná sa na náboženskom a mravnom základe. Po prijatí sv. sviatostí pred oltárom sľubujú, že ako členovia niektorej mis. spoločnosti chcú v prospech misií pracovať 10 rokov alebo i ďalej podľa neskoršej dohody. Trovy výchovy znáša dotyčná mis. spoločnosť. Môžu prevádzať aj privátnu prax a tak získaný zárobok patrí im.

Akú pozornosť venuje Cirkev charitatívnej činnosti aj týmto spôsobom, to dokazuje nasledovný výkaz o počte nemocníc a lekárov v mis. krajoch.

V katolíckych misiách pôsobí 211 mis. lekárov a 1163 iného personálu (ošetrovatelia, lekárnici), a to v 771 nemocniciach s 36.300 posteľami. Pritom majú 2.814 nemocničných lekární a ozdravovní. Pre liečenie prašivcov je zriadené 108 ústavov s 12.800 chorými.⁴³⁾ Sú to úctyhodné čísllice aj na poli kresťanskej charity pre záchranu nemocných.

⁴³⁾ Podľa štatistických dát Propagandy z 30. júna 1933.

K tomu možno pridať starostlivosť misionárov aj o opustené siroty a bezvládných starcov. Naším misionárom široké pole sa otvára v pohanských zemiach aj v tomto odvetví kresťanskej charity, kde si ľudia nevšímajú biedy sirôt a starcov, bez súcitu ich nechávajú smutnému osudu: pomaly zahynúť. Siroty i chudobné deti, keď sú ešte v útlom veku, vyložia do lesov alebo na ulice, starcov nechajú bez opatrenia hynúť v šopách, na poli. Misijní bratia, sestry alebo veriaci ich posbierajú a donesú do misijných útulní, sirotíncov, starobíncov, kde sa im dostane potrebnej opatery, výchovy a ak k tomu dajú súhlas, i sv. krstu.

Kat. sirotíncov je v mis. územiach 1971 so 113.000 sirotami a 428 starobíncov so 17.660 starcami. Je to krásny výsledok charitatívnej misijnej činnosti.

Ťažkosti a radosti, spojené s misionárskym povolaním.

Po prehliadke veľkého vojska kráľovstva Kristovho, pozostávajúceho z mis. kňazov, bratov, sestier, katechistov, učiteľov, lekárov, užitočné je zistiť tie ťažkosti a nebezpečenstvá, ktoré sú spojené s mis. povolaním týchto hrdinov a spolu poukázať aj na radostné stránky misionárskeho života, ktoré ich veľké obete a utrpenia zmierňujú, osladzujú a dodávajú im sily a vytrvalosti v konaní ich povinností.

1) Po tichom živote v noviciáte a po odbavení teologických štúdií prvá obeť, čo misionára očakáva, javí sa v tom, že pri nastúpení svojho úradu musí najprv opustiť to, čo mu je v prirodzenom živote najmilšie: vlasť, rodičov, príbuzných, priateľov, doterajšie pohodlie európskej kultúry, a to v povedomí, že sa pravdepodobne už nevráti. — Je pravda, že aj svetskí ľudia odchádzajú do ďalekých krajov; títo však ako kupci alebo robotníci

idú za zárobkom a po istom čase sa vrátia k svojej rodine, alebo keď navždy mienia opustiť svoj rodný kraj, berú so sebou aj svoju rodinu, aby s ňou založili nový rodinný krb. Ich nový život, keď je aj spojený s ťažkou prácou, ani zďaleka nie je tak nebezpečný ako život misionárov, ktorí sú pre svoje povolanie stále vystavení útokom, nebezpečenstvám so strany pohanov a nepriateľov katolíckej Cirkvi. Obchodníci a robotníci idú obyčajne do civilizovaných krajov, kým misionári obyčajne medzi pohanov. Zaiste im k tomu dodávajú odvahy slová Kristove: »Keď kto prichádza ku mne, a nemá v nenávisti svojho otca i matku i ženu i dietky i bratov i sestry, ba ešte i svoj život, nemôže byť mojim učeníkom.«⁴⁴ »A kto nenesie svoj kríž a nejde za mnou, nemôže byť mojim učeníkom.«⁴⁵) »Tak teda žiaden z vás, kto sa neodriekne všetkého, čím vládne, nemôže byť mojim učeníkom.«⁴⁶) To sa vzťahuje na každého kresťana, ale v prvom rade na tých, ktorých Boh volá vnútorným vnuknutím alebo iným spôsobom za misionárov, a tí ho nenasledujú pre svetské ohľady a hmotné výhody.

2) Druhé nebezpečenstvo, ktoré čaká na misionárov v pridelenom im území, je pre nich nezvyklé *podnebie* (klíma), či už tropické (horúce), či drsno-zimné. Prvé je v Afrike, Indii, Strednej a čiastočne Južnej Amerike a Oceánii, druhé na Aljaške, v Severnej Kanade a Sibírii. Ťažko posúdiť, ktoré je viac nebezpečné pre našich vierozvestov, ktorí boli navyknutí na mierne podnebie. Preto i tí, ktorí sú zdravej telesnej sústavy, ťažko sa prispôbujú novému spôsobu života a mnohí za krátky čas zaplatia to svojím zdravím, ba často i svojím životom. Tropické podnebie je nebezpečné pre Europeanov nielen pre

⁴⁴) t. j. menej mňa miluje alebo viac miluje svojho otca atď. (Luk. 14, 26).

⁴⁵) Luk. 14, 27—28.

⁴⁶) Luk. 14, 33.

svoju neznesiteľnosť a ním rozšírené časté nákazlivé choroby, ale aj preto, že v zemiach toho podnebia je veľké množstvo nebezpečných divých zverov, ako tigrov, levov, leopardov, jedovatých hadov atď. Tieto zvery zničia ročne desaťtisíce domorodcov a sú nebezpečné aj pre cestujúcich misionárov. Je však pozoruhodné, že len veľmi málo vierozvestov padne v obeť týmto zverom, čo je znakom zvláštnej ochrany Božej.

3) Iná veľká ťažkosť, s ktorou sa naši misionári na počiatku svojej činnosti stretávajú, je cudzia a ťažká reč domorodcov; táto je celkom odlišná od európskych jazykov a vyžaduje dlhý čas, kým si ju tak osvoja, že ju môžu použiť nielen pri obyčajných rozhovoroch, ale aj pri kázaní a svedeniach.⁴⁷⁾ Dotiaľ i mnoho posmechu musia znášať od pohanov, keď slová ich reči chybné vyslovujú a používajú. Často sami si musia zostaviť mluvnicu a slovník, čím nielen sebe a svojim nástupcom pomáhajú, ale obohatia aj vedeckú filológiu.

4) K ťažkostiam života misionárskeho patrí aj chudoba, ktorá ich očakáva cez celý život. Misionári rehoľníci sľubujú síce dobrovoľne chudobu, túto však nepocifujú v európskych kláštoroch, kde nemôžu mať síce súkromný majetok, ale rehoľa sa stará o všetky ich životné potreby, ako o primeraný byt, stravu, šatstvo, lieky atď. Ináč je to v misiách, kde aj o tieto potreby sami sa musia starať. Rímska Propaganda im posiela ročne istú podporu zo zbierok veriacich celého sveta na to určených; tieto sú však tak nepatrné, že ani zďaleka nepostačia na zaokrytie ich potrieb, a to tým menej, lebo tieto podpory sú nútení obrátiť na udržanie celej misijnej stanice, ako na stavbu kostolov, škôl, charitatívnych ústavov a zaopatrenie výpomocného personálu. Inej podpory obyčajne nemôžu

⁴⁷⁾ Čínska reč vedecká napr. má 36.000 značiek a obyčajná 3.000; — každé slovo má inú značku, dokiaľ európske len 40—50! V Afrike je zas veľmi mnoho nárečí; každý kočujúci kmeň má iné.

očakávať ani od chudobných novokresťanov, ani od svet-ských (koloniálnych) vrchností a tak ich príbytkom sú obyčajne chatrné chalupy, ba aj ich kostoly sa málo líšia od ich príbytkov. I v tomto sú podobní svojmu Majstrovi, ktorý povedal: »Líšky majú skrýše a vtáctvo nebeské hniezda, ale Syn človeka nemá, kde by hlavu sklonil.«⁴⁸⁾

5) *Divokosť a predpojatosť* pohanov proti Europanom a tak aj proti misionárom je všade veľká, lebo pokladajú ich za cudzích votrelcov, ktorí ich prišli využiť a podma-niť. Túto nenávisť stupňujú pohanskí kňazi a čarodejníci, ktorí sa pre novú vieru obávajú o svoje dôchodky, preto vyvolávajú vzbury proti nim. Krádež a vraždu na cu-dzincoch spáchanú nepovažujú za hriech a trestu svet-ských vrchností sa nemusia obávať, lebo domorodí po-hlavári tajne súhlasia s nimi a európske koloniálne vrch-nosti sídli obyčajne ďaleko v mestách. Koľkých muče-níkov-misionárov má Cirkev v každej krajine a v každom veku! No, napriek tomu každý misionár, keď sa vyberie na svoje pôsobisko, je odhodlaný život položiť za Krista a mnohí majú i túžbu stať sa mučeníkmi viery. Čo napí-sal kardinál Lavigerie mladému misionárovi, chystajúce-mu sa do Afriky, na odporúčajúcu listinu: visum pro mar-tyrio (vízum pre mučeníctvo), platí pre každého hlásateľa evanjelia, ktorý odchádza do pohanských krajov. Nie na-darmo konajú chovanci parížskeho seminára pred odcho-dom do misií návštevu v »sieni mučeníkov«, kde sú vylo-žené nástroje mučeníctva ich predchodcov: povrazy, se-kery, refaze atď. a ich krvou skropené šaty. Toto všetko ich však neodstraší, ba povzbudzuje k ich nasledovaniu v láske ku Spasiteľovi a nesmrteľným dušiam. — »Nikto nemá väčšej lásky nad tú, keď kto položí svoj život za svojich priateľov«⁴⁹⁾, vyhlásil najväčší misionár Pán Je-žiš a jeho nasledovníci to uskutočňujú. Sv. Ansgár, apo-

⁴⁸⁾ Mat. 8, 19—20.

⁴⁹⁾ Ján 15, 13.

štol Severu, po dlhoročnej obetavej misijnej práci utiahnuc sa do kláštora, len to Ťutoval do poslednej chvíle života, že nebol hodný zomrieť mučeníckou smrťou. Takí sú aj naši hrdinovia lásky.

Každý národ má takých svätých misionárov, ktorí najprv svojou krvou poliali a zúrodnili novú pôdu misijnej činnosti, aby sa ona stala »semenom kresťanov«. Takí boli sv. Beňadik u Slovákov, sv. Vojtech u Čechov, Poliakov a Pomoranov, sv. Bonifác a Emmerám u Nemcov, sv. Gerhard u Maďarov atď. V novej dobe misijných dejín sa to opakuje. Čína, Annam, Kórea, Afrika, Južná Amerika, Nová Guinea sú toho svedkami. Len v Číne v boxerskej vzbure r. 1900 zahynulo do 30.000 katolíkov!

Ale nielen tých si máme vysoko vážiť, ktorí sú ovenčení palmou mučeníctva, lež každého misionára, pretože ich život je reťazou strádania, utrpenia, je pomalým a ustavičným martýriom.

Sv. Pavol apoštol, tento vzor misionárov, zo svojej skúsenosti výstižne opísal, čo čaká misionárov na ich dráhe: »V premnohých prácach, v mnohých žalároch, v trýzneniach nadmieru, v smrtiach často. Od Židov som dostal päť ráz po štyridsiaticich bez jednej. Tri razy som bol palicovaný, raz kameňovaný, trikrát som zažil stroskotanie lode, deň a noc bol som na hlbine morskej; často na cestách, v nebezpečenstvách na riekach, v nebezpečenstvách pred zbojníkmi, v nebezpečenstvách pred národom, v nebezpečenstvách pred pohanmi, v nebezpečenstvách v meste, v nebezpečenstvách na púšti, v nebezpečenstvách na mori, v nebezpečenstvách medzi faľošnými bratmi; v práci a trude, v mnohom bedlení a o hlade a smäde, v mnohých pôstoch, v zime a nahote, okrem toho, čo je zvonku, čo každodenne nalieha na mňa, starosť o všetky cirkvi.« ⁵⁰⁾ Taká je cesta a život misionára-

⁵⁰⁾ Kor. 11. 23—28.

rov, lebo v krížoch a smrti sú sv. Pavlovi podobní.⁵¹⁾

Tento starostí a bolesti plný život je však spojený aj s mnohými *radostami*, duševnými slasťami a vnútorným pokojom, ktorý svet svojim synom dať nemôže a ktoré bývajú hojnou odmenou za ich veľké obete, prinesené za rozšírenie kráľovstva Božieho.

Taká radosť vyviera najprv z toho povedomia, že sú v službách Krista Kráľa, ktorému je daná všetka moc na nebi a na zemi, a ktorý ich žiaľ premení na radosť. To sladké povedomie, že si vyvolili ten najideálnejší stav na svete, že Cirkev s údivom a vďakou sprevádza ich hrdinské skutky, dodáva im sily a potešenia v tých najťažších chvíľach života. Okrem toho, keď vidia, hoci zpočiatku len skromné výsledky svojej húževnatej práce, zmierňuje to ich opustenosť, samotu, chudobu, prenasledovanie a naplní ich skormútené srdcia nevýslovnou radosťou. Keď pozorujú, že zatvrdlivé srdcia mnohých pohanov sa obmäkčia ich kázaním, modlitbou a príkladným životom a že počet veriacich s roka na rok potešiteľne rastie, to je balzomom na ich bolesti. I na nich sa vyplnia slová žalmistu: »Chodia sem i tam a plačú rozsievajúc svoje semä, ale prídu zas s plesaním, nesúc svoje snopy«⁵²⁾. Koľkí môžu povedať so sv. Gregorom Divotvorným († 270), že mali len niekoľko veriacich na svojom pôsobisku, keď začali svoju činnosť, a na konci života už len niekoľko pohanov tam nachádzajú! Pamätajú na slová Spasiteľa: »Blahoslavení, ktorí trpia prenasledovanie pre spravodlivosť, lebo ich je kráľovstvo nebeské.«⁵³⁾ Aj na nich sa

⁵¹⁾ Z toho však nenasleduje, že život misionárov je samá neistoť, samé nebezpečenstvo, a naopak život kňazov v civilizovaných zemiach je úplná istota a pohodlie. Jeden mis. spisovateľ P. Charles S. J. správne poznamenáva, že v posledných 50 rokoch napr. v Japonsku ani jeden misionár nebol zavraždený, kým za ten čas len v Mexiku a Španielsku desaťtisíce kňazov bolo zabitých.

⁵²⁾ Žalm 125, 6.

⁵³⁾ Mat. 5, 10.

vzťahujú slová Písma sv.: »Ktorí vyučujú mnohých k spravodlivosti, budú sa skvieť ako hviezdy na večné veky.«⁵⁴⁾ Aká bude ich radosť a odmena, keď v posledný deň pri Božom súde tisíce pohanov vyzná: »Týmto ďakujeme najväčší dar jedine spasiteľnej viery, títo nás naučili večné pravdy a príkazy Kristove, odchovali nás v jeho milosti, aby sme večne nezhynuli!«

Niektorí svetskí ľudia s poľutovaním hľadajú na misiónárov, že európske kultúrne prostredie zamenili za biedny život v pohanských zemiach. No, my proti tomuto nesprávnemu posúdeniu odpovedáme slovami Písma sv.: »Ako krásne sú nohy tých, ktorí zvestujú pokoj, ktorí zvestujú dobrobyt.«⁵⁵⁾ »Každý, kto opustí dom alebo bratov, alebo sestry, alebo otca, alebo matku, ... obsiahne stokrát toľko a obdrží život večný.«⁵⁶⁾

Misijné povinnosti svetských kňazov.

O tom niet pochybnosti, že aj svetskí kňazi sú povinní podporovať misie. Kto by sa to opovážil tajiť, musel by najprv dokázať, že všeobecný hlavný príkaz lásky k Bohu a bližnému neviaže práve kňazov, že pozitívne predpisy Sv. stolice, ktoré aj spôsoby tejto účasti na misijnom diele ustaľujú, práve oni nie sú povinní zachovávať, že hoci patria k významnejším údom tajomného tela Kristovho, Cirkvi sv., predsa nemusia sa starať o zveľadenie tohoto tela a šírenie kráľovstva Kristovho atď. Mohlo to byť poblúdenie len niektorých kňazov v minulosti, ktorí tým odôvodnením odmietali hojnejšiu účasť na misijnej práci, ako by oni nemali dosť pohanov-hriešnikov vo svojej farnosti, ktorých priviesť na pravú cestu je ich prednou povinnosťou, a až potom možno myslieť aj na iných. Teraz, keď sa záujem o misie podľa žiadosti a predpisov. Sv. stolice aj u veriacich vo veľkej miere šíri

⁵⁴⁾ Dan. 12, 3.

⁵⁵⁾ Rím. 10, 15.

⁵⁶⁾ Mat. 19, 29.

na celom svete, nemožno ani len nastoliť otázku, či sú aj svetskí kňazi povinní misijné hnutie napomáhať, môže byť reč len o tom, v akej miere a akými spôsobami to majú robiť. Bezpochyby horlivosť kňazov aj na tomto poli musí byť značnejšia ako veriacich, veď podľa kánona 124 »kňazi majú viesť vnútorne a navonok svätejší život ako veriaci a musia vynikať príkladom čností a dobrých skutkov.« K týmto čnostiam a dobrým skutkom patrí zaiste v prvom rade láska k Bohu a skutky milosrdenstva telesné i duchovné, preukázané tým najbiednejším bližným, pohanom.

Nemožno proti tomu namietat, že táto ich povinnosť neplynie priamo a bezprostredne z misijného rozkazu Spasiteľa, ktorý sa vzťahoval v prvom rade na apoštolov: »Idte, učte všetky národy...« ⁵⁷⁾ Keď tam aj okrem »jedenástich« (t. j. apoštolov) neboli iní učenici a pomocníci apoštolov, ako predstavitelia kňazov, predsa, keďže kňazi majú podľa svojho úradu pomáhať biskupom, nástupcom to apoštolov pri vykonávaní ich učiteľského, kňazského a pastierskeho úradu, majú byť ich pomocníkmi aj pri šírení kráľovstva Božieho, čo je jednou čiastkou ich učiteľského úradu. Môžeme to porovnať s iným rozkazom Spasiteľovým, povedaným v prvom rade a hlavne apoštolom, ktorý však pri spovedi riadne vykonávajú aj kňazi na celom svete: je to rozkaz a moc, daná bezprostredne apoštolom a bezprostredne (keďže je závislá aj od udelenia cirk. právomoci) aj kňazom: odpúšťať ľuďom hriechy: »Prijmite Ducha Svätého. Ktorým odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im...« ⁵⁸⁾ Ani jeden kňaz nemôže sa odvolávať na to, že tento rozkaz a táto moc bola daná len apoštolom a nie aj kňazom, teda spovedať je len povinnosťou biskupov a nie aj kňazov.

Ináč, ako sme to už v prvom sväzku tohoto diela do-

⁵⁷⁾ Mat. 28, 19.

⁵⁸⁾ Ján 20, 22—23.

kázali, ⁶⁰⁾ povinnosť kňazov, ba aj veriacich, účasť brať v misijnom diele, neodvodzuje sa len z tohoto rozkazu Pána, daného apoštolom pred jeho nanebovstúpením, ale plynie to aj z iných mnohých dôkazov a prameňov. Sú to:

a) všeobecný príkaz lásky k Bohu a bližnému, ktorý viaže nielen biskupov, ale aj kňazov a veriacich; tento príkaz zahrňuje aj šírenie slávy Božej na celom svete a vytrhnutie pohanov z tmy nevery a duševnej biedy;

b) vďačnosť každého kresťana za poklad viery;

c) učenie Cirkvi o tajomnom tele Kristovom, podľa ktorého všetci sme údovä Cirkvi svätej, tohoto mystického tela Kristovho, a tak každý úd je povinný prispieť k povzneseniu celého tela;

d) pri birmovke stali sme sa bojovníkmi Kristovými, a preto všetci máme pomáhať bojujúcej Cirkvi v šírení viery proti nepriateľom Kristovým;

e) jednota všetkých ľudí na základe jednotného pôvodu pokolenia ľudského z tých istých prarodičov, z čoho nasleduje, že všetci ľudia sú veľkou rodinou, a preto majú si pomáhať po spoločnom páde v raji. Na základe spoločného vykúpenia majú vyslobodiť tých bratov a sestry, ktoré sú v najväčšej biede a spoločnou prácou zachrániť ich nesmrteľné duše;

f) bez tejto spoluúčinnosti kňazov a veriacich takmer nemožno by bolo plniť posledný Kristov rozkaz: kázať evanjelium všetkým národom. Keby to bolo povinnosťou výlučne len biskupov, Spasiteľ sveta by bol viazal obrátenie sveta k nespĺniteľnej podmienke, lebo sami biskupi by to neboli mohli nikdy uskutočniť. I teraz, keď je celého misijného personálu na svete (aj s laickými spolupracovníkmi) vyše 200.000, len pomaly s kroka na krok dobýja táto armáda nové územia pre kráľovstvo Kristovo. Čo by sa stalo, keby sa na ten cieľ len 1.600 biskupov obetovalo bez pomocných síl!? No, a čo by robili kresťania

⁶⁰⁾ I. sväzok, str. 83—153.

v kultúrnych zemiach, keby ich biskupi opustili a išli hlásať evanjelium iným národom!?

g) neomylná, jedine spasiteľná katolícka Cirkev, vedená Duchom Božím, zaiste najsprávnejšie vysvetľuje a do života uvádza všetky príkazy Božie, teda aj tú povinnosť, kto a ako má pomáhať misiám. No, a táto Cirkev od počiatku svojho založenia v každom storočí vysielala k pohanom nielen biskupov, ale aj kňazov a laických pomocníkov. Tí kňazi a veriaci, ktorí nebrali aktívnu, osobnú účasť v týchto misijných prácach, neboli zato nečinní, ľahostajní a bezcitní k týmto bojovníkom Kristovým, ale v zázemí za frontom doma im pomáhali svojimi modlitbami, obetami a dobrými skutkami. Čo sa cez všetky storočia viac-menej odporúčalo a prakticky konalo, to Cirkev v novšej dobe aj uzákonila svojimi predpismi pre kňazov a veriacich, označujúc im pole a spôsob misijnej činnosti. Také pozitívne nariadenie bol napr. (na prosbu kardinála Lavigerieho) rozkaz Leva XIII. zadržať misijnú sbierku na Tri Krále v prospech afrických misií vo všetkých katolíckych chrámoch, ďalej sbierka na Veľký piatok a Bielu sobotu pre udržanie Sv. hrobu v Jeruzaleme.

Pre duhovenstvo smerodajný je predpis Pia XI., vydaný r. 1922 v Motu proprio »Romanorum pontificum«, ktorým sa nariaďuje kňazom a bohoslovcom vstup do »misijného spolku kňazov« (Pia unio cleri pro missionibus). Obširne stanovy tohoto kňazského misijného spolku boli nám oznámené 14. IV. 1937 prefektom sv. kongregácie de Propaganda fide, kardinálom Biondim.

Stanovy spolku pre ich význam tu podávame.

O podstate a cieľi spolku.

1) »Nábožný misijný spolok (jednota) kňazov« je sdruženie kňazstva, založené na podporu sv. misií Cirkvi, ako to vysvitá zo 4. bodu. Tento Sv. stolicou schválený a výsadami vyznačený spolok vo všetkom podlieha sv. kongregácii de Propaganda fide.

2) Patrónkou spolku je Preblahoslavená Panna Mária, Kráľovná apoštolov a misionárov, a pod jej zvláštnou ochranou usiluje sa uskutočniť spolok svoj cieľ.

3) Spolok sa má založiť v každej diecéze podľa normy kánona 708 C. I. C.

4) Spolok chce duše kňazov zapáliť ohňom lásky pre obrátenie pohanov, aby skrze kňazov celý kresťanský svet bol naplnený oduševnenosťou za katolícku misiu, aby takto celá Cirkev spolupracovala na šírení kráľovstva Kristovho na celej zemi. Mimo toho usiluje sa pracovať za návrat všetkých nekatolíkov do jednoty Cirkvi, keďže jednota všetkých kresťanov je podmienkou veľkého významu pre uskutočnenie obrátenia pohanov.

5) Mis. spolok kňazov nie je novým dielom misijným, založeným na sbieranie milodarov od veriacich, ani nie je cieľom jeho prevziať správu iných mis. spolkov, ačkoľvek má sa vynasnažovať, aby veriaci boli ochotní podľa svojich síl spolupracovať vo všetkých dielach misijných.

6) Členovia spolku svoj vytýčený cieľ majú týmito prostriedkami uskutočniť:

a) vrúcnyimi modlitbami za šťastný výsledok mis. činnosti svojej a za misie;

b) poznaním misií a ich potrieb, prác, úspechov a nezdarov na rôznych čiastkach sveta;

c) schôdzami a kongresmi členov, ktorými sa členovia vzájomne poučujú o potrebách misií a povzbudia sa pomáhať misiám;

d) pestovaním misijného povolania v rodinách, či už na kňazstvo alebo za pomocníkov a pomocnice misionárov;

e) poučovaním veriacich kázňami, konferenciami, súkromným rozhovorom a povzbudením, tlačou a inými vhodnými prostriedkami o veľkom diele šírenia evanjelia

medzi národmi a o prostriedkoch, ktorými možno mi-
siám pomáhať;

f) pomáhať tým, ktorí stoja na čele mis. diel;

g) zvlášť starať sa o to, aby každému byly známe a vša-
de sa šírily v prvom rade tie mis. diela, ktoré Sv. stolica
za svoje uznáva a ktoré byly odporúčané v *Motu proprio
Romanorum Pontificum*, zo dňa 3. V. 1922. Tieto sú: Dielo
širenia viery, Detinstvo Ježišovo, Dielo sv. Petra apoštola
pre domorodých kňazov;

h) starostlivo treba zriadiť mis. slávnosti, sjazdy cie-
lom oduševnenia veriacich;

i) súkromne a verejne všetko vykonať, čo má slúžiť
k jednote rozkolníckych bratov vo viere.

II. O členoch.

7) Za členov môžu byť prijatí všetci svetskí a rehoľní
kňazi a aj bohoslovci.

8) Prijatie členov prevádza sa buď diecéznou alebo ná-
rodnou radou, kde by takých nebolo, medzinárodným
sekretariátom v Ríme.

9) Členovia berú na seba povinnosti spolku a získajú
právo na odpustky a iné výsady, povolené Sv. stolicou.
Členovia však majú vedieť, že nie je dosť iba vstúpiť do
spolku, ale treba svedomite a verne plniť prijaté povin-
nosti, aby mohli byť účastní duševných darov, ktoré Cir-
kev povolila spolku.

10) Riadni členovia sú tí, ktorí mimo ostatných povin-
ností obetujú väčšiu sumu raz navždy. Výšku ustáli ná-
tok. ⁶⁰⁾

11) Členovia doživotní sú tí, ktorí popri plnení povin-
ností obetujú väčšiu sumu raz navždy. Výšku ustáli ná-
rodná rada spolku.

⁶⁰⁾ Na Slovensku riadni členovia majú zaplatiť svoj ročný po-
platok diecéznemu riaditeľovi, a to svetskí kňazi aspoň Ks 20.—,
rehoľní kňazi Ks 5.—, bohoslovci Ks 3.—; doživotní členovia raz
navždy Ks 500.—.

12) Čestní členovia sú pp. biskupi a kardináli, ktorí sú členovia spolku.

III. O správe.⁶¹⁾

A) Medzinárodný sekretariát a jeho rada.

V Ríme bol ustanovený medzinárodný sekretariát, závislý bezprostredne od kongregácie Propagandy a je spravovaný medzinárodnou radou.

Predsedom výboru tejto rady je tajomník Propagandy, členovia sú národní riaditelia misijného spolku kňazov, generálni tajomníci spolku a pápežských mis. diel.

Tento sekretariát usmerňuje činnosť spolku na celom svete. Medzinárodný výbor svoláva sa päťročne.

B) O národnej rade.

U každého národa na čele spolku stojí národná rada, pozostávajúca z predsedu, riaditeľa spolku, riaditeľov národných pápežských diel a poradcov. Predsedu menuje Propaganda z biskupov dotyčného národa.

Poradcov ustáli predseda so súhlasom ordináriov. Z poradcov jeden je tajomník a jeden archivár.

Národná rada síde sa každoročne, ustanoví riaditeľa, ktorý je poverený celou agendou spolku, stará sa o rozšírenie spolku medzi kňazstvom a bohoslovcami a vydáva o činnosti ročnú zprávu (ročnicu).

C) O diecéznej rade.

Táto pozostáva v každej diecéze z riaditeľa a poradcov, ktorých menuje diecézny biskup; jeden z nich je tajomníkom, druhý archivárom spolku. Diecézna rada stará sa o to, aby všetci kňazi a bohoslovci vstúpili do spolku a oduševnene pracovali za misie. Schádza sa dvakrát v roku.

Diecézny riaditeľ začiatkom roku zašle národnej rade vyúčtovanie príjmov a výdavkov, zprávu o činnosti a meno-
noslov nových členov.

⁶¹⁾ Stanovy o spravovaní Jednoty (spolku) len skráteno podávame.

IV. O kongresoch.

Všenárodné kongresy spolku svoláva medzinárodná rada, ktorá určí čas a miesto.

Národné sjazdy majú byť každý piaty rok zadržané na niektorom dôležitejšom mieste krajiny.

Diecézny kongres má byť svolaný každý druhý rok.

Na sjazdoch sa pojednáva o spôsoboch, ako zveľadiť záujem členov a veriacich o misie.

U nás diecézne sjazdy môžu byť zadržané aj na kňazských rekolekciách.

Z podaných stanov vidno, za ako dôležitú vec považuje Sv. stolica misijnú jednotu duchovenstva. I tu sa uplatňuje: *qualis rex, talis grex*. Sú bohaté fary, ktorých ročný priemer obetí veriacich na misie činí len jeden halier, pretože duchovný správca neupozorňuje veriacich na dôležitosť misijnej obetavosti. Sú však i mnohé chudobné fary, v ktorých tento ročný priemer činí 200—500 halierov, len preto, že miestny farár je horlivým členom misijnej Jednoty duchovenstva.

Na Slovensku sa táto Jednota už hlboko zakorenila a vypestovala v kňazoch misijné svedomie, t. j. živé presvedčenie, že je to našou povinnosťou, starať sa o obrátenie pohanov a prechovávať činnú lásku, ktorá nám ľahkou učiní túto povinnosť, keď máme aj obety prinášať za kráľovstvo Kristovo. Ktorý kňaz má v sebe toto misijné svedomie, ten cíti úprimnú radosť nad každým úspechom misionárov a nad výsledkom svojej misijnej činnosti medzi veriacimi, ten cíti bolesť nad stratami, ktoré misie niekedy zastihnú. Taký misijný kňaz často myslí na misie nielen vo svojich modlitbách, ale aj pri ťažkých robotách, ťažkostiach a nemociach. Tak to konala patrónka misionárov sv. Terezka, ktorá vo svojej telesnej slabosti vzdychala: »Ako by som chcela pochodiť celú zem hlásať Tvoje meno, ó, milý Ježišu, a vztýčiť

tvej slávny kríž všade po zemiach pohanských. V jednej a tej istej chvíli by som chcela hlásať evanjelium po všetkých končinách zeme!«

Na Slovensku Unio cleri pro missionibus r. 1939 mala 1486 členov, čo je 89% celého duchovenstva. Medzi európskymi štátmi, (čo do percentov) len býv. Poľsko nás predstihlo v tomto ohľade. V ostatných štátoch v tomže roku klérus v tomto pomere bral účasť v jednote duchovenstva pre misie:

| Štát | Počet kňazov a teologov | Počet členov Únie | % celého počtu kňazstva |
|----------------------------|-------------------------|-------------------|-------------------------|
| Francúzsko | 56.000 | 33.786 | 66 |
| Nemecko | 33.410 | 22.833 | 69 |
| Švajčiarsko | 3.556 | 1.983 | 57 |
| Írsko | 4.253 | 2.289 | 54 |
| Španielsko | 47.334 | 14.215 | 30 |
| Holandsko | 8.400 | 7.177 | 85 |
| Maďarsko | 6.000 | 5.381 | 89 |
| Taliansko | 65.000 | 45.000 | 69 |
| Býv. Juhoslávia | 2.833 | 1.843 | 66 |
| Býv. Poľsko | 10.102 | 9.564 | 94 |
| Rumunsko | 2.045 | 451 | 25 |
| Protektorát Čechy a Morava | 6.500 | 2.739 | 42 |
| Slovensko | 1.561 | 1.486 | 89 |
| Belgicko | 14.672 | 10.256 | 69 |
| Anglicko | 5.642 | 1.219 | 21 |

Únia mala teda v Europe r. 1939: 177.060 členov, od ktorého času tento počet zaiste vzrástol napriek ťažkým pomerom.

Títo kňazi, keď aj nemôžu na seba vzťahovať slová sv. Pavla apoštola v pravom slova smysle: »Mihi omnium Sanctorum minimo data est gratia haec in gentibus evan-

gelisare investigabiles divitias Christi...«⁶²⁾ zato bezpochyby môžu tvrdiť, že sa im dostala milosť v prvom rade pomáhať terajším apoštolom-misionárom viery Kristovej v ich ťažkej úlohe: zvestovať bohatstvo Kristovo medzi pohanmi. — Je to čiastočne *onus*, ako hovorí Pius XI., ale spolu aj *altissimus honor*: byť v službách najvyššieho Kráľa.

Ako sme to už uviedli v zprávach o mis. spoločnostiach, i svetskí kňazi utvorili svoje misijné sdruženía, ktoré však nemajú ráz rehoľných kongregácií. Ako svetskí kňazi sa zaväzujú ísť do tých misijných krajín hlásať evanjelium, kam ich predstavení pošlú, a tieto svoje misionárske povinnosti aj vzorne plnia.

Rehoľné kňazstvo a misie.

Medzi svetským a rehoľným kňazstvom, čo sa týka ich misijných povinností, podstatného rozdielu niet. Ako z povolania svetských kňazov neplynie ich povinnosť ísť *osobne* k pohanom hlásať evanjelium, tak to nemožno dokázať ani z povolania a sľubov rehoľného kňazstva. Je však ich eminentnou povinnosťou doma brať účasť vo výpomocnej práci za misie práve tak, ba ešte väčšmi, ako to robia svetskí kňazi, lebo si vyvolili dokonalejší stav kresťanského života.

V skutočnosti rády a kongregácie konajú prevážnu väčšinu misijnej práce Cirkvi, čo je znakom, že Cirkev na tento výkvet kresťanskej dokonalosti aj v tomto ohľade s uspokojením a chľúbou pozerá a sveruje im tie najťažšie úlohy, spojené so šírením viery.

Keďže rehoľníci nie sú povinní *osobne* ísť hlásať evanjelium pohanom na základe složených rádových sľubov, vyskytne sa otázka, čo je smerodajné pri ich vysielaní do misijných území. Odpoveď: sú to pravidlá (stanovy), kon-

⁶²⁾ »Mne najmenšiemu zo všetkých svätých dostala sa táto milosť, aby som medzi pohanmi zvestoval nevyspytateľné bohatstvo Kristovo.« (Ef. 3, 8).

štitúcie tej-ktorej rehole, schválené Sv. stolicou. Podľa tej miery, ako predpisujú misionársku účasť svojim členom, sú povinní tieto predpisy zachovávať. Ak sú tie rehole fakultatívne ohľadom tejto účasti, sami dobrovoľne rozhodujú o svojom misijnom vyslaní; ak je niektorá rehoľa výlučne alebo hlavne pre misijné ciele založená a jej členovia skladajú sľub aj v tomto smysle, tam sú rehoľní kňazi a bratia povinní aktívne zúčastniť sa cudzi-neckej misijnej akcie podľa rozkazu a určenia svojich predstavených, poľažne Sv. stolice.

Staré rády nemaly vo svojich konštitúciách misijné predpisy, preto len dobrovoľne na žiadosť Sv. stolice posielaly do misií takých členov, ktorí sa na ten cieľ prihlásili. Prvý bol rád. sv. Františka As., ktorý sa zmieňuje v 12. odstavci svojej konštitúcie o misijnej činnosti svojich členov, a to týmito slovami: »Tí, ktorí z bratov z vnuknutia Božieho chcú ísť k Saracénom alebo iným nevercom, nech si pýtajú k tomu povolenie od svojich provinciálnych predstavených.« — Z novších mis. spoločností taká je spoločnosť misionárov Najsv. Srdca Ježišového, ktorá len tých členov vysiela do misií, ktorí sa na to dobrovoľne prihlásia.

Sú však i také rehole, ktorých pravidlá zaväzujú svojich členov hlásať evanjelium medzi pohanmi, kedykoľvek ich predstavení do misií vyšlú. Taká je Spoločnosť Ježišova, misijná spoločnosť benediktínov sv. Otílie, Zbožná mis. spoločnosť palotínov, salvatoriánov, misionárov Nepoškvrneného Srdca Márie (Scheutskí misionári) a Spoločnosť Slova Božieho (SVD), ktoré záväzne predpisujú svojim členom účasť v misiách, keď ich predstavení vyšlú. Obligatórna je aktívna mis. účasť aj v mis. spoločnostiach svetských kňazov. Členovia týchto bratstiev (spoločností) neskladajú rehoľné sľuby (vota), ale sa len zaväzujú, že pravidlá svojho bratstva budú zachovávať, medzi iným, že chcú na slávu Božiu evanjelium hlásať

medzi pohanmi. Niektoré tieto bratstvá pre všetky misie vychovávajú svojich členov (ako parížska mis. spoločnosť, alebo anglická Mil-Hillská), iné len pre niektoré mis. územia (ako baltimorská spoločnosť sv. Jozefa pre amerických černochoch, lyonská pre africké misie).

Všetky mis. spoločnosti sú podriadené právomoci Sv. stolice, ktorá im s usrozumením dotyčnej spoločnosti prideľuje niektoré mis. územia a dá im právomoc v prideľovanom mis. okrese hlásať evanjelium a všetko to konať, čo sa so záujmom šírenia viery srovnáva. O hmotné potreby svojho mis. územia každá spoločnosť v prvom rade sama sa má starať, pričom však dostáva každoročne podporu od Propagandy zo svetových mis. sbierok celej Cirkvi.

Veriaci a misie.

Po vypočítaní a ustálení mis. povinností a práv pápeža, biskupov, predstavených mis. okresov, rímskych centrálnych úradov, kňazov a rehoľníkov načim prehovoríť aj o vzťahoch veriacich k misiám, pofažne o ich povinnostiach pri šírení viery medzi pohanmi.

Že veriaci nie sú výnimkou v uskutočnení hlavnej úlohy Cirkvi svätej, priviesť podľa vôle Božej všetkých ľudí do ovčince Kristovho, t. j. že aj oni majú podľa možnosti pomáhať Cirkvi v jej všeobecnom mis. diele, to vysvitá z dôvodov, prebraných v odstavci o misijných povinnostiach kňazstva, platných aj pre veriacich, hoci aj nie v rovnakej miere. Táto úloha Cirkvi je tak všeobecná a ťažká, že bez spolupráce všetkých údov Cirkvi sa previesť nedá, a preto ju nikto nesmie svalovať len na pápeža, biskupov a kňazov.

Cirkevný zákonník (CJC) síce nemá ustanovenia v tomto ohľade, predsa z praxe, mis. dejín a predpisov cirkevných predstavených vysvitá, že si Cirkev žiada túto mis. účasť veriacich od každého podľa jeho schopností. Nie je

to veľká farcha, ktorá by znemožňovala ich starostlivosť o vlastnú spásu a o miestne cirkevné potreby. Čo predpisy mis. spolkov žiadajú od svojich členov, je tak ľahké, že to bez námahy každý môže splniť. Keby sa teda niekto dobrovoľne a tvrdošijne nechcel zúčastniť tejto misijnej spolupráce ani vstupom do misijného spolku, ani nejakým dobrým skutkom v prospech misií, touto svojou nedbalosťou postavil by sa proti nariadeniu cirkevnému, previnil by sa proti hlavnému príkazu lásky k Bohu a bližnému a neostal by bez hriechu.

Keďže veriaci túto svoju zaviazanosť najlepšie vykonávajú v misijných spolkoch, i tieto chceme podrobne prebrať.

Prehľad misijných spolkov.

Pod misijnými sdruženiami rozumieme tie organizácie, ktorých cieľom je podporovať misijné dielo Cirkvi. Tieto sú alebo všeobecné alebo partikulárne (čiastočné) podľa toho, či chcú pomáhať všetkým misiám, a či len istým mis. územiám, alebo národom. Väčšina túto podporu poskytuje modlitbami a hmotnými prostriedkami, niektoré tým, že sa usilujú rozličným spôsobom záujem a lásku k misijným dielam vzbudiť u veriacich, iné zas podporujú výchovu misionárov v niektorých ústavoch.

Od počiatku minulého storočia povstali mnohé také misijné spolky, z ktorých vyše 200 až dosiaľ účinkuje. Z týchto 40 je všeobecného rázu, ostatné majú svoj zvláštny cieľ len niektoré misie podporovať, ako africké, orientálne, černošské, indiánske, čínske, japonské atď. — V poslednom storočí najviac mis. spolkov bolo založené vo Francúzsku (54), ďalej v Nemecku (45), Belgicku (27), Holandsku (21), Španielsku (15), v Amer. spoj. štátoch (17), Švajčiarsku (9), Južnej Amerike (3), v Anglicku (5), v Taliansku (21), v Írsku (4) atď.

Medzi všetkými mis. sdruženiami vynikajú svojou vše-

obecnosťou, rozšírenosťou a významom štyri apoštolské diela, ktoré sa nazývajú aj pápežskými, lebo ich Sv. stolica uznáva za svoje. Tieto sú:

1) Opus Pontificium a Propagatione Fidei: Pápežské dielo pre šírenie viery;

2) Opus Pontificium a Sancta Infantia Jesu: Pápežské dielo sv. Detinstva Ježišovho;

3) Opus Pontificium a Sancto Petro apostolo pro clero indigena: Pápežské dielo sv. Petra apoštola pre domorodé kňazstvo;

4) Unio cleri pro missionibus: Jednota duchovenstva pre misie.

Aj iné misijné spolky boly Sv. stolicou uznané, odporúčané, pre ich činnosť pochválené a rozličnými duševnými výsadami obdarené; tieto štyri diela však pre ich všeobecný význam sú pápežmi, zvlášte Benediktom XV.⁶³⁾ a Piom XI.⁶⁴⁾ najviac odporúčané a v istom smysle predpísané pre celú Cirkev.

Kardinál van Rossum, prefekt Propagandy, vo svojom liste k mechelnskému kanonikovi Desmedtovi (r. 1924) vyzdvihuje, že týmto 4 páp. spolkom prináleží prvenstvo nad ostatnými a že ich všeobecné misijné ciele majú prednosť pred partikulárnymi cieľami iných mis. sdružení. Ten istý kardinál takto píše 30. X. 1923 kanonikovi Zechovi v Antwerpách: »To nemá ujsť pozornosti nikoho: sv. Otec dal na vedomie jasne a opätovne, že si predovšetkým veľmi želá, aby pozornosť bola venovaná dielam významným, centrálnym a všeobecným, nazvaným správne pápežskými, pretože ich Sv. stolica uznala za svoje. Medzi týmito dielami iste prvé miesto zaujíma tak krásne Dielo šírenia viery, ktoré je ustanovené pomáhať všetkým misiám bez rozdielu osôb a národností a podľa

⁶³⁾ Maximum illud, 30 XI. 1919.

⁶⁴⁾ Romanorum Pontificum 1922. Rerum Ecclesiae gestarum 28. II. 1926.

miery ich potrieb. *Všetci veriaci majú sa stať členmi tohto Diela, pretože to môžu činiť a je to najmenej, čo môžu konať za misie. Toto Dielo má byť zavedené do každej farnosti a ich správcovia i so svojimi pomocníkmi majú to považovať za svoju česť a milú povinnosť šíriť ho medzi všetkými veriacimi.*»

V tomto smysle hovorí kardinál aj o Diele sv. Detinstva Ježišovho a sv. Petra ap. — O význame a potrebe Jednoty duchovenstva pre misie sa tu netreba zvlášť rozpisovať, keďže je predpísaná pre každého kňaza.

Teraz prehovoríme o každom z týchto 4 spolkov osobitne, a to o ich pôvode, cieľi, dôležitosti a rozšírení.

I. Pápežské dielo pre šírenie viery.

Božská Prozreteľnosť často nepatrné osoby vyvolí k založeniu veľkých ustanovizní. Tomu prisviedča aj toto veľké, v celej Cirkvi hlboko zakorenené všeobecné misijné dielo, ktorému základnú myšlienku dala jednoduchá francúzska robotníčka v továrni na hodváb v Lyone: Paulina Mária Jaricot r. 1822. Táto, keď sa dozvedela od svojho brata Filipa, študujúceho v mis. seminári sv. Sulpícia, že francúzske cudzinecké misie nachádzajú sa v krajnej biede, zaumienila si založiť mis. spolok, ktorý by nielen modlitbami, ale aj almužnou, praktickým spôsobom pomáhal šíreniu viery. Začala to s robotníčkami v továrni r. 1820, z ktorých za krátky čas 1.000 získala pre ten cieľ. 28. mája 1822 boly potvrdené stanovky spolku pod centrálnou správou v Lyone. Pius VII. 15. III. 1823 udelil členom prvé odpustky. Jednou príčinou neobyčajne rýchleho rozšírenia spolku na celom svete je jednoduchosť organizácie a všeobecnosť jej účelu. Obete, ktoré členovia majú za šírenie viery priniesť, sú ľahké: denne sa pomodliť na tento cieľ jeden Otčenáš, jeden Zdravas so vzdychom: sv. František Xaverský, oroduj za nás! a mesačne maličkosť obetovať na misie. Vo Francii to bolo zpočiatku 5 centimov týždenne, u nás 20 hal. mesačne. Každých 10 členov tvorí v každej farnosti jednu skupinu, ktorá má svojho hor-

liteľa (náčelníka) ⁶⁵⁾ — Spolok v krátkom čase svojimi veľkými sbierkami na mis. ciele si získal toľké zásluhy, že bol menovaný chlebodarcom »všetkých katolíckych misií«.

Najprv zakotvil, mimo Francúzska, v Nemecku, odkiaľ katolíci r. 1827 posielali svoje veľké milodary do Lyonu. R. 1837 zásluhou horlivého propagátora Dr. H. Hahna, lekára v Aachene, utvoril sa »Misijný spolok sv. Františka Xav.« a bol potvrdený od Cirkvi a štátu. Ďalší významní rozširovatelia toho spolku boli: F. Hartmann, kolínsky kardinál arcibiskup, R. Schütz S. J., J. Serres a L. Berg. Spolok má tri ústredia: Aachen, Mníchov a Viedeň. Centrálnym časopisom je: Die katholischen Missionen.

Ale aj v iných krajinách odporúčali a zaviedli biskupi tento všeobecne obľúbený misijný spolok. Vo Francúzsku začali s tým už r. 1825, v Belgicku r. 1831, v Taliansku r. 1837, vo Švajčiarsku r. 1833, Španielsku r. 1840, Anglicku a Írsku r. 1840, v Spoj. štátoch amerických r. 1880.

Sv. stolica od počiatku založenia venovala vždy veľkú pozornosť a priazeň tomuto združeniu a pápeži ho obsypávali výsadami a odpustkami. Tak Pius VII., Lev XII., Pius VIII., Rehor XVI. a Pius IX. konali to vždy s veľkou ochotou. ⁶⁶⁾ Lev XIII. vydal 3. XII. 1880 encykliku »Sancta Dei civitas«, v ktorej vrele odporúchal toto mis. dielo, obnovil a rozšíril doterajšie výsady a odpustky, udelené jeho predchodcami členom a horliteľom spolku.

Pius X. vo svojom Breve, vydanom 25. III. 1904, označil toto dielo za hlavnú ustanovizeň šírenia kráľovstva Božieho; za jeho patróna ustanovil sv. Františka Xav. a kňazom-členom udelil nové privilégia.

⁶⁵⁾ Za beatifikáciu zbožnej zakladateľky Paulíny M. Jaricotovej začalo sa už hnutie v katolíckom svete. Jej životopis viď v Ročníci z r. 1937 str. 81.

⁶⁶⁾ Pius IX. už r. 1853 udelil kňazom členom právomoc altaris privilegiati.

Benedikt XV. vo svojej chýrnej encyklike: *Maximum illud* (30. XI. 1919) a Pius XI. v encyklike *Romanorum Pontificum* (3.V. 1922) nielen odporúčajú veriacim vstup do tohoto spolku, ale rovno predpisujú, aby v každej farnosti bol založený ako misijné pápežské dielo. Pius XI. dňa 3. V. 1922 preložil centrálné sídlo spolku z Lyona do Ríma a predpísal mu všeobecné organizačné stanovy, čím jeho význam a činnosť upevnil v celej Cirkvi.

Sbierky (príjmy) spolku na všeobecné mis. ciele s roka na rok potešiteľne rástly a prechodne sa zastavily len vo vojnových rokoch, keď pozornosť veriacich bola sústredená na vojenské udalosti a bieda, spojená s vojnou, znemožnila intenzívnejšiu činnosť v spolku.

V rokoch 1822—1831 obnášaly tieto sbierky len 1,807.000 frankov, ale v nasledovnom desaťročí (od 1831—1841) už 11,733.000 frankov. Táto obetavosť sa v rokoch 1841—51 takmer stonásobnila a v r. 1852—1861 dosiahla už 45,516.000 frankov. Tento potešiteľný vzostup milodarov sa zosilňoval aj v ďalších desaťročiach a v r. 1912—1913 (za šesť rokov) nasbieralo sa už na misijné ciele 50,000.000 frankov.

Celková suma sbierok spolku od r. 1822—1918 činí: 450,846.000 frankov. K tomuto výsledku najviac prispelo Francúzsko, viac ako polovicou (278 mil. frankov); za ním nasledovali Spoj. štáty americké s 32 miliónmi, Taliansko (30 mil.), Nemecko (20 mil.), Belgicko (23 mil.), Anglicko (15 mil.), Holandsko (6 mil.), Španielsko (5½ mil.), Švajčiarsko (5½ mil.), Argentína (4½ mil.), Mexiko (3½ mil.), Portugalsko (2½ mil.) atď.

Ak je tento výsledok sbierky Diela šírenia viery pozoruhodný za prvé storočie po jeho založení, tým viac musíme obdivovať horlivosť a obetavosť jeho členov za posledných 11 rokov po preložení jeho centrálnej správy z Lyona do Ríma. S obdivom a nadšením môžeme ustáliť, že spolok za týchto 11 rokov od r. 1923—1933 viac na-

sbieral a obetoval na všeobecné mis. ciele ako predtým za prvé storočie svojho jestvovania, t. j. 509,927.000 tal. lír. Z tohoto pripadá: na Europu: 250,459.000 lír, na Áziu: 3,167.000 lír, na Afriku: 1,998.000 lír, na Ameriku: 250,176.000 lír, na Oceániu: 4,126.000 lír.

Zaujímavé sú číslice, ktoré označujú, akou sumou prispely jednotlivé krajiny k tomuto úspešnému postupu obetavosti a ktoré aj to dokazujú, že toto mis. dielo je skutočne na celom svete zakorenené, ešte aj v tých krajinách, kde katolíci tvoria len zlomky celého obyvateľstva. Vidíme výsledky v jednotlivých štátoch.

Na prvom mieste sú Spojené štáty americké, v ktorých sa takmer toľko nasbieralo za ten čas (1923—33) na mis. ciele, ako v ostatných štátoch dohromady.⁶⁷⁾

| | |
|--------------------------------------|-----------------------------|
| 1) Spojené štáty americké | 209,821.000 lír |
| 2) Francúzsko | 66,817.000 „ |
| 3) Taliansko | 41,756.000 „ |
| 4) Nemecko | 35,923.000 „ |
| 5) Holandsko | 23,370.000 „ ⁶⁸⁾ |
| 6) Belgicko | 21,068.000 „ |
| 7) Kanada | 19,171.000 „ |
| 8) Španielsko | 13,796.000 „ |
| 9) Írsko | 12,522.000 „ |
| 10) Argentína | 10,559.000 „ |
| 11) Anglicko | 9,332.000 „ |
| 12) Býv. Poľsko | 6,532.000 „ |
| 13) Švajčiarsko | 6,234.000 „ |
| 14) Škótsko | 3,433.000 „ |
| 15) Mexiko | 2,887.000 „ |
| 16) Austrália | 2,465.000 „ |
| 17) Bývalé Česko-Slovensko | 2,054.000 „ ⁶⁹⁾ |
| 18) Chile | 1,831.000 „ |

⁶⁷⁾ To sa vysvetľuje nielen horlivosťou amerických katolíkov za misie, ale aj bohatstvom obyvateľstva a ich priaznivou valutou.

⁶⁸⁾ Tento malý štát s 3 miliónmi katolíkov je na 5. mieste!

| | |
|---|-------------|
| 19) Brazília | 1,719.000 „ |
| 20) India | 1,637.000 „ |
| 21) Kolumbia | 1,554.000 „ |
| 22) Luxemburg | 1,345.000 „ |
| 23) Malta | 1,333.000 „ |
| 24) Maďarsko | 1,291.000 „ |
| 25) Bývalé Rakúsko | 1,204.000 „ |
| 26) Nový Zéland | 1,063.000 „ |
| 27) Uruguay | 1,047.000 „ |
| 28) Centrálna Afrika | 896.000 „ |
| 29) Oceánia | 740.000 „ |
| 30) Juhoslávia (bývalá) | 718.000 „ |
| 31) Indočina a Siam | 520.000 „ |
| 32) Portugalsko | 490.000 „ |
| 33) Centrálna Amerika | 419.000 „ |
| 34) Južná Afrika | 419.000 „ |
| 35) Antily | 404.000 „ |
| 36) Egypt, Palestína a Arábia | 396.000 „ |
| 37) Peru | 377.000 „ |
| 38) Sýria | 335.000 „ |
| 39) Venezuela | 272.000 „ |
| 40) Africké ostrovy | 228.000 „ |
| 41) Čína | 213.000 „ |
| 42) Filipínske ostrovy | 203.000 „ |
| 43) Litva | 181.000 „ |
| 44) Turecko | 91.000 „ |

⁰⁰⁾ Slovensko svoje mis. sbierky odvádza priamo do Ríma kongregácii Propagandy. Tieto sú značné zvlášte pre Dielo šírenia viery a prevyšujú svojím priemerom väčšinu iných krajín. Tak tieto sbierky len pre toto hlavné misijné dielo dosiahly r. 1930: Ks 306.439.—, r. 1935 už Ks 442.540.—, r. 1937 Ks 793.136.— a r. 1940 zdvihly sa na Ks 922.070.—. Zo všetkých misijných sbierok na Slovensku pripadá ročne na jedného veriaceho (r. 1940) 73 halierov, teda skoro trikrát toľko, ako činí ročný priemer v celej katolíckej Cirkvi. — V dobe r. 1930—1940 sbierky na Dielo šírenia viery na Slovensku činia spolu: Ks 5,919.911.

| | |
|------------------------------|----------|
| 45) Bolívia | 76.000 „ |
| 46) Severná Afrika | 60.000 „ |
| 47) Kórea | 49.000 „ |
| 48) Rumunsko | 40.000 „ |
| 49) Grécko | 39.000 „ |
| 50) Japonsko | 39.000 „ |
| 51) Dánsko | 32.000 „ |
| 52) Albánsko | 27.000 „ |
| 53) Irak | 24.000 „ |
| 54) Nórsko | 20.000 „ |
| 55) Paraguay | 13.000 „ |
| 56) Guyana | 13.000 „ |
| 57) Bulharsko | 12.000 „ |
| 58) Equádor | 11.000 „ |
| 59) Perzia | 4.000 „ |
| 60) Švédsko | 3.700 „ |
| 61) Island | 2.200 „ |
| 62) Fínsko | 1.250 „ |

Je to dojímavé a povzbudzujúce pre katolíkov celého sveta, že i v takých krajinách, kde je len niekoľko sto alebo pár tisíc katolíkov, je toto mis. dielo založené a že tí osamotení katolíci v mori inovercov prinášajú verne svoje dary každý rok na šírenie kráľovstva Kristovho.

Odkiaľ sú tieto skvelé výsledky obetavosti veriacich v každej krajine za jedenásť rokov? Príčinu toho neobyčajného vzostupu nájdeme v šťastlivom a energickom zároku »misijného pápeža« Pia XI., ktorý svojím Motu proprio »Romanorum Pontificum«, vydanom 3. V. 1922 z príležitosti jubilejného stého výročia založenia Diela šírenia viery, ustanovil ho za všeobecný pápežský (apoštolský) misijný spolok pre celý katolícky svet, preložil jeho sídlo z Lyona do hlavného mesta Cirkvi, Ríma, a nariadil založiť ho v každej farnosti.

V tomto svojom pamätnom Motu proprio vyhlásil pápež, že hmotné podpory nie sú síce podstatou misijných

úspechov Cirkvi, predsa majú veľký význam pre šírenie viery. Predtým (keď cirkevný štát ešte jestvoval) pápeži vo veľkej miere prispievali na zábezpeku misijných potrieb, činili to značne aj katolícke kniežatá a panovníci; terajšia situácia však je pre zmenené pomery celkom iná a vyžaduje pre tento cieľ spoluprácu a obety všetkých veriacich, ako to už jeho predchodca Benedikt XV. označil vo svojej encyklike »Maximum illud«. K tomu cieľu je potrebné shromaždiť všetky dosiaľ roztrúsené misijné dary v jeden celok, v jednom ústredí a cestou jednej všeobecnej misijnej organizácie, rozdeliť ich správne (kongregáciou Propagandy) všetkým misiám, ktoré sú na ne odkázané. Pius XI. tým cieľom namiesto založenia nového mis. spolku preložil sídlo Diela šírenia viery z Lyona do Ríma, »považujúc ho za svoje«, t. j. za pápežské dielo a dodávajúc mu authority Sv. stolice.

Tento pápež predpísal tomuto »svojmu dielu« starostlivo aj generálne *stanovy*, ako presné direktívy pre budúcu činnosť, ktoré majú platnosť pre celý katolícky svet. Pre ich dôležitosť uvádzame ich aj tu v hlavných bodoch.

1) Dielo šírenia viery, hlavná to organizácia na podporu sv. misií, je opravdu katolícke (t. j. všeobecné): ono spojuje všetkých veriacich v každej krajine v spolupráci za hlásanie evanjelia celému svetu; rozdáva misiám obdržané dary a zaisťuje im stále a potrebné modlitby členov spolku.

2) Toto Dielo, preložené r. 1922 z Lyonu do Ríma, je povýšené na hodnosť orgánu Sv. stolice.

3) Nasledovne toto Dielo opiera sa priamo na vážnosť Sv. stolice. Jeho sídlo je v Ríme v paláci kongregácie Propagandy, od ktorej je závislé, hoci od nej odlišné.

4) Členovia Diela sú veriaci každej krajiny, ktorí počnúc od 12. roku týždenne obetujú 5 centimov⁷⁰⁾ alebo ročne 2 franky 60 centimov na misijné ciele a denne sa po-

⁷⁰⁾ Na Slovensku mesačne 20 halierov, ročne 2.40 Ks.

modlia jeden Otčenáš a jeden Zdravas so vzývaním: Sv. František Xaverský, oroduj za nás! — Tí, čo naraz složia 200 frankov, sú večití členovia Diela (u nás Ks 200).

5) Členovia sú rozdelení na 10—100—1000-členové skupiny podľa miestnych pomerov.⁷¹⁾

6) Toto Dielo s veľkou vďakou prijíma nielen členovské príspevky, ale aj dobrovoľné dary všetkých veriacich, omšové intencie a cenné predmety každého druhu.

7) Najvyššia správa je sverená hlavnej generálnej rade v Ríme, ktorej predsedom je tajomník kongregácie Propagandy, menovaný na tú úlohu pápežom.

8) V každom národe, kde je Dielo zavedené, má byť založená nacionálna rada, závislá od hlavnej rady v Ríme. Predsedovia týchto národných rád sú ustanovení kongregáciou Propagandy podľa žiadosti biskupov.

9) Hlavná rada (v Ríme) bude bdieť nad zachovávaním týchto predpisov: a) u všetkých národov má byť založené Dielo a spravované národnými radami; — b) jednotným spôsobom bude rozdeľovať príjmy pre misie; — c) nové organizácie budú sorskupené v tomto Diele; — d) hlavná rada bude skúmať a schvaľovať stanovy a rozpočty každej národnej rady.

10) Nasbierané dary budú rozdelené ústrednou radou misiám každý rok v marci, mimoriadne aj inokedy, podľa dobrozdania rady, keď to záujem misií vyžaduje.

11) Všetky misie dostanú z týchto prameňov podľa ich potrieb, čo sa uverejní v každoročných zprávach.⁷²⁾

12) Hlavná (ústredná) rada sa informuje o potrebách misií podľa uhodnoverných zpráv kongregácie Propagandy.

13) Národné rady sa starajú o zachovávanie týchto

⁷¹⁾ U nás sú len 10-členové skupiny, z ktorých každá má svojho mis. horlitéľa a dostáva zadarmo časopis Katolíckej misie.

⁷²⁾ Teraz tieto podrobné zprávy sú uverejnené v »Acta cooperationis missionariae Sanctae Sedis« každý rok vo vydaní Kongregácie pre šírenie viery v Ríme.

pravidiel: a) Dielo bude založené riadne vo všetkých diecézach každej krajiny; b) podstata a cieľ Diela bude oboznamovaná (vysvetľovaná) vhodnými prostriedkami, menovite knihami a letákmi, prispôbenými povahe každého ľudu, najmä ročnicami Diela šírenia viery, vydávanými v reči krajiny; c) nashromaždené sbierky majú byť pravidelne odovzdané ústrednej rade.

14) V každej diecéze biskupi menujú diecéznych riaditeľov pre šírenie Diela.

15) Rozkvet Diela v každej krajine značne možno dosiahnuť Misijnou jednotou kňazov, ktorá má za cieľ roznieť horlivosť kňazov za Dielo.

16) Primerane cieľu Diela hlavná rada, národné rady a diecézni riaditelia budú sa usilovať v srdciach členov roznieť úprimnú zbožnosť a horlivosť duší, poučovaním a slávnostnými modlitbami, ktoré majú pritiahnúť na Dielo Božiu priazeň a požehnanie.

Tieto všeobecné stanovky Diela šírenia viery neostaly mŕtvym písmenom na papieri, ale boly do života prevedené od počiatku presnou dôslednosťou a s podivuhodným výsledkom, ako to dokazujú Acta Pontificii operis a Propagatione Fidei, vydané kongregáciou každý rok. Prejavilo sa to nielen vo zvýšených (zdesaťnásobnených) výsledkoch sbierok, ako sme to vyššie už uviedli, ale aj utvorením národných rád postupne po celom katolíckom svete, ešte aj v mis. krajinách. — Tieto národné rady najprv (ešte r. 1922) boly založené vo Francúzsku, Nemecku, Taliansku, Anglicku, Španielsku, Holandsku a Spoj. štátoch amerických. Za nimi nasledovaly r. 1923: Belgicko, býv. Rakúsko, Kanada, India, Portugalsko, Škótsko a Venezuela. — V býv. Česko-Slovenskej republike r. 1929 boly utvorené štyri nacionálne rady, a to: česká, nemecká, slovenská a rusínska. Slovensko má od r. 1939 samostatnú mis. radu.

R. 1932 na celom svete bolo už 52 národných rád. — R. 1931 také rady byly založené aj v *mis. územiach*, kde ich vedenie prevzali predbežne apošt. delegáti. Tak sa stalo nielen v mis. územiach Európy (napr. Albánsko, Bulharsko, Grécko), ale aj v Číne, Egypte, Belgickom Kongu, Perzii, Irane atď.

Prvými vedúcimi činiteľmi ústredia tejto svetovej mis. akcie stali sa: Marchetti Selvaggiani, kardinál-vikár pápeža a Salotti, tajomník Propagandy, kardinál Van Rossum a kardinál Fumasoni Biondi.

V Ríme sa konajú každoročne všeobecné shromaždenia zástupcov národných rád, na ktorých sa určuje ďalší postup v šírení mis. hnutia, a najmä tohoto svetového misijného Diela. R. 1926 bolo uzavreté založiť fond na slúženie každodennej sv. omše za zomrelých členov Diela a mis. dobrodincov. — R. 1927 zástupcovia Diela požiadali sv. Otca ustáliť *všeobecný misijný deň* pre celý katolícky svet na rozkvet misií, a to týmto spôsobom: a) tento misijný deň nech je predposledná nedeľa v októbri v každom roku ako deň modlitby a misijnej propagandy; b) v tú nedeľu pri sv. omši má sa pridať kolekta (prosbá) pro re gravi za šírenie viery; — c) v ten deň má byť kázeň s obsahom misijným a veriaci majú byť vyzvaní, aby vstúpili do Diela šírenia viery; — d) tí, čo v ten deň pristúpia k sv. prijímaniu a pomodlia sa za obrátenie pohanov, sú účastní plnomocných odpustkov, ktoré sú použiteľné (aplikovateľné) aj pre duše v očistci. Kongregácia sv. obradov ešte v ten rok uverejnila dekrét, podľa ktorého sa žiadosti hlavnej rady bolo vyhovel. Od toho času táto *októbrová nedeľa* býva každý rok vo zvýšenej miere prameňom spolupráce a spoločných obetí všetkých katolíkov na svete a prináša hojnú podporu všetkým misiám. ⁷³⁾

⁷³⁾ Msgr. Salotti alebo iní mávajú v ten deň rozhlasové posolstvo z vatikánskej stanice pre veriacich celého sveta.

Iná šťastlivá myšlienka týchto shromaždení (misijných porád) sa uskutočnila r. 1927 založením internacionálnej agencie »*Fides*«, ktorá má úlohu sbierať zprávy zo všetkých katolíckych misií, tiež upraviť pre verejnosť, rozposlať národným radám pre Ročnice a pre celú katolícku tlač. Táto agentúra plní svoju úlohu s vynikajúcou horlivosťou a presnosťou, má svojich dopisovateľov a informátorov po celom svete a zprávy, spestrené i fotografiami z misijných území v piatich jazykoch rozposiela po celom svete.

Z rezolúcií valného shromaždenia tohoto Diela vyzdvihujeme tieto: 1) Rada zasiela srdečný pozdrav misionárom, zvlášť tým, čo hrdinsky zotrvali na svojich miestach cez konflikt čínsko-japonský a tak dali dôkaz svojej lásky a odhodlanosti k misiám. — 2) Rada si želá, aby beatifikačný proces Paulíny Jaricot bol čím prv korunovaný úspechom. — 3) Rada upozorňuje všetkých mis. spolupracovníkov, že právo a povinnosť rozdeľovať rôznym misiám všetky milodary na Dielo šírenia viery patrí výlučne do kompetencie najvyššej rady; aj misijná nedeľa v októbri bola ustanovená len pre toto Dielo. — 4) Všetky rehole sú povinné zachovávať tieto všeobecné predpisy, týkajúce sa Diela šírenia viery a aj októbrovej nedele.

Ústredná rada od r. 1934 vydáva veľmi užitočný, informačný a poučný časopis »*Laboremus pro missionibus*« pre národné rady, v ktorom sa pretriasajú všetky otázky, týkajúce sa sv. misií.

II. Pápežské dielo sv. Detinstva Ježišovho.

Vznik a rozšírenie Diela.

Tento spolok je pre detky do 12. roku tým, čo Dielo šírenia viery pre dospelých. Vo vnímavých srdciach dieťok bol ešte s väčšou láskou a dychtivosťou prijatý ako Dielo šírenia viery u dospelých. Svoj pôvod má tiež vo

Francúzsku. Tento spolok založil r. 1843 Msgr. Aug. Forbin-Janson a Sv. stolica ho potvrdila r. 1846. Forbin-Janson (narodený r. 1785) bol generálnym vikárom a neskôr (r. 1823) biskupom v Nancy, odkiaľ r. 1830 v revolúcii bol nútený ísť do vyhnanstva do New-Yorku. Tam mu napadla myšlienka zachraňovať v Číne vyložené deti a pokrstiť ich v nebezpečenstve smrti. Idea sa uskutočnila, keď sa r. 1842 stretol v Londýne so zakladateľkou Diela šírenia viery Paulínou Jaricot, s ktorou spoločne presne ustálil plán založiť spolok dietok na záchranu pohanských detí.

Cieľ nového spolku bol vznešený, podmienky (povinnosti) členov ľahké: Vymaniť stotisíce odhodených pohanských dietok od istej záhuby, a to pomocou dietok kresťanských. Tieto mesačne obetujú 1 sou (5 centimov) a denne sa pomodlia jeden Zdravas so vzdychom: Blahoslavená Panna Mária, oroduj za nás a za úbohé pohanské dietky! —

Výzva oduševneného biskupa všade vyvolala silnú ozvenu, hoci kde-tu vyzneli aj slová obavy pre nový spolok, ktorý bude mať činnosť Diela šírenia viery. No, táto námietka rýchlo sa rozpadla, keď širitelia tohoto nového apoštolátu poukázali na to, že práve spolok Detinstva pripravuje cestu pre Dielo šírenia viery tým, že vychováva mu členov v detskom veku, aby deti po dvanástom roku mohli prestúpiť zo spolku Detinstva do Diela šírenia viery.

Zbožný zakladateľ dožil sa toho⁷⁴⁾, že spolok bol založený v 65 diecézach a apošt. nunciovia Belgicka, Holandska a Švajčiarska ho odporúčali episkopátu.

Pápeži nezabudli preukazovať svoju priazeň ani tomuto mis. spolku. Pius IX. 18. VII. 1846 ho potvrdil. Pius XI. ho povýšil na pápežské misijné dielo a obdaril ho viacerými privilégiami.

⁷⁴⁾ Umrel r. 1844.

Spolok už r. 1846 sa ujal v diecézach strednej Európy, r. 1849 v Holandsku, Írsku, Španielsku, Argentíne; r. 1851 v Spoj. štátoch amer., Kanade, Mexiku; r. 1853 v Portugalsku, Brazílii, Peru; r. 1858 v býv. Poľsku, Škótsku a Grécku; r. 1870 v Austrálii a Equadore; r. 1879 vo Švédsku a Nórsku; r. 1896 aj v Rusku a r. 1897 v Dánsku a Luxemburgu. Teda za 50 rokov od založenia po celom svete získal srdcia dietok a dospelých.

Výsledky boli primerané tejto neobyčajnej horlivosti. Od r. 1843 do 1893 bolo 12 miliónom pohanských detí rozličným spôsobom pomôžené a od r. 1893 do 1923 14 miliónom. Toto Dielo poskytuje pomoc asi 400 misiám (m. s. okresom), 1200 sirotincom, 3500 dielňam pre chudobných a 10.000 školám; 30.000 (nájdenných) detí bolo dané do opatery dojčiam, asi toľko kresťanským rodinám, 42.000 detí ústavom prašivých (malomocných) a blízko jedného milióna sa poslalo do škôl. — Prijmy vzrástali s roka na rok neočakávanou mierou. R. 1845 bolo ich blízko 100.000 frankov, r. 1857 už 1 milión fr.;

| | |
|-------------------|-----------------|
| r. 1898 | 3,711.000.— frs |
| r. 1913 | 4,150.000.— „ |
| r. 1920 | 8,001.000.— „ |
| r. 1924 | 13,775.000.— „ |
| r. 1927 | 23,800.000.— „ |
| r. 1930 | 27,835.000.— „ |

Od r. 1843 do r. 1929 na záchranu pohanských dietok tento spolok nasbieral vyše 363,000.000 frankov. Z toho na Európou pripadá 290 miliónov, na Áziu jeden milión 889 tisíc, na Afriku 572.000, na Ameriku 60 miliónov, na Oceániu 1,048.000 a z iných prameňov 10 mil. frankov.

Tieto príjmy v posledných rokoch pre hospodársku krízu a svetovú vojnu začínajú kolísať, ale tento stav podľa skúseností býva len prechodný.

Skutočnosť dokazuje, že chudobné deti svojou obetavou láskou často zahanbujú majetných dospelých. Bezmajet-

né deti ročne nasbierajú asi polovicu toho, čo dospelí veriaci, hoci títo nielen svojím majetkom, ale aj svojím počtom prevyšujú dietky.

Centrálne sídlo sv. Detinstva je v Paríži (44, rue du Cherche-Midi), kde sa každý rok schádzajú krajinskí riaditelia tohoto spolku. Tak napr. 2. júna 1938 bolo tu zadržané valné shromaždenie pod predsedníctvom generálneho riaditeľa Msgr. Mério, na ktorom boli vyhlásené medzi iným tieto rezolúcie :

1) Valné shromaždenie vyslovuje srdečnú vďaku biskupom, diecéznym riaditeľom a misionárom, ktorí organizujú a udržujú vo všetkých častiach sveta Dielo detinstva Ježišovho s veľkým sebazapieraním a obetavosťou.

2) Odporúča farárom sláviť každý rok sviatok Detinstva Ježišovho od Vianoc až po Očisťovanie Panny Márie, lebo vtedy sa pripomína detstvo Ježišovo. Z tejto doby osláv však treba vyňať sviatok Troch Kráľov, lebo tento deň určil Lev XIII. na sbierky pre otrokov afrických.

3) Pozdravuje ustanovenie medzinárodného sekretariátu Mis. jednoty kňazstva lebo dobrý vliv členov kňazskej Jednoty bude sa odrážať aj v rozvoji Sv. Detinstva. Príživkuje intímnu spoluprácu Detinstva Ježišovho s Dielom šírenia viery a s Dielom sv. Petra ap. pre domorodých kňazov, s ktorými tvorí jediný a úplný organizmus mis. spolupráce v službách Cirkvi.

4) Oznamuje, že všetko, čo duchovne, mravne a hmotne Detinstvo Ježišovo sossbiera, venuje úplne a výlučne v prospech detí, narodených z rodičov neveriacich v mis. územiach.

5) Pripomína všetkým priateľom spolku, že cieľom Diela je shromažďovať, krstiť, kresťansky vychovávať deti neveriacich posväcovaním a štedrosťou detí katolíckych. Preto propaganda v prospech Diela má byť inšpirovaná Božskou láskou, ktorou Ježiš Kristus obkľúčil deti a učinil ich tak navždy milými srdcu všetkých ľudí.

6) Vyzýva deti všetkých krajín, aby modlitbami urýchlily blahorečenie Paulíny Jaricot, ktorá mala veľké zásluhy pri založení Detinstva Ježišovho.

V nasledujúcom roku malo Detinstvo Ježišovo svoju svetovú poradu tiež v Paríži, a to 20. júna 1939. S uspokojením vzali na známosť, že toto Dielo v minulom roku malo o 10 miliónov viac príjmov, nakoľko výnos sbierok sa zvýšil na 34½ mil. frankov. Z mnohých krajín nebolo možno odoslať sbierky do ústredia pre zákaz vývozu peňazí do cudzích krajín, čím bolo zadržané 23 mil. frankov.

Porada už teraz upozorňuje priateľov spolku na budúce storočné jubileum Detinstva, ktoré má byť r. 1943.

Ďalšiemu vývinu spolku učinila hrádzu nová svetová vojna, no zakorenené mis. hnutie u dieťok, keď aj dočasne nepostupuje predošlým tempom, po odstránení prekážok v mierovej dobe rozhodne znovu rozkvitne.

Na Slovensku školské deti už r. 1930 nasbieraly na ciele Detinstva 34.256.— Ks. Táto ich obetavosť sa stále zväčšuje. R. 1933 ich sbierky činily už 77.876.— Ks, r. 1937: 100.414 — Ks, r. 1940: 137.358.— Ks a r. 1941 229.960.— Ks. Od roku 1930 až po 1941 nasbieraly spolu: 1.113.687.— Ks.

III. *Pápežské dielo sv. Petra ap. pre domorodé kňazstvo.*

Je tiež pôvodu francúzskeho. Ako jednoduchá francúzska žena Paulína Jaricot podľa riadenia Božieho stala sa iniciátorkou veľkého Diela šírenia viery, tak dve francúzske ženy (matka a dcéra) *Štefánia a Johanna Bigardová* položily základ iného veľkolepého spolku *Pápežského Diela sv. Petra apoštola* pre výchovu domorodých kňazov. Boh často malicherné veci, nepatrné osoby vyvolí, aby nimi dosiahol svoje vznešené ciele.

Mnohí sa azda pýtajú, či to bolo potrebné popri dvoch už rozšírených všeobecných mis. spolkoch, zahrňujúcich i deti i dospelých veriacich do šírenia viery, založiť ešte

tretie mis. dielo, s cieľom, ktorý by si boly mohly aj dva spomenuté spolky za svoj cieľ vytýčiť a prevádzať.

Správna odpoveď na túto otázku závisí od nutnosti a potreby toho špeciálneho cieľa, pre ktorý je tento spolok založený. V dejinách šírenia viery čím ďalej tým viac sa dokazuje, čo pápeži : Lev XIII., Benedikt XV. a Pius XI. vo svojich encyklikách jasne vyzdvihujú, že bez domorodého kňazstva a zriadenia cirkevnej hierarchie v mis. územiach trvalý, úplný úspech je nemysliteľný, na čo sme už predtým podrobne poukázali. Táto potreba sa ukázala najmä v dejinách japonských misií. Napriek tomu, že semeno, ktoré sv. František Xav. r. 1549 tam zasial, dávalo hojnú úrodu a bola nádej na pokresťančenie celého národa, toto celé úsilie a s ním spojená nádej vyšly nazmar jedinou víchricou, jedným krutým prenasledovaním, a to najviac pre nedostatok domorodých kňazov. Podľa rozkazu japonskej vlády misionári-cudzinci museli opustiť zem a ostalo tam len niekoľko japonských kňazov bez domorodého biskupa, bez seminára a tak prenasledovanie zničilo prekvitajúce dielo sv. Františka Xav. Mnohé mis. neúspechy v Číne, Indii a Afrike tiež tejto príčine treba pripisovať. To otvorilo oči priateľom misií v Európe, a preto v Paríži zakladá sa Spoločnosť pre cudzinecké misie, ktorej hlavným cieľom je zriadiť cirkevnú hierarchiu v mis. územiach a túto sveriť predovšetkým domorodým kňazom. Ťažko sa však táto novota uskutočňovala pre mnohé nedorozumenia ohľadom schopností farebných národov a pre nedostatok hmotných síl. Božská Prozreteľnosť spomenuté dve ženy si vyvolila na odstránenie týchto ťažkostí. Štefánia Bigardová rod. Cottin narodila sa 5. marca 1834 v normandskom mestečku Montagne, neďaleko rodiska sv. Terezky z Lisieux. Vydala sa ako 21-ročná za sudcu Karola Bigard. Boh ich obdaril dvoma dieťkami, chlapcom René a dievčaťom Johannou (narodenou r. 1859). Otec r. 1888 náhle zomrel, syn 1887

stal sa obeťou explózie ako mladý sudca v Lisieux. Tieto rodinné nešťastia úplne oddialily matku a dcéru od sveta, takže žily v skromnej tichej domácnosti, hoci aj dotiaľ vyhýbaly svetským spoločnostiam, a venovali sa len zbožnosti, dobročinnosti a misiám. Vyhotovovaly pre misionárov kostolné rúcha a aj iné panie povzbudzovaly k tomu. Šťastnými sa cítily, keď mohli obdať niektorého misionára, ktorý sa o to na ne obrátil. Od r. 1884 dopisovali si s pátrom Villionom, misionárom v Japonsku, ktorý si umienil postaviť chrám v meste Kioto. V tomto úmysle ho hodne podporila zvlášte dcéra Johanna, ktorá za duševnú spásu svojho tragicky zosnulého brata obetovala na tento cieľ 50.000 frankov, polovicu to svojho vena. Do listovného styku prišli aj s apošt. vikárom z Nagasaky, Msgr. Couissinom, ktorý s 25 misionármi spravoval vtedy hŕstku japonských katolíkov a chcel preto tento počet rozmnožiť najmä domorodými kňazmi. Hmotné nedostatky boli však tak značné, že musel s boľavým srdcom odmietnuť japonských kandidátov, ktorí sa mu do seminára v hojnom počte hlásili. Vo svojej tiesni obrátil sa o pomoc na dve panie Bigardové listom z 1. júna 1889, ktorý sa stal rodným a základným listom Diela sv. Petra ap. pre výchovu domorodých kňazov. Hlavné state významného listu sú tieto:

»V okolí Nagasaky žije ešte vyše 50.000 potomkov starých kresťanov, ktorí po narodení dostávajú akýsi druh krstu, ale z ľudských ohľadov, zo strachu boja sa prísť do styku s nami. No, veľmi radi príjmu domorodého katolíckeho kňaza, ktorý môže k nim prísť ako obyčajný Japonec. Preto považujem za dôležité budovať tuná semináre a nesmierne som povďačný tým, čo mi pomáhajú rozmnožovať počet mojich žiakov... R. 1881 vyšli z nášho seminára traja japonskí kňazi, r. 1887 šesť a toho roku (1889) ôsmi.

Teraz máme v seminári 50 žiakov. Viete si predstaviť,

ako to zafažuje náš rozpočet. Začiatkom roka som oznámil, že prijmem iba 12 nových žiakov a stalo sa, že len jedna kresťanská obec nám ich poslala 15, ktorí sa vyše roka dňom i nocou pripravovali na prijímaciu skúšku. Museli sme mnohých nazpät poslať a za štyri roky nemôžeme už nikoho prijať. Musíme použiť rôzne výhovorky pri odmietnutí mladíkov, z ktorých by mohli byť horliví kňazi. Som presvedčený, drahé panie, že pri tomto pohľade nevedely by ste sa zdržať od výkriku: Ešte aspoň jedného pre lásku Božiu!»

V ďalšom odporúča im biskup svoj chudobný seminár a prosí ich, aby mu získali dobrodincov medzi známymi. Zaiste nájdú sa i bohatšie rodiny, ktoré by sa mohli postarať o výchovu jedného seminaristu a tak by sa staly duchovnou rodinou budúceho kňaza. »Aká to radosť v živote«, končí biskup, »aké to potešenie v hodine smrti myslieť na to, že jeden kňaz každý deň spomenie si na vás v memento pri oltári«.

Tento výkrik bolesti a prosby hlboko dojal dve horlivé panie Bigardové a preto zaumienily si napätím svojich síl všemožne podporovať označený vznešený cieľ. »Toto dielo«, písala matka 4. apr. 1894, »stalo sa jediným cieľom môjho života«. Musely však uznať, že ich majetok nestačí na ten cieľ, preto odhodlaly sa klopať na dvere zámožnejších rodín a žobrať o almužnu, hoci príklad známych ich lákal k pohodlnému, bezstarostnému životu. No, ony »si vyvolily lepšiu čiastku« na záchranu duší a vo svojom predsavzatí pokračovali neochvejne.

V ich predsavzatí dodala im novú silu a povzbudenie encyklika Leva XIII. »De collegiis«, vydaná r. 1893, v ktorej pápež upozornil kresťanský svet na dôležitosť domorodého kňazstva. Sám podujal sa na pamiatku svojho biskupského jubilea založiť v indickom meste Kandy veľký seminár pre výchovu domorodých kňazov. »Zachovávanie katolíckej viery u obyvateľov Indie«, napomína

pápež v encyklike svojej, »nie je zaistené a jej rozvoj je neurčitý dotiaľ, kým nebude tam kňazstvo vychovávané a pripravované z domorodcov, ktoré nielen pomáhať bude cudzím kňazom, ale bude môcť samo hájiť záujmy kresťanstva vo svojich obciach«. — Ako dôvody k tejto akcii uvádza pápež výhody domorodého kňazstva nad misionármi cudzej národnosti. Sú to: úplná znalosť jazyka a spôsobu života, dôvera domorodcov ku kňazom svojho národa a nutnosť hierarchického zriadenia Cirkvi v misijných územiach. Tradícia od dôb apoštolských tomu tiež prisvedčuje. Apoštoli u každého národa, kde slovo Božie hlásali, vyvolili si mužov z dotyčného národa za kňazov a biskupov. Tak majú pokračovať aj terajší apoštoli-misionári. V závere encykliky vyzýva veriacich, aby prispeli k založeniu seminárov na Východe. — Táto encyklika bola v Cirkvi s veľkým záujmom prijatá a že prakticky mala značné výsledky, to možno pripisovať hlavne vývinu tej akcie, ktorú už pred piatimi rokmi začaly dve Bigardové za tento cieľ. Hlas námestníka Kristovho bol však najväčším potešením pre tieto horľivky, keď sa dozvedely, že vlastne pokračujú v intenciách sv. Otca. »Aké bolo naše prekvapenie«, píše Johanna, »keď sme sa dozvedely, že naše úsilie sa stotožňuje s úsilím samého pápeža!« Bolo to pre ne aj novým popudom k ďalšej intenzívnejšej propagande za svätú vec. Za patróna svojho združenia vyvolily si sv. Petra apoštola a podľa neho pomenovali aj Dielo. Podaly zprávu sv. Otcovi o svojej činnosti a o svojich plánoch. Pápež im 12. júla 1895 telegraficky udelil požehnanie a prípisom z 12. augusta cestou kongregácie udelil Dielu prvé odpustky, za ktorými 16. novembra nasledovali nové. To bolo veľkým povzbudením pre horlivé pracovníčky. »Nebo požehnáva naše úsilie«, píše jednému biskupovi, a »tohoročné výsledky prevyšujú i to, čo sa nám mohlo prisniť.« — Nato sa daly do organizačnej práce. Najprv

sostavily leták, v ktorom označily cieľ a prostriedky šírenia svojho apoštolátu a obrátili sa na svojho ordinária biskupa Tregáro o schválenie letáku. Tento im ochotne udelil »imprimatur« a povzbudil ich k vytrvanlivosti. Leták bol odoslaný na všetky biskupstvá Francúzska a od 40 biskupov schválený a Dielo odporúčané. R. 1896 kongregácia potvrdila Dielo a menovala Johannu za riaditeľku. V ten čas prefekt Propagandy, kardinál Ledóchowski, v liste (10. septembra 1896) ju posmeľoval, aby sa nebála prekážok, ktoré sú spojené s každým bohumilým dielom. Žiaci seminára v Kandy každý deň pamätajú na svojich dobrodincov v modlitbách. — Usilovaly sa získať i zákonité potvrdenie svojho diela od francúzskej vlády. To však bolo nemožné v dobe proticirkevnej vlády Combesa, preto odobraly sa do Švajčiarska a podaly žiadosť na štátnu radu kantonskú vo Fríburgu. Táto 6. septembra 1902 schválila Dielo a jeho stanovy, ktoré tým dosiahlo aj právnu ochranu štátu a mohlo bezpečnejšie konať svoju propagandu. Pani Bigardová v obetavosti za Dielo sama dala najlepši príklad: keď smrťou matky svojej získala značný majetok, celé dedičstvo obetovala na šírenie Diela. Za ústredie organizácie vyvolily si Fríburg vo Švajčiarsku. Ta sa však pani Bigardová už nemohla presťahovať; zomrela r. 1903 v Paríži, potešená a posilnená na smrteľnej posteli jedným misijným biskupom, ktorého často podporovala.

Johanna ťažko znášala tento dvojnásobný úder, ako dcéra a ako osirelá spoluzakladateľka misijného diela. Putuje do Ríma, kde dosiahne od sv. Otca menovanie kardinála Nives y Tuto za protektora diela. R. 1902 na mariánskom sjazde vo Fríburgu s radosťou podáva zpravu, že Dielo od svojho založenia zabezpečilo 42 večitých burz pre výchovu domorodých kňazov na Východe a okrem toho pomáha 14 iným seminaristom. Pre svoj chorobný stav odovzdáva správu Diela kongregácii franti-

škánských misionárov vo Fríburgu a odchádza r. 1905 do sanatória v Caen. Zomrela po dlhej nemoci r. 1934. Kar-
dinál van Rossum r. 1919 vymenoval za riaditeľa Diela
kanonika Bonsensa vo Fríburgu. Benedikt. XV. v smysle
návrhu Propagandy už 28. apríla 1920 povýšil Dielo sv.
Petra ap. na dielo pápežské a jeho správu sveril kongre-
gácii Propagandy, ktorá mu dala nové stanovy.

Pius XI. korunuje podujatia a námahy dvoch zaklada-
teliek a ich spolupracovníkov tým, že 28. októbra 1926
sám konsekruje 6 prvých čínskych biskupov a vo svojej
encyklike »Rerum Ecclesiae« v ten deň vydanej prehla-
suje: »K hlavnému Dielu šírenia viery sa pripojujú ešte
dve, ktoré si Sv. stolica prisvojila a ktoré veriaci majú
podporovať pred každým iným misijným dielom. Sú to
Detinstvo Ježišovo a Dielo sv. Petra ap.... Dielo sv.
Petra ap. žiada modlitby a almužny, aby sa mohlo starať
o prijatie domorodcov v seminároch a o ich výchovu pre
stav kňazský... Dielu sv. Petra ap. sme dali za protek-
torku sv. Terezku Ježiškovu. Pod jej ochranou očaká-
vame od tohoto Diela najhodnotnejšie ovocie. Z tej prí-
ležitosti vyjadrujeme našu veľkú radosť, že mnohí bi-
skupi sa zapísali za stálych členov Diela a že tak semi-
náre ako aj iné organizácie katolíckej mládeže sa zavia-
zaly niesť náklad na výchovu jedného domorodého boho-
slovca... Čo viacerí už začali na rôznych miestach, žia-
dame, ba chceme a nariaďujeme, aby všetci predstavení
misií to isté činili. Nech nie je ani jeden domorodec, čo
má povolanie od Boha, ktorého by ste oddialili od kňaz-
stva a apoštolátu.« Toto jasné a rúzne napomenutie sv.
Otca prispelo k tomu, že sa Dielo v európskych štátoch
s roka na rok upevňovalo a že jeho príjmy na výchovu
domorodých kňazov stále vzrastaly.

Tieto r. 1920 vyniesly 316.000 lír, r. 1921 už 625.000
lír, r. 1922 sa zvýšily na dva milióny, r. 1926 na 8,105.000

lír, r. 1928 na 11½ milióna, r. 1930 na 12 miliónov 107.000 lír.

Pius XI. 30. októbra 1927 vysvätil prvého Japonca za biskupa, Msgr. Hayasaka, o ktorého školovanie sa staraly dve Bigardové. Sv. Otec sa vyslovil, že tou konsekráciou chcel uctiť a odmeniť všetkých tých, čo sa od r. 1889 pričínili o výchovu domorodého kňazstva. Krajšiu odmenu nemohly očakávať Bigardové ako tú, že ich chovanec stal sa biskupom, a to konsekrovaným samým pápežom.

Tak rozkvitlo dielo založené pred 50 rokmi dvoma jednoduchými, ale Boha a Cirkev milujúcimi francúzskymi ženami, ktoré vedely za slávu Božiu a spásu duší nezištne obetovať a trpieť. Tajomstvo ich úspechu väzí v obetavom živote a v láske kríža. Maly značný majetok, mohly žiť pohodlne, ony však všetko obetovaly za misie, a k tomu vedely aj trpieť. Svoju chudobu, ktorú si vyvolily, svoje telesné i duševné utrpenie obetovaly tiež za domorodých kňazov. »Venovať peniaze, čas, starostlivosť pre Dielo je nič v porovnaní s utrpením duševným«, tak píše Johanna r. 1904 jednému čínskemu biskupovi. Tým, že pochopily úlohu »kráľovskej cesty kríža« v ťažkých bohumilých podujatiach, staly sa i prvými hlásateľkami »Apoštolátu nemocných«, ktorý tiež Pius XI. založil v záujme sv. misií, aby totiž chorí, zvlášte v dobe svätodušných sviatkov, svoje utrpenie obetovali za misie. —

Terajšia organizácia Diela je ustálená dvoma pápežskými dekrétmi Motu proprio zo dňa 24. júna 1929 »Decessor noster« a »Vix ad summi«, ktoré označujú jeho pomer k Dielu šírenia viery a Detinstva Ježišovho a zároveň predpisujú mu definitívne stanovy.

Podľa týchto dvoch Motu proprio hlavné dielo je Dielo šírenia viery a ostatné dve sú výpomocné diela. Sekretár kongregácie Propagandy je generálnym predsedom Diela

šírenia viery. Najvyššia rada pápežských diel pozostáva z predsedov mis. diel, ich generálnych tajomníkov a poradcov. V každej krajine má sa zriadiť Národná rada páp. diel podľa spôsobu Najvyššej rady. Predseda Diela šírenia viery v každej krajine je aj predsedom Diela sv. Petra ap. — Veriaci majú byť vyzvaní k modlitbe a dobrým skutkom za povolanie kňazské domorodcov, spolu k darom, k adoptovaniu seminaristov a založeniu študijných burz. Centrálné sídlo Diela je v budove Propagandy v Ríme. Najvyššia rada sa postará o spravodlivé rozdelenie darov, došlých z celého sveta.

Dielo r. 1935 udržovalo 219 seminárov s 9.532 seminaristami, a to 64 malých seminárov v Afrike (2.896 chovancov), 8 v Europe (884 chovancov), 4 v Amerike (44 chovancov), 79 v Číne (3.093), 12 v Japonsku a Kórei (321), 26 v Indii (862), 15 v Indočíne (1.370) a 11 v Malajsku a Holandskej Indii (862).

R. 1934 adoptovalo Dielo 2.095 seminaristov.

Dielo sv. Petra ap. sa ujalo v tých krajinách, kde Dielo šírenia viery má hlboké korene, najmä vo Francúzsku, Holandsku, Taliansku, Belgicku, Kanade, Švajčiarsku, Španielsku, Nemecku, býv. Poľsku, Anglicku a Spoj. štátoch am. — Na Slovensku, hoci nie je ešte organizované aj po farách, predseda má mnoho priateľov a dobrodinčov, ktorí adoptovaním klerikov a založením burz hojne prispievajú na výchovu domorodých kňazov.

Na Slovensku záujem veriacich a kňazov o toto Dielo odzrkadľuje sa v tých hmotných obetiach, ktoré na tento cieľ každoročne vo zvýšenej miere prinášajú. R. 1930 tieto dary vyniesly len 4.614.— Ks, v nasledujúcom roku už 13.160.— Ks, r. 1932: 42.973.— Ks, 1936: 69.224.— Ks, r. 1938: 121.720.— Ks, r. 1940: 220.400.— Ks a r. 1941: 149.854.— Ks. Od r. 1930 do r. 1941 súhrnne: 863.112.— Ks. — Kňazi, biskupi, dištrikty a diecézy v peknom počte

podporujú výchovu domorodého kňazstva jednak adoptovaním bohoslovcov, jednak svojimi burzami na stálu výchovu jedného klerika.⁷⁵⁾

U nás toto Dielo vo farách ešte nie je organizované ako vo väčšine krajín. Príčina toho väzí v tom, že riaditelia mis. hnutia na Slovensku v dobe, keď sa hlavné mis. Dielo šírenia viery po farách zriaďuje, nepovažujú za vhodné a účelné razom dve misijné diela organizovať (odhliadnuc od Detinstva Ježišovho pre dietky). Veriacim sa však odporúča, aby pamätali na domorodé kňazstvo modlitbami a milodarmi.

IV. Misijná jednota duchovenstva. (*Unio Cleri pro missionibus*).

S veľkým významom tejto Jednoty zaoberali sme sa už predtým, keď bola reč o povinnostiach duchovných pri šírení viery. Tu prehovoríme ešte o jej vzniku a ciele.

Zakladateľom je R. P. *Manna*, generálny predstavený spoločnosti cudzineckých misií v Miláne. Ako dokonalý znalec všetkých misijných problémov presvedčil sa, že prehlbenie mis. pohybov je nemožné bez intenzívnej súčinnosti kléru, ktorý práve preto potrebuje zvláštne zapojenie sa do mis. činnosti založením osobitného spolku. Skúsenosť dostatočne dosvedčuje, že dušou mis. pohybu všade je duchovenstvo a že bez vedenia kňazov veriaci, na seba ponechaní, ani v Diele šírenia viery, ani v Detinstve Ježišovom nevedia takmer žiadne výsledky preukázať. Preto P. *Manna* pre svoju ideu: založiť mis. jednotu duchovenstva, usiloval sa získať vlivných mužov a priateľov misií. Najprv predložil svoj plán Msgr Confortimu, arcibiskupovi v Parme, zakladateľovi ústavu sv. Františka Xav. pre cudzinecké misie. Tento podujatie schválil a 27. apr. 1916 predložil plán Benediktovi XV. a pomocou kardinála Serafiniho, prefekta Propagandy, vy-

⁷⁵⁾ Jedna taká burza, zaisťujúca výchovu jedného klerika, činí u nás 30.000.— Ks.

mohol aprobáciu tohoto diela. Koncom r. 1917 (keď svetová vojna bola ešte v plnom prúde) dielo malo len 1254 členov, ale tento počet r. 1934 stúpil už na 47.000. Tento počet sa rapídne zvyšoval, keď dielo bolo predpísané Benediktom XV. a Píom XI. pre všetky diecézy a pre všetkých kňazov Cirkvi, takže teraz nie je ďaleko od 200.000. Cieľ tohoto diela nie je odaniť kňazov na mis. ciele, ale oduševniť duchovenstvo pre šírenie mis. apoštolátu medzi veriacimi, zvlášte zakladaním mis. spolkov, kázňami, prednáškami, tlačou atď., ako to stanovky diela podrobne vypočítavajú a predpisujú.

Tieto stanovky byly už prebraté pod záhlavím: Svetskí kňazi a misie. Tam sme sa zmienili aj o rýchlom rozšírení Jednoty a o jej terajšom stave v celej Cirkvi.

Dôležitosť tohoto sdruženia uznali aj pápeži, Benedikt XV. v encyklike »Maximum illud« a Pius XI. v encyklike »Rerum Ecclesiae« a v motu proprio »Romanorum Pontificum«, v ktorých túto kňazskú jednotu nielen odporúčajú, ale aj predpisujú.

Význam a potreba tejto Jednoty vysvitá aj z krásnych výsledkov jej pôsobenia. Okrem encyklík Benedikta XV. a Pia XI. hlavne tejto jednote možno pripisovať neobyčajný rozkvet mis. hnutia na celom svete. Vliv kňazov na veriacich sa ukázal pôsobením tohoto mis. diela.

Za misie oduševnené kňazstvo znamená veľký príliv za misie oduševnených a obetavých veriacich.

Duchovní na Slovensku tiež pochopili svoju povinnosť nielen vstúpiť do Únie, ale byť aj jej horlivými členmi. Tento ich činný apoštolát odráža sa v skvelých výsledkoch mis. hnutia na Slovensku. Sami kňazi od r. 1930—1940 odviedli ústrediu v členských príspevkoch: 270.000 Ks odhliadnuc od iných značnejších darov na Dielo šírenia viery a na Dielo sv. Petra ap. pre domorodé kňazstvo.

V. Iné misijné podujatia a sdruženia.

Mimo štyroch hlavných pápežských spolkov sú aj iné misijné podujatia a sdruženia, ktoré majú tenže cieľ podporovať Cirkev v jej hlavnom poslaní: šíriť, posilňovať kráľovstvo Božie na celom svete a tým zachrániť nesmrteľné duše. Tieto sú buďto všeobecného misijného rázu alebo majú úlohu len istým krajom alebo národom poskytnúť pomoc. Preberieme z nich len tie dôležitejšie.

Dielo protiotrokárske.

Najväčšou snáď hanbou novšieho veku bolo, že v niektorých krajinách, zvlášte v Afrike, trpel otrokárstvo, ktoré sa v spoločenskom živote najviac protiví ľudskej hodnosti, rovnosti a kresťanskej láske. Že v starom veku a u pohanských národov aj neskôr bolo udomácnené, tomu sa netreba diviť, veď pohania nemali ani poňatia o tom, že sme všetci dietky Otca nebeského, že všetci sme na jeho obraz stvorení, k tomu istému nadprirodzenému cieľu povolání, a preto sa máme ako bratia a sestry bez rozdielu pôvodu, krvi a stavu vzájomne milovať. Kresťanstvo od počiatku zaviedlo boj proti otrokárstvu, ktoré neuznávalo väčšiu čiastku ľudí za rovnocenných, ale zachádzalo s otrokmi ako so zvieratami. Ťažký to bol boj a dlho to trvalo aj v Europe, dokiaľ každý obchod s otrokmi bol aj štátnymi vrchnosťami zakázaný. No, v Afrike až do najnovšej doby boly mnohé kraje, v ktorých kupčenie s otrokmi bolo na dennom poriadku. Kar-dinál Lavigerie vyhlásil boj proti tomuto hanobnému neporiadku a podarilo sa mu po dlhých námahách nakloniť vladárov Europy, aby zrušili otrokárstvo. V Brüseli 2. júla r. 1890 bola prijatá medzinárodná smluva, v ktorej sa vypovedal spoločný, neúprosný boj proti obchodovaniu s otrokmi na celom svete.

V tomto boji proti potupnej škvrne ľudskej civilizácie mal významný podiel za príkladom svojich predchodcov

pápež Lev XIII. On je pôvodcom sbierky protiotrokárskej, nariadenej po celom katolíckom svete na sviatok Troch Kráľov v prospech afrických misií. Touto svetovou sbierkou chcel veľký pápež prispieť k vyslobodeniu domorodcov v Afrike z jarma otroctva a priviesť ich k svetlu evanjelia ustanovením diela mis. apoštolátu. Pápež vo svojom významnom prípise, upravenom 20. novembra 1890 na všetkých biskupov, najprv pripomína ustavičnú starostlivosť Sv. stolice odstrániť na zemi otroctvo, proti- viace sa duchu evanjelia a bratstvu všetkých ľudí, ktorí majú tvoriť jednu veľkú kresťanskú rodinu. Pápež vy- počíta stále námahy svojich predchodcov v tomto smere. Túto ich starostlivosť on prevzal ako dedičstvo a v tomto duchu písal už v máji r. 1888 brazílskym biskupom a po- veril kardinála Lavigerie viesť výpravu proti otrokárstvu. S uspokojením zaznačuje v tomto smere radostné vý- sledky medzinárodného sjazdu protiotrokárskeho v Brüs- seli a shromaždenia v Paríži, pri čom vyzdvihuje zásluhy panovníkov Európy a prosí Boha, aby s hojným úspe- chom korunoval ich podujatia. — Vyjadruje svoje pre- svedčenie, že toto oslobodenie afrických otrokov urýchlí príchod svetla evanjelia, ktoré rozptýliac tmu pohanstva, prinesie aj tamojším národom opravdivú slobodu, preto túto akciu treba intenzívnejšie spojiť so šírením kresť. viery aj v Afrike. Žatva je však ohromná a robotníkov málo, preto treba sa postarať o zvýšenie ich počtu. Keďže to bez hmotných prostriedkov nejde, s dôverou sa obra- cia na biskupov, kňazov a veriacich dobrej vôle o po- skytnutie almužny na tento cieľ. Preto nariaďuje, aby každý rok na sviatok Troch Kráľov (6.jan.) na celom ka- tolíckom svete vo všetkých kostoloch a kaplnkách zadr- žala sa sbierka (ofera) pre africké misie. V ten deň slávi Cirkev pamiatku tej veľkej udalosti, keď Spasiteľ sveta hneď po svojom zjavení sa na zemi prijal poklonu troch mudrcov (kráľov) z Východu ako prvotiny pohanských

národov. To zobrazovalo vtedy povolanie všetkých po-
hanov do Cirkvi, na ktoré majú nárok aj africkí otroci.
Dary, sbierky ako dôkaz našej lásky a vďačnosti za po-
klad kresť. viery majú sa odosielať kongregácii Propa-
gandy, ktorá sa postará o ich spravodlivé rozdelenie na
určený cieľ.

Tento veľpastiersky list Leva XIII. mal neobyčajne
priaznivú ozvenu na celom svete, zvlášte v štátoch eu-
ropských, v ktorých sa milióny nasbieraly na tento hu-
mánny cieľ.

Benedikt XV., keď odporúčal vo svojej encyklike »Ma-
ximum illud« (30. XI. 1919) známe mis. pápežské diela,
výrazne žiadal, aby predpis Leva XIII. o trojkráľovej
sbierke na vyslobodenie afrických otrokov i naďalej sa
presne dodržiaval. Sbíerky používa Propaganda výlučne
na africké misie, aby tam aj posledné pozostatky otroctva
boly zrušené.

Na Slovensku tieto sbierky aj pred prvou svetovou
vojnou, keď inej misijnej ofery u nás ešte nebolo, byly
značné. Po vojne sa tiež riadne vydržiavajú s veľkým
úspechom. Tak r. 1930 nasbieralo sa na africké misie
61.861.— Ks, r. 1931: 77.373.— Ks, r. 1932: 82.422.—
r. 1936: 85.196.—, r. 1937: 144.017.—, r. 1939: 99.654.—,
r. 1940: 129.320.— Ks a r. 1941: 132.459.— Ks.

Keď tieto dary porovnáme s celou sumou, nasbieranou
v celej Cirkvi na tento cieľ, s radostným uznaním môž-
eme konštatovať, že slovenský národ je v tomto ohľade
na poprednom mieste.

Spolok sv. Petra Clavera.

K novším podujatiam, ktoré sa v záujme afrických mi-
sií utvorily, patrí aj Spolok sv. Petra Clavera, založený
Máriou Teréziou Ledóchowskou r. 1894. Aj iným misiám
pomáha, predovšetkým však africkým. Rýchlo so rozšíril
po svete a má viac vetiev, ako Omšový sväz pre Afriku,
Klaverské haliere v Afrike, Sdruženie dieťok pre Afriku,

Dielo africkej tlače. Skoro v každej krajine má svoj časopis.

Apoštolát sv. Cyrila a Metoda, založený r. 1891 hlavne pričinením Dr. Antona C. Stojana, neskôr arcibiskupa olomúckeho, má tiež špeciálny misijný cieľ: sjednotiť slovanské národy v Cirkvi katolíckej. Jeho sídlo je na Velehrade na Morave, kde sa pred vojnou každý tretí rok vydržiavali takzvané unionistické sjazdy v prítomnosti zástupcu Sv. stolice, mnohých biskupov, učencov a iných priateľov unionistických snáh z celej Európy. Apoštolát je rozšírený najmä na Morave, ďalej na Slovensku a v Čechách. Členovia svojimi modlitbami a milodarmi značne podporujú unionistické snahy v slovanských krajinách. Sdruženie má aj svoj časopis: *Apoštolát sv. Cyrila a Metoda*, vychádzajúci v Olomouci.

V mnohých krajinách mimo štyroch hlavných (pápežských) diel sú aj iné mis. sdruženia, ktorých cieľom je podporovať alebo všeobecné misie alebo len určité misijné kraje; v niektorých krajinách sú tiež zvláštne spolky pre isté stavy (študentov, ženy, dievky); iné sa zaoberajú vyhotovením omšových rúch a kostolných potrieb pre misie.

V Nemecku *P. Schulte* založil sdruženie MIVA, t. j. Missions-Verkehrs-Arbeits-Gemeinschaft, ktorého cieľom je zaopatriť misiám moderné premávkové prostriedky: autá, motorové člny, lode, aeroplány. Tento podnik má flámsku sekciu v Belgicku. — R. 1893 bola založená Spoločnosť katolíckych žien a panien (Missionsvereinigung katholischer Frauen u. Jungfrauen) pre zaopatrenie voškových sviec a paramentov pre misie. — Ten istý cieľ má aj »Sonntagsgesellschaft« v Aachene pre laikov. Pre zveľadenie mis. pohybu boli založené: Das Eucharistische Missionsapostolat v Aachene a Mníchove (1920), ďalej Die Jugendmissionsvereinigung v Düssel-dorfe (1911),

Marianischer Missionsbund vo Viedni (1918). — Osobitné misijné ciele sledujú: Verein zur Unterstützung der armen Negerkinder in der zentralafrikanischen Mission (1852), Der Sionsverein v Mníchove (1886) pre deti v Palestíne, Frommer Verein zur Rettung der Kinder Indiens (1900) vo Vestfálsku pre deti v Indii, Deutscher Verein vom Heil. Lande (1855) v Kolíne pre orientálne misie, Leopoldiner Stiftung (1829) vo Viedni, Marienverein für Afrika (1851) vo Viedni, Kath. Missionswerk für Indien, Viedeň (1909). — Mimo tých sdružení Nemecko má 6 mis. spolkov pre akademickú mládež tak pre študentov ako aj pre študentky.

Francúzsko tiež vyniká rôznymi organizáciami pre podporu misií. Je to najbohatšia zem v obetiach na mis. poli a tak aj v sdruženíach, založených v prospech misií.

1) K najstarším takým mis. spolkom patrí *Apoštolské dielo pre cudzinecké misie*, založené r. 1838 Máriou Zoé z Chesne, organizované definitívne za pápeža Pia IX. Cieľom diela je prácou členov obstaráť paramenty a iné pre misie potrebné predmety k službám Božím. Zsvätené je tým svätým ženám evanjelia, ktoré podobné služby konaly Spasiteľovi a apoštolom po ich cestách v Palestíne. V krajine má 97 dielní, ktoré sa len vyhotovovaním takých predmetov zaoberajú. R. 1936 rozdelil takých predmetov 141 apošt. vikariátom v hodnote 1,800.000 frankov. R. 1938 slávil svoje centenárium. Aj v iných krajinách sú založené podobné organizácie a niekde, ako v Taliansku a Anglicku, tvoria časť činnosti spolku Diela šírenia viery.

2) *Dielo východných škôl*, ktoré založil kardinál Lavignerie ako abbé v Paríži r. 1856. Príležitosť k jeho založeniu dalo vraždenie kresťanov na Východe. Pôvodne sa toto sdruženie staralo o siroty zavraždených katolíkov, neskôr aj o školy na Blízkom východe a o sjednotenie východných schizmatikov s Rímom, preto sa teraz menuje »Dielom Východu«. Každý rok asi 3 milióny frankov obetuje na tento cieľ.

3) Nasledovné mis. spolky sú tiež vo Francúzsku založené a tam vyvinujú svoju činnosť, ktorej smer je obsažený v ich názve: a) *Sdruženie modlitbové za obrátenie muzulmanov*, b) *Dielo Nepoškvrnenej Panny za obrátenie pohanských žien*, c) *Nacionálna liga pre ochranu čiernych detí v Kongu*, d) *Liga protiotrokárska*, e) *Modlitbové sdruženie za obrátenie škandinávskych národov*, f) *Križiacka výprava pre Rusko (1925)*, g) *Omšové dielo a križiacka výprava modlitbová pre obrátenie Číny a Japonska*.

4) Spolok: »Kontemplácia (rozjímanie) a apoštolát« bol založený r. 1926 za tým cieľom, aby predovšetkým rehole kontemplatívne boli zapojené do mis. diela obetovaním svojich modlitieb, meditácií a utrpení za misie a spolu presadením svojich reholí do mis. krajov.

Vo Francúzsku je aj kvitnúca akademická »Misijná liga francúzskych študentov«, založená r. 1931, ktorá má svoje skupiny v každom univerzitnom meste krajiny a svoje misijné pracovné dni a je pod ochranou Diela šírenia viery. Jej oddiel »Ad lucem« vychováva mladíkov a devy pre služby misijného apoštolátu.

Belgicko, kde bol vždy živý záujem o svetové misie, má tiež svoje vlastné misijné organizácie mimo štyroch mis. pápežských diel. Také sú: *Dielo belgických misií (1902)*, *Liga pre evanjelizáciu a ochranu čiernych (1912) v Liège*, *Sdruženie pre obrátenie Izraela so sídlom v Brüsseli* ⁷⁶⁾, *Halier pre indického kňaza* ⁷⁷⁾, *Dielo schránok pre Kwango, Dielne Srdca Ježišovho* ⁷⁸⁾. V Belgicku je mimo toho 11 študentských organizácií pre podporu misií, z ktorých najvýznamnejšia je *Comité Tournaisien pour les Missions (1917) v Tournai*.

⁷⁶⁾ Členovia každú 1. nedeľu v mesiaci sa schádzajú na spoločnú sv. omšu za obrátenie Židov na celom svete.

⁷⁷⁾ Z výsledku malých darov chcú vystaviť seminár v Indii.

⁷⁸⁾ Zaopatruje liturgické predmety pre africké misie.

V Holandsku, hoci sú tu katolíci v menšine, predsa vyvíňujú obdivuhodnú misijnú činnosť. Majú tri osobitné mis. spolky pre dospelých a 4 pre študentov, ktoré pracujú hlavne pre holandské misie.

Holandsko a Belgicko majú veľké kolónie, v ktorých prevážna väčšina obyvateľstva je ešte pohanská. Tým sa vysvetľuje, že majú mimo všeobecných mis. organizácií aj svoje vlastné pre obrátenie pohanov v koloniálnych územiach.

Taliansko má 7 zvláštnych misijných spolkov pre duševnú a hmotnú výpomoc misiám a jednu akademickú ligu pre študentov, — *Španielsko* 6 mis. spolkov pre dospelých a 4 pre študentov, — *Amerika* 6 sdružení pre obrátenie Indiánov a 3 mis. ligy akademických študentov, — *Anglicko* 5 mis. spolkov a 3 mis. ligy akademikov.

V ostatných zemiach ako v Írsku, Maďarsku, Švajčiarsku, býv. Poľsku sú tiež mis. spolky, založené pre zvláštne mis. ciele a potreby.

Na Slovensku boly utvorené, okrem Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda, len všeobecné mis. spolky (4 pápežské diela). Slovenská akademická mládež r. 1941 sa tiež zapojila do mis. hnutia, založením skupiny Diela šírenia viery v ústave »Svoradov« v Bratislave. Na prvú výzvu viacsto akademikov sa prihlásilo za členov hlavného pápežského mis. diela.⁷⁹⁾

Účasť jednotlivých národov v šírení viery.

Čiastočne sme už podali obraz o tomto predmete, keď sme prebierali otázku, ktoré rehole a kongregácie a v akej miere sa zaoberajú mis. činnosťou, ďalej, ktorá krajina má okrem všeobecných mis. spolkov aj svoje národné (krajinské) mis. sdruženia a koľko má členov Mis.

⁷⁹⁾ Aktivita týchto mis. spolkov počas vojny sa všade značne zmenšila, ba u niektorých sdružení zanikla. Po vojne však znovu možno očakávať ďalší vývin a rozkvet mis. činnosti.

jednota duchovenstva u jednotlivých národov. Tento obraz treba doplniť inými výkazmi, ktoré ešte jasnejšie vysvetlia horlivosť veriacich a kňazov v každom štáte. Preto tu podávame dáta aj o tom, ako kvitnú v tom-ktorom štáte všeobecné mis. pápežské diela, koľko odvádzajú ročne kongregácii Propaganda do Ríma na mis. ciele a koľko vierozvestov pracuje teraz z jednotlivých národov v mis. krajoch.⁸⁰⁾

Nemecko.

Mis. pohyb v Nemecku riadia dve veľké ústredia; jedno je v Aachene, druhé v Mníchove.⁸¹⁾ Obraz mis. činnosti nemeckých katolíkov môžeme nakresliť nasledovne.

Porýnsko a westfálske provincie už od r. 1827 odvádzaly svoje dary Dielu šírenia viery, ktoré malo svoje ústredie v Lyone. R. 1837 kolínsky arcibiskup založil spolok: Bruderschaft vom heil. Franciscus Xav. zur Verbreitung des kath. Glaubens, ktorého hybnou silou sa stal zbožný lekár Dr. Hahn.

V Mníchove sa utvorilo r. 1828 podobné centrum pod menom Ludwig-Stiftung, ktoré už r. 1837 malo 10.200 členov. Organizácia neskôr šírla sa pod menom: Ludwigs-Missionsverein a osamostatnila sa od lyonského ústredia (1844). Od r. 1844—1922 nasbierala 30 miliónov mariek na mis. ciele, medzi iným aj na podporu nemeckých katolíkov žijúcich v diaspore.

Organizácia Diela šírenia viery, podliehajúca mníchovskému ústrediu, je založená v 3836 farách (v 66.7% celého počtu fár). Mis. dvojmesačník vychádza v 122.000 exemplároch. Na biskupskej konferencii vo Fulde r. 1916 bolo rozhodnuté v každej fare založiť Dielo šírenia viery. *Centrála v Aachene* bola v úzkom spojení s Lyonom a

⁸⁰⁾ Tieto dáta sú vzaté zväčša zo štatistiky r. 1934, zmeny od toho času sú pre vojnové pomery nepatrné.

⁸¹⁾ K tomu treba pridať aj výsledok mis. činnosti z Ostmarku, bývalého to Rakúska.

odviedla 24 miliónov mariek. Po svetovej vojne predse-
dom mis. akcie stal sa knieža Ľudovít Löwenstein. Počet
členov Diela bol r. 1934: 283.000. Od r. 1922—1932 na-
sbieralo sa 5,030.000 mariek. Ich mis. mesačník Welt-
mission der kath. Kirche vychádza v 283.000 exemplá-
roch. Centrálna rada v Aachene založila aj mis. múzeum.

Dielo sv. Detinstva Ježišovho vykazuje v Nemecku
väčšie úspechy ako v samom Francúzsku, kde vzniklo.
Má svoje ústredie pre celé Nemecko v Aachene. Je utvo-
rené v každej farnosti, v každej diecéze. Len za jediný
rok 1932—1933 nasbieraly školské dietky: 1,320.000 ríš-
skych mariek. Časopis toho Diela vychádza v 860.000 vý-
tlačkoch.

Dielo sv. Petra apoštola má tiež dve centrály, v Aache-
ne a v Mníchove. Prvá za jeden rok (1932) nasbierala
84.634 mariek na tento mis. cieľ, druhá r. 1924: 118.000
mariek.

Misijná jednota duchovenstva sa v Nemecku tiež
hlboko zakorenila a má v celej krajine (r. 1939) spolu
22.833 členov (69% kňazstva). Vydáva ročnicu: *Priester
und Mission* pre všetkých nemeckých kňazov. R. 1932 roz-
dala svojim členom *Atlas der kath. Weltmission* a r. 1933
Atlas der Geschichte der kath. Mission, zostavený R. P.
Thaurenem S. V. D.

V *Ostmarku* (býv. Rakúsku) *Dielo šírenia viery* sa r.
1881 formálne ujalo, hoci sbierky na jeho ciele sa zasie-
laly do Ríma už od r. 1827. Za jedno storočie sa tu na-
sbieralo asi 3 milióny lír. Kardinál Piffl, arcibiskup vie-
denský, pripojil organizáciu k centrále aachenskej. *Dielo*
počíta približne 30.000 členov.

Spolok Detinstva Ježišovho má svoju vlastnú organi-
záciu s ústredím v Salzburgu. Od r. 1928 je spojený
s hlavným ústredím v Paríži. Má 47.000 členov s vlast-
ným časopisom. — *Dielo sv. Petra ap.* bolo založené r.
1928 v Linzi a o 4 roky neskôr aj v ostatných diecézach.

Do Mis. jednoty duchovenstva je zapísaných 3346 kňazov (asi polovica kléru). Na tomto území sú aj rôzne stavovské organizácie pre misie, ako: Theologen-Missionsbund, Akademischer Missionsverein, Missionsvereinigung der kath. Frauen und Jungfrauen, Missionskreuzzug der studierenden Jugend. Najrozsiahlejšiu misijnú činnosť vyvinula v tejto zemi Spoločnosť Slova Božieho zo svojho veľkého centra (St. Gabriel) v Mödlingu.

Najkrajším a najpravdivejším dôkazom mis. horlivosti a obetavosti každého národa je však počet tých synov a dcér, ktorých vyšle do mis. území, ďalekých krajín, aby tam celý život trávili konaním hrdinských skutkov milosrdenstva na záchranu nesmrteľných duší pohanských spolubratov. No, a tento počet nemeckých misionárov je hodný nášho uznania a našej úcty. Podľa dát diela P. Sinnigena O. P. (z r. 1934): »Statistische Übersicht über das deutsche Missionspersonal« počet misionárov nemeckej národnosti bol pozoruhodný. Nemeckých mis. kňazov pôsobilo vtedy vo všetkých mis. územiach sveta 774, mis. bratov 884, mis. sestier 2369, spolu 4027.⁸²⁾

Za svetovej vojny z niektorých okresov boli vyhnaní, to však ich oduševnenosť nezlomilo a po vojne mohli sa zväčša navrátiť.

Francúzsko je kolískou troch pápežských mis. diel.⁸³⁾ Niet teda divu, že mis. činnosť najviac v tejto zemi je vyvinutá a svojou veľkou obetavosťou za misie slúži za vzor všetkým zemiam.

⁸²⁾ Z toho v *Afrike* účinkuje 375 kňazov, 521 mis. bratov a 1736 mis. sestier, v *Číne* 111 kňazov, 98 mis. bratov a 38 mis. sestier, v *Japonsku* 70 kňazov, 49 mis. bratov a 38 mis. sestier, v *Man-džusku* 22 kňazov, 20 mis. bratov a 38 mis. sestier, v *Indii* 59 kňazov, 66 mis. bratov a 171 mis. sestier, v *Oceánii* 70 kňazov, 71 mis. bratov, 240 mis. sestier.

⁸³⁾ V predošlej hlave tejto knihy je to obširne opísané; sú to: Dielo šírenia viery, Dielo sv. Detinstva Ježišovho a Dielo sv. Petra apoštola pre výchovu domorodých kňazov.

Dielo šírenia viery má tu dve ústredia: v Paríži a v Lyone. V každom biskupstve diecézna rada spravuje mis. hnutie, v každej fare je farská rada, pozostávajúca z horliteľov a horliteliek Diela pod predsedníctvom farrára. Sbíerky lyonského obvodu r. 1939 obnášaly 3,216.000 lír a parížskeho 2,418.080 lír. Spoločná ročnica: *Annales de la Propagation de la Foi* vychádza v 344.000 exemplároch. Mimo toho vydávajú ilustrovaný dvoj-týždenník: *Les missions catholiques*.

Dielo sv. Detinstva Ježišovho má členov v každej farnosti. Dvojmesačník sdruženia: *Annales de la Sainte-Enfance* je tlačený v 2,800.000 exemplároch. — *Dielo sv. Petra apoštola* vykazuje tiež pozoruhodné výsledky. Na cieľ Diela bolo obetované v celej krajine r. 1933 3,318.000 frankov. Výborným prostriedkom týchto úspechov je pod patronátom sv. Terezky z Lisieux založené t. zv. ružové sdruženie (*rosier missionnaire*). (Jedna ružová skupina počíta 120 ruží, ktoré ročne dodajú 1200 fr.). Obvod parížsky má asi 1.000 dobrodincov, z ktorých každý ročným 1.200 frankovým darom prispieva k výchove jedného domorodého seminaristu, a 11.000 členov, ktorí ročne 6—500 frankov obetujú na tenže cieľ. Dielo má pre členov aj časopis vychádzajúci trojmesačne v 22.100 exemplároch. — *Mis. jednota duchovenstva* r. 1939 počítala 33.786 členov (66% celého kňazstva). Má svoj trojmesačník: *Union missionnaire du Clergé*, vychádzajúci v 33.000 exemplároch a vydržiava pre kňazov mis. konferencie: *Journées sacerdotales*. Národným predsedom Únie bol aj kardinál Verdier.

Akademická mládež má svoje mis. sdruženie.

Ani jedna krajina nevysliela do zámorských misií toľko vierozvestov ako Francúzsko. Dokazujú to čísllice, prevyšujúce vysoko počet misionárov iných národov. Rôzne kongregácie a mis. spoločnosti z tejto misionárskej krajiny majú v cudzineckých misiách (podľa stavu z r. 1934):

4522 kňazov, asi 2500 mis. bratov a 18.000 mis. sestier. Je to skutočne obdivuhodný počet a veľkolepý obraz mis. horlivosti francúzskeho národa.

Medzi mis. spoločnosťami, ktoré najviac kňazov vysielajú do misií, vynikajú tieto:

Cudzinecké misie v Paríži (svetskí kňazi): 1061 kňazov, Bieli Otcovia: 527, Kongregácia Ducha Sv.: 471, Spoločnosť Ježišova (jezuiti): 446, lazaristi: 400, kapucíni: 437, obláti Nepoškvrnenej Panny Márie: 255, redemptoristi: 245, africké misie v Lyone: 188, františkáni: 200, maristi: 141, saleziáni: 80.

Taliansko.

Táto krajina patrí tiež k prvotriednym mis. zemiám, lebo v každom storočí celé rady misionárov vysielala do pohanských krajov šíriť vieru a civilizáciu kresťanskú. Talianski katolíci svojou mis. prácou a obetavosťou vždy dokázali, že žijú v blízkosti centra katolíckej Cirkvi a námestníka Kristovho.

Všetky pápežské mis. diela sú tu pevne organizované.

Dielo šírenia viery už r. 1835 bolo založené v diecézach Talianska. Do r. 1929 sbierky činily 30 mil. lír. Má v celej krajine 643.619 členov v 12.000 farách (z pomedzi 23.000 jestvujúcich). R. 1940 odvedly Propagande v príspevkoch a daroch 6,450.000 lír. Úradným časopisom pre tri pápežské diela je ilustrovaný dvojmesačník *Crociata Missionaria* s prílohou pre mládež; vychádza v 400.000 exemplároch pre dospelých a 40.000 exemplároch pre mládež. — *Dielo sv. Detinstva Ježišovho* bolo v Taliansku do života uvedené už r. 1845 a teraz je v každom biskupstve organizované. Deti do 12. roku sú sdružené do skupín s 12 členmi; 12 skupín tvorí jednu poddivíziu a 12 poddivízií jednu divíziu. Počet členov činí približne 2 milióny. Ročná sbierka vynáša asi 1½ mil. lír. Mesečník spolku »Santa Infanzia« je tlačený v 23.000 exemplároch. — *Dielo sv. Petra apoštola* je uvedené podľa

smerníc Motu proprio »Decessor noster« v celej krajine a má 217.000 členov, ktorých ročné príspevky obnášaly vyše ½ milióna lír, najnovšie vyše 1 mil. lír. — *Mis. jednota duchovenstva* je pôvodu talianskeho, ako sme to už na svojom mieste označili. Už r. 1936 bolo tu založená a r. 1939 malo už 45.000 členov (69% celého kňazstva). Dvojmesačné zprávy Jednoty vychádzajú v 30.000 exemplároch, časopis »Euntes« pre bohoslovcov v 6000 výtlačkoch. Od r. 1917—1934 Jednota vydržiavala tri národné kongresy, 37 regionálnych, 214 diecéznych, 150 pamätných dní pre kňazov a 200 pre seminaristov okrem 2000 konferencii; vydala (od r. 1929) 40 kníh o misiách. *Misiologia* sa v seminároch cez štyri roky prednáša v mis. kurzoch.

Okrem týchto hlavných mis. organizácií má Taliansko aj svoje krajinské mis. združenia. Také sú: *Lega missionaria degli Studenti*, počítajúca 4000 členov, ďalej rôzne skupiny *Kat. Akcie* (muži, ženy, mládenci, devy a akademi-*ci*), ktoré vykonávajú aj mis. apoštolát v okruhu svojej činnosti. Univerzitné združenia *Kat. Akcie (Fuci)* vyvíňujú všestrannú činnosť v záujme sv. misií. Táto činnosť sa javí a) modlitbami, zvlášte v takzvanom mis. dni akademikov, keď členovia pristupujú aj k sv. prijímaniu, b) sbierkami v prospech misií: c) kultúrnou prácou, konferenciami, diskusiami študentov s právnickým, lekárs-*skym* a vedeckým oddelením; d) mis. sjazdmi.

Misijný personál talianskeho národa je tiež pozoruhodný. R. 1933 z Talianska pôsobilo v rozličných mis. úze-*miach* 1786 kňazov, 563 mis. bratov, 2563 mis. novicov a 4944 mis. sestier s 1433 mis. aspirantkami. Zpomedzi mužských mis. kongregácií počtom svojich misionárov vynikajú: saleziáni, Spoločnosť cudzineckých misií v Mi-*láne*, vo Verone, františkáni, jezuiti, kapucíni, školskí bratia, lazaristi atď.; zo ženských mis. kongregácií: Zbožné matky černošských krajín, *Consolata*, *Dcéry Má-*

rie Pomocnice, mis. františkánske sestry Egypta, Dcéry charity Nepoškvreného Počatia, Mis. horliteľky Srdca Ježišovho, Dcéry sv. Anny atď.

ŠPANIELSKO.

Táto katolícka krajina mala v minulosti (v 16. a 17. storočí) jedinečné zásluhy pri šírení viery, zvlášte v Ázii a Amerike, keď misionárov v ich diele podporoval aj štát. Zánikom svetovlády španielskej aj rozmery tejto podpory sa zmenšili.

Dielo šírenia viery bolo tu už r. 1884 založené horlivosťou jednej grófký (de Armildez). Po národnom mis. sjaзде, konanom r. 1923, Dielo sa rýchlo rozšírilo po celej krajine. Od r. 1884 vydáva trojmesačný vestník v 145.000 exemplároch ; okrem toho ilustrovaný časopis »Catolicismo« v 12.000 výtlačkoch. Že je Dielo v celej krajine úspešne organizované, toho znakom je veľký počet členov, ktorý vzrástol na 300.000. Príspevky členské a dary vyniesly r. 1940 spolu 1,521.000 talian. lír. Sídlo národnej rady je v Madride.

Dielo sv. Detinstva má istú neodvislosť od parížskeho ústredia ; príjmy sú zväčša obrátené na národné mis. ciele. Od počiatku založenia nasbierali 3,492.000 pezet. — *Dielo sv. Petra ap.* je organizované vo väčšine diecéz ; príjmy r. 1932 obnášaly 266.000 pezet. — *Misijná jednota duchovenstva* je tiež obľúbená u španielskeho kňazstva. Podnet k jej rozšíreniu dal kongres kňazstva, vydržiavaný v Pampelone 20.—24 sept. 1922, na ktorom bolo zastúpených 57 diecéz a 36 rehoľných provincií. R. 1934 mala vyše 16.000 členov. Ich vestník »Illuminare« vychádza v 14.000 výtlačkoch. R. 1929 vypísali súbeh na príručku mi-siologie, v ktorom dvaja kapucíni obdržali hlavnú cenu.

Okrem týchto hlavných mis. spolkov aj v tejto krajine nachádzame osobitné národné mis. sdruženie, ako študentov, žien atď.

Španielski misionári pôsobia po celom svete. Najpočet-

nejšie sú zastúpení v Indii, Indočíne, Číne, Japonsku, Oceánii, Afrike, Centrálnej a Južnej Amerike. Španielsky katolicizmus pokračuje vo svojom poslaní pri šírení kresťanstva aj bez podpory vládnej moci.

Belgicko.

Táto opravdu misijná zem má úrodnú pôdu aj pre všeobecné mis. spolky. *Dielo šírenia viery* účinkuje tu už od r. 1837. Teraz je organizované v každom biskupstve pod vedením národného riaditeľa, diecéznych správco a farských výborov. Počíta už 350.000 členov (z celkového obyvateľstva 7,820.000). Má svoje sborníky vo francúzskej a flámskej reči, ktoré vychádzajú v státisícovom náklade. Sbíerky r. 1940 činily 2,758.000 talian. lír.

Detinstvo Ježišovo bolo tu založené r. 1843, keď sa zakladateľ Diela Forbin-Janson vybral do Belgicka, kde bol aj kráľom prijatý. Kráľ si žiadal, aby jeho deti boli zapísané na čele prvých členov Diela. To bolo popudom k rýchlemu rozšíreniu spolku, ktorý sa ujal v celej krajine. Výnos sbierok r. 1933 činil 2,125.000 belg. frankov, čo je zriedkavosť v tak malej krajine. Sborníky spolku vychádzajú v dvoch rečiach, flámskej a francúzskej. — *Dielo sv. Petra apoštola* bolo založené r. 1921 a má v krajine mnoho členov a priaznícov. R. 1936 bolo tu už v prospech výchovy domorodých kňazov založené 183 burz, 754 ročných príspevkov (pension) a 39 adopcií seminaristov. Príjmy činily 1,907.000 frankov. — Mis. jednota duchovenstva jestvuje od r. 1921. Na výzvu kardinála Merciera zo všetkých diecéz prihlásilo sa od 85—97% kňazstva do Jednoty a ich počet teraz prevyšuje 10.000. Jednota pomocou svojich vestníkov vydržiava konferencie, mis. slávnosti, výstavy atď.

Mis. spoluprácu napomáhajú aj iné mis. združenia a podniky, medzi ktorými pamätihodné sú : a) Akademický spolok »Aucam« (Academica Unio Catholicas adiuvas misiones) so sídlom v Namure. Svoje skupiny má nielen

na belgických univerzitách, ale aj vo Varšave, Lubline, v Toulese, Bordeaux, Lille, Alžiri. Udržiava lekársku základinu luvainskej univerzity pre Kongo, kde vystavila viac liečebných ústavov, laboratórií, chirurgické, operačné oddelenia, agronomické ústredia pre zveľadenie a výskumy hospodárstva. Stará sa o vydanie mis. vedeckých kníh a časopisov a organizáciu študentov, o ich mis. vzdelanie a duševný život. — b) »*Týždeň misiologie v Louvain*«, založený r. 1923 P. Charlesom S. J., profesorom misiologie na Gregoriane v Ríme, tiež značne prospieva na prehĺbenie mis. myšlienky v kruhoch intelektuálnych. Prednášky majú obyčajne misionári, a to z hocktorej rasy alebo krajiny, no, vždy podľa pokynov Sv. stolice. — c) Misiologia má svoju *katedru* na luvainskej univerzite. — d) Dve organizácie, založené na ochranu čínskych katol. študentov, navštevujúcich vysoké školy v Belgicku. — e) *Krížová eucharistická výprava* Pia X duševne a hmotne podporuje ciele Diela sv. Petra ap. Jednotlivé skupiny farské alebo školské adoptujú niektorého belgického misionára (kňaza, brata, mis. sestru) do svojich duševných skutkov (aké sú: modlitby, sv. omše, sv. prijímanie, sebazapieranie). — f) Iný spolok (Ouvre des chiffoniers du Bon Dieu) kupuje a predáva staré známky, kovy, časopisy v prospech misií a zbiera šaty, knihy, lieky, kňazské rúcha, náradie, sv. nádoby pre misionárov. — g) Skupiny Kat. Akcie vykonávajú misijný apoštolát. — h) Katolíci flámskeho nárečia majú 8 vlastných mis. sdružení, ktoré ako francúzske rôznymi prostriedkami slúžia mis. potrebám.

Belgicko ako koloniálny štát má primerane svojej rozsiahlosti viac svojich misionárov ako iné zeme. V aktívnej misionárskej službe je 1193 kňazov, 351 mis. bratov a 2052 mis. sestier a 67 scholastikov (spolu 3663 misionárov). Títo prináležia 32 rôznym mis. kongregáciám. Najviac členov-kňazov vyslaly do misií tieto: Jezuiti (234), Kongregácia Nepoškvr. Srdca Márie zo Scheutu (423),

Bieli otcovia (109), františkáni (83), kapucíni (64), redemptoristi (63); títo pribrali sebou viac-menej svojich mis. bratov. Mis. sestry patria do 54 ženských kongregácií, z ktorých najviac členiek majú v misiách: Kanoničky sv. Augustína (449), Mis. františkánky Márie (476), Biele sestry (233).

Holandsko.

Misijné spolky (všeobecné a krajinské) najlepšie sú organizované v Holandsku, a preto aj mis. hnutie tam najviac kvitne, hoci katolíci — počtom 2,800.000 — proti protestantskej väčšine obyvateľstva musia zápasiť aj s vnútornými potrebami svojej cirkvi.

Už r. 1820 bolo tu založené »Bratstvo Ducha Sv. pre šírenie viery« v záujme koloniálnych misií, Dielo šírenia viery, Detinstvo Ježišovo boly tiež zavčasu (1844 a 1848) zavedené a značné sumy na ich cieľ obetované. Rozkvet mis. apoštolátu možno pripisovať zvlášte tým reholiam a kongregáciám, ktoré boly z Francúzska a Nemecka vypudené a v Holandsku našly prístrešie, ako jezuiti, františkáni, kapucíni, dominikáni, lazaristi, kňazi Najsv. Srdca, Spoločnosť Slova Božieho, hoci pôvodu nemeckého, bola r. 1875 tiež na území Holandska založená, keďže to bolo v Nemecku v tom čase pre Kulturkampf znemožnené. Úspechmi týchto reholí povbudzované osadily sa tu aj iné kongregácie, ako Bieli otcovia, Spoločnosť sv. Jozefa z Mill-Hillu, Africkí misionári z Lyonu a zo Scheutu, Kongregácia Ducha Sv. Maristi, karmeliti, krížovníci, menší bratia konventuálni; pasionisti tiež začali vysieľať svojich členov do zámorských misií. Od r. 1934 je tu 31 mis. kongregácií kňazských, 9 pre mis. bratov a 48 pre mis. sestry. Tieto započaly veľkú mis. činnosť, najprv v záujme holandských (koloniálnych) misií, neskôr aj pre všeobecné misijné dielo v ostatných mis. územiach.

Dielo šírenia viery, založené r. 1834, reorganizované r. 1917, má členov v každej farnosti (5 holandských diecéz)

a počíta ich 210.000. Príspevky a dary r. 1940 zvýšili sa na 3,071.000 tal. lír. Spolkom vydávaný dvojmesačník vychádza v 60.000 exemplároch.

Detinstvo Ježišovo už od r. 1848 tu účinkuje a je organizované v 1000 farách. Má 300.000 členov a sbierky činily r. 1933: 153.000 holandských zlatých. Spolkový vestník má 30.000 odberateľov. — *Dielo sv. Petra ap.* má teraz 200.000 členov a je organizované takmer v každej fare. Príjmy činily r. 1933: 279.000 hol. zlatých. — *Mis. jednota duchovenstva*, založená r. 1919, počítala r. 1939 7177 členov (85 % kňazstva); spolková ročnica má 6000 odberateľov. Jednota vymohla založenie katedry misiológie na univerzite v Nimégue a stará sa o jej udržanie. Holandský klérus je hybnou silou každej mis. aktivity.

V Holandsku sú aj iné mis. organizácie, a to krajiniského rázu, pre študentov, ženy atď.

Misijný personál, vysielaný z Holandska, je mimoriadne veľký. Títo misionári sú čiastočne holandského pôvodu, čiastočne z iných národov pochádzajúci, ale vychovaní v kongregáciách holandských a v misiách s Holanďanmi spoluúčinkujúci. Všetkých je dohromady 4500! Teda na 622 holandských katolíkov pripadá jeden misionár. (To toľko znamená, ako keby Slovensko 3000 synov a dcér malo v misiách, hoci skutočne má ich len 200.) Títo pôsobia hlavne v holandských kolóniách, mimo toho v každej takmer čiastke sveta. — Požehnaná zem, v ktorej sa rodí toľko hrdinov kresťanskej civilizácie!

Švajčiarsko.

patri k tým krajinám, kde popri malom počte katolíkov misijné hnutie sa hlboko zakorenilo u kléru a u veriacich.

Dielo šírenia viery, založené r. 1830, stále vzrastá. Počet členov je asi 40.000. R. 1940 bolo do Ríma zaslané 744.000 talianskych lír. — Členovia Diela tak francúzskeho ako aj nemeckého a talianskeho pôvodu majú svoje vestníky. — *Detinstvo Ježišovo* účinkuje tu už od r. 1848 a

zavedené je vo väčšine škôl kantónov katolíckych. Žiakov zapísaných v spolku je 19.000, ktorí r. 1933 nasbierali 121.000 švajčiarskych frankov. Francúzske deti dostávajú svoj časopis z Paríža, pre nemecké vychádza v Einsiedelne osobitný časopis. — *Dielo sv. Petra apoštola* má tu tiež pevnú pôdu, čo i z toho vidieť, že r. 1933 mohlo poslať na ciele spolku 120.000 švajč. frankov, a okrem toho založili 80 študentských burz po 5000 frankov pre výchovu domorodých kňazov a 54 na udržanie teologov po 300 frankov. V tomže roku adoptovali 17 maloseminaristov v rozličných krajinách. Centrálna rada má sídlo vo Fríburgu. Počet členov Diela: 28.000. Vestník »Der einheimische Priester« vychádza v 2500 exemplároch. — *Mis. jednota duchovenstva* v smysle rozhodnutia biskupskej konferencie r. 1920 je predpísaná pre všetkých kňazov a r. 1939 mala 1983 členov. Nemeckí kňazi dostávajú svoj odborný časopis z Mníchova, francúzski majú svoj vlastný.

Ku krajinským mis. organizáciám patrí:

a) pre dospelých Miva, ktorá od r. 1932 zaopatruje pre misie premávkové potreby, vozidlá, ako autá, motocykle, bicykle, lietadlá atď. Na prvom lietadle odletel do afrických misií pilot Marti r. 1933.

b) pre študentov na univerzite vo Fríburgu od r. 1919 kvitne jedna mis. organizácia, ktorá medzi iným udržiava aj päť domorodých seminaristov. — *Pax Romana*, aj u nás známa z účasti našich katolíckych akademikov na jej medzinárodných kongresoch, má od r. 1929 tiež tu svoj mis. sekretariát. — *Dielo sv. Justína* stará sa o študentov Ďalekého Východu študujúcich v Europe. — Na univerzite vo Fríburgu sú vydržiavané praktické kurzy pre tých, ktorí sa chcú stať lekármi alebo ich pomocníkmi v misiách. Spoločnosť táto má 800 členov.

c) Spoločnosť žien a dievok pre misie má na 104 miestach 3200 členiek.

Misionárov zo Švajčiarska je 1052, z ktorých 251 je kňazov, 109 mis. bratov a 602 mis. sestier. Zastúpení sú v tomto počte kapucíni, jezuiti, benediktíni, misionári betlehemskí, kongreganisti Ducha Sv., Spoločnosť Slova Božieho, Bieli otcovia, africkí misionári z Lyonu, misionári sv. Františka Xav., saleziáni, redemptoristi a iní. Zo ženských kongregácií: františkánky, sestry sv. Kríža, benediktínky atď. Je tu 30 mis. ústavov pre výchovu pátrov a mis. bratov a 40 ústavov pre mis. sestry.

Anglicko

je štátom priemerne s malou katolíckou menšinou, svoje mis. povinnosti však tamojší katolíci verne plnia.

Dielo šírenia viery, založené r. 1825, dostalo od Sv. Stolice r. 1837 povolenie podporovať v prvom rade kat. misie v anglických kolóniách. Do r. 1909, keď malo Dielo spoločné vedenie so Škótskom, odviedlo na mis. ciele 164.000 šterlingov. Škótski katolíci si r. 1925 utvorili svoju samostatnú ústrednú radu pre vedenie Diela. V Anglicku je organizované asi v 900 farách so 75.000 členmi. Sbíerky r. 1939 činily 1,080.000 talianskych lír. Dielo vydáva ročnicu v 22.000 exemplároch. — *Detinstvo Ježišovo*. Zakladateľ Forbin-Janson navštívil aj Anglicko; Dielo toto bolo však len neskôr založené kardinálom Wiesemannom. Biskupi ho r. 1854 schválili. Sbíerky r. 1930 dosiahly 3800, r. 1933: 4600 šterlingov. V 780 skupinách má 92.000 členov. Vestník Diela vychádza štvrťročne v 10-tisíc výtlačkoch. — *Dielo sv. Petra ap.*, založené r. 1933, má tiež riadnu organizáciu a odovzdalo od založenia 25.000 šterlingov.

Osobitné (krajinské) mis. sdruženia v Anglicku sú: »Saint Francis Leper Guild«, na podporu ústavov malomocných (prašivých), »Apoštolát sv. Tomáša« na podporu študentov z Ďalekého Východu, ktorí vo veľkom počte navštevujú anglické univerzity, »Students Missionary

League« sduženie akademikov v kolegiách pod správou jezuitov.

Z ostrovov prináležiacich Anglicku z mis. ohľadu najviac vyniká *Malta*. Na Malte aj apoštol národov, sv. Pavol, pristál na svojej mis. ceste a hlásal tam evanjelium. Katolíci ostrova si vážia túto tradíciu a zriedkavú lásku preukazujú mis. dielam. — Dielo šírenia viery už od r. 1830 zaviedol tu jeden jezuita. R. 1933 bolo tu už 8000 organizovaných členov a na susednom nepatrnom ostrove 3000, ktorí v mis. príspevkoch r. 1939 odviedli 128.000 tal. lír. — Aj ostatné pápežské diela sú podľa predpisov organizované. Unio cleri má 443 členov. Študenti majú svoju mis. ligu. Z tohto malého ostrova 40 misionárov-kňazov šíri evanjelium v Číne, Indii, Austrálii, Egypte a Brazílii, — okrem šesť mis. bratov a 100 mis. sestier. R. 1911 založili svoju vlastnú mis. organizáciu: Spoločnosť sv. Pavla pre cudzinecké misie, ktorá má už 6 kňazov, 12 bratov, 5 študentov a 12 aspirantov.

Škótsko. Hoci sú tu katolíci pomerne v malom počte, predsa v mis. veciach sa r. 1923 osamostatnili a majú vlastné mis. ústredia pre svoje rôzne spolky. Prijmy r. 1939 obnášaly 640.500 tal. lír, čo pre taký malý počet škótskych katolíkov je mimoriadny dôkaz obetavosti. Dielo je zavedené vo všetkých 6 diecézach Škótska a má svoj mesačník, vychádzajúci v 10.000 exemplároch. *Detinstvo Ježišovo*, zorganizované v 5 diecézach, r. 1933 odoslalo na ciele Diela 1467 šterlingov. Trojmesačník spolku je tiež rozšírený. — *Dielo sv. Petra ap.* má vo všetkých diecézach priateľov a vydáva vlastný vestník. — Škótsko má aj svojich misionárov (kňazov, bratov a mis. sestry).

Írsko.

bolo krajinou misionárov už v stredoveku. Svojej tradícii ostalo verné aj v novšej dobe.

Dielo šírenia viery, utvorené už r. 1838, má svoju národnú radu od r. 1926, ktorá spravuje 150.000 členov. R.

1939 odoslali do Ríma Propagande 1,840.000 tal. lír. Vestník Catholic Mission je tlačený v 20.000 exemplároch. — Ostatné pápežské diela formálne ešte nie sú tu utvorené, ale Írsko má aj svoje krajinské mis sdrúženia.

Asi 400 írskych misionárov pracuje po celom svete, ktorí sú včlenení do rôznych mis. kongregácií, ako do Spoločnosti Ducha Sv., Afrických misií z Lyonu, sv. Patrika, sv. Kolumbána, dominikánov, jezuitov a kapucínov. To samé možno tvrdiť aj o mis. bratoch a mis. sestrách. Posledné počtom 1850 patria do 18 rozličných ženských kongregácií.

Slovensko.

Účasť Slovenska v šírení kresťanskej viery je nám už známa zo správ, uverejnených v predošlých odsekoch. Tieto zprávy chceme doplniť týmito dátami:

Dielo šírenia viery bolo založené r. 1928, ústrednú radu má od r. 1930. Podľa správ, došlých r. 1940, je organizované v 403 farách a má asi 80.000 členov. (Počet veriacich na Slovensku: 1,906.000 mimo grécko-katolíkov). Sbíerky na Dielo r. 1941 činily 433.926.— Ks. Úradný orgán Diela: »Katolícke misie« vychádza v Trnave asi v 20.000 exemplároch, »Hlasy z domova a misií« v Nitre rediguje P. Drevek, kňaz Spoločnosti Slova Božieho, tiež s veľkým úspechom. Predsedom mis. spolku do r. 1940 bol Dr. Andrej Škrábik, gen. vikár v Nitre, po jeho vymenovaní za biskupa-koadjútora v Banskej Bystrici Dr. Eduard Nécsey, kanonik, gen. vikár v Nitre, o dva roky neskôr Msgr. Rudolf Formánek, kanonik v Nitre.

Sv. Detinstvo Ježišovo už pred viacerými rokmi bolo zavedené v niektorých farách, riadne bolo však organizované od r. 1930 v prevážnej väčšine farností. Príjmy r. 1941 obnášaly: 229.960.— Ks. V niektorých farách školské dietky nasbíerajú ročne aj 6000.— Ks na ciele Detinstva. — *Dielo sv. Petra apoštola* pre rôzne ťažkosti po farách ešte nie je organizované, má však na celom Slo-

vensku mnoho priateľov, ktorí založením burzy a adopciou domorodých seminaristov značné dary prinášajú na výchovu domorodého kňazstva. Tieto dary dosiahly r. 1940 výšky 224.440.— Ks, čo je chvályhodný výkon v tak malej krajine. — *Mis. jednota duchovenstva* je tu pevne zakotvená, lebo má (r. 1939) 1486 členov, asi 90% všetkých duchovných. Ročníca s bohatým obsahom vychádza na 120 až 140 stranách.

Kardinál Fumasoni-Biondi, prefekt Propagandy, 5. júna 1941 poslal Dr. Eduardovi Nécseyemu pochvalný prípis za obetavosť a horlivosť veriacich, preukázanú pri minuloročných mis. zbierkach, v ktorom medzi iným píše: »Táto posvätná kongregácia aj v mene najvyššej rady Diela šírenia viery, keď Ti najvrelejšie ďakuje a blahoželá za nasbierané dary, spolu Ťa snažne prosí, aby si city nášho blahoželania sdelil najdôstojnejším pánom biskupom tej slávnej krajiny a všetkým kresť. veriacim, keďže súladná spolupráca vás všetkých i vo veľkých ťažkostiach svojimi modlitbami a zbierkami zabezpečuje úspech v misiách.«

Súčinnosť *bohoslovcov* v mis. hnutí tak v seminároch ako aj v prázdninách je uznania hodná. V seminároch vo svojich literárnych krúžkoch mávajú prednášky o misiách, vydržiavajú i pre verejnosť mis. akadémiu a odávajú novény za misie; cez prázdniny majú prednášky, doprevádzané často svetelnými obrázkami, zbierajú členov pre Dielo šírenia viery, predplatiteľov pre mis. časopisy a dary pre misie; tak sa pripravujú na svoje budúce mis poslanie. Na Vysokej škole bohosloveckej v Nitre misiologia sa riadne vyučuje v 4. a 5. ročníku.

Apoštolát sv. Cyrila a Metoda za sjednotenie slovan-ských národov v Cirkvi katolíckej je v niektorých farych tiež založený a má asi 10.000 členov, ktorí r. 1940 na tento cieľ obetovali 8356.— Ks.

Niektoré fary na Slovensku vynikajú zvlášť svojou

obetavosťou na rozličné mis. ciele. Každá diecéza má viac takých fár, v ktorých na jedného veriaceho pripadá ročný priemer 1—5 Ks.

Výkaz o účasti *slovenských misionárov* v šírení viery na celom svete sme už na inom mieste uverejnili. Je ich asi 200, sem počítajúc mis. kňazov, bratov a sestry. Je to dostatočný počet v porovnaní s inými slovanskými národmi, nie však so západnými kresť. krajinami.

Na Slovensku Spoločnosť Slova Božieho má 4 domy (v Nitre dva, v Štiavniku a Vidinej), v ktorých sa vychováva do 200 chovancov výlučne pre misie. Iné kongregácie vysielajú tiež svojich členov do mis. krajín, najviac bratia kresť. škôl v Močenku.

Gréckokatolícki veriaci, žijúci na Slovensku, majú svoju osobitnú mis. sekciu v Prešove.

Českí katolíci

v Protektoráte majú horlivých členov v každom pápežskom mis. diele. Zvlášte *Dielo šírenia viery* má pekný počet členov v jednotlivých diecézach. Ústredná rada jestvuje od r. 1930. Počet členov je asi 90.000, výsledok sbierok 230.000 — K. V tom nie je zahrnutá mis. činnosť v arcibiskupstve olomúckom, kde sa väčšia starostlivosť javí o šírenie apoštolátu sv. Cyrila a Metoda. — *Detinstvo Ježišovo* má niekoľko tisíc členov v českých farách. — *Dielo sv. Petra ap.* sa začalo organizovať od r. 1930. — *Mis. jednota duchovenstva* je najlepšie organizovaná v biskupstve budejovickom a lito-merickom. Najhorlivejším rozširovateľom mis. myšlienky v Čechách je Msgr. Móric Pícha, biskup královéhradecký. — V mis. územiach účinkuje len niekoľko vierozvestov českej národnosti.

Poľskí katolíci

a; na poli misijnom konajú svoje náboženské povinnosti. *Dielo šírenia viery*, hoci už predtým bolo v niektorých diecézach zavedené, v celom býv. Poľsku bolo organi-

zované len r. 1928. Počet členov: 338.00. Príjmy Diela činily r. 1939 1,100.000 tal. lír. Spolkový vestník vychádza v 38.000 výtlačkoch. — *Detinstvo Ježišovo* bolo zavedené v niektorých diecézách už od r. 1857, na celom území od r. 1928. Ústredie v Krakove riadi 1564 farských skupín a vydáva dvojmesačník 30.000 exemplárov. — *Dielo sv. Petra ap.* má 16.800 členov a r. 1933 nasbieralo 42,438 zlotých. — *Mis. jednotu duchovenstva* založil r. 1919 kardinál Kakowski, arcibiskup varšavský. R. 1939 malo 9564 členov, skoro všetkých poľských duchovných latinského rítu. Akademická mládež má na každej univerzite a v každom seminári svoje mis. krúžky a mis. kurzy.

Poľskí misionári účinkujú: v Číne, Japonsku, Ceylone, na Madagaskare, v Kanade a v Amerike (asi 160 kňazov, 122 bratov a 256 sestier).

Chorvátski a slovinskí katolíci.

V novšej dobe začínajú prejavovať záujem o misie. R. 1939 odviedli do Ríma Propagande 171.000 lír.

O stave Diela šírenia viery nemáme presné dáta. *Detinstvo Ježišovo* bolo najprv zavedené v ljubljanskom biskupstve r. 1880; teraz začína sa šíriť aj v ostatných diecézách. — *Dielo sv. Petra ap.* tiež sa začína vyvíjať. — *Mis. jednotu duchovenstva* bola organizovaná r. 1926 v 13 diecézách a bývalej Juhoslávii mala r. 1939 spolu 1843 členov, 66% zo všetkých kňazov. Na medzinárodnom kongrese, vydržlavanom v Ljubljane r. 1930, javil sa veľký záujem aj o mis. otázky. Zriadená bola aj ambulačná mis. výstava pre väčšie farnosti. — Záhrebskí jezuiti vyvinujú zvláštnu mis. činnosť v záujme chorvátskych jezuitov, účinkujúcich v Bengálii (Predná India). V mis. územiach je najviac saleziánov (12), iných, ako františkánov, jezuitov a lazaristov len v menšom počte. Zo ženských kongregácií v misiách pôsobí 20 sestier.

Maďarsko.

V tejto krajine mis. činnosť vykazuje v posledných rokoch potešiteľný odstup od minulosti. Záujem o šírenie viery začal šíriť r. 1885 Štefan Nogely svojim časopisom »Kath. Hitterjesztés lapjai«. Terajší predseda národnej rady Diela šírenia viery Msgr. Dr. Otto Krywald má veľké zásluhy o to, že všetky mis. sdruženia a mis. časopisy ujaly sa vo všetkých diecézach. R. 1940 poslali do Ríma na misie 228.000 tal. lír. »Katolikus Missziók« vychádza v 4600 exemplároch. — Detinstvo Ježišovo už r. 1879 bolo v niektorých farách zavedené. Spoločnosť Slova Božieho v Budatétény vydáva pre členov »Kis Hitterjesztő« v 8000 výtlačkoch. — Na ciele Diela sv. Petra ap., hoci formálne ešte nie je zavedené, predsa mnohí prinášajú svoje dary. — Mis. jednota kléru r. 1940 počítala 5381 členov a má svoju ročnicu (Évkönyv), vychádzajúcu v 3700 exemplároch, a mimo nej trojmesačník »Kath. Világmissziók«. R. 1930 bolo v Budapešti medzinárodné mis. shromaždenie.

Okrem páp. diel je tam založený aj spolok sv. Petra Clavera, jednota katolíckych žien a sv. Antona. Na univerzite v Budapešti Dr. Al. Wolkenberg zaviedol mis. prednášky a vydal obsažné mis. dielo: »A kath. Világmissziók könyve«. Mis. literatúra je dosť bohatá.

Maďarskí misonári pôsobia najviac v Číne (37 kňazov, 13 školastikov), ďalej v Amerike a Afrike. Mis. sestier majú 62.

Spoločnosť Slova Božieho má v Maďarsku 2 domy: v Budatétény a v Kőszegu, ktoré vyvíňujú živú činnosť v celej krajine.

Portugalsko.

Má slávnú mis. minulosť, ale mis. činnosť od úpadku koloniálnej moci krajiny značne klesla. — Dielo šírenia viery bolo tu včas zorganizované (1837) zásluhou dvoch františkánov. Vedenie a šírenie Diela prevzaly horlivé

dámy a neúnavne ho spravovali až do konca storočia, keď správu prevzalo duchovenstvo a podľa rímskych noriem ho zaviedlo v celej krajine. Sbíerky Diela šírenia viery r. 1939 dosiahly 100.000 tal. lír. — Mis. národný kongres r. 1934 sa usniesol aj ostatné pápežské diela zorganizovať, menovite Mis. jednotu kňazstva a Mis. ligu študentov. — V krajine jestvuje aj »Spoločnosť cudzineckých misií v Portugalsku«, ktorá má tri výchovné ústavy so 150 chovancami. Portugalskí františkáni, benediktíni a misionári Srdca Panny Márie konajú cennú mis. službu v anglických kolóniách; svoje výchovné mis. domy majú v Portugalsku.

Katolíci v Rumunsku

latinského rítu sú riadne organizovaní na mis. poli. Napr. v temešvárskej diecéze Dielo šírenia viery je od r. 1920 zavedené biskupom Msgr. Pachom vo všetkých farrách podľa rímskych úprav a má 30.000 členov, ktorí v rokoch 1931—33 do Ríma zaslali 20.870 tal. lír. V Mis. jednote kňazstva sú takmer všetci kňazi začlenení. To samé môžeme tvrdiť aj o katolíkoch lat. rítu v ostatných biskupstvách. Katolíci gréckeho obradu ešte nemajú vlastnú organizačnú sieť, prinášajú však na niektoré sviatky svoje obety na mis. ciele.

V Grécku

je asi 50.000 katolíkov, rozptýlených po celej krajine. Títo znajú len Dielo šírenia viery od r. 1932. Na mis. ciele nasbíerali r. 1940 v októbrovú mis. nedeľu; 7000 tal. lír. Grécko je ináč misijným územím, v ktorom dušpastiersku prácu koná 109 kňazov pomocou 50 bratov. Mimo týchto v mis. práci pomáhajú františkáni, kapucíni, jezuiti, lazaristi, Bieli otcovia, assumpcionisti, školskí bratia, maristi a asi 300 mis. sestier.

Albánsko

je tiež misijným územím, kde katolíci tvoria len $\frac{1}{10}$ obyvateľstva. Napriek svojej chudobe a rozptýlenosti po ce-

lej krajine mis. diela sú tu primeraným spôsobom organizované. Dielo šírenia viery jestvuje tu od r. 1931 a má asi 3000 členov, ktorí r. 1940 vyše 10.000 tal. lír nasbie-rali na mis. ciele. — Detinstvo Ježišovo má v diecéze Skutari 1000 členov. Dielo sv. Petra ap. je len sporadicky známe. Mis. jednota kňazstva má včlenených 40 svet-ských kňazov a 22 jezuitov. — Na celom území dušpa-stiersku prácu koná 78 svetských kňazov, 106 františká-nov (69 kňazov, 3 bratia, 3 študenti a 30 aspirantov), 36 jezuitov (19 kňazov, 3 študenti, 8 bratov a šesť aspiran-tov). — Okrem toho je tu 88 mis. sestier.

V Bulharsku,

kde je 40.000 katolíkov, len Dielo šírenia viery je za-vedené v troch mis. okresoch: Nikopolis (diecéza), Sofii a Philippopolis (apošt. vikariát). R. 1940 na mis. ciele v októbrovú nedeľu nasbieralo sa 13.000 tal. lír. V mis. Diele záslužný podiel majú kapucíni, assumpcionisti, pa-sionisti, resurekcionisti, školskí bratia a viaceré ženské kongregácie.

V Turecku

tiež len Dielo šírenia viery má svoju organizáciu na čele s národnou radou, menovite v diecéze Izmir, apošt. vi-kariáte Istanbul a v grécko-katolíckom ordinariáte Tu-recka. R. 1940 sbierky činily 15.000 tal. lír. Turecké zá-konodárstvo nepovoľuje verejnú činnosť náboženských sdružení, napriek tomu akademici berú účasť aj v mis. činnosti. — Turecko má aj svojich mis. kňazov, 18 lat-ritu, 18 Arménov, 2 grékokatolíkov a 66 mis. sestier, kto-rí pôsobia zväčša vo svojej vlasti. Z iných národností pô-sobí tu 93 kňazov, 80 školských bratov a 481 mis. sestier.

Ázia.

V ostatných svetadieloch — okrem Ameriky — nemôže-me očakávať také výsledky pri organizácii mis. spolkov ako v európskych štátoch, — a to jednoducho preto, že v Ázii, Oceánii a Afrike jestvuje ešte len neustálený, ne-

vyvinutý stav cirkevného života, pričom veriaci medzi pohanmi musia zápasit' s veľkými ťažkosťami o udržanie cirk. ústavov a svojho cirk. personálu. V tomto úsilí a ustavičnom boji sú ešte stále odkázaní na podporu svojich spolubratov v Europe. V takýchto pomeroch nemôžu obety prinášať pre šírenie viery v iných štátoch, čo je úzko spojené s členstvom rozličných mis. spolkov. Predsa i tu v niektorých krajinách nachádzame stopy zvláštnej oduševnenosti i za všeobecné mis. ciele, ktorá sa javí v zavedení rozličných mis. organizácií. Na tento radostný zjav u tamjších veriacich chceme tiež poukázať, čo môže slúžiť u nás mnohým k povzbudeniu a nasledovaniu príkladnej horlivosti. Keď chudobný Číňan, Ind, Japonec, Černoch vie zasláť svoj ročný príspevok na šírenie viery do Ríma Propagande, o čo ľahšie a ochotnejšie máme to my v Europe konať, ktorí dobrodenia viery tak dávno už užívame a žijeme v pomeroch oveľa priaznivejších než oni.

Čína.

Jezuiti Dielo šírenia viery založili už r. 1860 v Sienhsien, parížski misionári v Suifu a r. 1900 v Pekingu. Toto boly však ojedinelé prípady horlivosti misionárov. Prvým snom v Číne r. 1924 vyslovil želanie založiť Dielo vo všetkých mis. okresoch. R. 1931 bola ustanovená národná rada Diela, ktorá ho zaviedla r. 1933 už v 120 mis. okresoch a stanovky Diela dala preložiť a rozšíriť v čínskej reči. Apošt. delegáti v Číne, Costantini a Antoninti sa zaslúžili o upevnenie Diela, takže počet členov sa zvýšil na 150.000, čo je chvályhodný výsledok pri 3 miliónovom počte všetkých katolíkov v Číne. Sbiierka r. 1933 dosiahla 20.197 mexických dolárov. — Detinstvo Ježišovo je dosiaľ len v niektorých mis. okresoch zavedené. — To isté platí aj o Diele sv. Petra ap. Z príležitosti kňazského jubilea Pia XI. čínski katolíci nasbierali 200.000 lír základinu 2 burz pre výchovu dvoch čínskych seminarištov. — Mis. jednota duchovenstva nie je formálne za-

ložená. Čínski kňazi, ordinovaní ad titulum missionis, i tak stále v mis. území pracujú. — V Číne sú aj iné mis. združenia, ktorých cieľom je podporovať tamojšie mis. potreby. Vodcom takého hnutia bol i za vieru neobyčajne oduševnený a obetavý Lo-Pa-Hong, ktorý svoje imanie venoval na stavbu cirk. budov. Tieto združenia udržujú v misiách nemocnice, útulky, sirotince, ústavy pre malomocných, laboratóriá a iné charitatívne ústavy, ku ktorým možno počítať aj lekársku fakultu na univerzite jezuitov v Šanghaji. Z domorodých misionárov v Číne je 1614 kňazov, z ktorých 414 pôsobí v 21 mis. okresoch, sverených výlučne domorodému kléru. Mis. bratov majú 469 a domorodých mis. sestier 3419. Z posledných 1016 je v kongregáciách cudzineckého pôvodu a 2403 v čínskych domorodých kongregáciách. Mimo týchto v Číne mis. dielu vzácnu službu preukazuje vyše 6000 panien, ktoré nie sú členkami kongregácií, ale, v domácnosti žijúc, na poli charity dobrovoľne sa venujú mis. činnosti. — O mis. ústavoch a kongregáciách, pôsobiacich v Číne, podali sme už zprávu na inom mieste.

Japonsko.

V tejto najkultúrnejšej krajine Východu žije pomerne málo katolíkov (asi 150.000 — mimo Kórey), preto aj mis. organizácie sú tu len v počiatočnom stave. Hlavné páp. dielo bolo r. 1900 utvorené v Nagasaki. V októbrovú mis. nedeľu konané mis. zbierky v prospech misií vyniesly r. 1939 22.000 tal. lír. — Študujúca mládež vydržiava mis. konferencie na univerzitách. Ženské mis. združenie počíta 300 členov. — Pôsobí tu blízko 100 domorodých svet-ských a 8 rehoľných kňazov. V seminároch sa vychováva asi 300 klerikov. Počet mis. bratov 97, mis. sestier 210, novíciek 72, postulantiiek 162, ktoré patria do rôznych kongregácií.

Kórea,

provincia japonská, je významná pre svoj veľký počet mučeníkov. P. Tomáš Tchoi, jediný domorodý kňaz v tej

dobe, mohol oznamovať r. 1857 do Paríža, že získal 191 Korejčanov pre Dielo šírenia viery. Teraz je tam už riadna organizácia podľa predpisov Sv. stolice na celom mis. území a má 1221 členov medzi 130.000 katolíckymi veriacimi, ktorí r. 1939 odvedli na ciele spolku 24.000 tal. lír. Tamojší misionári majú 1439 svetských spolupracovníkov, ktorí zdarma pracujú na šírení viery. Kórea má 88 domorodých kňazov, 7 bratov a 228 mis. sestier. Mis. dvojmesačník, redigovaný v kórejskej reči, vychádza v 4100 exemplároch.

India.

Hlavné páp. dielo bolo v Indii zavedené v 16 diecézach zásluhou P. Faisandiera (r. 1923). Pre tamojšie ťažké pomery riadnych členov je málo. Mis. sbierky však zvlášte na októbrovú nedeľu s roka na rok rastú a r. 1939 dosiahly 322.000 tal. lír.

V mis. okresoch *Indočíny a Siamu* v rokoch 1919—1933 bolo založené všeobecné mis. dielo a do Ríma býva odosielané ročne do 60.000 tal. lír.

Filipínske ostrovy.

Na týchto katolíckych ostrovoch všeobecné pápežské dielo úradne začalo pôsobiť od r. 1931. V tom roku apošt. delegát Msgr. Piano vyzval všetkých ordinárov, aby zaviedli dielo vo svojich územiach podľa predpisov Sv. stolice. Boli menovaní diecézni riaditelia všade (v 12 diecézach) okrem apošt. vikariátu v Guame. Počet členov 30.070. Sbíerky r. 1919 činily 210.000 tal. lír. Mis. otázky sú pretriasané vo všetkých katolíckych časopisoch. Destinvo Ježišovo má len v niektorých ústavoch členov, taktiež aj Dielo sv. Petra ap. je len v počiatkoch. — Filipíny majú riadne zriadenú cirkevnú hierarchiu. Na obrátení pozostatkov pohanstva pracuje tam niekoľko misionárov; medzi nimi je aj Slováč P. Gejza Holobradý SVD.

Austrália.

Neúnavnou horlivosťou apošt. delegáta Msgr. Cattanea podarilo sa r. 1934 vo všetkých diecézach založiť Dielo šírenia viery. R. 1939 sbierky sa zvýšili na 491.000 tal. lír, z čoho tretina býva obrátená na domáce mis. ciele. Národná rada Diela účinkuje od r. 1927. — Detinstvo Ježišovo len v niektorých školách účinkuje. Mis. trojmesačník sa zaoberá potrebami všetkých mis. spolkov. — Misionári, pochádzajúci z Austrálie, mis. prácu konajú v Číne a na ostrovoch Oceánie. Z týchto 23 je kňazov, 8 bratov a 85 mis. sestier.

Afrika.

V 33 mis. okresoch apošt. delegácie v Mombasa (Britská Afrika) je hlavné mis. dielo od r. 1933 zavedené, ale členovia mis. dary svoje prinášajú zväčša len v októbrovú nedeľu; v Ugande a Peramiho je však riadna organizácia Diela. R. 1939 sbierky činily 162.000 tal. lír. Toto územie dalo misiám 81 domorodých kňazov, 36 bratov a 371 mis. sestier.

V Strednej Afrike v krajoch apošt. delegácie v Blömfontein hlavné mis. dielo už od r. 1924 jestvuje. Na mis. ciele složené bolo 116.000 tal. lír. Aj Dielo sv. Petra ap. je v niektorých ap. vikariátoch známe. Tento mis. kraj má tiež svojich domorodých kňazov (26), bratov (47) a sestry (304), ktorí účinkujú v afrických zemiach.

Amerika.

Kanada

je rozdelená na 2 mis. obvody, ktorých centrály sú v Quebecu a v Toronte.

Počiatky Diela šírenia viery siahajú až do r. 1836, keď arcibiskupstvo quebecké zahrnovalo takmer celú Kanadu. Arcibiskup Signay založil vtedy na výzvu Propagandy mis. spoločnosť na podporu mis. záujmov, zvlášte v Kanade, ktorá bola však neodvislá od ústredia v Lyone až do r. 1922.

Mis. príjmy boly do tej doby obrátené na domáce cirk. ciele v Kanade. Pri reorganizácii mis. diela boly tu ustálené dve hore spomenuté ústredia, z ktorých najmä quebecké vyvíňa chválitebnú činnosť. R. 1939 nasbieralo 2,307.000 tal. lír, dokiaľ mis. obvod v Toronte len 468.000. Ročnica vychádza v 41.200 exemplároch. — Zakladateľ Detinstva Ježišovho bol r. 1840 aj v Kanade a zasial tu dobré semeno tohoto spolku, ktoré vyrástlo v mohutný strom. Málokde má mis. dielo také obdivuhodné úspechy ako v Kanade. Bol rok, keď počet členstva dosiahol 430.000. Pre hospodársku krízu tento počet sa snížil r. 1933 na 274.000, ale aj to je mimoriadny výkon mis. horlivosti dietok. R. 1933 nasbieraly 32.892 dolárov. Mis. sestry Nepoškrveného Počatia vydávajú primeraný vestník v 30.000 exemplároch. *Dielo sv. Petra ap.* bolo úradne zavedené v 19 diecézach a počíta 20.000 členov. Príjmy spolku činily r. 1933 35.000 dolárov. — *Mis. jednota duchovenstva* je už od r. 1920 v činnosti a počíta 4000 členov, ktorí odoberajú svoj trojmesačný vestník vo francúzskej a anglickej reči. Jednota vydržovala r. 1930 v Montreáli mis. týždeň s mis. výstavou. — Niektoré sdruženia starajú sa aj o duchovnú správu emigrantov, aby aj títo mali kňazov, ktorí rozumejú ich materinskej reči. O našich vysťahovalcov-Slovákov viac rokov sa tam staral *P. A. Florián SVD.*, známy misionár zo Slovenska. Žiactvo každého druhu až po univerzitu má svoju mis. ligu, ktorá mala r. 1933 až 130.000 členov.

Veľký počet *misionárov*, pochádzajúcich z Kanady, je tiež dôkazom mimoriadnej mis. činnosti Kanadanov. R. 1932 bolo ich 1242, pôsobiacich v mis. územiach podriadených právomoci Propagandy. Z týchto bolo 339 kňazov, 177 bratov a 722 mis. sestier. K tomu treba pripočítať 179 kanadských misionárov, ktorí r. 1933 odcestovali do misií, a 353 misionárov, ktorí pracujú v misiách, patriacich pod správu kongregácie konzistoriálnej. — V Ka-

nade je 16 mis. ústavov pre výchovu kňazov, 5 pre bratov a 37 pre mis.sestry.

Spojené štáty severoamerické.

Episkopát tohoto veľkého spojeneckého štátu už od r. 1940 usiloval sa organizovať hlavné mis. dielo vo všetkých diecézach a zvlášte na konferenciách odporúčal ho veriacim a duchovenstvu. Prvým národným riaditeľom bol menovaný M. Graujon r. 1897 so sídlom v Baltimore, ktoré bolo neskôr preložené do New-Yorku. Od r. 1939 dielo razí si cestu podľa rezolúcií bisk. sboru vo všetkých 105 diecézach Spoj. štátov. V týchto predpisoch ustálili biskupi ročný členský príspevok na 1 dolár a pre deti na $\frac{1}{2}$ dolára. Aby umožnili aj nečlenom prispievať na misie, žiadajú na ten cieľ zaviesť sbierku v októbrovú mis. nedeľu. $\frac{3}{5}$ sbierok má byť odvedené Sv. stolici, $\frac{2}{5}$ na mis. cieľ americké. Na návrh kardinála prefekta Propagandy pápež schválil tieto rezolúcie a udelil členom a dobrodincom všetky výsady a odpustky, spojené s mis. dielom.

Sbierky na mis. cieľ v Spoj. štátoch amerických prevýšili všetko očakávanie a vzbudily obdiv celej Cirkvi. Tieto činily r. 1923: 629.000 dolárov, r. 1926: 1,031.000, r. 1929: 1,406.000 ⁸⁴⁾, r. 1931: 908.000 dolárov. V nasledujúcich rokoch javí sa istý úpadok pre všeobecnú hospodársku krízu v Amerike, ale i r. 1940 len do Ríma bolo zaslané vyše 17,000.000 tal. lír, asi $\frac{1}{4}$ celej svetovej sbierky. — Vestník »Catholic Mission« vychádza v 115.000 exemplároch mesačne. — Detinstvo Ježišovo zo svojich sbierok venuje ročne 7000 dolárov na indiánske a černošské misie, ktoré sa starajú o výchovu asi milión pokrstených dietok týchto národov. Počet členov je 100.000. — Dielo sv. Petra ap., zavedené r. 1934, nasbieralo 48.000 dolárov na burzy pre výchovu domorodých bohoslovcov. — Okrem týchto hlavných mis. spolkov je tam viacej vlastných krajinských spolkov, založených

⁸⁴⁾ V našej mene zodpovedá to najmenej sume Ks 42 miliónov.

v záujme indiánskych a černošských misií, taktiež aj cudzineckých. Z týchto vyniká mis. združenie *katol. žien*, ktoré má 35.000 členov a *Križiacka mis. výprava katol. študentov*, ktorá počíta 996 skupín v rôznych vysokých školách, seminároch a kolégiách s 59.000 členmi a 1767 skupín so 450.000 členmi v elementárnych školách. — V Spojených štátoch tieto rehole a kongregácie majú svoje domy, v ktorých sa aj misionári vychovávajú: dominikáni, františkáni, jezuiti, Spoločnosť Slova Božieho, kongregácia Ducha Sv., mis. ústav Nepoškvrneného Srdca Panny Márie, Sv. Kríža, sv. Kolumbána, mis. katechistov. — Okrem toho boli tu utvorené 3 mis. spoločnosti amerického pôvodu.

Centrálna Amerika.

Z krajín sem prináležajúcich nemáme presné dáta o mis. organizáciách, preto len o niektorých sa zmienime.

Na *Antilách* hlavné pápežské dielo je zavedené v 8 diecézach apošt. delegácie pre Antily v Havane, hoci len začiastočne. — Sbíerky r. 1939 činily 17.200 tal. lír. Na Havane jezuiti spravujú kolégium pre výchovu misionárov.

V *Kostarike* Dielo šírenia viery a Detinstvo Ježišovo už r. 1887 bolo zavedené. R. 1931 bola zriadená pre mis. spolky národná rada. Počet členov v obidvoch spolkoch: 8.500. Výsledok sbierok r. 1939 61.000 tal. lír. Mis. jednota duchovenstva počíta len málo členov.

V *Nikarague* hlavné mis. dielo bolo založené r. 1931 v 3 diecézach. Na mis. ciele r. 1940 obetovali 27.000 tal. lír.

Sbíerka na *Kube* r. 1940 vyniesla 95.000 tal. lír, v *Guatemale* 36.000; na *Haiti* 13.000, v *Hondurase* 7.000, v *Mexiku* 387.000 a v *Paname* 25.000 tal. lír.

Južná Amerika.

V *Brazílii* začiatky založenia Diela šírenia viery sa datujú od r. 1926; organizácia pre veľkú rozsiahlosť krajiny len pomaly postupuje, hoci členovia majú aj me-

sačník, redigovaný v Rio de Janeiro. Mis. sbierka je predsa značná: 1,669.000 tal. lír. — Detinstvo Ježišovo je tiež zavedené v niektorých krajoch. — V Sao-Paulo jeden jezuita založil aj Mis. ligu študentov.

Do Chile r. 1900 bol poslaný z Lyonu Msgr. Terrien, aby tam organizoval hlavné mis. dielo, čo sa mu aj podarilo. Správu spolku prevzali r. 1906 lazaristi, ktorí mu dali nový vzlet, takže počet členov vzrástol na 30.000. Sbiery r. 1939 činily 53.000 tal. lír.

V Kolumbii mis. hnutiu r. 1924 nový podnet dal mis. kongres a výstava v Bogote. Dielo šírenia viery zvlášte zásluhou arcibiskupa Perdomo v celej krajine kvitne. Do Ríma r. 1940 sa odoslalo 914.000 tal. lír. Ostatné pápežské diela majú tiež úspech.

V Peru organizačné stanovy hlavného mis. diela boly Sv. stolicou potvrdené r. 1923 a je nádej, že sa spolok upevní v celej krajine. Výsledok mis. sbierok r. 1939 bol: 31.000 tal. lír. — O Detinstvo Ježišovo najviac sa starajú rehoľnice. Niekoľko Peruánov pôsobí aj v cudzineckých misiách.

Výsledok mis. sbierok z ostatných amerických štátov je nasledovný (r. 1940):

| | |
|----------------------------|------------------|
| z Argentíny | 460.000 tal. lír |
| z Bolívie | 18.000 „ „ |
| z Ekvátoru | 9.000 „ „ |
| z Uruguay | 43.000 „ „ |
| z Venezuely | 375.000 „ „ |
| zo San Salvátoru | 27.000 „ „ |

Z celého katolíckeho sveta r. 1939 došlo do Ríma pre Dielo šírenia viery: 60,658.000 tal. lír a pre Dielo sv. Petra ap. 12,600.000 tal. lír. — Sbiery pre Detinstvo Ježišovo sa zasielajú do parížskeho ústredia a odtiaľ sa rozdeľujú pre jednotlivé mis. kraje.

Z uvedených výkazov je zrejmé, že k týmto mis. sbierkam prispievajú katolíci každej krajiny, ešte aj v mis.

územiach žijúci, pretože pápežské mis. diela a iné mis. združenia sú v celej Cirkvi vo väčšej menšej miere už organizované. Tieto organizácie zabezpečujú misiám aj inú, ešte dôležitejšiu pomoc, a to duševnú, svojimi modlitbami, predpísanými pre členov.

Hmotné zaopatrenie mis. potrieb.

Hoci sa kráľovstvo Kristovo rozprestiera po celej zemi a je založené pre všetky národy sveta, predsa na svoje udržanie a rozšírenie ani zďaleka nepotrebuje toľko hmotných prostriedkov ako zemské štáty, pretože je duchovné, založené Spasiteľom sveta pre spásu nesmrteľných duší, a nie pre vydobytie a udržanie zemskej moci. Keďže Cirkev, toto kráľovstvo Kristovo, pozostáva z ľudí na zemi žijúcich, ktorí putujú do večnosti, potrebuje na udržanie svojich inštitúcií a svojho personálu aj hmotné prostriedky k dosiahnutiu svojich cieľov, určených samým Synom Božím.

Ktoré sú tie potreby, čo vyžadujú spoluprácu, dary a obete všetkých veriacich? Zaiste nie vojenské zbrane a ozbrojení vojaci, akých každý štát potrebuje na zabezpečenie svojej nezávislosti. Vyzbrojených vojakov Cirkev nevyslala do pohanských krajín, aby mečom vydobyli národy, ktoré do nej ešte nepatria. Vyšle ta poslov evanjelia s krížom a breviárom, aby tam hlásaním viery, svojím príkladným životom a prostriedkami Božích milostí bez násilia pripútali poblúdených pohanov do ovčínca Kristovho. No, týchto poslov pokoja musí si Cirkev sama vyučiť, vychovať takmer od ich detstva, ona ich musí vystrojiť na ďalekú námornú cestu a na mis. stanicích o nich sa starať. Kde sa viera kresťanská len začína šíriť, tam niet ešte kostola, budovy pre misionárov, školy, charitatívnych ústavov a hospodárskych budov. Tam sa to musí všetko od základu stavať a ich udržanie zabezpečiť. Od zväčša chudobných novokresťanov obety žiadať bolo by netak-

tické, ba často nemožné. Ale nielen počiatkové mis. stanice, lež ani stále a upevnené nemôžu z vlastných síl sa udržať, i tie potrebujú podporu z tých kresť. krajín, kde je hierarchické zriadenie už dávno zavedené a cirkevný život viac-menej kvitne. Celý misijný personál, keď doňho zahrnieme mimo mis. bratov a sestier aj iných mis. spolupracovníkov ako katechistov, lekárov, učiteľov atď., približuje sa k 300.000 vo všetkých mis. krajoch. K tomu treba pripočítať aj vecné výdavky na stavby mis. budov a ústavov, taktiež aj na ich udržiavanie a rozšírenie, čo vyžaduje ročne nové milióny. Tu musí zasiahnuť pomocná ruka európskych a amerických veriacich, ktorí sú vo viere upevnení, sú v lepšom hmotnom postavení a ľobrodenia kresť. kultúry už od storočí užívajú. Títo skutočne nedajú sa zahanbiť, ale pod vedením viditeľnej hlavy Cirkvi a nástupcov apoštolov, biskupov, rôznym spôsobom poskytujú ochotne žiadanú pomoc.

Ktoré sú tie hmotné pramene, z ktorých misie stále čerpajú potrebné podpory, aby pre ich nedostatok šírenie kráľovstva Kristovho neutrpelo škodu?

1) Sú to v prvom rade 4 pápežské mis. diela: Šírenia viery, Detinstva Ježišovho, sv. Petra apoštola a Mis. jednota duchovenstva, ktorých sbierky sú použité na všeobecné mis. ciele všetkých mis. krajín. Tieto ročne činia asi 100 miliónov tal. lír.

2) K tomu cieľu prispievajú aj tie krajinské mis. spoločnosti, ktoré svojimi sbierkami napomáhajú misie v určitých mis. územiach, ako Spolok sv. Petra Clavera, zavedený v mnohých krajinách pre podporu afrických misií. Sbíerky týchto spolkov činia ročne 25—30 miliónov tal. lír.

3) Kostolné sbierky, predpísané v určité dni tiež pri-nášajú pekné sumy na misie. Z týchto starodávne sú dary na Veľký piatok a Bielu sobotu, obetované pri Sv. Hrobe, ktoré sú nariadením Leva XIII. (r. 1887) venované

na podporu orientálnych misí, františkánov ako ochráncov Sv. hrobu v Jeruzaleme. — K týmto patrí aj Levom XIII. ustálená kostolná sbierka na sviatok Troch Kráľov pre africké misie (pro Afris vel Nigritis).

4) Mnoho vynášajú ročne tie dary, ktoré veriaci mis. časopisom zasielajú na rôzne mis. ciele a ktoré bývajú uverejnené v takých časopisoch. U nás najviac takých darov býva uverejnené v »Katolíckych misiách« a v »Hlasoch z domova a z misí«.

5) Súkromné dary jednotlivcov a spoločností pre niektorých misionárov a mis. spoločnosti málo sú známe, keďže nebývajú uverejnené v novinách, sú predsa tiež značné. Sv. stolica si síce želá, aby všetky mis. dary boli koncentrované v Ríme v kongregácii Propagandy, lebo len v tomto centre poznajú najlepšie potreby všetkých mis. staníc, — predsa nemožno tomu zabrániť, aby niekto svojim príbuzným, známym alebo obľúbeným misionárom neďaroval to, čo si zaumienil. Kánon 1503 cirk. zákonníka len to predpisuje, že privátnym veriacim alebo kňazom nie je dovolené verejnú sbierku konať pre jakýkoľvek zbožný alebo cirkevný cieľ bez písomného povolenia svojho ordinára a ordinára miesta, kde sa sbierka koná.

6) Omšové štipendiá sú tiež značným prameňom pre misionárov. Tie štipendiá, ktoré v Europe alebo v Amerike kňazi nemôžu odbaviť, alebo ktoré boli výhradne pre misionárov určené, bývajú cestou Propagandy alebo mis. spoločnosti misionárom zasielané.

7) Mis. základiny sa v poslednej dobe množia tým, že mnohí kňazi, cirk. dištrikty, diecézy a spolky složia t. zv. burzu, základinu pre výchovu domorodého kňaza, ktorej ročité úroky bývajú zasielané do Ríma pre Dielo sv. Petra ap. Aj na Slovensku pribúda každý rok takých základín z každej diecézy.

8) Podpory koloniálnych štátov boli v 16. a 17. storočí

veľké; najmä vlády španielska, portugalská, francúzska a v neskoršej dobe holandská, anglická a Južnej Ameriky takmer závodily v podporovaní misionárov pri šírení viery vo svojich kolóniách. Stavali im kostoly, školy a charitatívne ústavy a bránili ich proti nápadom divokých domorodcov. Nekonalý to sice výlučne z ideálnych mis. pohnútok, ale zo štátnych záujmov, lebo boli presvedčené, že nad pokrstenými domorodcami ľahšie sa dá vládnúť ako nad pohanskými poddanými, — predsá cirkevné vrchnosti boli im za tú podporu a ochranu vďačné, čo sa aj tam prejavovalo, že Sv. stolica dala v ten čas portugalskej a španielskej vláde právo menovať (predostrieť na menovanie pápežovi) biskupov v ich kolóniách. Neskôr tieto výsady boli zrušené, lebo boli zneužívané a sľubované podpory vlád pomaly prestaly.

9) Mimo týchto priamych mis. prameňov nepriamo najväčšiu snáď podporu poskytujú misiám tie rehole, kongregácie a mis. spoločnosti, ktoré v Európe a Amerike zo svojich hmotných prostriedkov vychovávajú vierozvestov pre cudzinecké misie bez toho, žeby na to od Prapagandy príspevok žiadaly alebo dostávaly. Tieto mis. spoločnosti sme už v patričných odsekoch vypočítali. Sv. stolica má mnoho starostí s udržiavaním mis. staníc v pohanských misiách, tam je podpora naliehavejšia, preto nemôže i tak ekromné mis. sbierky katolíckych veriacich obrátiť aj na podporu domácich kláštorov a ústavov. Z inej strany tieto sbierky sú venované len na cudzinecké misie. Preto mis. ústavy rôznych spoločností udržujú sa z vlastnej sily a z príspevkov veriacich tej-ktorej krajiny, kde účinkujú a kde pri výchove misionárov pomáhajú aj svetským kňazom v dušpastierskej práci. Tieto mis. rehole a spoločnosti okrem výchovy misionárov aj tým pomáhajú misiám, že im vyhotovujú alebo zaopatrujú také predmety, ktoré sú pre ne nevyhnutelne potrebné, ako posvätné rúcha, kelichy, obrazy, školské potreby, lieky

atď. Sbírajú aj také predmety, ktoré sú aj v mis. domácnosti upotrebitelné a najmä v charitatívnych ústavoch. (Sém patrí aj tzv. známková akcia dietok, ktorej výnos je tiež v prospech misií použitý.) Zvlášte ženské kongregácie vynikajú v týchto drobných, ale užitočných prácach, najviac milosrdné sestry sv. Vincenta vo Francúzsku, odkiaľ najviac misionárov pracuje v misiách.

Ťažko možno odhadnúť, koľko činí ročne súhrn všetkých týchto mis. prameňov, vypočítaných v bodoch 1—9. Len približne ich môžeme oceniť na 600—700 miliónov tal. lír. Zdanlivo je to veľká suma, no v porovnaní so štátnymi rozpočtami svetských krajín je nepatrná. Kráľovstvo Kristovo i týmito malými hmotnými prostriedkami dosiahne svoj cieľ duševný, šíriť pravú vieru až do končín zeme a získať duše ľudské pre ich časné a večné blaho. Obrátenie sveta je závislé v prvom rade od milosti Božej a duševnej spolupráce misionárov a veriacich. Pohanov nemožno získať pre vieru Kristovu peniazmi, ale učením evanjelia a milosťou Božou, ktorú pre nich od Boha vyprosíme. Preto hmotné prostriedky, hoci sú v misiách tiež potrebné, sú len druhoradého významu. Keď Cirkev i pri veľkých hmotných nedostatkov predsa v každom storočí stále napreduje a rastie, je to jedným znakom jej božského pôvodu. I to je pozoruhodné, že protestanti, ktorí majú bohatých a obetavých mis. mecenášov, ani zďaleka sa nemôžu merať s katolíkmi v mis. úspechoch.

10) No, a novokresťania v mis. územiach ničím neprispievajú k šíreniu viery? Ničím sa neodvďačia za obdržaný poklad viery? Všetku pomoc len od nás očakávajú?

Boli by sme nespravodliví, keby sme to o nich predpokladali; skutočnosť iné dokazuje. Keby mis. stanice len z toho mali byť vydržiavané, čo ročne od Propagandy dostávajú, nevedely by ani tie najnútnejšie potreby zaokryť a tak sa ani udržať, tým menej sa zveľaďovať a rozširo-

vaf. Veď jednotlivé diecézy, apošt. vikariáty, prefektúry a mis. iné okresy dostávajú z Ríma ročne 30—140 tisíc tal. lír, čo sotva stačí na potreby mis. personálu jedného okresu. Vecné výdavky si zaopatria misionári z vlastných prameňov a z príspevkov svojich veriacich, zväčša z naturálií.

Dejiny svetových misií vydávajú často svedectvo aj o tom, že sa misie samy z vlastných síl vedely udržať, aj o tom, že v prípade núdze boly odkázané na lepšie situované cirk. obce. Sami apoštoli na svojich cestách, kdekoľvek sa zdržovali, od založených cirkevných obcí boli v hmotných otázkach zaopatrení i so svojimi pomocníkmi. Sv. Pavol spomína, že horliví a majetnejší novokresťania sbierky konali v prospech Cirkvi v Jeruzaleme. »Hoden je robotník svojej mzdy.« ⁸⁵⁾ Sv. Bonifác, veľký misionár v stredoveku, v listoch svojich ďakuje za tie dary, ktoré mu jeho známi z Anglicka poslali na mis. ciele; hlavné mis. potreby si však veriaci sami kryli. — V novom veku koloniálne mocnosti prevzaly túto starostlivosť o misie vo veľkej miere, čo však malo aj neblahé následky pre miešanie sa týchto mocností do cirkevných vecí. Preto už v tých časoch žiadali mnohí, aby aj novokresťania prispievali na udržiavanie mis. staníc. V najnovšej dobe, keď podpora štátov pre misie takmer úplne vystala, vždy viac a viac sa uplatňuje ten názor, aby, kde je to len možné, v prvom rade sama cirkevná obec sa snažila zaokryť svoje potreby. Veriaci sa majú priúčať tomu postupne a šetrne, bez všetkého násilia. Propaganda to tiež žiada vo svojich pripomienkach na mis. predstavených. Môže sa to stať v naturáliách alebo štolárnych poplatkoch. Odporúča zaopatriť si aj nemovitosti, ktoré zabezpečujú stály dôchodok pre misie. Žiada, aby cirk. obce utvorily si zvláštne rady pre vedenie hmotných vecí. ⁸⁶⁾ Na mis. synodách

⁸⁵⁾ Luk. 10, 7. — I. Tim. 5, 18.

⁸⁶⁾ Collectanea s. Congregat. de Propag. Fide II. 21. 1346. — Str. 34. — 1870. I. 14-III. 19. 1893.

boly vyvesené uzavretia, primerané týmto predpisom Propagandy. Novokrestania týmto nariadením vyhovejú obyčajne naturálnymi darmi alebo osobnými prácami. Činia to ochotne a tešia sa, že aj oni môžu prispieť k spoločnému dielu, k miestnym potrebám svojej cirk. obce; k tomu však, aby mohli byť riadne zviazaní platí cirk. dané, potrebný je dlhší dejinný vývin aj tejto veci, keď aj u nich bude zavedená hierarchická organizácia v cirkevnom živote. Do toho času stále budú odkázaní na podporu svojich spolubratov tých krajín, odkiaľ im ju veriaci môžu poskytnúť, čo aj z lásky k nim vždy ochotne urobia.

Misiologia na univerzitách.

Vedecké metodické štúdiá mis. činnosti Cirkvi bolo už pripravené v posledných storočiach, vývin misiologie s hlbším pátraním každého mis. odvetvia sa však započal len v XX. storočí.

Nemeckí učitelia boli prví, ktorí venovali väčšiu pozornosť a úsilie vedeckému skúmaniu tohoto odvetvia teologie a dobyli pre misiologiu prvé katedry na nemeckých univerzitách. — P. R. Streit O. M. I. dal k tomu prvý podnet na mis. konferencii katol. sjazdu v Berlíne r. 1910, keď podal návrhy, aby sa v seminároch a na univerzitách zaoberali aj mis. štúdiami a aby sa požadovala katedra aj pre misiologiu na niektorej univerzite. Profesor Schmidlin už v školskom roku 1909/1910 mával prednášky na univerzite v Münstere o katol. misiách na územiach, podliehajúcich protektorátu Nemecka. V nasledovnom školskom roku bola tamže založená prvá katedra pre misiologiu, ktorej prvým profesorom sa stal Schmidlin. Tam bola utvorená aj Vedecká škola pre misie. V mis. prednáškach mu pomáhali profesor Meinhertz a Eberts, ktorí za tri roky prebrali všetky teoretické a praktické časti mis. vedy. Z ich poslucháčov stali sa mno-

hí profesormi misiologie v seminároch, najmä v mis. reholiach a tak sa širil záujem o mis. vedu po celej Európe. Druhá mis. katedra bola zriadená na univerzite v Mníchove r. 1919, kde prednášal profesor Aufhauser, tretia vo Würzburgu r. 1927 na čele s profesorom Beckerom. Vo Viedni r. 1933 prof. Thaurer SVD dostal poverenie v hodnosti privátneho docenta prednášať na univerzite o mis. vede.

Po Nemecku Rím to bol, kde boli zriadené na univerzitách aj mis. katedry. Prvá bola založená Benediktom XV. v kolégiu Propagandy r. 1920. — R. 1932 bol založený ústav misiologie, ktorý r. 1933 obdržal od Kongregácie štúdií nielen potvrdenie, ale aj povýšenie na fakultu kanonickú. Kurzy trvajú tri roky; poslucháči môžu byť prijatí po skončení bohosloveckých štúdií, na konci druhého roku skladajú licenciát a na konci tretieho roku doktorát *misiologie*. Na prednáškach pretriasané boli všetky teoretické a praktické problémy mis. života: mis. dogmatika, ekonomia spásy v Písme sv., mis. právo, dejiny svetových misií, mis. zemepis, etnografia, mis. bibliografia, mis. lekárstvo, lingvistiká a srovnávajúca veda náboženstva.

V tom čase bola založená aj na Gregoriánskej univerzite jezuitov fakulta pre misiologiu. Mis. štúdium aj tu trvá tri roky a poslucháči môžu tu tiež dosiahnuť stupeň doktorátu tejto vedy. Predmety sa zväčša srovnávajú s hore uvedenými na mis. ústave vedeckom kolégiu Propagandy. *Františkánske kolégium sv. Antona Pad.* v Ríme, ktoré je od r. 1933 pápežskou univerzitou, vydržiava jednoročný kurz misijný pre františkánskych bohoslovcov.

V Španielsku na pápežskej univerzite v Comillas od r. 1926 sa prednáša misiologia.

Vo Francúzsku r. 1927 na dvoch univerzitách zriadili katedru pre mis. štúdium: v Paríži a Lille, v Belgicku r.

r. 1928 v Louvaine (Löven), v Holandsku r. 1930 v Nimvegen, v Maďarsku v Budapešti (prednášky Dr. Wolkenberga), a v Ljubljane (r. 1933). — Na Slovensku prednáša misiologiu Dr. Karol Ďurček na Vysokej škole bohosloveckej v Nitre od r. 1941.

Keďže misie sú vitálnou otázkou celej katolíckej Cirkvi a šírenie viery na celom svete tvorí hlavný prostriedok dosiahnuť poslanie Cirkvi, aby bol »jeden ovčičník a jeden pastier«, je odôvodnené, aby sa misiologia aj ako veda prednášala na každom bohosloveckom učilišti na celom svete, ako je to už v Taliansku zavedené. Len keď budú bohoslovci v seminároch dostatočne poučení o veľkom význame mis. diela Cirkvi a o svojich povinnostiach účastníť sa na tomto diele, možno očakávať žiadúci rozkvet mis. hnutia aj u veriacich.

Misijné knihovne a múzeá.

I. Každá veda potrebuje primeranú osobitnú knihovňu. Ani misiologia nemôže byť bez takých knižníc tam, kde sa ako veda prednáša. Na niektorých miestach všeobecné knihovne majú už svoje oddelenie pre mis. diela, v hlavných mestách tvoria sa samostatné mis. knižnice. Ojedinele veľká je mis. pápežská bibliotéka v Ríme, počítajúca 30.000 sväzkov. Povstala na žiadosť Pia XI. z príležitosti mis. výstavy vo Vatikáne r. 1925. Pozostáva z veľmi cenných mis. diel bibliotéky vatikánskej, kongregácie Propagandy, mis. reholí a mis. predstavených. Je sverená dozoru a správe Propagandy, ktorá ju umiestnila v novej budove kolégia Urbanského na Janikule a pridela jej priestrané siene, vhodné aj k štúdiu mis. archívov a kníh. Diela sú cieľuprimerné rozdelené podľa rôznych mis. oddielov: misiologia teoretickodogmatická, apologetická, mis. metodologia, mis. spoločnosti, mis. lekárstvo, mis. personál domorodcov, misiografia, štatistika, geografia a bibliografia. Je tam sústredené celé bohatstvo mis. vedy.

V Ríme je viac knižníc, ktoré, keď aj neslúžia výlučne pre misiologiu, predsa obsahujú veľmi cenné diela, vzťahujúce sa najmä na misijné dejiny. Taká je národná bibliotéka Viktora Emanuela, knižnice kláštorov rôznych reholí, ako jezuitov, františkánov, dominikánov, kapucínov, karmelitánov. Knižnica Orientálneho pápežského ústavu má tiež cenné kolekcie východných prameňov.

Španielsko s Portugalskom boli po objavení nového sveta klasickými krajinami misijnými. Preto ich knižnice sú bohatými prameňami misiologie. Také sú: národná bibliotéka a knižnica akadémie v Madride, univerzitné knihovne v Seville, Barcelone, Salamanke, Valencii atď. V Portugalsku zemetrasenie r. 1755 zničilo kráľovsku bibliotéku františkánov a dominikánov a tým aj mnohé mis. dokumenty, predsa však zostaly v krajine viaceré archívy a diela, v ktorých sa opisuje mis. činnosť portugalských vierozvestov. — *Vo Francúzsku* sú pamätihodné mis. archívy cudzineckých misií v Paríži, ďalej knižnice lazaristov a jezuitov. — *V Nemecku* jezuiti zriadili bohatú mis. knižnicu v Bonne (Kath. Missionen). V štátnych bibliotékach v Mníchove, v Göttingen, Viedni a Berlíne tiež je mnoho mis. diel. — *Na Slovensku* v Nitre sa zakladá mis. knižnica. — *V Amerike* v univerzitných a iných knižniciach archívy sú bohaté na mis. dejiny americké, najmä v štátoch juhoamerických. — *V Číne* jezuiti majú cennú mis. bibliotéku v Shanghai.

II. *Misijné múzeá* majú tiež význam v šírení mis. záujmu a vedy. Kým knižnice sú prameňom pre skúmanie vied, múzeá okrem vedeckého významu znázornením predmetov vzbudzujú veľký záujem a obdiv o misie aj u laikov. Preto takmer každá mis. spoločnosť má v niektorom svojom ústave zariadené aj väčšie-menšie mis. múzeum, pozostávajúce najmä z predmetov, ktoré mis. členovia dotyčnej spoločnosti zaslali európskym a americkým kláštorom z pohanských krajov. Také mú-

zeum má napr. Spoločnosť Slova Božieho v Mödlingu, Steyli a počiatocné i v Nitre. Aj v mis. územiach sú bohaté múzeá, ktoré zriadili tamojší misionári, ako jezuiti v Shanghai, v Tietsine.

Najbohatšie a najhodnotnejšie kolekcie však má *Pápežské múzeum etnologické* v Ríme v Lateráne, založené Píom XI. po vydarenej mis. výstave. Pápež chcel i týmto svojím dielom vzbudiť záujem sveta o katol. misie, preto poveril zriadením múzea etnologa a mis. lingvistu P. Vi-liama Schmidta, veľkého učenca zo Spoločnosti Slova Božieho.

Záujem o mis. etnologiu a lingvistiku sa začal javiť u misiologov už koncom minulého storočia. Výsledok toho bolo r. 1906 založenie všestranného medzinárodného etnologického a lingvistického sborníka «Anthropos»⁸⁷⁾, ktorý pod vedením Spoločnosti Slova Božieho v Mödlingu v objemných sväzkoch uverejňoval hlboko vedecké štúdie misionárov a učencov z celého sveta a stal sa autoritou v tomto obore. Neskôr na viacerých miestach (Louvain, Tillgurg, Miláno, Luxemburg) bol vydržiavaný pod protektorátom kardinála Merciera t. zv. Týždeň náboženskej etnologie. Achilles Ratti, riaditeľ milánskej bibliotéky Ambrosiana, ktorá mala cenné starožitnosti a sbierky, najmä z Peru, už vtedy sa zaoberal s myšlienkou podporiť túto akciu založením primeraného veľkého mis. múzea. Čo vtedy nemohol uskutočniť, to previedol skvele ako misijný pápež. Najbližší popud k realizovaniu jeho plánu dal mu veľký úspech misijnej výstavy vo Vatikáne r. 1925. Svojím Motu proprio zo dňa 12. XI. 1926 založil: Museo Pontificio Missionario etnologico. Za vedeckého riaditeľa ústavu vymenoval P. V. Schmidta SVD a za administratívneho správcu P. Ercole. Nasbierané drahocenné kolekcie z celého sveta boli umiestnené v 26

⁸⁷⁾ Tak bol pomenovaný na jednej porade na návrh košického biskupa Dr. Aug. Fischer-Colbrieho.

veľkých sieňach a 7 galériách v Lateráne. Múzeum bolo slávnostne otvorené 21. decembra 1927 92-ročným kardinálom-dekanom Vannutellim v zastúpení pápeža, ktorý v ten čas ešte nemohol opustiť Vatikán. Sekretár Propagandy a predseda múzea Marchetti-Selvaggiani obrátil sa na riaditeľov misií, predstavených reholí a mis. spoločností o prepustenie misijných charakteristických predmetov všetkého druhu na dôkaz »všeobecnej misijnej činnosti v Cirkvi«, aby prostredníctvom prvého múzea veľkého štýlu bola vzbudená spolupráca a horlivosť pre vznešené úlohy sv. misií.

Múzeum sa rozdeľuje na tri čiastky, z ktorých prvá poukazuje na všeobecnosť misií v čase, t. j. ich nepretržitú činnosť cez všetky storočia až po dnešné dni. Táto časť teda zobrazuje misie v ich *minulosti*. Druhá, a to hlavná časť, predstavuje mis. dielo v *prítomnosti* a znázorňuje katolicitu Cirkvi v *priestore* na celom svete, ako sa teraz rozširuje vo všetkých svetadieloch. Tretia časť vyzdvihuje významnejšie vzhľady misií syntetickými sbierkami a tým poukazuje na praktickú prípravnú prácu misií v budúcnosti. Na I. poschodí sú umiestené predmety, vzťahujúce sa na ázijské národy, ktoré majú dosť vyvinutú kultúru; v sieňach II. poschodia sú sbierky z Afriky, Oceánie a Ameriky, kde sú národy na nízkom stupni civilizácie a na schodoch, vedúcich z prvého poschodia na druhé, ako aj na chodbe sú misijné kolekcie z Indonézie, od národov primitívnych. Stretáme sa tu aj s bohatou sbierkou katechizmov a školských učebníc v rečiach domorodcov so vzácnymi sochami a obrazmi domorodých umelcov, prispôsobivších sa kresťanskému umeniu. Zaujímavé sú najmä obrazy Matky Božej z celého mis. sveta a obrazy japonských mučeníkov od katolíckych domorodých maliarov. Cenné sú i veľké prehľadné štatistické obrazy o každom odvetví misijného života u pohanských národov. — Múzeum má mnoho ná-

vštevnikov, tak učencov ako aj z ľudu, katolíkov i ne-
katolíkov, ktorí všetci dojatí prehojným bohatstvom mi-
sijnej činnosti Cirkvi s obdivom alebo aspoň s uznaním
opúšťajú dom, znázorňujúci všeobecnosť a veľkosť Cirkvi
katolíckej.

II. Predmet svetových misií.

»Idte a učte všetky národy a krstite ich...«¹⁾

»Idte do celého sveta, kážte evanjelium všetkému stvoreniu...«²⁾

V tomto rozkaze Božského Misionára, Pána Ježiša, je obsažený všeobecný predmet svätých misií, a tým je v smysle jeho ustanovenia celý svet, všetky národy, každý človek bez výnimky. Všetky národy majú teda právo a povinnosť vstúpiť do jeho Cirkvi, do jeho kráľovstva. Tak sme to i v I. sväzku tohto dieťa obšírne rôznymi dôvodmi nepodvratne dokázali, keď bola reč o univerzalizme spásy ľudskej, ktorý vylučuje každú výnimku v tomto ohľade.

V širšom smysle slova všeobecný predmet misií tvoria ľudia, ktorí sú v Cirkvi ako aj mimo nej; tamí, aby vo svätej viere zotrvali a v nej sa zdokonaľovali, títo, aby sa zo svojho bludu obrátili a do Cirkvi katolíckej vstúpili. Rozoznávame teda *vnútorné* misie, ktoré sa starajú o veriacich, žijúcich v lone Cirkvi katolíckej (v Kristovom ovčinci) a *zovnútorne*, cudzinecké misie, ktoré sa usilujú získať pre Cirkev ľudí, žijúcich mimo nej.

Títo sú však nie v jednakej vzdialenosti odvrátení od nej. Rozkočníci (schizmatici ruskí, srbskí, grécki, rumunskí atď.) stoja k nej bližšie ako krivoverci (heretici, napr. protestanti) a títo zas bližšie ako židia a mohamedáni. Títo poslední ako monoteisti sú od nej nie tak vzdialení ako pohania, polyteisti.

Tak u protestantov ako aj u katolíkov bola dlho pretriasaná teoretická otázka, či totiž len pohani tvoria predmet misií a či aj tí inoverci, ktorí hoci sú kresťania alebo

¹⁾ Mat. 28, 19.

²⁾ Marek 16, 15.

monoteisti, predsa nie sú alebo plnoprávnymi alebo nie sú údami katolíckej Cirkvi, t. j. všetci nekatolíci. Protestantí spisovatelia za koloniálnu misiu považujú starostlivosť o svojich veriacich, žijúcich v cudzine, za kontinentálnu misiu však starosť o svojich veriacich v Európe, za domácu misiu (home-misiu) snaženie obrátiť bezcirkevne žijúcich alebo nevercov, za pohanské misie šírenie viery medzi pohanmi. Warneck a Grundemann (protestanti) pod misiami rozumejú len úsilie obrátiť tých, ktorí nie sú ešte kresťania. Warneck zazlieva katolíkom, že pri všeobecnom ponímaní a užívaní slova »misie« kladú protestantov na tú istú úroveň ako pohanov. Isté je, že katolícka Cirkev všetkých nekatolíkov, ktorí sa mimo nej nachádzajú, usiluje sa získať pre pravú vieru a v tomto smysle mnohí katolícki spisovatelia zahrňujú do mis. činnosti Cirkvi aj schizmatikov, bludárov atď. Gregor XV. v bulle »Inscrutabili« (1622) vyhlasuje za poslanie Cirkvi, že má získať pre jednotu viery nielen pohanov, ale aj kresťanov inej viery, a v tomto smysle užíva vo všeobecnosti slovo »misie«, zriaďuje kongregáciu Propagandy, ktorá túto úlohu Cirkvi tiež zdôrazňuje v prvom svojom obežníku ap. nunciom.³⁾ V tomto smysle sa vyslovujú mnohí katolícki spisovatelia tak v minulosti⁴⁾ ako aj v novšej dobe⁵⁾, iní však ako František Schwager SVD⁶⁾, A. Krose SJ⁷⁾ a Schmidlin⁸⁾ sú tej

³⁾ Podľa kánona 1350 cirk. zákonníka biskupi a farári majú mať na starosti aj nekatolíkov svojej diecézy, poľažne svojej farnosti (t. j. starať sa o ich prinavrátenie do Cirkvi).

⁴⁾ *Gubernatis O. M.: De missionibus inter infid. I. 16. Rovenius: De missionibus ad procurandam fidem, Raymundus Caron: Apostolatus evangelicus, Vericelli: Quaest. morales de mis.*

⁵⁾ Wittmann: *Die Herrlichkeiten d. Kirche*, Fr. Wernz, Th. Grentrup: *Ius mis.*

⁶⁾ *Düsseldorfer Missionskursus.*

⁷⁾ *Kath. Missionsstatistik.*

⁸⁾ *Einführung in die Missionswissenschaft.*

rozhodnej mienky, že slovo »misie« máme užívať len v užšom smysle, t. j. na označenie šírenia viery medzi pohanmi, lebo to najlepšie zodpovie aj rozkazu evanjelia aj všeobecnej rečovej zvyklosti. Týmto však najmenej chcjú popierať, že v širšom smysle slova všetci inoverci tvoria predmet mis. činnosti, ale len poukazujú na veľký rozdiel medzi pohanskými misiami a mis. činnosťou medzi inovercami-kresťanmi.

Misijné územie.

Na mis. predmet môžeme hľadiť s miestneho alebo osobného stanoviska. V prvom smysle mis. predmet je to územie, na ktorom sa mis. činnosť koná, v druhom ohľade tvoria mis. predmet tie osoby alebo národy, ktorým sa hlása evanjelium. Katolícke misie sú v pravom smysle slova *svetové misie*, pretože sa rozprestierajú na celú zem, na každú jej čiastku, kde ľudia bývajú a vzťahujú sa na každú osobu pokolenia ľudského. Ježiš Kristus je Pánom neba i zeme, »jemu je daná všetka moc na nebi i na zemi«⁹⁾, preto má právo a moc kráľovstvo svoje (duchovné) rozšíriť vo všetkých svetadieloch. Cirkev, ktorá ho na zemi zastupuje v jeho učiteľskom, kňazskom a veľpastierskom úrade, od neho samého dostala moc, právo a povinnosť založiť postupne jeho kráľovstvo na celom svete, aby bol »jeden ovčinec a jeden pastier«. Jednu čiastku ľudstva (viac ako šiestu čiastku) už podmanila pod jeho »sladké jarmo«, ostatné sa jej tiež istotne podarí, keďže je to vôľa Božia. Asi polovica pokolenia ľudského stone ešte pod ťažkým bremenom pohanstva, títo sú najviac poľutovania hodní, im treba najprv priniesť svetlo evanjelia. Títo tvoria v prvom rade predmet činnosti našich misionárov; katolícki veriaci však, či už obrátení z pohanstva alebo ta presídlení, vlastne sú len predmetom misií vnútorných, t. j. riadnej pastoračnej práce

⁹⁾ Mat. 28, 19.

svojich duchovných, ktorí ich vo viere katolíckej udržujú a zdokonaľujú.

Podľa konštitúcie Pia X. ¹⁰⁾ a cirk. zákonníka ¹¹⁾ misijným územím je ten kraj, kde riadna cirk. hierarchia ešte nie je zriadená, kde je teda cirk. život ešte v misijnom stave a kde práve preto kongregácia Propagandy má právomoc nad správou cirk. života. Kánon 252 dodáva, že i tie kraje sú podriadené právomoci Propagandy, v ktorých je síce zriadená hierarchia, ale ktoré sú ešte v počiatočnom stave vývinu cirk. života: *adhuc inchoatum aliquid praeseferunt*, — ako sa citovaný kánon vyslovuje.

Vzťahuje sa to nielen na isté hmotné nedostatky pri zariadeniach a ústavoch cirkevných, ale znamená to obyčajne, že tam niet ešte domorodého kňazstva alebo len málo, a to bez vedenia domorodej hierarchie. Prakticky ten kraj a to územie sa menuje misijným, ktoré je spravované kongregáciou Propagandy, t. j. podlieha jej právomoci. Sú však aj tu isté výnimky. Stalo sa to historickým vývinom, že niektorý úplne nekatolícky kraj bol vyňatý zpod právomoci Propagandy a naopak niektoré územie, kde žije mnoho katolíkov, pripadlo do správy Propagandy (niektoré kraje v Európe a v Amerike).

Sú však ešte i teraz niektoré väčšie-menšie priestory, obývané pohanmi (v Ázii, Austrálii), kde sa evanjelium ešte nehlása pre ťažký prístup alebo nepriateľské chovanie sa divokých kmeňov. Niektorí až veľmi ideálne smýšľajúci, ale pritom málo obozretní priatelia misií boli tej mienky, že evanjelium treba šíriť naraz všade na celom svete i v tých ťažko prístupných krajoch, i u tých pre Europeanov najnebezpečnejších národov, ba boli i takí horlivci-optimisti, ktorí sa domnievali, že obrátenie celého sveta na kresť. vieru môže sa previesť za jednu generáciu (*evangelisation of the world in this generation*).

¹⁰⁾ *Sapienti consilio.*

¹¹⁾ Kánon 252, § 3.

Niektorí vo svojej prehnanej horlivosti skutočne aj urobili také krkolomné pokusy, ich podujatia sa však nepodarili a obyčajne sa skončili bez úspechu, smrťou vierozvestov.

Sv. stolica a v jej zastúpení kongregácia Propagandy oveľa ráznejšie, obozretnejšie a trpezlivejšie posudzuje možnosti a spôsoby šírenia viery, keďže má v tomto ohľade mnohostoročné skúsenosti. Najprv dôkladne uváži všetky možnosti a okolnosti a na nové územie len vtedy vyšle misionárov, keď je na základe aj prirodzených predpokladov odôvodnená nádej, že tam budú mať pravdepodobne prv-neskôr želateľné úspechy. Nie je to náznak bojzlivosti pred hroziacim nebezpečenstvom, — Cirkev vždy mala a bude mať svojich hrdinov a mučeníkov pri hlásaní viery, — ale len odôvodnenou obozretnosťou, aby sa nestrácaly zbytočne misionárske sily, ktoré sú inde potrebné.

Pri šírení viery Propaganda týchto zásadných smerníc sa pridrižava: 1) Vybrať si vždy tie najvhodnejšie miesta pre mis. činnosť; 2) Postarať sa všade o to najvýhodnejšie mis. stredisko, odkiaľ sa celé okolie najľahšie dá spravovať a mis. činnosť ďalej šíriť.

K dosiahnutiu prvého cieľa tieto ohľady sú smerodajné: 1) Treba si voliť v prvom rade územia, ktoré svojou veľkosťou a hustotou obyvateľstva poskytujú pre misie viac výhod, ako kraje uzavreté a málo obývané. Veľké územia ako je Čína, Amerika, treba však rozdeliť na menšie okresy, aby bol prístup k jednotlivým častkam ľahší a správa okresov jednoduchšia. — 2) Tým národom, kmeňom, kde je väčšia kultúra, naturalny sklon a túžba po pravde, kde sú pomery konsolidovanejšie, treba dať prednosť pred necivilizovanými, kde je výsledok mis. práce neistý. — 3) Načim využiť niekedy aj príhodnú chvíľu, kde je lepšia príležitosť priblížiť sa niektorým nebezpečným krajom a národom. —

4) Raz zaujaté mis. územie neslobodno opustiť napriek dočasným, priechodným ťažkostiam a neúspechom. Prihodilo sa, že misionári, znechutení dlhotrvajúcimi neúspechmi, navrhli svojim predstaveným i Propagande ponechať pohanov svojho okresu ich osudu a zatvrdilo sti, no predstavení nevyhoveli ich žiadostiam a povzbudili ich vytrvať na svojich pozíciách, kým nepríde čas žatvy. (Tibet).

Tieto smerodajné zásady pri voľbe mis. územia boli známe a aplikované už v apoštolských časoch. Sv. Peter, hlava Cirkvi, vyvolil si za stredisko svojho účinkovania najprv Antiochiu, najvýznamnejšie mesto v Malej Ázii; neskôr centrum rímskej ríše a celého sveta, Rím, a odtiaľ riadil Cirkev. Sv. Pavol ap. tiež vyhľadával strediská gréckej kultúry v rímskej ríši; najprv kázal v židovských diasporách, potom sa obrátil na vzdelanejšie triedy, nezanedbávajúc pritom ani ženy, ani vojakov, ani otrokov. -- V stredoveku Cirkev zo svojho veľkého strediska, z Ríma, riadi misie, po páde pohanskej ríše k barbarským, života schopným národom vyslala svojich vierozvestov (sv. Gregor Veľký, Patrik, sv. Augustín, sv. Bonifác atď), ba aj do Číny, Mongolska a štátov izlamom podrobených.— V Novom veku, keď sa objavia nové zeme a nové národy, misionári použijú premávkové prostriedky koloniálnych štátov a bezpečnosť nimi poskytnutú pri hlásaní evanjelia, ba aj ich podporu, nakoľko sa to srovnáva s cirkevným právom a mis. záujmom. Pritom však nezanedbávajú ani druhú zásadu, že získané kraje treba rozdeliť na okresy, zakladať naturálne strediská, tam sústrediť hlavnú prácu a odtiaľ sa dostať k územiám, ešte nevydobytým pre evanjelium. To vidíme uskutočňovať sa v juhoamerických štátoch, v Číne, na Filipínach, v Kongu. Propaganda v každom svetadieli zriaďuje najprv mis. stanice, potom apošt. prefektúry, apošt. vikariáty a konečne,

kde jestvujú už k tomu potrebné predpoklady, aj diecézy s riadnou cirk. hierarchiou.

Tu sa nám vynorí iná otázka, či sa totiž misionári môžu prispôbiť pri šírení viery rozličným zvykom, mravom a smýšľaniu pohanských národov a v akej miere. O zákonoch a pravidlách tejto *akomodácie* (adaptácie) treba nám v osobitnom odstavci pojednať.

O prispôbení sa (akomodácii) pri šírení viery.

Spory, ktoré sa o tejto chŕlostivej otázke v dejinách svetových misií v Číne a Indii odohraly, sme už obširne na patričnom mieste opísali. Tu teoreticky chceme prebrať tie zásady a smernice, ktoré sa ako ustálený výsledok týchto bojov vytvorily.

Hlavný cieľ mis. činnosti vierozvestov všade je ten istý a nezmeniteľný: získať všetky národy a všetkých ľudí pre kráľovstvo Kristovo hlásaním evanjelia a vôle Božej taktiež aj užívaním prostriedkov milosti Božej. Na tejto ceste stavajú sa však misionárom veľké prekážky, odlišné podľa náboženských, etnografických, kultúrnych a sociálnych pomerov a zvykov rozličných pohanských národov. Tieto treba niekedy odstrániť, inokedy ich možno ponechať a prípadne použiť v záujme hlavného cieľa mis. diela. Čo sa zrejme protiví zásadám viery a mravov, (ako napr. príznaky modloslužby, mnohoženstvo), tam je vytvorené každé prispôbenie sa misionárov; kde sú však len čisto národné, spoločenské alebo rodinné zvyky bez toho, že by tie odporovaly náuke Kristovej a nariadeniam cirkevným, tam misionár nemá pochybnosti pri ich ponechaní aj u novokresťanov. Sú však i spleťté prípady, kde sa rozchádzajú mienky misionárov, a vtedy je potrebné rozhodnutie rímskej kúrie, ktorá je smerodajná pre všetkých misionárov, hoci by sa to aj protivilo presvedčeniu niektorých veriacich. — Okrem týchto zvyklostí majú inoverci a pohani i také vlastnosti, mravné predpisy a ná-

boženské nazeranie, ktoré treba len zdokonaľovať a do správnej koľaje priviesť, a tie potom slúžia za podklad kresť. práv a mravných zákonov evanjelia. To sa ľahko dá vysvetliť tým, že »anima humana est naturaliter christiana« (ľudská duša je od prírody kresťanská), že hlavné základy Desatora sú hlboko vštepené i do srdca pohanov, že tradíciou sa zachovaly mnohé náboženské pravdy aj u pohanov. Tak »nezabiješ, nepokradneš«, je mravnou normou aj pohanského života, láska k rodičom, modlitba, pôst a almužna sú známe nielen u mohamedánov, ale u každého pohanského kmeňa, keď aj nie jednako jasne u všetkých. Mnohoženstvo je však veľkou prekážkou najmä pri obrátení pohanských pohlavárov, keďže Cirkev zo zásady monogamie nemôže popustiť ani pre výhody, ktoré by jej z toho plynuly. V takýchto náukách a zákonoch je teda akákoľvek akomodácia nemožná.

Akomodácia (prispôsobenie sa) je teda ten spôsob (postup), misionára, ktorým v účtivosti má všetky národné, náboženské, mravné a spoločenské hodnoty inovercov, ba ich aj zdokonaľuje, zošlachťuje a použije vo svojej mis. práci, jestli sa len zásadám kresťanstva neprotivia.

Veľkí misionári, ako sv. Pavol, sv. František Xav., sv. Augustín, sv. Bonifác a v novej dobe P. Ricci, P. Nobili atď. vždy použili túto rozumnú metódu pri šírení viery, aby tým ľahšie mohli získať pre Krista všetky národy. Sv. Pavol napr. Korintňanom píše: »Zostal som Židom ako Žid, aby som získal Židov... tým, ktorí boli bez zákona, ako by som bol bez zákona..., aby som získal tých, ktorí boli bez zákona. Slabým stal som sa slabým, aby som slabých získal. Pre všetkých stal som sa všetkým, aby som všetkých spasil. A to všetko robím pre evanjelium«. ¹²⁾ — Takto ponímal apoštol národov umenie a potrebu prispôsobenia sa ku všetkým národom vo veciach dovolených a z ohľadu kresťanského indiferentných.

¹²⁾ 1. Kor. 9, 20—23.

Cieľom správneho pochopenia a posúdenia otázky adaptácie potrebné je bližšie označiť a skúmať všetky tie náboženské, mravné, národné a sociálne pomery inovercov, ktoré majú vliv na šírenie viery a rozlišovať ich podľa toho, či sa srovnávajú s náukou Kristovou alebo sa jej protivia.

Hneď pri prvom pohľade na túto vážnu otázku musíme uznať, že najväčšou prekážkou úspešného účinkovania misionárov pri šírení kráľovstva Božieho sú tie rozličné náboženské bludy, s ktorými sa v každom nekresťanskom náboženstve stretáme, ktoré sa diametrálne protivia hlavným pravdám katol. viery a v ktorých práve preto nemožné je sblíženie a akodomácia zo strany misionárov.

Najprv opíšeme vznik, rozšírenie a bludné učenie tých nekresťanských náboženstiev, ktoré sú na zemi najviac rozšírené a ktoré odstrániť je hlavným cieľom misií. Nebudeme sa tu teda zaoberať rozličnými sektami protestantizmu, stojacími na všeobecnom podklade kresťanstva, ale len s nekresťanskými náboženstvami, počnúc od judaizmu až po príšerné bludy primitívnych národov, lebo v užšom a všeobecnom smysle slova len nekresťanské národy tvoria skutočný predmet misijného diela Cirkvi katolíckej.

1) JUDAIZMUS.

(Židovstvo.)

Od opisovania pôvodu a náuky židovského náboženstva tu upustíme, lebo sú dobre známe každému a sústavu i cieľ židovského náboženstva sme už dostatočne opísali v I. sväzku tohto diela. Izraeliti (Židia) boli vyvoleným národom v Starom zákone a ich náboženstvo, samým Bohom zjavené, bolo vtedy pravé. V Novom zákone, keď sám Syn Boží založil najdokonalejšie náboženstvo, židovská náuka stratila svoj podklad a právo jestvovania a tak musela ustúpiť najdokonalejšiemu dielu Božiemu, tak ako mesiac musí ustúpiť, keď sa na oblohe nebeskej zjaví

slnko a oveľa účinnejšie ožiaruje zem. Hoci apoštoli, prví hlásatelia evanjelia, boli Židia, predsa veľká väčšina židovstva nepochopila svoje povolanie, sprotivila sa vôli Božej a vo svojej fanatickej zatvrdlivosti obrátila sa s hnevom a nenávisťou tak proti Synovi Božiemu ako aj proti jeho sv. Cirkvi. Pre ich tvrdošijnosť a nesmierne hriechy zastihol ich trest Boží podľa predpovede Pána Ježiša už r. 70 po Kr., keď Rimania spustošili ich sväté mesto a krajinu a rozprášili ich po celom svete. Od toho času bez strediska svojho národného a náboženského života po všetkých krajinách v nepatrnej menšine žijú a so svojim neodôvodneným a beznádejným pridržaním sa Starého zákona ako aj slepou negáciou kresťanstva sú nepriamym dôkazom Nového zákona. V takom stave majú zostať bez podstatnej zmeny až do konca sveta, keď im závoj spadne s očí a ich zbytky budú zachránené a vliate do Cirkvi Kristovej. Boly pokusy najmä v Španielsku a v Itálii priviesť ich do Cirkvi, no, až na malú výnimku, bez očakávaného výsledku. V každom veku i v terajšej dobe stávajú sa úprimné obrátenia v každej krajine, z ktorých Cirkev má vždy radosť, no sú to len výnimočné prípady. Ich fanatizmus a zaslepenosť stáva sa priehradou a prekážkou i kultúrneho splynutia s kresťanskými národami. ¹³⁾

Hoci hmotne takmer všade patria k bohatším vrstvám obyvateľstva, predsa všade sú osihotení a po uplynutí 19 storočí všetci spolu na celom svete netvorí ani len jedno procento (0.8%) pokolenia ľudského. Ich viera a smýšľanie je všade stotožnené a spiate s ich národným pôvodom, s ich rasou. Nemajú nijakého výhľadu, že by sa ich počet mohol zväčšiť prijatím ich viery (obriezku) z iných

¹³⁾ Cirkev na Veľký piatok sa modlí aj za ich obrátenie »ut Deus et Dominus noster auferat velamen de cordibus eorum, ut et ipsi agnoscant Dominum nostrum Jesum Christum.« V niektorých krajinách sú náboženské spolky, ktorých členovia sa modlia za obrátenie Židov. V Belgicku majú aj spoločné bohoslužby.

národov. Ani len prozelytov nemajú, čo bolo v Starom zákone častým zjavom.

Na celom svete vyznavačov židovskej viery je (podľa sčítania z r. 1931) : 15,044.641, a to

| | |
|------------------------|-----------|
| v. Europe | 9,282.079 |
| v. Ázii | 572.055 |
| v. Amerike | 4,623.115 |
| v. Afrike | 542.609 |
| v. Austrálii | 24.783 |

Najviac Židov je v týchto štátoch: Spojené štáty americké: 4,228.000; Rusko: 2,672.000; býv. Poľsko: 2,845.000; Veľká Británia: 720.000; Francúzsko (i s kolóniami): 583.000; Nemecko: 564.000; bývalé Česko-Slovensko: 400.000; Maďarsko: 476.000; Rumunsko: 900.000. Primerane je ich najmenej v Číne: 12.000.

2. IZLAM.

K monoteistom (vyznavateľom jedného Boha) treba pripočítať aj prívržencov izlamu, čili mohamedánov (muzulmánov). Zakladateľom tejto hodne rozšírenej viery bol Mohamed. Narodil sa v Mekke r. 570. Zpočiatku bol pastierom, neskôr obchodníkom. Na svojich cestách po Sýrii a Palestíne oboznámil sa povrchne s judaizmom a kresťanstvom a tak utvoril akúsi miešaninu nábožen-skú z pohanstva, židovstva a kresťanstva. Ako 40-ročný muž mal v epileptických záchvatoch videnie, v ktorom vraj zbadal anjela, volajúceho k nemu: »Ó, Mohamede, ty si opravdu prorok najvyššieho Boha a ja jeho anjel Gabriel.« Podobné videnia ho posilnily v mienke, že je Bohom vyvolený muž k založeniu novej viery a k podmaneniu sveta. Dával naznačiť to, čo mu bolo vraj zjavené a z týchto záznamov jeho nástupca Abu Beker so-stavil Korán, posvätnú knihu mohamedánov v 114 hla-vách. Keď bol v Mekke svojimi krajanmi prenasledova-ný, utiekol r. 622 do Mediny. Tento útek stal sa zákla-

dom mohamedánskeho letopočtu (hedžra). V Medine z náboženského blúznivca stal sa vodcom lúpežníckeho vojska, vyhlásil proti »nevercom« krvavý boj za svätú povinnosť a napádal karavány a susedné kmene mečom. R. 630 aj Mekka ho uznala za proroka a vodcu. Jeho moc rýchlo rástla a pred smrťou bol pánom celej Arábie. Mal 11 žien a celý húf otrokýň. Zomrel v 62. roku svojho života, keď chystal výpravu do Sýrie.

Izlam (odovzdanie sa do vôle Božej), ním založené náboženstvo, je suchopárny deizmus, smiešaný z prvkov pohanstva, kresťanstva a židovstva, ktorého hlavnou pravdou je: Niet Boha okrem Boha a Mohamed je jeho prorokom. — Stredom muzlimského sveta učinil prorok jeden kameň, zvaný »Kába« (asi meteorit), ktorý podľa ich legendy anjel Džibril sniesol s neba do Mekky a ku ktorému každý veriaci je povinný aspoň raz v živote vykonať púť. Každý krok smerom ku Kábe učinенý smýva jeden hriech.¹⁴⁾ Mohamedáni veria vo vzkriesenie mŕtvych; ich nebo však vypadá pozemsky a smyselne. Zlí sú po smrti trápení ohňom 70 krát silnejším, ako je pozemský. Veria v dobrých a zlých duchov. Každý muzlim má 160 strážnych duchov. Korán zakazuje piť víno a jesť bravčové mäso. Predpisuje modlitbu, pôst, almužnu a mierne zachádzať s otrokmi. V ich mravouke sú teda aj ťahy šľachetné, prevzaté z kresťanstva. Mnohoženstvo, smyselnosť, krvilačnosť ostanú však škvrnou ich morálky. Prorok príkladom svojho života, výslovným povolením štyroch žien a ľubovoľného počtu otrokýň, prispôbil sa ľudským vášňam a tým pritiahol mnohých do svojho tábora. K rozluke manželstva stačí i ten najmenší dôvod.¹⁵⁾

¹⁴⁾ Pútnici aj teraz 7-krát obchádzajú Kábu, 3-krát behom, štyrikrát voľným krokom a pobožkávajú tento kameň, ktorý, keď s neba spadol, skvel sa vraj ako kryštál, ale bozkávaním od hriešnych ľudí sčernel.

¹⁵⁾ Napr. stačí, keď žena v noci chrápe.

Jeden charakteristický ťah Izlamu je fatalizmus, t. j. veria, že Allah predurčil každému všetky osudy jeho života, na čom sa nič nedá meniť slobodným rozhodnutím vôle.

Prorok rozkázal svojim prívržencom, aby proti ino-
vercom bojovali bezohľadne zbraňou, a tak šírili vieru
s veľkým pohrdaním svojho života, lebo na osude života,
určenom Allahom, i tak sa nič nedá meniť a kvapka krvi
vyliata na bojišti má väčšiu cenu ako dvojmesačný pôst;
padlým bojovníkom sľuboval preveľkú odmenu v raji. —
Tomuto možno pripisovať zriedkavý fanatizmus a entu-
ziazmus, ktorým sa vrhli Arabi na svojich nepriateľov a
tie neobyčajne rýchle úspechy v Ázii, Afrike a Europe,
ktoré však znamenali pre kvitnúce kresťanstvo v tých
krajinách nesmiernu škodu, niekde až katastrofu.

Arabské panstvo sa šírilo ako požiar v Perzii, byzant-
skej ríši, Sýrii a Afrike. I Jeruzalem dobyli a vystavili
tam veľkú mešitu, zvanú Omarovu. Staroslávne Kartágo,
sídlo afrických metropolitov, bolo úplne vyvrátené. Kre-
šťanstvo bolo v Ázii a Afrike takmer úplne vyhubené.
Miesta, posvätené životom a smrťou Syna Božieho, účin-
kovaním apoštolov, sv. Augustína, Atanáza atď., boly za-
piavené izlamom a niekoľko sto biskupských sídel s ti-
sícimi kláštormi zničených. Mohamedáni prešli potom aj
do Európy, zaujali aj Carihrad, Balkán, Uhorsko, a len
pri Viedni boli zastavení. Na západe podmanili si Špa-
nielsko a chystali sa zničiť kresťanskú kultúru v celej
západnej Europe, keď boli r. 732 pri Poitiers v Galii Ká-
rolom Martellom na hlavu porazení. Medzitým dostali sa
aj na ďaleký Východ, do Indie, Turkestánu, Číny, Siamu
a na ostrovy.

Počet mohamedánov na celom svete sa teraz odhaduje
na 248 miliónov. Izlam teda patrí k najrozšírenejším ná-
boženským spoločnostiam a keď aj nie mečom ako pred-

tým, ale svojou povrchnou vieroukou, morálkou, lahodiacou ľudským náruživostiam a fanatizmom, je stályra nebezpečenstvom pre kresťanstvo. Mohamedána je oveľa ťažšie obrátiť na kresťanskú vieru ako pohana pre jeho fanatickú zaslepenosť. Napriek tomu z arabských mohamedánov už asi 2% Arabov vstúpilo do katolíckej Cirkvi.

Západná Ázia, severná Afrika a východná India s Jávou, sú najvýznamnejšie centrá izlamu.

V *Turecku* je 12,600.000 mohamedánov (92% obyvateľstva). Od r. 1926 izlam už nie je úradným (štátnym) náboženstvom a kalendár gregoriánsky je tu tiež platný; abeceda latinská tiež vytláča arabskú.

Sýria má síce svoje pevné kresťanské centrum v Libanone, ale 77% obyvateľstva je mohamedánske.

Palestína v 70% je mohamedánska. Jeruzalem tiež uznávajú za svoje sväté mesto.

Arábia a Irak patria muzulmanom. To isté možno tvrdiť aj o Irane a Transjordánsku. V Bagdade majú aj univerzitu.

V ázijskom *Rusku* (sovietskom) je vyše 17 miliónov mohamedánov, v Tibete 30.000, v Afganistane 6 miliónov, v Indii 69,000.000, na Ceylone 308.000, v Indočíne a Siame 2 milióny, v Číne a Turkestane 7,700.000, na Filipínach 443.000.

V *Afrike* majú pevnú pozíciu. Tak Alžírsko počíta vyše 5 miliónov muzulmanov, Tunis 2 milióny, Maroko 4,600.000, Egypt vyše 11 miliónov. Tu majú aj univerzitu v El-Azbare s 10.000 poslucháčmi. V anglickom Sudane je ich vyše 4 milióny, vo Východnej Afrike 1½ milióna, V Západnej Afrike 13 miliónov. V týchto krajinách anglická vláda zhovievavo sa chová oproti šíreniu izlamu. V centrálnej Afrike, kde katolicizmus zvlášte v Belgickom Kongu má pevnú pôdu, muzulmani tvoria len 4% obyvateľstva (asi 1 milión prívržencov), v Južnej Afrike 2% (¼ milióna).

V *Amerike* žije len niekoľko desaťtisíc muzulmanských emigrantov, zväčša robotníckej triedy.

V *Oceánii* na Jáve a Holandskej východnej Indii tvoria asi polovicu obyvateľstva (29 miliónov prívržencov).

V *Europe* okrem spomínaného už *Turecka* v balkánskych štátoch sú zakotvení následkom ich dlhého nadpanstva. V Albánsku tvoria 68% obyvateľstva (vyše ½ milióna duší), v bývalej Juhoslávii 11% (1,330.000 prívržencov), v Bulharsku 15% (690.000 veriacich), v Grécku 2% (180.000), v Rumunsku 1½% (250.000).

V ostatných štátoch Európy je len niekoľko tisíc arabských robotníkov.

Tieto dáta dosvedčujú, že izlam pre svoju stálu výbojnosť a nesmieriteľnosť s kresťanstvom tvorí veľmi ťažké pole pre vierozvestov vo všetkých uvedených krajinách a že priekopníci našej viery potrebujú vytrvalosti, húževnatosti a najmä stálej milosti Božej, aby skalnaté pole mohamedánskych krajov mohli preorať a pre vieru Kristovu zúrodniť.

3. BUDHIZMUS.

Zakladateľom budhizmu bol Guatama Siddhartha v VI. storočí pred Kristom, pomenovaný neskôr Budha (=osvietený 557—477). Podľa legendy v 29. roku, keď zazrel jedného mnícha, jedného starca, jedného chorého a jedného mŕtveho, zanechal rodinu a svetské radosti. V samote súc osvietený, uznal, že utrpenie je neodlučiteľné od života ľudského, dokiaľ sa človek viaže k bytiu, jeho radostiam a majetkom. Neďaleko Benáresu začal prvýkrát kázať svojim učeníkom o svojom osvietení, podľa ktorého človek, aby sa od trápenia oslobodil, má sa k životu apaticky chovať, každú túžbu po radoostiach a sláve v sebe udusiť a tak sa postupne dostať do nirvány, do úplného oslobodenia sa od tuzemského bytia. Budha vieroučné články nehlásal, jeho prívrženci jeho samého ctia ako božstvo v rozličných vyobrazeniach. V mravouke predpisuje dobrotivosť a milosrdenstvo k sebe a ku všetkým tvorom. Vyznavači budhizmu majú zachovávať týchto 5 príkazaní: 1) nezabíjať a ani neraniť žiadneho živého tvora, 2) neodcudziť majetok iného, 3) žiť čisto, t. j. zdržovať sa od obcovania s cudzími ženami, 4) zdržovať sa lži, pomlúv a podvodu, 5) neužívať opojných nápojov. V dokonalejšom stave vyznavači majú sa zdržovať od pokrmov mimo určený čas, ďalej svetských zábav (ako tancov, spevu) a márnivosti. Mnisi sľubujú zdržovať sa pohodlnej postele, potravín živočišných a zachovávať chudobu.

Prvé prikázanie zakladá sa na viere v sťahovanie duchov po smrti človeka do rozličných zvierat a rastlín kvôli očisťovaniu. — Mnísi mimo opísaných už pravidiel musia zachovávať 224 iných ešte prísnejších predpisov, ako vyznať sa verejne zo svojich chýb a konať pokánie. Mnísi sú najviac rozšírení v Tibete, kde majú svoje hierarchické zriadenie, závislé od Dalai Lámu. Ich moc pri riadení krajiny je veľká, preto aj misionári pri šírení kresťanskej viery stretajú sa tam s neobyčajnými prekážkami. V budhizme sa rozoznáva dvojaký smer: južný a severný; okrem toho má veľa rozličných siekt, medzi ktorými však niet podstatného rozdielu.

Budhizmus patrí k najrozšírenejším pohanským náboženstvám Ázie. Nielen v Indii, ale aj v Číne, Japonsku, na Ceylone má mnoho miliónov prívržencov, ktorých presný počet je ťažko podať pre jeho príbuzné vzťahy k ostatným ázijským náboženstvám. V Birme, Siame, v Kambodže a Laos budhizmus tvorí štátne náboženstvo a počíta 29 miliónov duší. V Indii (Hindustán), v Číne a Japonsku žije najviac vyznavačov tejto viery. V samom Japonsku je 71 tisíc budhistických chrámov a 35 tisíc kaplniek asi s toľkým počtom kňazov, kazateľov a učiteľov.

Jedna budhistická spoločnosť pokúsila sa aj v Európe založiť buňky tohto ázijského bezdogmatického bludu. Len málo prozelytov získala v Paríži, Londýne, Berlíne a Budapešti, kde si aj chrámy vystavili. — Počet budhistov na celom svete odhaduje sa na 160—210 miliónov. Široké pole práce pre našich misionárov!

4. KONFUCIZMUS.

Zakladateľom tejto náuky je Konfucius, pôvodne Kong Fou-tse, čo znamená filozof alebo majster. Tento v Číne zvelebovaný muž vlastne nezaložil nové náboženstvo, ale len sosbieral morálne, sociálne a politické náuky starých Číňanov a tie zostavil v jeden sústavný celok

pre čínsky národ. Pravidlá jeho náuky zostali pre Číňanov smerodajné cez 2000 rokov a boli základnými smernicami ich verejného a privátneho života.

Konfucius ¹⁶⁾ narodil sa r. 551 pred Kristom v Provincii Lu, (teraz Shantung). Ako 22-ročný začal vystupovať ako učiteľ, neskôr stal sa ministrom spravodlivosti v štáte Lu. Keď r. 495 bol nútený opustiť svoj úrad, vyhľadával dvory čínskych kniežat, všade šíriac svoje mravno-sociálne a politické zásady. Vrátiac sa do vlasti, po niekoľkých rokoch zomrel r. 479 pr. Kristom, oplakávaný svojimi početnými učeníkmi. Bol vrstovníkom Budhovým a Laotseovým. Svoje učenie napísal vo viacerých knihách, ktoré sa staly základňou mravného a politického života Číňanov za 2000 rokov. Nebol vo vlastnom slova smysle zakladateľom nového náboženstva. O záhrobnom živote nechcel počuť. »Prečo by sme sa mali starať o druhý svet —, hovorieval — keď ani tuzemský život nevieme dostatočne pochopiť«. On viac sobil starodávne praktické životné zásady Číňanov a systematicky im vyučoval a tak sa stal zbožňovaným učiteľom svojho národa. — Podľa jeho náuky človek sa narodí prirodzene dobrým, len prostredie ho pokazí. Preto hlása filantropiu, povedomie povinnosti, spravodlivosti a pravdivosti. Jeho prívrženci pripúšťajú raj pre dobrých, zamietajú však peklo pre zlých; klonia sa viac k pantheizmu, zvláštnu úctu preukazujú mŕtvym, zakazujú celibát, dovoľujú polygamiu a prikazujú lásku k bližnému. Vo verejnom živote žiadajú úctu a poslušnosť k vrchnostiam a k spoločnosti, sú za pokojné nažívanie v rodine a v národe. Svojho majstra zbožňujú pre jeho neobyčajne veľký vplyv na spoločenský a národný život Číňanov. V II. storočí pred Kristom začali stavať ko-

¹⁶⁾ Takto skrátli jeho meno P. Ricci SJ, slávny misionár a učenec v Číne.

stoly ku cti Konfucia v celej Číne. Každé mesto malo taký chrám s veľkou sochou národného majstra. Ta sa mesačne schádzali úradníci mesta, aby sa poklonili soche a obetovali pred ňou víno, jedlá a ovocie; okrem toho museli prinášať obety i duchom zomrelých a miestnych riek. Najväčšou slávnosťou čínskeho cisárstva bolo, keď cisár ako syn nebies v čas zimného a letného slnovratu v hlavnom meste prinášal obety Nebu a Zemi, čo len on mal právo konať; v iných dobách roka obetu konal na česť Slnka, Mesiaca, svojich predkov, duchov zeme, žatvy a hlavne Konfucia. Konfucizmus, čiže náuka Kong Kiao, udržal sa v Číne v nezmenšenej miere až do počiatku tohto storočia. Počet jeho vyznavačov medzi pohanskými bludmi bol najväčší (asi 340 miliónov v poslednej dobe). Jeho vliv však a lesk šírením eurupskej civilizácie rapídne začal upádať, až konečne pádom cisárstva a zavedením čínskej republiky r. 1912 zmenil sa na obyčajnú filozofickú náuku, ktorú Číňania pre jej 2000-ročnú tradíciu majú síce v úctivosti, ale najmä inteligenti zvláštny význam jej nepripisujú pre moderný vývin ríše. Úradné ceremónie konfucizmu pomaly prestaly, v prvom rade tie, ktoré len cisár mohol konať. R. 1934 nankingská národná vláda prehlásila, že Konfucius bol veľkým človekom, ktorého si treba vážiť, ale nie klaňať sa mu, a že konfucizmus bol školou filozofickou, a nie náboženstvom. Mladá generácia čínskych študentov si ho už neváži, ba ním pohŕda ako prežitou tradíciou a len v niektorých krajoch majú ho ešte vo vážnosti.

Kult Konfucia v Mandžúrii bol novou vládou uznaný len za civilný, a nie náboženský. Preto kongregácia Propagandy na žiadosť episkopátu Mandžúrie r. 1935 dovoľila katolíkom za istých podmienok účasť brať na takých civilných slávnostiach, kde tento kult sa považuje len za civilný a nie náboženský.

5. TAOIZMUS.

Táto náuka založená Lao-tsem («starý filozof») má meno od slova: tao=cesta, pravda, čo bolo názvom knihy ním napísanej v 5. storočí pred Kristom.

Taoizmus je bizarnou miešatinou hrubých povier a kultu bezpočetných bôžkov. Prívrženci tohto náboženstva veria v nesmrteľnosť duše, študujú alchýmiu a hvezdárstvo, majú svoje božstvá pre všetky sily prírody a pre všetko, čo môže byť predmetom ľudského poznania a osudu. Majú bôžkov pre rôzne nemoce, pre údy ľudského tela, pre narodenie a smrť, bohatstvo, šťastie, obchod, starobu, vojnu, pre vrchy, rieky, jazerá, ulice, hviezdy atď. Sošky týchto bohov sú vystavené v chrámoch taoistov. Zaklínanie zlých duchov je u taoistov veľmi časté, aby ich nebezpečný vplyv na domy, ulice, prírodu odstránili. Pri sprievodoch za dážď alebo dobré počasie používajú ceremónie, sprevádzané hrozným krikom a hudobným hrmotom. Ako budhisti veria v sťahovanie duší. Kňazov majú svetských a rehoľných. Na ich čele stojí »majster nebies« bez zvláštneho vplyvu. Taoizmus mal oveľa menší vplyv na život Číňanov ako konfucizmus a udržal sa len u nižších vrstiev ľudu.

6. HINDUIZMUS.

Táto náboženská forma patrí k najstarším vieram Indov. Pochádza z 2. tisícročia pred Kristom a aj teraz počíta asi 240 miliónov veriacich. Jej viera a mravoučné články boli naznačené v starodávnych sanskritských spisoch (Véda). Tieto sväté knihy predpisujú istú trojicu bohov: Brahma je stvoriteľ (odtiaľ aj meno brahmizmus); Višnu=zachovávateľ a Šiva=učiteľ. Okrem týchto hlavných bohov majú Indovia 10-tisíce menších bôžkov a preukazujú božskú úctu aj hadom, stromom, riekam a iným predmetom. Veria v sťahovanie duší a v budúce stelesnenie podľa dobrých alebo zlých skutkov. Ich sociálny poriadok a život sa zakladá na systéme roz-

ličných kást, ktorých je veľký počet. Pôvodne byly len štyri: brahmáni=kňazi, vojaci, sedliaci s obchodníkmi a sluhovia. Kasty komplikujú a sťažujú spoločenský život Indov, lebo ich členovia sú vzájomne izolovaní a majú zakázaný styk s členmi inej kasty, čo znemožňuje aj sociálnu podporu biednych vrstiev. Veľká je priepasť spoločenská najmä medzi vyššími kastami a najnižšími (pária), čo sťažuje aj šírenie kresťanskej viery, ktorá hlása rovnosť ľudí pred Bohom a účinnú lásku k chudobným. Zvláštny ťah hinduizmu je úcta ku kravám, ktoré zabiť je zakázané. Hinduisti prísne zachovávajú predpisy svojej viery a niektorí vo svojom asketizme upadajú do nerozumnej krajnosti. Od r. 1915 majú aj univerzitu v Benáres. Mimo Indie majú početných vyznavačov v Birme, na Ceylone, v Indočíne, v Oceánii a Južnej Amerike.

7. ŠINTOIZMUS.

Je to starodávne národné náboženstvo Japoncov. Skladalo sa pôvodne zo zbožňovania prírody, najmä slnka, a z úcty predkov. Od bohyně slnka pochádza vraj aj japonský cisár a duchovia národných hrdinov. Japonský ľud je považovaný za veľkú rodinu, ktorej osud je spiaty s cisárom. Je to teda vlastenecké náboženstvo Japoncov. Šintoizmus má dve formy: štátny a kultúrny šintoizmus.

Prvý bol zavedený r. 1868 ako súhrn úradných ceremónií, odlúčený od ostatných vierovyznaní a spravovaný ministerstvom vnútra. Funkcionári štátnych a národných chrámov (počtom 98) sú menovaní vládou, ostatných volia veriaci so súhlasom svetských úradov. Vo všetkých náboženských funkciách má sa pestovať hlboké vlastenectvo. V kultúrnom šintoizme vláda uznáva 13 siekt, ktoré sú závislé od nej a počítajú spolu vyše 17 miliónov veriacich, teda asi 30% z celého obyvateľstva, a majú vyše 100.000 chrámov. Ostatní Japonci sú vyznavačmi budhizmu, konfucizmu a hinduizmu.

HLAVNÉ NÁBOŽENSKÉ FORMY ZAOSTALÝCH PRIMITÍVNYCH NÁRODOV.

V Afrike, v Novej Guinei, Južnej Amerike žijú ešte primitívne národy bez civilizácie, ktorých náboženské nazeranie je tiež zaostalé, plné smiešnych povier a obyčají. Z týchto niektoré krátko opíšeme.

a) *Mágia*. Pod mágiou rozumieme rôzne tajné výrazy, činy a ceremónie, ktorými jednoduchí ľudia chceli vplývať na ľudí a prírodné sily, aby tým odstránili nejaké zlo, ako nemoc, nešťastie, smrť, alebo aby dosiahli zdravie, šťastie, bohatstvo atď. Medzi tými prostriedkami, ktorými to mienili docieľiť, niet, samozrejme, nijakej príčinnej súvislosti s cieľom, no, ľahkoverní ľudia v núdzi ľahko sa dali klamať čarodejníkmi, ktorí odpredajom amuletov, talizmánov a zaklínaním sľubovali to dosiahnuť, čo si ľudia želali. Tak chceli vyháňať zlých duchov z chorých, zo zvierat, škodiť nepriateľom a zabezpečiť si šťastie pre seba a rodinu. Nebolo dovolené dotýkať sa istých ľudí, zvierat, predmetov, ktoré im mohli škodiť a ktoré sa menovali »tabu«. — Mágia bola známa v staroveku v Babylónii, Perzii, Chaldei, Egypte, Grécku, ale aj teraz, najmä v Afrike u primitívnych národov. Takých bosorákov je veľký počet a bývajú veľkou prekážkou misionárom pri šírení viery z hmotných, zárobkových príčin, ako to už sv. Pavol skúsil na svojich misijných cestách.

b) *Totemizmus* nie je tak náboženskou formou u primitívnych národov, ale pozostáva viac v tom presvedčení niektorých pohanských kmeňov, že isté skupiny ľudí, ako rodiny, kmene, vrstvy, majú určitý úzky vzťah (príbuzenstvo) k niektorým zvieratám. Členovia týchto skupín často veria, že pochádzajú od týchto totemických zvierat a podľa nich sa aj menujú. Zakázané je také zviera zabiť a ním sa živiť. U niektorých kmeňov taký totem miesto zvierat nahrádzujú rastliny alebo nebeské zjavy.

Tieto národy alebo kmene nepreukazujú svojim totemom božskú úctu, neprinášajú im obete, nemodlia sa k nim, ale ich majú len vo zvláštnej úctivosti. V totemizme nectia pohania konkrétne veci ako pri fetišizme, ale isté triedy alebo druhy niektorej veci. Totem je svätý symbol daktorej triedy, t. j. kmeňa, a tí ľudia, ktorí ten istý totem majú, považujú sa za príbuzných.

c) *Animizmus*. V Oceánii, Indočíne, na Madagaskare, v Afrike a Amerike sú jednoduché kmene, oddané animizmu, t. j. viere (náboženskej mienke), že každá vec na svete, (nielen človek), má dušu, teda je oživovaná istou životnou silou, a to nielen zvieratá, ale aj rastliny, kamene, kovy atď. Niektorí ľudia majú vraj aj sedem duší, z ktorých niektoré sa usilujú človekovi škodiť.

Animisti na Madagaskare veria, že telo človeka aj po smrti chce žiť a hľadá k tomu spôsoby, preto ponechávajú mŕtvolám pokrmu a nápoje. V Afrike prinášajú duším zomrelých rôzne obety a prosby. V Južnej Amerike zomrelých považujú za škodlivých, pretože závidia živým ich šťastie života a chcú sa na nich pomstiť. Prívrženci animizmu však pritom veria aj v jednu najvyššiu duchovnú bytosť, ktorá stvorila svet a ku ktorej sa v nebezpečenstve modlia.¹⁷⁾

d) *Fetišizmus*. Tento názov najnižšieho stupňa náboženského nazerania primitívnych národov pochádza od portugalského slova »fetico«=kúzlo, čo zas povstalo od latinského slova facticius=rukami vyhotovený. Portugalčania týmto slovom označovali najprv modly černochovo v Senegambii. Fetišizmom rozumieme tú náboženskú formu divých kmeňov, podľa ktorej v istých hmotných

¹⁷⁾ Od tejto náboženskej formy zaostalých národov rozlišuje sa animizmus, hlásaný lekárom J. Stahlom (zomrel r. 1734), podľa ktorého rozumná (ľudská) duša pôsobí nielen v myslení a vôli, ale je aj princípom každého hnutia telesného života (*mens agit moem*), je i bez vedomia činná. Týmto spôsobom je aj nemoc duševným hnutím a duša je hojiteľkou všetkých chorôb.

predmetoch prebývajú ľuďom osožné alebo škodlivé božstvá alebo duchovia, ktorým preto prináleží náboženská úcta. U černochovej je taký fetiš kus dreva, kameňa, kliniec, ľudské vlasy, zuby, kosti, hrnce. Niekde si ľudia myslia, že v takých veciach prebývajú ich predkovia, ktorým patrí hlboká pocta. — Je to znakom hlbokého úpadku ľudského rozumu na seba zanechaného bez svetla pravej viery, keď ľudia bez vyššieho vzdelania takýmto predmetom pripisujú nadprirodzenú silu, klaňajú sa im a prinášajú im i krvavé obety. Tento blud je najviac rozšírený v Afrike, v Polynézii a u Indiánov v Amerike.

e) *Manizmus* je náboženské uctievanie predkov a je príbuzný animizmu s tým rozdielom, že táto úcta sa nevzťahuje na všetkých mŕtvych, ale len na zomrelých príbuzných. Meno má od latinského slova »manes« = predkovia. Tomuto kultu oddaní pohanovia rozoznávajú viac druhov predkov. Niektorí si vysoko vážia len svojich zosnulých rodičov a prarodičov alebo prvého človeka (Pigmejci v Afrike, niektorí obyvatelia Austrálie a Kalifornie). Zvláštnu náboženskú úctu im nepreukazujú, len si ich ctia. Iné kmene do počtu predkov zahrňujú aj svojich pohlavárov a hrdinov, ktorým aj krvavé obete prinášajú. Takí sú Hotentoti, Kafrovia, Betčuani, Chamili a černošský kmeň Bantu v Afrike, Mongoli a obyvatelia Oceánie. — Sú aj také národy, ktoré túto úctu rozšírili ešte na väčší počet predkov, pochádzajúcich z toho istého kmeňa alebo národa. Ich priazeň usilujú sa získať rozličnými magickými obradmi.

f) *Kult duchov a démonov*. Pohanské národy, najmä primitívne, mimo ľudských duší svojich predkov (animizmus a manizmus) veria aj v iných duchov, ktorí nikdy netvorili súčasť ľuďom, žili vždy samostatne a pomáhali alebo škodili ľuďom podľa svojej prírody. O pôvode týchto duchov nič nevedia udať, ale uznávajú ich veľký vplyv na osud ľudí, preto im prinášajú obety a pomocou

svojich zaklínačov a bosorákov chcú odstrániť tie nehody, ktoré najmä zlí duchovia (čerti) chcú na nich uvaliť zo zlosti alebo závidosti.

K týmto patria t. zv. škriatky a víly, ktoré blúdia po svete, hrajú sa s ľuďmi, zvieratami, nimi matky strašia neposlušné deti; títo nižší duchovia však nie sú predmetom náboženského kultu. — Duchovia prírodných síl majú už väčšiu moc, a preto ich úcta je všeobecná u pohanských národov. Títo duchovia sú vraj skrytí v prameňoch, riekach, moriach, stromoch, lesoch, skalách, zvieratách; aj nemoce a nehody majú svojich duchov. — Duchovia diabolskí (satanskí) sú najnebezpečnejší a nenávidia všetkých ľudí; predstavujú sa zväčša v podobe zvierat. — Čarodejníci pohanskí však považujú diabla za svojich majstrov, prinášajú im obety a prosia ich o pomoc pri svojich klamstvách.

U zaostalých národov každý prírodný alebo sociálny zjav má svoje božstvo alebo svojho ducha: zem, voda, oheň, slnko, vzduch, hviezdy, narodenie, manželstvo, smrť. Týchto si usilujú získať modlitbami a obetami, často i krvavými. Napriek týmto menším bôžkom aj u týchto národov je všeobecné presvedčenie (viera) v jedno hlavné božstvo, ktorému sú menšie podriadené a ktoré najviac uctievali. Táto najvyššia božská bytosť stvorila svet, stará sa o dobrých, tresce zlých, najmä na druhom svete. Tomuto najvyššiemu Bohu prinášajú prvotiny zemskej úrody, poľovky a zvierat a tak si chcú získať jeho požehnanie a odpustenie svojich hriechov. Táto viera v najvyššiu bytosť nie je u všetkých pohanských národov jednako jasná a pevná, no v podstate všade jestvuje, hoci je niekde animizmom, mágiou, fetišizmom atď. hodne zatemnená. Je to zjavným dôkazom, že isté náboženské a mravné presvedčenie v každom veku a u každého národa má hlavnú úlohu v súkromnom a verejnom živote pokolenia ľudského.

Kde je možná akomodácia?

Cieľ misijného hnutia Cirkvi je: odstrániť tu vypočítané veľké náboženské bludy ľudstva a priviesť všetky národy k Pánu Ježišovi, podľa jeho vôle: »To je život večný, aby poznali toho jediného pravého Boha, a toho, ktorého si poslal, Ježiša Krista«. ¹⁸⁾

Aký veľký je rozdiel medzi tým poznaním pravého Boha, ktoré Cirkev nám podáva od mladého veku, a medzi tým príšerným, chmúrnym, falošným, často smiešnym poznaním, ktoré sme uviedli vypočítaním hlavných náboženských bludov pohanských národov, tak kultúrnych ako aj primitívnych! Ako vysoko stojí náuka kresťanskej viery, složená vo Verím v Boha, ako vznešený je hlavný príkaz lásky k Bohu a k bližnému, ako potešujúce sú prostriedky Božskej milosti oproti mnohobožstvu, modlárstvu a ľudským obetiam pohanských národov s ich magizmom, animizmom, totemizmom a fetišizmom! Predsa i pri tejto našej úlohe mohli sme konštatovať s radostným uspokojením, že idea najvyššej bytosti a s tým spojený mravný zákon neuhaslý ani u necivilizovaných národov, takže naši misionári pri šírení kresťanskej viery bezpečne môžu stavať na nesfalšovaných prvkoch viery a mravouky pohanských národov, vštepovaných im hlboko do srdca od Stvoriteľa. Táto shoda nielen umožňuje, ale aj uľahčuje dielo misionárov pri nadstavbe kresťanskej viery. Nemusia od základu s námahou dokazovať pohanom jestvovanie Boha, dobrých a zlých duchov, pozemského života, odmenu dobrých a trest zlých, potrebu pokánia, smierenia s Bohom, modlitby, almužny, pôstu, ale len nadviazať kresťanskú náuku na hotové náboženské vedomosti pohanov a tak divoké stromy zaštepíť šľachetnými božskými výhonkami viery Kristovej, keďže podľa Tertulliána ľudská duša je od prírody kresťanská. Tak to robili apoštoli, a medzi nimi najmä sv. Pavol, kto-

¹⁸⁾ Ján 17. 3.

rý pri kázaní Židom vyprával o nádejach ich otcov, pri misijnej práci u pohanov odvolával sa aj na ich známych básnikov, na ich vieru v neznámeho Boha, na zákon vpísaný do ich srdca, a tak sa snažil každého získať pre Krista. Aj sv. Gregor Veľký nie to nariaďuje Melitovi, aby zvyky pohanské bez rozdielu vykynožil, ale nakoľko sú slučiteľné s kresťanstvom, premenil (prekrstil) na kresťanské. Keďže tradície, zvyky a náboženské nazeranie pohanských národov sú rozmanité to už pastoračná múdrosť (opatrnosť) predpíše misionárovi, kde, kedy a ako má upotrebovať pravidlá akomodácie u jednotlivých národov. Ináč sa musí prispôsobovať v Číne, Japonsku, ináč v Indii a ináč v Afrike alebo u Indiánov. Pri tomto umení prispôsobovania misionár má hľadiť nielen na *pozitívnu* stránku pohanského náboženstva, ktorú môže použiť, ale aj na *negatívnu*, ktorú musí zamietnuť, pretože je v protive s kresťanskou vieroukou a mravoukou. Čo sa protiví kresťanskej viere v jej zásadách, tam nemôže byť reč o zhovievavosti alebo mlčanlivosti. Napr. zrieknutie sa mnohoženstva je podmienkou sv. krstu u pohanov. Často práve u pohanských pohlavárov toto býva hlavnou prekážkou, prečo nemôžu byť pripustení ku sv. krstu. V Číne a Indii, ako sme to na iných miestach obšírne podali, rôzne obrady a obety, konané k úcte Konfucia a predkov, znemožnily veľké nádeje misionárov pri šírení viery. No, Cirkev nemohla popustiť zo svojich zásad, i keby ináč tisíce veriacich bola získala.¹⁹⁾ V Indii rozdelenie spoločnosti na rozličné triedy, t. zv. kasty nemožno posudzovať za náboženskú prekážku, ako to už P. Nobili pri svojej misijnej činnosti dokázal. Proti otrokárstvu Cirkev vždy dôsledne vystupovala.

Väčší stupeň vzdelanosti u niektorých pohanských ná-

¹⁹⁾ Teraz, keď svetská vrchnosť v týchto krajinách prehlasuje, že je to nié náboženská, ale čisto spoločenská úcta, v tomto ohľade možno badať istú úľavu.

rodov nie je prekážkou misijnej činnosti, ba naopak podkladom ľahšieho šírenia viery, ako to M. Ricci u vedy-
chtivých Číňanov skvele dokázal svojou vedeckou poho-
tovosťou. Pri kultúrnej otázke však majú sa misionári
pridržať tej zásady, že ich hlavným cieľom je získať po-
hanov pre vieru Kristovu hlásaním evanjelia a posväte-
ním ich vnútorného života, a nie šírenie eurupskej kul-
túry a technických vymožeností. Tieto môžu a často majú
použiť ako vhodné prostriedky pri pastorácii, ale nemôžu
byť cieľom činnosti misionárov. Misijná činnosť i tak
sama v sebe je nositeľkou kultúry u týchto národov, t. j.
prináša so sebou i vyššiu svetskú kultúru pre tie kraje,
keď aj nie preto v prvom rade sa prevádza.²⁰⁾ Ako možno
tieto dve činnosti s výtečným výsledkom spojiť, keď sú vý-
dobytky svetskej civilizácie podriadené hlavnému misij-
nému cieľu, to výrečným spôsobom dokazujú jezuitmi
založené indiánske *redukcie* v Paraguay a inde, kde za-
vedením vzorného hospodárstva, priemyslu, obchodu a
použitím sklonu Indiánov k umeniam, hudbe a spevu, di-
voké predtým kmene nielen Cirkvi boly získané, ale aj
ich zemský blahobyt docielený, dokiaľ toto obdivuhodné
dielo Cirkvi svetská vrchnosť zo žiarlivosti nerozvrátila.

Misionár má teda dobre poznať *dušu* národa, medzi
ktorým žije a účinkuje, musí sa oboznámiť s jeho cha-
rakteristickými vlastnosťami, smýšľaním, túžbami, sklon-
mi, tradíciami, zvykmi, literatúrou, jedným slovom jeho
kultúrou, a týmto sa má prispôbiť, nakoľko sa nepro-
tivia zásadám kresťanským a má ich použiť ako naturálne
prostriedky k svojmu hlavnému misijnému cieľu. Ne-
múdro by postupoval, keby sa proti tejto duši národa po-
stavil, ňou opovrhoval, ju podceňoval a chcel by ta pre-
sadiť kultúru svojho národa alebo eurpskú. Tým by nie-
len nikoho nezískal, ale naopak odcudzil by si od seba

²⁰⁾ Viď výtečné dielo: Dr. L. Berg: Die kath. Heidenmission als Kulturfrage, 3 sv., Aachen 1927.

tých, ktorých dôveru má hľadať všetkými dovolenými spôsobami. Sv. kongregácia Propagandy o tejto otázke túto úpravu dáva ²¹⁾: »Na žiaden pád nepokúste sa tie národy priviesť k tomu, aby zmenily svoje tradície, zvyky, mravy, ak tieto nie sú priamo v protive s vierou a dobrými mravmi. Či je možno predstaviť si väčšiu nemožnosť ako nanútiť Číne Francúzsko, Španielsko, Taliansko alebo inú časť Európy? Teda nie tohto ducha, ale sv. vieru ta zanešte, táto (viera) nielenže neopovrhuje tradíciami a obyčajmi národov, nielenže ich neuráža, ale naopak chce ich neporušene podržať, ak sú nie zlé. Keďže ľudská príroda je taká, že človek najmä svoj národ si viac váži a dáva mu prednosť pred iným, nič tak nezapríčiňuje nenávisť a odcudzenie ako zmenenie tých zvykov, v ktorých ľudia od nepamäti žijú a najmä keď niekto namiesto týchto zvykov chce im nanútiť obyčaje svojho národa. Preto nikdy neprirovnávajte zvyky týchto národov s európskymi, opačne, snažte sa s veľkou usilovnosťou aj vy týmto zvykom sa prispôbiť.«

Zovňajšia akomodácia.

Mimo vnútorného prispôsobenia sa misionára v zásadných náboženských otázkach je aj zovňajšia akomodácia v čisto spoločenských, svetských veciach, ktorá je dovolená, lebo sa netýka kresťanskej viery- a mravouky.

1) Taká sa vyskytne v nosení *šiat* (obleku) tej-ktorej krajiny. Kňazi (klerici) v smysle kánona 136 majú nosiť slušný cirkevný oblek podľa zákonitých zvykov patričných miest a predpisov miestneho ordinária; taktiež tonzúru, ak len prijaté mravy národov iné nevyžadujú. Neprotiví sa teda cirkevným predpisom, keď misionári na mnohých miestach miesto reverendy nosia také šaty ako miestne obyvateľstvo, najmä kde je ešte mnoho pohanov. V Číne aj misionári nosili copf, dokiaľ tento zvyk

²¹⁾ Collect. I. č. 135.

nebol v Číne zrušený (r. 1912). V Tibete katolícki kňazi nenesia tonzúru (kňazská koruna), lebo ju užívajú aj tamojší pohanskí kňazi (lámovia). V Číne kňazi predtým pri sv. omši užívali čiapku na hlave (tsin) podľa zvyku čínskeho na znak toho, že predstupujú pred tvár Pána. Tento zvyk bol neskôr odstránený.

Proti ženským odevom pohanských národov Cirkev nič nenamieta, keď sú slušné a neprotivia sa mravom, hoci nie sú v súlade s európskou módou.

2) Misionári však usilujú sa zamedziť a odstrániť nerozumné okyptenie čiastok tela, prevrútenie uší, nosa, rtov, rozrezávanie tváre, preriedenie zubov, zmrazenie ženských nôh; posledné aj svetské vrchnosti už zakazujú v Číne, hoci je to prekážkou pri vydaji. Pôstna disciplína v tropických krajinách z hygienických príčin nie je prísna. — Spoločenské pravidlá pri návštevách, stretnutí, pozdravoch, blahoželaníach bez obavy možno zachovávať. Blahoželanie k povýšeniu na pohanskú náboženskú hodnosť nie je dovolené. Ťažko nájsť správnu cestu v riešení otázky kultu panovníkov, keď sú títo všeobecne považovaní aj za hlavy štátneho náboženstva (Japonsko, predtým Čína). Tu nie je dosť prehlásiť, že katolícki veriaci patričné veci chcú konať len ako čin politický a občiansky, ale aj vládne kruhy majú sa osvedčiť, že to nie je náboženský úkon, ale len občiansky.

Tu pripomenieme, že istá akomodácia cirkevného slohu v maliarstve, sochárstve a staviteľstve ku štýlu kultúrnejších pohanských národov nie je zakázaná. Na prvý pohľad sa nám to zdá divné, ako vyobrazujú kresťanskí maliari, sochári Pána Ježiša, Pannu Máriu a svätých napr. v Číne, Japonsku, Indii; no, musíme uznať, že im sú zas nápadné európske tváre na našich svätých obrazoch. Cirkevné budovy, ústavy i chrámy v týchto krajinách tiež sú často prispôbené tamojšiemu národnému slohu.

3) Vážna otázka je pre vierozvestov aj to, ako sa majú chovať k svetským vrchnostiam, úradom, vláde a štátnym útvarom svojho misijného územia. Cirkev prežila v tomto ohľade všetky možnosti týchto pomerov a vzťahov k svetskej moci, a preto má aj na tomto poli bohaté skúsenosti. Často bola prenasledovaná od panovníkov a svetských súdov, inde sa tieto vrchnosti ľahostajne, neutrálne chovaly k jej pôsobeniu, vyskytly sa však nie zriedkavé prípady, že koloniálne mocnosti misijné dielo všemožne podporovali. Cirkev nezastrašily krvavé prenasledovania, aby konala Bohom jej určené poslanie, lebo vedela, že Božský jej Majster zotrúva s ňou až do konca sveta, ale ani dočasná priazeň zemských vladárov ju nezmiatla v správnom zameraní svojej nadprirodzenej činnosti. Čo jej Božský zakladateľ, Pán Ježiš vyslovil pred Pilátom: »Moje kráľovstvo nie je z tohoto sveta«²²⁾ ostalo jej heslom a zorným uhlom i pri šírení kráľovstva Božieho. Bola vždy presvedčená o tom, hoci je pre všetky národy založená, predsa nemá tu hľadať svetskú moc a panovanie nad národmi, ale má zostať ku všetkým národom a ich štátnym útvarom nestrannou, neutrálnou, jednako láskavou, hľadajúc len duševnú spásu svojich veriacich: inými slovami: má zostať povýšená, povznesená nad všetku moc a slávu tuzemskú. Preto jej misionári, hoci každý z nich zostáva synom toho národa, z ktorého pochádza, nie sú agentami, zástupcami a priekopníkmi záujmov svojho štátu alebo národa, ale hlásateľmi, poslami »Krista ukrižovaného«. (»My zvestujeme Krista ukrižovaného«. (I. Kor. 1, 23). »Tak som si umienil: nič iného nevedieť medzi vami, iba Ježiša Krista, a to ukrižovaného.« (I. Kor. 2, 2). Misionár príkladným plnením svojho vznešeného povolania prináša nepriamo úctu a slávu aj svojmu národu, hoci vždy hlavným jeho cieľom je sláva Božia a spása duší. Prináša osoh aj svojmu ná-

²²⁾ Ján 18, 36.

rodu, ak pracuje v kolóniách svojho štátu, lebo domorodci obrátení na kresťanskú vieru, sú zaiste vernejšími poddanými, občanmi ako divoké pohanské kmene, ale on predsa v prvom rade upevňuje tam kráľovstvo Kristovo. Svetské mocnosti vidiac v misionároch pionierov európskej kultúry a nepriamych ochráncov svojich úradníkov, často ich podporujú a sverujú im aj štátne úrady a ústavy (školy, nemocnice, charitatívne ústavy). Ak sa táto činnosť srovnáva s ich mis. poslaním a neubiera im mnoho času z plnenia hlavných mis. povinností, misionári ochotne prebierajú aj takéto poverenia, veď v školách, nemocniciach, sirotincoch atď. nesmierne mnoho sa dá docieľiť v záujme viery a v záujme domorodcov, často utláčaných. No, keď je reč o čisto administratívnom alebo sudcovskom úrade, ktoré sú obyčajne odiózne domorodcom, a misionár by pritom ťažko vedel konať svoje mis. povinnosti, tu opatrnosť káže neprijíť také poverenie, i keby z toho hmotný zisk plynul pre mis. potreby. Propaganda o tejto otázke takto napomína misionárov: »Zdržujte sa od politických a štátnych záležitostí a riadenie štátnych vecí nepreberajte ani na výzvy, ani na prosby. Tejto rade (Propagande) len neprijemnosti pôsobia ten, kto sa dá do takých vecí zamiešať. Toto platí nielen pre ten prípad, keď je toto zamestnanie na škodu viery alebo odvádza misionára od práce povolania, ale aj vtedy, keby bola nádej, že to bude v prospech šírenia viery.« ²³⁾

Záujem sv. misií však požaduje, aby misionár i pri tejto svojej nestrannosti priateľské styky udržoval so štátnymi a inými úradmi, či žije na území koloniálnej mocnosti, či v krajine domorodej vlády. Potrebné je to preto, lebo misionári v každodennom živote v svetských veciach sú stále odkázaní na ochranu a podporu svetskej moci a na dorozumenie s úradmi, napr. pri stavbách cir-

²³⁾ Collect. I. č. 135.

kevných budov, získaní pozemkov, vedení cirk. škôl, súdoch atď. Vyžaduje to teda bezpečnosť života, majetku a nehatené šírenie viery. — Toto priateľské nazívanie so svetskými orgánmi však neznamená, že kvôli tomu má mlčať, keď vidí krivdy, násilnosti páchané na bezbrannom obyvateľstve od zástupcov štátnej vrchnosti alebo úradníkov niektorej spoločnosti. V takom prípade svojou radou a intervenciou má hájiť práva utláčaných a mieriť bezprávie podľa svojich síl. V novom veku španielski a portugalskí misionári v tomto ohľade veľkú zmužilosť a odhodlanosť dokázali v Amerike v obrane utláčaných Indiánov a černochoch proti ukrutnostiam ziskuchtivých kolonistov.

O pomere k svetským vrchnostiam Propaganda túto inštrukciu dáva misionárom: »Keď niektorý kráľ, panovník alebo hlavný úradník z vnuknutia Božieho dobrú vôľu preukazuje k vám alebo náklonnosť ku kresť. viere, za to buďte vďační, ale ani predpráva, ani výnimky, ani neobyčajnú priazeň nepožadujte pre seba, aby ste nezbudili závisť. Keď dosiahnete niečo, čo slúži k dobru viery, o tom nehovorte, že ste to oprávnene dostali, ale že to pochádza úplne z priazne panovníka; vyhýbajte tomu, aby sa (panovníci) neobávali o svoju moc pre vás; chráňte sa i podozrenia a tieňa toho.« (Collectanea.)

4) Otázka znalosti reči domorodého obyvateľstva patrí k tým najväznejším prostriedkom dobrého úspechu šírenia viery. »Viera je z počutia a počutie skrze slovo Kristovo« — hovorí Apoštol.²⁴⁾ Riadnym prirodzeným prostriedkom oznámiť ľuďom naše myšlienky a úmysly je ľudská, srozumiteľná reč. Kto ju neovláda, márne sa usiluje posunkami to dosiahnuť. Preto aj misionári, keď chcú dosiahnuť svoj cieľ: oboznámiť pohanov s večnými pravdami viery Kristovej, len pomocou jazyka im známeho môžu to učiniť, teda najprv musia správne si osvo-

²⁴⁾ Rím. 10, 17.

jiť ich reč a tak im dať na vedomie cieľ svojho príchodu. Preto majú misionári predpísané naučiť sa tú reč, v ktorej majú hlásať evanjelium v niektorej krajine. Použitie tlmočníkov k tomu cieľu je dovolené len vo výnimočných prípadoch potreby a len dočasne. Kandidáti mis. činnosti však nie doma, v Europe, sa učia tieto cudzie reči, ale na mis. stanici tej-ktorej kongregácie, kde sú pridelení. I tu sa osvedčuje okolnosť, že v praktickom živote cvičením viac sa dá docieľiť za pár mesiacov ako z mluvnice za roky. Misionári nemajú teraz charizmu, dar jazykov pri hlásaní evanjelia ako apoštoli (sv. František Xav. ju obdržal v niektorých prípadoch). No, ako už Acosta poznámenal vo svojom mis. diele²⁵⁾, tým väčšiu zásluhu majú, keď sa tie cudzie reči, ktoré pri svojom úrade potrebujú, z lásky k nesmrteľným dušiam naučia. Spolu dodáva, že jestli to obchodníci pre časný zisk činia, tým ochotnejšie to majú robiť vierozvestovia pre získanie duší. — Aby si misionári dokonale osvojili reč domorodcov, k tomu ich núti aj tá okolnosť, že musia často utvoriť nové slová, výrazy v duchu novej reči pre označenie a ustálenie nových, v tej reči dosiaľ neznámych náboženských pojmov, ako je Boh, sviatosť, milosť, eucharistia atď. Len kto dokonale pozná aj ducha dotyčnej reči, vie utvoriť tie nové, zodpovedné slová a výrazy a neskôr zostaviť aj primerané katechizmy, modlitebné knihy, spevníky atď. pre školy a cirkevný život. Liturgická reč pri bohoslužbách, najmä pri sv. omši všade je latinská, okrem spoločných modlitieb a cirkevných spevov. Je to jedným podkladom a známkou jednoty rím. kat. Cirkvi. Výsady a výnimky Sv. stolica v tejto veci už nepovoľuje, iba pri gréckokatolíckych obradoch.

²⁵⁾ De procuranda Indorum salute, str. 153.

III. Cieľ šírenia viery.

Pravú hodnotu každej veci a činnosti ľudskej dáva jej cieľ. Čím vznešenejší je cieľ nejakej veci a činnosti, tým hodnotnejšia je práca, vykonaná za ten cieľ.

Cieľ sv. misií je najvznešenejší: šíriť slávu Božiu na zemi a zachrániť nesmrteľné duše, preto i misijná činnosť má najväčší význam a najcennejšiu hodnotu.

Cieľ sv. misií je úzko spojený s ich podmetom (subjektom) a predmetom, taktiež aj s prostriedkami šírenia viery. Preto je potrebné presne označiť hlavný cieľ sv. misií, ako aj ich iné súbežné a vedľajšie ciele.

Konečný a všeobecný cieľ šírenia viery, ako sme už v I. sväzku tohoto diela obsírne dokázali,¹⁾ je ten samý, aký mal príchod Syna Božieho na zem, jeho vtelenie a vykupiteľské dielo. Jasne ho on sám označil apoštolom pred svojím nanebovstúpením: »Idte a učte všetky národy...«²⁾ »Idte po celom svete, kážte evanjelium všetkému stvoreniu, kto uverí a dá sa pokrstiť, bude spasený.«³⁾

Pri hlavnom ciele: spasit všetky národy, sú aj iné úlohy, súvisiace s hlavným cieľom, ako šírenie kráľovstva Božieho na celom svete Cirkvou svätou, povznesenie po-blúdeného ľudskeho pokolenia k pravej úcte trojjediného Boha, zúčastnenie každého človeka na vykupiteľskom diele Krista Pána, založenie cirkevných ustanovizní na celom svete s učiteľským, kňazským a pastierskym úradom Cirkvi. K týmto hlavným úlohám mis. diela ako vedľajší cieľ pridružuje sa aj šírenie kresťanskej kultúry

¹⁾ Str. 123—127.

²⁾ Mat. 28, 19.

³⁾ Mk. 16, 15—16.

medzi zaostalými národmi a ich povznesenie aj na hospodárskom a sociálnom poli.

Hlavný cieľ sv. misií dosiahne sa dvojakým spôsobom: posvätením jednotlivcov a pretvorením pohanských národov na kresťanské a tým na veľkú kresťanskú rodinu v Cirkvi katolíckej.

I. POSVÄTENIE JEDNOTLIVCOV.

Aby sme sa mohli stať údmi tajomného (mystického) tela Kristovho ⁴⁾, k tomu je potrebná vnútorná príprava a duševná obnova, po čom nasleduje vonkajší vstup do Cirkvi, tela to Kristovho prijatím sv. krstu.

Vnútorné obrátenie jednotlivca vyžaduje úplnú premenu pretvorením rozumového smýšľania, ľudskej vôle (mravov) a cítenia. Duchovný výcvik deje sa hlásaním evanjelia, oboznámením a prijatím hlavných právd kresťanskej vierouky (podľa Verím v Boha). Kto chce byť údom tela Kristovho, musí bezpodmienečne uznať, že Pán Ježiš je jedine »cestou, pravdou a životom« každého kresťana, že Cirkev katolícka z jeho poverenia hlása jeho večné pravdy, ukazuje pravú cestu k spaseniu a podáva milosti, potrebné k večnému životu. »Kto uverí a dá sa pokrstiť, bude spasený. Kto neuverí, bude zatratený.« ⁵⁾ Nestačí však len veriť, ale aj svoju vôľu musí každý podrobiť vôli Božej plnením jeho príkazov, taktiež aj svoje srdce, svoje cítenie a celú svoju bytnosť musí prispôbiť náuke Kristovej, aby sa tak hodne a dôstojne pripravil k sv. krstu. ⁶⁾

Zovnútorne pripojenie sa ku Kristu a jeho Cirkvi usku-

⁴⁾ I. Kor. 12, 12—27.

⁵⁾ Mk. 16, 15—17.

⁶⁾ Pán Ježiš takto prehovoril k obrátenému Šavlovi: »Ja ťa teraz posielam otvárať im (pohanom) oči, aby sa obrátili od temnoty k svetlu a od moci satanovej k Bohu, aby dostali odpustenie hriechov a podiel medzi svätými pre vieru, ktorá je vo mňa.« (Sk. ap. 26, 17—18).

točňuje sa vo sv. krste, ktorý je pre pokrsteného dovŕšením obrátenia a počiatkom nového života. Pri krste sa človek odrieka satanáša, jeho skutkov, modloslužby, vymaní sa z jeho moci, obsiahne posväcujúcu milosť a s tým spojené božské ctnosti a dary Ducha Sv.; tým stane sa dieťaťom Božím a členom Cirkvi sv. Je to prvá a najpotrebnejšia sviatosť pre každého veriaceho, ktorá mu vtlačí do duše nezmazateľný znak na celý život, tuzemský i večný.

Keďže sv. krst je vstupom do kráľovstva Božieho, je samozrejmé, že okrem dobrého úmyslu prijať túto sviatosť Cirkev požaduje dôstojnú prípravu k jej hodnému prijatiu, t. j. musí ju predísť vnútorná premena človeka. Táto sa prevádza v t. zv. *katechumenáte*, čiže Cirkvou predpísanou ustanovizňou ako by prípravnou cestou a školou k hodnému prijatiu tejto najvýznamnejšej sviatosti. Katechumenát je školou nielen pre rozum, ale aj pre vôľu ľudskú, t. j. nestačí len naučiť sa pravdy kresťanskej viery, ale kandidát sv. krstu má najprv aj svojím mravným životom dokázať, že chce podľa príkazov Božích a cirkevných žiť a že roztrhne všetky sväzky s pohanstvom.

Táto príprava v *katechumenáte* je od počiatku Cirkvi sv. predpísaná a zavedená vo všetkých mis. krajoch, takže bez nej žiaden dospelý pohan nebýva pripustený ku sv. krstu. Propaganda predpisuje, aby misionári hlásivších sa pohanov nielen vyučovali v náboženstve, ale skúmali ich predošlý život, mravy, úmysel, pohnútky, pre ktoré chcú byť kresťanmi; žiada postaviť zvláštne budovy pre katechumenov, v ktorých muži sa vyučujú oddelene od žien (v Prednej Indii aj podľa kást).

Ako dlho trvá doba *katechumenátu*, v tom prax nie je jednotná, ale mení sa podľa misijných krajov, podľa pravidiel rozličných rádov a kongregácií a pri jednotlivcoch podľa ich rozumových schopností a mravov. V Afrike

Otcovia Ducha Sv. požadovali dva roky, Bieli otcovia až 4 roky skúšky od čakateľov, dokiaľ ich pripustili ku sv. krstu. Táto doba však bola snižená na 2 roky u žiakov, pefažne na 3 roky u dospelých. Kandidáti bývajú do katechumenátu slávnostne prijatí s modlitbami a odovzdaním sv. kríža alebo medajly; v prvom roku týždenne raz, neskôr 2—3 razy, v poslednom polroku každý deň sú poúčovaní a skúmaní.

V Indii táto príprava je kratšia (od 40 dní do 1 roka); v Japonsku a Kórei trvá najmenej 2 mesiace. Jezuiti, misionári Spoločnosti Slova Božieho po 1—2 rokoch prípravy krstia katechumenov. I tu sa odporúča zachovať strednú cestu: nepripúšťať kandidátov ľahkomyseľne po krátkej príprave a nepredlžovať bez vážnej príčiny prípravnú dobu, i keď niektorí neprejavujú veľkú dokonalosť v učení a v mravoch. Od počiatočníkov duchovného života, ktorí sú podľa sv. Petra ap. ako »novonarodené nemluvňatá« ⁷⁾, nemožno očakávať takú dokonalosť ako od tých, ktorí vyrástli a boli vychovaní v kresťanskom prostredí. Ešte aj u nás s akými slabosťami, s koľkými pokleskami sa často stretáme bez toho, že by sme to mohli zamedziť! Tým menej môžeme očakávať úplnú a rýchlu zmenu u týchto mnohokrát duševne a mravne otupených, bezcitných, k zlému náchylných a zlým príkladom svojich známych stále vábených pohanov, ktorých nadprirodzená milosť len pomaly, postupne môže prepodriť k novému životu!

Pozoruhodné je však, že protivy sa aj na tomto poli stretajú! Pri ľahostajnosti niektorých novokresťanov musíme obdivovať bezúhonný, príkladný, ba až hrdinský život mnohých obrátených, ktorých horlivosť len s ideálnym životom prvých kresťanov možno prirovnáť, takže často zahanbujú svojich európskych spolubratov. Títo bý-

⁷⁾ 1 Peter 2, 2.

vajú najväčšou odmenou namáhavej práce misionárov.⁸⁾

II. MISIJNÉ DIELO A OBRÁTENIE NÁRODOV.

Cieľ misijného diela zakladá sa nielen na obrátení a posvätení jednotlivcov, ale aj na pretvorení celých národov, ako to jasne vysvitá z misijného rozkazu Pána: »Učte všetky národy...«⁹⁾ Niektorí protestantskí spisovatelia popierajú tento druhý cieľ, ako by nebol býval úmyslom Spasiteľa, a tvrdia, že obrátenie národov je len dôsledkom obrátenia jednotlivcov v tom-ktorom národe. Takémuto vysvetľovaniu protiví sa však univerzalizmus spásy ľudskej a náuky Kristovej, ďalej zrejmý rozkaz Spasiteľa, ktorý nie k jednotlivcom vysielal apoštolov, ale ku všetkým národom, taktiež aj samým dejinám svetových misií.

V prvej čiasťke tohoto diela dokázali sme¹⁰⁾ z Písma sv., z ústneho podania Cirkvi a rozumovými dôvodmi, že hlavnou, zásadnou myšlienkou Božskej ekonomie (Božích plánov s ľuďmi) ako aj nepretržitého učenia Cirkvi sv. je všeobecnosť spasenia celého pokolenia ľudského, lebo »Boh chce, aby všetci ľudia boli spasení a prišli k poznaniu pravdy.«¹¹⁾ Tento univerzalizmus spasenia nedá sa ináč predstaviť ako obrátením nielen jednotlivcov, ale aj pokresťančením všetkých národov. Nemožno si predstaviť, aby jednotliví členovia národa boli kresťanmi a súčasne celý národ nebol kresťanským, t. j. aby taký národ ignoroval túto skutočnosť u svojich občanov a aby podľa všetko pretvorujúcej hybnej sily kresťanskej viery nezariadil svoj sociálny, hospodársky a národný život. Preto aj Spasiteľ nie k jednotlivcom posielal svojich

⁸⁾ Srovnaj: Praktische Katholiken in den Heidenländern. Zur Belehrung u. Beschämung für unsere Katholiken. Vom Josephinus. — Klagenfurt.

⁹⁾ Mat. 28, 19.

¹⁰⁾ Svetové misie sv. I. str. 15—153.

¹¹⁾ 1. Tim. 2, 4.

apoštolov, ale ku všetkým národom. Len tým nepriateľom kresťanstva by bolo opačné vysvetlenie vhodné, ktorí vieru považujú za súkromnú, vnútornú vec každého človeka, ktorá s verejným a sociálnym životom národov a štátov vraj nemá nič spoločného, a preto ju treba vraj odtiaľ odstrániť. Tento vliv vnútorného, náboženského smýšľania jednotlivcov na celý národ sa aj tým potvrdzuje, keď túto pravdu porovnáme s t. zv. nacionalizmom. Tento nie je len výlučnou politickou zásadou niektorých jednotlivcov, ale aj etickým životným činiteľom v celom národe, ktorý sa ako hybná, všetko prenikajúca mravná sila uplatňuje tak u členov národa ako aj v každom odvetví národného života, v školách, v administratíve, v súdovníctve, vo vede, v umení, v hospodárstve a sociálnom živote. Čím intenzívnejšie preniká spoločná národná idea celý život národa, tým silnejší je národ a ľahko odolá všetkým prekážkam a nebezpečenstvám, ktoré sa mu stavajú do cesty. Tak aj kresťanstvo, keď sa uplatňuje nielen v živote veriacich, ale prenikne celý národ, má nepremožiteľnú baštu v tomto svojom postavení a ľahko odolá cudzím náporom. Menšie, sporadické skupiny veriacich v čase prenasledovania ľahko podľahnú nepriateľskej sile, ale masívne jednoty veriacich vzdorujú aj presile nepriateľov. Preto sa usiluje Cirkev pri šírení viery získať nielen niektorých ľudí alebo rodiny, ale postupne alebo razom celé kmene a národy.

Dejiny sv. misií túto pravdu tiež potvrdzujú. Cirkev zpočiatku vo veľkých prenasledovaniach nemohla myslieť na hromadné obrátenie národov, ale obmedzovala sa na získanie jednotlivcov a rodín v každom kraji v celej rímskej ríši, i mimo nej, aby tento kvas prenikol celé cesto malých a veľkých krajín a tak dozrelo obrátenie i celých národov. To sa i stalo v časoch Konštantína Veľkého, ktorý skutočne už prevedenú kristianizáciu svojej ríše ako hotový fakt uznal, vyhlásil a svojimi zákonami

potvrdil, ponechajúc pozostatky pohanstva na isté vymretie. — V stredoveku hromadné obrátenie celých mäs a národov je charakteristickým ťahom misijného diela v Europe. To malo svoju stavovskú a psychologickú príčinu. V tejto dobe jednotlivá osoba v štátnom organizme nič neznamenalala a uplatňovala sa len v celku. Nik nemohol v stave poddanstva zmeniť svoje sociálne položenie, ba ani náboženstvo. Preto jednotliviec nebol prístupný ani misionárom alebo len v zriedkavých prípadoch. Panovníci, šľachta a poprední vzdelaní mužovia opanovali nevzdelaných poddaných, nakladali s nimi ľubovoľne aj vo veciach náboženských. (Cuius regio eius religio.) Preto sa snažili misionári najprv získať panovníkov a vplyvných mužov kresťanstvu, a keď sa im to podarilo, pomocou ich ľahko získali hromadne aj ich poddaných a postupne i celý národ. Takéto šírenie kresťanstva malo aj svoje temné stránky a následky, ktoré si vierozvestovia neželali. Takéto hromadné obrátenie totiž bolo spojené často s násilienstvom, páchaným na tých poddaných, ktorí nechceli dobrovoľne prijať novú vieru. Pri tejto prílišnej horlivosti panovníkov mnohí bez dostatočnej prípravy, bez vnútorného presvedčenia boli pokrstení, čo niekedy vyvolalo aj vzbury u zaťatých pohanov, takže vnútorná konsolidácia náboženských pomerov nastala len v budúcich generáciách. Takých chýb sa dopustili aj Španieli a Portugalci vo svojich kolóniách, najmä v Amerike v Novom veku i proti vôli misionárov, ktorí sa postavili proti každému násiliu pri šírení viery, lebo to domorodci nielen kolonizačnej svetskej vrchnosti, ale aj im pripisovali, a tak aj od nich sa odvrátili. Protestanti¹²⁾ chceli by túto prenáhlenosť a násilie pri obrátení niektorých národov pripisovať na úkor a vrub katolíckej Cirkvi, ale ako sme videli, neodôvodnene. To malo korene v panovačnosti a prehnanej horlivosti všetkých vla-

¹²⁾ Harnack: Die Mission u. Ausbreitung des Christentums.

dárov, čo Cirkev nemohla zamedziť. Cirkev uznáva a žela si veľkú výhodu hromadného obrátenia i celých národov, ale pritom násilie neupotrebuje ani u jednotlivcov, ani pri väčších množstvách ľudu, ba ho zatracuje.

VEDLAJŠIE CIELE SV. MISIÍ.

Cirkev sv. svojou misijnou činnosťou dosiahne nielen svoj hlavný cieľ: vnútorné posvätenie človeka a obrátenie národov, ale aj iné vedľajšie ciele ako dôsledky, súvisiace s hlavným cieľom.

1) Sem môžeme pripočítať: vnútornú organizáciu, cirkevné zriadenie toho územia, kde kresťanské náboženstvo už hlbšie korene pustilo. Ako Pán Ježiš vo svojej veľkňazskej modlitbe pred svojím umučením vyjadril svoju túžbu, »aby všetci jedno boli ako ty, Otče, vo mne a ja v Tebe, aby aj oni v nás jedno boli«, ¹³⁾ tak aj jeho Cirkev snaží sa túto jednotu — prvú to známku pravdivosti Cirkvi Kristovej — všade, kdekoľvek vkročí, založiť a udržať jednak medzi veriacimi samými, jednak medzi nimi a hlavou Cirkvi, pápežom. Táto harmonická jednota mystického tela Kristovho javí sa v zakladaní misijných okresov (mis. staníc, ap. prefektúr, ap. administrátúr a riadnych diecéz) a v podriadení týchto mis. okresov viditeľnej hlave Cirkvi, pápežovi. Ako v Europe nemožno si predstaviť katolíckych veriacich v niektorom kraji bez cirkevných predstavených, podriadených vždy vyšším a konečne sv. Otcovi, tak aj v novoutvorených mis. územiach veriaci nie sú roztratení bez pastiera, ale sú spravovaní svojimi kňazmi, apošt. prefektmi, administrátormi, biskupmi, podriadenými Sv. stolicy.

Týmto konzekventným postupovaním hierarchické zriadenie Cirkvi stáva sa jej nerozboriteľnou pevnosťou všade, aj v novozískaných mis. územiach.

2) Nové cirkevné územie nie je novou farchou pre vše-

¹³⁾ Ján 17, 11, 21—22.

obecnú Cirkev, ale novou oporou, spojenou s novým ví-
fazstvom, lebo znamená zapojenie nových síl do cirkev-
ného života. Tieto čerstvé sily sú zpočiatku upotrebené
pri riadení cirkevného života v dotyčnom mis. území, ne-
skôr však svojou vnútornou expanzívnou silou zasahujú
do šírenia kráľovstva Kristovho aj v susedných zemiach.
Svoje hmotné obete upotrebujú nielen na ciele svojho
mis. okresu, ale svojimi, hoci skromnými darmi, posiela-
nými do Ríma na ciele Diela šírenia viery, pomáhajú aj
celej všeobecnej Cirkvi. Ďalej vychovávajú domorodých
kňazov nielen pre svoj národ, ale posielajú ich aj do cu-
dzích krajín cieľom šírenia svetla evanjelia na celom
svete.

3) Misijné dielo Cirkvi mimo hore označených cieľov
napomáha *všeobecnú kultúru, vzdelanosť* a všestranné
zdokonalenie ľudského pokolenia na celom svete. Nie je
to hlavným cieľom sv. misií, ale nevyhnutelnou konzek-
venciou, železným dôsledkom vnútornej, Božskej sily
evanjelia podľa slov. Kristových: »Hľadajte najprv krá-
ľovstvo Božie a jeho spravodlivosť a toto všetko sa vám
pridá.« ¹⁴⁾ Kráľovstvo Božie nie je z tohoto sveta, je du-
ševného rázu, a predsa podľa jedného francúzskeho filo-
zofa ¹⁵⁾ toľko dobrodenia prináša ľuďom i v tomto po-
zemskom živote, ako by len pre tento cieľ bolo založené.

Tento blahodarný účinok sv. misií na kultúrne
preporodenie národov je tak značný a obdivuhod-
ný, že niektorí protestanti (takzv. humanitárno-liberálny
smer) za hlavný cieľ mis. činnosti považujú kultúrne
vzdelanie a povznesenie pohanských národov a ich pri-
pojenie ku kresťanským, civilizovaným národom, pokiaľ
ich ortodoxná, pietistická skupina za hlavný mis. cieľ vy-
hlasuje tiež šírenie kráľovstva Božieho a spásu duší pro-
stredníctvom kresť. náboženstva, čím sa približujú k ná-

¹⁴⁾ Mat. 6, 33.

¹⁵⁾ Montesquieu († 1755).

zoru katol. Cirkvi, ktorá duševné, mravné a hospodárske povznesenie národov prehlasuje za druhotriednu úlohu a výsledok mis. diela.

Tieto pozoruhodné veľké kultúrne výsledky šírenia viery môžeme shrnúť v nasledovných účinkoch:

a) Medzi nimi prvé a najvýznamnejšie miesto zaujme nábožensko-mravná výchova zaostalých pohanských národov. Na viacerých miestach sme už poukázali na hlboký duševný a mravný úpadok pohanov, žijúcich bez svetla a požehnania evanjelia. Tento sa prejavuje napr. vo fetišizme, kanibalizme, otrokárstve, mnohoženstve, v prinášaní ľudských obetí bôžkom, vo vraždení dietok, v zúfalom postavení žien, v kastách atď. Len porovnať treba tieto smutné zjavy úpadku pohanských národov s kresťanskou kultúrou v Európe alebo v Amerike, a uvidíme veľkú priepasť medzi kresťanskými a pohanskými národami. Miesto modlárstva zavládne aj v týchto krajoch pravá úcta trojjediného Boha, poznanie večných právd, Kristom a Cirkvou hlásaných, obetavá láska k Bohu a bližnému, kresťanské čnosti: spravodlivosť, miernosť, pokora, trpezlivosť, manželská vernosť, čistota, horlivosť, vytrvalosť, rovnoprávnosť ženy s mužom, láska k deťom, chudobným, opusteným, chorým, ba i k nepriateľom, čo sú čnosti u pohanov takmer neznáme. Aký veľký je rozdiel medzi kresťanskou a pohanskou spoločnosťou, medzi kultúrnym životom kresťanského a pohanského národa!

b) Jedným základom šírenia kultúry sú školy. Cirkev, kdekoľvek vyšle poslov evanjelia, aj týmto spôsobom stane sa mohutným šíriteľom kultúry. Misionári, keď založia niekde prvú mis. stanicu, po vybudovaní skromného stánku Najvyššiemu starajú sa vedľa kostola postaviť aj školu, aby aj pomocou tejto kultúrnej ustanovizne v prvom rade »učili všetky národy zachovávať všetko, čo Kristus povedal« a nariadil. Týmto značne povznesú kul-

túrnu úroveň toho kraja, lebo vo svojich školách vyučujú nielen náboženstvo, ale aj iné predmety, potrebné domorodcom k ľudskému živobytiu. Do týchto škôl pripúšťajú nielen pokrstené dietky, ale aj pohanské, takže niekde počet pohanských školákov prevyšuje počet pokrstených. Neuspokoja sa len s ľudovými školami, ale kde je len možno, zakladajú aj stredné a vyššie odborné školy až po univerzitu. Aké to požehnanie pre obyvateľstvo tých krajín, kde vôbec niet škôl, alebo len málo! — Naši misionári vyučujú asi v 40.000 nižších školách 2 milióny žiakov a v 3.500 vyšších ústavoch 337.000 študentov.

Misionári veľké zásluhy si získajú nielen zakladaním a udržovaním školstva každého druhu, ale aj pestovaním každej vedy. Zemepis, história, filológia, srovnávajúca veda náboženstiev, etnografia, prírodoveda, lekárstvo, astronómia, meteorológia — im môžu ďakovať obohatenie ľudských znalostí v každom smere. W. Schmidtom SVD r. 1906 založený vedecký medzinárodný časopis »Anthropos« dokázal to každým svojím číslom. Ich ústavy (v Ázii) svojimi seizmografickými aparátmi koľko lodí a ľudských životov už zachránily!

Tlač aj v civilizovaných krajoch stáva sa významným šíriteľom kultúry, preto poslovia evanjelia aj tejto otázke venujú veľkú pozornosť. Vydávajú časopisy (i denníky), katechizmy, preklady Písma sv., modlitebné, poučné, apologetické knihy, slovníky, mluvnice, učebnice atď. K tomu cieľu zariaďujú vlastné moderné tlačiarne a kníhkupectvá ešte i v tých najodľahlejších krajoch sveta.

Kresť. umenie: staviteľstvo, maliarstvo, sochárstvo, hudba, spev tiež všade preniká a povznáša i v tomto ohľade primitívnu kultúru pohanských národov, pričom sa uplatňujú nielen európske slohy a spôsoby umenia, ale prispôbením k tamojším pomerom v duchu tamojšieho ľudu tvoria sa nové cenné umelecké smery.

c) Misionári sú priekopníkmi kultúry aj cestou kresťanskej *charity*, činnejšou to kresť. lásky k bližným. Na svojich mis. staniach všade budujú charitatívne ústavy pre chudobných, práceneschopných starcov, siroty, slepcov, nemocných i pre tých najbiednejších malomocných. Ako sme už poznamenali, v misiách je vybudované 771 nemocníc s 36.300 posteľami; 2800 útulní pre chudobných, kde pre státisíce nemocných zadarmo ordinujú a ich opatrujú; 108 domov pre prašivých, v ktorých 12.700 nešťastníkov požíva skutky milosrdenstva; 1970 sirotíncov so 113.000 sirotami; 428 azylov so 17.660 starcami. — V starodávnom pohanskom svete o takýchto činoch lásky k bližnému nebolo stopy, lebo srdce pohanov bolo vychované bez citu milosrdenstva k opusteným a aj teraz len v niektorých pohanských štátoch začínajú v tomto smere nasledovať kresťanské národy, kde kresť. kultúra silnejšie preniká do spoločenského života.

d) Kultúrne účinky sv. misií prejavujú sa aj v *spoločenskom živote*. Najmä otrocké položenie dievčat, žien a detí volá márne o nápravu v pohanských zemiach, dokiaľ sa tam nezjavia kresť. vierozvestovia s mravoukou Kristovou, hlásajúcou spravodlivosť, lásku a rovnoprávnosť všetkých ľudí. Pomaly mizne otrokárstvo, mnohoženstvo, verejné kupčenie s dievčatmi, ženami, deťmi, ba i mužmi, a zavládne kresť. svetozhľad v súkromnom, rodinnom a verejnom živote, čím sa »obnoví tvár zeme«¹⁶⁾ aj v pustých krajoch pohanských. Misionári zamedzia často aj krvavé nepriateľstvá medzi susednými kmeňmi a tak prinášajú ľuďom aj pokoj Kristov.

e) I na čisto *hmotné pomery* ľudstva má svoj blahodarný vplyv viera kresťanská. Táto účinnosť je najviac badateľná u primitívnych národov, ktoré neznajú ešte ani riadne obrábať role, chov domáceho dobytku, obytné domy, záhradníctvo, domáci a veľký priemysel, obchod-

¹⁶⁾ Žalm 103, 30.

níctvo a rozmanité druhy remesiel. Misionári povzbudia ich k tomuto novému, stálemu hospodárskemu životu nielen svojím príkladom, keď vo svojom záujme obrábajú role, stavajú ústavy, mosty, mlyny, sadia plantáže a prevádzajú všetky remeslá, ale aj tým, že vo svojich hospodárskych, remeselníckych a obchodných školách vyučujú domorodcov, ako si majú zariadiť nový, ľahší a príjemnejší zemský život.

Tieto vedľajšie účely a požehnané účinky mis. činnosti Cirkvi katol. sú zjavnými dôkazmi toho, že náuka Kristova je jediným žriedlom pravej a spásonosnej kultúry celého ľudstva a že kto napomáha šíriť vieru kresťanskú, ten má podiel na šírení pravej kultúry medzi národami.¹⁷⁾

¹⁷⁾ Srovnaj: Dr. L. Berg: Die katholische Heidenmission als Kulturträger, Aachen.

IV. Prostriedky šírenia viery.

Keď sme prebrali dôvody a dejiny šírenia viery, tak tiež aj podmet, predmet a cieľ mis. činnosti, nemôžeme vynechať ani opis prostriedkov a spôsobov, ktorými sa mis. dielo stále prevádza vo všetkých mis. krajoch. Nepriamo sme už na ne poukázali aj v predchádzajúcich častiach, predsa treba ich aj metodicky prebrať, aby sme dokonalejšie poznali ich vzťahy ku hlavnému mis. cieľu. Každý prostriedok má byť primeraný svojmu cieľu; také sú aj prostriedky šírenia viery. Niektoré z nich sú nadprirodzené a priame, iné prirodzené a nepriame. Modlitba, sviatosti, bohoslužby patria do sféry nadprirodzenej, školy, charitatívne ústavy sú rázu prirodzeného. Viacrát už spomínaný významný mis. spisovateľ Acosta aj v tomto ohľade dáva nám praktické poučenie a vysvetlenie: »Päť vecí vyzdvihujem ako potrebné pri tejto veľmi dôležitej činnosti, aby totiž hlásateľ evanjelia modlitbou získal si Boha k svojej práci, ďalej aby ľuďi svojím životným príkladom pohnul, svojou dobročinnosťou pripútal, katechizmom poučil a sviatosťami posvätil.¹⁾

Aj my pri vysvetľovaní tejto otázky chceme pokračovať podľa jeho metódy.

I. Modlitba.

Obrátenie človeka a vytrvalosť vo viere je dielom milosti Božej. »Bezo mňa nič nemôžete činiť«²⁾, vyhlásil kategoricky Pán Ježiš apoštolom a všetkým ľuďom. Vzťahuje sa to na každý zásluhný, dobrý skutok človeka, tým viac na celé dielo šírenia viery, ktoré v jeho veľkoleposti ľudia nemohli ani vymyslieť, ani prekonať. K tomu, aby sa stal niekto misionárom, je potrebné volanie milosti Božej:

¹⁾ De Indorum salute, sv. IV.

²⁾ Ján 15, 5.

»Nie vy ste mňa vyvolili, ale ja som vyvolil vás a ustanovil som vás, aby ste išli a ovocie prinášali a vaše ovocie aby zostalo.« ²⁾ K tomu, aby niekto zotrval vo svojom povolání, zas len milosť Božia je hlavne potrebná okrem súčinnosti vyvoleného s týmto vnútorným hlasom Božím. Aby niekto napriek všetkým ťažkostiam, prekážkam a nebezpečenstvám, vyskytnuvším sa v mis. živote, neklesol, ale vytrval, musí stále prosiť o pomoc, o milosť Božiu shora. Aby jeho kázne, vyučovanie, presviedčanie mali žetateľný účinok, milosť Božia osvecuje zatemnený rozum pohanov a pohne ich zatvrdnuté srdcia, aby konečne prijali krst, včlenili sa do Cirkvi svätej a v prijatej viere zotrvali. Z otroka zlého ducha stať sa dieťaťom Božím, z duševnej smrti prejsť do nadprirodzeného života, to znamená ohromný prielom v živote človeka, práve preto je to bez pomoci Božej nemysliteľné, nemožné. »Jestli Pán nestavia dom, darmo sa tí namáhajú, ktorí ho stavajú.« ³⁾ Preto sa priznáva aj apoštol národov: »Milosťou Božou som to, čo som, a milosť Božia nebola vo mne márna, lež hojnejšie som pracoval než oni všetci, no nie ja, ale milosť Božia so mnou.« ⁴⁾ Všade, pri každom svojom kroku potrebujú teda misionári a novokresťania hojnosť milosti Božej. No, a čo je jednou hlavnou podmienkou tejto milosti, prepotrebnej k spaseniu? Je to pokorná, zbožná, vytrvalá modlitba, spojená s dôverou v Boha, a to modlitba tak misionára ako aj veriacich už kresťanov za obrátenie pohanov. K tomu, aby sme niečo spasiteľného od Boha obdržali, Spasiteľ náš tú podmienku kladie, že ho máme o to vrúcne prosiť. »Proste a bude vám dané, hľadajte a nájdete, klopte a otvorí sa vám.« ⁵⁾ Keď túto podmienku splníme, stávame sa pomocou Božou veľmi mocnými:

²⁾ Ján 15, 16

³⁾ Žalm 126, 1.

⁴⁾ I. Kor. 15, 10.

⁵⁾ Mat. 7, 7.

»Všetko, čokoľvek budete pýtať v modlitbe s vierou, ob-
siahnete.« Boh rýchlejšie vyslyší modlitbu, ktorú via-
cerí súčasne konajú za nejaký dobrý cieľ: »Povedám
vám: jestli dvaja zpočiatku vás shodnú sa na zemi o akej-
koľvek veci, za ktorú budú prosiť, dostane sa im od môj-
ho Otca, ktorý je v nebesiach.«⁷⁾ V takomto prípade mod-
litba stáva sa prosiacou všemohúcnosťou. Svätého Petra,
keď bol v žalári, vrúcna modlitba veriacich vyslobodila z
nebezpečenstva smrti. Keď kresťania, zvlášte členovia pá-
pežských mis. spolkov, denne vo veľkom počte prinášajú
svoje modlitby k trónu Najvyššieho za vytrvalosť misio-
nárov a obrátenie pohanov, podobajú sa miliónovému voj-
sku, bojujúcemu za víťazstvo Kráľovstva Kristovho na
celej zemi, a preto také vojsko nemôže byť premôžené ani
zemskými, ani podzemskými mocnosťami.

Najkrajší príklad nám dal aj v tomto ohľade sám Spa-
siteľ náš, ktorý celé noci strávil v modlitbe k Otcu ne-
beskému za svojich apoštolov, za svoje stádo, za Cirkev.
Apoštoli, svätí a misionári boli »mužovia modlitby«, kto-
rým modlitba bola veľkou útechou, ochranou a silou na
ťažkých cestách šírenia viery. Acosta v uvedenom už die-
le pripomína,⁸⁾ že v misiách nie je reč o hocijakom obrá-
tení, ale o prvom, najväčšom a najťažšom, keď sa z never-
ca stane veriaci, keď pohan celé svoje terajšie smýšľanie
a cítenie musí zmeniť a svoj život postaviť do služby Kri-
stovej. Tu zaiste modlitba je tým hlavným prostriedkom,
ktorý keď niekto zanedbá, svoj cieľ nedosiahne, i keď by
všetky iné prostriedky použil.

Benedikt XV. vo svojej misijnej encyklike⁹⁾ upozorňu-
je misionárov, aby ich život bol životom modlitby, aby
sa kňazi a veriaci v celej Cirkvi modlili za obrátenie po-

⁷⁾ Mat. 21, 22.

⁸⁾ Mat. 18, 19.

⁹⁾ De salute Indorum, IV., str. 405.

¹⁰⁾ Maximum illud 1919.

hanov a za úspech misií, lebo sv. Pavol hovorí : »Ja som sadil, Apollo polieval, ale Boh dal vzrast. A tak ani ten, kto sadi, nie je nič, ani kto polieva, ale Boh, ktorý dáva vzrast.«¹⁰⁾ Aj novokresťania sa majú modliť za obrátenie svojich bratov a za to, aby vo viere zotrvali a v dobrých skutkoch vytrvalí boli.

Mimoriadnymi cestami prozreteľnosti Božej a jeho milosti sú *zázraky*, ktoré v časoch apoštolských a v dobe prvých kresťanov sprevádzaly činnosť šírenia viery, a tak účinnejšími učinily hlásanie evanjélie a obrátenie pohanov. Týmto zázrakom možno pripisovať, že pohania na počiatku šírenia kresťanstva ľahko a rýchlo poznali, že je to »prst Boží«, ktorým boli upozornení na pravdivú vieru. Aj v neskoršej dobe udelil Boh niektorým vierozvestom moc dokazovať zázrakmi, že sú od Boha poslaní priviesť pohanov na pravú cestu. No, to boli a sú teraz len zriedkavé prípady. Mnohí sa zaoberali tou otázkou, prečo prestaly tieto divy pri šírení viery. Sv. Ján Zlatoústy to tým vysvetľuje, že dostatočné rozšírenie a upevnenie viery netreba už zázrakmi potvrdzovať, ba je osožnejšie, keď bez mimoriadnych zjavov uveríme, lebo tým si získame väčšie zásluhy. Acosta¹¹⁾ a Thomas a Jesu¹²⁾ k tomu dodáva, že hoci ani v našich časoch neprestávajú tieto divy, predsa sú zriedkavé, lebo teraz je menej neohrozenej viery, pevnej dôvery, svätosti a zaslúžilosti ako v staroveku misijnej činnosti. I to pripomínajú, že prví poslovovia viery boli jednoduchí, málo vzdelaní ľudia, u ktorých Boh hodnovernosť ich slova dokazoval zázrakmi, aby im týmto dodal vážnosti i pred vzdelanými; teraz však vierozvestovia sú učení, vzdelaní ľudia, ktorí týmto vynikajú nad pohanmi. Okrem toho príkladný, čnostný a svätý život misionárov má tiež mimoriadnu, príťaž-

¹¹⁾ I. Kor. 3, 6—7.

¹²⁾ De salute Indorum II., str 220.

¹³⁾ De salute omnium gentium, sv. II.

livú moc na pohanov. Správne poznamenáva Lacordaire¹⁵⁾, že Božská prozreteľnosť zriedkavo zasahuje mimo-riadnym spôsobom do ľudskej činnosti ; keby sa to nepretržite stávalo, nevedeli by sme dobre rozoznávať úmysly Božie a riadny beh udalostí. V Cirkvi nikdy neprestanú zázraky, ale kedy, kde a skrze koho sa majú previesť, to patrí do nevyspytateľnej múdrosti Božskej prozreteľnosti a jeho tajomstiev. To, že sa aj pri šírení viery len málokedy stávajú zázraky, nie je znakom toho, že by te-rajší poslovia Boží boli nehodní stať sa nástrojnými príčinami takého zriedkavého zásahu Božieho.

II. Životný príklad misionárov.

Keď niekde, tak zaiste v mis. území je vzorný, svätý život poslov evanjelia odporúčajúcim listom, príťažlivým dôvodom tých večných právd, ktoré ústne hlásajú. Tu sa očividome uskutočňuje, že dokiaľ slová často naprázdno odznejú, zatiaľ príklady tiahnu. Čnostný život misionára je teda nemým, ale tým mohutnejším a stálym kázaním, hlásaním evanjelia. Preto hovorí aj Benedikt XV. vo svojej encyklike »Maximum illud« : »Kto sa podujme na apoštolskú prácu, ten si musí predovšetkým zaopatriť to najhlavnejšie, to najdôležitejšie : svätosť života. Ten totiž, kto Boha hlása, má byť mužom Božím, a kto káže boj proti hriechu, musí hriech nenávidieť.« — Najmä týmito čnosťami má byť ozdobený život misionára : viera, dôvera v Boha, láska, dobrota, opatrnosť, horlivosť, vytrvalosť, miernosť, spravodlivosť, čistota, trpezlivosť, sebamŕtvenie, pokora a vo všetkom nasledovanie Božského Majstra, Pána Ježiša. — Acosta toto odporúča vierozvestom : »Nech sa učí hlásateľ slova Božieho od Krista tichosť, pokoru, tú dokonalú a najväčšiu lásku, že aj život svoj dá ochotne za svoje stádo. Tak nech svieti svojimi skutkami pred ľuďmi, aby títo pozorujúc jeho skutky, zvelebovali

¹⁵⁾ Confer. sv. 67, VI.

Otca, ktorý je v nebesiach. Nech je uistený, že k presvedčeniu ľudí životný príklad je najmocnejším zázrakom¹⁵⁾ K tomu, aby misionár mohol úspešne hlásať evanjelium, potrebné je získať si dôveru ľudu; toto je však nemožné, keď jeho skutky protivia sa zásadám, ktoré hlása. Keď však vidia jeho bezúhonný, nezištný život, keď cítia jeho lásku k tým najopustenejším, tým si získa túto ich dôveru a tak ľahko sa priklonia k jeho učeniu. Tak sa stane aj on »soľou zeme a svetlom sveta« v tých krajoch, kam ho vyslali.

Tento zákon platí nielen pre mis. kňazov, ale aj pre ich pomocníkov, pre mis. bratov, sestry, katechistov, učiteľov, lekárov a svetských predstavených. Nesmie jeden kresťan boriť to, čo druhý stavia. Preto misionári aj z domorodých kresťanov len tých si vyberajú za výpomocné sily, ktorých život už vyskúšali z mravného hľadiska a ktorí sa takto dokázali vernými a schopnými k vyšším úlohám.

Svojím príkladom nielen jednotlivci stávajú sa účinnými hlásateľmi viery Kristovej, ale aj celé kresťanské obce svojou láskou k bližným, svornosťou, vzorným obecným zariadením, trpezlivosťou a vytrvalosťou v čas nehody alebo prenasledovania. Pohaní, ktorí na okolí pozorujú túto nápadnú zmenu v kresťanských obciach, začnú pátrať po príčinách, a keď pozorujú, že tento nový sociálny poriadok verejného života spôsobilo kresťanstvo, zatúžia po novej viere a chcú byť podobní svojim súkmeňovcom. Tak sa stanú kresťanské obce svojou príťažlivosťou novým prameňom ďalšieho šírenia viery.

III. Vyučovanie náboženstva.

Najobyčajnejším spôsobom šírenia kresťanskej viery je hlásanie slova Božieho rečou domorodcov. Predpokladá to hlavný rozkaz Spasiteľa: »Učte všetky národy...«¹⁶⁾

¹⁵⁾ V cit. diele: kn. IV.

¹⁶⁾ Mat. 28, 19.

Riadnym prostriedkom učenía u ľudí bola a je všade a vždy reč, jazyk, ktorým človek prejavuje svoje myšlienky iným. Spisy, noviny, knihy nemôžu prísť do úvahy najmä u nekultúrnych národov a ani zďaleka nemajú tej účinnosti, ako napr. kázeň, vyučovanie v školách atď. Preto aj s týmto prostriedkom živého slova sa musíme osobitne zaoberať.

a) Misijná kázeň.

Tento spôsob šírenia slova Božieho sa najviac používa ešte i teraz, a to aj u kultúrnych národov, kde tvorí každú nedeľu a sviatok aj časť slávnostných bohoslužieb. Okrem toho aj v školách a pri katechetickom vyučovaní tiež živým slovom sa hlásajú ľuďom večné pravdy kresťanstva.

Čo je cieľom mis. kázni?

Oznámiť poslucháčom, ktoré sú pravdy kresť. viery, ako znejú jej príkazy a ktoré sú prostriedky milosti Božej, inými slovami predmet sv. kázni je evanjelium, ktoré posol Boží prišiel hlásať ako dobrú zvesť pre všetkých ľudí. Hlavný cieľ kázni je, ako už Acosta poznamenáva, poznať a milovať Pána Ježiša. Sv. Pavol to týmito slovami označil: »My zvestujeme Krista ukrižovaného«¹⁷⁾ Je to zrejmé aj z výroku Pána Ježiša: »To je život večný, aby poznali Teba, jediného pravého Boha, a toho, ktorého si poslal, Ježiša Krista.«¹⁸⁾ Život večný je konečným cieľom každého človeka a jedine pravá cesta k životu večnému je poznanie Pána Ježiša, lebo je počiatok a koniec všetkých vecí (alfa et omega) a »niet v nikom inom spasenia, lebo nie je iné meno dané ľuďom pod nebom, v ktorom by sme mali byť spasení.«¹⁹⁾ Strediskom náboženského vyučovania má byť teda Ježiš Kristus a jeho vykupiteľské dielo, okolo ktorého majú sa točiť ostatné pravdy, či už ako úvod alebo dôsledky. Úvod tvoria hlavné pravdy

¹⁷⁾ I. Kor. 1, 23.

¹⁸⁾ Ján 17, 3.

¹⁹⁾ Sk. ap. 4, 12.

o jednom Bohu, Stvoriteľovi celého sveta a spravodlivom Sudcovi dobrých a zlých; preto zavrnuté musí byť modlárstvo v akejkoľvek forme. K tomu sa pridružuje náuka o najsv. Trojici, o nesmrteľnosti duše ľudskej, o potrebnosti milosti Božej ku spaseniu, o Cirkvi sv., sv. omši a sviatostiach. Z príkazov Božích prvé miesto má zaujať hlavný príkaz lásky k Bohu a bližnému, desatoro Božích a päťtoro cirkevných prikázaní. Keď tieto pravdy katechumeni dostatočne poznajú, v ne pevne veria a život svoj podľa nich zariaďujú, vtedy môžu byť pripustení ku sv. krstu. Pri forme a spôsobe kázni majú sa misionári pridržiavať týchto pravidiel:

a) Kázať treba v reči ľudu, a nie prostredníctvom tlmočníka. Noví misionári len vtedy bývajú pripustení ku kazateľskému úradu, keď si reč ľudu dokonale osvoja, ináč by samej veci viac mohli škodiť ako osožiť. Inú reč výnimočne len vtedy možno použiť, keď ju poslucháči dostatočne poznajú a nemajú proti tomu námietky.

b) Akú formu kázne si vyvolí misionár, či homíliu, či tématickú kázeň, to závisí od kultúrnej úrovne poslucháčov, od času a miesta, kedy a kde káže.

c) Kázeň má sa predniesť v jednoduchej forme, v ľudovom štýle, aby bola jasná, každému srozumiteľná. Má byť spestrená obrazmi, udalosťami zo života a dejín, podobnosťami atď. Vzletnosť výrazov a prednesu je len u vzdelaných veriacich prípustná, no a takých je veľmi málo.

d) Kázeň nemá byť dlhá, nech trvá prinajviac $\frac{1}{2}$ hodiny. Kto toto pravidlo prestupuje vo svojej horlivosti, stáva sa to na úkor hlásanej pravdy.

e) Má byť praktická, t. j. pre život vyhotovená. I keď je teoreticko-dogmatická, i vtedy záver má byť morálnym poučením, plynúcim z prednesenej náboženskej pravdy pre praktický život.

Vo všeobecnosti aj v misijnom živote sú platné zásady

kazateľského rečníctva Cirkvi katolíckej, ustálené v kultúrnych zemiach.

Aj tie otázky sa tu vynorujú, kde a kedy má kázať misionár. Odpoveď nie je ťažká. Nielen v kostole alebo v zatvorenom *mieste*, ale aj pod holým nebom, najmä ak je kostol malý, do ktorého sa všetci poslucháči nevmetia, čo sa aj u nás praktizuje na pútnických miestach alebo pri väčších slávnostiach, keď sa na jednom mieste veriaci celého okolia shromaždia. Mnoho závisí od krajinských zvyklostí. V Japonsku a v Číne káže sa len v uzavretých miestnostiach, v Afrike zväčša v prírode, pod holým nebom. — Ani čas kázni nedá sa tak presne určiť v misiách, ako v kresťanských zemiach. Aj tu sú nedele a sviatky najprv smerodajné, misionár však nemôže sa uspokojiť jednou kázňou za týždeň, ale musí použiť aj iné vhodné príležitosti k hlásaniu evanjelia (sobáš, pohreb, procesie, krst). Tak ako Pán Ježiš a apoštoli, aj privátne rozhovory môže upotrebiť k získaniu duší (Rozhovor Spasiteľa so Samaritánkou, s Nikodemom atď.) P. Nobili a P. Ricci S. J. pri návštevách, rozhovoroch, dišputách rozsievali slovo Božie medzi inteligentmi s veľkým úspechom.

b) *Katechizácia.*

Cieľ katechizácie je pripraviť katechumenov na prijatie sv. krstu. To dosiahne dvojakým spôsobom: a) hlásaním a vysvetlením tých hlavných právd, ktoré každý kresťan má poznať a veriť; b) cvičením katechumenov v týchto pravdách a v praktických predpisoch kresťanskej viery.

Predmet katechetiky je ten istý ako v našich školách s tým rozdielom, že v misijných zemiach sa vyučujú nielen deti, ale aj dospelí a starci. Zaiste misionár tie isté pravdy iným spôsobom predkladá dospelým a starcom ako malým dieťkam. Rozdelenie látky sa nemení: a) čo máme veriť, aby sme spasení boli; b) čo máme konať tým cieľom

(príkazy); a c) čo nám dopomôže k tomu, aby sme sa preporodili na dietky Božie a aby sme príkazy Božie ľahšie zachovať mohli (prostriedky milosti).

Od kandidátov sv. krstu sa požaduje, aby hlavné pravdy, obsažené v katechizme, dostatočne poznali, obyčajné modlitby vedeli aj nazpamäť a zúčastňovali sa na službách Božích za dlhší čas. Tieto pravidlá však nie sú bez výnimky. Od chorých a starcov nemožno žiadať také vedomosti, ako od zdravých a od školskej mládeže. Stačí poznať hlavné pravdy a mať úprimnú túžbu dať sa pokrstiť.

c) *Misijné školy.*

Aj v misiách jedna čiastka vyučovania náboženstva koná sa v školách, tam totiž, kde štát dovoľí vyučovať náboženstvo aj v školách. Kde je to však (ako v Japonsku a Číne) zakázané, tam sa katechizmus prednáša v kostole alebo v iných miestnostiach.

Školy pod vedením misionárov alebo kresťanských učiteľov v misiách, majú ešte väčší význam ako v kultúrnych krajinách. Kresťanská výchova v mis. školách má vytvoriť novú mladú generáciu, ktorá bude mať vplyv na staršie pokolenie a časom premení tvárnosť obcí, krajov a celej krajiny. Preto žiada aj Propaganda, aby v misijných krajinách všade boli založené nielen ľudové školy, ale aj stredné a vyššie. O stave školstva majú misionári podávať presné a podrobné zprávy každý rok. Zakladanie gymnázií je i tým odôvodnené, že v nich sa vychovávajú aj kandidáti domorodého kňazstva. Podľa inštrukcií daných apošt. vikárom v Číne: 1) v každom mis. dištrikte má byť denná a večerná škola pre náboženskú výchovu dietok; 2) okrem týchto náboženských škôl majú byť zriadené školy pre vyučovanie humánnych, svetských predmetov (*scholae litterariae*); 3) majú sa zakladať aj kolégiá (ústavy) pre dietky popredných rodín; 4) pohanských učiteľov v mis. školách len výnimočne, v naj-

väčšej potrebe možno zamestnávať; 5) treba sa starať aj o vyššie vzdelanie dievčienec; 6) dievky veriacich treba podľa možnosti odmiešaných škôl (ktoré aj pohanské deti navštevujú).

Hlavným predmetom vyučovania v mis. školách je náboženstvo. Kde to štátne zákony zabraňujú, tam to nahradzujú privátnym vyučovaním katechizmu. Ostatné predmety sú totožné s učivom európskych škôl a niekde (Japonsko, Čína) musia byť prispôsobené predpisom štátnych škôl, či sú ony nižšieho, či vyššieho stupňa.

Kde je to len možné, misionári zakladajú aj stredné, odborné (obchodné, hospodárske, priemyselné) a vyššie školy (univerzity alebo kolégiá s univerzitným stupňom). Takú vysokú školu majú dominikáni v Manile, jezuiti v Shanghai (Aurora) a v Tientsine, v Tokiu, v Indii, a Spoločnosť Božieho Slova (SVD) v Pekingu (s 5 fakultami). Do týchto vysokých škôl sú pripúšťaní aj pohanskí poslucháči, čo má veľký vplyv na ich smýšľanie a pomer ku kresťanstvu aj v neskoršom veku, keď sa stanú vyššími úradníkmi štátnymi v akomkoľvek odbore. Títo celý svoj život nevedia zabudnúť na svojich výtečných učiteľov a vychovávateľov a svoju priazeň preukazujú k nim a ich viere aj vtedy, keď z rôznych ohľadov aj ďalej zostávajú pohanmi.

Vyučovanie a výchova dievčienec sa nezanedbáva v misiách, hoci na tomto poli je veľkou prekážkou smutné, uzavreté postavenie ženského pohlavia vo verejnom živote a predsudky rodičov.

Ohľadom prijatia pohanských dieťok do mis. škôl, nie je všade jednotná prax. Kde niet obavy, že by to znamenalo nebezpečenstvo pre výchovu katolíckych dieťok, tam je to prípustné, najmä u škôl a výchovných ústavov rehoľných sestier. Deti protestantov a rozkolníkov sa však neprijímajú. Hmotné udržívanie mis. škôl zaražuje obyčajne rodičov a cirkevnú obec, často však aj svetská

vrchnosť dáva podporu mis. školám, ba niekde (Egypt, India) sa to deje vo veľkej miere, podľa počtu žiakov. Školskí bratia ako odborné sily, často aj v štátnych ústavoch sú aplikovaní a riadne platení.

Medzi všetkými výchovnými ústavmi za najdôležitejšie sú považované teologické učilištia (vysoké školy bohoslovecké), čo je pre veľký význam domorodého kňazstva prirodzené a celkom odôvodnené. Preto príjmy, dary a podpory, ktoré mis. okresy dostávajú, obracajú sa v prvom rade na udržiavanie mis. staníc a bohosloveckých ústavov. Učebná látka týchto ústavov je tá istá ako v Europe.

IV. Pastoračná činnosť.

S dušpastierskou prácou spojené liturgické úkony sú tiež významným prostriedkom šírenia a upevnenia viery v misiách.

1) K týmto patrí predovšetkým sv. omša, ktorá aj v mis. krajoch je stredom bohoslužby, tak v nedeľu a vo sviatok ako vo všedné dni. Apošt. vikári a prefekti povinní sú v určité dni sv. omšu obetovať za svojich veriacich; ostatní nie sú k tomu viazaní. Je dojmavé čítať zprávy misionárov o tom, s akou horlivosťou sa shromažďujú veriaci v mis. krajoch na omši sv. v predpísané dni; niekedy aj 70—80 km cesty musia peši prekonať, aby tejto cirkevnej povinnosti mohli zadosťučiniť. O sv. omši a o vysluhovaní sviatostí vydala Propaganda podrobné úpravy pre misionárov (Collectanea).

2) Hlavnou úlohou pastoračnej činnosti okrem sv. omše je vysluhovanie sv. sviatostí podľa predpisov Cirkvi sv., aby veriaci nimi boli posvätení a posilnení vo svojich námahách, pokušeníach a bojoch.

Svätý krst má v misiách popredný význam, lebo prijatím tejto prvej a najpotrebnejšej sviatosti novokresťania zriekajú sa modlárstva, pohanských zvykov a pričlenení sú do Cirkvi sv. Preto príprava na túto sviatosť, ako

sme už opísali, je dôkladná a prísna v katechumenáte. Riadnym vysluhovateľom sv. krstu aj v misiách je kňaz, v jeho neprítomnosti katechista alebo iný veriaci. Propaganda schvaľuje ten zvyk, že v prípade vzdialenosti misionára hociktorý veriaci pokrstí deti. Jestli pohan pokrstí niekoho s dobrým úmyslom, podľa predpisov, zachovaním matérie a formy krstu, krst sa nemusí zopakovať. Krstní rodičia majú byť starostlivo vyvolení. Deti katolíckych rodičov majú byť čím prv pokrstené, deti pohanov, okrem nebezpečenstva smrti len vtedy, jestli s tým rodičia súhlasia a podmienky katolíckej výchovy sú zabezpečené. Deti, pochádzajúce z miešaného manželstva, len vtedy možno pokrstiť, keď pohanská stránka dovoľí dieťa v duchu katolíckom vychovávať. Dospelý musí sa pred krstom úplne zriecť modlárstva a pohanských zvykov, ako aj predošlého hriešneho života (mnohoženstvo, úžerníctvo, pijanstvo, užívanie ópia, nepriateľský pomer k bližným). Dospelý v nebezpečenstve smrti býva bezpodmienečne pokrstený, ak je pri sebavedomí, pozná najhlavnejšie pravdy náboženstva a má dobrý úmysel stať sa kresťanom; ak stratil už sebavedomie a predtým vyjadril svoju vôľu stať sa kresťanom, bezpodmienečne môže sa mu krst udeliť. Ostatné predpisy, vzťahujúce sa na miesto, čas a obrady krstu sa srovnávajú so všeobecnými pravidlami Cirkvi sv. Niekde sa krst okrem nútnej potreby len v isté sviatky (Vianoce, Turíce, sviatok sv. Petra a Pavla, sv. Ruženca) udeľuje, čo býva spojené s veľkou slávnosťou celej mis. stanice.

Sviatosť birmovania má svoju dôležitú úlohu práve v mis. krajinách, kde veriaci sú vystavení najviac pokušeniam a prenasledovaniam od pohanov a často i od svojich príbuzných. Aby boli stáli vo viere a vyznávali ju i pred inovercami, potrebujú svetla a sily Ducha Sv. Právomoc vysluhovať túto sviatosť majú mimo biskupov a apošt. vikárov aj apošt. prefekti a niekedy aj kňazi, keď

sú k tomu zvlášte splnomocnení. Pred 7. rokom nikomu sa nevysluhuje táto sviatosť. Krst a birmovku naraz nikomu neudeľujú.

Prevelebná *Sviatosť oltárna* je stálym potešením a posilnením tak pre misionárov ako aj pre veriacich. Účinky slov Spasiteľových: »Hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta«²⁰⁾ cítia všetci i v tých najodľahlejších mis. osadách. Časté a každodenné sv. prijímanie po vyhlásení dekrétu Pia X. ujalo sa všade, v Afrike práve tak, ako v Indii, v Číne alebo v Japonsku.²¹⁾ Chudobní veriaci mnohokrát dlhé cesty musia prekonať s lačným žalúdkom, aby mohli prijať chlieb života, potrebný im v každodenných prácach a útrapách. Volanie Pána Ježiša: »Poďte ku mne všetci...« má svoju ozvenu aj v mis. krajoch a vyvoláva túžbu po spojení s Božským Spasiteľom, ktorý každý národ miluje a každého chce spasiť, a preto »rozkošou jeho je bývať medzi synmi ľudskými.«²²⁾

Najmä pre tých kňazov je prítomnosť Pána Ježiša veľkou potechou, ktorí odtrhnutí od kultúrneho sveta, v samote, v ustavičných nebezpečenstvách musia stráviť väčšiu časť svojho života. To povedomie, že sú vždy v blízkosti svojho Božského Majstra, vleje im do srdca vytrvalosť až do konca. — Úpravy Propagandy, vzťahujúce na *Sviatosť oltárnu*, srovnávajú sa so všeobecnými predpismi cirkevnými.

Sviatosť pokánia je považovaná všade za neoceniteľné dobrodenie Pána, ktoré ľuďom dal na utíšenie ich svedomia a na zmazanie hriechov, spáchaných po sv. krste. Cítia to najlepšie pokrstení pohania, keď si porovnajú

²⁰⁾ Mat. 28, 20.

²¹⁾ Vo Východnej Afrike na jednej mis. stanici, kde je 1200 osôb povinných pristúpiť k sv. prijímaniu, za jeden rok bolo 40.000 komunikantov, na druhom mieste s 800 prijímaniami povinnými bolo 36.000 sv. prijímaní.

²²⁾ Prísl. 8, 31.

svoj duševný stav po obrátení s predošlým, keď ich svedomie hrýzlo po spáchanom veľkom previnení a nevedeli si ho uspokojiť; teraz však ako márnотratní synovia hockedy môžu vyhľadať duchovného otca a smieriť sa s rozhnevaným Bohom. ²³⁾)

Niektorí misionári v Južnej Amerike pri svojej úzkostlivosti v dávnych časoch tak ďaleko zašli, že obrátených Indiánov nepovažovali za hodných prijať Prevel. Sviasť oltárnu, pristúpiť k sv. spovedi alebo udeliť im posledné pomazanie. Proti tomuto partikulárnemu zlozvyku vystúpil aj spomínaný provinciál jezuitov P. Acosta a zatracoval ho, lebo sa protiví všeobecnému učeniu Cirkvi. V Číne tiež povstali ťažkosti ohľadom vysluhovania posledného pomazania ženám, keď mužovia sa pohoršovali nad pomazaním žien sv. olejom a pri tom odokrytím nôh. Propaganda v takýchto prípadoch dovolila vynechať posledné pomazanie u žien. Tento predsudok však časom zmizol a teraz niet už nijakej úchyľky ani v tomto ohľade.

Príprava na prijatie sviatosti *posvätenia kňazstva* neodchyľuje sa od všeobecných zákonov Cirkvi sv., len doba prípravy nie je jednako dlhá u všetkých kongregácií a v mis. dištriktoch. Ako sme už viackrát vyzdvihli, Cirkvi

²³⁾ Ako si novokresťania vysoko cenia toto dobrodenie, ukazuje prípad, hlásený z jednej mis. stanice v Kanade. Tu len jeden duchovný konal duševno-pastierske povinnosti, hoci bolo tam mnoho filiálok.

Keď vypukla na celom okolí nákazlivá epidémia, misionár nemohol zaopatriť nemocných na okolí, hoci ho Indiáni úpenlive prosili o spoveď. Kde sa ho nemohli vyčkať, tam si vzbudili poďa jeho úpravy aspoň dokonalú ľútosť. Niektorí, keď sa smrť blížila, vynašli zvláštny spôsob vyznania hriechov: napísali ich na breзовú kôrku a v ruke s ňou očakávali smrť. Keď ta kňaz konečne došiel, našiel tam rad zamrznutých kresť. Indiánov s takými výjavmi hriechov a nápisom: »Len náš otec to má čítať«, a s dodatkom: »Otče, prosím ťa, odsluž za mňa sv. omšu; za to ti zanechávam jednu kožu bobrovú, kunovinu« atď.

v novšej dobe veľmi záleží na tom, aby čím viac domorodých kňazov — svetských i rehoľných — mohlo prevziať v mis. krajinách riadnu misionársku a pastoračnú prácu. V tejto snahe nemožno však prekotne pokračovať, a preto novokresťanov len po veľkom výbere a prísnej výchove pripúšťajú k tejto sviatosti. Napr. Bieli otcovia už od 10. roku začínajú vychovávať tých, ktorí cítia sklon ku kňazskému stavu. Černošský chlapec v 15. roku vstúpi do malého seminára, kde si osvojí také vedomosti zo svetských predmetov ako u nás gymnazisti. Nato nasleduje 4—5-ročné teologické štúdium v seminári a 2-ročné mimo seminára, pod vedením niektorého misionára a konečne trojročné znovu v seminári. Výchova bohoslovca trvá teda 18 rokov, dokiaľ ho k vysviacke pripustia. — V iných reholiach sú menšie-väčšie odchýlky. Niekde európskych školastikov vyučujú a vychovávajú spolu s domorodými, čo sa osvedčilo.

K najťažším úlohám mis. pastoračie patrí správne riadenie *stavu manželského*, ktoré vyžaduje od misionára úplnú znalosť podrobných predpisov Propagandy a veľkú obozretnosť pre rôzne krajinské zvyky, predsudky a civilné zákony. Jednota a nerozlučiteľnosť stavu manželského aj v mis. územiach sú hlavné a základné piliere rodinného života kresťanov, od ktorých sa Cirkev nikde a nikdy nemôže odchýliť. Proti miešaným manželstvám Cirkev v misiách ešte prísnejšie musí vystupovať ako inde pre veľké nebezpečenstvá, ktoré v nich hrozia kresťanskej strane a deťom.

Sväteniny a spoločné pobožnosti v misiách sa odbavujú podľa miestnych pomerov s väčšou-menšou nádherou už preto, lebo okázalé cirkevné slávnosti pôsobia na veriacich hlbokým dojmom. Obrady Veľkého týždňa, procesia na Vzkriesenie, Božie Telo, Krížové dni, Kvetnú nedeľu, Hromnice majú veľkú priťažlivú moc na veriacich, ktorí z ďalekých krajov putujú, aby sa ich mohli

zúčastniť. Pôstna disciplína nie je prísna pre chudobu veriacich a pre klimatické ťažkosti.

Zpomedzi náboženských spolkov najviac s'í obľúbené a rozšírené: Spolok Najsv. Srdca Ježišovho, sv. Ruženca, Škapuliara. Ľud rád nosí odznaky týchto spolkov, najmä pri cirkevných slávnostiach. Dobre sú známe aj v misiách ľudové misie a duchovné cvičenia, ktoré majú mimoriadny účinok na zdokonalenie vnútorného života novokresťanov. — Katolícka akcia zapustila už silné korene aj v mis. krajoch Afriky a Indie.

Cirkevné tresty bývajú vymerané v týchto prípadoch: keď niekto späť upadne do pohanstva, zanedbanie bohoslužieb, bigamia, nepriateľstvá s bližným atď. Obvyklé tresty sú: zbavenie cirkevného úradu alebo vylúčenie z čestnej funkcie, zákaz pristúpiť (dočasne) k sviatostiam, peňažná pokuta na dobročinné ciele, odňatie cirkevného pohrebu.

VI. Charitatívna činnosť.

Láska k bližnému tvorí časť hlavného príkazu Božieho, ktorý každého viaže a na všetkých ľuďoch sa rozprestiera. Náš Božský Misionár svojím príkladom ukázal, že telesné a duchovné skutky milosrdenstva, v ktorých sa tento príkaz prejavuje, sú úzko spojené s mis. činnosťou. On bol ten milosrdný Samaritán, ktorý uzdravoval nemocných, slepých, hluchonemých, krivých a prašivých, a ako vraví sv. Lukáš: »Chodil dobre činiac a všetkých diablom posadnutých uzdravujúc.«²⁴⁾ Apoštoli boli vernými nasledovníkmi svojho Majstra: nielen slovo Božie hlásali všetkým národom, ale starali sa aj o ich telesné, hmotné a duševné biedy, pamätajúc na slová Pána Ježiša: »Čokoľvek ste učinili jednému z najmenších mojich bratov, mne ste to učinili.«²⁵⁾

Katolícka Cirkev od počiatku svojho založenia koná úlohu milosrdného samaritána v každom storočí, medzi všetkými národmi. Najprv vo svetovej rímskej ríši na-

²⁴⁾ Sk. ap. 10, 38.

²⁵⁾ Mat. 25, 40.

priek 300-ročnému prenasledovaniu, neskôr medzi obrátenými germánskymi a slovanskými národmi. Zakladá všade charitatívne ústavy pre nemocných, opustených, starcov, vdovy, siroty, usilujúc sa byť »všetko všetkým«, aby všetkých získala. Jej svätci v každom veku vynikali charitatívnou činnosťou: sv. František As., sv. Dominik vyvolili si chudobu, aby mohli obohatiť chudobných, sv. Alžbeta z Durínska, sv. Vincent Paulánsky, sv. Karol Borom, boli herosmi kresťanskej charity. Ich žiarivé skutky milosrdenstva, ktorými v živote vynikali, nezanikli ich smrťou, lebo tie rehole, kongregácie, ktoré založili, konajú to podľa vzoru svojich zakladateľov nepretržite cez mnohé storočia po celom svete i v misijných územiach, potvrdzujúc slová sv. Pavla svojím životom: »Láska nikdy neprestáva, keď i proroctvá prestanú alebo jazyky pominú...«²⁶⁾ Skutočne táto láska ku Kristovi a k jeho najmenším bratom neprestáva ani v misiách, kde poslovia evanjelia zostanú vždy »anjelmi milosrdenstva«. Počas hladu, vojny, moru i sami pohani s dôverou zaklopú na dvere misionárov, u nich hľadajú útočisko i malomocní, keď ich i príbuzní nemilosrdne vyženú z rodinných kruhov. A keď pocifujú teplotu kresťanskej lásky, začínajú si ceniť to náboženstvo, ktorému jedine môžu ďakovať svoju záchranu od biedy a smrti, ochotne otvárajú svoje srdce novému učeniu a stanú sa jeho neohrozenými vyznavačmi.²⁷⁾ Áno, láska rodí protilásku a dôveru aj u tých najopustenejších a najbiednejších, a to je aj zjavné odôvodnenie kresťanskej charity ako mocného prostriedku šírenia viery medzi pohanmi. Možno ju preto menovať aj mostom, spájajúcim pohanov a kresťanov,

²⁶⁾ I. Kor. 13, 8.

²⁷⁾ Malomocní napr. v jednej mis. kolónii, zabudnúť na svoju biedu, nasbírali 240 mariek na Dielo šírenia viery. — Weltmission, 1917, str. 23.

alebo sieťou, do ktorej sa ľahko dostanú noví údovia Cirkvi. ²⁸⁾

Ako sme už poznamenali, misionári spravujú tisíce charitatívnych ústavov, najmä nemocnice, sirotince, starobince, lekárne, útulne pre opustených a chudobných, ktorými priťahujú domorodcov do sféry kresť. výchovy. Medzi týmito ústavmi zvláštnu pozornosť zasluhujú náleznice a záchranné stanice pre malomocných. — Prvé sú zavedené ako »domy sv. Detinstva« najmä v Číne, Indii a Afrike pre opustené a vyložené novonarodeniatka pohaných rodičov, ktoré by iste zahynuly, keby ich kresťanská láska v týchto útulniach nevzala pod svoju opateru a nevychovala z nich dobrých kresťanov. ²⁹⁾ Zvlášte novonarodené dievčence očakáva toto nemilosrdné zaobchádzanie zo strany rodičov, ktorí len chlapcov považujú za svoje deti a bezcenných dievčat sa chcú zbaviť, najmä keď sú chudobní, alebo keď vypukne hlad. ³⁰⁾ V Afrike podľa zprávy apošt. prefekta P. Wendlinga C. S. Sp. (mis.

²⁸⁾ Misionár P. Bley toto píše zo svojej stanice na Južnom mori: »Zo všetkých strán prichádzajú ku mne divosi o lekársku pomoc. Po každom vyliečení je ich dôvera väčšia. Medzi mojimi pacientami sú nielen katolíci, ale aj anglikáni a pohani. Takéto služby lásky mocnejšie pôsobia na ich srdce ako tie najvýrečnejšie slová. Nezištná láska a oddanosť misionára najmä pohanom otvára srdce a pripravuje cestu k obráteniu.« — Jeden misionár vo svojej prednáške vo Viedni tiež odvolával sa na skúsenosť: »Keď umývam hnisavé rany malomocných, títo sa ma pýtajú: »Prečo to robíš, veď aj rodičia a príbuzní nás opúšťajú. Odpovedal som: »Moja viera ma tak učí, môj Boh mi to káže.« Na to chorý poznamená: »Ach, pouč nás o tej viere, chceme poznať toho Boha, ktorý ťa k nám poslal, uľaviť naše bolesti.«

²⁹⁾ Napr. podľa jednej zprávy z r. 1874 v Pekingu každé ráno 5 mužov sa rozišlo po piatich častiach mesta posbierať vyložené deti, ktoré potom alebo odpredali alebo ponechali osudu. Misionári, kde mohli, také dietky zachránili.

³⁰⁾ Podľa ap. vikára P. Fr. Aguirre O. S. B. r. 1914 v 3 mis. okresoch Číny 4264 takých dievčat bolo prijaté do kresťanských sirotincov.

stanica Lounda v Kongo) v niektorých krajoch rodičia z poverčivosti sa zbavia svojho dieťaťa, (napr. keď so zubami príde na svet alebo matka ochorela, čo pripisujú zlému duchu), a to hroznými spôsobami: otrávením, utopením, vyložením za pokrm krokodíлом a divým zverom alebo dajú ich čarodejníkovi, ktorý sa ich ľahko zbaví.

Najhroznejšia nemoc na svete je malomocenstvo, ktoré je pomalým, bolestným a odpor vzbudzujúcim umieraním a ktoré je nevyliciteľné. Keďže je to spolu aj choroba nákazlivá, malomocných (ináč prašivých) každý sa chráni, i príbuzenstvo, a takého nešťastníka vyženú obyčajne do lesov, do pustatín, kde zväčša zahynú od hladu. A predsa sa nájdú milosrdné duše, ktoré sa aj nad týmito úbožiakmi zmilujú, vyhľadajú ich, príjmu ich do svojich ústavov, kde panuje opravdivá láska, kde i v týchto najbiednejších vidia bratov Kristových a podľa toho ich opatrujú a zmierňujú ich bolesti náboženskou útechou a samaritánskym ošetrovaním. Nie je div, že títo úbožiaci, keď túto mimoriadnu lásku na sebe skusujú, s veľkou ochotou sa prihlásia do tej Cirkvi, ktorá takýchto hrdinov vychováva. — A koľko je ich v tropickom pásme celej zemegule! Len v Prednej Indii odhadujú ich počet na 2 milióny, — a z týchto len 2% je pod lekárskeho dozoru a liečením! Afrika, Madagaskar ³¹⁾, Amerika je tiež zaplavená týmto nevyliciteľným morom. V katolíckych misiách na celom svete je 108 ústavov, vybudovaných pre malomocných, kde ošetrojú 13.000 chorých. Nie je to veľa, primerane k veľkému počtu touto nemocou postihnutých; nie však preto, že by sa na ten cieľ málo ošetrovateľov (mis. bratov, sestier, kňazov) hlásilo, ale pre nedostatok hmotných prostriedkov.

Tejto chorobe je podobná t. zv. spavá nemoc a s hladom spojený hladový týfus. Tieto rany pohanských kra-

³¹⁾ Na tomto veľkom ostrove na každých 200 obyvateľov pripadá jeden malomocný.

jín vyžadujú veľké obety na obyvateľstve a len spoluprácou misionárov a svetských vrchností môžu sa zmieriť. V najnovšej dobe, ako sme už na to poukázali, začína sa šíriť v Európe a Amerike hnutie, aby do misií boli vysielaní lekári a odborní ošetrovatelia nemocných, ktorí sa venujú výlučne tejto charitatívnej činnosti. Vo Würzburgu r. 1924 bol založený katolícky misijný lekársky ústav k vycvičeniu lekárov pre potreby misií. Mimo týchto vyučených lekárov aj mnohí bratia a sestry rozličných reholí a kongregácií bývajú odborne vyučení a vycvičení, ako majú pomáhať lekárom pri ich práci v misijných nemocniciach.

Je to obetavá, ťažká a často nebezpečná práca, najmä pri nákazlivých chorobách, ktorá predpokladá silnú vieru, ducha sebazaprenia a predovšetkým nezištnú lásku ku Kristu a k jeho trpiacim bratom. I tu platia slová Spasiteľa: »Jestli kto chce za mnou ísť, nech zaprie sám seba a každý deň vezme svoj kríž a nech ma nasleduje.³²⁾ I na nich sa splnia slová Písma sv.: »Chodia sem i tam a plačú, rozsievajúc svoje semä, ale prídu zas s plesaním nesúc svoje snopy.«³³⁾ Robotu misionárov je ťažká, no žatva tým radostnejšia tak pre nich ako aj pre celú Cirkev. Hrdinská láska P. Damiana, ktorý celý svoj život obetoval za malomocných, dokiaľ aj sám nezomrel postihnutý touto chorobou, vzbudzuje nasledovníkov a obdiv aj u inovercov.

³²⁾ Luk. 9, 23.

³³⁾ Žalm. 125, 6.

Dodatky.

Verejnoprávne postavenie misií v jednotlivých štátoch.

Naturálnou podmienkou a vonkajším predpokladom úspešného šírenia viery v každej krajine je sloboda náboženská. Kde tej niet, tam bez mimoriadnej pomoci Božej hlásanie evanjelia len pomaly, s veľkými ťažkosťami napreduje. Zázračná sila kresťanskej viery aj v prvých troch storočiach dokázala, že Božské dielo, viera Kristova, i proti zlobe ľudskej vie zvíťaziť, no, v riadnych pomeroch je želateľné, aby v každom štáte — i v pohanskom — bola opravdivá náboženská sloboda, aby sa kráľovstvo Božie nehatene, bez prekážok mohlo všade ohlasovať.

V mis. územiach nájdeme málo takých štátov, kde by bola úplná, neobmedzená náboženská sloboda, vzťahujúca sa i na katolíkov, — a nielen na papieri — uznaná a prevádzaná. V Južnej Amerike máme i také menšie štáty, kde katolícke náboženstvo je štátom podporované, no, v iných svetadieloch táto sloboda je viac-menej obmedzená, okyptená a katolicizmus je viacej trpený ako podporovaný. V takýchto krajinách misionári musia počítať s danými pomermi dotyčného štátu a spoliehajú sa na ochranu Božiu, konať to, čo sa dá s povolením (alebo pri mlčaní) svetských vrchností. Zo správ mis. staníc vysvitá, že svetské úrady často ochotne idú po ruke misionárom pri stavbách, školách, charitatívnych ústavoch, v obrane proti divochom atď.

V terajšej vojnovej dobe, keď sa hranice štátov stále menia a celé krajiny pripadajú, hoci i na čas, do rúk cudzej moci, ťažko je hovoriť o stabilnom verejnoprávnom

stave misií v každej krajine. Predsa sa pokúsime aj o tejto otázke dať vysvetlenie, aby sme mali širší rozhľad o verejnom postavení našich misionárov v rozličných štátoch.

Á z i a.

1. Turecko.

Turci pre svoju mohamedánsku zatvrdilosť a neprístupnosť nikdy neboli priateľmi kresťanstva, ba, ako to dejiny dokazujú, cez dlhé storočia boli v stálom boji s kresť. národmi — a vo svojom štáte hrubo utláčali kresťanov. Po svetovej vojne, v ktorej aj oni boli medzi porazenými, zpočiatku sa zdalo, že sa chcú vypomstiť na bezbranných katolíckych Arménoch, z ktorých státisíce nemilosrdne vyvraždili. No, v zákonodárstve čiastočne na nátlak Európy, čiastočne aby sa prispôbili moderným ideám všeobecnej slobody svojich poddaných, upustili zo svojho predošlého zmeravelého stanoviska a zabezpečili slobodu svedomia a náboženského kultu aj iným vierovyznaniam.

Po svetovej vojne Turecko podľa smluvy lausanskej (z 24. júla 1923) bolo zaviazané tie isté práva zabezpečiť iným náboženstvám ako muzulmanom. V smysle ústavy (20. apríla 1924) izlam bol uznaný za štátne náboženstvo Tureckej republiky. Toto ustanovenie však bolo zrušené zákonom z 10. apríla 1928. Prevádzanie týchto zákonov však v skutočnosti závisí od dobrozdania vlády.

2. Sýria a Veľký Libanon.

boly po svetovej vojne podľa rozhodnutia Spoločnosti národov štátmi pod ochranou (mandátom) Francúzska, ktoré v smysle poverenia (22. júna 1922) má zabezpečiť občanom úplnú slobodu svedomia a kultu, právo zakladať školy cirkevným spoločnostiam pre svojich veriacich a neobmedzovať činnosť misionárov.

Ústava sýrska (14. mája 1930) predpisuje, že prezident republiky má byť náboženstva mohamedánskeho, že všetci obyvatelia Sýrie sú rovnakí pred zákonom bez rozdielu

viery, jazyka a národnosti a že všetky náboženstvá majú voľnosť vo svojej náboženskej činnosti i vo svojich školách, keď sa tieto srovnávajú so štátnymi predpismi zákona. — Štát Veľkého Libanonu má podobné opatrenia ohľadom náboženskej slobody.

3. *Palestína.*

je od svetovej vojny pod mandátom Veľkej Británie, ktorá chcela podľa rady Spoločnosti národov zorganizovať tu národný štát pre Židov. Tento plán sa však nemohol uskutočniť pre odpor väčšiny obyvateľstva — Arabov —, ktorí sa i častými vzburami vzpierajú tomuto nátlaku.

4. *Zajordánsko*

po svetovej vojne je tiež podrobené vláde Angličanov a je spravované takými stanovami Spoločnosti národov ako Palestína s tým rozdielom, že štátnym náboženstvom je izlam; sloboda vierovyznania je však i tu zabezpečená.

5. *Irak*

predtým pod správou Anglicka, od r. 1932 je samostatným štátom. Štátnym náboženstvom je mohamedanizmus, ale sloboda svedomia, kultu a vyučovania pre iné vierovyznania je i tu zákonom zabezpečená. Táto sloboda však ako v iných štátoch s prevážnou väčšinou mohamedánskou v skutočnosti je vysvetľovaná podľa ľubovôle vládnych kruhov.

6. *Iran (Perzia)*

je štátom mohamedánskym, kde v smysle ústavy (8. októbra 1907) kráľ má vyznávať a šíriť štátne náboženstvo, izlam. Pre iné vierovyznania a ich slobodu ústava nemá nijakého opatrenia. Kresťanov je tu veľmi málo.

7. *Afganistán.*

Činnosť misionárov je v tejto krajine spojená s veľkými ťažkosťami. Podľa ústavy z r. 1931 štátnym náboženstvom je izlam; vierovyznanie Indov a Židov je dovoľené, — o kresťanoch niet spomienky. Kráľ pred nástupc-

ním na trón musí složiť prísahu, že izlam bude pod jeho ochranou. Cudzinci nemôžu školy zakladať a viesť, no, náboženské vyučovanie nie je priamo zakázané.

8. Čína.

V smysle čínskej ústavy (z 12. mája 1931) všetci občania sú rovnakí pred zákonom bez rozdielu pohlavia, viery alebo sociálneho postavenia a každý má právo na slobodu svedomia. Všetky výchovné ústavy, či verejné, či súkromné, sú podriadené predpisom štátu. Smluvy, uzavreté medzi cudzími štátmi a Čínou, zabezpečujú misiónárom právo šíriť evanjelium a nadobudnúť si budovy a majetok k tomu cieľu potrebný. Vyučovanie náboženstva nie je však povolené ani v mis. školách. Misie počas čínsko-japonskej vojny materiálne mali síce mnoho škody, ale z mravného stanoviska u čínskeho obyvateľstva mnoho získaly, lebo i pohania v tých najväčších nebezpečenstvách vojny, hladu a pri nákazlivých chorobách skúsili obetavosť, záchranu, podporu a nezištnú lásku misiónárov a mis. sestier i vtedy, keď ich všetky úrady a ich vlastné vojsko opustilo. Vtedy im preukazovali misiónári tie najpotrebnejšie a najväčšie skutky milosrdenstva a tým si získali ich dôveru aj vo veciach náboženských.

9. Mongolsko

je podľa svojej ústavy z r. 1924 štátom viac-menej komunistického zafarbenia, v ktorom Cirkev je odlúčená od štátu a sloboda vierovyznania sa užíva len na papieri. Pod terajšou nadvládou Japonska tieto Cirkvi nepriaznivé pomery sa zlepšily.

10. Mandžúrsko

je pod protektorátom Japonska od r. 1932 a svojimi zákonmi zabezpečuje slobodu občanov pri vyznávaní viery.

11. Japonsko.

Do r. 1884 budhizmus a šintoizmus bol tu štátnym náboženstvom. Ústavou z r. 1889 je zavedená rovnoprávnosť

náboženská, vláda však prevádza prísny dozor nad pôsobením každého vierovyznania. Misionári majú právo zakladať súkromné školy, vyučovať náboženstvo nie je však povolené v ľudových školách. Vláda tiež povoľuje vyššie misijné školy, v ktorých sa aj náboženstvo môže prednášať.

V *Kórei*, podriadenej Japonsku, kde je väčší počet katolíkov, misie užívajú väčšie náboženské práva ako v samom Japonsku. Japonský školský zákon však je aj tu v platnosti. — Počas druhej svetovej vojny Japonsko nadviazalo so Sv. stolicou úradné diplomatické styky vyslaním svojho zástupcu do Vatikánu, a to vzhľadom na to, že vo vojne mnoho takých krajín si podmanilo, kde žije viac miliónov katolíkov.

12. *Anglická India.*

Brány Indie pre misionárov sa otvorily r. 1813. Anglická vláda, ktorá r. 1858 prevzala správu Indie, vyhlásila absolútnu neutralitu vo veciach náboženských. Základný zákon Indie z r. 1927 stará sa predovšetkým o podporu ústavy cirkvi anglikánskej, ale podľa § 123. vláda môže podporovať, keď to za vhodné uzná, aj iné kresť. náboženské spoločnosti pri udržovaní ich škôl a náboženských budov. Indický parlament nemôže pojednávať o veciach náboženských bez predbežného svolenia vlády. Každá dobrovoľná urážka náboženských citov prívržencov nábož. spoločností je trestaná väzením do 2 rokov alebo peňažnou pokutou. — Na *Ceylone*, patriacom pod vládu Anglicka, sú podobné zákony.

13. *Indočína*

je francúzskeou kolóniou, teraz v druhej svetovej vojne je pod správou japonskou. Zákony laicizmu proticirkevného smeru, platné vo Francúzsku, nie sú však vo francúzskych kolóniách do života uvedené z taktických dôvodov, a tak mis. rády môžu sa venovať aj vyučovaniu

náboženstva, ovšem pod dozorom vlády a bez jej akejkoľvek podpory.

14. *Siam.*

Hoci v tomto štáte kráľ je hlavou budhizmu, predsa v smysle ústavného zákona každý občan môže si vyvoliť hociktoré náboženstvo a prakticky ho vykonávať, ak sa ono neprotiví verejnému poriadku a mravom. Obchodné smluvy, uzavreté s rôznymi kresť. štátmi, sa vždy končia s klauzulou o vzájomnej shovievavosti vo veciach náboženských.

15. *Holandská India.*

Sloboda náboženstva a kultu je tu zákonmi zaistená, misionári však musia mať predbežné povolenie vlády, aby mohli v určitých krajoch účinkovať. Následkom toho isté kraje pripadly katolíckym, iné zasa protestantským misionárom. Verejnoprávny stav misií, okrem štátno zákona zakladá sa aj na dohode, uzavretej r. 1847 medzi Sv. Stolicou a Holandskom. Misijné školy podľa vládneho nariadenia z r. 1924 sú štátom štedro podporované, taktiež aj nemocnice.

A f r i k a.

16. *Egypt.*

Ústavný zákon tohoto štátu (pod protektorátom Anglicka) z r. 1930 zabezpečuje neobmedzenú náboženskú slobodu všetkým občanom, taktiež aj vykonávanie kultu v každom jazyku, nakoľko neruší verejný poriadok a mravnosť. Aj školské vyučovanie je povolené, hoci úradné náboženstvo je mohamedánske. Slobodu vyučovania najviac využívajú Školskí bratia, ktorých aj vláda podporuje pri vybudovaní a udržovaní škôl. Prestupovanie z izlamu na inú vieru je však úradne prekážané.

17. *Francúzska Severná Afrika.*

Muzulmani v tejto čiasťke Afriky robia misiám veľké ťažkosti a žiadajú od vlády zakázať misionárom stavať

školy, verejné a charitatívne ústavy. Francúzska vláda pri kapitulácii Alžírska r. 1837 sa zaviazala ochraňovať izlam; zákon rozluky z r. 1907 je uplatnený aj v Alžírsku; vyučovanie náboženstva v školách nie je povolené.

18. *Talianska Severná Afrika.*

Kráľ. nariadenie z r. 1919 uvádza pre Tripolitánsko, že náboženstvo (izlam) a miestne zvyky budú rešpektované. Zákonné ustanovenie z r. 1927, vzťahujúce sa na Tripolis a Cyrenaiku, predpisuje, že procesie po verejných cestách majú byť oznámené policajnému úradu 3 dni vopred a môžu byť i zakázané z dôvodov hygienických alebo verejného poriadku. Toto sa však nevzťahuje na pohreby. — V *Abesínii*, dokiaľ tam neguš vládol, misionári k hlásaniu evanjelia nemali verejnoprávneho podkladu. Po anexii k Taliansku sa ich položenie podstatne zlepšilo.

19. *Anglická Východná Afrika.*

V krajinách Uganda, Tanganyika, Kénia a Severná Rhodézia, podliehajúcich dozoru Anglicka, je verejnoprávne postavenie katol. misií také ako v iných provinciách tejto svetovej ríše. Uznáva sa zásadne sloboda náboženstva a verejného kultu každému vierovyznaniu, v skutočnosti sa protestantizmu a izlamu preukazuje väčšia priazeň od vládnych kruhov ako katolicizmu. V afrických kolóniách Anglicko vo svojom trestnom zákonníku zabezpečuje náboženskú ochranu aj pre fetišizmus.

20. *Mozambik.*

Hoci v Portugalsku je uzákonená rozluka Cirkvi od štátu, predsa v jej kolóniách je tesná a dôverná spolupráca medzi vládou a mis. spoločnosťami. To sa prejavuje v podporách, udelených misiám, v ich oslobodení od daní, v darovaní pozemkov pre mis. potreby atď. V smysle zákona z r. 1930 vo všetkých kolóniách je uznaná náboženská rovnoprávnosť a misie majú byť podporované ako národné nástroje civilizácie.

21. *Francúzske kolónie*

v Západnej a Centrálnej Afrike ako aj v Togu, ktoré je spravované mandátom Francúzska, sú misie a každá náboženská spoločnosť pod prísny dozor vlády podľa zákona z r. 1922. Na základe rozluky Cirkvi a štátu ku každej svojej činnosti potrebujú predbežné povolenie vládnych kruhov. To sa vzťahuje aj na Kamerun.

22. *Španielske kolónie.*

Cirkevnoprávny stav misií sa tu mení podľa častých politických prevratov v Španielsku. V smysle kráľ. dekrétu z r. 1904 misionári spravujú jednu časť štátom udržiavaných škôl a v smysle vládneho nariadenia z r. 1928 dielo patronátu domorodcov je sverené správe biskupov.

23. *Západné anglické kolónie v Afrike.*

Kde je pohanské obyvateľstvo vo väčšine, tam vláda podporuje misie, kde je izlam v prevahe, tam nadfíza mohamedánom. Za istých podmienok mis. školy predsa dostanú podporu od vlády. V Nigérii v smysle kráľ. inštrukcie z r. 1922 miestodržiteľ je povinný podporovať náboženstvo a výchovu medzi domorodým obyvateľstvom. Podľa nariadenia z r. 1927 vyučovanie náboženstva v súkromných školách je síce povinné, rodičia však môžu svoje detky z neho odhlásiť. Vo verejných školách môže sa náboženstvo prednášať podľa dobrozdania riaditeľa.

24. *Libéria*

je vyhlásená veľmocami za slobodný štát. Sloboda svedomia a úplná rovnoprávnosť vierovyznaní sa tu zabezpečuje ústavným zákonom.

25. *Belgické Kongo*

patri k tým štátom, kde misionári majú úplnú slobodu pri hlásaní evanjelia, ba sú vo svojej činnosti aj vládou hojne podporovaní na základe konkordátu, uzavretého s belgickou vládou r. 1906 a v smysle št. koloniálneho zá-

kona z r. 1908. Tieto sa však vzťahujú hlavne na »národné misie«, čiže na misionárov z Belgie a vyslaných. — Mis. kongregácie okrem morálnej podpory dostávajú od vlády na svoje mis. ciele pozemky a peňažné podpory na školy a charitatívne ústavy. Mis. kandidáti sú oslobodení od aktívnej vojenskej služby a zúčastnia sa len na lekárskejších kurzoch. Novšie tieto misiám tak priaznivé nariadenia boli čiastočne zmenené v duchu neutrálneho a liberálneho oproti všetkým vierovyznaniam.

26. Južná Afrika.

Anglicko v kolóniách v Južnej Afrike istú dobroprajnosť preukazuje misiám, v prvom rade však protestantským. Britský komisár r. 1927 vydal nariadenie proti rozšírenej pohanskej povere, zvanej mágia, s tým trestným ustanovením, že kto verí tomu, že prostredníctvom mágie možno škodiť ľuďom alebo zvieratám, bude trestaný pokutou 50 šterlingov alebo trojročným väzením a kto mágiu prevádza, pokutou 100 šterlingov a 5-ročným žalárom; kto sa obráti na čarodejníka, aby sa dozvedel, kto mu chce škodiť, má zaplatiť 10 šterlingov a bude na 3 mesiace uväznený.

27. Madagaskar

je kolóniou francúzskeou, a preto i tu sú platné zákony o rozluke Cirkvi od štátu. Ani jedno náboženstvo nie je podporované. Nijaký cirkevný ústav nesmie sa otvoriť bez súhlasu vlády. — To platí aj o ostrove Réunion.

A m e r i k a.

28. Spojené štáty americké.

Úplná rozlučka Cirkvi od štátu sa prísne zachováva pri úplnej neodvislosti Cirkvi vo veciach náboženských. Vo verejných školách sa náboženstvo nevyučuje, len v súkromných. Pri tejto náboženskej neodvislosti katol. Cirkvi sa v posledných desaťročiach nevídaným spôsobom vzráha. — Na Filipínach sa táto neutralita štátu v cirkevných veciach tiež uplatňuje.

29. *Kanada.*

Platia tu tie isté cirkevno-politické zákony ako v Spojených štátoch s tým rozdielom, že vo verejných školách vyučovať náboženstvo je dovolené, ale nie je povinné. Náboženský život i tu kvitne.

30. *Západná holandská India. (Hol. Guyana).*

Ten istý priaznivý pomer k misiám ako vo Východnej hol. Indii. Mis. školy dostávajú podporu od vlády, na ostrove Curacao aj mis. učitelia sú platení štátom. — Vo francúzskej Guyane a vo francúzskych Antilách je pomer tento opačný, podobný ostatným francúzskym kolóniám.

31. *Guatemala.*

V konkordáte, uzavretom so Sv. stolicou r. 1852, vláda sa zaviazala všeobecne podporovať šírenie viery a obrátenie nevercov, ale vo svojom ústavnom zákone r. 1879 zaviedla rovnoprávnosť každého vierovyznania, laické školy (bez náboženstva) a zakázala stavať kláštory.

32. *Kostarika*

má konkordát so Sv. stolicou od r. 1852. — Ústavný zákon z r. 1871 uznáva katolícku vieru za náboženstvo štátu.

33. *Honduras*

ako Guatemala uzavrel konkordát r. 1861, ale ho zrušil r. 1924 ústavným zákonom, zavedením rozluky Cirkvi od štátu a laickými školami; kláštory stavať sa tiež zakazuje.

34. *Nikaragua*

tiež z r. 1861 má smluvu so Sv. stolicou. Ústavný zákon z r. 1911 uznáva, že obyvatelia tohoto štátu sú náboženstva katolíckeho.

35. *Panama*

nemá konkordátu. V ústave je prehlásené, že štát bude podporovať Cirkev pri obrátení Indiánov.

36. *Kolumbia.*

V smysle ústavného zákona z r. 1886 vláda má šetriť

katolícke náboženstvo ako podklad verejného poriadku a verejné vyučovanie má byť v súlade s katol. vierou. Podľa konkordátu z r. 1887 kat. misie majú byť štátom podporované. R. 1928 indiánske redukcie boli sverené katol. misionárom.

37. *Venezuela.*

Ústava tohoto štátu zabezpečuje občanom slobodu viery, náboženského vyučovania v školách a sľubuje ochranu Cirkvi.

38. *Equádor.*

Dva konkordáty (z r. 1862 a 1881) štát nedodržiava; ústava z r. 1929 však chráni úplnú slobodu náboženstva.

39. *Bolívia.*

Smluva so Sv. stolicou uzavretá r. 1851 zabezpečuje podporu misiám medzi Indiánmi. Dekrét z r. 1905 predpisuje náboženskú slobodu pre každého a pod ochranu berie náboženstvo katolícke.

40. *Brazília.*

Ústava z r. 1891 zaviedla rozlukú Cirkvi od štátu a náboženskú slobodu bez podpory pre Cirkev. Predsa od r. 1926 štát má zástupcu u Sv. stolice.

41. *Argentína*

je síce naklonená Cirkvi katol. vo svojich nariadeniach, konkordát so Sv. stolicou však neuzavrela. Podporuje cirkevné inštitúcie, najmä katol. indiánske misie.

42. *Paraguay.*

Štát tiež bez konkordátu, ale značne podporuje indiánske misie tým cieľom, aby títo boli v redukciách od pomalého vymretia zachránení a privedení ku kultúrnemu životu.

43. *Chile.*

V tejto krajine bola predtým katol. viera štátnym náboženstvom. R. 1925 však bola ústavou uzákonená rovno-

právnosť každého vierovyznania, nakoľko neodporuje verejnému poriadku a dobrým mravom. — Štát Peru tiež podporuje vnútorné misie ako kultúrny záujem obyvateľstva.

O C E Á N I A.

44. *Nová Kaledónia*

ako francúzska kolónia už r. 1874 prehlásila slobodu náboženského kultu, ale pod prísnyim dozorom vlády. Nariadenia Sv. stolice alebo akejkolvek náboženskej spoločnosti nemôžu byť vyhlásené a uverejnené bez predbežného povolenia guvernéra. — Taký je právny stav misií aj na ostatných francúzskych ostrovoch Oceánie : sloboda náboženstva bez podpory štátu.

45. *Mandatárne mocnosti*

v Oceánii (Japonsko, Anglicko, Holandsko, Austrália, Spojené štáty americké) vo svojom pomere k misiám riadia sa predpismi Rady Spoločnosti národov z r. 1922, podľa ktorých každá z nich zabezpečuje slobodu svedomia a každého náboženstva a dovoľuje misionárom, pochádzajúcim z národov tejto Spoločnosti, voľný príchod do ich územia a voľnosť v konaní ich úloh. Počas druhej svetovej vojny, keď sa Japonsko zmocnilo týchto ostrovov, aj pomery v misijnom živote sú závislé od Japonska, ktoré tiež rešpektuje právo misionárov šíriť kresť. vieru. Dobrú vôľu Japonska dokazuje i ten čin, že vyslalo do Vatikánu svojho diplomatického zástupcu.

Tento výkaz o verejnoprávnom postavení misií v rozličných štátoch nám dokazuje, že Cirkev nikde nemá na ružiach postlané, ale temer v každom štáte je viac-menej hatená vo vykonávaní svojho poslania : hlásať evanjelium každému národu. I na misijnom poli sa uplatňuje predpoveď Pána Ježiša : »Keď mňa prenasledovali, i vás budú

prenasledovať.«¹⁾ To je však nepopierateľné, že keď vlády niektorých štátov aj nepriateľsky alebo neutrálne hľadajú na katolícku Cirkev, predsa uznávajú veľký kultúrny vplyv misií, najmä na školskom a charitatívnom poli, čo dokazujú svojimi podporami, udelenými misionárom na tieto ciele. Najprajnejšie sú v tomto ohľade štáty juhoamerické, z európskych krajín Belgicko, Holandsko a Taliansko. S tak výdatnou pomocou a ochranou, akú na počiatku Nového veku Španielsko a Portugalsko poskytovaly misiám, teraz počítať nemožno. Nie je to ani potrebné, ba má to aj svoje výhody, lebo Cirkev je teraz od štátu neodvislejšia aj v šírení viery a táto okolnosť svedčí aj o tom, že Cirkev i bez pomoci vládnych mocí vie dosiahnuť tak skvelé úspechy na misijnom poli ako predtým.

¹⁾ Ján 15,20

Chronologické dáta mis. dejín.¹⁾

I. STAROVEK MISII.

a) Od diela vykúpenia po Konštantína Veľkého.

Rok :

30—33. Smrť Pána Ježiša Krista, jeho zmŕtvychvstanie, misijný rozkaz apoštolom, nanebovstúpenie, poslanie Ducha Sv., prvá kázeň sv. Petra.

34—36. Mučenícka smrť sv. Štefana, prenasledovanie a šírenie kresťanstva.

36—38. Obrátenie sv. Pavla, počiatky jeho mis. činnosti.

39. Pokrstenie etiópskeho eunucha, videnie sv. Petra o povolaní pohanov do Cirkvi, pokrstenie stotníka Kornela.

40. Založenie cirkevnej obce v Antiochii. Názov prvých »kresťanov«.

43. Uväznenie sv. Petra v Jeruzaleme, jeho cesta do Ríma.

45—48. Prvá apošt. cesta sv. Pavla.

49. Snem apoštolov v Jeruzaleme, nariadenie o pokrstených pohanoch.

49—52. Druhá apošt. cesta sv. Pavla.

53—58. Tretia apošt. cesta sv. Pavla.

62. Príchod sv. Pavla do Ríma.

64—67. Mučenícka smrť sv. Petra a sv. Pavla v Ríme.

70. Spustošenie Jeruzalema.

96. Smrť sv. Jána evanjelistu.

¹⁾ Táto stať patrí viac do histórie misií, ktorú sme v prvom sväzku tohoto diela prebrali. Tam však pre nedostatok miesta nemohla byť uverejnená.

Krajiny, v ktorých sa hlásalo evanjelium v prvom storočí: Palestína, Fenícia, Sýria, Malá Ázia, Egypt, Kréta, Cyprus, Macedónia, Achaja, Taliansko, Dalmácia, Galia, Španielsko(?), India(?).

- 111—113. Listy Plínia k Trajánovi o kresťanstve.
- 150. Prvá apologia sv. Justína.
- 155. Smrť sv. Polykarpa v Smyrne.
- 177. Prenasledovanie Cirkvi v Lyone a vo Vienne.
- 180. Misijná cesta Panténa v Arábii, Indii(?).
- 197. Krajiny, v ktorých sa evanjelium v II. storočí hlásalo: Arábia, Arménia, Mezopotámia, Severná Afrika, Británia(?), Západná Germánia(?).
- 202. Prenasledovanie za Septímia Sevéra.
- 217—218. Misijné cesty Orígena.
- 251. Prenasledovanie za Décia.
- 251. Snemy v Ríme a Karthágu (lapsi et libellatici.).
- 257. Prenasledovanie za Valeriána.
- 295. Obrátenie kráľa Arménie Tiridata II. Gregorom Illuminátorom.

V III. storočí v týchto krajinách bolo hlásené evanjelium : Arménia, Perzia(?), Norikum, Panónia.

- 302—303. Prenasledovanie za Diokleciána. Snem v Elvíre.
- 311. Zákon znášateľnosti (tolerančný edikt) Galéria.
- 312. Prvý tolerančný zákon Konštantína Veľkého a Licinia.
- 313. Milánsky tolerančný edikt.

b) *Obdobie od Konštantína Veľkého po Gregora Veľkého.*

- 325. Všeobecný snem Nicejský.
- 328. Konsekrácia Frumencia za biskupa pre abesínske mŕsie.
- 341. Prvý zákon Konštantína Veľkého proti pohanstvu.
- 342. Prenasledovanie kresťanov v Perzii.
- 353. Druhý zákon Konštantína proti pohanstvu.

- 360—400. Misijné cesty sv. Martina Túrského.
- 362—363. Reakcia Juliána Odpadlíka.
- 372. Obrátenie arabskej princezny Mauvie.
- 391—394. Zákony Teodóza Veľkého proti pohanstvu.
- 398—430. Pôsobenie sv. Augustína.

V IV. storočí prijaly kresťanstvo tieto krajiny : Iberia (Georgia), Arábia, Abesínia, Núbia a Vizigóti.

- Po roku 402 : obrátenie Škótov a Piktoŧ sv. Niniánom.
- 406. Počiatok obrátenia Burgundov.
- 429. Vpád Vandalov do Afriky, pustošenie kresťanstva.
- 430. Sv. Germán vo Veľkej Británii.
- 431. Paládus v Írsku.
- 432—461. Sv. Patrik v Írsku.
- 496. Obrátenie Chlodviga, kráľa Frankov.

V piatom storočí tieto národy sa oboznámily s kresťanstvom : Vandali (Ariáni), Vizigóti (Ariáni), Svévi, Burgundovia, Frankovia, Pikti, Škóti a Íri.

- 529. Zatvorenie pohanskej školy filozofickej v Aténach.
- 550—560. Definitívne obrátenie Svévov.
- 556. Nariadenie Childeberta, kráľa Frankov, proti pohanom.
- 563—597. Obrátenie Škótov sv. Kolumbánom.
- 596. Sv. Gregor posiela do Anglicka sv. Augustína.
- 789. Národný snem v Tolede. Góti sa stávajú katolíkmi.

V VI. storočí prijali kresťanskú vieru : Frankovia, Škóti, Anglosasi a obyvatelia Durínska.

II. S T R E D O V Ě K.

a) *Od sv. Gregora Veľkého po XI. storočie.*

- 597. Krst kentského kráľa Ethelberta s 10.000 poddanými.
- 604. Obrátenie kráľa z Essexu Saberchta.
- 610. Pôsobenie sv. Kolumbána u Alemanov.

- 627. Nothumberland prijíma kresťanskú vieru.
- 630. Obrátenie Srbov prostredníctvom byzantského cára Heraklea.
- 650. Sv. Kilián šíri kresťanstvo u východných Frankov.
- 671. Obrátenie Longobardov.
- 677—685. Wilfrid z Yorku u Frízov a v Sussexu.
- 695. Kosekrácia Willibrorda za biskupa Frízov.

V siedmom storočí sa obrátili Anglosasi, Frízi, Alemanni, Bavori, Srbi, Chorváti a Longobardi.

- 716. Winfrid (sv. Bonifác) u Frízov.
- 719. Gregor II. vysielal Bonifáca do Germánie.
- 722. Winfrid-Bonifác v Ríme vysvätený za biskupa a menovaný za arcibiskupa Nemecka.
- 753. Misijné počiatky u Sasov.
- 754. Mučenícka smrť sv. Bonifáca u Frízov.
- 785. Krst kniežata saského Witekinda.
- 797. Obrátenie Avarov.

V ôsmom storočí sa obrátili : Sasi, Frízi, Avari a Karantáni.

- 804. Karol Veľký dokončil obrátenie Sasov a zakladá 8 diecéz.
- 826. Harold, dánsky kráľ, je pokrstený v Mainzi.
- 827. Sv. Anschár je poslaný do Dánska.
- 830. **POČIATKY OBRÁTENIA SLOVÁKOV, PRVÝ CHRÁM KREŠŤ. (PRIBINOV) V NITRE.**
- 831. Sv. Anschár u Švédov.
- 862. **PRÍCHOD SV. CYRILA A METODA NA MORAVU.**
(r. 863.)
- 864. Obrátenie bulharského kniežata Borisa.
- 874. Obrátenie českého kniežata Borivoja.

V IX. Storočí kresťanstvo sa zakorenilo u Slovákov, Čechov, Bulharov a u škandinávskych národov.

- 912. Krst vojvodu Normanov Rolona.
- 948. Prvé stopy kresťanstva u Maďarov.

- 954. Krst ruskej vojvodkyne Oľgy.
- 965. Krst kráľa Harolda Blaatanda v Dánsku.
- 966. Obrátenie poľského kniežata Mieczislava.
- 987. Krst veľkovovodu Vladimíra v Rusku.
- 995. Začiatky obrátenia Maďarov.
- 995. Obrátenie Nórov vplyvom kráľa Olafa Trygvasona.
- 997. Mučenícka smrť sv. Vojtecha u Prusov.
- 1000. Sv. Štefan, kráľ uhorský, šíri kresťanstvo v celej krajine.
- 1000. Hlasovanie (plebiscit) za obrátenie Izlandu.
- 1000. Obrátenie Grónska prostredníctvom Leifa »Blaženého«.

V X. storočí v týchto zemiach sa začalo alebo skončilo šírenie viery: Dánsko, Nórsko, Grónsko, Normandia, Čechy, Poľsko, Rusko, Maďarsko.

b) Od XI. do XIII. storočia.

- 1008. Krst švédskeho kráľa Olafa.
- 1013. Definitívne obrátenie Dánska.
- 1040. Víťazstvo kráľa Kazimíra nad pohanskou reakciou v Poľsku.
- 1063. Béla I. víťazí nad pohanstvom v Maďarsku.

V XI. storočí kresťanstvo sa upevní v severných štátoch a v Maďarsku.

- 1204. A. Buxthöfden v Livónsku hlása evanjelium.
- 1209. Kristián Oliva, cistercián v Prusku šíri kresťanstvo.
- 1213. Cistercián Teodorik stáva sa biskupom u Estov.
- 1219. Sv. František As. káže u sultána Maleka a 5 svojich žiakov posiela do Maroka.
- 1225. Honorius III. posiela františkánov a dominikánov do Maroka.
- 1227. Kresťanstvo upevnené na ostrove Esel.
- 1227. Obrátenie kumánskych vojvodcov.
- 1228. Teutónski rytieri v Prusku.
- 1230. Kuronsko (Kurland) dostáva cirkevnú organizáciu.

1245. Františkán Ján Plankarpín u veľkého Khána Gorkuja.
1249. Ludvík IX. vysielal jedného dominikána k veľkému Khánovi.
1250. Krst vojvodu Mingove v Litve.
1252. Riga stáva sa arcibiskupstvom Baltických štátov.
1253. Františkán V. Rubruk u Khána Kartaka, neskôr u Batu a Mauku.
1283. Celé Prusko stáva sa kresťanským.
1293. Obrátenie Fínov Torkelom Knutonom.
1294. Františkán Monte Corvino prichádza do Pekingu (Kambalig).
1298. V Pekingu stavajú prvý kresť. chrám.

V XIII. storočí prijali kresťanstvo: Prusi, Livóni, Estónci, Kuróni, Fíni, a evanjelium sa hlása v Mongolii a v Číne.

c) XIV. a XV. storočie.

1307. J. Monte Corvino arcibiskup v Pekingu.
1318. Založenie arcibiskupstva v Sultanich (Perzia). Reorganizácia cirkevnej hierarchie u Tatarov.
1321. Mučeníctvo 4 františkánov v Tane (pri Bombay).
1322. Príchod Odorika Perdenone OFM do Pekingu.
1335. Založenie diecézy v Torneo u Laponcov.
1342. Ján Mariguda OFM ako pápežský legát prichádza do Číny.
1351. P. Bernard, karmelita, menovaný prvým biskupom na ostrovoch Kanárskych.
1368. Dynastia Ming ničí výsledky misií v Číne.
1386. Krst vojvodu Jagelona a obrátenie Litvy.
1387. Tamerlán vykynoží pozostatky mongolských misií.

V XIV. storočí misie sa konali v Laponsku, Číne, Litve a v Tunise.

1414. Sv. Didak ako misionár na ostrovoch Kanárskych.
1455. Portugalsko dostáva poverenie misionárovať vo vydobytých krajinách.

- 1462. Františkán Alfonz Bolano riaditeľom misijnej činnosti v Guinei.
- 1484. Objavenie Konga Diegom.
- 1489. Kráľ kmeňa Wolof dáva sa pokrstiť.
- 1491. Krst kráľov v Beninu a v Kongu.

V XV. storočí začína sa kristianizácia v Afrike a na priľahlých ostrovoch. (Guinea, Kongo; ostrovy Kanárske a Azorské).

III. NOVOVEK.

- 1492. Kolumbus vystúpil na breh ostrova San Salvador (Guanahami).
- 1493. Alexander VI. označuje demarkačnú čiaru medzi Španielskom a Portugalskom.
- 1493. Františkáni a hieronymiti prichodia do Západnej Indie.
- 1498. Vasco da Gama berie so sebou trinitárov na ceste do Indie.
- 1500. Františkáni a svetskí kňazi sa pripoja ku Cabralovi na ceste do Brazílie.
- 1507. Víťazstvo kresťanstva v Kongu za kráľa Alfonza.
- 1510. Príchod dominikánov na Haiti.
- 1512. Bartolomej de Las Casas na Kube.
- 1514. Zriadenie diecézy na Funchal.
- 1519. Cortez v Mexiku.
- 1520. Magelán dáva pokrstiť kráľa v Cebu. (Filipínske ostrovy).
- 1522. Prví traja františkáni v Mexiku.
- 1526—32. Dominikáni v Mexiku, Kolumbii a v Peru.
- 1530. Príchod františkánov do Equádora.
- 1533. Založenie biskupstva v Goa.
- 1537. Krst kráľa Tabarija v Ternate.
- 1538—1551. Františkánske misie v Paraguay, v Guatemale, v Novej Granade a v Chile.
- 1541. Založenie kolégia pre domorodcov v Goa.

1542. *Príchod sv. Františka Xav. do Goa. Začiatok jezuitských misií.*
1544. Krst dvoch kráľov na Celebes.
1548. Jezuiti v Kongu.
1549. Dominikáni na Malake.
1549. *Príchod sv. Františka Xav. do Japonska.*
1549. Príchod jezuitov do Brazílie.
1552. Smrť sv. Františka Xav. pred bránami Číny.
1552. Prvý provinciálny snem v Lime.
1553. Prvý provinciálny snem v Mexiku.
1554. Jezuita Nunez Bareto patriarchom Etiópie.
1554. Františkáni v Birme a dominikáni v Siame.
1558. Goa stáva sa sídlom arcibiskupstva.
- 1560—1561. Jezuiti v Angole a vo Východnej Afrike.
1561. Založenie diecézy v Santiago (Chile).
1568. Príchod františkánov na Šalamúnske ostrovy.
- 1568—87. Jezuiti v Peru, Mexiku a Equádore.
1575. Príchod eremitov sv. Augustína do Číny.
1576. V Makao sa zriaďuje diecéza.
1579. Založenie diecézy v Manile.
1579. Prvé misie v krajine veľkého Mogula.
1581. Príchod jezuitov na Filipíny a do Číny.
1582. Japonské posolstvo v Ríme.
1583. *Príchod jezuitu Ricciho do Číny.*
1584. Príchod františkánov do Japonska.
1588. Jozef Acosta SJ vydáva svoje významné dielo: *De procuranda Indorum salute.*
1590. Počiatky misijnej činnosti Františka Solano OFM v Tukumane.
1595. V Manile sa zriaďuje arcibiskupstvo.
1596. Dominikáni v Kochinčine.
1597. *Martýrium 26 japonských misionárov v Nagasaki.*
1598. Kresťanstvo v Kalkute sa môže rozširovať.
1599. Na sneme v Diamper sa vyhlasuje únia »kresťanov sv. Tomáša« s Rímom.

V XVI. storočí kresťanstvo sa zakoreňuje v Indii, na Filipínach, v Číne, v Japonsku, vo Východnej Afrike, v Mexiku.

- 1601. P. Ricci v Pekingu.
- 1606. Príchod R. Nobiliho do Madury.
- 1608. Posolstvo kniežata Antona z Kongu do Ríma.
- 1610. Krst 3 kniežat v kráľovstve veľkého Mogula.
- 1610. *Prvé redukcie jezuitov v Paraguay.*
- 1610. *Smrť P. Ricciho v Pekingu.*
- 1613. Dekrét prenasledovania proti kresťanom v Japonsku.
- 1613. Karmelitán *Thomas a Jesu* vydal svoje dielo: *De procuranda salute omnium gentium.*
- 1613. Jezuita Mariano na Madagaskare.
- 1620. Zriadenie diecézy v Buenos Aires a v Durango.
- 1621. Obrátenie abesínskeho cisára Socinia.
- 1622. Gregor XV. založil kongregáciu *Propagandy* pre šírenie viery.
- 1624. A. Rhodes SJ v Kochinčine.
- 1624. Jezuiti v Tibete.
- 1625. Príchod jezuitov do Kanady.
- 1625. Kapucíni v Sýrii.
- 1627. Založenie kolégia *Propagandy* v Ríme.
- 1631. Adam Schall SJ v Pekingu.
- 1632. Dominikáni v Číne.
- 1635. Jezuiti na Mindanao.
- 1637. Povstanie kresťanov v Japonsku.
- 1640. Príchod jezuitov na Martinique.
- 1642—43. Martýrium posledných jezuitov v Japonsku.
- 1645. Kapucíni v Kongu a v Nigérii.
- 1646—1653. *Mučeníctvo jezuitov v Kanade.*
- 1648. Príchod lazaristov na Madagaskar.
- 1655. Vieira SJ bráni Indiánov v Brazílii.
- 1658. *Založenie spoločnosti cudzineckých misií v Paríži.*
- 1658. Holanďania vyženú misionárov z Ceylonu.

- 1661. Gruber SJ v Tibete.
- 1663. Založenie seminára Spoločnosti cudzineckých misií v Paríži.
- 1663. Prvé misie parížskych misionárov v Siame.
- 1668. Jezuiti na Guame.
- 1669. Misie u Indiánov-Irokézov.
- 1674. Misie u Apačov na Floride.
- 1674. Založenie diecézy v Quebecku.
- 1676. Arcibiskupstvo v Bahii pre Brazíliu.
- 1684. Kňazi Spoločnosti parížskych misií v Číne.
- 1690. Založenie diecéz v Pekingu a Nankingu.
- 1693. Ján Britto SJ mučeníkom v Marave.
- 1698. Prenasledovanie kresťanov v Kochinčine.

V XVII. storočí v týchto zemiach sa šírilo evanjelium: v Abesínii, na Madagaskare, v Indii, v Kanade, v Brazílii, v Paraguay atď.

- 1703. Založenie Spoločnosti Ducha sv.
- 1703. Misia v Tibete je sverená kapucínom.
- 1704. Rozhodnutie Sv. stolice proti čínskym obradom.
- 1710. Lazaristi v Pekingu.
- 1724. Prenasledovanie v Číne.
- 1727. Jezuiti začnú hlásať evanjelium indiánskemu kmeňu Sioux.
- 1730. Prenasledovanie v Siame.
- 1742—1744. Definitívne zavrnutie čínskych a indických obradov Sv. stolicou.
- 1745. Prenasledovanie v Tonkingu.
- 1745. Krst sultána v Manile.
- 1759. Jezuiti sú vyhnaní z portugalských misií.
- 1763. Angličania nivočia misie v Kanade.
- 1767. Jezuiti vyhnaní zo štátov juhoamerických.
- 1773. Zrušenie Spoločnosti Ježišovej Klementom XIV.
- 1781. Prenasledovanie v Číne.
- 1785. Lazaristi nastúpia v misiách namiesto jezuitov v Pekingu.

1791. Prenasledovanie v Kórei.
 1792. Francúzska revolúcia zatvorí seminár cudzineckých misií v Paríži.
 1794. Čínsky kňaz I. Tsin vnikne do Kórey.
 V XVIII. storočí sa pokračuje v mis. diele XVII. storočia, najmä v Amerike.

NAJNOVŠÍ VEK.

Od roku 1800 tieto mis. kongregácie boli založené alebo obnovené:

1800. Kongregácia Najsv. Srdca Ježišovho a Márie.
 1805. Znovuotvorenie seminára cudzineckých misií v Paríži.
 1805. Spoločnosť Picpus.
 1814. *Obnovenie Spoločnosti Ježišovej.*
 1816. Kongregácia oblátov Nepoškvr. Panny Márie.
 1816. Spoločnosť Márie (Maristi).
 1817. Reorganizácia Propagandy.
 1820. Kongregácia sv. Križa.
 1822. *Dielo šírenia viery v Lyone.*
 1831. Tretí rád bosých karmelitánov pre obrad sýromalabarský.
 1832. Spoločnosť kňazov Najsv. Srdca (Betharam).
 1835. Spoločnosť palotínov.
 1838. Spoločnosť misionárov sv. Františka Sal. v Annécy.
 1841. Kongregácia Nepoškvr. Srdca Panny Márie, ktorá r.
 1848. splynula s kongregáciou Ducha Sv.
 1843. *Dielo sv. Detinstva Ježišovho.*
 1845. Kongregácia assumpcionistov.
 1850. Spoločnosť cudzineckých misií v Miláne.
 1852. Spoločnosť misionárov La-Salette.
 1855. Spoločnosť misionárov Najsv. Srdca v Issudum.
 1856. Spoločnosť afrických misií v Lyone.
 1859. *Spoločnosť saleziánov.*
 1862. Spoločnosť scheutských misionárov.
 1866. Spoločnosť sv. Jozefa v Mill-Hill.

1867. Spoločnosť synov Najsv. Srdca Ježišovho vo Verone.
1867. Cudzinecké misie sv. Petra a Pavla v Ríme.
1868. *Spoločnosť Bielych otcov.*
1871. Kongregácia oblátov sv. Františka Sal.
1875. *Spoločnosť Slova Božieho.*
1877. Spoločnosť kňazov Najsv. Srdca v Sv. Quentine.
1881. Spoločnosť Božského Spasiteľa (Salvatoriáni).
1884. Kongregácia benediktínov sv. Otílie.
1889. Počiatky Diela sv. Petra ap.
1890. Snem v Nagasaki.
1891. Zriadenie cirk. hierarchie v Japonsku.
1892. Spoločnosť sv. Jozefa v Baltimore.
1894. *Dielo sv. Petra Clavera.*
1895. Spoločnosť cudzineckých misií v Betleheme vo Švajčiarsku.
1895. Kongregácia misionárov sv. Rodiny.
1901. Mis. ústav Consolata v Turíne.
1908. Konštitúcia Pia X. Sapienti consilio o kompetencii Propagandy.
1911. Spoločnosť cudzineckých misií Maryknoll.
- 1914—18. Smutné následky svetovej vojny pre misie.
1916. Misijná spoločnosť sv. Kolumbána.
1917. *Misijná jednota duchovenstva.*
1917. Oddelenie kongregácie pre východnú Cirkev od Propagandy. Orientálny ústav.
1919. Encyklika Benedikta XV. Maximum illud.
1920. Spoločnosť cudzineckých misií v Burgos.
1921. Spoločnosť cudzineckých misií v Quebecku.
1922. 300-ročné jubileum Propagandy. Reorganizácia 4 pápežských diel.
1922. Misijný lekársky ústav vo Würzburgu.
1925. Mis. výstava vo Vatikáne. Mis. múzeum a mis. knihovňa.
1925. Ustanovenie komisie pre Rusko.
1926. Encyklika Pia XI. Rerum Ecclesiae.

- 1926. Pius XI. vyhlasuje sv. Teréziu z Lisieux za patrónku Diela sv. Petra ap. pre výchovu domorodých kňazov.
- 1926. Vysvätenie 6 čínskych biskupov Piom XI. (1927 jeden japonský, 1933 traja čínski, jeden annamitský a jeden indický boli konsekrovaní za biskupov).
- 1927. Založenie Agencie Fides.
- 1929. Založenie kolégia »Russicum«.
- 1931. Spoločnosť cudzineckých misií v Portugalsku.

ŠÍRENIE VIERY V ÁZII.

- 1803. Synoda v Sečvane.
- 1804. Prenasledovanie v Anname.
- 1811. Prenasledovanie v Číne.
- 1811. Kresťania v Kórei žiadajú kňazov od pápeža.
- 1838. Cirkevná organizácia v Indii.
- 1846. Zriadenie apošt. vikariátu v Japonsku.
- 1857. Dekréty prenasledovania v Číne a v Anname.
- 1860. Prenasledovanie v Kórei.
- 1862. Náboženská sloboda v Anname.
- 1864. Schutskí misionári v Mongolii.
- 1865. Petitjean nájde starodávnych katolíkov v Japonsku.
- 1882. Misionári Spoločnosti Slova Božieho v Shantungu.
- 1884. Založenie apošt. delegácie pre Indiu.
- 1886. Konkordát s Portugalskom.
- 1889. Sloboda náboženská v Japonsku.
- 1891. Uvedenie cirkevnej hierarchie v Japonsku.
- 1893. Založenie pápežského seminára v Kandy.
- 1900. Revolúcia boxerská v Číne a prenasledovanie kresťanov.
- 1902. Nová cirkevná organizácia na Filipínach.
- 1907. Františkáni a Spoločnosť Slova Božieho v Japonsku.
- 1911—1912. Zmena ústavy v Číne.
- 1913. Misionári Spoločnosti Slova Božieho na ostrovoch Malé Sundy.
- 1919. Zavedenie apošt. delegácie v Japonsku.

- 1922. Apošt. delegácia v Číne.
- 1924. Plenárny snem v Shanghai.
- 1925. Apošt. delegácia v Indočíne.

ŠÍRENIE VIERY V AFRIKE.

- 1814—1823, 1839, 1888. Činnosť pápežov v záujme otrokov.
- 1838. Založenie diecézy v Alžíre.
- 1838. Lazaristi v Abesínii.
- 1845. Bieli otcovia v Senegale.
- 1855. Prenasledovanie v Abesínii.
- 1860. Mis. činnosť v Zanzibare.
- 1865. Príchod Bielych otcov do Konga.
- 1866. Nové diecézy v Orane a v Konstantíne; v Alžíre arcibiskupstvo.
- 1877. Bieli otcovia v Tunise.
- 1885. Arcibiskupstvo v Karthágu.
- 1890. Príchod palotínov do Kamerunu.
- 1891. Apošt. vikariát založený pre Saharu.
- 1892. Príchod misionárov Spol. Slova B. do Toga. ¹⁾
- 1892. Príchod jezuitov do Belgického Konga.
- 1910. Apošt. vikariát v Kilimandžáro..
- 1914. Apošt. vikariát v Togo (Soc. Verbi Div.).
- 1920. Blahorečenie ugandských mučeníkov.

MISIJNÉ UDALOSTI V AMERIKE.

- 1819. Quebeck stáva sa sídlom arcibiskupstva.
- 1819—50. Založenie viacerých apošt. vikariátov a diecéz na amerických ostrovoch v Kanade.
- 1852. Obláti Nepoškvr. Panny Márie u Eskimákov a Indiánov Severu.
- 1872. Misionári vyhnaní z centrálnej Ameriky.
- 1876. Benediktíni u Indiánov Spoj. štátov amerických.
- 1880. Príchod saleziánov do Patagónie.

¹⁾ Medzi nimi bol aj P. A. Florián, ktorý neskôr aj na Slovensku a medzi Slovákmi v Kanade dlhé roky účinkoval.

1894. Príchod jezuitov na Aljašku.

1895. Saleziáni v Matto-Grosso.

1900—1930. Intenzívna mis. činnosť u Indiánov Južnej Ameriky.

MISIJNÉ UDALOSTI V OCEÁNII.

1827. Počiatky mis. činnosti na ostrovoch Sandwich.

1833. Založenie apošt. vikariátu pre Polynéziu.

1833—1842. Založenie apošt. vikariátov v Austrálii.

1842. V Sydney je založené arcibiskupstvo.

1845. Mis. počiatky na Šalamúnskych ostrovoch.

1896. Príchod misionárov Spoločnosti Slova Božieho do Novej Guiney.

Zprávy o veľkolepej mis. činnosti Benedikta XV. a Pia XI. sme už na inom mieste podali pri charakterizovaní ich pontifikátu.

Uvedené zprávy o mis. činnosti od r. 1800 dokazujú, že rozkvet misií vo všetkých svetadieloch je veľmi potešiteľný a že tento rozkvet ani svetová vojna nemohla zraziť.

Misijný kalendár.

Pod misijným kalendárom nerozumieme tie kalendáre, ktoré mnohé misijne spoločnosti vydávajú každý rok cieľom šírenia misijnej myšlienky, ale soznam a výkaz tých významných misijných udalostí, ktoré sú zostavené v poradí kalendárneho roku a ktoré mali vplyv na šírenie viery. Takto zostavený misijný kalendár je užitočným dôkazom toho, že celý cirkevný rok je popretkávaný a prepĺnený takými udalosťami a menami svätých, čo majú úzku súvislosť s veľkým misijným dielom Cirkvi, nasledovne, že misie tvoria podstatnú časť činnosti Cirkvi a jej Božského poslania. Dáta misijného kalendára nás teda upamätujú na rôzne zásahy a činy Božskej Prozreteľnosti za spásu všetkých ľudí a národov, spolu uvádzajú aj mená tých hrdinov, ktorí za túto ideu Božskej ekonomie mnoho pracovali a často i svoj život obetovali. Keďkoľvek pozrieme do tohoto kalendára, je to pre nás stálym povzbudením, aby sme v odhodlanosti a horlivosti za misie neochabli, ale v misijnej činnosti napredovali.

Teraz uvedieme dáta toho misijného kalendára podľa mesiacov.

JANUÁR.

1. *Nový rok, Obrezanie Pána.*
4. Sv. Gaudencius, gnesenský arcibiskup, apoštol Prusov. † r. 1006.
6. *Zjavenie Pána pohanom (Tri krále).*
8. Sv. Severín, opát, apoštol Norika. † r. 482.
13. Sv. Kentigern, biskup, apoštol Škótska.
14. Sv. Sabas, opát v Edesse, bojovník viery.

15. Blah. František Capillas O. P., misionár, mučeník v Číne, † r. 1648.
16. Štyria prví svätí mučeníci-františkáni v Maroku, † 1220.
19. Sv. Kanut, kráľ a apoštol Dánska, † 1086.
20. Sv. Euthym Veľký, opát, apoštol Arabov, † 473.
23. Sv. Raymund de Pennafort, O. P., zakladateľ misijných kolégií, apoštol Arabov a Židov v Španielsku, † 1275.
24. Sv. Timotej, učeník sv. Pavla, biskup efezský, mučeník.
25. *Obrátenie sv. Pavla apoštola.*
27. Sv. Ján Zlatoústý, patriarcha carihradský, misijný biskup, † 407.
28. Blah. Odorik de Pordenone O. F. M., patrón Číny, † 1331.
29. Sv. František Salézsky, ženevský biskup, misijný biskup, † 1662.
31. Sv. Peter z Nolasky, zakladateľ rehole pre vyslobodenie zajatcov, † 1256. — Sv. Ján Bosco, zakladateľ saleziánov († 1888).

FEBRUÁR.

1. Sv. Ignác, biskup v Antiochii, mučeník, † 107.
2. *Očisťovanie Panny Márie.* — Sv. Kornel, stotník, prvý pohan, pokrstený sv. Petrom ap.
3. Sv. Anschár, hamburský biskup, apoštol Škandinávie, † 865.
4. Sv. Jozef z Leonessy, kapucín, misionár u muzulmanov, † 1612. Blah. Ján Britto SJ. mučeník v Madure, † 1693. — Sv. Rembert, žiak Anschára, biskup, apoštol Škandinávie, † 888.
5. Sv. Pavol Miki a jeho spol. SJ — sv. Peter Krstiteľ a jeho spol. O. F. M., ukrižovaní v Nagasaki r. 1597. Sv. Avit, biskup, apoštol Burgundov, † 518.
6. Sv. Titus, učeník sv. Pavla, prvý biskup na Kréte.

- Sv. Amand, biskup, apoštol Flanamdov, Germánov a Slovanov, † 679.
8. Sv. Ján Matha, zakladateľ rádu trinitárov pre vyslobodenie otrokov, 1213.
12. Blah. Pavol Lieou, čínsky kňaz, † 1818.
13. Blah. Ján Triora, O. F. M., mučeník v Číne, † 1816.
Blah. Pavol Léon, kočičínsky kňaz, mučeník, † 1859.
16. Sv. Onezim, učeník sv. Pavla, efezský biskup.
17. Blah. František-Regis Clet, lazarista, mučeník v Číne, † 1820.
18. Blah. Ján P. Nael, mučeník v Číne, † 1862.
19. Sv. Barbat, beneventský biskup, apoštol Lombardov, † 682.
22. Stolica sv. Petra v Antiochii. — Sv. Abil, alexandrínsky biskup, apoštol Egypta. — Sv. Aristion, jeden zo 72 učeníkov Pána.
23. Sv. Polykarp, biskup v Smyrne, učeník sv. Jána, mučeník, † 155.
24. *Sv. Matej, apoštol.*
25. Blah. Didak Carvalho SJ, mučeník v Japonsku, † 1624.
27. Sv. Leander, sevilský biskup, apoštol Vizigótov, † 599.

MAREC.

1. Sv. Suidbert, biskup, apoštol Frízov, † 713.
2. Sv. Peter Zuniga a jeho spol., mučeníci japonskí.
6. Sv. Fridolín, opát, apoštol Alemanov, † 540.
7. *Sv. Tomáš Aquinský, autor diela »Summa contra gentiles«, † 1274.*
10. Blah. Ján Ogilvie SJ, misionár škótsky, mučeník, † 1615.
12. *Sv. Gregor Veľký, pápež, zakladateľ misií v Anglicku, † 604. — Bl. Jozef Tčang, čínsky katechista, mučeník, † 1815.*
17. *Sv. Patrik, biskup a apoštol Írska, † 464.*

19. Sv. Jozef, pestún Pána Ježiša a patrón všeobecnej Cirkvi.
20. Sv. Martin, biskup, apoštol Portugalska, † 580.
21. Sv. Benedikt, patriarcha mníchov na Západe, † 543.
23. Sv. Turib, arcibiskup v Lime, apoštol Peru, † 1606.
26. Sv. Ludger, prvý münsterský biskup, apoštol Sasov, † 809.
27. Sv. Robert, biskup a apoštol Bavorčanov. — Blah Vavrín Huong, čínsky kňaz, mučeník, † 1900.

APRÍL.

3. Sv. Pankrác, biskup, apoštol Sicílie, mučeník.
4. Sv. Izidor, sevilský biskup, apoštol Vizigótov, † 636.
5. Sv. Vincent Ferrerský, O. P., apoštol Židov a Mohamedánov v Europe, † 1419.
6. Sv. Celestín, pápež.
9. Blah. Tomáš z Tolentína a jeho spol., O. F. M., mučeníci, † 1322 (v Indii).
19. Sv. Ursmar, opát, apoštol Flandrie a Porýnska, † 713.
23. Sv. Vojtech, (Adalbert) biskup pražský, apoštol Prusov, † 997.
24. Sv. Fidél Sigmaringa, kapucín, patrón Urbánskeho kolégia, prvý mučeník Propagandy, † 1622. — Sv. Melitus, biskup londýnsky, † 624.
25. Sv. Marek, evanjelista.
28. Blah. Peter Chanel, marista, mučeník, † 1841.

MAJ.

1. Sv. Filip a Jakub, apoštoli.
12. Sv. Filip D' Argione, kňaz, apoštol Sicílie.
15. Sv. Torkvát a jeho spol., apoštoli Španielska.
18. Sv. Erik, kráľ švédsky, mučeník, † 1161.
21. Sv. Andrej Bobola SJ. mučeník v Poľsku, † 1657.
24. Blah. Ján Prato O. F. M., mučeník v Marokku, † 1636.
26. Sv. Augustín O. S. B., kanteburský biskup, apoštol Anglicka, † 604.

30. Sv. Ferdinand, kráľ Kastílie, bojovník proti Maurom, †1252.

JÚN.

1. Blah. Jakub Strépan, kalický arcibiskup, misionár v Rusku, † 1411.
3. Sv. Klotilda, manželka francúzskeho kráľa Klodviga, † 545. — Blah. Matej Murumba, Karol Lvanga a ich spol., mučeníci v Ugande, † 1886.
5. Sv. Bonifác, mainzský biskup, apoštol Germánie, † 755.
6. Sv. Filip, jeden zo 7 prvých diakonov, ktorý pokrstil eunucha kráľovnej Kandaky.
11. Sv. Barnabáš, apoštol.
13. Sv. Anton Paduánsky, bojovník proti bludárom vo Francúzsku a Taliansku, † 1231.
19. Sv. Bonifác, arcibiskup, mučeník v Rusku, † 1008.
20. Sv. Vojtech, magdeburský arcibiskup, † 981. — Blah. japonskí mučeníci (mužovia, ženy a deti) v Nagasaki, † 1626.
27. Sv. Ladislav, kráľ uhorský, † 1095. — Sv. Krescenc, učeník sv. Pavla, apoštola Galácie.
29. Sv. Peter a Pavol, apoštoli.
30. Pamiatka sv. Pavla, apoštola.

JÚL.

2. Sv. Otto, bamberský biskup, apoštol Pomoranska, † 1139.
3. Sv. Filip Mihi, kočičínsky kňaz, mučeník, † 1853.
4. Blah. Raymund Lullus, pôvodca diela »Ars magna« pre obrátenie muzulmanov, mučeník, † 1315.
5. Sv. Cyril a Metod, slovanskí apoštoli, † 869 a 885.
3. Sv. Filip Mihi, kočičínsky kňaz, mučeník, † 1853. Panténus, hlava školy alexandrínskej, apoštol Arábie, †210.
8. Sv. Kilián, biskup, apoštol Frankónie, mučeník, † 1610.

15. Sv. Vladimír Veľký, apoštol Ruska, † 1015. — Sv. Henrik II., nemecký cisár, † 1024. — Blah. Ignác Azevedo a jeho 39 spol. SJ, zabití kalvínmi na mori na ceste do Brazílie, r. 1570.
20. Blah. Gregor Lopez, misionár v Mexiku, † 1596.
22. Sv. Vavrinec Brindisi, misionár u protestantov a Židov, † 1619.
27. Blah. Rudolf Aquaviva a jeho spol., zabití Indmi pri Goa.
29. Sv. Olaf Veľký, kráľ Nórska, mučeník, † 1030.
31. Sv. Ignác, zakladateľ Spoločnosti Ježišovej, † 1556.

AUGUST.

4. Sv. Dominik, zakladateľ rádu dominikánov, † 1225.
5. Sv. Oswald, kráľ a apoštol Nothumberlandu, † 642.
11. Sv. Taurín, biskup, apoštol Normandie, † 412.
16. Sv. Hyacint, apoštol Poľska, † 1257.
24. Sv. Bartolomej, apoštol.
25. Sv. Eudovít, kráľ francúzsky, voďca 7. a 8. krížiackej výpravy, † 1270.
28. Sv. Augustín, biskup hipponský, † 430.
31. Sv. Raymund Nonnát, apoštol zajatcov, † 1240.

SEPTEMBER.

1. Blah. Michal Ghébré, lazarista, mučeník, † 1855.
2. Sv. Štefan, kráľ uhorský, apoštol Maďarov, † 1038.
7. Blah. Melchior Grodec, Štefan Pongrácz SJ a Marek Krisin, kanonik, košickí mučeníci, † 1619.
8. *Narodenie Preblah. Panny Márie.* — Sv. Korbinián, biskup, apoštol Bavorska, † 730.
9. Sv. Peter Claver SJ, apoštol černochoch v Amerike, † 1654.
10. Blah. Karol Spinola, jeho 10 spol. SJ, mučeníci v Japonsku, † 1627.
14. Blah. Gabriel Dufresse, mučeník v Číne, † 1815.
16. Sv. Ninian, biskup, apoštol Piktov, † 432.

21. *Sv. Matúš*, apoštol.
22. *Sv. Emerám*, biskup v Regensburgu, apoštol Bavorska, † 652.
24. *Panna Mária*, vysloboditeľka zajatých kresťanov. — *Sv. Gerard*, mučeník, apoštol Maďarov, † 1047.
26. *Sv. Renatus Coupil* a jeho spol. SJ., mučeníci v Kanade, † 1642—1649.
30. *Sv. Gregor Illuminator*, patriarcha, apoštol Arménie, † 332.

OKTÓBER.

1. *Sv. Remíg*, remešský biskup, apoštol Francúzska, † 533.
3. *Sv. Terézia z Lisieux*, patrónka misionárov a Ruska, † 1897.
4. *Sv. František z Assisi*, zakladateľ rádu františkánov, misionár v Egypte, † 1226.
7. *Slávnosť sv. Ruženca* Prebl. Panny Márie na pamiatku víťazstva nad Turkami pri Lepanto r. 1571.
9. *Sv. Denis*, prvý biskup parížsky, mučeník, — *sv. Ludvig Bertrand*, apoštol Kolumbie, † 1581.
10. *Sv. Paulín*, apoštol Notrhumbie, † 644.
12. *Sv. Willfrid*, biskup jorský, † 709.
13. *Sv. Daniel Belvedere* a jeho spoločníci, františkáni, mučeníci v Maroku, 1227.
14. *Sv. Burchard*, biskup konsekrovaný *sv. Bonifácom*, † 754.
15. *Sv. Brunon Querfurt*, arcibiskup Ruténov, apoštol Prusov, mučeník, † 1009.
16. *Sv. Gall*, apoštol Švajčiarska, † 645.
17. *Sv. František Iz. Gagelin*, mučeník anamský, † 1833.
18. *Sv. Lukáš*, evanjelista.
23. *Sv. Ján Kapistrán*, misionár na Balkáne, † 1456.
27. *Sv. Frumencius*, biskup, apoštol Etiópie, † 380.
28. *Sv. Šimon a Júda*, apoštoli Pána.

31. Sv. Wolfgang, biskup regensburgský, misionár Maďarov, † 994.

NOVEMBER.

1. *Sviatok Všetkých Svätých.* — Sv. Benignus, apoštol Burgundie, mučeník.
7. Sv. Wilibrod, apoštol Frízov, † 739. — Blah. Ján G. Perboyre, lazarista, mučeník v Číne, † 1840.
10. Sv. Justus, canteburský biskup, vyslaný sv. Gregorom Veľkým do Anglie, † 627.
12. Sv. Jozafát, polocký biskup, apoštol Litvy, mučeník, † 1632.
13. Sv. Didakus, apoštol Kanárskych ostrovov, † 1463. — Sv. Mikuláš I., pápež, vyslal misionárov do Bulharska, † 867.
17. Blah. Roch. Gonzales a jeho spol. SJ, mučeníci v Paraguay, † 1628.
21. Sv. Kolumbán, opát, zakladateľ kláštorov v Burgundsku a Taliansku, † 615.
27. Blah. Leonard Chimura SJ a jeho spoločníci, mučeníci v Nagasaki, 1619.
28. Sv. Jakub Marche, františkán, misionár na Balkáne, † 1476.
30. *Sv. Andrej, apoštol Pána.*

DECEMBER.

3. *Sv. František Xaverský SJ, apoštol Indie a Japonska, hlavný patrón misií, † 1552.*
8. *Nepoškvrnené Počatie Prebl. Panny Márie, kráľovnej apoštolov.*
13. Sv. Henrik, biskup v Upsale, mučeník, † 1158.
16. Sv. Eusebius, biskup a mučeník.
20. Sv. Dominik Silos, opát, záchranca mnohých zajatcov u nevercov, † 1073.
21. *Sv. Tomáš, apoštol Pána.*
25. *Narodenie Pána.*

26. *Sv. Štefan*, diakon, prvý mučeník Cirkvi.
27. *Sv. Ján*, apoštol a evanjelista.
29. Blah. Gašpar Bufallo, zakladateľ Misionár Najsv. Krví, † 1837.
31. *Sv. Silvester*, pápež.

Maximum illud.

**Encyklika pápeža Benedikta XV.
zo dňa 30. novembra 1919.**

Ctihodní bratia! Pozdrav a apoštolské požehnanie.

Krásne a sväté medzi všetkými je to poslanie, ktoré Spasiteľ náš Ježiš Kristus sveril svojim apoštolom v okamihu, keď sa vracal k svojmu Otcovi, hovoriac im: *Chodte do celého sveta a kážte evanjelium všetkým stvoreniam.* (Marek XVI, 15.)

Smrť apoštolov neučinila koniec tomuto poslaniu, ale stalo sa ono večným dedičstvom ich nástupcov až do konca sveta dotiaľ, dokiaľ na zemi budú ľudia, ktorých môže spasiť Pravda.

Učenci odišli ihneď hlásať slovo Božie (ibid. 20) tak, že celá zem ozývala sa ich hlasom a ich reč dosiahla až okrešleky zemské. (Žal. XVIII, 5). Verná rozkazu Majstra Cirkev nikdy, cez veki až po dnešný deň, neprestávala posielat apoštolov, aby títo hlásali a užitočnou činili národom tú pravdu, ktorú Boh sveril Cirkvi a aby rozširovali to spasenie, čo Kristus priniesol ľuďom.

Cez prvé tri storočia, keď peklo rozpútnalo stále sa obnovujúce preasledovanie, aby udusilo Cirkev v jej koliske, hlas heroldov evanjelia zaznieval až k najďalším hraniciam rímskej ríše napriek prúdom kresťanskej krvi. Keď štátna moc úradne dala Cirkvi pokoj a slobodu, misiónári mohli u všetkých národov sožať bohatšiu žatvu; vtedy mužovia vynikajúcej svätosti dosiahli skvelých úspechov. Tak Gregor Illuminátor priviedol Arméniu

ku kresťanskej viere, Viktorín Sýriu, Frumentius Etiópiu; v tej dobe Patrik hlásal kresťanstvo Írom, Augustín Angličanom, Kolumba a Palladius Škótom. Potom Klement Willibrordus, prvý biskup utrechtský, rozšíril svetlo evanjelia v Holandsku, Bonifác a Ansharius medzi národmi grmánskymi, Cyril a Metod zase medzi Slovanmi.

Neskôr misionári vidia otvárať sa pred svojimi očami oveľa širšie pole: Viliam de Rubruquis prináša fakľu viery Mongolom a blahoslavený Gregor X. posielal prvých misionárov do Číny. Hneď po týchto prichádzajú tu synovia sv. Františka Assiského, ktorí v Číne organizujú početných veriacich; týchto však čoskoro rozoženie búrka prenasledovania.

Nové obzory.

Po objavení Ameriky zástup apoštolských mužov, medzi ktorými načim zvlášť pripomenúť Bartolomeja Las Casas, ozdobu a svetlo rádu kazateľov, vydá sa na cestu, aby jednak chránil nešťastných domorodcov proti hanobnej tyranii ľudí a jednak vyrval ich z najkrutejšieho otroctva diablovho. Práve v tom čase František Xaverský, ktorého hodno porovnávať k samým apoštolom, veľkodušne vydával svoj pot pre slávu Kristovu a spásu ľudí najprv vo Východnej Indii, potom v Japonsku a nakoniec zomiera na prahu Čínskej ríše, kam sa s takou túžbou chystal. Jeho smrť sta by otvorila novému hlásaniu evanjelia brány tohoto veľkého kontinentu, kde synovia vynikajúcich rádov a misijných spoločností nadšením láskou pre šírenie viery venovali sa apoštolátu v časoch a okolnostiach mimoriadne ťažkých.

Napokon poslov kresťanskej viery prijala Austrália, posledný to svetadiel, čo nám otvoril svoje brány, taktiež vzdialené kraje strednej Afriky, ktoré nám sprístupnili odvážni a neúnavní objavitelia súčasnej doby; a v ohromnom Tichom oceáne niet tak odľahlého ostrova, ktorý by nebol pocítil horlivú činnosť našich misionárov. Mnohí

z nich popri práci za spásu svojich bratov podľa príkladu apoštolov vyšvihli sa na výšku svätosti, mnohí zase vyliali svoju krv za pravdu, ktorú hlásali a takto korunovali svoj apoštolát aureolou martýrstva.

Messis multa, operarii autem pauci.

Bárs naši misionári vykonali takú úžasnú prácu za rozšírenie viery po celom svete, bár vyvíňovali takú horlivosť a zanechali príklady nepremožiteľnej odvahy, predsa bolestne sme prekvapení, že je ešte veľký počet tých, čo sedia v tmách a v tieni smrti. Podľa posledných odhadov je ešte jedna miliarda pohanov.

S bolesťou oplakávame tento strašný osud takého množstva duší. Nič nie je pre Apoštolský náš úrad náliehavejšie ako to, aby sa týmto dušiam dostalo dobrodenia božského vykúpenia. Preto s radosťou a s povďačnosťou sledujeme, ako z vnuknutia Ducha Božieho stupňuje sa vo všetkých smeroch vynaliezavosť kresťanskej horlivosti za rozšírenie a zveľadenie misií. Aby sme, ak je možno, rozhojnili a rozplamenili túto horlivosť, posielame Vám, ctihodní bratia, tento okružný list; pred jeho vydaním v dlhých modlitbách prosili sme o svetlo a pomoc shora. Týmto listom chceme nielen Vás a Vašich kňazov povzbudiť, ale i vyložiť, ako môžete prísť na pomoc tomuto prepotrebnému dielu.

I. Predstaveným misijnej hierarchie.

Láska otcov . .

Obraciame sa predovšetkým na tých, ktorí sú postavení na čele misií, buď ako biskupi, alebo ako apoštolskí vikári a prefekti; na nich obzvlášť spočíva plná starostlivosť za rozmach viery a v nich najmä Cirkev skladá nádej rozšíriť svoje hranice.

Veľmi dobre poznáme ich apoštolskú horlivosť a nie sú nám neznáme tie nespočetné a úžasné ťažkosti, čo musia

prekonať najmä v týchto posledných rokoch, aby nielen udržali svoje diela a svoje najviac posunuté pozície, lež aby aj rozšírili kráľovstvo Božie. Presvedčení sú o ich oddanosti a synovskej úcte voči Apoštolskej stolici, celkom úprimne sta otec synom, otvárame im svoje srdce, aby každý z nich bol, ako sa hovorí, dušou svojej misie. Svojim kňazom a ich pomocníkom nech sú na povzbudenie slovami, skutkami, príkladom a nech ich povzbudzujú dosiahnuť vždy vyšší ideál. Načim, aby všetci tí, ktorí už z akéhokoľvek titulu pracujú v tejto časti vinice Pánovej, vlastnou skúsenosťou sa presvedčili, že misia má na čele otca, bedlivého, milujúceho, plného lásky, ktorého najvyššia oddanosť objíma celú misiu, ktorý teší sa z úspechu svojich, spolucíti s nimi v protivenstvách, podporuje a pomáha ich úsilie a chvályhodné podujatia a ktorý napokon osvojuje si všetky záujmy svojich podriadených. Postavenie a osud misií závisí predovšetkým od autority, ktorá ich riadi. Preto načim sa obávať najhorších následkov, ak na čele misií je človek neschopný alebo nezodpovedný.

Misionár, ktorý opúšťa svoju vlasť a milovaných príbuzných, musí obyčajne podniknúť dlhú, často nebezpečnú cestu, aby rozširoval meno kresťanské; s nadšením ide v ústrety najťažším skúškam, lebo je šťastlivý, keď môže čím skôr čo najviac duší získať pre Krista. Nemožno pochybovať, že jeho apoštolát prináša hojné ovocie, keď nájde oddaného predstaveného, ktorý mu láskave a opatrne vie pomáhať vo všetkých okolnostiach. Ak však je sám, možno sa veľmi obávať, že sa pomaly unaví prácami a ťažkosťami a že ochabne a dá sa strhnúť k nečinnosti.

Horlivosť apoštolov.

Prvá starosť predstaveného misie má byť, aby zo všetkých svojich síl zistil jej pokrok a úplné rozkvitnutie. Keďže ten kraj, ktorý patrí pod jeho misijnú správu, i keď je akokoľvek rozsiahly, je sverený jeho starostlivosti,

preto on má najväčšiu povinnosť starať sa o večnú spásu všetkých tamojších obyvateľov. Nemôže sa teda uspokojiť, ak z veľkého množstva pohanov niekoľko tisíc privedie k pravej viere. Má sa starať o tých, ktorých už priviedol ku Kristovi, bdieť nad nimi, udržiavať v nich horlivosť, aby ani jeden z nich nepoblúdil a nezahynul. No, robil by si ilúziu, ak by si myslel, že už vykonal svoju povinnosť a ak by nepoužil všetky schopnosti, a to bezodkladne na to, aby aj ostatné duše, ktorých počet je azda ešte veľmi veľký, boly účastné dobrodenia, pravdy a života kresťanského.

Preto má zakladať nové misijné stanice a strediská, aby pravda evanjelia čím prv a čím ľahšie dostala sa k ušiam pohanov. To budú zárodky budúcich vikariátov, poľažne apoštolských prefektúr, ktoré si vo vhodnom čase rozdelia príslušné misijné územie. Vďaka tu vzdávame všetkým apoštolským vikárom, ktorí podľa týchto smernic prekonávajú nové rozšírenie kráľovstva Božieho a ktorí neváhajú s otvorenou srdečnosťou prijať členov inej rehole alebo spoločnosti vtedy, keď vidia, že počet ich spolubratov nestačí zdolať všetky úlohy.

*Charitas non aemulatur, non quaerit quae sua sunt,
non agit perperam.*

Ako by zase bolo treba karhať misionára, ktorý by si namýšľal, že má výlučné osobné vlastníctvo na to pole Pánovo, ktoré mu bolo určené a nezniesol by, aby druhí tam vložili ruku! Aký prísny ortiel by musel vypočúť pri súde Božom, keby odmietnul — ako sa to častejšie prihodilo — pomoc iných misionárov vtedy, keď on sám so svojimi katechistami nestačí vyučovať masy pohanov, ktorí obkľučujú malý počet kresťanov! Opravdivý šéf katolíckej misie, ktorý má na zreteli iba chválu Božiu a spásu duší, hľadá podľa potreby nových spolupracovníkov pre svoje posvätné poslanie nemysliac na to, či títo patria k jeho reholi alebo k inej, k jeho národu alebo inému, len

aby Kristus bol zvestovaný podľa slova sv. Pavla : *dum omni modo . . . Christus annuntietur* (Filip. I, 18). Ba hľadá nielen spolupracovníkov, lež i spolupracovníčky a sestrám sveruje školy, sirotince, nemocnice a podobné charitatívne inštitúcie. Takto podľa plánov Prozreteľnosti môže mať mimoriadnu pomoc pre šírenie viery.

Spolupráca predstavených.

Okrem toho dobrý predstavený misii neuzavrie sa iba do svojho obvodu, sťa by mu bolo cudzie, čo sa robí za hraniciami jeho územia, ale majúc na zreteli všetko, čo môže zväčšiť slávu Kristovu, ktorého láska ho ženie, nadväzuje priateľstvo so susednými spolubratmi a udržuje s nimi styky. Lebo vyskytujú sa často spoločné otázky, ktoré sa vzťahujú na ten istý kraj a ktoré možno rozriešiť iba vzájomnou dohodou. Okrem toho veľmi slúži na prospech viery, keď vedúci misii podľa možnosti schádzajú sa občas, aby sa vzájomne poradili a povzbudili.

Domorodé kňazstvo.

Napokon zdôrazňujeme to, čo má patriť medzi najhlavnejšie starosti predstavených misii: výchova a organizácia domorodého kňazstva. V tom je prameň najlepších nádejí pre novozaložené farnosti. Lebo domorodý kňaz, ktorý pôvodom, smýšľaním, citmi, ideálom je pripútaný k svojim krajanom, je najlepšie vyzbrojený, aby im hlásal vieru Kristovu. Nikto nevie nájsť také vhodné spôsoby ako on, aby presvedčil ich mysle a otvoril ich srdcia.

A často sa stáva, že domorodý kňaz má ľahký prístup tam, kam cudzí misionár nesmie vstúpiť.

Aby však domorodé kňazstvo prinieslo toto očakávané ovocie, načim mu dať vhodnú výchovu a prípravu. A tu nemožno sa uspokojiť iba s dajakou počiatočnou a všeobecnou formáciou, ktorá smeruje k tomu, aby sa niekto mohol stať kňazom, lež načim im zabezpečiť dôkladnú, úplnú a dokonalú výchovu vo všetkých odvetviach, ako

je to obvyklé u kňazov civilizovaných krajov. Lebo domorodých kňazov netreba pripravovať iba na to, že budú pomocníkmi cudzích misionárov pri skromnejších úlohách, lež majú byť tak vychovávaní, aby vzali do svojich rúk správu svojho ľudu. Cirkev Božia je všeobecná a žiadnemu národu nie je cudzia ; preto je slušné a spravodlivé, aby každý národ dal jej kňazov, ktorí medzi svojimi krajanmi budú rozširovať zákon Boží a viesť ich na ceste spásy. Kde podľa potreby vykonáva úlohu dobre vychované a svojej kňazskej dôstojnosti vedomé domorodé kňazstvo, všade tam možno povedať, že misionár najšťastlivejšie dovršil svoje dielo a že tam je Cirkev dobre organizovaná. Víchor prenasledovania môže tam azda niekedy zúriť, aby ju vyvrátil ; za týchto okolností nie je sa čo obávať, že by neprekonal túto búrku, lebo má silný základ a hlboké korene v domácej pôde.

Apoštolská stolica vždy dôrazne žiadala od predstaviteľných misií, aby mali vznešenú predstavu o tejto tak dôležitej časti svojho poslania a aby ju starostlivo plnili. Či nemáme v tom žiarivý príklad Svätej stolice, ktorá zriaďovala v Ríme v minulosti i teraz kolégiá pre výchovu domorodého kňazstva najmä východného obradu ? Načim ľutovať, že napriek tejto snahe pápežov nie je ešte v mnohých krajoch, ktoré sa už pred storočiami obrátili na kresťanskú vieru, domorodé kňazstvo hodné tohoto mena. Ba aj mnohé národy už dávno osvetlené svetlom evanjelia tak sa pozdvihly za blahodárneho účinkovania Cirkvi z barbarstva na stupeň civilizácie, že majú vynikajúce osobnosti vo všetkých odvetviach ľudského vedenia, no, žiaľ, nezrodily ešte biskupov, ktorí by ich spravovali a ani kňazov, ktorých čnostný život by vzbudzoval obdiv u ich krajanov. Z tohoto vyplýva, že sa neosvedčila doteraz užívaná metóda pre výchovu domorodého kňazstva, ktoré sa pripravuje na misijnú činnosť. Tieto nedostatky načim odstrániť, preto dávame príkaz Posvätnej kongregácii ši-

renia viery, aby podľa potreby rôznych krajov jednak zakladala nové semináre, a to buď pre každý kraj zvlášť, alebo spoločné pre viaceré diecézy, jednak starala sa o dobrú správu už jestvujúcich seminárov, najmä aby mala na zreteli nový dorast domorodého kňazstva vo vikariátoch a v ostatných misijných územiach.

II. Kňazom a misionárom.

Teraz sa obraciame na vás všetkých, milovaní naši synovia, ktorí ste pracovníci vo vinici Pánovej a v rukách ktorých je priama zodpovednosť za rozšírenie viery a za spásu toľkých duší. — Predovšetkým nestrácajte nikdy s očí vznešenosť a veľkosť toho ideálu, za ktorý pracujete zo všetkých svojich síl. Pripadá vám božské poslanie, ktoré je vysoko a ďaleko nad malosťou ľudských výpočtov: prinášať svetlo nešťastným, čo sedia v tóni smrti a otvárať bránu nebies tým, ktorým hrozí večné zatratenie. Buďte presvedčení, že každému z vás hovorí Pán: *Zabudni na vlast svoju a dom otca svojho* (Žal. XLIV, 11); majte na pamäti, že máte rozširovať kráľovstvo Kristovo, a nie kráľovstvo ľudské, a že máte rozmnožiť počet občanov nebeských, a nie občanov pozemských.

Výkyvy šovinistického apoštolátu . . .

Ako poľutovania hodné by to bolo, keby daktorí z misionárov natoľko zabudli na svoju dôstojnosť, že by záujmy svojej vlasti pozemskej kládli nad záujmy nebies a žeby viac snažili sa rozširovať moc a slávu svojho materského štátu. Podobný postup by bol sťa najhroznejší mor pre misijný apoštolát, lebo zničil by v srdci hlásateľa evanjelia všetky city lásky k duším a otriasol by úplne jeho dôveru pred ľudom. Lebo akokoľvek barbarskí a nekultúrni sú ľudia, predsa ľahko vycítia úmysel misionárov a ich veľmi jemný inštinkt pobadá, či misionár medzi nimi pracujúci má na zreteli dačo iné, ako ich duchovné

dobro. Predpokladajúc, že misionár dá sa čo i len zčiasťky strhnúť ohľadmi ľudskými a miesto toho, aby sa vo všetkom riadil ako opravdivý apoštol, prejaví, že stará sa i o záujmy svojej vlasti: v takomto prípade jeho práca je diskreditovaná pred očami obyvateľov. Domorodci ľahko prejdú k tomu uzáveru, že kresťanstvo je náboženstvo iba určitého cudzieho národa a že stať sa kresťanom, to v ich očiach je prijať ochranu a panstvo cudzej mocnosti a tak vnútorne zaprieť svoju vlasť.

S veľkou bolesťou musíme konštatovať, že časopisy venované misijným otázkam a v poslednom čase veľmi propagované, viacej rozširujú zväčšenie príslušných politických štátov ako rozšírenie kráľovstva Božieho. Načim nám s úžasom zdôrazníť, že ich redaktori vôbec sa nestarajú o to, ako takáto politika diskredituje naše sväté náboženstvo pred očami pohanov.

Katolícky misionár, ozaj hodný tohoto mena, takto nemôže postupovať! Stále si pripomína, že účinkuje ako vyvolenec Kristov, a nie svojej vlasti, a tak sa chová, že každý bez akejkoľvek pochybnosti spozná v ňom nezaujatého apoštola náboženstva, zahrňujúceho do svojho sväzku všetkých ľudí, čo sa klaňajú Bohu v duchu a v pravde. Kresťanstvo nie je cudzie žiadnemu národu, lebo v ňom niet podľa slov sv. Pavla ani pohan alebo žid, ani obrezaný alebo neobrezaný, ani barbar alebo Skýta, ani otrok alebo slobodný, ale Kristus vo všetkom a vo všetkých (Kol. III,11).

Smäd po zlato.

Často iného nebezpečenstva musí sa misionár až škrupulózne chrániť, totiž aby nehľadal iné výhody ako dobro duší. Netreba o tejto veci veľa hovoriť. Lebo ako ten misionár, ktorý by bol otrokom matérie, mohol by sa úplne venovať svojej veľkej povinnosti — práci za slávu Božiu? Ako by bol hotový všetko obetovať i svoj život za ten cieľ, aby priniesol zdravie duším svojich spolubratov? I to by

sa nútne stalo, že takáto taktika by úplne podkopala autoritu misionára u pohanov, najmä keby snaha po bohatstve prirodzenou náklonnosťou znetvorila sa na veľkú chybu závisti. Nič nie je v očiach ľudí opovrhnutia hodnejšie a nič kráľovstva Božieho nehodnejšie ako práve táto nerest. I v tomto bode dobrý hlásateľ evanjelia vynasnaží sa čo najlepšie napodobniť Apoštola národov, ktorý dáva túto radu Timoteovi: *buďme spokojní, keď máme čo jesť a čím sa zaodieť* (I. Tim. VI, 8). Sv. Pavol až tak miloval čnosť zriekania sa, že prácou svojich rúk vyrábal si na výživu, bárs na jeho pleciach spočívaly veľké starosti.

III. Výchova misionárov.

Vedomosti náboženské a profánne.

Misionár však, predtým ako by sa venoval apoštolátu, má dostať starostlivú výchovu. Nemožno v tejto otázke súhlasiť s tými, čo tvrdia, že hlásateľ Krista u národov na najnižšom stupni kultúry nemusí mať veľké vedomosti. Je nepopierateľné, že čnostný život viac pôsobí na obrátenie duší ako veda. Ale ani to nemožno poprieť, že bez náležitej intelektuálnej kultúry misionár je pozbavený výdatnej pomoci pre užitočný svoj apoštolát. Nie zriedka sa stáva, že nemá po ruke knihy, diela autorov, a predsa musí odpovedať na všetky námietky proti viere a na otázky často veľmi ťažké. Okrem toho, čím väčšia je jeho erudícia, tým väčšiu úctu požíva u ľudí, najmä ak žije v kraji, kde sa veľmi vysoko cenia štúdiá. Bolo by ozaj ponížujúce, keby duchovní bludu boli na vyššej intelektuálnej výške ako kňazi pravdy. Preto teda načim dôkladne pripravovať mladých levítov, ktorých Boh povolal pre misijný apoštolát, počas ich štúdií a dať im úplný súhrn vedomostí posvätných a profánnych potrebných pre kňaza v misiách. Želáme si, aby táto príprava diala sa predovšetkým, ako je to samozrejmé, na Pápežskom kolégiu urbánskom, patriacom Propagande. Nariaďujeme zriadiť na

ňom jednu špeciálnu katedru pre disciplíny vzťahujúce sa na misie.

Znalosť reči domorodcov.

Medzi tie vedomosti, čo si má misionár dôkladne získať a ovládať, na prvom mieste patrí znalosť jazyka toho kraja, kde mieni hlásať evanjelium. Nech sa neuspokojuje s povrchnou znalosťou tejto reči, ale nech ju natoľko ovláda, aby mohol plynne a správne ňou rozprávať. Má sa totiž venovať všetkým, jednoduchým i vzdelaným, a preto nemôže mu uniknúť, aké sympatie si môže získať tým, že dobre ovláda ich reč. Horlivý misionár nemá sveriť vyučovanie katechizmu laickým katechistom, ale má túto úlohu, patriacu medzi najdôležitejšie jeho povinnosti, sám vybavovať; veď Boh jeho posielal hlásať evanjelium. Prihodi sa mu niekedy i to, že ho ako hlásateľa a vysvetľovateľa svätého náboženstva prijímajú aj notability kraja, prípadne ho pozvú aj spoločnosti učencov. Nuž akože môže sa v takýchto okolnostiach chovať dôstojne svojmu postaveniu, keď by sa nevedel správne vyjadriť? Tieto veci sme mali na mysli, keď sme nedávno založili v Ríme zvláštne centrum pre štúdiá, aby sa tam tí, čo sa venujú povolaniu hlásať a šíriť katolicizmus na Východe, oboznámili s východnými jazykmi, mravmi a nadobudli si i iné potrebné znalosti. Zdá sa nám, že tento inštitút je veľmi vhodnou ustanovizňou. Preto i teraz žiadame predstavených reholí, ktoré majú na starosti misie na Východe, aby posielali naň študovať tých svojich podriadených, ktorých určujú pre východné misie.

Svätosť života.

Avšak misionár, ktorý chce byť úplne vyzbrojený pre apoštolát, musí si predovšetkým osvojiť to, čo je najdôležitejšie a čo sme už spomenuli, totiž *svätosť života*. Kto zvestuje Boha, má byť muž Boží, a kto hlása nenávisť voči hriechu, musí prvý tento hriech nenávidieť. Najmä neveriacich, ktorí sú citlivejší na dojmy ako na dôvody, možno

istejšie získať príkladom ako rečou. Zaiste je potrebné, aby misionár vynikal vlastnosťami ducha a srdca, aby si osvojil dôkladnú všeobecnú intelektuálnu kultúru a mal skvelú výchovu. Ak však tieto dary nie sú doplnené bezúhonným životom, osožia iba málo alebo vôbec nič pre spásu duší, ba môžu byť na prekážku i samému misionárovi i ostatným.

Nech teda misionár dáva príklad pokory, poslušnosti, čistoty a najmä zbožnosti; nech verne koná rozjímanie a nech žije v stálom spojení s Bohom, ktorého neprestáva úpenlive prosieť za duše. Čím častejšie je jeho spojenie s Bohom, tým viac milosti a podpory mu Boh poskytuje. Kiež by počúval na túto radu Apoštola: Oblečte si teda ako vyvolení Boží, svätí a milí, srdečné milosrdenstvo, dobrotu, pokoru, skromnosť a trpezlivosť. (Kolos. III, 12). Tieto čnosti odďaľujú všetky prekážky a otvárajú v dušiach širokú a ľahkú cestu pravde. Niet tak zatvrdlivého srdca, ktoré by sa nedalo nimi podmaniť.

Pohľadteže na misionára, ktorý je roznieťený láskou podľa príkladu Ježiša Krista: zaraďuje medzi dietky Božie tých najopustenejších z pohanov, lebo sú vykúpení tou istou Božskou krvou; nedá sa strhnúť k hnevu ani ich hrubosťou, ani ich skazenými mravmi, nepohrda nimi, ani neprejavuje nechuf voči nim, nezachádza s nimi ani prísno ani hrubo, ale použije všetky prostriedky kresťanskej lásky, aby ich pritiahnul do náručia Dobrého pastiera — Ježiša Krista. Aby takto konal, vyberá si za obvyklú tému svojich rozjímaní tento úsek Písma sv.: *»Ó, ako dobrý a ľúbezny je, Pane, tvoj duch vo všetkých veciach. Preto tých, čo blúdia, pomaličky tresceš; a v čom by hrešili, im pripomínaš a nahováraš ich, aby zanechali zlosť a verili v Teba, Pane... A ty, Panovník mocný, s tichosťou súdiš a s veľkou shovievavosťou nás chrániš.«* (Sap. XII, 1, 2, 18.).

Aká ťažkosť, aká únava, aké nebezpečenstvo by mohlo

zastavíť v práci takéhoto vyslanca Ježiša Krista? Nič takého! Hlbokou povďačnosťou zaviazaný voči Bohu, že mu určil takú vznešenú úlohu, s veľkou odvahou prekonáva všetky prekážky a znáša všetky útrapy, čo naňho doliehajú, ako sú práce, urážky, nedostatok, hlad, ba aj najkrutejšia smrť, len keď aspoň jednu dušu vytiahne z priepasti pekla.

Dôvera v Boha.

Misionár preniknutý týmito citami a nimi oduševnený, môže začať bez obavy podľa príkladu Krista a apoštolov svoju prácu; žiada sa však, aby všetku svoju nádej skladal iba v Bohu. Ako sme už povedali, je to božie poslanie šíriť kresťanskú pravdu: lebo jedine Boh môže vniknúť cez brány duše, aby osvietil mysle svetlom pravdy, rozohnil vôľu iskierkami čnosti, dal človeku vhodnú silu, aby sa riadil podľa toho a v živote uplatňoval to, čo poznal ako pravdu a čnosť. Preto márne sa bude namáhať robotník, ak Pán nepríde zúrodiť jeho prácu. Toto však nesmie mu nijako prekážať, aby konal svoju prácu s celou šľachetnou horlivosťou, lebo však musí si byť vedomý, že Boh nikdy neodoprie svoje milosti tomu, kto o ňu prosí.

IV. Misijná rehoľná sestra.

A tu ná nemožno nám mlčky obísť ženy, ktoré od počiatku kresťanstva výtečné služby preukázaly hlásateľom evanjelia. A keď treba niektoré spomenúť so zvláštnou čívalou, tak sú to tie panny Bohu zasvätené, ktoré často stretávame v misijnom apoštoláte, ako pracujú či už pri výchove mládeže, alebo v rôznych náboženských a dobročinných dielach. Touto pripomienkou ich zásluh chceme docieľiť to, aby sa zväčšila ich odvaha a zápaľ v službe Cirkvi. Nech sú presvedčené, že ich činnosť bude tým užitočnejšia, čím viac budú dbať o svoju vlastnú vnútornú dokonalosť.

V. Výzva k tým, čo sú v ovčinci Kristovom.

Napokon obraciame sa na všetkých tých, ktorých láskavá starostlivosť Božia obohatila nesmiernym darom pravej viery a ktorí sú účastní nepočetných dobrodení z toho vyplývajúcich.

Ponajprv majú si veriaci upovedomiť tú svätú povinnosť, čo im pripadá, aby pomáhali pohanským misiám. Lebo Boh prikázal každému, *aby sa staral o svojho spolubližného* (Eccli, XVII, 12). A táto povinnosť je tým naliehavejšia, čím vo väčšej potrebe sa bližný nachádza. Nuž a či sú ľudia, čo sú viac odkázaní na lásku svojich spolubližných ako pohani, ktorí nepoznajú Boha oddávajú sa slepým a bezúzdnyim vášňam a sú sputnaní najhroznejším otroctvom diabla? Všetci veriaci, ktorí podľa svojich možností najmä podporovaním misií prispejú k tomu, aby títo nesťastlivci boli osvietení svetlom pravdy, vyplnia takto jednu zo svojich najdôležitejších povinností a prejavia voči Bohu najmilšie vďaky za dar viery.

Ako pomáhať misiám? Modliť sa . . .

Sú tri spôsoby, ako možno pomôcť misiám a o ktoré sami misionári neprestávajú prosiť.

Prvý, ktorý je prístupný každému, spočíva v tom, že sa žiada od Boha požehnanie pre misie. Opäť a opäť sme zdôraznili, že každá námaha misionára by bola márna a bez ovocia, ak by ju nezürodňovala milosť Božia. Sv. Pavol nám to potvrdzuje: *»Ja som sadil, Apollo polieval, ale Boh dal vzrast«* (I. Kor. III, 6). A obdržať túto milosť možno iba jednou cestou: pokornou a vytrvalou modlitbou, lebo sám Majster nám hovorí: *o hocijakú vec budú prosiť, dostane sa im od môjho Otca, ktorý je v nebesiach.* (Mat. XVIII, 19). Ak je dajaký úmysel, pre ktorý Boh vyslyší naše modlitby, tak je to istotne misijný, lebo tento je u Neho najzávažnejší a najmilší. Ako kedysi, keď Izraeliti bojovali s Amalekmi, Mojžiš na vrchu hory vyproso-

val pomoc od nich s rozpiatými rukami, tak všetci kresťania majú svojimi vrúcnyimi modlitbami zaistiť pomoc všetkým tým pracovníkom, čo svojim potom kropia vinicu Pánovu. Aby sa táto povinnosť čo najlepšie vykonávala, preto sa založilo dielo Apoštolátu modlitby; toto dielo čo najvrelejšie odporúčame všetkým veriacim bez výnimky a prajeme si, aby sa doň každý zapísal a aby každý spolupracoval, keď aj nie skutkom, tak aspoň srdcom, na apoštolskom diele misií.

...posielať čím viac robotníkov...

Po druhé načim zväčšiť počet misionárov. Už dávnejšie sa pociťoval ich nedostatok, vojna ho ešte zväčšila tak, že na mnohých miestach pole Pánovo nemá robotníkov. A tuná, ctihodní bratia, činíme zvláštny apel na vašu starostlivosť; najlepší dôkaz svojej lásky voči Cirkvi dáte vtedy, keď so žiarlivou starostlivosťou budete ochraňovať tie semienka misijného povolania, ktoré sa ukážu v tom lebo onom kňazovi, poľahke bohoslovcovi vašej diecézy. Nedajte sa ošialiť žiadnym ohľadom ani žiadnym ľudským výpočtom, ako by ste tým škodili svojej diecéze, keď povolíte svojim levítom odísť do zahraničných misií. Na miesto jedného kňaza, ktorému dovolíte odísť do vzdialených misií, Boh povolá doma nových robotníkov, čo vám budú veľmi užitoční vo vašej diecéze. Predstavených reholí a spoločností, ktoré vychovávajú dorast pre misie, úpenlive prosíme, aby pre také dielo určily iba vybraných členov, čo sa vyznačujú bezúhonným životom, horlivosťou v zbožnosti a snahe o spásu duší. Keď predstavení spoznajú, že ich misionári dokonale priviedli jeden národ z určitej povery ku kresťanskej pravde a že tam založili Cirkev na pevných základoch, nech pošlú týchto vyvolených vojakov Kristových k inému národu, aby ho vyrvali z pazúrov satana a nech bez ťažkého srdca ponechajú iným, aby sa postarali o vzrast a dozretie tej siatiny, čo oni pre Krista zasiali. Týmto spôsobom budú

mať skvelú žatvu duší a získajú pre svoju spoločnosť najhojnejšie dary Božej dobroty.

... a dajte, dajte, dajte !

Napokon misie potrebujú značné peňažné prostriedky, najmä teraz, keď ich potreby nesmierne sa zväčšili tým, že vojna zničila školy, nemocnice a mnohé dobročinné ústavy. Žiadame preto všetkých, aby sa ukázali tak štedrý, ako len môžu. Lebo »kto by mal dostatok tohoto sveta a videl by brata, že má núdzu, a zatvoril by svoje srdce pred ním, akože ostáva láska Božia v ňom?« (I Ján III, 17). Takto hovorí sv. Ján apoštol o tých, na ktorých doliehajú materiálne starosti. Keď však ide o misie, príkaz lásky dostáva oveľa posvätnější ráz; lebo nejde iba o to, aby sa odpomohlo nedostatku, biede a mnohým útrapám nespočetného množstva ľudí, lež najmä o to, aby sa tento veľký zástup duší vytrhnul z pyšného pánstva diabla a priviedol medzi slobodné dietky Božie.

Misijné dielo.

Preto želáme si, aby katolíci zvlášť štedre podporovali tie diela, ktoré majú za cieľ pomáhať misiám. Je to predovšetkým *Dielo šírenia viery*, ktoré už opätne odporúčali naši predchodcovia; žiadame preto Posvätnú kongregáciu šírenia viery, aby sa čo najlepšie starala o to, žeby sa i naďalej zväčšovalo požehnanie tohoto šľachetného diela. Jeho hlavná úloha spočíva v tom, aby zaopatřila potrebné prostriedky pre misie už jestvujúce a pre tie, ktoré sa neškôr založia. Máme pevnú nádej, že katolícky svet nedovolí, aby naši, čo rozsievajú pravdu, zápasili s hmotným nedostatkom, zatiaľ čo tí, ktorí rozširujú blud, oplývali hojnosťou hmotných prostriedkov.

Druhé dielo, čo veľmi vrele všetkým doporučujeme, je *Detinstvo Ježišovo*, ktoré má za cieľ zaistiť krst zomierajúcim pohanským deťom. Preto načim ho tým viac doporučovať, aby aj naše deti braly na ňom účasť; takto naučia sa zavčasu ceniť si veľký dar viery a budú vedieť

pracovať na tom, aby sa dostal aj ich spolubratom. Ne-
zabúdajme ani na *Dielo Svätého Petra*, ktoré má na sta-
rosti výchovu domorodého kňazstva v misijných krajoch.
Pri tejto príležitosti žiadame, aby sa verne zachovávalo,
čo bol predpísal náš predchodca slávnej pamäti Lev XIII.,
aby totiž na sviatok Troch kráľov konaly sa vo všetkých
katolíckych kostoloch sbierky »pre vyslobodenie zaja-
tých z Afriky« ; celý výnos sbierky má sa zaslať Posvät-
nej kongregácii šírenia viery.

*Organizovať »Misijnú jednotu duchovenstva«
vo všetkých diecézach.*

Aby sa naše želania čo najistejšie a čo najštedrejšie
splnily, máte povinnosť, ctihodní bratia, povzbudzovať
celkom zvláštnym spôsobom svojich kňazov, aby mali na
zreteli misie. Vo všeobecnosti veriaci radi pomáhajú a
podporujú misie. Na vás je, aby ste múdro využili túto
šľachetnú náklonnosť pre najväčší prospech misií. Vedzte
teda, že je naším prianím, aby sa vo všetkých diecézach
sveta založila organizácia zvaná *Misijná jednotá kňazstva*,
ktorá podlieha pod správu kongregácie Propagandy; tejto
sme už dali v tomto smere plnú moc. Z Talianska, kde
nedávno bola založená, veľmi rýchlo sa rozšírila do iných
zemí. A keďže preukazujeme jej zvláštnu starostlivosť,
obdarili sme ju mnohými pápežskými odpustkami. O-
pravdu, táto Jednota to plne zasluhuje, lebo veľmi vhodne
pobáda kňazov, aby povzbudzovali veriacich, že majú sa
staraf o spásu toľkých pohanov a že majú podporovať
všetky tie diela, čo Svätá stolica schválila pre dobro
misií.

Duc in altum!

Hľa, toto sme vám, ctihodní bratia, chceli napísať o
šírení viery po celom katolíckom svete. A opravdu, ak
všetci vyplnia tak svoju úlohu, ako majú, misionári von-
ku, veriaci zase doma, môžeme mať pevnú nádej, že misie
zotavia sa z rán a škôd zapríčinených vojnou a začnú

rýchlo prekvitať. Zdá sa nám, sta by sme teraz počuli povzbudzujúce slová Majstra, ktoré kedysi povedal Petrovi »zaveď na šire more« (Luk. V, 4), keď horí v našom srdci preniknutom otcovskou láskou túžba, aby sme priviedli do objatia Kristovho nespočetné duše, čo dnes ešte žijú vo tme pohanstva.

Duch Boží stále živí a posilňuje Cirkev a nemôže zostať bez úspechu úsilie toľkých apoštolských ľudí, čo pracovali a pracujú na jej rozšírení. Kiež by ich príklad povzbudil iných, aby šli, podporovaní súc láskou a štedrosťou veriacich, sožať žatvu duší pre Krista!

Nech vznešená Matka Božia, Kráľovna Apoštolov, požehnáva spoločné naše želanie a nech vyprostredkuje pre hlásateľov evanjelia dary Ducha Svätého. Ako záruku týchto dobrodení a na dôkaz našej blahosklonnosti z celého srdca udeľujeme vám, ctihodní bratia, vášmu kňazstvu a vašim veriacim apoštolské požehnanie.

V Ríme, u Svätého Petra, dňa 30. novembra 1919, v šiestom roku nášho pontifikátu.

Pápež Benedikt XV.

Homília pápeža Pia XI. o šírení viery, povedaná cez sv. omšu na Svätodušné sviatky v r. 1922 v chráme vatikánskom.

Dostanete moc Ducha svätého, ktorý sostúpi na vás a budete mi svedkami až do končín zeme. (Sk. apošt. 1, 8.) Po celej zemi rozliehal sa ich hlas a až do končín okršleku zemského ich slová. (Rom. 10, 18).

Svätodušné sviatky popri sviatku narodenia Pána a Veľkonočného vzkriesenia sú vždy krásne a veľké. V týchto dňoch je počiatok vykupiteľského diela a jeho dokončenia v osobe Božského Vykupiteľa. Sviatky Svätodušné sú počiatkom aplikácie toho istého vykúpenia v celom svete, vo všetkých národoch a vo všetkých ľuďoch. Apoštolovia odišli z večeradla a vedení Petrom prinášali svetu veľké zvestovanie novej blahozvesti, plniac tak rozkaz boží: *Idte po celom svete, kážte evanjelium všetkému stvoreniu. (Mk. 16, 15).* Odchádzali a plní dôvery učili, hlásali evanjelium svetu. Im, ich bezprostredným nástupom a tým, čo kráčali po brázde nimi vyorannej, otvoril sa antický svet a bol preniknutý pravdou evanjelia. Po svete antickom svet stredoveký a potom ešte svet moderný až po naše dni. A kríž z Golgoty prechádza na *Labarum* a s *Labara* na slávnú kupolu, ktorá nás tu shromažďuje okolo hrobu kniežaťa apoštolov.

Založenie Kongregácie Propagandy.

Ale dnešné Svätodušné sviatky skvejú sa zvláštnou krásou a veľkosťou; sú storočným, tretím storočným jubileom iných Turíc, ktoré boli tiež zázračné, skutočne božské. Večeradlo týchto nových Svätodušných sviatkov

bolo v Ríme. Na mieste Petra bol jeden jeho neskorý nástupca — Gregor XV.; na mieste apoštolov a apoštolských ľudí bol sbor duší veľkých a svätých, P. Dominik od Ježiša a Márie, P. Hieronym z Narny, bl. Ján Leonardi z Luky, prelát Vives a mnohí iní. Január roku 1922 vidí a zdraví počiatky Kongregácie viery. Bula »*Inscrutabili*« zo dňa 22. júna toho istého roku je prvá v sbierke búl Kongregácie šírenia viery; táto sbierka stane sa zlatou knihou, čo obsahuje podivuhodné letopisy novej kongregácie; toto bulárium je neskoršie, ale pravé a nádherne pokračovanie Skutkov apoštolských. Čo sa vtedy prihodilo? Prečo? Aké boli dôsledky?

Osudný úpadok, rozklad a skaza ľudského prvku, ktorý tu na zemi doprevádza prvok božský, nedbalosť a ospalosť priateľov dobra, bezočivá odvaha podporovateľov zla, zlé príklady vo vyšších vrstvách a ľahké nasledovanie v nižších, návrat k pohanstvu v mravoch verejných aj súkromných rozpútaly v 16. storočí v Európe hroznú búrku reformácie, ktorá mala vyrvať z lona Cirkvi toľko národov.

Ale Boh, starajúci sa predovšetkým o česť svojej nevesty Cirkvi, chce ukázať, že jeho spásonosná ruka sa neuzavrela, že neboli vyčerpané v Cirkvi poklady pravdy a svätosti, zo storočia reformácie učinil storočie Tridentského koncilu, storočie rozkvetu starých reholí, storočie hemžiace sa nespočetnými novými rehoľami, storočie svätosti, storočie sv. Ignáca, sv. Karola Boromejského, Filipa z Néry, sv. Františka Xaverského, sv. Terézie. Toto učinil Boh. A ešte iné: aby potešil a nahradil svojej Neveste stratu toľkých národov, vnuknul založenie Kongregácie viery.

Jednoduchá a veľká vo svojich základných rysoch, Posvätná kongregácia viery nebola improvizáciou, ale bola zrelým ovocím tej skúsenosti v apoštoláte, ktorou Cirkev získala svet od prvých storočí hlásania evanjelia až po

ten deň. Kongregácia šírenia viery proti hroziacemu napredovaniu reformácie: obrana, ktorá by zadržala a uchovávala poklady života kresťanského proti nebezpečeniu reformácie; dobývanie, ktoré by prinášalo všade svetlo evanjelia, svätosť zákona a ktoré by získalo nových synov pre Cirkev. — Nádherný šík, ktorý bojuje na dvoch frontoch! Na jednej strane Fidelis zo Sigmaringy a tisíce iných, ktorí ho nasledujú a ktorí bránia pravdu viery katolíckej proti bludom reformácie; na druhej strane František Xaverský a milióny nových apoštolov, ako to môžeme spokojne povedať, prichádza zo všetkých národov, aby prinášali svetlo evanjelia Ježiša Krista do každého kúta zeme. A spolu so svetlom evanjelia prinášajú všade aj prvé začiatky pravej civilizácie.

S výšky týchto troch storočí, ku ktorej nás priviedla ruka Božia, poskytuje sa našim očiam obdivuhodný, veľkolepý a krásny pohľad. Vidieť tu milióny vyznavačov, ktorí obetujú život svoj v apoštoláte a potvrdzujú ho príkladmi svojich čností. Sú tu tisíce mučeníkov padlých na tej istej brázde zvlaženej ich krvou, čím dali pravde božej najslávnejšie svedectvo, aké je len možné dať, svedectvo krvi. Sú tu nespočetní rehoľníci, ktorí prinášajú medzi barbarské národy ľalie a trne svojho života Bohu zasväteného. Sú tu tisíce a tisíce panien Bohu zasvätených, ktoré idú za misionármi, aby aj ony spoluúčinkovali na rozširovaní svetla evanjelia až po najďalšie končiny zeme.

A konečne vidieť tu milióny duší vyrvaných z temnoty bludu, z omylov barbarstva, milióny duší, v ktorých opäť zažiaril už takmer vymazaný obraz Boha; milióny duší, nad ktorými Srdce Vykupiteľovo nemusí už smútiť, lebo pre ne nie je stratené ovocie vykúpenia.

Toto celé veľkolepé dielo sa dnes zaslúžene pripomína týmto tristoročným jubileom Kongregácie pre šírenie viery a k nej sa obracia pohnuté naše srdce, naplnené vďač-

nosťou voči tým veľkodušným, čo boli nástrojom nekonečnej dobroty božej. A pre toto dnes celý svet spolu s nami obracia sa k Bohu s citmi vďačnosti i obdivu a v celej Cirkvi sa zdvíha až po trón Boha Vykupiteľa hymna slávy a vďaky.

Aby sa dobre odhadly výsledky a aby sa pochopila pravá dôležitosť veci, potrebné je vyzdvihnúť sa na určité stanovisko a dosiahnuť určitú výšku. Boh nám dal tieto možnosti. Dnes čísllice svetových štatistík majú svoju výrečnosť a pri tejto výrečnosti plesá naše srdce radosťou, naša duša sa rozplýva, lebo pohľad, ktorý sa jej takto naskytá, je veľký a naozaj božský.

Ale koľko duší treba ešte zachrániť!

Ale keď aj naša vďaka voči Bohu a voči všetkým vzneseným, ktorí boli a sú nástrojom jeho milosti, nemá hraníc, naša radosť však ich má. Ctihodní bratia a milovaní synovia, mnoho sa urobilo, mnoho sa dosiahlo, mnohé duše boly spasené, veľká sláva sa vzdala Bohu. Ale koľko je ešte duší, ktoré sa strácajú, koľko je ešte tých, pre ktoré zbytočne tečie krv Vykupiteľa? Sú ešte veľké masy ľudí, tak rozsiahle ako čierny kontinent, ako obrovské krajiny Indie a Číny; sú to tie masy, ktoré čakajú ešte na slovo spásy. Misionári Propagandy, ich vodcovia biskupi, ich pomocníci katechisti, rehoľníci a panny misionárky Bohu zasvätené, celé sväté vojsko božie je tam, pred tými masami; ale počet týchto pomocníkov nedostačuje a chýbajú potrebné prostriedky. Pomyslíte si! Oni sú tam, istí svojho víťazstva, pripravení dať zaň život, ale chýbajú zbrane, nemajú munície. A zakaiaľ druhí, čo nie sú hlásateľmi katolíckej pravdy, prichádzajú na bojište, nádherné vojsko musí ostať stáť. Je to úzkostlivý pohľad. Táto úzkosť mučila srdce nášho cteného Predchodcu a Otca v Kristu, preto jeho duch obrátil sa k misijnému dielu a volal celý svet na pomoc týmto ustanovizniám božsky dobročinným; chystal sa, že príde dnes sem a

že s tohoto istého miesta učiní apel k celému svetu, aby zburcoval každé kresťanské srdce na pomoc svätým mi-
siám.

Volanie o pomoc.

Ctihodní bratia a milovaní synovia, aj menom tak cte-
ného Otca Nášho i vášho obraciame sa k vám a s tejto
Apoštolskej stolice voláme k celému katolíckemu svetu
o podporu. Nádherný pohľad kresťanského apoštolátu
nám umožňuje dnes viac ako inokedy pociťovať, že sme,
hoci veľmi nehodný, Zástupcom Ježiša Krista, ktorý dal
svoju krv pre duše; dnes hlbšie ako inokedy precitujeme
vedomie všeobecného otcovstva, ku ktorému nás Boh
volá. Preto nech nám to udelí Boh, aby sme po dobu čin-
nosti a života, ktorý nám ešte zostáva, mohli zasvätiť za
spásu toľkých duší, ktoré ju ešte očakávajú! Nech počúva
svet naše volanie a všetci prichádzajú na pomoc dušiam,
ktoré Kristus vykúpil a ktoré ešte blúdia v blude a bar-
barstve. Nikto nebude mať tak tvrdé srdce, aby sa nedal
premôcť nádhernými sľubami, ktoré sa núkajú pri tejto
slávnostnej chvíli: spoluúčasť na najväčších zásluhách, po
akých človek môže túžiť, zásluhy to nesmierneho diela
apoštolátu božského, zásluhy toľkých mučeníkov pravdy
a lásky, zásluhy toľkého dobrodenia, že Boh sám nemôže
ho urobiť väčším, pretože je to dobrodenie viery a spásy
krvou Vykupiteľa. Nech si nikto nenechá ujsť takú sláv-
nostnú príležitosť toľkých nádejí na väčšie rozšírenie vy-
kupiteľskej milosti.

Veľká zodpovednosť a veľké povinnosti.

Keď čo i len jedna duša sa stratí pre naše otálanie, pre
naš nedostatok veľkodušnosti; keď čo i len jeden misio-
nár by sa musel zastaviť, pretože by mal nedostatok pro-
striedkov, ktoré sme mu odopreli, je to veľká zodpoved-
nosť, na ktorú sme azda veľmi často nemysleli v našom
živote.

Všetci sme tu, vo väčšej alebo v menšej miere sme sa tešili každý deň z dobrodenia vykúpenia. Už od kolísky znak viery ožaroval dni nášho života. Už od prvých rokov nám bolo dopriate prisadnúť si ku božskému stolu a byť účastnými nebeskej hostiny. Koľko ráz v tichých chvíľach sme si mysleli, rozjímalí a vďaky vzdávali za tieto dobrodenia obdržané z rúk Božích? A aké boly výsledky týchto uvažovaní? Či by sme azda súhlasili predstaviť sa pred súd Boží bez toho, žeby sme sa boli poďakovali Pánovi a odplatili sa za dobrodenia, ktoré nám s toľkou štedrosťou dával? Sme dlžníkmi božími nekonečne viac ako všetci ostatní, ale aj najostatnejší z veriacich môže a musí opakovať: *»Čo dám Pánovi za všetko, čo mi on dal?«* Čo môžem obetovať Pánovi ako odplatu za toľké obdržané milosti? Hľa, príležitosť tak vhodná, ako žiadna iná. Za vieru, ktorú sme dostali od Boha, spoluúčinkujeme dávať vieru iným dušiam. Za poklady milosti, ktorými nás Boh zahrnul, spoluúčinkujeme zo všetkých síl niesť tieto poklady čo najďalej, čím viacerým stvoreniam dobrého Boha.

Hľa, toto žiada dnes od vás a od všetkých synov Zástupca Ježiša Krista. Hľa, pre toto neváha s výšky tejto Stolice vystrieť ruku k uvšetkým, žiadať od všetkých pomoc, podporu, príspevok.

Požehnaný, ktorý podporuje misie.

Na znak vďaky a povzbudenia k veľkodušnosti nech teraz sostúpi na vás, ctihodní bratia a synovia naši najmilší, a na našich vzdialených synov apoštolské požehnanie. Nech sostúpi na vyznavačov viery, ktorí v tento čas bojujú boj pravdy a dobra na frontoch bludu a barbarstva. Nech sostúpi na tých, čo im podávajú pomocnú ruku. Nech sostúpi na vyvolené rehoľnice, ktoré z kláštorného ticha sa vrhly oduševnene do svätého boja. Nech sostúpi na počiatky domorodého kňazstva, v ktorom je složená toľká naša nádej. Nech sostúpi na tých všetkých,

ktorí veľkodušne poskytujú pomoc svätému Dielu šírenia viery, ktoré práve pri príležitosti tejto slávnosti tristoročného jubilea s veľkolepým gestom — hodným verných a vznešených prvorodených synov — prichádza sa bližšie postaviť k Apoštolskej stolici, pristupuje na dosah ruky Zástupcovi Ježiša Krista, aby mu obetovalo vždy štedrejšie a rýchlejšie svoju vzácnu pomoc. Nech sostúpi na prekrásne Dielo sv. Detinstva, ktoré prinieslo a prináša Božiemu Baránkovi toľké ľalie vyvolené. Nech sostúpi na všetky diela, ktoré prichádzajú a budú prichádzať na pomoc prozreteľnej Kongregácii šírenia viery, hlavne však na Misijnú jednotu kňazov, ktorá sa účinne rozširuje. A nech misijný duch sa dnes zapáli v srdci všetkých kňazov a nech rozohní všetkých veriacich a ich privolá k svätému a božskému dielu.

Nech naše požehnanie premenené na modlitbu vystupuje až ku trónu Božiemu a tam opakuje prosbu, ktorú práve v tieto dni Duch Sv. vložil do úst a srdca svojej Cirkvi: *»Aby si všetkých poblúdilých k jednote Cirkvi zavolať a všetkých neveriacich ku svetlu Evanjelia priviesť ráčil: Teba prosíme, vyslyš nás!«*

Rerum Ecclesiae gestarum.

Encyklika pápeža Pia XI. o zveľaďovaní sv. misií.

Ctihodní bratia! Pozdrav a apoštolské požehnanie!

STAROSTLIVOSŤ PÁPEŽOV O ŠÍRENIE VIERY A CIVILIZÁCIE.

Kto pozorne sleduje dejiny Cirkvi, tomu nemôže uniknúť skutočnosť, že rímski pápeži už od prvopočiatku kresťanstva venovali zvláštnu starostlivosť tomu, aby priniesli svetlo náuky evanjelia a dobrodenia kresťanskej vzdelanosti národom sediacim »vo tmách a v tieni smrti«, pri čom nedali sa jakživ odstrašiť nijakými ťažkosťami ani prekážkami. Veď Cirkev sa nezrodila pre iné poslanie ako práve preto, aby rozširovala kráľovstvo Kristovo vo všetkých častiach zeme a aby celé ľudstvo učinila účastným blaženého vykúpenia.

Kto teda z vôle Božej zastupuje tu na zemi Ježiša, najvyššieho Pastiera, ten nesmie sa uspokojiť iba s tým, že bráni a zachováva stádo, ktorého správu mu sveril Pán, lež má sa zo všetkých svojich síl vynasnažiť, aby získal pre Krista i tých, čo žijú ďaleko od neho, aby i cudzincov priviedol do Cirkvi, lebo ináč by neučinil zadosť svojej najprednejšej povinnosti.

A opravdu, Naši predchodcovia plnili v každom veku onen rozkaz Boží, ktorý ich zaväzoval, aby učili a krstili všetky národy. Do Európy, do krajín práve objavených a ešte nie dosť preskúmaných, ba aj do neznámych končín posielali horlivých kňazov, aby tieto kraje osvietili svetlom našej viery. Z týchto horlivých mužov mnohí

pre svoju svätosť života alebo pre svoje hrdinské mučovníctvo sú predmetom verejnej úcty Cirkvi.

Je pravda, že úspech misionárov nebol vždy jednako. Stalo sa občas, že pracovali celkom nadarmo, inokedy zase ich zabili alebo vyhnali. Pole, ktoré práve začali obrábať, zostalo takto napolo porované; to zase, čo premenili na opravdivú kvitnúcu záhradu, ostalo znovu opustené, spustlo a napokon zarástlo trnami a bodľami.

Predsa však možno sa i radovať, lebo v posledných rokoch rehole, ktoré sa venujú misiám medzi pohanmi, vďaka novej horlivosti, zdvojnásobily svoje práce a úspechy; súčasne so vzrastom tejto horlivosti veriaci zase zvýšili svoje milodary a svoju štedrosť v prospech misií.

K týmto úspechom bezpochyby prispel v značnej miere Apoštolský list »O šírení katolíckej viery po celom okružku zeme« zo dňa 30. novembra 1919, ktorý bl. p. Náš predchodca zaslal všetkým biskupom. Týmto listom pápež ich povzbudzoval, aby horlivo a účinne pomáhali misiám, súčasne však dal apoštolským vikárom a prefektom múdre rady, ako majú odstraňovať prekážky a čo majú požadovať od svojich podriadených, aby títo vykonávali svoje poslanie s úspechom čo najpožehnanejším.

Čo sa Nás týka, dobre viete, ctihodní bratia, že od začiatku nášho pontifikátu boli sme rozhodnutí všetko vynaložiť, aby sa skrze apoštolát misionárov čo najďalej zaneslo svetlo pravdy evanjelia, a tak aby sa kliesnila pohanským národom jediná cesta spásy. Pre dosiahnutie tohoto cieľa dva prostriedky zdajú sa nám nielen žiaduce a vhodné, ale aj nevyhnutné; veď sú aj navzájom úzko spojené. Ponajprv treba posielat do týchto nesmiernych a takmer neohraničených krajov, ktoré dosiaľ postrádajú kresťanskú civilizáciu, oveľa viac pracovníkov a týchto vyzbrojit čo najbohatšími a najrozmanitejšími znalosťami. Ďalej je treba, aby veriaci pochopili, s akým zápalom, s akou vytrvalosťou v modlitbách a napokon s akou

štedrosťou majú spolupracovať na tomto tak svätom a požehnanom diele.

Či sa už i v tom nezračí náš úmysel, keď sme sa rozhodli usporiadať v Našom vlastnom paláci misijnú výstavu, prístupnú verejnosti? Nekonečnej добрote Božej pripisujeme to, čo sme sa vtedy dozvedeli: mnohí mladíci, keď tam uvažovali a vlastnými očami temer videli odzrkadľovať sa v prácach misionárov silu milosti Božej, šľachetnosť a vznešenosť ľudskej duše, pocítili vo svojom srdci zápaľ prvých iskierok po apoštolskom povolaní. Už teraz máme pevnú nádej, že tento živý obdiv, čo prejavily celé zástupy návštevníkov nad apoštolskou prácou misionárov, nevyznie naprázdno a nezostane bez ovocia.

Predmety výstavy vo svojej nemej výrečnosti poskytovaly poučenie a svedectvá vážnej dôležitosti; aby sa toto poučenie nestratilo, rozhodli sme sa, ako vám je to už azda známe, založiť múzeum, v ktorom sú vhodnejším spôsobom uložené najcennejšie predmety. Toto múzeum je v Našom Lateránskom paláci, lebo naši predchodcovia po skončených prenasledovaniach Cirkvi odtiaľ vysielali do krajín, ktoré sa už *belely pre žatvu*, toľkých apoštolských mužov, vynikajúcich svätosťou a náboženským zápalom. Keď toto múzeum zavše vyhľadajú najmä predstavení misií, ale, aby sme tak povedali, i obyčajní vojaci — misionári, a porovnajú rôzne zariadenia misijné, osvoja si cieľuprimeranejšie pracovné spôsoby a nadobudnú si širší a vyšší rozhľad. O tých veriacich, čo sa prídu sem podívať, sa nazdávame, že nebudú menej dojatí, ako boli návštevníci Vatikánskej výstavy.

Ale, aby záujem veriacich o sväté misie stal sa ešte živší, obraciame sa na vás, ctihodní bratia, a úpenlive vás žiadame o spoluprácu. Ak dakedy bolo žiadúce a potrebné, aby ste poskytovali túto spoluprácu, je to nutné najmä vo veci misií. Tu i povinnosti vášho vznešeného úradu i synovská vaša úcta voči Nám vám prikazuje, aby

ste vytrvale a horlive s Nami spolupracovali na vznešom diele misií. Dokiaľ len Prozreteľnosť Božia dopraje nám čo len jeden dych pozemského života, dotiaľ s najväčšou úzkostlivosťou a vytrvalosťou budeme sa starať o tento úsek Nášho apoštolského úradu. Veď koľko razy sa stane, že Náš duch nemôže nájsť pokoja pri myšlienke, že je ešte jedna miliarda pohanov! Zdá sa nám, že i na Nás doráža onen hlas: »*Volaj, neprestávaj, ako trúba povýš hlas svoj.*« (Izaiáš, 58, 1).

I. NAŠE MISIJNÉ ÚLOHY DOMA.

1. Spoločné povinnosti veriacich.

Žiť v ovčinci Kristovom a nestarať sa vôbec o tých, čo sa vonku biedne potulujú, natoľko by sa protivilo láske, ktorú máme mať voči Bohu a všetkým ľuďom, že je zbytočné o tom širšie sa rozpisovať.

Opravdu, povinnosť lásky k Bohu požaduje od nás nielen to, aby sme zo všetkých svojich síl rozmnožovali počet tých, čo ho poznajú a jemu sa klaňajú »*v duchu a v pravde*« (Ján 4, 24), lež aby sme čím viacerých priviedli do kráľovstva láskavého Spasiteľa; takto »*požehnanie Jeho krvi*« (Žalm 29, 10) so dňa na deň bude rásť, my zase viac a viac zaľúbime sa mu, lebo jemu nič nemôže byť milšie, než aby všetci ľudia boli spasení a prišli ku poznaniu pravdy (I. Tim. 2, 4).

Kristus práve tú vlastnosť označil za zvláštny a vlastný rys svojich učeníkov, že sa budú navzájom milovať; (Ján 13, 35; 15, 12) nuž, či možno bližnému preukázať väčšiu a výraznejšiu lásku, ako keď sa postaráme, aby bol vytrhnutý z tmy povery a poučený o pravej Kristovej viere? Tento spôsob prevyšuje ostatné skutky a prejavy lásky tak, ako duch prevyšuje hmotu, ako nebo stojí nad zemou, večnosť nad časnosťou. Kto toto dielo lásky vykonáva podľa najlepšej svojej možnosti, dokazuje, že

správne hodnotí dar viery; a keď sa usiluje tento dar viery, najvzácnejší zo všetkých darov, spolu i s dobrodeňmi, čo s ním súvisia, sprostredkovať nešťastným pohanom, ten prejavuje, že má vďačné srdce voči добрôte Božej.

Keď už túto vážnu povinnosť nesmie nikto z veriacich si zľahčovať, či môže tak učiniť duchovný, ktorý zvláštnym spôsobom a zvláštnou milosťou vyvolený berie účasť na kňazstve a apoštoláte Ježiša Krista? A čo povedať o vás, ctihodní bratia, čo ste povýšení na plnosť kňazstva, a ktorí z vôle Božej stojíte každý na svojom území na čele kňazstva a veriaceho ľudu? Čítame predsa, že Ježiš Kristus nielen Petrovi, ktorého stolec sme obdržali, ale i všetkým apoštolom, na miesto ktorých ste vy nastúpili, dal tento rozkaz: *»Idte po celom svete, kážte evanjelium všetkému stvoreniu«* (Mk, 16, 15). Z toho nasleduje, že starosť o šírenie viery pripadá na Nás, ale tak, že bez každej pochybnosti vy s nami máte spolupracovať a nás podporovať v tej miere, ako vám to Vaše vlastné úradné povinnosti dovoľujú. Preto, ctihodní bratia, nech vám nepadá na ťarchu svedomite poslúchnuť toto Naše otcovské napomenutie, lebo raz budeme musieť prísny počet vydávať Bohu z tejto tak dôležitej úlohy.

2. Misijné prostriedky a pomôcky.

a) Modlitby za misie.

Predovšetkým slovom i písmom pracujte na tom, aby sa medzi vašim ľudom udomácnil a postupne rozmáhal obyčaj jednak prosiť *»Pána žatvy, aby poslal robotníkov do svojej žatvy«* (Mat. 9, 38), jednak modliť sa o svetlo a pomoc s neba pre pohánov. Opakujeme, že to má byť obyčaj, totiž stály a trvalý zvyk, ktorý, ako každý uzná, viac pôsobí a viac dosiahne od milosrdenstva Božieho, ako kde-tu a s času na čas predpísané modlitby.

Darmo sa budú misionári hocako namáhať, darmo bu-

dú pracovať v pote tvári, ba obetovať i svoj život, aby pohanov priviedli do Cirkvi katolíckej; darmo vynaložia všetku usilovnosť, obetavosť, darmo upotrebia všetky možné ľudské prostriedky; všetko ich podujatie vyjde na zmar, nič nedosiahnu, ak len Boh svojou milosťou nedotkne sa srdca pohanov, aby ich obmäkčil a pritiahnul k sebe.

Možnosť modliť sa je každému daná; je teda prirodzené, že každý môže poskytnúť misiám túto pomoc a v istom smysle tento pokrm. Budete konať podľa Nášho želania a v shode so smýšľaním a cítením veriaceho ľudu, keď nariadite, aby sa vo farských a iných kostoloch, napríklad hneď po ruženci, poľažne iných podobných pobožnostiach, odriekala modlitba za rozkvet misií a za obrátenie pohanov.

K týmto vrúcnyim modlitbám povzbudzujte a pobádajte, ctihodní bratia, najmä dietky a rehoľnice. Želáme si, aby v opatrovniach, v sirotincoch, v ľudových školách a kolégiách, taktiež vo všetkých ústavoch a kláštoroch rehoľníc každý deň niesla sa k nebu prosba o to, aby milosrdenstvo Božie sostúpilo na to množstvo nešťastných ľudí, na tie nesčíselné zástupy pohanov. Čože by mohol odmietnuť a odoprieť Otec nebeský nevinným deťom a panenským dušiam? Opačne zase možno dúfať, že v týchto nevinných detských dušiach, ktoré od prvého rozvinutia sa kvetu lásky zvyknú si modliť sa za spásu pohanov, Prozreteľnosť Božia vzbudí chuť k apoštolátu. Keď sa budú tieto výhonky starostlivo opatrovať, možno, že časom z nich vyrastú skvelí pracovníci pre apoštolské cieľo.

b) Podporovať misijné povolanie.

Len tak letmo podotkneme tu, ctihodní bratia, veľmi vážnu otázku, ktorá si zasluhuje celej vašej pozornosti. Myslím, že každému je známe, aké veľké škody zapríčinila posledná vojna šíreniu viery. Jedni z misionárov

museli sa vrátiť do svojej vlasti a zahynuli pri hrozných konfliktoch, iní zase boli vyhnaní s poľa svojho účinkovania a museli ho nechať dlhší čas neobrobené.

Všetky tieto škody a straty mali sa a ešte dnes musia sa nahradiť. Nestačí však priviesť veci do pôvodného stavu, lež načim ich zveladiť a získať nové pozície. No zatiaľ, čo ešte ohromne rozsiahle územia sú uzavreté kresťanskej kultúre, obrovskému počtu ľudu nedostáva sa dobrodení vykúpenia, misionári pre svoj malý počet zápasia s ťažkosťami, sú hatení prekážkami. Je preto treba, aby biskupi a všetci katolíci pracovali na tom, žeby sa zväčšil a znásobil počet misionárov.

Ak teda vo väčšej diecéze či už mladíci, či klerici, či kňazi cítia sa povolani Bohom k tomuto vznešenému apoštolátu, podporujte svojou blahosklonnosťou a nadvážnosťou túto ich náklonnosť, ich plány a snahy a žiadne prekážky im nerobte. Isteže môžete celkom nezaujať skúmať, či nutkanie, ktoré ich pobáda, je od Boha. Keď však ste ustálili, že toto šľachetné povolanie sa zrodilo pôsobením Božím a dozrelo pod Jeho vplyvom, nedajte sa potom zastrašiť ani malým počtom svojho kňazstva, ani inými potrebami svojej diecézy, a neotáľajte dať svoj súhlas. Veď vaši veriaci majú takrečeno na dosah ruky prostriedky milosti, sú oveľa bližšie k spáse ako pohania, čo sú v divokom barbarstve. Keď sa takýto prípad vyskytne, znášajte vtedy spokojne, z lásky ku Kristovi a k dušiam, stratu toho alebo onoho zo svojho kňazstva. A je to vôbec strata? Keď i stratíte toho-ktorého pomocníka a spoločníka, Božský Zakladateľ Cirkvi vám to vynahradí buď tak, že udelí hojnejšie milosti pre vašu diecézu, alebo tým, že vzbudí nové kňazské povolania.

c) Zakladať a šíriť spolok »Misionej jednoty kňazstva.«

Aby sa misijný apoštolát vhodne zadelil medzi ostatné vaše dušpastierske povinnosti, založte vo svojom obvode

spolok »Misijnej jednoty kňazstva«; ak už u vás jestvuje, nech pod vplyvom vašej rady, vášho odporúčania a vašej nadvážnosti sa rozmáha so dňa na deň. Tento spolok založil pred ôsmimi rokmi náš bezprostredný predchodca Benedikt XV., obdaril ho mnohými odpustkami a postavil ho pod právomoc Posvätnej kongregácie šírenia viery. My tiež, vidic, že sa rozširuje v prepcčetných diecézach katolíckeho sveta, poctili sme ho dôkazmi našej pápežskej blahosklonnosti.

Všetci kňazi, čo sú jeho členmi — a aj chovanci veľkých seminárov, ktorí sú pridružení primerane podľa svojich zvláštnych podmienok — majú za cieľ prosiť najmä pod sv. omšou za dar viery pre veľké množstvo pohanov a majú povzbudzovať i ostatných veriacich k tej istej modlitbe; pri každej príležitosti a na každom mieste, ak je to len možné, majú kázať o prostriedkoch, ktorými možno zveľadiť misijný apoštolát medzi pohanmi; na určený čas organizujú schôdze, aby spoločne a účinným spôsobom pracovali na tomto diele; rozširujú medzi ľuďom misijné brošúrky; ak zbadajú u niekoho kľúčik prvého semienka apoštolského povolania, pričinia sa, aby sa mu otvoril vstup do výchovného ústavu a dostalo sa mu primeranej prípravy; v hraniciach svojej diecézy všemožne napomáhajú Dielo šírenia viery a druhé dve jemu pridružené diela.

Väčšinou vy, ctihodní bratia, vediete a podporujete vo svojich diecézach Misijnú jednotu duchovenstva, poznáte teda veľmi dobre, aké príspevky venovala doteraz na misijné ciele a viete i to, že v budúcnosti možno očakávať zväčšenie, keďže zvýšením darov veriacich aj obetavosť Jednoty bude rásť. Je však žiadúce, aby sa nenašiel už ani jeden kňaz, ktorý by nehorel ohňom lásky pre misijný apoštolát.

d) Udržovať tri pápežské diela.

Obnovili sme organizáciu Diela šírenia viery, ktorá je najdôležitejšia zo všetkých, čo majú na starosti misie; preniesli sme sem jeho sídlo a opatrili sme ho akoby rímskym domovským právom, čím, pravda, nijako nezmenšujeme slávu jeho zbožnej zakladateľky a mesta Lyona. Načim, aby kresťanský ľud podporoval toto Dielo s takou štedrosťou, ktorá je ozaj úmerná mnohostranným misijným potrebám terajším i budúcim. A skutočne, aké mnohé a veľké sú tieto potreby, aká je chudoba väčšiny misionárov, ukázalo sa dostatočne na Vatikánskej výstave; je možné, že mnohí z návštevníkov si to ani dobre neuvedomili, lebo ich zrak bol vtedy upútaný množstvom, novotou a krásou vystavovaných predmetov.

Nehanbite sa teda, ctihodní bratia, ani sa neostýchajte stať sa takrečeno žobrákmi za Krista a za spásu duší; i výrečným zo srdca pochádzajúcim slovom neprestávajúť naliehať na svojich veriacich, aby svojou štedrosťou a dobrotou značne zväčšili a rozmnožili tie milodary, čo sosbiera každoročne Dielo šírenia viery. Veď ozaj nevedno si ani len predstaviť väčšej chudoby alebo nedostatku, väčšej biedy, hladu alebo smädu od toho polohenia, v akom žijú duše, pozbavené poznania Boha a všetkej jeho milosti; každý dobre vie, že keď preukáže milosrdenstvo týmto najbiednejším zo všetkých ľudí, toho Božie milosrdenstvo a jeho odplata neminie.

Ako sme už spomenuli, k hlavnému Dielu šírenia viery pridružujú sa dve pomocné. Keďže Svätá stolica si obe osvojila, veriaci majú ich svojimi príspevkami a milodarmi skôr podporovať a napomáhať ako tie združenia, čo sledujú iba čiastočný cieľ. Sú to: Dielo detinstva Ježišovo a Dielo sv. Petra apoštola. Úlohou prvého, ako je to všeobecne známe, je povzbudzovať dietky, aby obetovaly svoje haliere na vykupovanie a katolícku výchovu pohanských detí, najmä v tých krajinách, kde je ešte zvy-

kom ich odhodit alebo zabit. Druhé Dielo zase modlitbami a sossbieranými podporami umožňuje v seminároch riadne školenie vybraným domorodcom a napomáha ich, aby sa stali kňazmi; títo časom ľahšie budú môcť privykáť ku Kristu svojich krajanov a upevňovať ich vo viere.

Za patrónku tohoto Diela sv. Petra určili sme nedávno, ako už viete, sv. Terezku Ježiškovu. Táto svätá, bárs žila v kláštore, preberala na seba starosť o jedného-druhého misionára, za ktorého obetovala svojmu Božskému Ženíchovi svoje modlitby, svoje dobrovoľné alebo predpísané telesné umŕtvovania, najmä však prudké bolesti, pochádzajúce z jej choroby. Z tejto ochrany panny z Lisieux sľubujeme si pre Dielo ešte hojnejšie ovocie. Veď pociťujeme veľkú radosť z toho, že značný počet biskupov zapísal sa dobrovoľne za večitých členov tohoto Diela a že semináre a rôzne sdruženia katolíckej mládeže vzaly na seba starosť zaopatriť výdavky, potrebné pre výchovu a školenie niektorého domorodého bohoslovca.

Ako náš posledný bl. p. predchodca Benedikt XV. odporúčal vo svojej už spomenutej encyklike obe tieto diela, ktoré správne môžeme nazvať pomocnými spolkami hlavného misijného Diela šírenia viery, do starostlivosti biskupov, tak neprestávame ani My vám ich odporúčať. Sme presvedčení, že veriaci, vami povzbudení, nestrpia, aby ich v misijnej činnosti predstihli a prevýšili nekatóli, ktorí tak bohato napomáhajú propagovanie svojich bludov.

II. ÚLOHY V MISIJNÝCH KRAJOCH.

a) Domorodé kňazstvo.

Teraz už chceme hovoriť k vám, ctihodní bratia, milí synovia, ktorí svojou dlhodobou, namáhavou a múdrou činnosťou na poli svätého poslania medzi pohanmi stali ste sa hodní toho, aby vás Apoštolská stolica postavila na čelo vikariátov a prefektúr. A tu hneď na začiatku

vám i poslom evanjelia, ktorých vediete a riadíte, čo naj-
úprimnejšie blahoželáme k tým úspechom všetkého dru-
hu, čo dosiahly v týchto posledných rokoch misie, vďaka
vašej horlivosti a starostlivosti.

Hlavné povinnosti, ktoré sú s vaším úradom spojené,
a ťažkosti, čo musíte pri tom zdolávať, vyložil vám Náš
posledný predchodca tak múdro a veľkolepe, že nemožno
ho prevýšiť. Predsa však, ctihodní bratia, milí synovia,
chceme vám povedať, aká je Naša mienka o niektorých
veciach.

Predovšetkým obraciame vašu pozornosť na veľký vý-
znam toho, aby sa domorodci vychovávali za kňazov. Ak
nepracujete na tomto zo všetkých svojich síl, vtedy po-
dľa Našej mienky nielen váš apoštolát zostáva neúplný,
ale i oddaľujete a značne oneskorujete riadnu organizá-
ciu a výstavbu Cirkvi v misijných krajoch. Vďačne uzná-
vame, že miestami začali sa už starať o túto potrebu; bu-
dujú sa totiž semináre, v ktorých sa nádejní domorodí
mladíci starostlivo vyučujú a pripravujú, aby dosiahli
hodnosť kňazskú a aby potom hlásali kresťanskú vieru
medzi bratmi svojho plemena.

Napriek tomu sme ešte ďaleko od toho pokroku, aký
nám treba tuhá dosiahnuť. Pamätáte sa, ako v tejto sú-
vislosti ponosoval sa náš predchodca Benedikt XV.: »Tre-
ba ľutovať, že nájdú sa krajiny, kde sa už pred viac sto-
rokmi hlásala katolícka viera, ktoré však dosiaľ nemajú
domorodých kňazov, iba niekoľko nižšej úrovne. Taktiež
sú viaceré národy osvetlené už dávno svetlom evanjelia,
ktoré sa vyšvihly z barbarstva na taký stupeň civilizácie,
že počítajú vo všetkých odvetviach slobodných umení vy-
nikajúcich mužov; bárs už dlhé storočia pocíujú požeň-
naný vplyv evanjelia a Cirkvi, predsa ešte nevychovaly
vlastných biskupov, čo by ich riadili, ani kňazov, ktorých
učenosť by zavázila u ich spolurodákov.« (Encyklika
»Maximum illud«).

Azda nikdy sa dost neuvážovalo o tom, akou cestou a akým spôsobom sa hneď od počiatku šírilo evanjelium medzi všetkými národami a zakladala sa Cirkev Božia. Len tak letmo dotkli sme sa toho verejne pri zakľúčení Misijnej výstavy; poukzali sme vtedy na okolnosť, ako jasne vysvitá z písomných pamiatok kresťanského staroveku, že apoštolovia postavili na čelo každej rodiacej sa cirkvi kňazov, ktorých neprivedli z inakiaľ, ale ktorých vybrali a vyvolili zo synov toho istého kraja.

Ak teda rímsky pápež sveril vám a vašim spolupracovníkom apoštolskú úlohu zvestovať kresťanskú pravdu pohanským národom, nemyslíte si, že domorodí kňazi sú výlučne na to, aby misionárom pomáhali v podradných prácach a aby akosi ich činnosť iba dajako doplňovali. Nuž, pýtame sa, čo je vlastne cieľom misií, ak nie to, aby sa zakladala a natrvalo upevnila Cirkev Kristova na týchto mnohých a rozsiahlych územiach? A z čoho sa ona dnes buduje v pohanských krajoch, ak nie z tých istých prvkov, z ktorých kedysi povstala u nás: z ľudu a z duchovenstva dotyčného územia, ako i z tamojších rehoľných mužov a žien? Prečo by sa malo teda zabráňovať domorodému duchovenstvu, aby obrábalo pole, ktoré je jeho a ktoré mu patrí podľa práva prírody. Myslíme totiž na spravovanie jeho vlastného ľudu.

Veď treba, aby ste denne šli smelšie ďalej a Kristovi získali nových a nových veriacich; či teda nebude to pre vás ohromná prednosť, keď starosť o udržovanie a ďalšie budovanie misijných staníc ponecháte domorodým kňazom? Ba čo viac, priam títo kňazi budú napredovať nad všetko očakávanie v šírení kráľovstva Kristovho. »Lebo domorodý kňaz — aby sme použili slová nášho predchodcu — svojim rodom, smýšľaním, cítením, ideálom stotožňuje sa so svojimi krajanmi; je mimoriadne schopný na to, aby vieru hlboko zasial do ich srdca; lepšie ako básnikto iný, vie nájsť vhodný spôsob, ako ich môže presved-

čít. Často sa stane, že nájde bez veľkej ťažkosti prístup tam, kde cudzí kňaz ani len vkročiť nesmie.« (Encyklika »Maximum illud«). Vari treba ešte pridať, že cudzí misionári pre nedostatočnú znalosť reči občas ani nevedia správne vyjadriť svoje myšlienky a že sila a účinok ich kázni je tým značne oslabená?

K tomu sa pridružujú aj ťažkosti, ktoré tiež načim vážne brať do povahy, bárs sa zdá, že sa iba zriedka vynorujú a údajne ľahko sa odstránia. Predpokladajme, že následkom vojny alebo každej inej politickej zmeny dať ktoré misijné územie zmení vládu a že potom príde pokyn a rozkaz, aby sa vzdialili cudzí misionári určitej národnosti. Alebo iná možnosť, ktorá pravda sa oveľa ťažšie vyskytne: domorodci dosiahnu vyšší stupeň kultúry a dospejú k určitej politickej zrelosti; dožadujú sa potom úplnej samostatnosti a nástoja i na tom, aby doterajší vládár stiahol úradníkov, vojakov i cudzích misionárov, čo pravda nemožno ináč presadiť, iba násilím. Pýtame sa, aká zhuba by hrozila v týchto krajoch Cirkvi, keby sa tam nerozprestierala sieť domorodých kňazov, ktorí sa postarajú o všetky potreby ľudu, už pre Krista získaného?

Ale okrem toho aj na dnešné pomery veľmi dobre prilieha onen výrok Kristov: »*Žatva je síce veľká, ale robotníkov málo*« (Mat. 9,37 ; Luk. 20,2). Veď aj naša Európa, odkiaľ odchádza väčšina misionárov, trpí nedostatkom kňazov ; je to tým citeľnejšie, čím väčší je záujem, aby sa s pomocou Božou priviedli k jednote Cirkvi odtrhnutí bratia a aby sa nekatolíci vytrhli zo svojich bludov. Každému však je známe, že bárs teraz nie menší počet mladíkov je povolaných ku kňazskému a rehoľnému stavu ako predtým, predsa značne menší počet je tých, čo počúvajú na hlas Boží.

b) *Semináre pre domorodcov.*

Z toho, čo sme uviedli, plynie, že územia, ktoré vy, ctihodní bratia, milí synovia, spravujete, majú mať taký

počet domorodých kňazov, aby títo bez ohľadu na pomoc cudzieho duchovenstva mohli rozširovať hranice kresťanskej spoločnosti a administrovať cirkevné obce veriacich, vyšlých z ich národa.

Miestami, ako sme už spomenuli, začaly sa otvárať semináre pre domorodých kandidátov; tieto ústavy boli zväčša zriadené uprostred viacerých susedných misií, ktoré viedli členovia toho istého rádu alebo tejže kongregácie. Tam posielajú apoštolskí vikári a prefekti najsúcejších mladíkov, hradia za nich výdavky, s výchovou spojené; keď sú vysvätení za kňazov a schopní vykonávať sväté poslanie, zase ich nazpät prijímajú. Na čo sa takto daktorí kde-tu podujali, to si nielen žiadame, ale chceme a nariaďujeme, aby podobne konali všetci misijní predstavení; nevytvárajte nabudúce z kňazstva a z misijného apoštolátu žiadneho, dobrú nádej vzbudzujúceho domorodca, ak pravda je Bohom pobádaný a povoláný.

Zaiste čím viac chovancov si vyberiete pre kňazskú výchovu — a potrebné je posielat ich čo najviac — tým väčšie výlohy budete mať. Neklesajte však na duchu, dôverujte v najláskavejšieho Spasiteľa, ktorý tak veľmi miloval ľudí. Jeho prozreteľnosť sa postará už o to, že obeť katolíckeho sveta sa bude stupňovať a že Svätá stoličica bude môcť posielat vám hojnejšie dary, aby ste mohli konať toto spásonosné dielo.

Majte teda na starosti, aby ste každý na svojom misijnom území shromaždili čo najviac domorodých chovancov; pričinite sa však i o to, aby ste im poskytli náležitú výchovu, zároveň vypestovali v nich svätosť života, akú si vyžaduje kňazský stav, a vzbudili v nich apoštolského ducha, starosť o spásu ich bratov, žeby boli hotoví i život položiť za svojich súkmeňovcov alebo spoluobčanov.

Veľmi dôležité je i to, aby sa týmto seminaristom metodicky a plánovite dostalo náležitých vedomostí z

vied svetských i bohosloveckých, aby sa ich vyučovanie neskracovalo a nebolo povrchné, ba načim im poskytnúť riadny beh štúdia, aby si nashromaždili bohatú zásobu vedomostí.

Keď ich v uzavretých seminároch tak vychováte, aby vynikli zbožnosťou a neporušenosťou života, aby sa stali súcimi pre misijnú službu a zbehlými učiť pravdy Božie, vtedy budú požívať úctu i u svojich vedúcich a učených spolurodákov. Nič nebude stáť v ceste tomu, aby boli prospešne povolani na čelo farností a diecéz, keď sa tieto z vôle Božej zriadia.

Je to veľký omyl považovať domorodcov za ľudí menejcennejšieho plemena a obmedzeného nadania. Dlhá skúsenosť nás učí, že India východu a krajov austrálskych nijako nezaostávajú za obyvateľmi našich zemí, ba že čo do bystrosti umu môžu s nimi i závodiť. Ak však sa vyskytne u ľudí, žijúcich najnižším barbarstvom, veľká ochablosť ducha, je to temer nevyhnutné, lebo požívajú svojich duševných schopností iba na obstarávanie si každodenných potrieb, i to veľmi skromných.

Svedkami tejto skutočnosti môžete byť vy sami, ctihodní bratia, milí synovia, ale i My to môžeme potvrdiť. Máme takmer pred očima mnohých domorodcov, ktorí v rôznych kolégiách Večného mesta kcnajú najrozmaniťšie štúdiá. A títo žiaci nielen sa vyrovnajú ostatným chovancom bystrosťou ducha a úspechom v učení, ale ich aj neraz predčia a prevýšia.

Je ešte iný dôvod, pre ktorý nemáte trpieť, aby domorodí kňazi boli obchádzaní a určovaní na podradné služby : i oni sú nositeľmi tej istej kňazskej hodnosti ako vaši misionári a berú účasť na tomže apoštoláte. Vážte si ich a myslite radšej na to, že už majú byť na čele tých cirkví a tých katolíckych obcí, ktoré ste v pote tvári a s námahou založili. Nech teda niet rozdielu medzi misio-

nármí: európskými a domorodými, nech ich nerozdeľujú rôznice, lež nech sú navzájom spojení putami úcty a lásky.

c) *Domorodé rehole.*

K výstavbe Cirkvi medzi vašim ľudom je treba brať do povahy, ako sme už spomenuli, všetky prvky, z ktorých podľa plánov Božích pozostáva. Z toho plynie, že medzi svoje najdôležitejšie povinnosti máte počítať i tú, aby ste zakladali rehole domorodých obojeho pohlavia. Lebo zaiste medzi novými stúpenkami Krista sú i také, ktorých dotklo sa vyššie vnuknutie Božie a ktorých Boh pobáda k vyšším veciam; prečo by títo nemohli vykonať sľuby, že chcjú žiť podľa rád evanjelia?

V tejto súvislosti treba dbať o to, aby láska ich vlastnej rehole, — čo je ináč šľachetné a správne, — nezatiahla rehoľníkov a rehoľnice, pracujúcich pod vašou právomocou, za správne medze a neodňala im širší rozhľad. Ak sa nájdú domorodci, čo hodľajú vstúpiť do starých spoločností, bolo by nesprávne ich od toho odvádzať alebo im v tom prekážať, ak len možno ich považovať za súcich, že si osvoja ducha tejto spoločnosti a že si budú môcť vychovať vo svojich krajinách životaschopný a disciplinovaný dorast. Popritom však máte starostlivo a svedomito skúmať, či by nebolo azda výhodnejšie založiť nové kongregácie, ktoré by boli viac v súlade s duševným založením a ideálom domorodcov a ktoré by i viac zodpovedali miestnym pomerom a okolnostiam.

d) *Katechisti.*

Nemožno nám tu opomenúť ani iné povolanie, čo má veľkú dôležitosť pre šírenie viery: myslím tu na tú veľkú užitosť, aká plynie z toho, keď sa zväčší počet katechistov, či už z Europeanov a či radšej ešte z domorodcov. Oni majú misionárom pomáhať najmä tak, že vyučujú katechumenov a pripravujú ich na prijatie krstu. Akí majú byť títo katechisti, ako viac príkladom svojho života než slovami majú veriacich získavať pre Krista, to

azda netreba zdôrazňovať. Vy však, ctihodní bratia, milí synovia, pridržajte sa rozhodne toho, aby boli náležite vyučení; majú dôkladne ovládať katolícku náuku, a keď ju vykladajú, majú sa vedieť prispôbiť smýšľaniu a úrovni svojich poslucháčov. Budú to konať tým ľahšie, čím lepšie budú poznať povahu domorodých.

e) Kláštory.

Doteraz hovorili sme o vašich spolupracovníkoch terajších a budúcich. V tejto súvislosti máme ešte jeden návrh, ktorý odporúčame vašej horlivosti. Ak sa ho podarí uskutočniť, prispeje to, myslíme, neobyčajne k rýchlejšiemu šíreniu viery. Ako vysoko si ceníme život kontemplatívny, veľmi výrečne svedčí tá apoštolská konštitúcia, ktorou sme pred dvoma rokmi čo najochotnejšie našou apoštolskou mocou potvrdili pravidlá rádu kartuziánov; tieto už od počiatku boli schválené Sv. stolicou a teraz boli upravené podľa predpisov kanonického práva. Generálnych predstavených týchto rádov vrele žiadame, aby do misijných krajov zaviedli a tam hojne i rozširovali spôsob prísnejšieho života tak, že tam založia kláštory; vy tiež, ctihodní bratia, milí synovia, máte na tom pracovať a nástožiť na nich príležitosti i nepríležitosti. Veď títo muži, do samoty utiahnutí, vyprosia vám a vašim podujatiam mimoriadnu hojnosť nebeských milostí.

Nemožno pochybovať, že by mníšsky život nenašiel vhodnú pôdu vo vašich územiach, veď obyvatelia najmä v niektorých krajoch, bárs pohani, od prírody majú sklon k samote, k modlitbe a k rozjímaniu. Myslíme práve na veľký kláštor, ktorý reformovaní cisterciáni z Trappy založili v Apoštolskom vikariáte pekingskom. Tam vyše sto mníchov, väčšina Číňanov, venuje sa cvičeniu dokonalejších čností; stálymi modlitbami, prísnosťou svojho života, tvrdou prácou zasluhujú, aby Boh shliadol na nich a zmiloval sa nad neveriacimi; súčasne však príkladom svojho života získavajú týchto neveriacich pre Krista. Z

toho nad slnko jasnejšie vysvitá, že keď naši anachoréti pridržajú sa pravidiel a ducha svojho zakladateľa, môžu každodenne poskytovať blahodárnu a veľkú pomoc pre rozkvet misii, bárs navonok nezúčastňujú sa činného života. Keď teda predstavení týchto rádov vyhovejú vašej žiadosti a usídlia tam po dohode s vami svojich rehoľníkov, učinia rozhodnutie, ktoré prinesie hojné požehnanie pre veľké zástupy pohanov; pre Naše srdce bude to znamenať také uspokojenie a takú radosť, že väčšej si nemožno ani predstaviť.

f) Organizácia misijnej práce, zadelenie misionárov.

Podme teraz, ctihodní bratia, milí synovia, o krok ďalej a prerokujme niektoré otázky, týkajúce sa účelnejšej organizácie misií. Keď aj bezprostredný Náš predchodca dal vám o tejto veci už podobné úpravy a pokyny, predsa mienime ich zopakovať na veľký osov vašej apoštolskej činnosti.

Keďže osud katolíckeho apoštolátu medzi pohanmi je zväčša vo vašich rukách, preto chceme, aby ste ho lepšie organizovali a tak uľahčili jednak rozširovanie kresťanského učenia, jednak zväčšili počet tých, čo môžu byť ľahko osvetlení jeho lúčami. Nech je vecou vášho srdca roztriediť tak misionárov, žeby ani jedna oblasť vášho územia nezostala bez hlásateľov evanjelia; nezadefinujte ani jednu na neskoršiu činnosť. Preto postupujte od úseku k úseku; usadte misionárov na určité miesta, ktoré majú byť sťa strediská. Okolo nich umiestnite stanice menej dôležité, ktoré sveríte aspoň katechistovi a kde bude aspoň kaplnka. Misionári zo svojich stredísk majú s časom na čas, ale pravidelne, navštevovať tieto stanice a tu konať duchovnú prácu.

g) Starostlivosť o nemocných, deti a mládež.

Pritom hlásatelia evanjelia majú si byť vedomí toho, že majú sa približovať k domorodému obyvateľstvu tak, ako to činil Božský Majster voči ľudu tu na zemi. Oby-

čajne prv ako začal učiť zástupy, uzdravoval chorých: *»Uzdravil všetkých zle sa majúcich.«* (Mat. 8, 16); *»A šli za ním mnohí, a uzdravil ich všetkých«* (Mat. 12,15); *»Zlutoval sa nad nimi a uzdravil im neduživých«* (Mat. 14, 14). Apoštolom udelil tú istú moc a rozkázal im: *»A do ktoréhokoľvek mesta vojdete, — uzdravujte chorých, ktorí sú v ňom a povedzte im: Priblížilo sa k vám kráľovstvo Božie«* (Luk. 10. 8—9); *»I vyšli a chodili po mestách a zvestovali evanjelium a uzdravovali všade.«* (Luk. 9, 6). Nech misionári nezabúdajú, ako dobrotivo a láskavo sa choval Ježiš k nemluvniatkam a deťom; keď ich učeníci okrikovali, rozkázal im, aby im nezabraňovali k nemu prichádzať. (Mat. 19, 13—14). V tejto súvislosti radi pripomenieme, čo sme na inom mieste povedali: misionári, ktorí hlásajú veriacim slovo Božie, celkom dobre vedia, že aj v misijných krajoch ten získava si priazeň a príťažnosť ľudí, kto sa stará o verejné zdravie ľudí, lieči chorých a láskavo sa chová voči deťom; skutkami lásky možno si ľahko podmaniť ľudské srdcia.

h) Misijné stavby: kostoly, školy a dobročinné ústavy.

Aby sme sa, ctihodní bratia, milí synovia, vrátili k predmetu, o ktorom práve píšeme, pripomenieme ešte: ak je potrebné na tých miestach, ktoré ste si vyvolili za svcje sídlo a za svoj pobyt, prípadne na iných ľudnatejších staniách zväčšiť kostol a ostatné mis. budovy, nestavajte chrámy a budovy nádherné a príliš nákladné, sta by ste chceli pripraviť katedrály a biskupské príbytky pre budúce diecézy. Toto sa uskutoční, a to vhodnejšie, keď na to príde čas. A či neviete, že v určitých diecézach, čo sú už dlhú dobu cirkevnoprávne zriadené, podobné katedrály a rezidencie sa stavaly iba nedávno, ba až teraz sa stavajú?

Nebolo by ani správne ani rozumné sústrediť, ba takrečeno nahromadiť na hlavnej misijnej stanici alebo na mieste, kde sídlite, všetky ústavy a diela, čo slúžia du-

ševnému lebo telesnému dobru vášho ľudu. Keďby tieto ústavy mali veľkú dôležitosť, vyžadovaly by prípadne prítomnosť vašu a vašich misionárov, zamestnaly by starostlivosť vás všetkých natoľko, že by ste čím ďalej tým viac museli obmedzovať obchôdzky po svojom území, ktoré sú tak účinné pre šírenie evanjelia, ba hádam stalo by sa, že by celkom vystaly.

Keď už spomíname ústavy, neuspokojte sa s tým, že zriadite nemocnice a ošetrovne pre chorých a pre rozdávanie liekov zdarma, ďalej ľudové školy; pravda, tieto ustanovizne nikdy nemôžete postrádať. Je však veľmi užitočné, aby ste okrem toho založili vyššie školy pre dorast, ktorý sa nemieni venovať roľníctvu; týmto mladíkom dajte možnosť konať vyššie štúdiá alebo naučiť sa rôzne remeslá.

Tu sa Vám naskytá príležitosť, aby sme vám pripomenuli, že nemáte zanedbávať popredné osobnosti kraja a ich dietky. Je pravda, že pospolitý ľud radšej prijme slovo Božie a jeho hlásateľov; i Ježiš Kristus povedal o sebe: *»Duch Pánov . . . poslal ma zvestovať evanjelium chudobným«* (Luk. 4, 18). Avšak musíme mať pred očami zásadu sv. Pavla: *»Múdrym i nemúdrym som dlžníkom«* (Rim. 1, 14). Konečne sám život a skúsenosť nás poučuje, že ak predáci kraja už oddane prijali náboženstvo Kristovo, jednoduchý ľud ľahko nasleduje ich šľapaje.

POSLEDNÉ NAPOMENUTIE PRE MISIONÁROV.

Napokon, ctihodní bratia, milí synovia, dávame vám veľmi vážne napomenutie, ktoré prijmite so zbožným a ochotným srdcom, ako sa i od vás očakáva pre vašu známu horlivosť za vieru a za spásu duší.

Územia, ktoré Apoštolská stolica sverila vašej starostlivej činnosti a ktoré máte získať pre kráľovstvo Kristovo, sú zväčša veľmi rozsiahle. Môže sa teda prihodiť, že počet misionárov, čo prísluší vášmu niektorému ústavu, je oveľa menší, než to potreby kraja vyžadujú. Vtedy

neváhajte! Ako v riadne zriadenej diecéze prichádzajú obyčajne vypomáhať biskupovi rehoľníci, kňazi a laici z rôznych kongregácií, sestry z rôznych kláštorov, tak i pre šírenie kresťanskej viery, pre výchovu domorodej mládeže a pre podobné užitočné podujatia privolajte si a prijmite na pomoc rehoľníkov a misionárov z iných reholí, či sú to kňazi alebo členovia laických spoločností.

Plným právom môžu sa rády a kongregácie zbožne chváliť s tou misiou, ktorá im bola sverená medzi pohanskými národami, a s tými územnými úspechmi, ktorí získali pre kráľovstvo Kristovo. Predsa však majú pamätať, že misijné územia, čo dostali, nepatria im výlučným a večným právom. Sú tam z vôle Svätej stolice, ktorá ich môže odvolať, lebo ona má právo a povinnosť bdieť nad tým, aby na týchto územiach sa riadne a dostatočne hlásalo evanjelium.

Rímsky pápež teda neučinil by zadosť svojej apoštolskej povinnosti, keď by sa obmedzil iba na to, aby rozdelil medzi rôzne kongregácie väčšie-menšie územia. Má ešte závažnejšiu úlohu: musí v každom čase a s najväčšou starostlivosťou bdieť i nad tým, či tieto spoločnosti posielajú do území, sebe sverených, toľko misionárov a najmä tak schopných, aby stačili celé tieto kraje osvietiť svetlom kresťanskej viery a ich účinne obrodiť.

Jedného dňa Božský Pastier bude žiadať z Našich rúk počet o svojom stáde; preto nebudeme nikdy váhať, keď sa Nám to bude zdať potrebné, alebo žiadúce, lebo výhodnejšie pre rozšírenie svätej Cirkvi, odovzdať misijné územia z rúk jednej kongregácie do rúk inej, znova a znova ich rozdeliť, sverovať nové vikariáty alebo prefektúry či už domorodému duchovenstvu a či už iným spoločnostiam.

POVZBUDENIE BISKUPOM.

Zostáva Nám ešte vás, ctihodní bratia, čo s Nami spolu znášate po celom katolíckom svete strasti a radosti pa-

stierskeho úradu, znova povzbudiť, aby ste pomáhali misiám tými spôsobmi a tými prostriedkami, ktoré sme vám označili; takto sta oživené novými silami, nech vydajú v budúcnosti ešte bohatšiu žatvu.

Nech Mária, najsvätejšia Kráľovná apoštolov, láskave shliadne na toto naše spoločné podujatie a nech ho napomáha. Keďže na Kalvárii jej materinskému srdcu boli sverení všetci ľudia, nie menšou starostlivosťou a láskou miluje tie duše, ktoré nič nevedia o svojom vykúpení skrze Ježiša, ako tie, čo šťastlivo požívajú už požehnanie tohoto vykúpenia.

Čo záruku nebeských darov a na dôkaz Nášho otcovského dobropriania udeľujeme, ctihodní bratia, vám, vášmu duchovenstvu a vášmu ľudu apoštolské požehnanie.

V Ríme, pri hrobe Svätého Petra, dňa 28. februára 1926, v piatom roku Nášho pontifikátu.

Pápež Pius XI.

List pápeža Pia XI.

**vikárom a apoštolským prefektom Číny
proti niektorým bludným mienkam o misijnom diele
medzi pohanmi.**

Ctihodným bratom a milým synom pozdrav a apoštolské požehnanie. — Od samého začiatku nášho pontifikátu všemožne sme sa starali o rozvoj a vzrast svätých misií, najmä tých, čo sú zriadené medzi národmi, zotrúvajúcimi v temnotách a v tieni smrti. Dôkazom tejto našej veľkej starostlivosti je okružný list »Rerum Ecclesiae« nedávno vydaný, v ktorom sme podali nové a presnejšie normy o celom misijnom diele a dovolávajúc sa mena Božieho dôrazne sme povzbudili klérus a veriacich, aby napomáhali pracovníkov evanjelia modlitbami a podporami hmotnými. A predsa z pomedzi všetkých národov, ku ktorým má byť prinesené svetlo náuky evanjelia, najviac nám ležia na srdci tie národy, ktoré žijú v ďalekých končinách sveta. Najmä na vašu krajinu vždy viac myslíme a čoraz starostlivejšie upierame svoj zrak. Početný ľud, bývajúci v tejto rozsiahlej ríši, bystrosťou ducha a vrodennými schopnosťami dospel k dokonalejšiemu stupňu života, ba neraz vzbudil aj pevnú nádej, že sa ochotne podrobí náuke hlásateľov evanjelia. Udalosti podivuhodne potvrdily očakávanie tohoto tak radostného výsledku; lebo v prítomnej dobe, ctihodní bratia a milí synovia, tešíte sa z veľmi početných veriacich, z ktorých ne jeden sa môže pochváliť, že jeho rodičia vykrváčali pre Krista, alebo sám »bol hodný pre meno Ježišovo trpieť pohanenie.« (Skutky ap. 5, 41). Ale sväté misijné diele by sa u vás viacej širilo, keby sa vykorenili lichá a klamná mienka, ktorá sa

so dňa na deň šíri a zapustila korene najmä u tamojšej mládeže — väčšinou nevzdelanej a neskúsenej —, že totiž snahou Cirkvi katolíckej a jej misii nie je rozkvet náboženstva, ale že slúži politickým cieľom cudzích národov tým, že ľuďom, osvieteným svetlom evanjelia, zabránuje domáhať sa slobody alebo národných práv. Niet pochyby o tom, že k šíreniu tejto klamnej mienky, pre Cirkev tak zhubnej a nespravodlivej, prispeli neraz aj politické prevraty, prebudené národné vedomie a často veľmi prehnané nároky politických strán. Pre tento skazonosný biud Cirkev upadla do podozrenia u kniežat aj u ľudu, ako by strojila úklady proti ich právam a pre toto, bohužiaľ, duše sa odcudzujú katolíckej viere.

Opak toho dokazuje už aj meno Cirkvi »katolíckej«, t. j. všeobecnej, čo znamená, že patrí všetkým národom, všetkých ľudí vinie k sebe a že v nej z božskej vôľe samého zakladateľa Krista nesmie byť ani rodového ani národného rozdielu. »Kde niet pohana a Žida, obriezky a neobriezky, barbara a Skýta, sluhu a slobodného, ale všetko a vo všetkom Kristus.« (Kol. 3, 11.) Lebo všetci ľudia sú bratmi: »Vy všetci ste bratia« — veď všetci pochádzajú od spoločného Otca: »Jeden je váš Otec, ktorý je na nebesiach.« (Mat. 23, 8, 9.) Spásonosné ovocie vykúpenia ponúka sa všetkým bez výnimky, čím všetci získavajú právo na obsiahnutie večného života: ako »dedičia Boží a spoludedičia Kristovi.« (Rím, 8, 17.) Preto je treba hlásať náuku evanjelia všetkým národom, lebo Kristus rozkázal: »Kážte evanjelium všetkému stvoreniu.« (Marek 16, 15.) K prevedeniu tohoto svätého diela nevolajú misionárov predstavení svetskej spoločnosti, ale volá ich sám Boh: »Nie vy ste ma vyvolili, ale ja som vyvolil vás.« (Ján 15, 16.) a Cirkev ich poveruje úlohou kázať slovo božie. Preto misionári nie sú hlásatelia ľudskí, ale boží, nábožne pokračujú v diele, ktoré kedysi Kristus sveril svojim apoštolom.

Vskutku, Cirkvi nikdy nechýbalo božské poslanie a božské zákony, ona vždy a všemožne podporovala národy, ktorým poskytla dobrodenie kresťanskej pravdy, ba ako to dejiny zrejme dokazujú, často jediná chránila ich práva proti zvoli a panovačnosti kniežat alebo miestodržiteľov. Cirkev vždy sa usilovala potlačiť prepjaté nacionálne snahy u svojich pracovníkov, najmä u tých, ktorí pôsobili vo svätom poslaní evanjelia, aby vždy platilo o nich, že »hľadajú nie to, čo je ich, ale čo je Ježiša Krista« (Filip. 2, 21.), a aby sa ustavične starali len o slávu Božiu a o spásu duší, roznášajúc »meno Ježišovo medzi pohanmi a kráľmi.« (Sk. ap. 9, 15.) Ak by sa bol niekedy jeden alebo druhý pracovník evanjelia odchyľil oú tejto cesty, ktorou Cirkev pevne kráča — čo sa ozaj zriedka prihodilo — Cirkev aj toto počínanie vždy odsúdila a snažila sa zamedziť ho vhodnými prostriedkami. Cirkev sa veľmi stará o to, aby boli ustanovení domorodí kňazi, ktorí majú byť nielen pomocníkmi cudzozemských misionárov, ale čo len dosiahnu potrebný počet, postupne majú zaujať ich miesta. Aj týmto Cirkev jasne dokazuje, že slovom i skutkom vykoreňuje u svojich služobníkov prepjaté vlastenecké cítenie. Každý predsa vie, že prvé semeno evanjelia bolo takmer vždy zasiate cudzozemskými kňazmi, ktorí podľa slov evanjelia: »Idte čo celého sveta a kážte evanjelium každému stvoreniu!« opustili svoju vlasť, aby priniesli bratom svetlo evanjelia. Tak Peter Galilejčan a Pavol z Tarzu priviedli toto večné mesto k poznaniu a vyznávaniu Kristovej viery; podobne biskupi Titus a Timoteus naučili Kréťanov a Efezanov pravdy katolíckej viery, hoci boli cudzincami; tak-tiež Patrik, narodený v Škótsku, stal sa apoštolom Írska; rovnako Bonifác, Anglosas, získal pre Krista Germánov. Tento zvyk zachováva Cirkev podľa pomerov a okolností dodnes, predsa však nalieha na svojich misionárov, aby sa starali o riadnu výchovu a vzdelanie domorodých

chlapcov, nádejných kňazov, lebo je presvedčená, že sotva by ináč všade zriadila alebo upevnila kráľovstvo Kristovo.

K tejto veci stačí ešte pripomenúť spasiteľné napomenutia, ktoré vyslovil Náš predchodca blahej pamäti Benedikt XV. v encyklike »Maximum illud«, ktoré, ako je vám známe, sme širšie a dôraznejšie zopakovali v encyklike »Rerum Ecclesiae«, nedávno vydannej. Tieto povzbudená Cirkvi, vďaka Bohu, mali taký neočakávaný úspech, že dnes sa môžeme nádejiť zlepšenia vecí. Veď vy sami máte už viac domorodých kňazov, ktorí spolu s vami s úspechom pracujú na šírení Kristovho kráľovstva, ba niektorí čínski kňazi majú s vami účasť na spoločnom riadení Cirkvi. Najvyššia vďaka Bohu, darcovi každého dobra, za to, že na šťastie v dobe nášho pontifikátu viac novozriadených misií bolo sverených čínskemu kléru. Ako Nám pôsobí toto nevšednú radosť, tak nie je možné, aby veľmi netešilo aj misionárov cudzozemských a čínskych; veď jedni už sbierajú skvelé plody všetkých prác, ktoré vykonali sami alebo ich predchodcovia, druhí zase pozorujú červánky dňa, v ktorom sa splnia ich očakávania a túžby za skvelej pomoci toľkých pracovníkov evanjelia. A potom, čo je v katolíckom svete krajšie na pohľad, čo je starobylejšie, ako to, že biskupi a kňazi cudzozemskí spojení v bratskej láske s biskupmi a kňazmi domorodými, teda aj čínskymi, ruka v ruke pracujú na povznesenie Cirkvi a na povznesenie blahobytu domorodcov, teda aj Číňanov?

Považovali sme za potrebné, ctihodní bratia a milí synovia, prehovoriť k vám o týchto tak vážnych veciach, aby ste ich zaštepili do duší kňazov a veriacich vám podriadených. Dnes je potrebné v tomto smysle poučiť a napomenúť najmä veriacich, aby ich nesviedli do bludu tí, čo zneužívajúc mena a záujmov vlasti, usilujú sa jedine o to: znepriatelíť svojich občanov s Cirkvou. Preto pri-

činite sa slovom i písmom, aby aj tí, čo nesťastlivo blúdia mimo ovčince Cirkvi svätej, získali si aspoň základný pojem o nej, aby ju považovali a uznali za spoločnosť, povolanú starať sa o kult Boha a o večnú spásu duší uskutočnením príkazu dokonalej lásky.

Cirkev sa nerada mieša do záležitostí svetských alebo do záujmov občianskych; nikdy nestrpela, aby misionári svojou činnosťou napomáhali záujmy cudzích mocností. Okrem toho každý vie — čo ostatne dokazuje história všetkých časov — že Cirkev sa prispôsobuje vlastným zákonom alebo zriadeniam každého národa a štátu; že uznáva a zdôrazňuje hodnosť tých, ktorí zákonite stoja na čele svetskej spoločnosti; že pre pracovníkov evanjelia a pre svojich veriacich žiada iba to, čo zaručuje každému medzinárodné právo: nedotknuteľnosť a slobodu. Ak v niektorých krajinách prevzali dakedy svetskí predstavení ochranu nad Cirkvou, toto Cirkev nikdy nezneužila na škodu domorodcov, ale použila jedine na to, že sama seba a svojich veriacich postavila do bezpečia proti sužovaniu zlými ľuďmi. Veď je známe, že každá krajina podľa prirodzeného práva chráni životy, práva a majetky všetkých svojich občanov, bývajúcich kdekoľvek na zemi. Túto ochranu pocítili aj misionári, najmä ak boli prenasledovaní. Preto Apoštolská stolica takúto ochranu nikdy neodmietla, chcejúc sväté misie vytrhnúť zo zvole a bezprávia zlých ľudí; nijako však nechcela tým podporovať prípadné iné zámery, ktoré azda sledovali cudzozemskí miestodržiteľia, keď pri danej príležitosti chránili svojich spoluobčanov.

Kiež by sa to, čo sme vyššie povedali, tak všeobecne ujalo, že by po odstránení každého falošného podozrenia bolo zastavené a navždy prestalo každé nepriateľstvo proti Cirkvi a misionárom v tak veľkom a Nám tak milom národe. Vručne prosby vysielajúc k Bohu, aby udelil národom Číny pokoja a zdarného rozvoja, preochotne

udeľujeme vám, ctihodní bratia a milí synovia, misionárom a kresťanskému ľudu, na čele ktorého stojíte, apoštolské požehnanie, na získanie nebeských darov a na svedectvo Našej otcovskej lásky.

Dané v Ríme, pri sv. Petrovi, dňa 15. júna roku 1926, v piatom roku Nášho pontifikátu.

Pápež Pius XI.

(A. A. S. sv. XVIII., str. 303.)

Misijné posolstvo sv. Otca Pia XII. katolíkom Spojených štátov amerických.

Sv. Otec Pius XII. dňa 19. októbra 1940 — v predvečer misijnej nedele — osobne prehovoril k biskupom a veriacim Spojených štátov amerických, aby ich oduševnil za katolícke misie.

Z toho vidíme, že ako predošlí pápeži, aj terajší sv. Otec pokladá misijnú činnosť za jednu z najdôležitejších úloh sv. Cirkvi.

Aby slová Náместníka Kristovho aj nás povzbudily k čo najhorlivejšiemu podporovaniu misií a tak k rozširovaniu kráľovstva Božieho na zemi, podávame tu preklad tohto posolstva.

Ctihodní bratia a milí synovia!

Na prahu toho dňa, ktorý je zvlášť určený pre podporovanie vzrastu katolíckych misií na celom svete, Naše srdce, — ktoré otcovskou láskou objíma celé stádo Kristovo, — so zvláštnou náklonnosťou sa obracia k vám, šľachetným občanom Spojených štátov amerických, ktorým krajinu príroda hojne obdarila svojimi bohatstvami a pod ktorej nebom žije usilovný a mocný ľud. Veľkolepý vynález ľudského umu nesie Náš hlas z Vatikánskeho vršku cez Atlantický oceán; je to ozvena vašej žiadosti, že chcete od Nás počuť slovo, ktoré má roznieť vašu horlivosť za misie.

V Našej myšli stále žije ešte radostná spomienka na Našu návštevu u vás a na veľké cesty vo vzduchu nad krásnymi vrchmi, dolinami, jazerami a riekami. Spoznali sme vtedy a obdivovali vaše mestá, kostoly a katedrály, vysoké školy, kolégiá a univerzity, vašu správne zameranú, húževnatú pracovitosť, zázračné diela vašej vrúcnej viery a lásky.

Dnes ako nehodný nástupca sedíme na stolci Petro-

vom a keď sa naše myšlienky pri týchto vzácných a nezabudnuteľných spomienkach k vám obracajú, Náš zrak pozerá hneď i na celý okruh zeme a Naša nádej vo vašu pomoc v rozširovaní sv. evanjelia mohutne vzrastá a dosahuje tých výšin, ku ktorým dospela vaša láska v privádzaní ľudí ku Kristovi.

Lebo však u vás je Maryknoll, maryknollská spoločnosť pre zahraničné misie, ktorej členovia sa namáhajú rozširovať vieru vo východnej Ázii — vo svätom závodení s tými mužskými i ženskými rehoľnými ústavmi, ktoré hoci boly v Európe založené, medzi svojimi misionármi počítajú veľmi mnohých vašich hrdinských synov a dcéry. A povest' o vašej veľkodušnej štedrosti získava česť vášmu menu na poli rozširovania evanjelia a medzi vierozvestami Kristovými. Zaiste nedopustíte, aby sa táto povest' zatemnila, ale sa budete snažiť, aby ste ju zajtra ešte žiarivejšou urobili.

Zajtra, keď sa katolíci sveta budú pretekať v poskytovaní pomoci sv. misiám, Kristovi misionári pozdvihnú svoj zrak na tých poliach, ktoré v pote tvári svojej obrábajú a ktoré sú svedkami ich strádania, bojov a víťazstiev. Sestry, ktoré sa zasvätily výchove mládeže a zmierňovaniu ľudskej biedy, pohliadnu zo svojich sirotíncov, nemocníc a škôl; s napnutosťou pozerá na vás Východ i Západ, ľadom pokryté polia oboch točníc zeme i nesmierne kraje skropené krvou a spustošené v bojoch medzi národmi; hľadá na vás Cirkev, Nevesta Kristova, vystierajúc svoje ruky; aj My máme pozdvihnuté oči k nebu pre vás a za vás; sám Kristus, Vykupiteľ sveta, hľadá so svätou dôverou na výsledok tohto dňa. Veď On je božský Misionár; poslaný od Otca, ktorý prišiel z neba v podobe služobníka, aby ako božský vyslanec hlásal radostnú zvesť evanjelia a keď jeho životodarná misia bola zakončená prehorkou smrťou, povýšený zo zeme na kríži na Golgote

vystieral svoje ruky, aby celé pokolenie ľudské k sebe pritiahol (Ján, 12, 32).

Pohliadnite, ctihodní bratia a milí synovia, na šíry svet, všade možno vidieť potešiteľnú duchovnú žatvu, i keď pri tom buráca ničiaci víchor bojov, pustošenia a biedy. Hľa, koľkí poslovia evanjelia, koľkí mužovia i ženy ako hrdinovia Kristovi pracujú namáhavo v Jeho vinici, znášajú nebezpečenstvá, ťažkosti, utrpenia, nedostatky, ktoré ochromujú ich plamenistú horlivosť a kladú prekážky ich láskavej starostlivosti. K vám obracajú svoj zrak a svoje ruky a spolu s nimi na vás hľadajú aj ich veriaci, ale aj tí, ktorí ešte nepočuli slovo pastiera, ktorí ešte blúdžia a sedia v tieni smrti a nepoznajú Toho, ktorý ich vykúpil a prisľúbil im večný život a pokoj. Proste Pána vinice, aby poslal robotníkov aj k týmto vašim bratom; veď aj oni sú povolani k tomu, aby sa v Kristovi znovu zrodili. Modlitba je meč, ktorý preniká srdce Boha, pohne Jeho lásku a milosrdenstvo; je to obeta vašich úst a vášho srdca, ktorou sa láskave zaujmete trpezlivých a obetavých misionárov Krista, ktorí znášajú hrozné príkoria a trápenia dnešnej ťažkej doby.

S obeťou modlitby, prednesenej pred svätostánkami, kde prebýva nebeský Pastier vykúpených národov, podporujúci a doprevádzajúci svojich poslov na cestách ich apoštolských námah, — bude zaiste spojený i dar vašich rúk. Prinesiete i hmotnú obeť v tejto ťažkej a smutnej hodine, aby ste pomohli Neveste Kristovej rozširovať sv. vieru. Budete jej pomáhať, aby mohla v začatých dobrých dielach pokračovať a ich dokončiť, aby obnovila čo bolo narušené alebo zničené; aby posilnila, čo je slabé a ochabujúce, aby zväčšila, čo je malé; aby celý misijný pohyb udržala, zveľadila a priviedla ku konečnému víťazstvu kráľovstva Božieho na zemi, ako každý deň prosíme Nebeského Otca v modlitbe, ktorej nás Kristus učil: Príď kráľovstvo Tvoje!

Je to kráľovstvo pokoja medzi našimi dušami a Bohom; kráľovstvo pokoja medzi bratmi, založené na vzájomnej láske a dobroprajnosti; pokoja medzi ľuďmi a národmi sveta, ktoré spočíva na spravodlivom vyrovnaní protiv a na svornej spolupráci, spojenej s ustanoveným spravodlivým poriadkom. I keď v tejto hodine ľudstvo je ešte veľmi ďaleko od tohto pokoja a tak sa zdá, že povedomie spoločných hodnôt prirodzených i nadprirodzených v mnohých srdciach práve opačným citom ustupuje, — tým viac povzbudí a oduševní všetkých vaša účinná horlivosť a prítulnosť ku katolíckej — všeobecnej — misijnej myšlienke. Lebo v misijnom cielei Cirkvi je zahrnutý aj svetový pokoj. Veď opravdivý pokoj medzi ľuďmi aj pre Cirkev znamená podmienku nehateného rozvoja a života, získavania a záchrany duší, rozširovania veľkého daru sv. viery, víťazstva nad zlom a tak dosiahnutia nenarušiteľného pokoja vo večnosti.

Táto vznešená a svätá myšlienka nech vás povzbudí k modlitbe a veľkodušnosti. Vaše dary na pomoc chudobným misiám budú pôžičkou, ktorú dáte Pánovi a On Vám odplatí (Prísl. 19, 17). Kristus, ktorý sám hovorí a pracuje v rozširovateľoch svojho evanjelia, dá vám účasť v ich zásluhách. Všetko, čo im darujete, bude pokladať za dar poskytnutý Sebe samému.

Boh našich svätostánkov nech vás nájde ochotných k tomu, aby ste tými prostriedkami, ktoré ste od Neho obdržali, stavali a rozmnožovali svätostánky božskej rozkoše medzi synmi ľudskými (Prísl. 8, 31). Nech tieto svätostánky stoja na všetkých brehoch morských, na všetkých rovinách a vrchoch zeme, na ľadových točniciach a horúcich krajoch, i tam, kde sa kňaz iba lietadlom môže dostať, aby postavil oltár pre božskú obeť.

Na týchto samotách Božích, v týchto nesmiernych diaľkach, v Kristovi znovuzrodené duše vo svojich poďakujúcich modlitbách, Bohu prinášajúcich i za vás sa bu-

dú modliť. Budú svolávať na vás i na vaše diela, na vaše mnohé kvitnúce školy a výchovné ústavy, na vaše dobročinné ustanovizne hojné požehnanie a odmenu od Boha.

Na znak a záruku tejto nebeskej priazne prijmite Apštolské požehnanie, ktoré — poznajúc vašu úprimnú a vrúcnu oddanosť k Námestníkovi Kristovmu — udeľujeme vám a každému jednotlive a všetkým spoločne s opravdivou hlbokou láskou Pastiera stáda Kristovho.

Základné smernice pápeža Pia XII. pre apoštolát medzi národmi.

J. E. arcibiskup Celsus Constantini, gen. tajomník Propagandy, mal v auditóriu maximu Gregoriánskej univerzity v Ríme dňa 18. okt. 1940 prednášku pod názvom »Stella missionum«, ktorej voľný preklad tu podávame. Prednáška bola uverejnená v »Communicada« Diela sv. Petra apoštola roku 1940, číslo 5.

Vedúca hviezda misií.

Gregor XV. založil roku 1622 Posv. kongregáciu pre šírenie viery, aby v duchu apoštolskom organizoval misijnú činnosť, čím ju vyňal zpod vplyvu politického imperializmu. Urban VIII. doplnil program pápežský r. 1627 tým, že založil Collegium Urbanum, ktorého cieľom bolo pripraviť v misijných územiach Cirkev s domorodou hierarchiou.

V nasledujúcich troch storočiach rôzni pápeži uverejnili nové dekréty, ktorými usmerňovali misijnú činnosť, keďže táto nie raz odbočovala a rozptylovala sa tým, že šla za ošialmi a sledovala záujmy veľmi pozemské.

Veľká a veľkolepá misijná horlivosť terajšej doby pod vedením pápeža znovu oživuje a obnovuje bojovnosť misionársku medzi pohanmi a nabáda všetkých veriacich k spolupráci modlitbou, novými povolaniami a štedrejším udeľovaním milodarov.

Misionárska činnosť nie je činom iba veľkých reholí, niekoľkých spoločností alebo kongregácií, ale je už akciou všetkých alebo skoro všetkých náboženských inštitúcií a celého katolíckeho sveta.

Biskupi, nástupci apoštolov, celkom správne vzťahujú na seba slová, ktoré povedal Ježiš Kristus pred svojim nanebovstúpením apoštolského kolégiu: »Idte po celom svete, kážte evanjelium všetkému stvoreniu« (Mk .16, 15).

Skvelé pápežské dokumenty Benedikta XV. a bl. Pia XI. »*Maximum illud*« (1919), »*Romanorum Pontificum*« (1922), »*Rerum Ecclesiae*« (1926), »*Ab ipsis Pontificatus primordiis*« (1926) sú magnou chartou obnovennej činnosti misionárskej.

Žijeme v dobe skutočnej a veľkej reformy. Na poliach pokropených potom a často aj krvou našich obdivuhodných pionierov evanjelia kvitne konečne Cirkev s domorodou hierarchiou.

Sv. Otec Pius XII. vo svojej encyklike »*Summi Pontificatus*« obracia svoj zrak i srdce na nekonečné pole misií a preberajúc dokonalým spôsobom poučenia svojich predchodcov, ukazuje vedúcu hviezdu misií, t. j. potvrdzuje a objasňuje hlavné princípy misiologickej, ktoré jedine môžu pomôcť rozšíreniu sv. Cirkvi Kristovej.

Objasníme si tieto smernice slávne panujúceho pápeža Pia XII.

Odvráťme na chvíľu zraky od javiska tohoto sveta, zatraseného skrvavenými a dýmiacimi sa rumami, aby sme sa osviežili pohľadom na tú lásku, ktorá je božským charakterom kresťanstva a ktorá koná ustavičný zázrak misií.

Mohli by sme povedať, že Cirkev, nepoškvrnená Nevesta Kristova, si zakrýva zaslzené oči, aby nevidela hrôzy vojny a obracia sa k ďalekým horizontom, kde misionári a misijné sestry rozsievajú v širokom okruhu voňavé a krásne kvety civilizácie života.

Sjednotenie duší.

Ježiš Kristus ubierajúc sa na cestu utrpenia, týmito slovami odporúčal Otcovi svojich učeníkov: »Zachovaj ich,... aby jedno boli« (Ján 17, 11). A povedal tiež: »Mám aj iné

ovce, ktoré nie sú z tohoto ovčínca; aj tie musím priviesť a budú počúvať môj hlas a bude jeden ovčinec a jeden pastier« (Ján 10, 16).

Vízia tejto všeobecnej jednoty duši dojíma Zástupcu Kristovho.

»Podivuhodné videnie«, — hovorí sv. Otec Pius XII. — ktoré nám predstavuje pokolenie ľudské jednotné v tom, že má spoločný pôvod v Bohu: jeden jediný Boh je Otcom všetkých, ten, ktorý je nad všetkými pre všetkých a vo všetkých (Ef. 4, 6); jednotné je pokolenie ľudské v prirodzenosti, ktorá je jednaká v každom tele a v nesmrteľnej duši; jednotné v bezprostrednom cieľi a vo svojom poslaní na svete; jednotné v obývaní zeme, z bohatstva ktorej podľa prirodzeného práva môžu sa všetci tešiť a tiež udržiavať a rozvinúť život; jednotné v cieľi nadprirodzenom, ktorý je sám Boh, ku ktorému majú všetci smerovať; jednotné v prostriedkoch, nutných k dosiahnutiu takéhoto cieľa.

A tento istý apoštol (Kol. 1, 16) ukazuje ľudstvo sjednotené vo vzťahoch k Synovi Božiemu, obrazu to neviditeľného Boha, v ktorom sú všetky veci stvorené, sjednotené vo vykúpení, ktoré vykonal Kristus pre všetkých; On smieril narušené priateľstvo s Bohom prehorkým umučeníím svojím tak, že stal sa sprostredkovateľom medzi Bohom a ľuďmi — človek Ježiš Kristus (1, Tim. 2, 5).

Aby sa stalo takto priateľstvo medzi Bohom a ľuďmi čím užšie, tento istý božský a všeobecný Sprostredkovateľ spásy a pokoja, vo svätom tichu Večeradla, prv ako by sa bola uskutočnila najvyššia obeta, vyslovil zo svojich božských úst slovo, ktoré sa stále opakuje cez stáročia, vyvolávajúc hrdinskosť lásky vo svete, pozbavenom lásky a preplnenom nenávisťou: »Hľa, môj rozkaz: milujte sa vo spolok, ako som ja miloval vás«. (Jan 15, 12).

Sú to pravdy nadprirodzené, ktoré kladú hlboké základy a čo najsilnejšie spojivá jednoty, zosilnenej láskou

Boha a Božského Spasiteľa, od ktorého obdržia spasenie všetci »k výstavbe tela Kristovho, kým sa nespojíme všetci v jednote viery, v plnom poznaní Syna Božieho v stave dokonalého človeka, podľa miery plnosti Kristovej.« (Ef. 4, 12—13).

Vo svetle tejto právnej a skutočnej jednoty celého ľudstva nezdajú sa byť jednotlivci spojení ako zrnká piesku, ale sú naozaj sdružení v organické, harmonické a vzájomne vzťahy, rôzne podľa rozličnosti doby pre prirodzené a nadprirodzené určenia a impulzy.

Jednota duchovná, nie jednota mechanická.

Veľmi významné slová pápeža o jednote duší a prirodzenosti ľudskej nehovoria o absurdnej jednotnosti antropologickej alebo etnografickej. Jednota v rôznosti, a nie jednota nivelizujúca a deformujúca vlastnosti prirodzené a kultúrne, vlastné ako každému národu, tak aj jednotlivcovi. Jednota, ktorá si váži v človekovi božskú harmóniu celku, ktorý je riadený najvyšším zákonom jednoty a je predsa rôzny. Stačí pozdvihnúť oči k nebu, aby sme videli ohromujúci obraz tejto jednoty.

Preto hovorí pápež:

»Národy vyvíjajúce sa a rozmnožujúce sa podľa rôznych podmienok života a kultúry nie sú určené k tomu, aby zničily jednotu ľudského pokolenia, ale aby ju obohatily a okrášlili tým, že sa urobia navzájom účastnými svojich zvláštnych schopností a vymieňajú si navzájom svoje dobré, čo je možné a účinné len vtedy, keď vzájomná láska a živo precítené milovanie spojuje všetkých synov toho istého Otca a vykúpených tou istou božskou krvou.«

Úcta pred géniom každého jednotlivého národa.

Z týchto hlavných zásad, čo sú ináč tie isté princípy, v ktorých boli jednotní apoštolovia a ich prví nasledovníci, pápež odvodzuje tieto presné a neodvolateľné normy misijné:

»Cirkev Kristova, najvernejšia opatrovníčka božskej vychovávateľskej múdrosti, nemôže pomýšľať, ani nepomýšľa na to, aby zneceňovala alebo sa dotýkala charakteristických zvláštností, ktoré si každý národ s úzkostlivou úctou a pochopiteľnou pýchou chráni a považuje si ich za vzácne dedičstvo.

Jej cieľom je jednota nadprirodzená vo všeobecnej láske, precítenej a uskutočňovanej, ale nie iba jednota vonkajšia, povrchná a preto aj zoslabujúca.

Všetky tieto smernice a starostlivosti, ktoré slúžia k múdremu a k riadnemu vývinu zvláštnych síl, majúcich korene v najskrytejších hĺbkach každého kmeňa, Cirkev s radosťou pozdravuje a ich prijíma svojím materským hlasom, pretože sa neprotivia potrebám odvodeným z jednoty pôvodu a spoločného určenia.

Ona opätovne ukázala vo svojej misionárskej činnosti, že táto norma je vedúcou hviezdou v jej všeobecnom apoštoláte.

Bezpočetné výskumy a objavy pionierov, spojené s obeťavosťou, láskou a odovzdanosťou misionárov všetkých časov, sú schopné uľahčiť (vnútorné) pochopenie a úctu pred najrozmanitejšou kultúrou; vzbudiť obdiv duševných hodnôt iných národov. To všetko zase uľahčí živé a životné kázanie evanjelia Kristovho.

Všetko, čo pri týchto zvykoch a obyčajoch nie je nerozlučne spojené s náboženskými bludmi, býva dobromyseľne preskúmané a podľa možnosti chránené a podporované.»

»Pokreštančiť, a nie okcidentalizovať!« Toto je kategorický imperatív celej misiologie, ktorý sv. Otec pekne definoval ako »vedúcu hviezdou kresťanského apoštolátu«.

Tí pracujúci misionári, čo pozerajú na túto hviezdou, držia sa pravej cesty; tí však, ktorí stratia túto hviezdou z dohľadu, zabľúdia a ich práca sa stáva neosožnou alebo len málo osožnou.

Pozrime na chvíľu do dejín misií.

Prozreteľnosť Božia rozhodla, aby sídlo hlavy Cirkvi bolo v Ríme.

»Stolica sv. Petra v Ríme — hovorí kronikár Prosper, žiak sv. Augustína — ozdobuje hlavné mesto sveta s úctou hodnosti pastierskeho úradu; všetko to, čo Rím nemá v moci silou svojich zbraní, podmaňuje a udržuje si náboženstvom« (Carmen de Ingratis-Migne, P. L. 61, 97).

Sv. Lev Veľký, ktorý sa triasol o osud Ríma ohrožovaného Atilom a Genserikom, v homílii sviatku sv. Petra a Pavla hovorí:

»Cisárstvo rímske dostalo božské poslanie: sblížiť a sjednotiť národy, aby sa Evanjelium mohlo ľahko rozširovať. Keďže boly národy riadené z jedného mesta, musely skôr poznať to, čo sa toto mesto už pred tým naučilo. Lebo ktorému národu by bola mohla zostať cudzou náuka, ktorú vyznával Rím? A ako by sa nebola mohla obnova veľmi účinne rozšíriť po údoch tela, keď sa ona najprv rozšírila v hlave?« (Sermo 82. Migne P. L. 51, 704).

Všetko toto objasňuje — v poriadku príčin druhotných — príležitostnú príčinu vopred určenú od Boha, aby sa Cirkev rýchlo rozšírila v latinskom svete.

Všeobecnosť Cirkvi.

Ale Cirkev, pretože je katolícka, prekročuje hranice latinského sveta. Ona dostala rozkaz urobiť *všetkých ľudí* účastných na milosti Vykupiteľa.

Pred našou tvárou vystupuje svet ďalekého Východu, ktorého obrovské masy ľudí sú skoro ešte úplne pohanské.

My chceme, musíme obrátiť svet Východu, predstaviac mu kresťanstvo, aké je, všeobecné, musíme ho obrániť pred obžalobou, že je ono náboženstvom Západu, ak si tam chceme urobiť priechod do toho pralesa, obrovského a veľmi bohatého na duše.

Prirodzene nesmieme sa dotýkať žiadneho princípu sv. Cirkvi ani teologického, ani mravného a hierarchického;

však ona má božskú rozmanitosť spôsobov, aby mohla byť vhodne predstavená všetkým národom.

Počujme smutné slová profesora Hu Shih, spisovateľa a filozofa, uznávaného za učiteľa duchovného preporodenia čínskeho, čo hovorí o ciele kresťanskej propagandy:

»Zdá sa, že sen znovu získať Čínu pre kresťanstvo, rýchlo sa rozplynie, a to pravdepodobne navždy. Je tu veľa dôkazov proti kresťanským misionárom, ktorí sú pokladaní za agentov mocenskej agresie.

Ale je tu ešte aj viac. Musíme konštatovať, že nacionalizmus — t. j. vedomie spolupatričnosti členov jedného národa s nie malou kultúrnou minulosťou — štyri razy prenasledoval budhizmus a napokon ho zabil; po tom nasledovalo tisícročné víťazstvo Číny. A to isté národné povedomie stavia sa teraz proti kresťanstvu, ktoré je považované za úplne cudzie... Kresťanstvo bojuje svoj posledný boj.« (The Forum 1926.)

V jednom pozoruhodnom článku časopisu »*Civiltá Cattolica*« z r. 1932 sa hovorí, že Indiáni, »iste veľmi preháňajúc a generalizujúc, robia veľmi často tieto námietky misionárom: — Kristus bol orientálcom, ale vy ste ho urobili Bohom európskym, t. j. cudzím. Vy sem prinášate toto európske náboženstvo, všetkému dávate európsky ráz: filozofii, umeniu, kultu, poučeniu aj spôsobom propagandy. Vy sem prinášate toto európske náboženstvo, ktoré nás vytrháva z našej zeme a robí nás cudzincami v našej otčine... Podstata, opravdivá krása a hlboká pravda kresťanského náboženstva zostane zatajená pred očami Indiánov a je zahalená šatom európskym, ktorý je pre nich cudzí a protivný (Vol. III, quad. 1969, pag. 45).

Nie, kresťanstvo v Číne, v Indii, v Japonsku alebo kdekoľvek inde nie je cudzejšie, ako je ono v Europe; kresťanstvo je sfa slnko, ktoré nie je cudzie v žiadnej čiaske zeme, pretože všetky osvetľuje tým istým svetlom. Zjavenie, »pravé svetlo, ktoré osvetľujúc každého človeka

prichádzajúceho na tento svet« (Ján, 1, 9), je to isté všade, či na Západe alebo na Východe.

Justín učil a bránil kresťanské pravdy v štýle rímskeho filozofa, stoikom hovorí ako stoik, platonikom ako platonik! Sv. Augustín, numidský Platón, stavia »Mesto Božie« na základoch kultúry grécko-rímskej, vysvetľujúc pravdu zjavenia ako protiklad k zemitosti »Mesta svetského«. Sv. Tomáš napísal Sumu podľa vzoru filozofie Aristotelovej.

Pracujeme a modlíme sa, aby Prozreteľnosť Božia dala ďalekému Východu nejakého učenca, nasiaknutého kultúrou východnou, žeby urobil to, čo urobili cirkevní učitelia na Západe.

Pravdy, ktoré zjavil Kristus, sú najčistejšie a najvzácnejšie drahokamy, ktoré môžu byť zapravené do zlata a umenia ktoréhokoľvek národa bez toho, že by niektorá z nich stratila svoju nádheru, práve tak, ako »Otčenáš« môže byť odriekaný v ktoromkoľvek jazyku, či literárnom alebo primitívnom.

Uvažujme jednoducho a pozorujme: keď dáme text evanjelia Indiánovi, Číňanovi alebo Japoncovi, každý z nich zbadá, že učenie evanjelia má charakter všeobecný, že platí jednako a dokonale pre Indiánov, Číňanov a Japoncov.

V pravdách evanjelia niet nič ázijského alebo západniarskeho, alebo čo by ohraničovalo tieto pravdy pre Palestínu: učenie Kristovo prekračuje historické a zemepisné hranice Palestíny i rámec kultúry hebrejskej a sveta rímskeho; áno, platí jednako pre všetkých ľudí ktoréhokoľvek kmeňa, bársakej vzdialenosti, akéhokoľvek stupňa vzdelanosti.

Evanjelium je posolstvo spásy, ktoré Boh zjavil jednako pre všetkých ľudí všetkých časov, a každý ho pochopí, ako keby bolo jemu samému zjavené.

Na prvé Turíce »Arab, Part, obyvateľ Sýrie ho počuli vo svojej reči...«

Zázrak rozmnoženia jazykov potvrdzuje túto pravdu všeobecnosti novej viery, čo je vecou nemysliteľnou a neslýchanou v časoch starého náboženského sveta; tam boli náboženstvá určitej kasty alebo národa. Naproti tomuto partikularizmu vzniká a skvie sa vo všetkých končinách sveta katolicizmus.

Ale keď ukážeme Indiánovi, Číňanovi alebo Japoncovi dajakú katolícku misijnú stanicu, povie nám: *hľa, západná organizácia*, pretože ju vidí reprezentovanú ľuďmi zo Západu, ktorí ju založili a ju aj vedú podľa západných spôsobov za jedno, dve aj tri storočia.

Indiáni, Číňania alebo Japonci pre svoj úzkostlivý nacionalizmus začnú podozrievať a predpokladajú o cudzineckých misiách, že sú ony akýmsi tajným prostriedkom pre ciele politické alebo hmotné; a často ich v tomto podozrievaní veľmi potvrdzujú rôzne staré epizódy.

Ľudia ďalekého Východu prijímajú vznešenosť princípov evanjelia, ale ťažko prijímajú Cirkev, ktorá sa im zračí ako nejaká cudzia organizácia, ako cudzie kolonizované náboženstvo.

Koľkokrát som počul povedať v Číne: »Vaše náboženstvo je pekné, dobré, ale je spravené iba pre vás západňiarov. My východniari máme svoje náboženstvo.«

Keď niekto prestúpi na naše náboženstvo, často povedia bez urážlivého smyslu: »Ten nasleduje ľudí zo Západu«: »*Soei yuang jen*«.

Za časov nacionálnej revolúcie kresťania bývali nazývaní potupným menom »*zeu cheu*«, t. j. psi utekajúci za cudzincami. (»*Running dogs of foreigners*«.)

Aj kostoly našich misií, vždy stavané v slohu západnom, akoby hlásaly európsky charakter náboženstva. Číňania vidiac misijný kostol, hovoria »Yang Tang«: europ-

ský kostol. To isté možno povedať *mutatis mutandis* o Indii alebo Japonsku.

Kto bol v Indii, Číne alebo Japonsku, pozná toto všetko, čo je dokumentované aj bohatou bibliografiou. Keď sa vrátíme o niekoľko storočí nazpäť, tento cudzí a trpký charakter misií zdal sa byť až zarážajúci a odpudzujúci pre domorodé sociálne postavené kasty.

Musíme urobiť svet pohanský kresťanským, vyhýbajúc sa najmenej zadrápke nesprávnemu a urážlivému podozrievaniu, že chceme odnacionalizovať národy, ktorým prinášame blaženú zvesť.

Grék alebo Riman, ktorý sa chcel stať židom, musel sa naozaj odnárodniť; nemohol sa stať židom iba podľa náboženstva, ale musel sa stať aj členom národa Izraelovho.

Cicero povedal: »Nikto nemôže byť občanom dvoch štátov podľa nášho občianskeho práva. (Pro L. Corn. Balbo XI). Celkom ináč je to v kresťanstve: pohania môžu priľnúť k náboženstvu všeobecnému (univerzálnemu) bez poprenia vlastnej národnosti. Sv. Pavol je hrdinom tohto princípu katolíckeho proti židovčiacim, keď kázal, že niet už viac Žida alebo Gréka, otroka alebo slobodného, muža alebo ženy, ale všetci sú jedno s Ježišom Kristom (Cf. Gal. 3, 38).

Zachovať a znadprírodiť obyčaje a zvyky prirodzene dobré.

Všetko, čo v tých obyčajoch a zvykoch — hovorí pápež — nie je nerozlučne spojené s náboženskými bludmi, bude dobromyseľne preskúmané a podľa možnosti bude chránené a rozširované.

Ako milosť nezničí prirodzenosť, ale ju pozdvihuje, tak evanjelium nezmenšuje, neznetvoruje prirodzené dary, ktoré sám Boh dal rôznym národom, lež ich očisťuje, obohacuje a znadprírodňuje.

Sv. Pavol vychádza od neznámeho Boha, aby došiel k pravému Bohu; tak zas my môžeme postupovať od

zlomkov právd roztrúsených v náboženstvách rôznych národov k odhaleniu pravého Boha.

Sv. Klement, jeden z prvých nástupcov sv. Petra, vo svojom známom liste ku Korinťanom, ktorý bol definovaný ako list primátu rímskeho (Batiffol), dokazuje úctu a sympatické pochopenie pre všetko, čo je vznešené a dobré v pohanstve, ktoré ho obkľučovalo, uznáva a obdivuje hrdinskosť veľkých pohanov: Kodra, Likurga, Décia a iných; a ešte viac obdivuje svet, ktorý je dielom Božím. Jeho kresťanstvo nie je také, že by sa mohlo zdať pohanom sťa nejaký strašiak, ako keby kresťania boli ľuďmi utekajúcimi pred svetlom, (*gens lucifuga*), ale je veľmi sympatické.

Sv. Justín hovorí: »Naše učenie prevyšuje každé ľudské učenie, lebo máme plnosť »slova« (logos), čo je Kristus, ktorý sa nám zjavil, telo a duša. Lebo všetko, čo pekného povedali a objavili filozofi a zákonodarcia, došli k týmto úvahám a objavom pre čiastočný vplyv Slova. Ale pretože nepoznali plnosť Slova, ktorý je Kristus, často si protirečili.« (Apol II. X. 1—3).

Musíme sa teda približovať k rôznym národom s delikatessou, dobre sa naučiac ich reč, ich kultúru, pridržiavajúc sa tejto kultúry ako prirodzenej predprípravy pre nadprirodzenú pravdu.

Smysel rozumového a múdreho prispôsobenia sa.

Vo všetkom, čo sa týka iba formy alebo metódy — vyjmúc samej podstaty — nemáme sa vynasnažovať orientálcov pozápadniarčiť, ale musíme mať smysel pre rozumné a múdre prispôsobovanie sa, podľa významných slov sv. Pavla: »Stal som sa slabým pre slabých, aby som získal slabých« (1. Kor. 9. 22).

Správne hovorí filozof Maritain: »Keď prispôsobenie znamená zmenu, nemôže sa hovoriť o prispôsobení pravdy, ale my sa musíme prispôbiť pravde. Hľadajme lepší výraz: povedzme, že je potrebná veľká prípravná

práca, ktorá umožní, aby sa evanjelium zakorenilo medzi pohanskými národmi v ich vlastnej kultúre. (*La primauté du Spirituel.*)

Duše najväčších misionárov cítily potrebu tejto *veľkej prípravnej práce.*

Patriarcha ďalekého Východu Ján de Monte Corvino v XIV. storočí neváhal preložiť omšu do reči národov ďalekého Východu a mongolský kráľ Juraj mu prislúhoval pri sv. omši. P. Valignano v Japonsku, Matej Ricci v Číne, De Nobili v Indii a P. Las Casas v Južnej Amerike sa stali naozaj všetkým pre všetkých. *Omnia omnibus.* Msgr. Pallu zamýšľal čím skorej zmeniť cudzozemské misie na domácu Cirkev a predstrel do Ríma prvého čínskeho kandidáta na biskupstvo v osobe Gregora Lo. Pavol V. r. 1615 povolil v Číne ľudovú liturgiu s povinnosťou zachovať rímsky rítus.

Posv. Kongregácia pre šírenie viery r. 1659 vydala túto odvážnu inštrukciu pre Apošt. vikárov cudzineckých misií v Paríži: »Nevynasnažujte sa a nehľadajte žiaden dôvod presvedčiť národy o tom, aby zmenily svoje obrady, zvyky, obyčaje, ak, pravda, absolútne neprotivia sa náboženstvu a mravouke.

Je ešte dačo pošetilejšie ako prinášať do Číny Francúzsko, Španielsko, Itáliu alebo niektorú inú čiastku Európy? Nie tieto veci, ale vieru prinášajte, ktorá neodstraňuje a nezasahuje obrady a zvyky žiadneho národa, ak nie sú celkom zjavne zlé; ba čo viac, Cirkev chce, aby boly chránené a uctené. Preto neporovnávajte zvyky týchto národov so zvykami Europeanov; ale naopak usilujte sa s najväčšou starostlivosťou vy sami prispôbiť sa týmto zvykom.«

Po troch storočiach sv. Otec Pius XII. znovu potvrdzuje a zdôrazňuje tú istú inštrukciu.

»*Ut evellas et plantes.*«

Rozkaz, ktorý dal Boh prorokovi Jeremiášovi: »Ustanovil som ťa nad národmi, aby si plienil a boril . . . staval a sadil« (Jer. 1, 10), úplne predstavuje úlohu, ktorú sveruje Cirkev sv. každému misionárovi: »Si postavený nad národmi, aby si klčoval a búral, staval a sadil.«

Každému je známe, že v misiologii platí táto zásada: neodstraňuje sa úplne nejaký poverčivý obrad, ak sa nenahradí iným obradom. Poverčivé obrady sú hlboko zakorenené u všetkých národov; nestačí vytrhnúť zlú zelinu, ona by znovu narástla; je potrebné zasadiť do tej zeme novú plantu.

Jeden z najhroznejších rímskych spôsobov na usmrtenie boly gladiátorské zápasy vo Fláviovom amfiteátri. Nadarmo ich zakázal Konštantín r. 325.

Keď cisár Honorius r. 403 prišiel do Ríma, ešte sa stále konaly. Prirodzene neboly tu už vestálky, ale 45—50.000 ľudí, z najväčšej čiastky kresťanov, preplňovalo Kolo-seum. Počas zúrivého boja vrhnul sa mních Telemach medzi zápasiacich a chcel ich v mene Kristovom smieriť. Mních Telemach bol zabitý. Ale Honorius vydal nový, veľmi prísny zákon, ktorým zakázal gladiátorské zápasy. A Telemach bol pripočítaný ku svätcom.

Preto sa už neskôr neobjavila túžba po týchto zhubných gladiátorských zápasoch, lebo boly nahradené zápasmi zvierat. A tieto hry divej zveri trvaly až do stredoveku. Prudencius takto píše v básni »Proti Symachovi«: »Už sa uspokojuje zlopovestná aréna len so zvieratmi, žiaden vrah už nebojuje krvavými zbraňami.«

Sv. Gregor Veľký dal sv. Augustínovi, apoštolovi Anglicka, presné úpravy, aby nezbúral pohanské modlitebnice, ale aby sa v nich odstránily modly a aby sa premenily na kostoly požehnaním svätenou vodou a uložením relikvií a vystavením oltára. Ľud skôr príde na obvyklé miesta, aby sa tam klaňal pravému Bohu. Ľudia mohli

tiež na výročný deň martýrov, ktorých pozostatky tam boli uložené, bez obáv zabíjať voly, ako sa kedysi robievalo pred modlami a zadržať tiež obvyklé hostiny, pričom si ozdobili hlavy kvetmi. Taká nevinná veselosť sa pokladala za osožný prostriedok, pomocou ktorého ešte ľud surový lepšie pochopí oveľa vznešenejšie radosti viery. (Migne-Epp. II. 331).

Nebudem uvádzať ďalšie príklady, ktoré vyplňujú históriu prvého rozširovania Cirkvi medzi národmi.

Založenie Cirkvi s domorodou hierarchiou.

Sv. Otec Pius XII. ukazujúc nám vedúcu hviezdu misií, poukazuje na prístav, v ktorom musíme my pristáť, keď vysvetľuje, aký musí byť cieľ misijnej činnosti:

»Svätej a blaženej pamäti náš bezprostredný predchodca, — hovorí pápež na konci misijných noriem — dajúc takéto úpravy pre otázku zvlášť háklivú, učinil veľkodušné rozhodnutie, ktoré tvorí pomník v rozsiahlosti jeho podnikania a v horlivosti jeho apoštolského ducha. Načim, ctihodní bratia, oznámil vám, že chceme bez váhania kráčať po tejto ceste. Všetci ti, čo vstúpia do Cirkvi, nech je ich reč alebo pôvod akýkoľvek, musia vedieť, že majú jednaké právo synov Pánovho domu, kde vládne zákon a pokoj Kristov. V shode s týmito normami rovnosti Cirkev venuje svoje starosti na to, aby vytvorila vznešený domorodý klérus a aby sa postupne zväčšil rad domácich biskupov.«

Hľa, ctihodní bratia, toto je príkaz, ktorý nám dáva Námestník Kristov: musíme rozsievať Cirkev ako apoštolovia, ktorí zasievali Cirkev svojou krvou.

Naši misionári majú skutočne tohto skvelého apoštolského ducha a všetky misie sa červenajú krvou, starou aj novou, ktorá sa skvie navždy.

A keď dnes je možné hovoriť o Cirkvi s domorodou hierarchiou, je to výsledkom bezmedznej lásky misionárov, ktorí rozorali pôdu.

Zakoreniť Cirkev znamená priniesť v ruke semeno horčičné, zasiať ho a ponechať ho, aby sa samo vyvinulo. Nejde tu o presadenie vyrasteného stromu. Vyrastený strom ťažko zapúšťa korene a ťažko sa aklimatizuje; na-proti tomu semeno hneď zapustí korene, vyvíja sa a prirodzene sa množí v súlade s podmienkami pôdy a podnebia. Tak robili apoštolovia a misionári, ktorí prišli po nich, a za tri storočia obrátili alebo prichystali na obrátenie cisárstvo rímske.

Keď som r. 1926 oznámil čínskemu ministrovi zahraničia D. C. T. Wang rozhodnutie sv. Otca Pia XI., že vysväťí šesť čínskych biskupov, — »Hľa, — povedal minister — v dnešných časoch sa robí veľký krok v dejinách misií. Po tri storočia prinášali ste kresťanstvo do Číny ako planty v rôznych vázach. Mohli ste rozmnožiť tieto nádoby: nikdy by sa neboly rozrástly v les. Dnes, keď sadíte byliny do zeme, tieto byliny sa rozmnožia prirodzene, samy od seba, a môžu kedysi vytvoriť aj les.«

Kristus povedal: »Ak zrno obilné nepadne do zeme a neumrie, ono samo zostane, ale keď umrie, donáša mnoho úžitku.« (Ján 12, 24). Toto je osud aj cudzineckých misií: ony musia zmiznúť, aby daly život bohatej úrode domorodej hierarchie. Sv. Ján, predchodca Kristov, ktorý je neprekonateľným modelom misionára, povedal: »On musí rásť, ja však ubúdať.« (Ján 3, 30).

Stále vzrastajúca potreba cudzineckých misionárov.

Netreba sa nazdávať, žeby práca misionárov bola menej potrebná alebo menej naliehavá, keď sa vyvíja domorodý klérus a s ním sa rozmnožujú misie. Nie! Ba čo viac, táto sa stáva čím ďalej, tým potrebnejšia a naliehavejšia, lebo takto vykonáva misionár svoje opravdivé povolanie a svoju zvláštnu a svätú životnú úlohu.

Benedikt XV. hovorí:

»Keď misionári preorali už čiastku lesnatej pôdy a modloslužobníctva a založili stále misie, ako skúsení vo-

jaci Kristovi idú získavať nové národy a zanechajú iným starosť o obrobené už polia.« (Encykl. »Maximum illud«).

V tomto spočíva krása, veľkosť a zásluha misionárskeho povolania. Misionár nie je farár, ktorý sa stará len o spravovanie fary: misionár je predchodca, preorávač poľa neoraného, zákopník, kliesniteľ, pionier, ktorý otvára cesty v hustom lese pohanstva; podľa definície sv. Pavla je pomocníkom Božím, spolupracovníkom Božím, je strážnym vojakom pochodujúceho vojska.

Misionár je ako vojsko, ktoré keď dobylo niektoré územie, zanechá ho civilnej správe; tak aj vojsko misionárov musí zanechať získané územie civilnej správe, t. j. domorodému kléru.

Misionár, misie — to toľko znamená ako mladosť, smelosť, pohyblivosť, dobývačnosť. »Idte ... učte ...« (Mt. 23, 10) »Idte ... kážte ...« (Mt. 14, 15).

Keď sa stanú niektoré misie nepohyblivými, usadlými a zostanú na tom istom mieste za jedno, dve, tri storočia, zostarnú a upadnú, pretože stratia svoj charakter; miesto toho, aby sa z nich vytvorila cirkevná organizácia, vznikne tam cudzia náboženská kolónia.

Benedikt XV. hovorí: Divíme sa, že po toľkých a tak ťažkých námahách, ktoré naši prekonali v rozširovaní viery, po toľkých a tak veľkých podnikaniach a príkladoch nepremoženej sily, je predsa ešte nespočítateľné množstvo tých, čo sedia v tme a v tieni smrti; množstvo pohanov dosahuje podľa najnovšieho spočítania asi jednu miliardu. (Encykl. »Maximum illud«).

Kedyže bude dosiahnuté obrátenie tohoto sveta, ktorý je povolaný k milosti Vykupiteľa?

Ctihodní bratia, musíme odvážne pozerať na túto zdrcujúcu skutočnosť. Keď je potrebné opravovať metódy, musíme ich vedieť opraviť, »aby sa každým spôsobom ... ohlasoval Kristus.« (Fil. 1, 18).

Nemusíme odvodzovať princípy misiologické zo skúsenosti tej alebo onej jednotlivkej misie, ale musíme vedieť dívať sa na tento problém tak, ako ho vidí pápež, z bodu, z ktorého je dobrý výhľad. Ani nemáme nad čím dišputovať, ale musíme veľkodušne a ochotne nasledovať smernice zástupcu Kristovho.

Musíme sa vžiť do postavenia ohromných más, ktoré boly skoro obrané o činnosť misionársku: »Láska... Kristova nás ženie« (2 Kor. 5, 14) k tomu, aby boly spasené. Toto nás vedie k tomu, aby sme položili medzi tieto masy kvas evanjelia, musíme totiž vedieť mobilizovať domorodcov, aby títo obracali domorodcov.

Našou úlohou je mobilizovať také vojsko, ktoré bude na mieste rekrutovať masu vojakov.

Vedúca hviezda.

Ctihodní bratia! Plavec, ktorý sa dá na ďalekú cestu, zpočiatku sa riadi majákmi, čo sú pozdĺž pobrežia; ale keď je už ďaleko na mori, pozerá na vedúcu hviezdu, polárku, aby s istotou smeroval do ďalekého prístavu.

Božská loďka misií už odrazila od pobrežia a pláva na širom mori.

Sv. Otec Pius XII. ukazuje na vedúcu hviezdu misií: najme teda oči vždy otvorené a upreté na ňu bez toho, aby sme sa dali mýliť inými hviezdami bližšími a krajšie sa skvejúcimi.

Polárka misií, t. j. najvznešenejšia a najčistejšia láska misionárska, ktorá ústi do založenia cirkevnej organizácie s miestnym klérom, nás povedie po ceste, čo razili apoštolovia, a takto sa môžeme aj my stať účastnými na veľkých misionárskych úspechoch domorodého kňazstva.

Keby niekto povedal:

— Vždy sa pamätalo na to, aby bol v misiách domorodý klérus.

— Áno, odpovedám, ale klérus bez domorodého bisku-

pa je nedostačujúci; je kvetom bez schopnosti rozmnožiť sa, a preto odsúdený k zahynutiu.

Klérus bez biskupa nemôže tvoriť Cirkev. A je to Cirkev, ktorú nám káže pápež rozsievať a zakladať, lebo táto sa potom sama od seba rozmnožuje a obnovuje. »Zakladať Cirkev« — povedal pápež Pius XII. najvyšším predstaveným zbožných diel podporovania misií r. 1939 — zakladať Cirkev a prideliť jej zástup vlastných a domorodých svätých správcov.«

Smutnú skutočnosť Japonska nesmieme nevidieť: keby bolo malo Japonsko japonského biskupa v časoch, keď táto zem bola neprístupná pre cudzineckých misionárov, azda dnes by už bola celá alebo z veľkej časti kresťanská.

Pomoc misionárom.

Ctihodní bratia, hovorí sa o božskej loďke misií, ktorá brázdí ďaleké, často búrlivé moria, ktorá upiera svoj zrak na polárku. Ale kto dá smelým plavcom loď a cestovné potreby? Toto dávate vy, dáva to katolícky svet vo svojich peňažitých podporách na misie.

Táto dobročinnosť započala s Kristom a obnovuje sa cez všetky stáročia. Prosba, ktorú predniesol sv. Peter, opakuje sa dnes pre vás tak živá a čerstvá, aká bola pred 19 storočiami: »Vy všetci, ktorí ste účastní darov Vykupiteľa, snažte sa, aby sa stali účastnými tej istej milosti aj vaši bratia« (Cfr. I. Petri. 4, 10).

Keď nemôžeme osobne hlásať evanjelium, pomáhajme aspoň statočným hrdinom evanjelia, ktorí pracujú, bojujú, trpia preto, aby ho mohli hlásať, ktorí prosia od vás podporu, modlitbu a almužnu.

Výzva J. E. Mons. Salottiho na misijnú nedeľu.

Svet pokračuje vo svojich vzletoch a úpadkoch; v boji za vznešené ideály a v bezuzdnom túžení po nízkych rozkošiach ; v šľachetnom úsilí rozlúštiť tvrdé problémy života, ale i v znemožňovaní tohože úsilia, hovením pudu neslávnych náruživostí. V dnešnej dobe špiritualizmus zamieňa sa s materializmom, silná viera so spustlou neverou, hrdinská obetavosť s nehanebnou sebeckosťou, budiac úzkostlivé obavy ohľadom budúcnosti ľudstva.

Čo nás očakáva zajtra? Či zvíťazí sila ducha lásky, pravdy, spravodlivosti — alebo opačne, podľahne náporu nenávisťi, nástrahám bludu a násilnostiam zvrhlých ? !... V nás špiritualistoch a veriacich nevyhasla hlboká a ne-sklátiteľná dôvera v Prozreteľnosť, ktorá i nad priepasťou ľudskej zvrhlosti vládze zbudovať nový svet, v ktorom sa uplatnia hodnoty duševné, — a tým napraví nové pokolenie na cestu morálneho a sociálneho dobrobytu. Ne-prestajne treba mať na zreteli inšpirované slová Dávidove : Pane, »v tvojej ruke je sila a meč : v tvojej ruke je veľkosť a panovanie nad všetkým.« (1 Paral. 29, 12.)

V búrlivej dobe dneška Cirkev pokračuje v univerzálnom poslaní, venujúc svoju staroslivosť ďalekým a bezhraničným oblastiam zemegule, kde jej misionári, šíriac dobrozvesť vykúpenia, pripravujú sebažertvou a krvou víťazstvo Kristovi, ktorý je cestou, pravdou a životom pre všetky národy. Povinnosťou každého veriaceho je prispieť k tomu dielu vykúpenia. Hodí sa na to misijná nedeľa, keď modlitby a dary katolíckeho sveta vstupnúť majú počtom a silou, aby zväčšili úspechy a výdobytky evanjelia, ktoré

na najprednejších pozíciach dosahujú vojaci Kristovi, budú obdiv svojou neohrozenosťou a vytrvalosťou.

Boh to žiada.

On je Otcom celého ľudstva. Každý člen tejto rodiny patrí jemu a nosí na sebe jeho znak. Jeho svetlo ožaruje, povznáša a zdokonaľuje každého človeka. V každom rozumnom stvorení je nesmrteľná duša, obraz to krásy a múdrosti Stvoriteľa. Niet rozdielu medzi človekom a človekom, hoci sa líšia farbou, rasou, povahou, zvykmi a tradíciami. Len sebeckosť násilníka stavia hrádze medzi ľuďmi, vynáša zákony na úkor slabších, vymýšľa okovy na ich sputnanie, tvorí predsudky, aby boli považovaní za inferiorných a neschopných civilizácie. U Boha však títo ubožiaci, otroci a vyvrhlíci takú majú hodnotu, ako náročiví filozofi a premúdri politikovia, — ba sú jeho miláčkami, nakoľko láska nežnejším okom pozerá na tvory opustené, blúdiace ďaleko od pravdy a viery.

My katolíci spatrujeme v týchto tvoroch našich najmilších bratov. Preto čo dedičom večných právd a statkov vykúpenia, musíme im v ústrety ísť, veď veľké milióny žijú ešte vo tme bludu a v bahne hriechu, — musíme im umožniť, aby spoznali pravdy božského Majstra, — aby sa stali účastnými kultúry, poskytnutej národom, ktoré si zaslužili vyznávať a brániť vieru kresťanskú.

Cirkev to žiada.

Založená na skale, ktorú veky a prenasledovania otriasť nevládaly, Cirkev dostala rozkaz od samého Pána Boha šíriť na zemi kráľovstvo božie, hlásať každému tvorovi dobrú zvesť evanjelia, tajomstvo večnej spásy duší, mravné a kultúrne obrodzenie národov. Cirkev, zastúpená svojou viditeľnou hlavou, pápežom, strážcom to zjavenia božieho a učiteľom neomylným, ktorý sa nedá na scestie zlákať bludmi, náruživosťami ľudskými, hovorím, Cirkev verne plní tento rozkaz, rozosielať z Ríma behom 19 storočí svojich sluhov na všetky strany zeme, aby rozsievali semä

dobra, sdielali svetlo oných vyšších právd, ktoré skytajú základ pokroku a nezbytné prvky každej civilizácie. Keby sme počítali duše, ktoré získala zápalistá horlivosť misionárov od doby apoštolskej podnes, vyšla by ohromná čísla, najväčšie to víťazstvo Cirkvi rímsko-katolíckej.

Dnes povinnosť táto stáva sa ešte naliehavejšou. Kým totiž ne jeden vzdelaný národ kamdial' viac sa ztenčuje číselne, takže predvídať možno neodvratiteľnú jeho dekadenciu, ľudstvo ďalekých krajov zázračne sa množí, upútajúc pozornosť a pobádajúc k štúdiu veľkých sociálnych mysliteľov. Toto nové ľudstvo vari akú vieru bude vyznávať?! . . . Ak sa len nezrýchli tempo šírenia evanjelia, tieto národy stratíme. Zrodené v povere a bludoch, vystavené záludným úkladom protestantských siekt, nakažené materialistickým ovzduším sotva spoznajú v kríži kotvu svojho spasenia. Nezabúdajme, že katolicizmu, i keď zaujíma prvé miesto medzi vierami, zahrňuje iba 18 percent ľudstva, — ostatkom delia sa iné vierovyznania. Teda ešte veľa práce, menovite v Ázii, kde sa sprísahaly početné mocnosti proti Cirkvi, bojujúcej osamotene o získanie božským pravdám miliónov a miliónov pohanov.

Prichodí nám teda spojiť úsilie s úsilím bojujúcej Cirkvi, aby vzrástol v týchto zemiach počet hrdinov Kristových a aby sa im poskytly nezbytné prostriedky na rozmach misijnej činnosti. Kým Cirkev takto pracuje a borí sa v najprednejších zákopách, bolo by neodpustiteľným hriechom nás všetkých, ostať nečinnými a ľahostajnými, keď ide o sväté záujmy a budúcnosť katolicizmu.

Žiada to neustála obetavosť misionárov.

Čo iného je život misionára ako množstvo obetí, pozostávajúcich z každodenných hrdinstiev lásky? Zápaľ lásky ho zachvátil v mladosti a hnal ďaleko z vlasti, hoci ho k nej viazaly nehynúce spomienky na rodinný krb, venčený nežnosťami a vanúci svätou poéziou. Zápaľ lásky ho posilňoval, keď sa plavil nedohľadnými dialkami oceánov a

prechádzal strmými vrchami, smelo hľadiac do očí prekážkam, a túžiac žiť a zomrieť za svoj ideál. Zápaľ ešte ohnivejší udržuje jeho nadšenie na misijnom pôsobišti, kde celou oddanosťou sa venuje duševnému a hmotnému dobru domorodcov.

Ani úpal slnka, ani hrozné búrky nie sú v stave prekaziť, aby v mizerných kolibách a na chudobnom oltári každodenne neobetoval eucharistického Baránka, — v školách, kam na dlhé hodiny shromažďuje mlad' a nevýslovnou trpezlivosťou vyučuje ju o prvkoch viery, — v sirotincoch, kde zastupuje otca a matku deťom, ktoré azda nikdy nezažily slasti, vzbudenej dobrotivou tvárou otca a láskaním matky, — v nemocniciach, kde posilňuje chorých vlievaním do duše nehynúcej nádeje, — v lazaretoch a útulniach malomocných, kde v blízkosti nákazy a strašnej smrti osladzuje božským úsmevom hrozný osud nešťastníkov, — všade a vždy, dňom a nocou, v temných pralesoch, na končiaroch vrchov i na šírom mori — misionár venuje sa šľachetným prácam lásky, neznámym sebeckému a surovému svetu, ktorý i keď vie nejaký ten dar obetovať, seba však nikdy, a preto ani nevládze zhodnotiť hrdinské skutky misionárov.

Nechže zavznie v dušiach výrečnou rečou sebažertva misionárska a popudí nás k pomoci v ich rozmanitých prácach, ktorými získavajú toľkých pohanov, vlievajúc do nich zbožné myšlienky a obohacujúc ich darmi nebeskými.

Civilizácia to žiada.

»Kresťanstvo svojou náukou a zákonmi, obsaženými v neprevýšiteľnom kódexe evanjelia, vymanilo ľudstvo zpod barbarstva, — očistilo ho od kalu, ktorý ho zohyzoval, — a naplniac ho novým duchom, privolalo mu : nastúp cestu nových krás, povznes sa vyššie, kde sú mrákoty menej husté! Tam hore však, kde sa jagá svetlo ducha a panuje láska, peje hymnu svojich výdobytkov, ktoré budúce pokolenia, opojené dobrodeniami civilizácie, opakovať ne-

prestanú. Táto skvelá práca je cele zásluhou Cirkvi, ktorá rozliala svetom ducha kresťanstva, zreformovala rodinu, vychovávala národy a vplývala na ne svojou sociálnou náukou. Všetky storočia éry kresťanskej prenikla Cirkev a obnovila svojou mohútnou silou. Každý národ, ktorý si uvedomil a naznačil deje svojej civilizácie, vyrástol v tieni bazilík. Ani nenájdete takého, ktorý by sa bol utvoril bez inšpirácií kresťanských. Na východe a západe, v Európe a Amerike veľkosť a sláva význačných národov spája sa s veľkosťou stáročného katolicizmu.«

Tieto slová, ktoré som nedávno napísal v jednej zo svojich kníh, pripomínajú veľké ciele, za ktoré bojuje katolícky misionár svojimi ctihodnými námahami na zápasišti evanjelia. On sjednocuje v sebe rôzne úrady, súčasnane kňazom, učiteľom, kolonizátorom, organizátorom kmeňov, zakladateľom dedín a miest. On je apoštolom, ktorý z divochov tvorí kresťanov, z kresťanov občanov a z občanov vhodné nástroje pre povznesenie celej spoločnosti. Je prvým a najvlivnejším civilizátorom, ktorý zušľachťuje mravy divokých domorodcov, pestuje v nich povedomie povinnosti a práva, urovnáva ich spory a zvady, priúča ich k riadnemu spolužitiu, a upevňuje medzi nimi sväzky bratstva, ktoré, posvätené pod krížom, slúžia za podklad zdravému a reálnemu pokroku. Slovom, katolícky misionár je opravdivý tvorca civilizácie.

Tieto výtečné zásluhy misionárske musia donútiť národy, aby sympatiou obdarili našich neúnavných pionierov, a podporovali ich v podivuhodnom diele civilizácie.

Žiada to česť starých národov kresťanských.

Deje pohanských misií tesne spájajú sa s dejinami veľkých národov kresťanských, ktoré v dobách svojho lesku nezabudly na osud pohanov, ale všemožne podporovali prácu misionárov. Tieto, kedysi tiež divoké kmene, misionári učili viere a pokrstiac ich v mene Kristovom, oni ich povzniesli na taký stupeň kultúry, že si nadobudly histó-

riu a vpísaly do nej svoje veľké činy. Potom nastalo šlachetné zápolenie starých národov, keď prácou, odvážlivosťou a obeťami svojich misionárov prispely k civilizácii barbarov, a tak oslávily svoje meno s obrozením duševným a kultúrnym primitívnych kmeňov, ktorým konečne tiež zasvitla nová doba pokoja a blahobytu.

No teda, nech sa obnoví staré zápolenie, a potomci kresťanských národov nech čerpajú z minulosti inšpiráciu a ducha k účinnej spolupráci, aby v širých zónach zemegule, kde nebol ešte vztýčený kríž Kristov alebo len bojacne sa zjavil, katolícki misionári vyvinúť mohli svoju horlivosť a rozsievali dobrodenia viery a civilizácie. Zásluhy, ktoré si dospelé národy získaly v minulosti, nesmejú zostať púhou chľúbou, ale musia byť mocným popudom ku zvýšenej činnosti na podporovanie statných priekopníkov Cirkvi, ktorí s neslýchaným sebazaprením pracujú na poli misií.

K tomuto slúži misijná nedeľa. K jej zdaru musí byť zmobilizovaný každý národ, každé mesto a dedina, každá farnosť, aby všetci veriaci upreli pozornosť na svätú vec pohanských misií, a podporovali ju vrelou modlitbou a hmotnou obeťou. V tento deň od svitú do mrku prosme Boha, aby zveľadil energie a nadšenie hlásateľov evanjelia, ktorí ďaleko od vlasti a svojich, pracujú a trpia za veľký ideál sbratrenia všetkých ľudí, — ale spolu obeťujme veľkodušne naše haliere, aby sa mohly udržať a množiť ustanovizne misijné, bez ktorých nie je možné pokresťančiť pohanský svet.

Tento dvojité dar bude istou zárukou požehnania, čo Boh veľkodušne udelí všetkým, ktorí čo len jednou tehloou prispejú budovať v dušiach kráľovstvo Kristovo.

Rím (v paláci Propagandy), 1. augusta 1935, vo sviatok Okov sv. Petra.

Karol Salotti,

titul. arcibiskup filipopolský,
predseda Diela šírenia viery.

Nemocní za misie.

Podnet k organizácii akcie nemocných za misie dal pápež Pius XI. Tento pápež, ktorého duša nemala pokoja pri myšlienke na veľké a ťažké úlohy katolíckych misií, usiloval sa všetkých veriacich zapojiť do práce za pohanské misie a nevynechal z tohoto úsilia ani nemocných, lebo bol hlboko presvedčený, že nemocní veriaci môžu dať veľmi cennú pomoc misiám svojimi utrpeniami, dobrými skutkami a modlitbami.

Aký je dôvod k tomu, aby sa zapojili aj nemocní do práce misijnej? — Rodič svoju lásku, nežnosť a pozornosť venuje vo zvýšenej miere svojmu chorému dieťaťu. Podobne aj Pán Boh, hoci otcovskou láskou miluje všetky národy a každého človeka, predsa so zvláštnou dobrotou a ochotou prijíma žiadosti tých sebe oddaných dieťok, ktoré sú ubiedené, nemocami trápené. Je to celkom pochopiteľné, lebo veď títo nemocní tiež omnoho väčšiu lásku preukazujú Pánu Bohu, keď sú mu verní i v nemoci a nešťastí, ako tí, ktorí Bohu slúžia v zdraví a v šťastí.

V obetiach utrpenia, bolesti má Pán Boh zvláštnu záľubu. Toto dobre chápala sv. Terezka Ježiškova, ktorá si získala toľké zásluhy za misie svojím utrpením, obetovaným za misionárov, takže ju pápež Pius XI. vyhlásil za patrónku misií. Nič zvláštného nerobila, len sa modlila skoro každodenne za misie, svoje utrpenie v chorobe trepezlivo znášala prosiac Pána Boha, aby pre jej utrpenie uľahčil prácu a trápenie niektorého misionára.

Takúto prácu za misie majú vykonávať i naši nemocní.

Kedy?

Po celý čas svojej choroby, ale zvlášť na sviatok Ducha Svätého, kedy slávime aj pamiatku bohatého výsledku prvej misijnej apoštolskej kázne. Vtedy i nemocní majú prosiť, aby Pán Boh pohnul kresťanské srdcia k obetavosti za misie, aby požehnával prácu misionárov a rehoľných sestier v misijných krajoch na obrátení pohanov, aby Duch Svätý vyliat svoju milosť na pohanov, aby poznali, uznali a prijali pravdu, ktorú doniesol Pán Ježiš celému svetu.

Na tento sviatok majú nemocní obetovať za misie predovšetkým svoje bolesti, utrpenia, ale tiež aj sväté prijímania, sv. omše, ružencové pobožnosti, krížové cesty atď.

O tom, čo nemocní obetovali na misie na sviatky Svätodušné, zostavuje sa v každej krajine štatistika a posielajú sa do Ríma. Na Slovensku túto štatistiku zostavuje provinciálny riaditeľ Milosrdných sestier v Ladcoch. Oznámenia jednotlivých nemocných o obetiach za misie posielajú sa na odresu: Ústredný dom Milosrdných sestier, Ladce, okres Ilava.

Akcii nemocných za misie i na Slovensku venuje sa náležitá pozornosť. Pred sviatkami Svätodušnými uverejňujú sa články v dennej tlači o tomto predmete, po farnostiach sú rozposielané letáky, v ktorých je vysvetlený cieľ a spôsob spolupráce nemocných v misijnom pohybe. Doteraz dosiahli sme i v tomto potešiteľných výsledkov. Tak tejto akcie roku 1934 zúčastnilo sa 1345 nemocných, r. 1936 už 1563, r. 1937 však 2867, r. 1939 3026 a r. 1941 4207. R. 1941 obetovali za misie títo nemocní 3762 sv. omší, 5607 sv. prijímaní, 11607 sv. ružencov, 2212 pobožností krížovej cesty a mnoho iných modlitieb.

Sv. Ján Bosco a misie.

(Z príležitosti 100. výročia jeho vysvätenia za kňaza.)

Cirkev Kristova dvojakým smerom pracuje na uskutočnení svojho božského poslania, na spasení ľudstva: jednou rukou na dobytých už krajoch kráľovstva Božieho udržuje a zdokonaľuje nadprirodzený život veriacich — druhou rukou usiluje sa šíriť toto kráľovstvo v pohanských zemiach, aby podľa slov Kristových bol »jeden ovčinec a jeden pastier« (Ján 10, 16). Obidve cesty sú dôležité, potrebné a významné k dosiahnutiu vznešeného cieľa Cirkvi sv.

Všetci veriaci sú údovia mystického tela Kristovho, Cirkvi sv., a ako takí účasť berú nielen v jej milostiach, ale aj v jej námahách a povinnostiach. Dobrý veriaci nemôže sa uspokojiť tým, že sa len o seba a o svojich najbližších stará na ceste spasenia, ale má verne plniť príkaz lásky k Bohu a k bližnému, má účasť brať aj v starostlivej svetovej misijnej činnosti svojej matky-Cirkvi sv., aby aj tých získala do kráľovstva Kristovho, ktorí ešte »vo tme a v tieni smrti sedia« (Luk. 1, 79). Túto lásku svoju k tým najbiednejším svojim spolubližným máme prejavovať skutkami milosrdenstva. Najvyšší stupeň horlivosti za šírenie kráľovstva Kristovho a lásky k biednym pohanom preukazujú misionári, ktorí zanechávajú svoju vlasť, rodičov, a príbuzných, svoje pohodlie, odoberú sa do zámorských krajov, aby tam vo veľkých nebezpečenstvách hlásali evanjelium spásy pohanom.

Svätosť a veľkosť sv. Jána Don Boscu nebola by úplná a dokonalá, keby jeho dielo nebolo spojené aj s misijnou ideou. On horlil nielen za ochranu opustenej mládeže

v Europe založením saleziánskej kongregácie, ale aj za duševnú záchranu tých najopustenejších na svete, za pohanov, ktorí ešte viac potrebujú žiare a sily evanjelia ako tí, čo v prostredí kresťanskom žijú. Preto jeho túžbou od mladosti bolo: stať sa vierozvestom medzi pohanmi a len na rozkaz svojho spovedného otca zostal v Taliansku pri svojom veľkolepom diele. No stále rozmyšľal o tom, ako by mohol posielat členov svojej kongregácie do zámorských misií a pridružiť sa k nim. V tom, že jeho duchovní synovia budú niekedy šíriť evanjelium v ďalekých pohanských krajoch, potvrdily ho jeho videnia, sny a vnuknutia Božie.

Keď jeho miláčik, chlapec Gagliero onemocnel na týfus a lekár odporúčal pripraviť ho na smrť, Don Bosco takto prehovoril k umierajúcemu: »Synu, ešte nepôjdeš do neba, Panna Mária ťa uzdraví, budeš kňazom a potom po rokoch vezmeš breviár a pôjdeš ďaleko, ďaleko.« Predpoveď sa splnila. Z Gagliera stal sa horlivý misionár a prvý saleziánsky misijný biskup-kardinál.

Don Bosco mal viackrát videnie o budúcom misijnom pôsobení svojej rehole medzi divochmi. Zdalo sa mu, že vidí neznámu divokú krajinu so zástupmi polonahých ozbrojených ľudí obrovskej postavy, bojujúcich medzi sebou. Naraz zazrel ľudí prichádzajúcich k nim s prívetivou tvárou. Boli to misionári. Divosi sa však vrhli na nich, pozabíjali a rozsekali ich na kusy, ktoré napichali na svoje kopie a vífazoslávne ich nosili pri divokom speve. »Komu sa podarí niekedy obrátiť týchto ukrutných divochov?«, pomyslel si Don Bosco. Nato zazrel inú skupinu misionárov približovať sa k nim s veľkým húfom mládeže. Boli to saleziáni, z ktorých viacerých poznal. Chcel ich zadržať pred hroziacim nebezpečenstvom, ale napodiv, divosi ich s radosťou prijali a odložiac svoje zbrane, ochotne počúvali ich otcovské poučenie a spoločne odriekali s nimi modlitby a spevy. — Tento podiv-

ný sen ukázal Don Boscovi, že jeho synovia stanú sa niekedy horlivými hlásateľmi evanjelia. Táto myšlienka nedala mu pokoja asi päť rokov. Nevedel, kde a kedy s tým začať. Najprv myslel na Etiópiu, potom na Čínu, Austráliu a Indiu. Ale po mnohých úvahách presvedčil sa, že ani jedna z týchto zemí nie je určená za prvé pôsobište saleziánskych misionárov.

Koncom r. 1874 navštívil ho argentínsky konzul a v mene arcibiskupa v Buenos Aires požiadal ho, aby jeho rehoľa prevzala úlohu šíriť evanjelium na juhu argentínskej republiky, v Patagónii, v Ohňovej zemi a na ostrovoch Magellanských, kde tie najdivokejšie indiánske kmeňe žijú bez potechy kresť. viery. Don Bosco ihneď sa rozhodol, — zaiste z vnuknutia Božieho, — túto ponuku prijať a r. 1875 vybral prvých 10 misionárov (šesť kňazov a štyroch laikov) pre Južnú Ameriku. Náčelníkom tejto prvej výpravy bol spomenutý už *P. Gagliero*, ktorý pred 20 rokmi v ťažkej nemoci zázračne bol uzdravený a ktorého mis. činnosť Don Bosco predpovedal.¹⁾ Desať chudobných saleziánov sa teda vybralo k státisícom pohánov, do ohromného územia, kde len Patagónia je dvakrát väčšia ako Francúzsko. No, u Boha nič nie je nemožné. Don Bosco nevystrojil svojich synov na cestu bohatstvom, len toto jednoduché, duchom Kristovým preniknuté poučenie im dal: »Nestarájte sa o nič iné, len o duše a pohrdajte poctami, hodnosťami a bohatstvom! Starajte sa zvlášte o nemocných, o deti, starcov a nešťastných a zaslúžite si i požehnanie Božie i prítulnosť ľudí. Buďte všade a vždy úctivo poddaní štátnym i cirkevným vrchnostiam. Buďte apoštolmi Prevelebnej Svätosti Oltárnej a Panny Márie Pomocnice a uvidíte, čo sú

1) Zomrel r. 1926 v 88. roku veku svojho ako mis. biskup a kardinál. V misiách pracoval 30 rokov. V Ríme pri slovenskej púti sme ho niektorí navštívili a s radosťou počúvali jeho otcovské slová.

zázraky.« — Tieto apoštolské slová svätca sú drahocenným napomenutím pre misionárov všetkých kongregácií a všetkých vekov.

Saleziánski poslovia Boží poslúchli a divy sa začaly nielen v Južnej Amerike, ale po všetkých svetadieloch zemegule. Zpočiatku museli naši misionári mnohé ťažkosti, trpkosti, námahy prekonávať, ale ochrana Panny Márie a duch Don Boscu im dávaly sily, vytrvalosti a pravého potešenia z obrátenia divokých indiánskych kmeňov. Rímska Propaganda im sverila nové kraje a zriadila pod ich vedením apoštolské vikariáty, prelatúry a biskupstvá. Ekuádor, Matto Grosso, Brazília, Rio Negro, Paraguay, Gran Chaco hlásajú víťazstvo sv. Kríža nad tmou a biedou pohanstva.

V 20. storočí Božská Prozreteľnosť aj v iných svetadielach im otvorila bohaté pole mis. pôsobenia. R. 1911 belgickí saleziáni prevzali provinciu Katanga v Kongu, r. 1920 vyslala ich Propaganda do Južnej Číny, kde r. 1930 prvý saleziánsky biskup krvou svojou potvrdil svoju vernosť ku Kristovi. Po svetovej vojne boli poverení vedením assamskej prelatúry v Indii, osirelej odchodom nemeckých misionárov, a arcidiecézy v Madrase. veľkú časť polostrova Malaca, tiež spravujú saleziáni. Aj do Japonska boli povolani, kde aj náš dobre známy misionár slovenský P. Jozef F i g u r a horlivo pracuje. Do Austrálie tiež prenikli svojou húževnatosťou; v apošt. vikariáte Kimberley konajú mis. prácu. Okrem toho v Carihrade, Smyrne, Jeruzaleme, Egypte, Kalkute a Bombay majú kvitnúce mis. stanice. Aj ich saleziánska kongregácia Sestier Panny Márie Pomocnice má významný podiel pri šírení viery. Prvé sestry r. 1877 boli vypravené do Patagónie, aby pomáhaly svojim bratom zvlášte pri vyučovaní, ošetrovaní nemocných a vedení charitatívnych ústavov. Teraz už vyše 1.200 saleziánskych kňazov, bratov a mis. sestier závodí na mis. poli celého sveta v šírení

kráľovstva Kristovho. Ako potešiteľné je to pre nás Slovákov, že medzi týmito priekopníkmi katol. viery sa teraz aj 34 Slovákov nachádza! Zaiste títo obetaví naši bratia pritiaľnu za sebou aj ďalších nasledovníkov.

Don Bosco nedožil sa toho veľkého rozkvetu misijnej činnosti ním založenej kongregácie, ale predsa aj za živa zakúsil mnoho radostí z počiatočných mis. úspechov svojich synov. Keď koncom r. 1887 ležal na smrteľnej posteli, neočakávane navštívil ho jeho miláčik, mis. biskup Gagliero, aby mu osobne priniesol zvesť o mis. činnosti jeho kongregácie. Pri podaní tejto radostnej zprávy naraz sa otvorila dvere a vkročí do izby indiánske dievča, ktoré s Gaglierom prišlo z Patagónie do Talianska, padlo na kolená pred chorým a poďakovalo sa mu v mene obrátených Indiánov za veľký dar viery, ktorý im saleziáni priniesli. Don Bosco v neopísateľnej radosti nevedel prehovoriť. Bola to na zemi najkrajšia odmena pre umierajúceho svätca za jeho veľké námahy, obetavosť a lásku, ktorou celý život svoj horlil za spásu nesmrteľných duší.

Teraz už s nebeských výšin hľadá na skvelé úspechy svojho diela a žehná tým, ktorí toto vznešené dielo prevádzajú alebo podporujú.

K týmto šťastlivým zemšťanom patria aj mnohí Slováci.

Dietky a misie.

„Ak nebudete ako malučkí, nevojdete do kráľovstva Božieho.“

(Mat. 18, 3.)

I. P. Charles S. J. sa zastavuje nad tým, že často bývame upozornení, aby sme neboli takí ako deti. »To je ien pre deti. To je detské smýšľanie. Nechajte to pre deti« — tak nám to hovoria starší. Tento jezuita k tomu dodá tútu poznámku ako kontrast: »Jedine Pán Ježiš vyriekol: *»Veru pravím vám, ak nebudete ako malučkí, nevojdete do kráľovstva Božieho.«*

Dospelí ľudia skutočne, keď aj nie s opovržením, predsa s istou povýšenosťou hľadajú na deti, ktoré vraj nič neberú vážne a vždy by sa chcely len hrať, zabávať. Keď sv. Ján Don Bosco veľkú pozornosť venoval dietkam, ba kvôli nim sa s nimi aj ihral, svetskí ľudia ho vyhlásili za blázna, no Cirkev za svätého. Taký rozdiel je medzi posudkom svetským a cirkevným.

Máme teda nasledovať deti vo všetkom? Máme sa s nimi hrať? Toto od dospelých nik nežiada, ale každý sa má usilovať osvojiť si ich dobré vlastnosti a čnosti. Také sú podľa sv. Otcov cirkevných: úprimnosť, pravdomlivosť, jednoduchosť, láska k bližnému, zvlášte k rodičom, odpúšťanie nepriateľom atď.

Spomenutý P. Charles dodáva: máme ich nasledovať aj v ich láske k sv. misiám. Odôvodňuje to takto: Pozorujte deti, ako rady počúvajú a čítajú o pohanských národoch. Keď počujú od katechéty, aké smutné pomery sú u tých národov zvlášte v náboženskom ohľade, ľutujú ich zo srdca. Veď tí vraj nič nevedia o Bohu, o Pánu Ježišovi, P. Márii, ale klaňajú sa stvoreniam i kameňom a

týmto bôžkom obetujú i svoje deti. — Ako im pomôcť? Kto im pomôže v tomto biednom postavení? — Keď sa dozvedia, že sú to naši misionári, tešia sa tomu, a skoro všetky by ich chcely v tom povolání nasledovať. No, uspokojia sa aj s tým, že aj ony môžu vykupovať tie opustené pohanské dietky, nad ktorými sa ani ich vlastní rodičia nezmilujú. Podľa úpravy im danej sbierajú známky, stanioľ a svoje haliere, ktoré by mohli na svoje hračky obrátiť. Rady vstupujú do spolku Detinstva Ježišovho a vrúcne sa modlia za obrátenie pohanov. V niektorej fare tisíce nasbierajú na misijné ciele a na celom svete to čini každý rok mnohé milióny, ktoré nevinné dietky obetujú na šírenie kráľovstva Kristovho. Dietky vlastne nemajú žiadneho majetku, len to, čo im rodičia a príbuzní niekedy dajú na hračky a maškrtky. A hľa, ony z toho ročne milióny nasbierajú svojim sebazaprením. Dospelí veriaci, ktorí vládnu majetkami, len dvakrát toľko obetujú na misie, ako dietky. (Štáty na zbrojenie za 1 hodinu viac vydajú, ako kresťania na misie za celý rok.) Porovnajme túto príkladnú horlivosť dietok za misie so smýšľaním mnohých dospelých kresťanov o misiách.

Čo nám odpovie väčšina veriacich, keď ich povzbudzujeme k účasti na misijnom diele a upozorňujeme na ich misijnú povinnosť? »Ešte aj o pohanov sa máme starať? Nemáme dosť starostí s našimi kostolmi, školami, chudobnými? Nemáme doma dosť pohanov, inovercov? Najprv tých treba obrátiť a potom myslieť na cudzie krajiny.« Také a podobné námietky počuť aj od ľudí dobre smýšľajúcich, ktorí kde-tu pamätajú na domáce potreby, ale o podpore misií nechcú ani počuť, o misiách nechcú čítať, do mis. spolku vstúpiť, za misie sa modliť a za ne obete priniesť; to sa im zdá zbytočnou farchou. Sú kresťania, ktorí celý svoj život ani halierom, ani jedným Otčenášom nepomyslia na misie!

Nezahanbia týchto netečných, chladných katolíkov

naše deti svojou úprimnou láskou a horlivosťou za túto vznešenú ideu? Nemohli by sme takým opakovať napomenutie nášho Spasiteľa: *»Jestli nebudete takí, ako maľučkí, nevojdete do kráľovstva Božieho?«* To jest, ak nebudete nasledovať príklad detskej horlivosti za misie, ak nebudete mať podobnej lásky, milosrdenstva oproti tým najbiednejším na svete, voči svojim pohanským spolubratom, nepočítajte ani s mojím milosrdenstvom k vám ani v tomto živote, ani na druhom pri poslednom súde.

II. Áno, *merítkom* milosrdenstva Božieho k nám je milosrdenstvo naše k našim ubiedeným bližným: *»Akou mierou budete merať (iným), tak sa odmeria aj vám.«* (Marek, 4, 24.) — hovorí Spasiteľ. *»Lebo súd bez milosrdenstva (bude) tomu, kto neučinil milosrdenstvo.«* (Jak. 2, 13.)

Táto pravda najlepšie vysvitá z výroku Pána Ježiša, ktorý odznejie pri poslednom súde celému svetu, všetkým ľuďom, dobrým a zlým. Málo čo sa tak podrobne a jasne opisuje v evanjeliu o druhom svete ako práve výrok a odôvodnenie jeho pri poslednom súde, ktorý rozhodne o osude všetkých ľudí na celú večnosť. Podľa čoho nás bude súdiť ten nekonečne spravodlivý, božský Sudca? Podľa našich skutkov milosrdenstva, ktoré sme vykonali v živote oproti tým najbiednejším spolubratom: či sme dali hladným jesť, smädným piť, či sme nahých zaodiali, väzňov vykupovali, nemocných navštevovali. Čo sme za nich učinili, to tak bude považovať, ako keby sme to Jemu samému boli vykonali; keď sme im to odopreli, tak nás bude súdiť, ako keby sme voči Nemu boli bývali nemilosrdní.

Večná odmena a večný trest sa nám vyriekne, teda podľa našich skutkov milosrdenstva oproti bližným. Ale či je kto na svete viac utisknutý na naše skutky lásky, ako opustení úbohí pohania? Tí sú telesne a zvlášte duševne najviac hladní, smädní, nemocní, nahí a v otroctve hrie-

chu a diabla sa nachádzajúci. Jestli budeme bezcitní, nemilosrdní k týmto najnešťastnejším bližným svojim, nemôžeme očakávať milosrdenstvo od Sudcu spravodlivého. Ak však čo len jedného vykúpime svojimi modlitbami a obetami, nemusíme sa obávať toho súdu, ale očakávať môžeme od Neho večnú odmenu — veď sme to Jemu učinili.

Neskazené, nevinné duše dietok to správne cítia, preto bez rozumkovania, bez vyhovárania sa, konajú svoju povinnosť aj na misijnom poli: ľútostivým a láskyplným srdcom modlia sa za obrátenie pohanov, za misionárov, prinášajú svoje malé dary, aby im tak pomáhaly v ťažkej práci, aby čím viac nesmrteľných duší získaly pre kráľovstvo Kristovo. »Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha.« Áno tieto čisté duše lepšie vedia zazrieť do zámerov Božích v kráľovstve Jeho, a preto lepšie pochopujú veľký význam sv. misií, ako dospelí vo svojej chladnej vypočítavosti a egoizme.

Nasledujme teda pekný príklad týchto miláčkov Pána, buďme takí, ako tí »malučkí« hrdinovia lásky a milosrdenstva: vstúpme do radu misijných apoštolov a jako horliví členovia »*Diela šírenia viery*« konajme svedomite svoju misijnú povinnosť, na ktorú sme dosiaľ zabúdali a vtedy ako tí »malučkí«, vojdeme aj my do večného kráľovstva Božieho.

Žalostný osud dietok u pohanov.

(I. Ako vysoko oceňuje Pán Ježiš hodnotu dieťaťa. —
II. Kruté položenie dieťaťa u pohanov.)

I.

Kresťanské štáty v najnovšej dobe zvláštnu pozornosť venujú výchove a potrebám dietok tak v škole ako aj mimo školy, takže terajší vek niektorí pomenovali dobou dieťaťa. Ministerstvá, verejné a súkromné charitatívne ustanovizne akoby závodily v zakladaní a v udržovaní detských domovov, sirotíncov, útulkov, letných, prázdninových uzdravovní atď. A to je pozoruhodné, že sa chcú starať nielen o zdravé deti alebo deti majetných rodičov, ale aj o opustené a telesne i duševne biedne, zmrzačené. Sú zvláštné ústavy pre hluchonemé a od narodenia zmrzačené i slepé deti, kde obyčajne pod vedením niektorej ženskej kongregácie vyučia ich nejakému remeslu a nevyliciteľných opatrujú až do smrti.

Je to chvály- ba obdivuhodný praktický výsledok kresťanskej kultúry. Následky tejto kultúry i v tých krajinách badať, v ktorých vládne kruhy nepreukazujú priazeň kat. Cirkvi vo verejnosti a zákonodarstve. No kresťanstvo, ako pozdvihlo ženu na hodnosť jej prináležajúcu v kresť. štátoch, i dieťaťu vydobylo tú úroveň a dôstojnosť, ktorá mu podľa prírody a vôle Spasiteľa patrí.

Už v St. zákone čítame: »Kto je malučký, nech príde ku mne« (Prísl. 9, 4.). Spasiteľ náš však zreteľne a rozhodne hovorí svetu, ktorý obyčajne pohŕda deťmi: »Ak sa neobrátime a nebudete ako malučkí, nevojdete do kráľovstva nebeského« (Mat. 18, 3.).

Celému kresť. svetu je známa táto jasná a významná

výpoveď Pána Ježiša : »Nechajte malučkých a nezabráňujte im ku mne prichádzať, lebo takých je kráľovstvo nebeské« (Mat. 19, 14.). Cirkev kat. cez dlhé storočia hlásala národom, nedivme sa teda, keď to povedomie pre-
siaklo jednotlivcov i celé kresť. štáty, ktoré keď do svojich ústavov prijímajú i tie najopustenejšie deti, vlastne duchovne plnia príkaz Kristov : »Kto prijme jedného takého malučkého v mojom mene, mňa prijme« (Mat. 18, 5.). Štáty tým uznávajú, že taká bude budúcnosť národa, aká je mládež — odtiaľ to veľké úsilie vychovať si charakternú, mravne silnú mládež.

Náš božský Majster nás teda upozorňuje, aby sme si vážili nesmrteľnú dušu dieťaťa, ktoré je práve tak na obraz Boží stvorené, ako dospelí, ba má i také cenné vlastnosti, ktorými prevyšuje mravnú úroveň dospelých. Deti sú obyčajne úprimné, pravdomluvné, pokorné, bez váhania uveria pravdám viery, viac milujú rodičov svojich i chudobných, ako bohatých, nepomstia sa, chytro odpúšťajú svojim vinníkom, rady pomáhajú atď. Pre tieto pekné vlastnosti dieťaťa nás upozorňuje Spasiteľ : »Ktokoľvek neprijíma kráľovstva Božieho ako malučký, nevôjde do neho« (Marek 10, 15.), t. j. keď ich nebudete nasledovať v ich čnostiach, nebudete spasení.

Ako vysoko si vážil Pán Ježiš lesk nevinnej, čistej detskej duše, vysvitá i z toho, že prísne vystrihal tých, ktorí dávajú pohoršenie dieťkam : »Kto však pohorší jedného z týchto malučkých, ktorí vo mňa veria, lepšie by mu bolo, keby sa mu mlynský kameň zavesil na krk a tak bol pohrúžený do hlbiny morskej (Mt. 18, 6.).

Môžeme tvrdiť, že túto mravnú veľkosť malučkých takmer objavil svetu Syn Boží a ľudia pri svojom dedičným hriechom zatemnenom rozume a zkaženej, hriešnej vôli sami od seba neboli by prišli k poznaniu tej pravdy, že deti, i tie najchudobnejšie, pre svoju mravnú hodnotu sú miláčkovia Boží, ktorých čnosti máme nasledovať.

Darmo by sme hľadali podobné smýšľanie u pohanských národov, či starého, či nového veku. Najnovšie v niektorých štátoch, ako v Japonsku, preberajú síce s výdobytками kresťanskej kultúry aj ochranu dieťaťa, ale pohania ešte i dnes s istou povýšenosťou, ba pohrdaním hľadajú na svoje deti, s ktorými podľa ľubovôle a ziskuchtivosti krutým, neľudským spôsobom zachádzajú bez toho, že by sa museli obávať trestu svetskej vrchnosti, odsúdenia verejnej mienky a hryzenia svedomia. Tisícročné zvyky, tradície pohanské dajú sa vykoreniť len úprimným prijatím náuk Kristových.

II.

Na základe starodávneho príslovia : »*Opposita iuxta se posita magis elucescunt*« — uvedieme úryvky z dejín o názoroch pohanských národov na dieťa, aby sme tým lepšie mohli oceniť naše kresťanské stanovisko o dôstojnosti každého dieťaťa a aby sme uznali veľký význam misijného *Diela Detistva Ježišovho* pre vykúpenie opustených pohanských dieťok a o ich záchranu časnú a večnú aj my sa starali.

Aké názory mali pohani o deťoch v starom veku ?

Seneka takto charakterizuje postoj Rimanov k deťom, ktoré sa narodily s nejakou telesnou vadou : »Ako besných psov vyhubíme, neskrotiteľných býkov zabíjame, chorľavé ovce ničíme, práve tak zahrdúsime znetvorené novonarodené deti, akonáhle prídu na svet, alebo ich utopíme, keď sú slabé a zmrzačené. Nie hnev, ale rozum nám to prikazuje«.¹

Tak súdi pohanský filozof o novonarodených a pri tom sa odvoláva na rozumný dôvod ! Tej istej mienky je grécky mudrc *Platón*. Porovnajme toto milosrdenstvo oproti slabým dieťkam s charitatívnymi ústavmi kresť. štátov, v ktorých zmrzačené deti s láskou opatrujú až do ich smrti !

¹) *Seneca, De ira II. c. 14.*

V *Sýrii* v starom veku matka také dieťa sama vložila do vreca a hodila do priepasti.

V *Kartágu* podľa Plutarcha za jeden deň 200 nevinných detí upálili v horiacej peci, hodiac ich do žeravého náručia modly. Ešte i niektorí *Židia* takto obetovali svoje deti Molochovi v doline Hinnom neďaleko Jeruzalema, aby si tým získali priazeň pohanského bôžka.

U niektorých, tak kultúrnych ako nekultúrnych pohanských národov, považujú rodičia narodenie dieťaťa za farchu, ba nešťastie, ktorému sa tak chcú vyhýbať, že sa novorodenca jednoducho násilným usmrtením zbavia. Otec má v tomto ohľade neobmedzenú moc a keď raz vypovie svoj ortiel nad novonarodeniatkom, v tom mu nik nezabraňuje, ani manželka, ani príbuzní, ani zákon. Chudoba, ziskuchtivosť, lenivosť a ukrutnosť úplne otupily srdcia pohanských rodičov k dieťkam, ktoré si tak cenia ako zvieratá.

— Vidíme iné smutné prípady z novšieho veku !

Najväčšia bezcitnosť k novonarodencom panuje v *Číne*, v tejto najväčšej krajine sveta, kde ročne vyše 1 milióna dieťok býva zavraždených bez milosrdenstva. Na ostatné štáty zemegule tiež toľko môžeme pripočítať a tak ročne 2 milióny detí zahynie u pohanov násilným, barbarským spôsobom, kde lúče Kristovho evanjelia sa ešte nedostaly.

V niektorých krajinách, zvlášte v *Číne*, matka novonarodené dieťa bojazlivo predloží otcovi, ktorý má rozhodnúť nad jeho životom. Ak ho otec zdvihne, je dieťa zachránené, ak nie, istá smrť ho očakáva. Často húpne ich hádžu do rieky alebo do mora, niekedy ich vyložia na pole, kde psi ohryzujú ich kosti. Drzí chlapci kopú do takých vyložených detí ako pri hre do lopty. Vo väčších mestách i teraz sú vystavené veže, do ktorých rodičia vyložia svoje zavrhnuté dieťky. Kde-tu vydávajú svetské vrchnosti zákaz proti týmto zastaralým zvykom obyvatelstva, ale márne. — Koľké pole milosrdenstva a lásky

sa tu poskytuje pre misionárov na záchranu týchto nevinných dieťok !

U *austrálskych černocho*v Južného mora je vraj len málo takých matiek, ktoré by neboly usmrtily niektoré svoje dieťa, ba u *Iudožrúto*v sú i také prípady, že rodičia ich sami zjedia alebo psom a ošípaným ich dajú zožrať.

U *Eskimáko*v pri *Schmidtovej* úžine rodičia najviac dve deti strpia, ostatné bývajú ponechané smrti hladu alebo zamrznutia. — U *Conibos-Indiáno*v považujú narodenie dievčaťa za znak kliatby svojich bohov a podľa toho s ním zachádzajú. — V *Bolívi*i rodičia prvé dievča si obyčajne podržia, druhé zriedka, tretie nikdy. — V *Paraguay* k zavraždeniu dieťaťa prv stačilo, keď veľký krik robilo alebo bolo rodičom na ťarchu pri cestovaní alebo sa obávali, že ho nebudú môcť vychovať.

V *Ugande* (Afrika) jedna rehoľná sestra pri návšteve na kráľovskom dvore zbadala, že je tam hodne kňazien, ale len jedno knieža. S úsmevom jej odpovedal jeden úradník : »Nepoznáte naše zvyky. Keď kráľ zomrie jedno knieža je zvolené za kráľa, ostatné sú zamordované. Zakazuje sa kráľovskú krv vylievať, preto ostatní chlapci sú spálení alebo v žalári hladom usmrtení. Dievčence však ostanú pri živote«.

U *černocho*v v *Sudane* je rozšírená povera, že keď dieťa onemocnie, pripisujú to pomste duchov zomrelých príbuzných. Aby pomstu túto odstránili, hodia dieťa do ohňa. Novonarodené dvojčatá dajú do nádoby, ktorú zapchajú kameňami alebo trávou, aby sa zadusily — alebo ich vynesú do lesa blízko miesta svojej modly, kde ich divé zvery zožerú.

Pri týchto hrozných pohanských zvykoch to je podivuhodné, že to nepovažujú za niečo zlého, hriešneho, ale za celkom dovolenú, od predkov svojich zdedenú obyčaj, proti ktorej sa vraj nič nedá namietat.

Bol by to omyl predpokladať, že všetci pohania tak kru-

to nakladajú so svojimi deťmi, ale predsa sú to len výnimky, ktoré nepriamo potvrdzujú všeobecné zvyky nemravnosti.

Také je postavenie dieťaťa u národov, ktoré ešte nezna-
jú učenie Vykupiteľa sveta a Jeho príkazy o láske k bliž-
nému! — My, ktorí žijeme v prostredí kresťanskej civi-
lizácie a požívame jej ovocia od narodenia — zhrozíme sa
nad týmto veľkým úpadkom pohanských národov, ako
následkom hriechu dedičného. Tieto národy cez tisícročia
mali príležitosť uznať svoje znetvorené nazeranie na
dieťa a napraviť ukrutnosti na ňom páchané. No neuči-
nily to, ale stále hrešily a hrešia i teraz proti samému
prirodzenému zákonu! Kto je vstave zmeniť toto ich pro-
tiprírodné smýšľanie? Jediné nadprirodzená viera Kri-
stova, hlásaná Cirkvou katol. skrze misionárov každému
národu.

Nestačilo by nám však mať len spoluútrpnosť s bied-
nym stavom pohanských dieťok bez toho, že by sme sa
podľa svojich síl neusilovali zmeniť toto ich žalostné po-
loženie. Môžeme to urobiť a máme to konať, lebo Boh a
Cirkev Jeho to od nás žiada a túto úlohu vznešenú nám
všetkým sverila. I keď len niektorí, k tomu zvláštne po-
volaní misionári, môžu ísť osobne k pohanom evanjelium
spásy hlásať a k pravej viere ich priviesť, nám ostatným
vojacom Cirkvi bojujúcej pripadá povinnosť pomáhať
týmto vierozvestom svojimi modlitbami a obetami. Do-
spelí katolíci konajú to tým, že ako členovia Svätou sto-
licou pre všetkých dospelých ustáleného »*Diela šírenia
viery*« každodenne sa pomodlia predpísanú krátku mod-
litbu (»Otčenáš a Zdravas« so vzdychom: Sv. František
Xaverský, oroduj za nás) a mesačne obetujú 20 hal. na
misijné ciele.

Je aj iný misijný spolok, a to pre dieťky založený:
»*Dielo detinstva Ježišovho*« tým cieľom, aby pohanské
dieťky, ktorých biedny stav vyššie bol opísaný, pomocou

modlitieb a darov dietok mohli byť vykúpené a od záhuby im hroziacej zachránené. Deti, ktoré doňho vstúpia, majú sa denne pomodliť jeden Zdravas a pridať k tomu: »Sv. Panno Mária, oroduj za nás a za úbohé dietky pohanské«.

Každý rok mnohé milióny sa nasbierajú z týchto halierov malučkých. Tieto sbierky sa obracajú na vykúpenie a výchovu opustených pohanských dietok. Misionári a ich pomocníci posbierajú vyložené deti, uložia ich do svojich ústavov, pokrstia a vychovávajú z nich dobrých kresťanov. — Ešte väčšiu pomoc poskytnú dietky misijnému dielu svojimi dennými modlitbami. Bohu je milá zvlášte modlitba nevinných duší, preto rád vyslyší vzdychy miliónov detí za obrátenie pohanov a za ich úbohé deti každodenne k Nemu prednesené.

Preto rodičia majú svoje deti povzbudzovať, aby sa v škole dali zapísať do tohoto misijného spolku a aby ochotne konaly predpisy im uložené, ktoré sú ľahké a majú aj výchovný význam. Denná rozpomienka na úbohosť spolubratov pohanských vzbudí v dieťati lásku a obetavosť k trpiacim a pripomína mu jeho veľké šťastie, že sa narodilo od kresťanských rodičov, ktorí nezachádzajú s ním tak kruto, ako pohanskí rodičia to robia, ale vychovávajú ho s láskou ako dieťa Božie a dieťa svoje. Hľa, aké veľké výsledky zdanlive malých vecí, keď sa tie z lásky k Bohu a k biednym konajú.

Ženy a misie.

(Postavenie ženy u pohanov. — Misijné povinnosti žien.)

Každý kresťan má byť vďačný Bohu za veľký poklad viery Kristovej, ktorý pri sv. krste obdržal a za ten dar, že ako kresťan-katolík v kresťanskom ovzduší, v Cirkvi katolíckej môže požívať pramene milosti Božej celý svoj život. Nie sme vstave dostatočne oceniť to dobrodenie, že sme povýšení na veľkú hodnosť dielok Božích a ako takí poznáme svoj tuzemský a večný cieľ, známe príkazy Božie a ľahko môžeme plniť Jeho sv. vôľu pomocou sv. sviatostí, sv. omši a obcovania svätých.

Medzi rozličnými stavmi ľudskými najviac však kresť. ženy môžu byť vďačné Bohu za to dobrodenie, že sa nenarodily v pohanských krajinách, ale v štátoch kresťanských, kde môžu žiť v slobode, v pomeroch s mužmi rovnoprávných, a nie v stave toho najsmutnejšieho otroctva ako ženy pohanských národov, ktoré ešte »vo tme a tieni smrti sedia.« (Luk. 1, 79.)

Ženské pokolenie je v kresť. štátoch úplne rovnoprávne s mužmi, lebo zákony týchto krajín sú duchom kresťanským presiaknuté, hoci vedenie vlády často nie je v kresť. rukách. Pred úradmi, súdmi, vo verejnom živote niet rozdielu medzi mužom a ženou. Táto rovnosť tým viac sa uplatňuje v živote *cirkevnom*. Učenie Kristovo, pramene milosti sú jednako prístupné tak mužom ako ženám. Cirkvi sv. vrátila hodnosť ľudskú žene, ktorá bola a je u pohanských národov úplne zotročená a nepovažuje sa ani za človeka. V Cirkvi sväté ženy môžu byť povýšené aj na oltár Boží a sú uctievané u všetkých národov ako mimoriadne príklady hrdinských čností aj od mužov.

Mnohé kresť. ženy, hoci toto svoje postavenie v kresť. štátoch jedine P. Ježišovi môžu ďakovať, málo si toho všimajú, ba svojim nekresťanským životom nevďačnosť preukazujú Bohu za toto šťastie. Preto užitočné bude odhaliť závoj s biedneho života pohanských žien, pozorovať a porovnávať tie neľudské pomery, v ktorých sa ženské pokolenie bez Kristovej viery všade a vždy nachádzalo a i teraz nachádza.

I. SMUTNÝ STAV ŽENY U POHANOV.

Ako hlboko človek sám na seba ponechaný bez svetla kresť. viery môže klesnúť tak mravne ako rozumove, toho zjavným dôkazom je, ako smýšľajú pohania o žene, ďalej aké je jej položenie v rodinnom živote u všetkých pohanských národov, a to tak pred Kristovým narodením ako aj teraz.

Žena je u nich považovaná za tvor bez duše podobný zvieratám a za otrokyňu.

Najväčší filozof staroveku *Aristoteles* uznáva, že Grékovia pokladajú ženu nielen za otrokyňu, ako je to u barbarských národov, ale len za polčloveka, za nedokonalú bytosť. Ten istý názor mali aj starí *Rimania*, u ktorých mnohoženstvo bolo udomácnené práve tak ako u národov v Ázii a Afrike. Podľa *Konfucia*, najviac cteného čínskeho mudrca, medzi mužom a ženou je taký rozdiel, ako medzi nebom a zemou. Muž je vraj stelesnená múdrosť, žena však zrodená hlúposť, — je len nulou na zemi. *Buddha* tvrdí, že žiadna žena nemôže vojsť do neba buddhistov, no keď bola veľmi čnostná, môže sa po smrti znovuzrodiť ako muž. Na druhom, dokonalejšom svete však niet už žiadnych žien. — Číňania a mohamedáni jednotne hlásajú: »Ženy nemajú duše.« Narodenie dievčaťa sa u nich pokladá za hanbu a nešťastie rodiny. Dievča to smýšľanie zaplatí často hneď po narodení svojim životom.

Misionári a aj svetskí cestovatelia, ktorí skúmajú osud pohanských dievčat a žien, s hrôzou opisujú svoje smutné skúsenosti a tvrdia, že históriu ženského pokolenia u pohanov nie černidlom (atramentom) ale slzami žien by bolo treba napísať.

O obyčajnom *obchodovaní* so ženami a dievčatmi v Číne podáva jeden misionár-františkán túto zprávu: Kto to zná, koľko biedy a náreku, koľko bezprávia a uponíženia sa skrýva v týchto slovách: obchod s dievčatmi a ženami? — Obete sa privedú na trh a ponúkajú sa na predaj ako u nás hovädá. 200—300 mariek je obyčajná trhová cena. Také trhy sú alebo stále alebo menlivé. Ľudia o tom vedia, kde kedy majú na ne ísť. Sú cestujúci kupci, ktorí ako agenti alebo na svoju päsť hľadajú snúbenice alebo ich predávajú. Odpredané dievčatá sú od svojich rodičov odlúčené a odvečené do ďalekých krajov, odkiaľ sa už nevrátia. Nielen so slobodnými, ale aj s vydatými ženami sa kupčí, a to tak s vdovami ako mladými manželkami. Najviac sa to príhodi u chodobných. Akonáhle nie je doma čo jesť, odpredá muž svoju manželku inému, aby nemusel ísť žobrať. Ak sú aj deti, aj tie sa odpredajú.¹⁾

Tak vypadá sloboda, rovnoprávnosť a hodnosť pohanskej ženy, tiež na obraz boží stvorenej! Tak vyzerá jednota a nerozlučiteľnosť sväzku manželského bez svetla evanjelia! Kto je vstave zmeniť úbohý stav týchto nešťastných dcér Adamových? Jedine Cirkev sv., ktorá prostredníctvom svojich misionárov vie zmeniť tvár zeme aj v týchto krajoch.

Výstižne objasňuje neľudské barbarské zaobchádzanie so ženami tento prípad z *Novej Kaledónie*: Obyvatelia tohoto ostrova patrili predtým k tým najhorším ľudozrútom. Misionárom-maristom podarilo sa ich zväčša na katol. vieru obrátiť. Oproti tým dospelým pohanom, ktorí sa hlásili ku sv. krstu, museli byť misionári obozretní a

¹⁾ K. Mis. 1909/10., str. 246.

len po dlhšom katechumenáte ich pripúšťali ku krstu. — Raz jeden taký divoch rýchlo žiadal sa dať pokrstiť. Na otázku, koľko žien má, odpovedal: »Dve«. Bolo mu vysvetlené, že len tí môžu byť pokrstení, ktorí podľa zákona evanjelia uspokojia sa s jednou manželkou. Divoch odišiel bez slova a na druhý deň sa vrátil s tou istou prosbou. Misionár mu odvetil: »Ty máš dve ženy, teda nemôžeš byť pokrstený«. — »Ja mám len jednu ženu«. — »Ale včera si hovoril, že máš dve!« — »Lenže tú druhú som zabil«, — odpovedal kandidát krstu s takým pokojom, ako by sa to samo sebou rozumelo. Skutočne bolo tomu tak, lebo divoch po svojom návrate domov jednu ženu hneď zabil a pravdepodobne aj zjedol!²⁾ Aká bezcitnosť, aká ukrutnosť a zverstvo! Kto pozdvihne tieto barbarské národy na stupeň kresť. civilizácie? Sú to naši apoštoli-misionári, ktorí svojou nezištnou láskou a hrdinským sebaobetovaním i tieto hlboko kleslé národy privedú do ovčínca Kristovho.

Nielen u týchto barbarských národov, ale všade, kde ešte neprenikla viera Kristova, rovnako smutné, beznádejné je postavenie ženského pokolenia. Chýrna cestovateľka *Izabela Birdová*, ktorá zpočiatku nechcela uznávať veľký význam misionárov na kultúrnom poli, takto opisuje svoje skúsenosti svetové o biednom csude ženy u rozličných národov:

»Precestovala som Polynéziu, Japonsko, Južnú Áziu, Ceylon, Indiu, Kašmír, Tibet, Perziu a Malú Áziu. Všade som navštevovala domorodých v ich domoch a šiatroch. Kdekoľvek som bola, videla som len *hriech, biedu a hanbu*. Jako sú tam otupené, zakrpatené duševné schopnosti žien! 20—30-ročná žena je ešte tak nerozumná ako osemročné dieťa u nás, zakiaľ jej hriechne náruživosti sú nesmierne vyvinuté, ako: žiarlivosť, závisť, nenávisť,

²⁾ Dr. L. Berg: Die Kath. Heidenmission als Kulturträger I., str. 45.

Istivosť a neúprimnosť. Sotva som vstúpila do nejakého ženského bytu, hneď pýtaly odo mňa otravu. Načo? Aby mohly zničiť svoje nepriateľky, ktoré im v ceste stály. Skoro dvestokrát som bola o to požiadaná. To sú následky ich pohanského náboženstva, ktoré sa už dávno malo vykoreniť zo sveta«. ³⁾

Fr. Schwager, misijný spisovateľ, poznamenáva: »Takmer nikde u pohanov nedostáva žena potrebného vzdelania. Medzi 1000 indickými ženami len sedem zná čítať. Japonec vypráva o svojej hlúpej žene. Päťročný mohamedánsky chlapec dá sa ako pán obsluhovať svojou matkou a tak s ňou zachádza ako so slúžkou. Arab, keď o svojej žene začne vyprávať, dodá: »s odpustením« (prepáčte).

V Indii nesmie žena so svojim manželom spolu obedovať, musí sa uspokojiť s ostatkami. Známe je, že u Indov manželky spolu boly pochované s mŕtvolou muža, čo anglická vláda konečne zakázala. Ale predsa aj teraz vdova je považovaná za príčinu smrti manžela a podľa toho s ňou zachádzajú. Je hladom a smädом trýznená a za slúžku rodiny považovaná. Nesmie sa znovu vydať, ani vtedy, keď v detskom veku ovdovela, čo sa často stáva. V Indii podľa *Fr. Schwagera SVD* je asi 23 miliónov vdov, a to 2½ milióna ešte v detskom veku, 238.000 medzi 14 a 4 rokmi a 13.800 niže štyroch rokov. Následkom týchto krutých zvykov samovraždy vdov sú veľmi časté. Väčšina sa tupo oddá fatalizmu, keďže si nevie nič zmeniť na svojom beznádejnom osude. Predsa sa i tam nájdú jemnejšie duše, ktoré precítia tú hlbokú duševnú priepasť, v ktorej sa od malička až do smrti nachádzajú. Toho dôkazom je ten bolestný výkrik istej mladej vdovy jedného brahmana, ktorý prejavila v liste, písanom jednej anglickej dáme, pôsojacej v Indii na Senauskej misijnej stanici. Obsah listu takto znie:

³⁾ Steyler Missionsbote 1910., str. 43.

»Ó, Pane, vyslyš moju modlitbu! Nik nevzhliadne na naše uponíženie, ktoré my biedne ženy znášame, hoci sme sa s našimi slzami, naším revaním a túžbami na všetky strany obrátili v nádeji, že nás niekto zachráni. Ty (Pane) znáš naše mdloby, naše pokorenie, našu hanbu. Ó, Pane, preskúmaj naše polozenie. Strašná nevedomosť už dávne časy zakrýva naše smysly a náš rozum. Ako prachové mrákavy nás ona zakrýva; my sme zajaté v jednom starom, zrútenom dome a sme pridusené, pochované pod zrúcaninami nášho osudu, a nemáme sily utiecť. Vševedúci Bože! Odpusť naše viny a daj nám sily vyslobodiť sa! Otče, kedy sa vyslobodíme z tohoto uväznenia? Pre aký hriech sme sa zrodili, aby sme v tomto žalári žili? Ty vyslyšateľ modlitieb, ak sme proti tebe zhrešili, odpusť nám; my ani to nevieme, čo je hriech. Zločinci v žalároch sú šťastlivejší ako my, lebo vedia niečo o stvorení. Oni sa nenarodili v žalári. Ale my sme ani jeden deň, ani vo snáh nevidely tvoj svet, a preto nemôžeme ani teba, svojho Stvoriteľa poznať. My vidíme len štyri múry svojho domu, v ktorom sme na smrť odsúdené.

Otče tohoto sveta, nestvoril si aj nás? Alebo azda iný Boh nás stvoril? Či sa staráš len o mužov? Ó, Všemohúci, nemáš moci zmeniť náš osud? Ako môžeš hľadiť na množstvo krvavých obetí bez toho, že by si im bránu spravodlivosti otvoril?

Bože, ty všemohúci, pomysli na svoje milosrdenstvo a zachráň nás, lebo svoj osud ďalej znášať nevládzeme; mnohé z nás sa už zavraždily a zabíjajú sa ustavične. Našou prosbou je, aby kliatba od indických žien odňatá bola. Utvor trochu zľutovania v srdciach mužov, aby sme skrze zmilovanie zachránené boly.«⁴⁾

To úzkostlivé a srdcom otriasajúce zvolanie indickej ženy je pravým obrazom nesmierne biedneho postavenia

⁴⁾ Bankhage O., str. 113. — Dr. Berg, c. m. str. 47.

všetkých pohanských žien, ktoré si nevedia pomôcť a čakajú na osloboditeľa. Predobrazom tohoto volania o záchranu je tá udalosť, o ktorej nám »Skutky apoštolské« vyprávajú (16, 9). Sv. Pavlovi ap., keď evanjelium hlásal v Malej Ázii, zjavil sa vo sne jeden macedónsky muž a volal: »Prejdi ku nám do Macedónska a pomôž nám!« Sv. Pavol tomu volaniu vyhovel a prešiel do Macedónie a Európy, kde s veľkým úspechom širil evanjelium. — Tak volajú k nám zvlášte ženy z pohanských krajov: Príďte k nám a pomôžte nám, vyslobodte nás z našej biedy. — Z uvedených správ vidíme, ako riešili pohania ženskú otázku a ak hlboko môže klesnúť naturálny človek ponechaný na svoj rozum a hriešnu vôľu bez svetla evanjelia.

II. MISIJNÉ POVINNOSTI KREŠŤANSKÝCH ŽIEN.

Naše kresťanské ženy mali by častejšie porovnať svoj stav s položením pohanských žien. Akú milosť obdržaly od Boha už tým, že sa v kresť. štáte od kresť. rodičov narodily, že poznajú večné pravdy náuky Kristovej, že každodenne môžu pristupovať k prameňom božských milostí, ku sviatostiam, ktoré im nedajú zúfať ani v tom najväčšom nešťastí života, ale ich posilňujú až do smrti. Aká radostná je pre nich tá vznešená myšlienka, že sú rovnoprávnymi dietkami večného Boha s mužskými, že majú nárok na opateru a lásku Božiu a že sú spoluedičmi kráľovstva Božieho! Nebo a zem — môžeme povedať: taký je rozdiel medzi životom kresťanskej a pohanskej ženy. Keď si tieto pravdy uvedomíme, mimovoľne vynoruje sa otázka: Ako sa majú zavďačiť kresť. ženy Bohu za to neoceniteľné dobrodenie, že ako kresťanky-katolíčky môžu žiť a že správne znajú, kde je »cesta, pravda a život«.

Na túto otázku odpovedáme: V prvom rade tým majú preukázať svoju vďačnosť k Bohu a k Jeho sv. Cirkvi, že verne plnia svoje kresť. povinnosti, t. j. že milujú Boha nadovšetko a bližných svojich ako seba samy. Keďže

k týmto povinnostiam každého katolíka patrí *starat sa o sv. misie*, obšírnejšie chceme poukázať na to, čo majú činiť ženy na poli misijnom za obrátenie pohanov, aby tým pomohly aj družkám svojho ženského pokolenia u pohanských národov.

Kresťanské ženy! Počuly ste žalostný výkrik tej indickej ženy o pomoc a vyslobodenie z toho telesného a duševného otroctva, do ktorého sú pohanské ženy uvrhnuté. Nestačilo by, keby ste ich len ľutovaly, s nimi sútrpnosť mali a pri tom nechcely by ste im pomôcť. — No a môžete im pomôcť? Áno, aj môžete, aj máte! Nemôžete síce ta k nim ísť ako misionári, ale predsa ich môžete vyslobodiť z ich biedy svojimi modlitbami, obetami a dobrými skutkami.

Ktorá je vaša *hlavná* povinnosť misijná?

I. Sv. Otec Pius XI. predpísal, aby každý dospelý veriaci vstúpil do mis. spolku »*Diela šírenia viery*«, čím najúčinnejšie môže zasahovať do šírenia kráľovstva Kristovho na zemi. Predpisy pre členov sú ľahké: denne sa pomodliť za misie Otčenáš a Zdravas s týmto dodatkom: »Sv. Františku Xaverský, oroduj za nás«. Aj malú hmotnú obeť máme pritom priniesť: mesačne 20 hal., ročne teda 2 Ks 40 hal. — Pán Boh modlitby miliónov veriacich a ich obety zaiste s radosťou príjme a pomôže tým najbiednejším našim bližným, pohanom.

II. Druhá užitočná vec, ktorú za misie môžete vykonať, je *zapojiť aj svoje dietky do misijnej činnosti*. Tieto privedte do mis. spolku »*Detinstva Ježišovho*«. Predpisy pre dietky sú tiež ľahké. Majú sa denne pomodliť jeden Zdravas s dodatkom: »Sv. Panna Mária, oroduj za nás a za úbohé dietky pohanské«, — a podľa možnosti mesačne obetovať 10 hal. Modlitby a obete nevinných dietok Boh rád vyslyší. Vaše dietky takto už od útleho veku priučíte milovať sv. misie a tak milovať Pána Boha a bliž-

ných. Tento mis. spolok dietok je už rozšírený po celom svete a prináša krásne ovocie pre každý rok.

III. Usilujte sa šíriť a predplatiť časopisy *misijné*. Také sú pre dospelých »Katolícke Misie«, vydávané jezuitmi v Trnave, »Hlasy z domova a z misií«, ktoré možno predplatiť v Misijnom dome v Nitre, a »Mládež a misie« časopis pre deti, ktorý vydávajú saleziáni v Bratislave.

Aspoň jeden mis. časopis by mal byť v každej kresť. rodine. Kto mis. časopisy odoberá a rád číta, ten sa nielen poučí o mis. diele, ale aj povzbudí k vykonávaniu svojej mis. povinnosti tak seba ako aj celú rodinu.

IV. Keď zbadáte, že niektoré dieťa vaše cíti v sebe povolanie stať sa misionárom, nerobte mu pri tom prekážky. Najprv skúmajte, či je tá chuť úprimná, stála, či ho skutočne Boh volá na tento najvznešenejší stav. Keď syn alebo dcéra vytrvá vo svojom rozhodnutí, nezabraňujte im to, ale modlite sa za ich vytrvalosť a tešte sa, že aj vaša rodina bude vyznamenaná tým šťastím, že vyjde z nej misionár, apoštol viery Kristovej.

V. Nielen horeoznačenými spôsobmi môžete poskytnúť pomoc misiám, ale aj obetovaním svojho trápenia, ťažkosti a nemocí na tento cieľ. Toto je azda najcennejšia obeta, ktorou od Boha najviac milostí môžeme vyprosiť pre misionárov a pre pohanov. Svojím utrpením a svojím krížom nás vyslobodil Pán od večnej smrti. Aj my podobným spôsobom môžeme tisíce hriešnikov a pohanov zachrániť a vyslobodiť z ich duševnej biedy, keď trpezlivo znášame tie kríže, ktoré Boh na nás dopustil a keď to za tých obetujeme, ktorí o veľa viac trpia, ako my a neznajú toho potešenia, ktoré z kríža Pána Ježiša pre utrápených vyviera. — Sv. Terezka z Liseux je patrónkou misionárov, od pápeža Pia XI. za takú ustanovená. — Čím si ona získala toľko zásluh, že misionári na celom svete k nej sa utiekajú o pomoc vo svojej ťažkej misijnej činnosti? Pracovala azda na misijných územiach za poha-

nov? Podstúpila tam mučenícku smrť? Nasbierala azda milióny na podporu misií? Nie, — ale tým jednoduchým, ale Bohu najmilším spôsobom, že svoje modlitby, práce ťažkosti a nemoce obetovala v trpezlivosti na záchranu nesmrteľných duší pohanov a za vytrvalosť misionárov. To činila s úspechom niekoľko rokov v jednom francúzskom kláštore, od sveta úplne uzavretom. — Aj my podobne nemusíme byť bohatí, múdri, učení, vysokopostavení, aby sme mohli veľké veci konať pre misie. Stačí naša dobrá vôľa, naša láska k Bohu a k bližnému a vtedy i pri našej jednoduchosti, chudobe, nemoci, trápení staneme sa účinnými apoštolmi evanjelia Kristovho ako sv. Terezka. Týmto spôsobom zaplatíme Bohu aj podľžnosť a vďačnosť svoju za to najväčšie dobrodenie, že sme šťastlivé dievky Cirkvi katolíckej.

Z misijných dejín Japonska.

Misijné dejiny veľkej svetovej ríše Japonska sú zaujímavé, poučné a slávne, plné hrdinských činov novoobrátených Japoncov. Niektoré úryvky z nich prednesieme.

Počiatky kresťanstva boly tam mnohosľubné. Prvým ich vierozvestom bol sv. František Xav., patrón misionárov. Tento 15. aug. 1549 vstúpil na pôdu japonskú s dvoma bratmi a jedným Japoncom, ním ešte v Indii pokrsteným. Jeho apoštolský podnik bol spojený s nesmiernymi prekážkami. Zväčša pešky prekonával tie najnebezpečnejšie cesty, v horúčostiach, v zime. Hladom a smädom vyčerpaný kázal, katechizoval, krstil a cirkevné obce zakladal, pričom Boh zázrakmi ho vyznačil. (Raz i mŕtveho vzkriesil). V kraji Bungo mal päť dní trvajúcu dišputu s bonzmi, ktorá sa skončila jeho víťazstvom, tak že sám panovník s mnohými poprednými rodinami sa obrátil. Sám pokrstil 2000 Japoncov.

Jeho nasledovníci, zväčša jezuiti, úspešne pokračovali v jeho šľapajach.

Generál Nabunanga pri obrane viery proti samému mikadovi sa postavil. Pokrstený kráľ Bartolomej zvlášte medzi vojskom širil kresťanstvo, — bonzov odohnal a ich chrámy dal podpáliť. Vojenské prápory boly sv. krížom ozdobené a na prilbách vojakov skvelo sa meno Ježiš.

R. 1582 na 150.000, r. 1601 až na 750.000 vzrástol už počet katolíkov. Jezuiti si tam postavili aj noviciát, do ktorého vstúpilo 26 japonských mladíkov. Okrem toho pre šľachticov osobitný seminár založili a pri každej misijnej stanici katol. školu. V tejto požehnanej misijnej

práci aj františkáni a dominikáni im pomáhali. Tak sa zdalo, že pomaly celé Japonsko sa stane kresťanským.

Túto veľkú nádej Cirkvi však zmaril neočakávaný víchor prenasledovania, ktorý s malými prestávkami 40 rokov pustošil v Japonsku a takmer úplne zničil krásny kvet hrdinskej obetavosti misionárov. Ale hoci vstup hlásateľov evanjelia do tejto krajiny cez 200 rokov bol prísne zakázaný, stopy kresťanstva predsa nezmizly, ba podivuhodne sa zachovali.

Cisár Taiko-sama r. 1587 prvý podpísal dekrét, podľa ktorého vierozvestovia majú byť odstránení. 137 chrámov kresť. dal zničiť a r. 1597 v Nagasaki 6 františkánov, 3 jezuitov a 17 veriacich dal ukrižovať. Týchto Pius IX. r. 1862 vyhlásil za svätých.

Najhroznejšieho prenasledovania sa však dožili kresťania pod cisárom Sogunsama. R. 1637 holandskí obchodníci tým obvinili kresťanov u cisára, že sa títo prisahali proti nemu, čo on uveril a vo svojej zúrivosti upotrebil tie najkrutejšie spôsoby zdĺhavej mučeníckej smrti. 10. sept. 1622 pred 30.000 divákmi a námorníkmi holandskými a anglickými tisíce kresťanov dal mučiť a usmrtiť, medzi nimi aj 3—12-ročné deti a 80-ročných starcov. Keď sa kresťania neskôr na obranu svojej viery a svoju záchranu utiahli do jednej pevnosti, cisár kanónami od Holanďanov požičanými dal na nich strieľať a pri jednom ich výpade všetkých 37.000 dal povraždiť.

Od tejto doby až do polovice 19. storočia — asi 200 rokov — misionári, ba ani kresťania nesmeli vstúpiť na územie Japonska. Vláda zaviedla tak. zv. jesumi, t. j. zákon, podľa ktorého každý podozrivý musel šliapať na kríž alebo obraz Panny Márie. K tomu nútili aj holandských obchodníkov, ktorí vstúpili do ich prístavov.

Pozostalí kresťania i v tejto krutej dobe, hoci boli bez kňazov, v tajnosti konali svoje kresť. povinnosti, najmä v noci.

Konečne r. 1858 na nátlak európskych veľmocí aj Japonsko bolo prinútené otvoriť bránu misionárom a uznať slobodu náboženskú.

Noví, ta došli misionári, mnoho počuli o »potomkoch svätých«, t. j. tých mučeníkov a vyznavačov, ktorí pred 200 rokmi tak krásny príklad zmužilosti a vytrvalosti dali budúcim pokoleniam. Preto ich išli vyhľadávať.

Najprv sa to podarilo B. Petitjeanovi, parížskemu misionárovi, a jeho spoločníkovi I. Lancaigneovi.

Táto veľmi zaujímavá udalosť odohrala sa v Nagasaki, kde pred 200 rokmi japonskí kresťania hroznú mučenícku smrť podstúpili. Podľa zápiskov Petitjeana sa to takto prihodilo:

17. marca 1865 odpoľudnia Petetjean asi z 15 hláv pozostávajúcu skupinu zazrel prichádzať ku chrámu mučeníkov; boli medzi nimi muži, ženy a deti. Pripojil sa k nim a otvoril im chrám. Keď vstúpil doňho, tí ho nasledovali. Petitjean si kľakol pred oltár a prosil Spasiteľa, aby mohol týchto ľudí získať Cirkvi. Sotva sa pomodlil Otčenáš, priblížily sa k nemu tri ženy. Jedna z nich takto ho oslovila:

»My, ktorí sme tu, práve také srdce máme ako Vy.«

»Je to možné? Odkiaľ ste?

»Z Urukami, kde všetci jednaké srdce (vieru) máme.«
A hneď doložila: »Kde je obraz Panny Márie?«

Petitjean hneď s podivením zbadal, že sú to katolíci, potomci slávnych japonských mučeníkov, ktorí pred 200 rokmi položili svoj život za Krista. Zaviedol ich k oltáru Matky Božej, kľaknul si s nimi, ale pre veľkú radosť nemohli sa modliť.

Áno, áno, — vykřikli naradovaní, keď zazreli sochu, — to je Panna Mária. Pozrite sa, na rukách drží on Ko Jesus Sama (svojho sv. Syna Ježiša)«.

Petitjean musel im potom vyprávať o Pánu Ježišovi, o Jeho Matke. Nato jeden veriaci poznamenal: »My svia-

tok narodenia nášho Pána 25. dňa mesiaca bieleho mrazu (decembra) slávime, lebo sa v ten deň o polnoci v maštali narodil. Aj o tom nás učili, že On vo veľkej biede žil a keď mal 33 rokov, zomrel za nás na kríži. Teraz sme práve v dobe smútku. Aj vy zachováate tento sviatok?«

»Áno, aj my sa teraz postíme.«

Petitjean neskôr vyrozumel z ich reči, že aj sv. Jozefa znajú ako vychovávateľa P. Ježiša.

Nezadlho sa rozlúčili, lebo sa báli, že ich polícia zbadá a bude ich trestať. No, neskôr vždy viac a viac ich k nemu prichádzalo. Petitjean ich začal potom so svojimi pomocníkmi v ich osadách vyhľadávať. Na ostrove Kinschiu našiel ich 10.000. Niektorí aj latinské modlitby ešte znali. V Kaminoschime dopytovali sa na meno pápeža.

Zpočiatku našim misionárom málo dôverovali a obyčajne im dali tri hlavné otázky, aby sa mohli presvedčiť, či sú praví vierozvestovia.

I. »Veľký náčelník rímskej ríše (Cirkvi) vás sem poslal? Je vaše srdce (viera) to isté ako rímskej cirkvi?«

II. »Či sa vaši kňazi ženia?«

III. »Či ctíte vy Pannu Máriu?«

Keď na novú osadu prišli naši misionári, najprv na uvedené otázky museli dať určitú odpoveď. Keď ich odpovede úplne uspokojily, vtedy sa vyjasnila ich tvár a radostne volali: »Teraz vám už veríme«.

Z tejto opatrnosti misionári vyrozumeli, že ich predkov tak vyučili ich prví vierozvestovia pred 200 rokmi, aby podľa tých otázok, poľahke odpovedí mohli rozoznať pravých hlásateľov evanjelia od protestantských (primát pápeža, celibát, úcta Panny Márie).

Radosť misionárov sa stupňovala, keď sa presvedčili, že títo ukrytí starokresťania zväčša dobre znali Otčenáš, Zdravas, Verím v Boha, Salve Regina a Confiteor a správne a platne krstievali svoje dietky, lebo matériu a formu krstu podstatne zachovali.

Cesty Božie sú podivuhodné a nevyspytateľné. Boh dopustil aj na prvých japonských kresťanov kruté prenasledovanie, ale pravá viera Kristova z Jeho milosti udržala sa neporušene u húževnatých Japoncov cez 200 rokov a ostala nádejným semenom k ďalšiemu vývinu v najnovšej dobe, keď je sloboda náboženská v celom Japonsku zákonom uznaná.

Správne píše lazarista Faure už r. 1838: »Je to možné, aby pot sv. Františka Xav., krv jeho slávnych nasledovníkov nadarmo bola polievala túto zanedbanú zem, aby zásluhy toľkých vyznavačov a mučeníkov viery zostali bez odmeny? Či je to možné, že by sa nebesá neotvorily na slzy tam v skrytosti žijúcich kresťanov, ktorí dňom-nocou o kňazov prosia, aby im uľahčili bolesti a odpúšťali hriechy?« Krv mučeníkov vždy býva semenom kresťanov.

Teraz v samom Japonsku (okrem Kórey a Mandžuska) je síce len 108.000 katolíkov, ale Cirkev katol. napriek rôznym predsudkom národa sa tam potešiteľne vzmáha.

Tieto úrivky z dejín japonských misií majú pre nás aj to poučenie, že čo by to znamenalo pre nás, keby sme po nejakom prevrate (azda aj našou nedbanlivosťou zapríčinenom) stratili svojich predstavených, naše chrámy a inštitúcie, a nesmeli by sme verejne vyznávať svoju vieru a konať svoje náboženské povinnosti na záchranu svojich duší?!

Buďme preto Bohu vďační za Jeho milosrdenstvo a milujme, bráňme si sv. Cirkev ako svoju, Bohom nám danú, nadprirodzenú matku, aby sme jej dobrodenia nepretržite užívať mohli.

Prečo mešká obrátenie sveta?

Nedávno sme slávili 19 storočnú pamiatku toho, že Pán Ježiš vykúpil svet. A aký výsledok má toto božské dielo Spasiteľa nášho? Len šiesta čiastka ľudstva je katolícka a sotva štvrtá čiastka kresťanská. Ostatní ľudia sú pohanmi alebo mohamedánmi, — t. j. »sedia v duševnej tme a v tóni smrti«. Nič nevedia o diele vykúpenia, o jedine správnej ceste večného spasenia, ktorej nás učí Cirkev katolícka.

Pius XI. hovorí: »Nemám pokoja, keď si pomyslím na to, že väčšia čiastka sveta nie je kresťanská.«

Márna bola pre pohanov krvavá obeľ križa? Túto otázku dávajú mnohí a hľadajú príčiny. Prečo tak pomaly napreduje obrátenie sveta, keď Boh chce spasiť všetkých ľudí, keď Kristus Pán za všetkých ľudí zomrel, a keď chce, aby bol jeden ovčinec a jeden pastier?!

Na tieto otázky úplne uspokojujúcu odpoveď slabým ľudským rozumom dať nemôžeme, veď plány, cesty, úmysly nekonečne múdreho Boha nevládzeme preskúmať a pochopiť. Tu platia slová apoštola: »Aké nepochopiteľné sú jeho súdy a nevyskúmateľné jeho cesty«. (Rím. 11, 33.)

Keď aj je zdanlivá protiva medzi nekonečnou, všetko objímajúcou láskou božou a veľkým počtom pohanov, bližšie rozoberajúc túto skutočnosť, môžeme dať nejaké vysvetlenie tým, ktorí z prílišnej horlivosti radi by videli náhle obrátenie sveta.

I. Starodávna zásada hovorí: »v prírode niet preskokov«, t. j. zákonom prírody je, že v prírode sa všetko pomaly vyvíja, rastie — a nie preskokom —, kým sa ne-

dosiahne cieľ. Boh stvoril svet za šesť dôb, nie za jeden okamih, ačkoľvek to mohol urobiť. Po zime nie je hneď jaro. Príroda sa pomaly prebúda, slnko pomaly rozpúšťa ľad a prírodu pobáda k novému životu. Rastliny, zvieratá cez roky sa vyvinujú k svojmu cieľu.

Boh zákon pomalého vývinu aj v nadprirodzenom poriadku uplatňuje, takže medzi prirodzeným a nadprirodzeným poriadkom je veľká podobnosť. (Např. obrátenie márnotravného syna.) Výnimky sa považujú za zázraky. (Obrátenie Šavla.)

Na toto poukazuje Spasiteľ náš, keď Cirkev svoju pripodobňuje k zrnú horčičnému, »ktoré je síce najmenšie z pomedzi všetkých semien, ale keď vyrastie, väčšie býva od všetkých zelenín, ba býva stromom, takže vtáctvo nebeské priletuje a prebýva na jeho vetvách«. (Mat. 13, 32.) Kristus Pán teda predpovedal, že Cirkev jeho bude na začiatku malá, ale časom sa rozprestrie na všetkých ľuďoch, ktorí v nej hľadajú ochranu.

19 storočí je dlhý čas v dejinách jedného národa, ale v živote až do konca sveta trvajúcej večnej Cirkvi azda je to len toľko, čo niekoľko mesiacov v živote človeka. Šírenie Cirkvi je len zdanlive, pomerne pomalé, ale je prirodzené, zvlášť keď aj na iné dôvody pamätáme.

II. Keď ďalej rozmyšľame nad tým, prečo sa neobrátily národy kázňami apoštolov alebo teraz prácou misionárov, viera nám to vysvetlí.

Každý človek má slobodnú vôľu. Nikto ho nemôže nútiť, aby sa vo veciach viery a mravov rozhodoval proti presvedčeniu. Môžeme si voliť medzi čnosťou a hriechom, medzi životom a smrťou. Tu je základ toho, či sú naše skutky hodné odmeny alebo trestu. Boh nikoho nenúti, aby proti svojej vôli konal dobro a chránil sa chriechu, nikoho nenúti do neba. Od bytosti obdarenej rozumom a slobodnou vôľou nemožno vynútiť lásku k Bohu. Aj anjeli si museli voliť medzi nebom a peklom.

Aj Spasiteľ náš — židov a pohanov — nie násilím chcel viesť do Cirkvi, ale svojím slovom, svojou milosťou, učením apoštolov. Takto chápeme počínanie Jeho, keď na Olivovej hore z božskej moci svojej poslal apoštolov do celého sveta, že nesľúbil im zemskú moc, peniaze, vojsko na obrátenie sveta, ale to im rozkázal, aby všetky národy vyučovali pravej viere, a ktorí sa dobrovoľne obrátia na pravú vieru, tých nech prijmú do Cirkvi svätým krstom. »Ale do ktoréhokoľvek mesta vojdete a neprijmú vás: keď vyjdete na jeho ulice, povedzte: I prach z vášho mesta, ktorý sa ulepil, utrieme si o vás.« (Lk. 10, 10, 11.)

A skutočne tak vidíme, že apoštoli a ich nástupcovia, biskupi a pomocníci týchto, misionári, nikoho nenútili vstúpiť do Cirkvi, ale len tých prijali, ktorí dobrovoľne uverili ich učeniu.

Nie Boh, nie Cirkev sú teda prekážkou rýchleho obrátenia sveta. Touto je nevšímavosť kresťanov k veľkej práci misionárskej a zatvrdilosť pohanov.

Nekonečne múdry a dobrotivý Boh tak to chce, aby sa obrátenie sveta okrem milosti božej aj spoluprácou ľudskou uskutočnilo. Tento svoj plán teda učinil odvislým aj od dobrého úmyslu ľudí, aby aj takto mali príležitosť k zásluhám. Keď aj nemôžeme všetci odísť medzi pohanov, ale modlitbami, dobrými skutkami všetci máme spoluúčinkovať na vznešenom diele činnosti misijnej. Takto rastú naše zásluhy, takto spolupracujeme na šírení kráľovstva božieho, čo je povinnosťou každého veriaceho kresťana.

Cirkev je v duševnom smysle tajomným, mystickým telom Kristovým, ktorého hlavou je Kristus, údami sme my. Ako všetky údy nášho tela musia brať účasť na vývine tela, na udržaní zdravia, tak každý kresťan je povinný zväčšovať mystické telo Kristovo, Cirkev, teda šíriť kráľovstvo božie na zemi medzi všetkými národmi.

Teraz asi 200.000 misionárov sa trápí po všetkých čiast-

kach sveta hlásajúc evanjelium Kristovo pohanom. Môže tento malý počet premôcť zlu vôľu, poveru tisíc miliónov pohanov, keď 350 miliónov katolíkov netečne hľadá na tento heroický boj a nepomáha modlitbami, haliermi ?

Keď skúmame horlivosť kresťanov v misijnej otázke či už v dejinách, či v prítomnosti, vidíme, že napriek stálemu upozorňovaniu učiacej Cirkvi, milióny veriacich málo porozumenia prejavujú k potrebám svetových misií. Miesto podporovania do popredia stavajú svoje sebecké, faľošné záujmy a neznášanlivosťou, vojnami, hriešnym životom márnia svoje sily, majetky, schopnosti. Podľa priemerneho vypočítania jeden kresťan *denne* desať ráz toľko venuje svojim hriešnym náklonnostiam, radovánkam (alkohol, pravoty, luxusné veci, zábavy) ako *ročne* misiám. Či sa môže šíriť kráľovstvo Kristovo úspešne a rýchle medzi pohanmi pri toľkej nevšimavosti ? Či sa nemáme pýtať i my so sv. Pavlom : »Lebo každý, ktokoľvek bude vzývať meno Pánovo, bude spasený. Ale akože uveria tomu, o ktorom nepočuli ? A akože počujú bez kazateľa ? No a akože budú kázať, keď ich nepošlú ?« (Rím. 10. 13—15).

Áno, ako môžu byť spasené tie pohanské milióny, keď nevysielame dostatočný počet misionárov a nepomáhame týmto svojou obetou dobrých skutkov.

My sme členami, vojakmi bojujúcej Cirkvi. Musíme bojovať nielen za svoje spasenie, ale aj za spasenie svojich bližných. V tomto boji každý veriaci má mať účasť, nielen misionári. Títo bojujú bezprostredne na fronte za kráľovstvo božie, my doma za frontom máme im pripravovať zbrane svojich dobrých skutkov.

Keď väčšia časť kresťanov nečinne hľadá na boj misionárov, máme sa diviť, že Cirkev Kristova pod sladké jarmo Spasiteľovo neprivedla všetky národy ?

Neposudzujme teda plány Božie, cesty Jeho, ale odsúdime svoju nečinnosť, a vtedy uznáme, že okrem zaslepenosti

pohanov aj my máme vinu na tom, že väčšia čiastka ľudstva nachodí sa v tme pohanstva a v bahne hriechov.

Poslúchnime výzvu sv. Cirkvi: vstúpme všetci do misijného spolku, ktorý malú obetu žiada od nás, ale keď sa spojí 350 miliónov veriacich v jednom úmysle, jednou silou k uskutočneniu šľachetného cieľa misii, vtedy požehnanie Božie bude sprevádzať naše snahy a splnia sa prorocké slová Spasiteľove : »A ja, keď budem povýšený od zeme, potiahnem všetko za sebou.« (Ján 12, 32.).

Stanovy Misijného spolku na Slovensku.

I. Meno, cieľ, obvod pôsobnosti a rokovacia reč ustanovizne.

§ 1. Meno ustanovizne je : »*Misijný spolok na Slovensku*«. Tento nápis má ustanovizeň aj na pečiatke. Jeho sídlo je v Nitre. Obvod pôsobnosti je celé Slovensko. Rokovacia reč je slovenská, so stránkami inorečovými sa môže stykať aj v inej reči.

§ 2. Cieľom Misijného spolku je medzi katolíkmi na Slovensku šíriť záujem o všetky odvetvia misijnej činnosti katolíckej Cirkvi a vzbudiť činnú lásku k tým, na ktorých sa misijná činnosť Cirkvi vzťahuje: teda prevádzať kultúrno-humánnu činnosť cestou ľudových misií medzi veriacimi katolíckymi na Slovensku, medzi našimi vystaňovalcami v cudzine, a napomáhať katolícke misie medzi nekatolíckymi národami a medzi pohanmi.

Politická činnosť je vylúčená.

§ 3. Misijný spolok snaží sa docieľiť svoj cieľ týmito prostriedkami:

a) vo svojom sídle udržiava ústrednú kanceláriu a zriaďuje podľa potreby aj v sídlach biskupských misijné kancelárie diecezánne;

b) misijnú myšlienku šíri prednáškami, slávnosťami, kázňami, časopismi, vedeckými dielami a ľudovými spismi, letákmi, obrázkami, divadelnými predstaveniami;

c) na označené ciele používa členské poplatky, prijíma dary, závetné odkazy, podpory, usporiada sbierky.

§ 4. Misijný spolok na Slovensku účtuje podľa občianskeho kalendára.

II. Členovia.

§ 6. Členovia môžu byť iba slovenskí štátni občania, a síce:

a) riadni členovia sú, ktorí platia ročite Ks 2.40 (dve koruny 40 hal.);

b) podporujúci (dorast) členovia sú, ktorí platia ročite 1.— Ks (jednu korunu);

c) kňazskí členovia platia raz navždy Ks 200.— (dvesto korún). Kto pre svoju chudobu nevládze platiť príspevky pod a), b) uvedené, dá milodar podľa svojej možnosti.

§ 7. Vstup členov a výstup stane sa tak, že sa člen u miestneho misijného náčelníka (viď § 9) zahlási, poťažne odhlási. Ústredné predsedníctvo a diecezánne jednatelstvo má právo vylúčiť člena, ktorý by jednal v neprospech misií.

§ 8. Každý člen je účastný duševných výhod, ktoré rímske ústredie misijných spolkov udeluje. Plnoletí členovia majú okrem toho navrhovacie, hlasovacie a pasívne volebné právo na valných shromaždeniach.

III. Organizácia.

§ 9. Členovia každej obce sú pod dozorom príslušného rím.-kat. farára alebo jeho poverenca, ktorý sa nazýva misijný náčelník(ička); pomocníci jeho sú misijní horliteľia(ľky). Náčelníka menuje patričná cirkevná vrchnosť; horliteľov(ky) poveruje so súhlasom miestneho farára náčelník. Náčelník sa stará pomocou horliteľov, aby záujem o misie bol v obci veriacimi udržiavaný, aby sa prihlásilo čím viac členov a tí svoje členské povinnosti plnili; zprávy o činnosti a príspevky (milodary) posielala diecezánnemu riaditeľovi.

§ 10. V každej diecéze je diecezánny mis. riaditeľ a jeho

pomocníci sú dvaja-traja duchovní alebo svetskí mužovia. Všetkých menuje, poľažne od funkcie oslobodzuje príslušný biskup. Ich úradom je riadiť misijný pohyb v diecéze, podávať ústredným orgánom Spolku zprávy a postúpiť im posbierané milodary.

§ 11. Ústredné orgány Misijného spolku sú: predsedníctvo, ústredná rada a valné shromaždenie.

§ 12. Členovia predsedníctva sú: predseda, tajomník, pokladník, redaktor a niekoľko duchovných alebo svetských členov.

Pôsobnosť predsedníctva je viesť bežnú agendu Spolku, nakoľko ona nie je vyhradená ústrednej rade alebo valnému shromaždeniu.

§ 13. Predseda je duchovný (svetský alebo rehoľný kňaz), ktorého menuje alebo úradu pozbavuje na predostretie biskupského sboru republiky Slovenskej kongregácia Propagandy v Ríme.

K úradu predsedovmu patrí starať sa o rozkvet misijného pohybu na Slovensku, svolávať a riadiť zasadania ústrednej rady a valného shromaždenia, voči úradom reprezentovať Misijný spolok a zastupovať ho navonok, podávať zprávy misijnému ústrediu v Ríme. Ku každému dokladu je potrebný, ale aj dostatočný jeho podpis.

§ 14. Ostatných členov predsedníctva so schválením biskupského sboru republiky Slovenskej menuje a úradu pozbavuje predseda.

Tajomník je pomocníkom a podľa potreby zástupcom predsedu, vedie všetky písomnosti, zápisnice a opatruje archív.

Pokladník preberá členské príspevky a iné príjmy, od všetkých diecezánnych riaditeľov mu postúpené, koná potrebné platby a účtuje ročite ústrednej rade.

Redaktor zostavuje ročítú zprávu, pod názvom »Ročníca« vydanú, starať sa o iné publikácie a časopisy misijné.

§ 15. Ústredná rada vydržiava ročite raz riadnu schôdzu. Mimoriadnu schôdzku svolá predseda podľa potreby aj viackrát; musí ju svolať, keď si to aspoň tretina členov žiada.

Členovia ústrednej rady sú mimo členov predsedníctva: riaditelia diecezánni a zástupci rehoľných rádov, misie vnútorné a zámorské konajúcich. Môžu byť prítomní aj iní hostia, avšak bez práva hlasovacieho.

Ústredná rada vypočuje a posúdi zprávu členov predsedníctva, dáva mu pokyny k účelnému vedeniu misijného pohybu, rieši vyskytnuvšie sa spory podľa § 19.

§ 16. Valné shromaždenie mimoriadne môže byť svolané aj viackrát; musí byť svolané, keď to aspoň tretina členov žiada. Svolanie sa stane oznamom v katolíckych, najmä misijných časopisoch aspoň 14 dní vopred. Čas a miesto valného shromaždenia určuje predsedníctvo. Pôsobnosť valného shromaždenia rozprestiera sa na celú činnosť Misijného spolku tak čo do minulosti ako do budúcnosti, menovite dáva absolutórium pokladníkovi a schvaľuje rozpočet na budúci rok.

Rokovacie a hlasovacie právo majú členovia plnoletí. Hlasovanie je verejné. Rozhoduje sa jednoducho väčšinou; pri rovnosti hlasov rozhoduje predseda.

IV. Konečné ustanovenia.

§ 17. Zmeniť stanovy alebo rozpustiť Misijný spoloček na Slovensku môže najdôst. biskupský sbor republiky Slovenskej a k tomu svolané valné shromaždenie. Na pozvánkach musí byť označený úmysel zmeny stanov poťažne rozpustenie. Valné shromaždenie svolané týmto cieľom je vtedy usnášania schopné, keď je prítomná aspoň polovica všetkých hlasovať oprávnených členov. Keď sa síde menej členov, má sa svolať druhé shromaždenie, ktoré rozhoduje potom bez ohľadu na počet prítomných jednoducho väčšinou hla-

sov. Ku právoplatnosti týchto usnesení je potrebné odobrenie príslušného úradu.

§ 18. V páde rozpustenia Misijného spolku predsedníctvo je povinné odovzdať jeho majetok najdôst. biskupského sboru, ktorý ho použije v intenciách Misijného spolku výlučne a trvale na osvetové a humánne ciele, požiada príslušný úrad, aby odobril jeho usnesenie ohľadom použitia majetku.

§ 19. V sporoch vyskytnuvších sa vo veciach Misijného spolku medzi členmi predsedníctva, diecezánymi riaditeľstvami a členmi súdi ústredná rada. Keď jednou sporovou stránkou je sama ústredná rada, tak súdi najdôst. biskupský sbor.

§ 20. Keď by sa Misijný spolok na Slovensku činnosťou svojou odchyľil z rámca, a či smeroval proti záujmom štátu alebo hmotného záujmu členstva, môže byť jeho činnosť prílušným úradom zastavená a Spolok po vyšetrovaní rozpustený alebo prinútený k dodržaniu stanov.

Tieto stanovy boli na mimorianom valnom shromaždení »Misijného spolku na Slovensku« dňa 7. júla 1942 v Banskej Bystrici doslovne prečítané, vysvetlené a jednohlasne prijaté.

Dr. Pavol Beňuška, v. r.
zapisovateľ.

Dr. Karol Kmeťko, v. r.
predseda, za bisk. sbor.

Rudolf Formánek, v. r.
svolávateľ a predseda mimoriadneho valného shromaždenia.

Ministerstvo vnútra.

Číslo: 21-41 - Nitra. 1/1942.

V Bratislave dňa 2. dec. 1942.

Tieto zmenené stanovy schvaľujem.

M. p.

Na stráž!
Za ministra:
Dr. Jakubík v. r.

Stanovy

pre bohoslovecký Misijný krúžok.

*Stanovy Misijného krúžku sv. NN.
vo Veľkom seminári v N.*

PRVÁ HLAVA.

Založenie, cieľ, členstvo.

Čl. 1. So schválením predstavených a s požehnaním J. E. najdôstojnejšieho pána biskupa bol založený vo Veľkom seminári v NN. Misijný krúžok, zasvätený sv. NN. Misijný krúžok je riadnym pracovným krúžkom Misij. jednoty duchovenstva na Slovensku.

Čl. 2. Cieľom Misijného krúžku je:

a) napomáhať kňazskú výchovu bohoslovcov tým, že im bude predstavovať misijný ideál, ako sa on javil v živote Pána Ježiša a v dejinách Cirkvi,

b) pripravovať budúcich apoštolov-misijných pracovníkov medzi kresťanským ľudom,

c) vychovávať bohoslovcov pre pochopenie dôležitého problému sjednotenia kresťanských cirkví a zachovania viery,

d) pomáhať misiám skutkom i modlitbou.

Čl. 3. Členmi Krúžku sú všetci bohoslovci seminára, rozdelení na toľko skupín, koľko je študovní. Každý člen platí ročne 3 Ks.

DRUHÁ HLAVA.

Organizácia.

Čl. 4. Autoritu predstavených predstavuje v Krúžku cirkevný prísediaci. Môže to byť rektor sám alebo iný

kňaz, od neho ustanovený. Usnesenie výboru (viď. čl. 5.) má len vtedy platnosť, ak ho schváli cirkevný príseďiaci.

Čl. 5. Krúžok riadi výbor, složený z predsedu, podpredsedu, tajomníka, pokladníka, knihovníka a z toľkých radcov, koľko je skupín podľa študovní. Výborníci sa volia na začiatku roku. Volia ich členovia Krúžku. Hlasovanie je tajné a zvolený je ten, kto dosiahne absolútnu väčšinu hlasov. Ten istý výbor môže byť zvolený i na viac rokov za sebou.

Čl. 6. a) **P r e d s e d a** riadi výborové a členské schôdzky. Jeho povinnosťou okrem toho je starať sa, aby Krúžok sledoval svoje misijné poslanie. Ak je predseda neprítomný, zastupuje ho **p o d p r e d s e d a**.

b) **T a j o m n í k** vedie zápisnicu, zaznamenáva si všetko, čo sa v Krúžku robí, má na starosti archív a korešpondenciu, pomáha predsedovi v jeho prácach a napíše každý rok zprávu o činnosti krúžku. Jeden opis zprávy zašle krajskému ústrediu Mis. jednoty duchovenstva.

c) **P o k l a d n í k** vyberá príspevky (z jednotlivých skupín mu sossbierané príspevky odovzdajú spomínaní už radcovia) a so schválením rektorovým zašle jednotlivé čiastky rôznym misijným dielam a ústavom. On má tiež na starosti predávať knihy alebo iné veci, ktoré boli Krúžku zaslané na rozpredaj. Presne účtuje všetky príjmy a výdavky a zo všetkého složí účty na záverečnom shromaždení.

d) **K n i h o v n í k** sa stará o poriadok a čistotu v knižnici, o katalog, o požičiavanie kníh. Doručuje tým, ktorí si predplatia, misijné časopisy. (V jednotlivých študovniach ich doručujú radcovia.)

e) **R a d c o v i a** prednášajú svoje mienky na výborových schôdzkach a dávajú návrhy. Vo výbore reprezentujú svoje skupiny. Starajú sa o to, aby v ich skupine boli prevedené rozhodnutia výboru.

Čl. 7. Riadna výborová schôdzka sa koná raz za mesiac; mimoriadna, kedykoľvek to za potrebné uzná cirkevný príseďiaci.

TRETIA HLAVA.

Duchovná činnosť.

Čl. 8. V presvedčení, že horlivosť v apoštolovaní závisí výlučne len na bozej milosti, členovia Krúžku chcú duchovne spolupracovať s misionármi:

a) každodennou modlitbou súkromnou,

b) spoločnou modlitbou jeden deň v týždni. Deň sa určí jeden pre celý seminár. V ten deň sa seminár spoločne pomodlí misionársku modlitbu složenú sv. Otcom a obetuje za obrátenie pohanov všetky pobožnosti, hlavne sv. prijímanie,

c) obeťami a »kvietkami«. Rozumie sa tým hlavne — ako vec najzáslužnejšia a cieľu krúžku najviac primeraná — dokonalé zachovávanie domáceho poriadku a presné plnenie povinností (pobožnosti, láska k bližnému, poslušnosť, štúdium);

d) modlitbou pred Najsvätejšou Sviatosťou. Určia sa niektoré dni, kedy sa vykonávajú zvlášť pobožnosti za misie. Môžu sa vybrať niektoré z týchto dní: sviatok Troch kráľov, jeden z dní misijnej oktávy (18—25. január), Turíce, sv. Peter a Pavol, Nanebovzatie, sv. Terezia Ježiškova (3. X.), sv. František Xaverský (3. XII.), Nepoškrvené Počatie — Kráľovná misií (8. XII.), Vianoce.

ŠTVRTÁ HLAVA.

Kultúrna činnosť.

Čl. 9. Krúžok chce poskytnúť svojim členom dôkladné misijné vzdelanie, ktoré má v nich utvoriť silné a trvalé presvedčenie, že povinnosťou kňaza je spolupracovať s misionármi na rozšírení kráľovstva Božieho medzi pohanmi.

Čl. 10. Misijná veda bude pestovaná:

a) knihami, ktoré Krúžok zakúpi pre svoju knižnicu a členovia si ich budú vypožičiavať;

b) misionárskymi časopismi. (Hlasy, Katolícke misie, Misie a mládež atď.);

c) pravidelnými prednáškami (dvojtýždennými, mesačnými, dvojmesačnými). Plán sa určí už vopred na celý rok. Prednášať budú sami bohoslovci, profesori alebo misionári. Prednášateľov určí alebo o prednášku požiada výbor.

Prednášky nech sú vedecké so vzťahom k špekulatívnej bohovede a praktické so vzťahom na pastorálku. Aby prednášky boli primerané poslucháčstvu, bude každá študovňa mať svoje. Valné zhromaždenie sa koná len na začiatku a na konci roka a pri zvláštnych príležitostiach (Misijná nedeľa a pod.);

d) konečne tým, že sa požiada krajinské ústredie Mis. jednoty duchovenstva, aby vo vhodný čas vyslalo misijného odborníka, ktorý usporiada v seminári každoročne misiologický kurz. (Tak si to praje Svätá kongregácia seminárov, 10. marca 1932.)

PIATA HLAVA.

Peňažné príspevky.

Čl. 11. V Krúžku sa budú usilovne sbierať i peňažné príspevky na misie. Nie je to hlavná vec, ale predsa veľmi dôležitá, potrebná, ba naliehavá.

Čl. 12. Všetci bohoslovci budú vyzvaní, aby sa dali zapísať do Misijnej jednoty duchovenstva (tak je to v stanovách Jednoty) a aby v nej zostali aj ako kňazi.

Čl. 13. Gymnazisti majú byť členmi aspoň jedného misijného spolku.

Čl. 14. Krúžok usporiada ešte v prospech misií, v celom rozsahu alebo čiastočne, nasledujúce podniky:

a) Dobročinné trhy;

b) loterie;

- c) verejné prednášky, prípadne aj so svetelnými obrazmi;
- d) dobrovoľné príspevky členov;
- e) niektorý deň sa členovia dobrovoľne zrieknu vína alebo ovocia a ušetrené peniaze sa venujú na misie;
- f) pokuty v prospech misií;
- g) príspevky sossbierané medzi exalumami;
- h) v prospech misií bude predávať kancelárske potreby a knihy, zvlášť misionárske;
- ch) vo vhodnom čase usporiada v prospech misií divadlá a akadémie;
- i) ešte iné podniky, ktoré na požiadanie predstavených Krúžku poradí krajinský predseda Mis. jednoty duchovenstva.

ŠIESTA HLAVA.

Prázdninová činnosť členov.

Čl. 15. Členovia Krúžku sa vyzývajú, aby cez prázdniny rozostreli svoju misijnú činnosť na svoje rodiny, na známych a na celé farnosti.

a) Bohoslovec sa ponúkne k službám pánu farárovi, a ak sa vo farnosti nič nerobí pre misie, bude sa snažiť — s patričnou úctou — priviesť pána farára k nejakému podniku v prospech misií. Najlepšie bude začať v katolíckych spolkoch, kde bohoslovec má voľný prístup.

b) Zorganizuje spoločné sv. prijímanie chlapcov a priateľov-mládencov za misie; prípadne niektorú inú pobožnosť.

c) Bude povzbudzovať a na správnu cestu naprávať tých chlapcov, u ktorých objaví sklon pre misie.

d) Zorganizuje misijné prednášky a akadémie.

e) Bude rozširovať misionárske časopisy a dopisnice, ktoré mu na propagandu na požiadanie radi zašlú z misijných stredísk.

f) Bude sbierať prihlášky do misijných spolkov.

g) V katolíckych spolkoch a medzi priateľmi usporiada malé loterie v prospech misií.

Čl. 16. Na spoločných bohosloveckých schôdzkach môžu bohoslovci prednášať — na spoločné povzbudenie a poučenie — o tom, čo zvláštneho pre misie cez prázdniny vymysleli a previedli.

Čl. 17. Každý rok na prvej členskej schôdzke prečíta nový predseda všetkým členom tieto stanovky.

Štatistické dáta o misiách.

(Stav z roku 1933) ¹⁾

| Meno štátu a provincie | Počet obyvateľstva v tisícoch | Počet katólikov v tisícoch | Kňazi | | | Semináre | |
|-----------------------------|-------------------------------|----------------------------|-------|----------|-------|----------|--|
| | | | cudzí | domorodí | veľké | malé | |
| ZÁPADNÁ ÁZIA | | | | | | | |
| Turecko: | | | | | | | |
| Carihrad | 9,151,7 | 13,7 | 93 | 12 | — | 1 | |
| Smyrna a Malá Ázia | 2,023,0 | 4,2 | 24 | 17 | — | — | |
| Trapezunt | 3,393,9 | 0,6 | 7 | — | — | — | |
| Irak: | | | | | | | |
| Bagdad | 2,868,2 | 2,2 | 23 | 6 | — | — | |
| Perzia: | | | | | | | |
| Ispahan | 8,116,1 | 1,1 | 10 | — | — | — | |
| Sýria: | | | | | | | |
| Aleppo | 2,111,3 | 13,3 | 192 | — | 2 | 2 | |
| Arábia: | | | | | | | |
| Arábia | 7,008,0 | 0,7 | 5 | — | — | — | |
| Palestína: | | | | | | | |
| Jeruzalem | 1,588,2 | 23,1 | 267 | 46 | 9 | 3 | |
| <hr/> | | | | | | | |
| Súhrnom v Západnej Ázii: | 36,260,4 | 58,9 | 621 | 81 | 11 | 6 | |
| CEYLON, INDIA, BIRMA | | | | | | | |
| Ceylon: | | | | | | | |
| Prov. Colombo | 5,421,1 | 417,8 | 141 | 173 | 3 | 2 | |

¹⁾ Obširnejšie vid' v diele »GUIDA DELLE MISSIONI CATTOLICHE«, vydanom so súhlasom Propagandy r. 1934.

| Meno štátu a provincie | Počet obyvateľstva v tisícoch | Počet katólikov v tisícoch | Kňazi | | | Semináre | |
|------------------------|-------------------------------|----------------------------|-------|-----------|-------|----------|--|
| | | | cudzí | domo-rodí | veľké | malé | |
| India: | | | | | | | |
| Prov. Verapoly | 4,858,4 | 401,0 | 76 | 170 | 2 | 4 | |
| Prov. Pondicherry | 17,265,4 | 336,5 | 154 | 145 | 1 | 4 | |
| Prov. Madras | 60,139,0 | 201,2 | 175 | 75 | 2 | 6 | |
| „ Calcutta | 75,842,3 | 326,8 | 177 | 58 | 1 | 6 | |
| „ Bombay | 53,621,0 | 644,7 | 243 | 431 | 2 | 4 | |
| „ Birma | 14,539,6 | 121,2 | 96 | 66 | — | 3 | |

| | | | | | | |
|---------------------------------------|-----------|--------|------|------|----|----|
| Súhrnom na Ceylone, v Indii a v Birme | 231,686,8 | 2449,2 | 1062 | 1118 | 11 | 29 |
|---------------------------------------|-----------|--------|------|------|----|----|

JUHOVÝCHODNÁ ÁZIA

| | | | | | | |
|-----------------|----------|--------|-----|------|---|----|
| Siam | 9,063,2 | 36,8 | 41 | 47 | — | 2 |
| Franc. Indočina | 28,576,4 | 1386,7 | 383 | 1250 | 9 | 16 |

ČÍNA

| | | | | | | |
|------------|----------|-------|-----|-----|---|----|
| Mongolsko | 9,979,9 | 160,9 | 208 | 73 | — | 4 |
| Mandžursko | 26,837,1 | 88,8 | 152 | 55 | 2 | 5 |
| Hopeh | 31,234,2 | 732,7 | 202 | 382 | 3 | 12 |
| Šantung | 39,810,2 | 266,3 | 212 | 102 | 2 | 8 |
| Šenzi | 16,126,9 | 67,8 | 74 | 53 | 2 | 7 |
| Kanzu | 13,618,8 | 20,5 | 72 | 6 | 1 | 2 |
| Kiangsu | 47,160,3 | 343,7 | 193 | 114 | 1 | 3 |
| Honan | ? | ? | ? | ? | ? | ? |
| Sečvan | 53,657,5 | 175,0 | 113 | 221 | 1 | 9 |
| Hupeh | 31,013,9 | 129,2 | 176 | 64 | 1 | 8 |
| Hunan | 34,720,7 | 56,3 | 100 | 11 | — | 3 |
| Kiangsi | 22,623,5 | 98,2 | 91 | 75 | 2 | 4 |
| Čekiang | 18,910,9 | 86,2 | 45 | 117 | 1 | 4 |
| Fukien | 13,647,5 | 78,3 | 81 | 28 | 1 | 5 |
| Kvangtung | 31,209,4 | 107,5 | 187 | 78 | 2 | 8 |

| Meno štátu a provincie | Počet obyvateľstva v tisícoch | Počet katólíkov v tisícoch | Kňazi | | Semináre | |
|------------------------|-------------------------------|----------------------------|-------|-----------|----------|------|
| | | | cudzí | domo-rodí | veľké | malé |
| Kvangsi | 13,077,9 | 7,6 | 31 | 12 | — | 2 |
| Kvajchov | 10,044,7 | 34,7 | 54 | 43 | 1 | 3 |
| Yunnan | 15,019,2 | 19,2 | 38 | 18 | — | 3 |
| Spolu v Číne | 442,368,5 | 2,569,2 | 2136 | 1509 | 21 | 101 |
| Japonsko | 69,698,5 | 100,5 | 251 | 73 | 1 | 7 |
| Kórea | 21,271,5 | 116,0 | 87 | 84 | 3 | 3 |
| Formoza | 4,679,1 | 7,2 | 14 | — | — | 1 |

SEVERNÁ A SEVEROVÝCHODNÁ AFRIKA

| | | | | | | |
|-----------------|----------|-------|-----|----|---|---|
| Maroko | 6,559,4 | 164,9 | 114 | — | — | 1 |
| Sahara | 629,5 | 3,9 | 25 | — | — | — |
| Libya | 721,7 | 51,1 | 36 | — | — | 1 |
| Egypt | 15,233,5 | 80,1 | 211 | 26 | — | 1 |
| Sudan | 6,380,2 | 16,9 | 69 | 7 | — | 2 |
| Abesínsko | 9,625,5 | 14,0 | 36 | 15 | 2 | 2 |
| Franc. Somálsko | 787,8 | 0,8 | 6 | — | 1 | 1 |
| Tal. Somálsko | 992,3 | 1,2 | 12 | — | — | — |
| Spolu | 40,929,9 | 332,9 | 509 | 48 | 3 | 3 |

VÝCHODNÁ AFRIKA

| | | | | | | |
|------------|----------|-------|-----|----|---|----|
| Uganda | 3,113,5 | 477,2 | 189 | 51 | 3 | 3 |
| Kenya | 2,836,0 | 76,0 | 98 | 3 | — | — |
| Tanganyika | 5,235,7 | 255,3 | 285 | 26 | 2 | 9 |
| Nyassa | 1,735,0 | 100,4 | 76 | — | — | 2 |
| Spolu | 12,920,2 | 908,9 | 648 | 80 | 5 | 14 |

ZÁPADNÁ AFRIKA

| | | | | | | |
|-----------------|----------|-------|-----|----|---|---|
| Vlastná Záp. A. | 14,035,7 | 193,9 | 231 | 11 | 3 | 6 |
| Gambia | 200,0 | 3,0 | 3 | — | — | — |
| Liberia | 1,865,8 | 5,8 | 12 | — | — | — |
| Sierra Leone | 1,528,3 | 8,2 | 20 | — | — | — |

| Meno štátu a provincie | Počet obyvateľstva v tisícoch | Počet katólíkov v tisícoch | Kňazi | | | Semináre | |
|-------------------------|-------------------------------|----------------------------|------------|-----------|--|----------|-----------|
| | | | cudzí | domorodí | | veľké | malé |
| Zlatonosné pobrežie | 3,443,9 | 103,8 | 78 | 2 | | 2 | 3 |
| Nigéria a Brit. Kamerun | 18,815,4 | 208,1 | 145 | 5 | | 2 | 3 |
| Spolu | 39,889,1 | 522,8 | 489 | 18 | | 7 | 12 |

STREDNÁ AFRIKA

| | | | | | | | |
|-------------------------|-----------------|----------------|-------------|-----------|--|----------|-----------|
| Franc. Rovníková Afrika | 3,331,3 | 387,7 | 158 | 17 | | 3 | 9 |
| Angola | 11,792,7 | 337,0 | 70 | 3 | | 1 | 4 |
| Belg. Kongo | 14,444,3 | 1,077,6 | 754 | 35 | | 4 | 18 |
| Špan. Guinea | 152,1 | 50,0 | 36 | 1 | | 1 | 1 |
| Spolu | 29,720,4 | 1,852,3 | 1018 | 56 | | 9 | 32 |

JUŽNÁ AFRIKA

| | | | | | | | |
|---------------|-----------------|--------------|------------|-----------|--|----------|----------|
| Rodézia | 2,367,8 | 118,9 | 121 | — | | — | 2 |
| Juhoafr. Únia | 8,337,0 | 314,6 | 481 | 30 | | 3 | 3 |
| Spolu | 10,704,8 | 433,5 | 602 | 30 | | 3 | 5 |

JUHOAFRICKÉ OSTROVY

| | | | | | | | |
|--------------------|------------------|----------------|--------------|------------|--|-----------|-----------|
| Madagaskar | 3,678,3 | 519,0 | 188 | 31 | | — | 3 |
| Seychely | 28,1 | 25,0 | 14 | — | | — | — |
| Mauritius | 407,2 | 329,5 | 71 | 18 | | — | 2 |
| Spolu | 4,113,6 | 873,5 | 273 | 49 | | — | 5 |
| Celá AFRIKA | 138,341,0 | 4,923,9 | 3,539 | 281 | | 27 | 76 |

SEVERNÁ AMERIKA

| | | | | | | | |
|--------------|--------------|-------------|------------|------------|--|----------|----------|
| Alaska | 58,6 | 11,3 | 25 | — | | — | — |
| Kanada | 164,6 | 71,1 | 86 | 104 | | — | — |
| Spolu | 223,2 | 82,4 | 111 | 104 | | — | — |

| Meno štátu a provincie | Počet obyvateľstva v tisícoch | Počet katólíkov v tisícoch | Kňazi | | Semináre | |
|------------------------|-------------------------------|----------------------------|-------|----------|----------|------|
| | | | cudzí | domorodí | veľké | malé |

STREDNÁ AMERIKA

| | | | | | | |
|----------------------|----------------|----------------|------------|-----------|----------|----------|
| Mexiko | 95,4 | 85,2 | 1 | 4 | — | — |
| Guatemala | ? | 240,0 | — | 7 | — | — |
| Kosta-Rika | 44,0 | 33,8 | 6 | 1 | — | — |
| Brit. Honduras | 48,2 | 28,0 | 19 | — | — | — |
| Holandská Záp. India | 74,7 | 65,9 | 42 | 2 | — | — |
| Brit. Záp. India | 1,941,5 | 328,2 | 166 | 4 | — | — |
| Franc. Záp. India | 503,0 | 501,3 | 105 | 1 | — | — |
| Honduras | 110,0 | 97,0 | 14 | — | — | — |
| Nicaragua | 48,4 | 19,4 | 7 | — | — | — |
| Panama | 64,3 | 36,5 | 20 | — | — | — |
| Spolu | 2,929,5 | 1,435,3 | 380 | 19 | — | — |

JUŽNÁ AMERIKA

| | | | | | | |
|--------------|----------------|----------------|------------|-----------|----------|----------|
| Venezuela | 70,8 | 55,8 | 23 | — | — | — |
| Guayana | 511,4 | 102,1 | 76 | 4 | — | — |
| Brazília | 118,8 | 110,4 | 20 | — | — | — |
| Columbia | 527,6 | 515,0 | 149 | 27 | 1 | 1 |
| Ecuador | 36,0 | 27,9 | 43 | 4 | 1 | 1 |
| Peru | 197,5 | 205,7 | 62 | — | — | 1 |
| Bolívia | 142,1 | 122,3 | 49 | 18 | — | — |
| Chile | 257,9 | 250,8 | 51 | 6 | — | 2 |
| Spolu | 1,862,1 | 1,139,0 | 473 | 59 | 2 | 6 |

VÝCHODNÁ INDIA A OCEÁNIA

| | | | | | | |
|---------------------|----------|-------|-----|---|---|---|
| Brit. Vých. India | 921,0 | 13,3 | 42 | — | — | 1 |
| Holand. Vých. India | 56,058,7 | 386,6 | 337 | 5 | 1 | 4 |
| Anglické osady | 879,3 | 153,2 | 241 | 9 | 1 | 3 |
| Franc. kolónie | 65,9 | 44,1 | 60 | — | — | 1 |

| Meno štátu a provincie | Počet obyvateľstva v tisícoch | Počet katólíkov v tisícoch | Kňazi | | Semináre | |
|--------------------------|-------------------------------|----------------------------|-------|-----------|----------|------|
| | | | cudzí | domo-rodí | veľké | malé |
| Kol. ostat. štátov | 979,7 | 267,4 | 137 | 2 | — | 2 |
| Spolu | 58,904,6 | 865,6 | 817 | 16 | 2 | 11 |
| AUSTRÁLIA A NOVÝ ZÉLAND | | | | | | |
| Prov. Adelaide | 53,0? | 61,3 | 17 | 98 | — | — |
| „ Perth | 19,2? | 72,2 | 78 | 24 | — | — |
| „ Brisbane | 197,0? | 183,1 | 215 | 61 | — | — |
| „ Melbourne | ? | 183,1 | 413 | 26 | 2 | 1 |
| „ Sidney | ? | 463,0 | 414 | 304 | 1 | 1 |
| Tasmánia | 208,6 | 33,5 | 18 | 16 | — | — |
| Nový Zéland | ? | 183,2 | 141 | 191 | 3 | 1 |
| Spolu | ? | 1,306,4 | 1296 | 720 | 6 | 3 |
| EUROPA | | | | | | |
| Dánsko | 3,425,7 | 25,7 | 65 | 19 | — | — |
| Fínsko | 3,673,6 | 1,5 | 6 | 2 | — | — |
| Island | 108,5 | 0,3 | 4 | 1 | — | — |
| Nórsko | 2,598,6 | 2,9 | 33 | 5 | — | — |
| Švédsko | 6,164,0 | 4,0 | 19 | 3 | — | — |
| Gibraltár | 21,4 | 15,4 | 11 | 6 | — | — |
| Býv. Juhoslávia | 4,578,2 | 644,2 | 23 | 392 | 4 | 5 |
| Albánsko | 211,4 | 100,4 | 24 | 133 | 1 | — |
| Grécko: | | | | | | |
| Atény | 3,033,0 | 30,0 | 2 | 19 | — | 1 |
| Candia | 351,2 | 0,5 | 6 | — | — | — |
| Chios | 285,4 | 0,3 | 4 | — | — | — |
| Korfu, Zante a Kefalonia | 356,7 | 4,3 | 9 | 5 | — | — |
| Naxos, Tine a Mykone | 75,0 | 4,0 | 5 | 20 | — | — |
| Solún | 2,192,0 | 4,0 | 9 | 2 | — | — |
| Santorino | 21,3 | 0,3 | 2 | 3 | — | — |
| Syra | 38,0 | 11,0 | 3 | 24 | — | — |

| Meno štátu a provincie | Počet obyvateľstva v tisícoch | Počet katólikov v tisícoch | Kňazi | | Semináre | |
|------------------------|-------------------------------|----------------------------|-------|----------|----------|------|
| | | | cudzí | domorodí | veľké | malé |
| Bulharsko: | | | | | | |
| Nikopoli | 3,139,3 | 19,3 | 26 | 13 | — | 1 |
| Sofia a Philipopoli | 2,845,0 | 25 | 23 | 42 | 1 | 1 |
| Dedokanézy: | | | | | | |
| Rhodos | 124,2 | 7,7 | 13 | — | — | — |
| Spolu v Europe | 33,242,5 | 900,8 | 287 | 689 | 6 | 8 |

Záver.

Týmto sme skončili aj II. sväzok katolíckej misiológie. V I. sväzku sme prejednali základné pojmy a myšlienky mis. činnosti Cirkvi (teoretickú časť misiologie), dejiny sv. misií a mis. literatúru. V II. sväzku sme sa zaoberali subjektom (podmetom) a objektom (predmetom) misií, t. j. tou otázkou, kto prevádza v Cirkvi mis. činnosť a medzi ktorými ľuďmi a národmi sa ona koná ; ďalej prebrali sme cieľ a prostriedky misií, akými sa táto činnosť prevádza. Za užitočné sme považovali poukázať aj na verejnoprávne postavenie misií v jednotlivých krajinách sveta. Konečne uverejnili sme v slovenskej reči aj misijné encykliky a listy posledných pápežov, ktoré majú dôležitý význam v najnovšom rozkvetu mis. činnosti. Pridali sme aj niektoré zaujímavé články z našich mis. ročník. Len misiografii sa ušlo málo strán v našom diele, a to z týchto príčin : 1) misiografia je tak rozsiahle, viacej deskriptívne štúdium, že požaduje celý osobitný sväzok, čím by sa bol II. sväzok tohoto diela — primerane k prvému — veľmi zväčšil ; 2) najnovší geografický stav misií je v terajších vojenských pomeroch tak neistý a neznámy, že staré dáta v ňom uverejniť málo by zodpovedalo terajším skutočným pomerom. Po vojne však Propaganda bezpochyby vydá výkaz o ustálených pomeroch v mis. územiach a na základe toho môžeme aj misiografiu vydať v osobitnom sväzku so zemepisnými mapami, ktoré budú verne vyobrazovať jednotlivé mis. okresy.

Keď by som vydaním tohto diela nebol iné dosiahol, ako že som tým umožnil zaviesť misiologiu ako predmet na slovenských vysokých školách bohosloveckých a na Teolog. fakulte v Bratislave, už i tým je moja práca bohato odmenená, lebo čím hlbšie sa oboznámiu bohoslovci so vznešeným mis. poslaním Cirkvi, tým intenzívnejšia bude ich mis. práca v pastorácii. *»Ktorí vyučujú mnohých k spravodlivosti, skviel sa budú ako hviezdy na večné veky.«* (Dan. 12, 3.)

UKAZOVATEL' MENNÝ

Abdas I. 257
Abel I. 106
Abesínia I. 257, 363, 402, II. 34, 437
Abil sv. II. 297
Abraames I. 255
Abrahám I. 22, 23, 27, 50, 138, 140, 178, 188
Abrahám (bisk.) I. 343
Abu Beker II. 201
Absolon I. 299
Acosta Jozef I. 81, 318, 457, II. 243, 245, 246, 247, 249, 257, 287
Adalrám I. 287
Adam I. 64, 86
Adamek Viliam I. 435
Adamkovič Július I. 433
Aedesius I. 257
Afganistán II. 269
Afra I. 225, 235
Afrika I. 160, 161, 268, 304, 310, 346, 363, 398, 404, 451; II. 19, 34, 55, 171, 204, 262, 272, 405, 438
Afrika, Anglická Východná II. 273
Afrika, Centrálna II. 274
Afrika, Fran. Rovníková II. 438
Afrika, Franc. Sev. II. 272
Afrika, Južná II. 275
Afrika, Talianska Severná II. 273
Afrika, Severná a Severovýchodná II. 437
Afrika, Stredná II. 305, 438
Afrika, Východná II. 347, 274
Afrika, Západná II. 347, 274
Agatba I. 223, 228
Aggeus I. 40, 176
Agilulf I. 270, 277
Agneša I. 225, 228
Agra I. 326
Achior I. 24
Akác I. 257
Akvila II. 52
Alarich I. 258
Alaska I. 416, II. 438
Annam I. 327, 328
Anna (rus.) I. 296
Ansgár sv. I. 300, 301, II. 98
Anschár sv. II. 296

Anterus I. 222
Antily francúzske II. 276
Antily, Malé I. 351, 174
Antily, Veľké I. 351, 174
Antioch Epiphanes I. 180
Antiochia I. 236
Antivari I. 381
Anton Paduánsky sv. II. 299
Anton sv., pust. II. 77
Antonius Pius I. 220
Apolinár I. 213, 234
Apollo I. 206, II. 246
Apollonius I. 228
Aquaviva Rudolf blah. I. 326, II. 300
Aquila I. 202, 206
Arabi. I. 268, II. 203, 269
Arábia I. 236, 258 s, 435, II. 18, 204
Araukáni I. 356
Arens I. 372, 462, 467
Ares I. 452
Argentína I. 420, II. 277
D'Argione Filip sv. II. 298
Arius I. 267
Aristid I. 74, 220
Aristion sv. II. 297
Aristoteles I. 144, 147, 154, II. 369, 405
Arkádus I. 254
Arméni II. 268
Arménia I. 256 s, II. 34
Arménia, Malá I. 365, 236
Armildez de, grófka II. 153
Arnulf. I. 75
Aschár sv. II. 283
Albán sv. I. 235
Albánsko I. 381, II. 18, 31, 166, 440
Albín I. 210
Alboin I. 270, 282
Aldgild I. 278
Alemani I. 271, 276
Aleppo II. 33, 435
Alexander III. I. 301, II. 286
Alexander VI. I. 318
Alexander VII. I. 340, II. 53
Alexander VIII. I. 334, 339
Alexander Severus I. 222
Alexander Veľký. I. 180
Alexandria I. 179
Alfaro Peter. I. 329
Alfonz, kráľ II. 286

Alfonz sv. z Ligoury II. 65
Alkuin I. 457, 80
Allah II. 203
Allamano Jozef, kanonik.
II. 73.
Almagro I. 356
Almeida I. 335
Alsasko-Lotrinsko I. 375
Alvarez Peter I. 329, 348
Alžbeta sv. II. 260
Alžírsko I. 401
Amalekiti II. 317
Amand sv. I. 278, II. 297
Amboina I. 329
Ambróz sv., I. 76
Amerika I. 160, 161, 414, 417,
418, 450, II. 19, 20, 86, 146,
171, 204, 262, 275 ss.
Amerika, Centrálna II. 174
Amerika, Južná I. 353, 376,
II. 174, 363, 439
Amerika, Severná I. 414, II.
367, 438
Amerika, Stredná I. 417, II.
439
Amos I. 40
Anastáz II. I. 271
Andrej sv. I. 210, II. 302
Andrej (kráľ) I. 298
Andronikus sv. I. 291
Anglicko I. 376, 447, 449,
II. 146, 159
Angličania I. 360, II. 305
Anglosasi I. 274
Angola I. 347, 406, II. 438
Anchieta Jozef P. I. 355
Atanáz (biskup) I. 345
Atanáz sv. I. 76, 253, 258,
II. 203
Athenagoras I. 221
Atény. I. 173, II. 440
Athaulf I. 266
Atila I. 269, II. 367
Aufhauser I. 463, II. 183
Augustín (opát) sv. I. 78, 79,
274, 276
Augustín OSB sv. II. 298, 374
Augustín (Hip) sv., I. 76, 77,
108, 110, 136, 138, 156, 243,
245, 255, 401, 456, II. 56, 62,
196, 198, 203, 282, 300, 305,
I. 439

Austrália I. 365, 420, 452, II.
19, 171

Stlpec 8.

Austrália a Oceánia I. 420

Autharis I. 270

Avari I. 282 s, 286

Avitus sv. I. 268, II. 296

Azevedo Ignác bl. II. 300

Ázia I. 160, 161, 236, 304, 321,
342, II. 18, 19, 81, 167, 268,
382, 405

Babulík Supplicius SVD
I. 436

Babylas, I. 223

Babylon I. 176

Báčinský Andrej I. 345

Bagdad II. 435

Bajcárová Kunigunda I. 438

Baltimore Cecil I. 360

Banjaluca I. 381

Bazanus I. 347

Bardny SJ I. 345

Bazare SJ I. 357

Barbat sv. I. 357

Barbora, muč. 222

Bareto Nunez II. 287

Bar Kochba I. 220

Barlassime La II. 33

Barnabáš sv. I. 34, 60, 72,
197, 201, 202, 212, II. 299

Barrerius SJ I. 346

Barron I. 405

Bartolomej, ap. II. 300

Batu I. 307

Baudonin Ľudovít II. 69

Bavoráci I. 277

Bavorsko I. 277, 280

Bazil II. I. 296

Bazil, cisár I. 284

Bazil sv., Veľký, I. 76, II. 77

Becker I. 463, II. 183

Bednár Arnošt I. 433

Bednár Jozef I. 432

Bendár Pavol I. 432

Belgicko I. 278, 375, 460, 466,
II. 86, 145, 154

Belizar I. 268, 270

Bellarmin I. 325

Bellarmin I. 268, 270

Bellončík Martin I. 433

Belončík Štefan I. 431, 433
Belvedere Daniel sv. II. 301
Benčík Dezider I. 433
Bendzala Štefan I. 431
Benedikt XV. I. 365, 366,
343, 348, II. 53, 65
Benedikt sv. II. 56, 59.
Benedikt XIV. I. 341, 342,
II. 53, 65
Benedikt XV. I. 365, 366,
II. 14, 25, 28, 54, 114, 117,
121, 130, 135, 138, 139, 142,
183, 245, 247, 291, 294, 304,
321, 336, 338, 339, 354, 363,
376 s
Benignus sv. II. 302
Béla I. 298, II. 284
Béla IV. I. 298
Benno sv. I. 299
Bensensa, kanonik II. 135
Beňadik sv. II. 99
Beňo Martin SJ I. 437
Beňuška Pavol Dr. II. 428
Beňuška Štefan I. 432
Berghaus P. Dr. I. 467
Berg L. Dr. I. 81, 118, 462,
II. 116, 217
Bernard P., karmelitán II. 285
Bernard svätý II. 16
Bernard z Clairvaux sv. I.
80, 310, 457
Bertoni Gašpar II. 68
Bertrand Ľudovít sv. I. 355,
418, II. 301,
Beyrut II. 33
Beza I. 447
Biely Jozef I. 432
Bigard Karol II. 130
Bigardová Johanna I. 373,
II. 54
Bigardova Štefánia I. 373,
II. 54, 130, 120, 134 136
Billot L. S. J. I. 462
Bindáčová Nidgácia I. 439
Biondi, kardinál II. 104
Birinus sv. I. 275
Birma I. 327, 387, II. 436
Bismarck I. 399
Blaatand Harald I. 300
Blandina- muč. I. 228
Blatné I. 288
Bobola Andrej sv. II. 298

Boëthius I. 269
Bogaris. I. 284, 285
Bohunický I. 433
Bojovia I. 271
Bolano Alfonz OFM I. 310
Boland Andrej II. 75
II. 286
Boleslav I. I. 294, 295
Boleslav II. I. 295
Boleslav I. Chrabrý I. 295
Boleslav III. poľský I. 299
Bolivia I 144 357, 419, II. 277,
401, 439
Bonaventúra sv. I. 80, 457
Bonifác V. I. 275, 278, 279,
280, 281
Bonifác sv., arcibisk. II. 299
Bonifác sv. (viď Winfríd),
I. 80, 277, 457, II. 56, 99, 181,
196, 198, 299, 301, 305, 305,
353
Bordová Izabella I. 148
Borgiaš František sv., II. 16
Boris II. 283
Boromejský Karol, sv. II. 323
Bořivoj I. 294, II. 283
Bosco Ján, sv. I. 418, II. 69,
296, 388 ss, 399
Bošňáková Stanislava I. 439
Brahma II. 209
Braniša SVD. I. 435
Bratislava II. 412, 443
Brázdovič Štefan I. 433
Brazília, I. 354, 418, II. 174
277, 439
Bražinová Kazimíra, I. 438
Breda G. Dr. I. 463
Bregenz I. 276
Breno I. 459
Brestovanský M. I. 433
Brindisi Vavrínek sv. II. 300
Británia I. 235, 272 ss, 273
Britto Ján SJ II. 289, 296
Brillard Filibert, bisk. II. 71
Bronstering SVD. I. 467
Brumovský Peregrín SVD
I. 436
Brunér I. 397
Bruno I. 303
Bruttius I. 227
Budatétény II. 165

Budha I. 147, 154, II. 205, 207,
405
Bufallo Gašpar bl. II. 303
Bulhari I. 284 s
Bulharsko I. 381, II. 18, 31,
441
Bungo I. 335
Burgundovia I. 268
Burchard sv. II. 301
Búran Štefan SJ, I. 437
Bystrík sv. (Bestertus) I. 298
Bythinia I. 237

Cabral II. 286
Caesar Julius I. 180
Cagliari II. 389, 390, 392, 69
Calcutta, pov. II. 436
Camillis Jos. De I. 345
Candia II. 440
Capillas František O. P. II. 296
Cap Verde I. 404
Caracalla I. 221
Carihrad II. 435, 32, I. 288,
321
Caron Raymund I. 81
Carvalho Didak, blah. II. 297
Casas Las Bartolomej de II.
286
Casas Bartolomej Las II. 305
Cebu I. 329
Cecília I. 228, 230
Celebes I. 388
Celestín páp., sv., II. 298,
I. 272
Celsus I. 233, 245
Ceylon II. 435, 436, 407, 271,
I. 326, 384 s
Cicero I. 142, 154, II. 371
Cilicia I. 237
Claret Anton, bl. II. 69
Claver Peter II. 142, 291, 300
Clet blh., František II. 65, 297
Cochin I. 323
Colin SJ I. 459
Collin Ján, kl. II. 68
Colombo, prov. II. 435
Colorado I. 353
Columba sv. I. 273
Columbia II. 439
Cambes fr. II. 134
Comboni Daniel I. 403, II. 72
Combrai sleur. OFM. I. 354

Commodus I. 221
Conforti Guido, biskup II. 73
168, 362
Cortez II. 286
Cortez Ferd. I. 352
Corvino de Mont Ján II. 373
Corvino Monte II. 285
Costantini C. I. 390, II. 23
Costarica I. 353
Côte d' Ivoir I. 404
Côte de l' Or I. 405
Condryn Peter II. 67
Crescens, I. 234, 245
Cronwell I. 447
Cyprian I. 105, 222, 223, 228,
231, 401
Cyprus I. 237
Cyriak I. 343
Cyril I. 121, 220, 288, 289, 290
Cyril Alexandr. I. 76
Cyril a Metod II. 305
Cyril III., Antioch I. 343
Cyril Jeruzalem. I. 76
Cyril sv. II. 230, 231, 283, 401
Cyrus I. 33

Čahaj Michal I. 435
Čambalík Chrysant I. 436
Čeretka Bohumil SVD, I. 435
Černá Gaudencia I. 438
Černý Ján I. 434
Čerňanská Júlia I. 438
Česi I. 294
Čína I. 144, 147, 259, 324, 331,
334, 335, 363, 367, 368, 374,
389, 439, 446, 450, II. 18, 20,
42, 88, 168, 169, 196, 206, 207,
208, 270, 305, 345, 368, 370,
371, 376, 400, 436
376, 400, 436
Čiňania II. 369, 370, 405

Dahmen SJ. I. 463
Dahomey I. 404
Daifu - sama I. 336
Daja Maximin I. 225, 226, 227
Dalmácia I. 283
Damián sv. I. 225
Damián Jozef de Venster
I. 423, II. 263
Daniel I. 38, 176

Dánsko I. 300, 381, II. 18, 440
Dávid I. 26, 31 (Viď Jesse),
40, 46, 114, II. 380
Dávid III. I. 347
Deák Poderik I. 436
Decius Troján I. 222, II. 281,
372
Dehou Ján Leon P. II. 71
Delenay Daniel II. 80
Delhi I. 118
Demetrius I. 203
Demianová Edmunda I. 439
Denis sv. II. 301
Depta Andrej I. 432
Diaz Bartolomej I. 310
Didakus I. 310, II. 285, 302
Diego Bartolomej I. 311, 346,
II. 286
Dier M. SVD I. 467
Diognetus I. 75, 240
Dioklecián I. 224, 225, 228,
235, II. 281
Dionýz Areopagita I. 202, 235
Dočolomanská Ludmila I. 440
Dočolomanská Margita I. 440,
Dodekanézy I. 381, II. 441
Domicián I. 218, 227
Dolník Július I. 435
Dominik sv. II. 61, 80, 260,
300
Drahomíra I. 294
Drach Dávid Pavol I. 382
Dravecký Michal I. 432
Drevék Félix SVD I. 372,
II. 161
Drontheim I. 448
Dublin I. 121, 273
Dubravka I. 295
Dufresse I. 389, II. 300
Duchesne L. I. 464
Durček Dr. Karol II. 184
Durinsko I. 277, 279
Dusík Ján I. 343
Dvonč Jozef I. 433
Dvorčák SVD I. 435
Dvorčíková Jolana T. I. 438
Dvorčíková Šantal Valéria
I. 438
Džingischán I. 118, 307

Eadbald, kráľ I. 275
Ebbo, bisk. I. 300
Eberts II. 182
Edwin, kráľ I. 275
Efrém sv. 76, II. 77
Egypt I. 176, 237, 402, II. 90,
272, 437
Egyptania I. 29
Ekber, mogul I. 326
Eleutér, púp. I. 235
Eliáš, žid I. 301
Eligius sv. I. 278
Emanuel Viktor II. 185
Emmerám sv. I. 277, 287,
II. 99, 301
Equádor I. 356, 419, II. 277,
439
Erasmus Roterd. I. 81, 457
Ercle P. II. 186
Erich, kráľ I. 301, 303, II. 298
Eritrea I. 402
Eskimáci I. 144, II. 401, 416 s
D' Espierres N., I. 159
Essex I. 274
Ester II. 82
Ethelbert, kráľ I. 274, 275,
II. 282
Etiopi I. 366
Etiópia II. 305
Eudes Ján, sv. II. 68.
Eugen, bisk. I. 267
Eugen, cis. I. 254
Eugen III. I. 80, 310
Eulalia, muč. I. 228
Eurich I. 266
Europa I. 160, 161, 264, 320
381, II. 18, 19, 54, 204, 304,
358, 440
Eusebius, sv. II. 302
Eusebius, hist. I. 75, 208, 220,
226, 227
Euthymus I. 258, II. 296
Euzebius Cezarej. I. 76
Ezechiel I. 37, 47
Fabián, pápež, muč. I. 223
Faikus Ján SVD, I. 467
Farkaš Anton I. 432
Farkašová Agneša Št. I. 438

Fazilidas, neguš I. 348
 Felicitas, muč. I. 221, 231, 401
 Félix (prokurátor) I. 203
 Félix, sv. z Valois II. 63
 Fenicia I. 237
 Ferdinand sv. II. 299
 Fernandez SJ I. 335, 348, 459
 Fernando Po I. 409
 Ferrerský Vincent sv. II. 298
 Figura Anton I. 434
 Figura František I. 433
 Figura Jozef I. 434, II. 391
 Filemon I. 204
 Filip, ap. II. 298
 Filip sv. II. 299
 Filip, diakon I. 58, 59, 196,
 197, 211
 Filip, II. kráľ sp. I. 81, 329,
 457
 Filip IV., kráľ I. 331
 Filipíny I. 329, 330, 363, 374,
 388, 439, 451, II. 170, 196,
 275
 Filústek Ladislav I. 434
 Fíni I. 303
 Fínsko I. 381, II. 18, 440
 Firmilián, biskup I. 236
 Fischer Anton I. 462
 Fischer - Colbrie Dr. Aug.
 II. 186
 Flimlová Blázia I. 439
 Flores I. 329, 388
 Florián, muč. I. 235
 Florián A. P. SVD II. 172, 293
 Florida I. 360
 Fogac Ján I. 329
 Forgáč Jozef I. 434
 Focher Ján OFM I. 457
 Forbin-Janson Msgr. Aug.
 I. 373 II. 126,
 Forcade Ján I. 395
 Formánek Msgr. Rudolf II.
 161, II. 428
 Formóza I. 374, 397, II. 437
 Formózus, biskup I. 284, 285
 Forner Jozef I. 435
 Fotius I. 289, 296
 Francúzsko II. 85, 145, 149,
 373, 460, 466
 Franke z Hallu A. H. I. 448
 Frankovia I. 270

František Assiský sv. I. 80,
 306, 318, 402, II. 56, 60, 61,
 260, 284, 301, 305
 František Saleský sv. II. 290,
 291, 296
 František Solano sv. I. 356,
 420
 František Xaver. sv. I. 91,
 322, 324, 325, 326, 328, 329,
 331, 335, 383, 385, 410, II.
 34, 48, 53, 63, 198, 223, 287,
 302, 323 ss, 414, 418, 431
 Fraser Almont Ján II. 75
 Freitag Anton SVD I. 462
 Fridolín sv. I. 276, II. 297
 Fridrich I., kráľ I. 448
 Fridrich IV., kráľ I. 448
 Frízi I. 278
 Fructuosus, biskup I. 234
 Frumentius I. 257, 258, II. 281,
 301, 305
 Frygia, I. 237
 Fulda, I. 280
 Fumasoni-Biondi Peter II. 22,
 124, 162

Gáborík Longin, I. 438.
 Gagelin František, Iz., sv.,
 II. 301
 Gajdoš Jozef SJ I. 437
 Gajuk I. 307
 Galatia I. 237
 Galerius I. 224, 225, II. 281
 Galia I. 234, 271
 Gall sv. II. 301
 Gallienus I. 223
 Gallus I. 223, 277
 Galvano Anton I. 329
 Galvin Ed. II. 74
 Gamaliel I. 199, 207
 Gamba I. 348
 Gambia I. 405, II. 437
 Garcia Moreno I. 419
 Garicoits Michal blah. II. 70
 Gaudencius sv. II. 295
 Gauzbert I. 300
 Gavlák František I. 432
 Gavlák Ján I. 432
 Genserik II. 367
 Genti Peter OFM I. 352
 Genzerich I. 267
 Georgia I. 257

Gerard sv. II. 301
Gerard von Colorn II. 59
Gerát Vincent I. 436
Gerecký Jozef SVD I. 466
Gerhard sv. I. 298, II. 99
Gerhardt J. I. 447
Germán sv. I. 272, 273, II. 282
Germáni I. 266 ss
Gerrard Villot II. 74
Ghebra Michal I. 402
Ghébré Michal bl., II. 300
Ghislieri M. I. 317, 321
Giardini, I. 396
Gibbon I. 241
Gibraltár I. 381, II. 440
Gildas sv. I. 273
Gimbert S. J. I. 459
Gizela I. 297
Goa I. 322, 323, 324, 326, 334,
383
Goár sv. I. 278
Gonzales Roch. bl. II. 302
Gonzalo Fernandes S. J.
I. 348
Gonzalo Sirveira S. J. I. 348
Gorazd I. 293
Góti I. 264, 266, 269, 270, 286
Gottfried I. 304
Gottschalk I. 299
Gracian I. 254
Granada, Nová I. 355
Gréci I. 144, 147, 174, 175, 177,
179
Grécko I. 234, 365, 381; II. 18,
166, 440
Gregor II. I. 277, 279, 300;
II. 282
Gregor III. I. 279
Gregor X. II. 305
Gregor XIII. I. 317, 321, 343
Gregor XV. I. 317, 326, 364,
384, 404; II. 16, 23, 192, 323,
362, 288
Gregor Divotvorca I. 236; II.
100
Gregor Illuminator I. 256; II.
281, 301, 304
Gregor Nazianský sv. I. 76,
330
Gregor Tourský sv. I. 271
Gregor V. I. 76, 78, 254, 270,
274, 276, 456; II. 196, 216,

297, 302, 281, 282, 374
Grék II. 371
Grentrup Th. SVD I. 465,
II. 192
Greš Štefan I. 431
Grignon de Montfort blh. II.
67, 80
Grimoald I. 270
Grodec Melchior bl. II. 300
Grónsko I. 302, 416, 448
Grösser M. I. 462
Gruber S. J. II. 289
Grundemann II. 192
Guetamala II. 276, 439
Gubernatis O. M. II. 192, 458
Guinea portugalská I. 405
Guinea španielska I. 409; II.
438
Guyana I. 355, 418; II. 276,
439

Habakuk I. 41

Hadrián I. 220
Hadrián II. I. 230
Hahn H. I. 463; II. 116, 147
Hajduová Nepomucena I. 439
Hakon I. 301
Haláková Monika I. 438
Hanus Herkulán I. 436
Hanuš Honor I. 436
Hanuš Víтус I. 436
Hapšuda Ignác I. 436
Harald I. 300, 301; II. 283
Harnack I. 187, 241; II. 233
Harold Blaatanda II. 284
Hartmann F., kardinál II. 116
Havana II. 174
Hawai I. 423
Hayasaka J. I. 396
Hederová Anna I. 440
Hedviga sv. I. 304
Hegesip I. 218
Helena sv. I. 252
Helgoland I. 278
Heliogabal I. 222
Henrich II. I. 237; II. 300, 302
Henrich Vtáčnik I. 299, 300
Herakleus II. 283
Heraklius I. 283
Herbingy II. 29
Herkules Maximián I. 224,
225, 228

Hermas I. 73
 Hermenegild I. 266
 Hermias I. 221
 Herodes Agrippa I. 204, 207,
 208, 209
 Herodes I. 130
 Heruli I. 286
 Hieronym sv. I. 76, 208, 223
 Hieronym z Narny II. 323
 Hilár z Poitiers sv. I. 76
 Hilderich I. 268
 Hippolyt I. 74
 Holandania I. 324, 326
 Holandsko I. 278, 449, 460,
 466, II. 146, 156, 305
 Holobradý I. 435
 Holočí Felicián I. 437
 Holyová Henrika I. 438
 Honduras I. 353, II. 276, 439
 Honduras brit. II. 439
 Honorius I. I. 275, II. 374
 Honorius III. I. 306, II. 61,
 284
 Horác I. 175
 Hornbach I. 277
 Horváth I. 434
 Hudek Joz. I. 434
 Hudsonský záliv I. 360
 Hugenoti I. 354
 Humbertus de Romanis I. 306
 Hunan II. 436
 Hunerich I. 267, 268
 Huni I. 264, 269
 Huonder Ant. SJ, I. 81
 Huong Vavrín bl. II. 298
 Hu-pé I. 389
 Hupeh II. 436
 Husárik Štefan I. 432
 Hy (ináč Jona) I. 273
 Hyacint sv. I. 304, II. 61, 300
 Hygin I. 220

CHaminade Jozef V. II. 68
 Chanel Peter bl. II. 298
 Chanel Peter R. II. 68
 Charles SJ II. 100, 156 393
 Chazari I. 285
 Cherson I. 285
 Chevalier P. J. M. S. C. II. 69
 Chile I. 356, 419, II. 175, 277,
 439

Childebert II. 282
 Childerik I. 272
 Chios II. 440
 Chlodvik I. 270, 271, 276,
 II. 282
 Chlor Konstancius I. 224, 225
 Chochula Michal I. 433
 Chorváti I. 283
 Chotumír I. 284
 Christián I. 304
 Chromatius I. 228
 Chudá Martina I. 438
 Chur I. 276

Iberia I. 257 s
 Idumea I. 180
 Ignác Antioch., sv. I. 73, 208,
 209, 220, 229
 Ignác, patriarcha car. I. 296
 Ignác z Lojoly sv. I. 318, 321,
 322, 324, 347, II. 63, 323, 300
 Igor I. 296
 Ilčíková Agata I. 438
 Ildefons sv. I. 267
 Ilenčík Rudolf I. 434
 Immhoff Eugen II. 75
 Imrich sv. II. 298
 India I. 148, 259 s, 321, 323,
 324, 325, 326, 327, 335, 363,
 383 s, 384, 385 s, 417, 451,
 II. 88, 90, 92, 170, 407, 408,
 371, 435 s
 Indiáni I. 355, 356, 358 s, 360,
 414 ss, 417, 419 ss, II. 14, 19,
 257, 368 ss, 392
 Indočina II. 170, 271
 Indočina, Fran. II. 436
 Indonézia I. 327
 Indovia I. 324, 325, 326, 148,
 383, II. 269
 Innitzer, kardinál II. 75
 Inocent III. I. 306, 310
 Inocent IV. I. 303, 304, 307
 Inocent X. I. 340,
 Inocent XI. I. 344, II. 53
 Inocent XII. I. 339
 Irak II. 269, 435
 Iran II. 269
 Irenej sv. I. 74, 208, 221, 228,
 235
 Írovia II. 305

Irsko I. 272, 273, 376, 466
II. 160, 161
Isauria I. 237
Isdegerdes I. 257
Island I. 302, 381, II. 18, 440
Ispahán I. 118, II. 435
Ivanois Mar. I. 385
Izabella Birdová, II. 407
Izaiáš I. 30, 31, 33, 35, 36, 41,
65, 73, 114, 176
II. 332
Izák I. 22, 27, 50, 188
Izák Veľký, sv. I. 256
Izidor Sevilský sv. I. 76, 267
II. 298
Izrael I. 24
Izraeliti I. 31, II. 199, 317

Jacobil J. de I. 402
Jagello I. 304, II. 285
Jakub II. 395
Jakub ap. II. 298
Jakubík Dr. II. 428
Jamrichová Bonaventúra I.
438
Jamriška Jozef I. 435
Ján III., kráľ I. 311, 346
Ján IX. I. 293
Ján XIII. I. 295
Ján XXII. I. 306, 308
Ján sv., ev. II. 280, 297, 303
Ján sv., krst. II. 376
Ján N. de la Mennais II. 80
Ján de Monte Corvino I. 308,
II. 60
Ján sv. de la Salle II. 79
Ján sv. od Križa VII. 62
Ján sv. z Boha II. 63
Ján sv. z Máthy II. 63
Janssen Arnold SVD I. 370
375, II. 71
Jantoška Joz. I. 434
Japonci I. 147, 323, 324, 335,
II. 369, 370
Japonsko I. 118, 158, 321, 323,
335, 336, 337, 394 ss, 446,
451, II. 18, 88, 169, 206, 270,
271, 337, 371, 379, 407, 414 ss
Jaricot Paulína Mária I. 373,
II. 115, 116, 125, 126
Jáva I. 388
Javorka Vendelín II. 30

Jeremiáš II. 374
Jeruzalem I. 36, 37, 52, 180,
II. 435
Ježovít Ján I. 435
Jogus SJ. I. 360
Jordán František II. 73
Jozafát sv. II. 302
Jozef z Leonessy sv. II. 296
Júda, ap. II. 301
Judith II. 82
Juhosťávia I. 381, II. 18, 32,
164, 440
Julián, Odpadlík II. 282
Juraj, kráľ II. 373
Jurčovičová Viktimaria Ber-
nardina I. 439
Justín sv. 281, 369, 372
Justus sv. II. 302

Kacvinský Jozef I. 431
Kagoshima I. 335
Kakowski II. 164
Kalabria Ján II. 75
Kaledónia, Nová II. 278
Kalifornia I. 353
Kalixt I. sv. I. 150, 246, 310
Kalvín J. I. 154, 316, 447
Kambodža I. 328, 387
Kamerun II. 274, I. 405, 407,
II. 438,
Kamil Lellis sv., II. 66
Kanada I. 323, 359, 376, 416,
439, 448, II. 171, 172, 276,
438
Kandáka I. 59, 196
Kanghi I. 333, 341, 342
Kanton I. 332
Kanut sv. II. 296
Kanut II. sv. I. 301.
Kanzu II. 436
Kapadocia I. 236
Kapistrán Ján, sv. II. 301
Kapsko I. 410
Kapusta Ján I. 433
Karinthia I. 284
Karmažinová Katar. I. 438
Karol Borom, sv. II. 260
Karol Martel I. 279, 306
Karol Veľ. I. 270, 281, 282 s,
286
Karol II. I. 331
Karol III. I. 345, 346

Karol V. I. 349, 350
Kartágo I. 144, 237, 268, II.
400
Kassiodor I. 269
Katarína Sienská II. 61
Kazimír I. 295, II. 284
Kentigern sv. I. 273, II. 295
Kenya I. 412, II. 437
Khán Gorjuka II. 285
Khán Kartaka II. 285
Kiaking I. 389
Kiangsi II. 436
Kilián sv. I. 277, II. 283, 299
Klaudius Pullart des Places
II. 67
Klein Fel. I. 464
Klement V. I. 309
Klement VI. I. 310
Klement VII. I. 311, II. 54, 60
Klement VIII. I. 344, II. 16
Klement IX. II. 53
Klement X. I. 338, II. 53
Klement XI. I. 339, 340, 341,
II. 53
Klement XII. I. 335, II. 53,
Klement XIV. I. 345, II. 289
Klement alex. I. 74
Klement Rím., sv. I. 72, 204,
220, 228, 285, 290, II. 372
Klodvig, kráľ II. 299
Klotilda sv. II. 299
Knibert sv. I. 278
Knuton Torkel II. 285
Kocel I. 288, 290, 291
Kočinčina I. 327, 328
Kodrus II. 372
Kohaut Štefan I. 434
Kollonič I. 345
Koloman I. 298
Kolumba II. 305
Kolumbán sv. I. 80, 276, 457,
II. 282, 291, 302
Kolumbia I. 418, II. 175, 276
Kolumbus Krištof I. 81, 349,
457, II. 60, 286
Kommodián I. 75
Konfucius I. 147, 159, II. 206,
207, 208, 405
Kongo I. 346, 363, 407, II. 196
Kongo, Belgické II. 274, 438
Konstancius I. 252, 258
Konstans I. 252

Konstantín (viď Cyril) I. 285,
288, 289, 290
251, 252, 257, II. 232, 280,
Konstantín V. I. 225, 226, 232,
281
Konstantín II. I. 252, II. 374
Koppány I. 297
Kopenhágen I. 448
Kopsdorfer Frant. I. 432
Kopti I. 347 402
Korbinián sv. I. 277, II. 300
Kórea I. 336, 338, 363, 394,
396, 407, 476, 451, II. 18, 169,
170, 271, 437
Korfu, Zante a Kefalonia
II. 440
Kornel I. 59, 197, 296
Kornel, pápež, muč. I. 223,
234
Kosmos I. 259
Kostarika II. 174, 276, 439
Kováč Ján SVD I. 435
Kozma, muč. I. 225
Krasňanský Ján SVD I. 435
Králiček SJ I. 372
Krem (Kuvrat) I. 284
Kremer G. Dr. I. 467
Krescens sv. II. 299
Krisin Marek, sv. II. 300
Krivová Xavéria I. 439
Križan Martin I. 434,
Krose a. S. J. I. 81, 461, 463,
II, 192
Krstiteľ Peter sv. O. F. M.
II. 296
Krywald, Msgr. dr. Otto II.
165
Kupkovičová Terézia I. 439
Kurdistan I. 365, II. 34
Kutiš Kapistrán SVD I. 435

L
Lacordaire II. 247
Lactantius I. 75, 225, 228
Ladce II. 387
Ladislav sv. II. 299
Lallemant SJ I. 360
Lambert, zakl. II. 66
Lamontová Marg. Dr. II. 93
Lancaigne I. 337, II. 416
Langová Gizela K. I. 438
Laos I. 327, 387
Lao-tse II. 209

Laponci I. 303 s
 Lapšanský Štefan SVD I. 435
 Las Casas Bartolomej O. P.
 I. 350, 353, 355, 356
 Lavigerie Karol I. 399, 401,
 404, II. 34, 70, 98, 104, 140,
 141, 144
 Lazar I. 99, 235
 Leander sv. I. 266, 267, II.
 297
 Lebuin sv. I. 281
 Leckyová Archangela I. 438
 Ledóchowská M. Terézia II.
 142, II. 85
 Ledóchowski, kardinál II. 134
 Lehmkuhl A. I. 467
 Leibnitz I. 447
 Leif I. 302, II. 284
 Lemmens Leon O. F. M. I. 464
 Leo I. 281
 Leonardi Ján II. 323
 Leovigild I. 266, 267
 Lev I. 288
 Lev XII. II. 116
 Lev XIII. I. 365, 384, 387, 395,
 399, 402, II. 21, 28, 29, 54,
 55, 71, 85, 104, 116, 128, 130,
 141, 142, 177, 178, 320
 Lev V. sv. I. 76, 267, 269, II.
 367
 Lhasa I. 335
 Libán I. 253
 Libanon, Veľký II. 268, 269
 Libermann II. 67.
 Libermann Samson I. 382
 Libermann Pavol I. 382
 Libéria I. 405, II. 274, 437
 Líbya II. 437
 Licinius II. 281
 Licinius I. 226, 227, 251, 252
 Lieou Pavol. blah. II. 297
 Li Pavol I. 332
 Litva I. 321
 Litvani I. 304
 Livonsko (Lotyšsko) I. 303
 Lockhardt Dr. II. 93
 Lo Gregor II. 373
 Longa Jakub SJ I. 432
 Longa Jozef I. 431
 Longobardi I. 264, 270
 Lo-Pa-Hong II. 169
 Lopez Alonzo I. 459
 Lopez Gregor bl. II. 300
 Louis I. 463

Lówenstein, knieža II. 148
 Lucia I. 225
 Lucián I. 223
 Lucius I. 223
 Lucius Cyrenejský I. 199
 Ludger sv. II. 298
 Ludger I. 300
 Ludvík II. 285
 Luha Melchior I. 437
 Lujza de Marillac II. 85
 Lukačovič St. I. 433
 Lukáš sv. ev. I. 48, 195, 202,
 206, 211, II. 52, 259, 301, 388
 Lullus Raymund I. 81, 306,
 307
 Luther Martin I. 154, 316,
 447
 Luzon I. 329
 Lužickí Srbi I. 299 s
 Lvanga Karol II. 299
 Lycia I. 237
 Lykaonia I. 237
 Lykurgos I. 144, II. 372
 Ly Matúš II. 66
 Lyon I. 373, II. 337
 Ly Peter I. 338

L'
 Ludmila sv., I. 294
 Ludovít IX. sv. I. 307, II. 300
 Ludovít Nemeč I. 287, 288
 Ludovít Veľký, Anjou I. 298
 Ludovít Zbožný I. 300

M
 Mac Larenová D. A. II. 93
 Madagaskár I. 348, 363, 411,
 II. 262, 275, 438
 Modaj Koloman I. 432
 Maďari I. 296
 Maďarsko I. 375, II. 165
 Madras, provincia II. 436
 Madura I. 327
 Magellán Ferd. I. 329, II. 286
 Machabeus I. 180
 Maignet Ludovít, biskup I. 432
 Maingrot Karol I. 340
 Mainz I. 277, 280
 Makao I. 331, 334
 Makrián, vojvodca I. 223
 Makrinus, cis. I. 222
 Malachiáš I. 34, 41, 131
 Malakka I. 323, 327, 328, 387
 Malík Anton I. 435
 Malovcová Diomíra I. 439

- Malta II. 160
Mamachi O. P., I. 459
Manahen I. 198
Mandžúria I. 393, II. 208, 270, 436
Mangu chán I. 307, 308
Manila I. 327, 330
Mankovecký Fr. I. 432
Manna R. P. II. 138
Mánuel, arcibiskup I. 284
Maralez Ján O. P. I. 340
Marcelín, pápež I. 225
Marek sv., ev. I. 52, 55, 183, 201, 206, 211, 237, 402, II. 52, 298, 304, 395, 398
Marche Jakub sv. II. 302
Marchetti — Selvaggiani II. 124, 187
Marchez E. SJ I. 334
Mária I. 209
Mariano II. 288
Mária Panna I. 45, 88, 100, 113, 209,
Mária Terézia, cisár. I. 345, 346
Mariguda Ján II. 285
Marioni Giuseppe II. 74
Marion-Brésillac M. J. II. 71
Mark Aurel, cis. I. 221, 227
Marko Polo I. 308
Marková Anna I. 439
Marnas Fr. I. 464
Maroko I. 400, II. 437
Maroniti I. 366
Marschall M. I. 459, 463
Martell Karol II. 203
Martinián, mučen. I. 218
Martin, sv. biskup I. 225, 267, 298
Martin, opát I. 283
Martin M. I. 306, 340
Martin, sv. Túrsky, II. 282
Matej, sv. apošt. I. 207, 211, II. 297
Matha Ján sv. II. 297
Mathias a Corona I. 81, 458
Matis Ján I. 437
Matto Grosso I. 418
Matúš sv., ev. I. 48, 210, II. 301, 397, 398
Mauka II. 285
Mauretania I. 237
Mauri I. 267, 309,
Mauritius, muč. I. 228
Mauritius, ostrov I. 411, II. 438
Maxentius, cis. I. 226
Maximián, cis. (vid' Herkules Mac.) I. 225, 228
Maximilián, biskup I. 235
Maximinus Trax, cis. I. 222
Maximus, čarod. I. 253
Medici, sv. Angela II. 85
Meinertz I. 81, 461, 462, II. 182
Meinhard I. 303
Melanézia I. 421, 452
Melanchton I. 316, 447
Melchizedek, kráľ I. 23, 176
Melito, apolog. I. 221, II. 216
Mellitus, opát I. 79, 274, 275, II. 298
Mercier, kardinál II. 154, 186
Merichelová Ancilla I. 439
Meropius I. 257
Mesiaš I. 23, 25, 26, 27, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 42, 46, 87, 173, 179, 242
Mesrop sv. I. 256
Metod, slov. ap. I. 121, 220, 284, 285, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, II. 299, 283
Metz, I. 276, 277
Mexiko I. 352, 417, II. 439
Mezopotámia I. 236, 265, II. 98
Mezzaborba A., I. 341
Miauza II. 70
Mieczyslav II. I. 295
Mieczislava II. 284
Mihálová Anna I. 439
Mieczyslav I. 295
Mihi Filip sv. II. 299
Michal III. cis. I. 285, 288
Michalík Rudolf SVD I. 435
Micheáš I. 30, 41
Michel I. 465
Miki Pavol SJ sv. II. 296
Mikuláš, I. pápež I. 284, 288,
Mikronézia I. 421, 422 290, II. 302
Mikuláš IV., pápež I. 308
Milon Ján I. 432
Mindove, knieža I. 304
Mingov II. 285
Minh-Menh, cis. I. 386
Miraeus Anbertus, kanon. I. 459
Misdæus, kráľ I. 211

Miškovič Pavol I. 433
Mivang, kráľ I. 412
Moagat, biskup II. 77
Mogul II. 287, 288
Mohamed I. 154, II. 201, 202
Mohamedáni I. 156
Mojmír I. I. 287, 288
Mojmír II. I. 293, 294
Mojžiš I. 20, 47, 58, 59, 61, 63,
73, 179, 180, 197, 198, II. 317
Moloch I. 144, II. 400
Molukky I. 323, 329
Mongoli II. 305
Mongolsko I. 307, 393, II. 270,
436
Monika sv. I. 110
Montesquieu I. 357, II. 235
Montreál I. 360
Morava I. 287, 288
Moravani I. 287
Moravčík Július I. 434
Moravčík Karol I. 438
Moravčíková Hermína Marg.
I. 439
Moravčíková Stanislava I. 438
Murumba Matej bl. II. 299
Mozambik I. 348, 410, II. 273
Módling I. 375
Mrovčák Jozef I. 432
Muchertach, kráľ I. 273
Munerati D. I. 465
Myako I. 335

Nabuchodonozor I. 38, 176
Nael Ján, blah. II. 297
Nagasaki II. 415, 416
Nagyová Gabriela I. 438
Najpaver Ján I. 431
Nankig, I. 334
Napoleon I. 154, II. 23, 79
Narzes I. 270
Naxos, Tine a Mykene II. 440
Nécsey Eduard Dr. II. 161, 162
Nemci I. 287
Nemček Joz. I. 434
Nemecko I. 276, 278, 374, 460,
II. 147
Nero I. 205, 208, 217, 218, 227,
234
Nérsky Filip, sv. II. 323
Nerva I. 209, 218
Nestor I. 296
Nicaragua I. 353, 418, II. 174,
439

Nigéria I. 404, 406, II. 438
Nikaragua II. 276
Nikodem II. 251
Ninive I. 39
Ninián sv. I. 273 II. 300
Niniviti I. 176
Nisibisi I. 257
Nitra I. 287
Nobili De P. II. 373
Nobili Robert SJ I. 325, 327
331, 332, II. 198, 216, 251, 288
Noe I. 22, 177
Nogely Štefan II. 165
Nonnát Raymund sv. II. 300
Norbert sv. II. 61
Nóri I. 301 s
Normani I. 302
Nórsko I. 381, II. 18, 440
Northumberland I. 275, II. 282
Nová Guinea I. 329, 421
Nová Kaledónia I. 148, II. 406
Nový Zéland I. 422
Nubia I. 258
Numenius I. 245
Numidia I. 237
Nunez SJ I. 329, 347
Nyassa I. 412, II. 437

Oceánia I. 160, 329, 370,
421, 452, II. 19, 204, 278 ss
Odila I. 280
Odoaker I. 269
Odorik de Pordenone O. F. M.,
blah. II. 296
Ojedo Bartol. I. 356
Oláf Veľký sv. I. 301, 302,
II. 300
Olekár Peter I. 432
Olga (vid' Helena) I. 296,
II. 284
Oliva Kristián II. 284
Olmedo Bartol. I. 352
Onezim sv. II. 297
Ontario I. 360
Optatus z Mileva I. 234
Oravec Alojz I. 435
Origenes I. 73, 212, 221, 222,
223, 236, 258, II. 281
Orosius I. 268
Ostatník Viliam I. 433
Ostmark I. 375, II. 148
Ostrogóti I. 266
Ostrov, Juhoafrické II. 438
Oswald I. 275, II. 300

Otilia sv. II. 291
Oto, biskup I. 299
Oto I. I. 295, 297, 299, 300, 301
Oto sv. II. 299

Paládus II. 282
Palestína I. 180, 236, II. 18,
32, 33, 204, 269, 369, 435
Pálfiová Hedviga I. 438
Palkovič Ferdinand I. 435
Palkovič Rudolf I. 435
Palladius I. 272, II. 305
Pallotti Vincent II. 68
Panama II. 279, 439
Pankrác I. 225, 298
Panónia — Zadunajská I. 287
Pantaenus I. 211, II. 299
Pantaleon I. 225
Pantén II. 281
Paphlagonia I. 237
Papias I. 209
Pápuovia I. 329
Paraguay I. 144, 357, 420, II.
277, 401
Paravi I. 324
Paschál I. I. 300
Paschál II. I. 300
Paulín I. 275, II. 301
Pátiens sv. I. 268
Patrik sv. I. 272, 273, 322,
II. 196, 282, 297, 305, 353
Pavelka Felicián I. 437
Pavol sv. I. 34, 41, 44, 60, 61,
63, 64, 65, 72, 85, 86, 89, 91,
98, 104, 106, 108, 110, 111,
113, 114, 135, 139, 140, 150,
151, 164, 173, 198, 199, 201,
202, 203, 204, 205, 206, 208,
210, 211, 213, 217, 232, 234, 236,
237, 240, 242, 246, 284, 291,
310, 317, 321, 322, 323, 325,
350, 456, II. 52, 99, 100, 109,
181, 196, 198, 211, 215, 246,
249, 260, 291, 280, 296, 297,
299, 312, 313, 317, 348, 371,
372, 374, 377, 410, 420, 431
Pavol III. I. 317, 321, 350,
II. 63
Pavol IV. I. 321, 328
Pavol V. II. 62, 373
Pavol, pust. I. 247
Pavol, sv. z Kríža II. 66
Pavol z Tarzu II. 353 -

Pedro Arenas I. 349
Pegu I. 327
Peking I. 332, 333, 334, II. 171
Fennafort Raymund de I. 81,
307, 309
Peramiho II. 171
Perboyre I. 339, II. 65, 302
Perdnon Odorik II. 285
Perdomo, arcibiskup II, 175
Perpetua I. 221, 228, 401
Perrone I. 460
Perth, prov. II. 440
Peru I. 356, 419, II. 175, 278,
439
Peruáni II. 175
Perzia I. 256, 257, 344, II, 18,
34, 407, 435
Peržania I. 180
Peter sv. I. 41, 57, 59, 60, 61,
66, 72, 105, 110, 124, 133, 195,
196, 197, 206, 207, 208, 209,
210, 211, 213, 217, 233, 234,
245, 279, 283, II. 196, 245,
280, 291, 292, 296, 297, 299,
323, 372, 379, 431
Peter Claver I. 355, 418
Peter z Nolasky sv. II. 296
Petitjean B. I. 337, 395, II.
416, 417
Petrus Venerabilis I. 306
Pfanner Frant. II. 74
Philastrius. sv. I. 254
Philo I. 179
Philostratus I. 245
Photin I. 221, 235
Piano, Msgr. II. 170
Piffl, kardinál II. 148
Pícha, Msgr. Móric II. 163
Piktovia I. 273
Pilgrim I. 297
Pipin Malý I. 271, 278, 280
281
Pirmimus I. 277
Pisidia I. 237
Pius I. I. 220
Pius II. I. 310
Pius V. I. 317 II. 16
Pius VI. II. 53, 130
Pius VII. I. 364, II. 115, 116
Pius VIII. I. 116
Pius IX. I. 336, 365, 387, 410,
416, II. 25, 116, 126, 144, 415
Pius X. I. 324, 365, II. 16, 62,
116, 194, 256, 291

Pius XI. I. 97, 112, 117, 366,
 368, 391, 392, II. 15, 20, 22,
 28, 30, 54, 55, 66, 71, 73, 75,
 77, 104, 110, 114, 117, 120,
 121, 126, 136, 168, 184, 186,
 291, 292, 294, 322, 328, 350,
 351, 356, 363, 376, 386, 411,
 412, 419
 Pius XII. I. 55, 87, 341, 357,
 363, 364, II. 373, 375, 378,
 379
 Pizarro I. 356
 Plankarpín Ján II. 285
 Plasencia Ján I. 330
 Platón I. 154, 175, II. 399
 Plinius I. 220, 233, II. 281
 Plutarch I. 144, II. 400
 Plutarkos I. 245
 Poláček Ján I. 433
 Poliaci I. 295 s
 Polka Joz. 433
 Polykarp sv. I. 209, 221, 281,
 II. 297
 Polykrates I. 140, 228, 229
 Poľsko I. 321, 376, 466
 Polynézia I. 421, II. 407
 Pomorani I. 298, 299 s
 Pondicherry II. 436
 Pongrácz Štefan SJ II. 300
 Pontián I. 222
 Pontus I. 236
 Popayana I. 356
 Pordenone I. 309
 Porphyrius I. 245
 Portugalci I. 310, 354, 359,
 374, 384
 Portugalsko I. 338, 374, 384,
 II. 165, 166
 Possevino I. 321
 Prado Ján O. F. M. I. 347,
 II. 298
 Pribina I. 287, 288
 Price Tomáš II. 73
 Priscilla I. 202, 206
 Proccessus I. 217
 Prosper II. 367
 Prudencius II. 374
 Prusko I. 303 s
 Ptolomeovia I. 180
Quadrát I. 220
 Quebeck I. 360
 Querfurt Brunon sv. II. 301
 Quirin I. 235

Radbod, kráľ I. 278, 279
 Rafael I. 140
 Rajputana I. 326
 Rákóczy Juraj I. 345
 Romasotti Angelo, patriarcha
 II. 74
 Rastislav I. 288, 289, 291
 Ratisbonne M. Teodor II. 74
 Raymundus Caron II. 192
 Raymundus Lullus II. 16, 299
 Raymund de Pennafort O. P.
 II. 296
 Rehor XVI. II. 116
 Rekkarech, kráľ I. 266
 Rembert, arcib. I. 300
 Rembert sv. II. 296
 Remigius sv. I. 277, II. 301
 Remismund, kráľ I. 267
 Rey, biskup II. 68
 Réunion I. 411, II. 275
 Rhaetia I. 269
 Rhodes A. SJ II. 288
 Rhodes Ab. SJ I. 328
 Rodézia II. 438
 Rhodos II. 441
 Richard, arcibiskup II. 74
 Ricci II. 287, 288
 Ricci Matej II. 373
 Ricci Matúš SJ I. 331, 332,
 333, II. 198, 217, 251
 Rím I. 228, 233, 266, 321, 326,
 374, II. 84, 367
 Rimania I. 144, 147, 174, 175,
 177, 237, II. 405
 Rio del Oro I. 404
 Roderich, kráľ I. 267
 Roger M. SJ I. 331
 Rollo I. 302
 Romulus Augustulus, cis. I.
 254
 Rosnerová Agneša I. 439
 Rossum Viliam van II. 65,
 114, 124, 135
 Rostosinski Peter, bisk. I. 345
 Rovenius, biskup I. 459, II.
 192
 Roxer Michal I. 433
 Rozália z Limy sv. I. 433
 Ruanda I. 409
 Rubruk V. II. 285
 Rubruquis de Viliam II. 305
 Ruinart I. 228
 Rumunsko II. 166

Rupert sv. I. 277
 Rusi I. 296
 Rusínsko I. 345
 Rusko I. 368, 445, II. 204
 Russnák Dr. Nikolaj II. 30
 Rut I. 24
 Ruysbrock OFM I. 307
 Rybánsky Aug. I. 432
 Rybánsky Ján I. 432

Sabareth I. 275, II. 282
 Sabas sv. II. 295
 Sabo Baltazár I. 434
 Sachalin I. 397
 Salamier I. 298
 Sandoval de Alonzo I. 459
 Santiago I. 356, II. 440
 San Tommaso I. 409
 Salašovičová Remedía I. 438
 Salotti II. 124, II. 380, 385
 Samo I. 286
 Sancián I. 324, 331, 335
 Sanvitores Lud. I. 331
 Sanz Peter O. P. I. 342
 Saravia Adrián I. 447
 Sasi I. 281, 282
 Sebastián I. 224, 228
 Sedmohradsko I. 345
 Seleucidi I. 180
 Seltan Segued I. 348
 Semanko Ondrej I. 434
 Semendák B. I. 433
 Seneka I. 142, 144, II. 399
 Septimius Severus I. 221, 222
 II. 281
 Serafini, kardinál II. 138
 Severin sv. I. 255, 269, II.
 Seychellské súostrovie I. 411,
 295
 II. 438
 Schall A. SJ. I. 333, II. 288
 Schebesta P. dr. SVD, I. 467
 Schingler Beátus SVD I. 435
 Schmidlin J. I. 13, 14, 81, 461,
 462, 464, II. 182, 192
 Schmidt W. SVD I. 81, 461,
 II. 186, 237
 Schulien SVD I. 467
 Schulte II. 143
 Schungti I. 333
 Schüller S. I. 467
 Schütz R. SJ II. 116
 Schwager Fr. SVD I. 14, 81,
 148, 460, 464, 467, II. 192, 408

Siam I. 327, 386, 387, II. 170,
 272, 436
 Sibíria I. 394, II. 18
 Sierra Leone I. 405, II. 437
 Sidney, prov. II. 440
 Sigmaringa Fidél sv. II. 298
 Signay, arcibiskup II. 171
 Silas I. 202, 206, II. 52
 Silos Dominik, sv. II. 302
 Silva V. de O. F. M. I. 459
 Silvester II. 297
 Silvester sv., opát II. 59
 Silvester sv., páp. II. 303
 Simeon I. 45
 Simeon, biskup I. 220, 228
 Simeon, kráľ I. 285
 Simeon, mučeník I. 257
 Sin Pavol I. 332
 Singanfui I. 259
 Sinnigen O. P. II. 149
 Sirmium (Mitrovica) I. 235
 Sivák Jozef I. 434
 Sixtus II. I. 223, 230
 Skokan Ján I. 433
 Skoplje I. 381
 Skoviša Ján I. 433
 Skovira Štefan I. 431
 Skýpala Jar. I. 433
 Slanina Štefan I. 431
 Sládeček Ján I. 433
 Slezák Rudolf I. 434
 Slováci I. 163, 286 ss, II. 392
 Slovakia I. 282, II. 305
 Slovensko I. 376, 440, 466, II.
 146, 161, 387
 Slovinci I. 284 s
 Smet Peter de SJ I. 415
 Smutný Korzín SVD I. 436
 Smyrna II. 435
 Socinius II. 288
 Sofoniáš I. 42
 Sogun-sama I. 339, II. 415
 Sokrates I. 142, 175
 Solano František II. 287
 Solún II. 440
 Somálsko, Anglické I. 403
 II. 437
 Somálsko, Francúzske I. 403,
 Somálsko, Tal. I. 403, II. 437
 Sonntag Pavol II. 75
 Spák Ján I. 433
 Spinola Karol, bl. II. 300
 Spojené štáty americké II. 275
 Spoleto A. O. F. M. I. 347

Spytihnev I. 294
Srbi I. 283
Srbi, Lužickí I. 298
Stahl J. II. 212
Stanislav sv., bisk. I. 295
Stankovský Dezider I. 432
Stojan, dr. Anton II. 143
Stok Michal I. 433
Stražik Štefan I. 432
Streit K. SVD I. 81, 461, 463
Streit R. O. M. I. I. 81, 461, 462, 463, 467, II. 182
Strépan Jakub bl., II. 299
Sudan I. 403, II. 401, 437, 401, 437
Suévi I. 264, 267
Suidbert sv. I. 278
Suitbert I. 281
Sulík František I. 432
Sumatra I. 388
Sundy, Malé I. 387
Sundy, Veľké I. 328
Suronovský Jozef I. 431
Sussex I. 275
Svätopluk I. 288, 291, 292, 293, 294
Svätopluk II. I. 293
Svjatoslav I. 296
Svrček Ján I. 432
Sylva Torres Jozef de. I. 384
Syagrius I. 270
Symachus II. 374
Sýria II. 18, 33, 204, 268, 305, 400, 435 ss

Š
Šalamún I. 29, 40, 133
Šantung II. 436
Šapúr II., kráľ I. 256
Ševčovič I. 437
Šimko Ján I. 432
Šimo Ant. I. 432
Šimon I. 40, II. 301
Šimon Čierny I. 198
Šimon Stylita I. 255, 258
Šimon Zelotes I. 211
Šimončič Pavol I. 433
Škótsko I. 273 s, II. 160
Škrábik Andrej dr. I. 7, 462, II. 45, 90, 161
Šoltés SVD I. 435
Šoltisová Brigida Dorota I. 439
Šoltys I. 434
Španieli I. 356, 359

Španielsko I. 234, 363, 374, 466, II. 18, 146, 153
Špitzberg II. 18
Štefan, protomart. I. 58, 110, 196, 207, 303
Štefan I., pápež, muč. I. 223
Štefan V., pápež I. 293
Štefan, biskup I. 268
Štefan, kráľ, sv. I. 297, 298, II. 280, 284
Šulík Ján I. 431
Švachová Luitrudis Roza. I. 439
Švachová Kaveriana Anna, I. 439
Švajčiarsko I. 228, 275, II. 18, 157
Šveda Ant. I. 431
Švédsko, I. 301, 381, II. 18, 440

T
Tacitus I. 217, 227
Tagore Rabindranath II. 90
Tahiti I. 423
Taiko-sama II. 415
Taliano I. 365, 373, 460, 466, II. 146, 151, 152, 320
Tamerlán II. 285
Tanganika I. 413, II. 437
Taoknang, cis. I. 389
Tarasovič V., bisk. I. 345
Tarceira, ostrov I. 354
Tárzicius, muč. I. 223, 228
Tarus I. 275
Tasmánia, prov. II. 440
Tatian, apolog. I. 221
Taurin sv. II. 300
Tayko-sama I. 336
Tčang Jozef bl. II. 297
Techny I. 376
Telemach, mních I. 374
Telesfor, pápež, muč. I. 220
Tencer Pavol I. 438
Teodor de Celles II. 62
Teodorik II. 284
Teodózus Veľký II. 282
Teofil, arcibiskup I. 345
Teofil, biskup, arián I. 258, 259
Teofil, bisk. germ. I. 256
Teofilos, biskup I. 385
Terézia Veľká, sv. II. 62, 323
Tereška Ježiškova II. 108, 135, 150, 292, 301, 386, 412
Ternate I. 329

Tertulian I. 74, 136, 213, 218,
 233, 235, 237, 241, 242, 247,
 256, 272, 401, II. 215
 Texas I. 353
 Thaeditus, bisk. I. 236
 Thauron SVD I. 463, 467, II.
 148, 183
 Thebaida I. 237
 Thekla sv. I. 206
 Theodenúr, kráľ I. 267
 Theodolinda I. 270
 Theodor, bavor. knieža I. 277
 Theodor, primas, Anglia I. 275
 Theodorich, kráľ I. 269
 Theodot, muž. 228
 Theodóz II., cisár I. 254
 Theodóz Veľký, cis. I. 254
 Thomas a Jesu I. 81, 320, 457,
 458, II. 16, 246, 288
 Thorwald I. 302
 Thrazamund, kráľ I. 268
 Tchoi Tomáš P. II. 169
 Tibet I. 334, 335, 393, II. 196,
 219, 407
 Tien-tsin II. 85
 Timor I. 329, 388
 Timotej sv. 89, 202, 204, 206,
 212, II. 52, 256, 353
 Timurlenk I. 118, 308
 Tiridat II. 281
 Tiridat III., kráľ I. 256
 Títus II. 52, 353
 Títus, cisár I. 218, 234
 Títus sv. I. 204, 206, 212, II.
 296
 Tkáč Pet. I. 432
 Tkáčik Emil I. 433,
 Tkáčik Ladis. I. 432
 Tobiáš I. 24, 138, 140, 178
 Togo I. 406, II. 274
 Tolomei Ján II. 59
 Tomáš, ap. 210, 259, 323, 324,
 II. 302, 369
 Tomáš Aquin. sv. I. 80, 306,
 457, II. 61, 297
 Tomáš z Tolentína, bl. II. 298
 Tonga Ján II. 66
 Tonking I. 327, 328, 374
 Torkvát sv. II. 298
 Toro Tomáš de, I. 356
 Toulouse I. 266
 Tournon Karol, patriarcha
 I. 339, 341

Traján, cisár I. 209, 219, 220,
 II. 281
 Trapezunt II. 435
 Travankovia I. 323
 Tregáro, biskup vo Fr. II. 134
 Treisma (St. Pölten), I. 288
 Trier I. 276, 277
 Triest Jozef II. 80
 Triora Ján, blah. II. 297
 Tsin, muž. I. 338
 Tuduk, cis. I. 386
 Tunis I. 401
 Turci II. 268
 Turecko I. 365, II. 18, 167,
 204, 268, 435
 Turčan Aug. I. 433
 Turkestán I. 393
 Turib sv. II. 298
 Turibius sv., arcibisk. I. 356
 Turín I. 374
 Tuzultan, provincia I. 353

Uganda I. 144, 412, II. 171,
 401, 437
 Uhorsko I. 321
 Ukondono I. 336
 Ulfilas I. 266
 Ullathorne OSB I. 420
 Unia, Juhoafr. II. 438
 Unni, arcib. I. 300
 Urakami I. 395
 Urban VIII., páp. I. 317, 348,
 II. 16, 64, 362
 Urdaneto Andrej I. 329
 Urminský Viktor I. 436
 Ursmar sv. II. 298
 Uruguay I. 420

Václav, sv. I. 294
 Vachan Alojz I. 434
 Vagač Viliam I. 434
 Vajgel František I. 434
 Valdemar I. I. 299
 Valdivio SJ I. 356
 Valencia Martin O. F. M.
 I. 352
 Valentín sv. I. 269
 Valentinián I. I. 254
 Valentinián II. I. 254
 Valentinián III. I. 254
 Valerián I. 223, 234, II. 281
 Valignano P. II. 373
 Vančo Ján SVD I. 435

Vandali I. 264, 267, 286
 Vandovia I. 298 ss
 Vanutelli II. 187
 Varga Jozef I. 437
 Vasko da Gama I. 300, 322
 II. 286
 Vass Roman I. 436
 Vatha I. 298
 Vatikán I. 367
 Vaughan I. 376, 415, II. 72
 Vaverčak Vendel I. 431
 Vavrinec I. 223, 230
 Vaz sv. I. 329
 Väh A. I. 463
 Velarde SJ I. 459
 Velehrad II. 30
 Vendovia I. 298
 Venezuela I. 355, 418, II. 277,
 439
 Verapoly, prov. II. 436
 Verbiest Ferd. SJ I. 333, 334
 Verbist Teofil II. 72
 Verdier, kardinál II. 65, 150
 Vermeersch A. I. 465
 Verricelli I. 81, 458, II. 192
 Vespazián I. 218
 Videlicia I. 269
 Vieira SJ II. 288
 Vigilus I. 255
 Viktorín II. 305
 Vitel SJ I. 335
 Viliam z Tripolisu O. P. I. 305
 Viliš Joz. I. 432
 Vincent z Pauly sv. I. 319,
 401, II. 61, 64, 85, 260
 Virgilius, arcibisk. I. 284
 Vitus I. 304
 Vives G. I. 317, 321, II. 323
 Vizigóti I. 266
 Vladimír II. 284
 Vladimír Veľký sv. II. 300
 Vojtech sv. I. 80, 457, 295, 296,
 297, 303, II. 99, 298, 299, 305,
 284
 Voltaire I. 357
 Volusián I. 223
 Vratislav I. 294
 Všetěčka Fr. I. 467

W aigand J., Dr. I. 464
 Wang D. C. T. II. 376
 Warneck I. 14, 459, 192
 Weber N. I. 467
 Welz von J. E. I. 316, 447
 Wenedling C. S. Sp. II. 261
 Werner SJ I. 460
 Wernz Fr. II. 192
 Wieger L. SJ I. 463
 Wiesemann, kardinál II. 159
 Wiching I. 292, 293
 Wilfried sv. I. 275, 278, 300,
 II. 301
 Willehad I. 281
 Willibrord sv. I. 278, 279, 300,
 II. 302, 283
 Wimmer Bonifác, opát II. 59
 Windisch I. 276
 Winfrid I. 278
 Winfrid — Bonifác II. 283
 Wiseman I. 459
 Wittekind I. 282, II. 283
 Wittmann II. 192
 Wolfgang sv. I. 297, II. 302
 Wolkenberg Al., Dr. I. 14, 462,
 467, II. 165
Z achariáš I. 28, 42, 45
 Zanzibár I. 413
 Zebedeus I. 209
 Zech II. 114
 Zeleňáková Carissima I. 439
 Zeman I. 467
 Zeus, cisár I. 269
 Zimmermanová Agata I. 439
 Zlatoustý Ján sv. II. 246, 296
 Zloch SVD I. 435
 Zoé Mária z Chesne II. 144
 Zoroaster I. 154
 Zuniga Peter, sv. II. 297
 Zwijsen Ján II. 80
 Zwingli I. 316, 447
 Žentko Alojz SVD I. 436
 Zidia I. 22, 23, 144, 178, 179,
 180, 185, 309, II. 400
 Zigray Rafael SVD I. 435
 Yunnan II. 437

UKAZOVATEL' VECNÝ

Acta cooperationis missionariae Sancte Sedis II. 122, 123
 «Acta martyrum» I. 228
 Akademický spolok
 »Aucam« II. 154
 Akomodácia I, 273, 325, 331 s, 333 s, 335, II. 197 ss, 215 ss, 372 ss
 Anachoréti I. 247
 Animismus II. 212
 »Anthropos« I. 461
 Apologéti I. 73, I. 220 ss
 Apoštolát sv. Cyrila a Metoda II. 143, 162
 Apoštoli a evanjelisti I. 206 ss
 »Apoštol prašivých« I. 323
 Apoštolská prefektúra II. 40
 Apoštolské školy II. 50. s
 Ap. vikári a prefekti II. 42, ss
 Apoštolské vikariáty I. 392, I. 395, II. 40.
 Apoštolskí otcovia I. 72, I. 76
 Assumpcionisti II. 32
 Augustiniáni I. 346, 347, 352, 390, 419
 Aurora I. 391

Baziliáni II. 30
 Benediktíni I. 295, 297, I. 347, I. 420 s
 Bibliotéky misijné I. 367, II. 184 ss
 Bieda u pohanov I. 95 ss
 Birmovka I. 59
 Biskupi domorodí I. 368, 392
 Biskupi a misie I. 368 s
 Biskupstvá I. 352, 354 s, 356, 360, 364, 365
 Bohoslovci a misie I. 369
 Boh, pojem v každom národe II. 214, 215
 Boh, prameň večného blaha I. 131
 Boj s pohanskými zvykmi I. 280, 295
 Boj v Cirkvi I. 139 s
 Boxeri II. 99
 Boxerské povstanie I. 390
 Brahmani I. 325 s
 Budhizmus I. 394, II. 205 ss

Charitatívna činnosť II. 259 ss
 Charitatívne ústavy I. 391, II. 238, 261 ss
 Chazari I. 285
 Cieľ misií I. 10, 11, 123 ss
 »Cintorín belochov« I. 405
 »Cintorín jezuitov« I. 410
 Cirkev anglická I. 420
 Cirkev a pohanské duše I. 92 s
 Cirkev, božský pôvod I. 183
 Cirkev, jej veľkosť I. 159
 Cirkev, jej rozšírenie I. 160
 Cirkev Kristova I. 107 s, 163, 195, 424 ss.
 Cirkev reformátorkou I. 142 ss
 Cirkev, úrady I. 186
 Cirkevní Otcovia I. 76
 Cisári a panovníci pohanskí I. 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226; kresťanskí I. 222, 236
 Clugnyjsky kláštor I. 295
 Confucizmus II. 206 ss
 Congregatio consistorialis II. 34
 Congregatio de Propaganda Fide II. 13, 15 s
 Congregatio pro negotiis ecclesiasticis extraordinariis II. 35
 Consolata I. 403 s

Časopisy misijné I. 112, 121, I. 372, 375 s, II. 312, 412
 Černosi I. 415 s, 418, II. 401
 Česť národná I. 120
 Činnosť misijná apoštolov I. 55 ss, 206 ss
 Činnosť misijná I. 264 ss, 349, 351 ss, 372, 398 ss
 Činnosť misionárov I. 408 ss

Dalai Láma I. 394
 Dejiny misijné I. 56, 195, 190
 Delegáti apoštolskí II. 36
 Detinstvo Ježišovo na Slovensku II. 129
 Dielo protiotrokárske II. 140
 Dielo protiotrokárske na Slovensku II. 142

Dielo Detinstva Ježišovho
 I. 146, II. 127, 147—175
 passim, 319, 330, 402, 411,
 Dielo sv. Petra apoštola
 II. 147—175 passim, 320, 337
 »Dielo šírenia viery« I. 364,
 II. 117, 147—175 passim, 319,
 337, 402, 411
 Dietky a misie II. 393 ss
 Dietky u kresťanov II. 397 s
 »Didaché« I. 72
 Dieťa u pohanov I. 145,
 II. 399 s, 401
 Dominikáni I. 327 ss, 330, 334,
 339, 342 s, 348 s, 351 ss, 456,
 Domorodá hierarchia II. 375 s
 390, 396, 417 ss
 339, 342 s, 348 s, 351 ss, 356,
 390, 396 417 ss
 Domorodí biskupi II. 54 s
 Domorodé rehole II. 344
 Domorodé spoločnosti I. 392
 Domorodí kňazi I. 385, I. 392,
 II. 51 ss, 66 s, 76 ss, 309 s,
 338 ss
 Dôvody pre založenie do-
 morodých seminárov II. 133
 Dynastia Mandžu I. 390

Edikty I. 224, 226, 227, 251 s
 Encyklika I. 87 s, 365 ss,
 367—369, II. 54, 77 s
 Encykliky misijné II. 14,
 116 ss, 245, 247, 304, 329 ss,
 363
 Etnologia misijná II. 186
 Eucharistický kongres I. 389
 I. 401
 Eucharist. sjazd I. 383

Fatalizmus II. 203
 Fetišizmus II. 212
 »Fides« — agencia II. 125
 Filozofi — pohanskí I. 244 s
 Francúzska revolúcia I. 320 s
 Frankovia — obrátenie
 I. 270 ss, 277 s
 Františkáni I. 326 ss, 334 ss,
 339, 343, 346 s, 349 s, 351 s,
 354 s, 356, 360, 390, 396,
 402 ss, 405 ss, 416 s, 418 ss,
 II. 32, 111

Glagolika I. 289
 Grécki misionári I. 283

Hedžra II. 202
 Hierarchia I. 79, 237, 273, 277,
 280, 282, 295, 297, 417 s, 419,
 421 s, II. 38 s, 194, 197
 Hieronymiti I. 349
 Hinduizmus II. 209 s
 »Hlasy z domova a z misií«
 II. 412
 Hlavný cieľ sv. misií II. 237 ss
 Hmotné pramene pre ší-
 renie viery II. 177—182
 Hodnota človeka I. 90 s
 Hodnota duše I. 90 ss

Individualizmus I. 101 ss
 Islam I. 306, 401, II. 201 ss

Jakobiti I. 385
 Jednota pokolenia ľud-
 ského I. 86 ss
 Jeruzalem, stredisko spásy
 I. 36
 Jezuiti I. 339, 342 s, 345 ss,
 348 s, 351 ss, 354, 356 s, 359,
 385, 390, 395 ss, 402, 410 ss,
 416 ss
 Ježiš a partikularizmus I. 54
 Ježiš Kristus, misionár
 I. 183 ss
 II. 199 ss
 Judaizmus II. 199 ss

Kaba II. 202
 Kapituly I. 346
 Kapucíni I. 342 s, 346 ss, 348,
 351, 355, 360, 385, 387, 393,
 402 ss, 418 ss
 Karmelitáni I. 343, 346, 348,
 355
 Kastovníctvo I. 325 s
 Katakomby I. 247 s
 Katechisti II. 87 s, 344
 Katechizácia II. 251
 Katechumenát II. 229 s
 »Katholisches Missions-
 ärztliches Institut« II. 94
 Katolícka akcia I. 112, 117,
 408, 413

»Katolícke Misie« II. 412
 Kláštory I. 273, 276, 278, 295,
 296, 297 - passim. II. 345 ss
 Kňazi a misie I. 369, II. 110
 Kňazi — pohanskí I. 351
 Kňazi Srdca P. Márie I. 421
 Kňazi — svetskí I. 347, 353
 Kňazi — svetskí a misie
 II. 100 ss
 Kolégium ruské I. 368
 Koloniálne štáty a misie I. 318 s
 408 s, II. 196
 Kolonizátori európski I. 354,
 359
 Konfucizmus II. 206 ss
 Kongregácia de Propaganda
 I. 317, 320, 381, II. 17 ss, 97,
 104, 107, 112
 Kongregácie I. 419, 421
 II. 24 ss, 28 s, 81 s
 Kongregácia lazaristov I. 319
 Konkordát I. 384, 418
 Kráľovstvo Dávidovo I. 40
 Kráľovstvo Kristovo I. 113 ss,
 122
 Kráľovstvo Mesiáša I. 42
 Krása kat. viery I. 131
 »Kresťania sv. Tomáša« I. 383
 Kresťania v očiach poha-
 nov I. 213
 Kresťanské légie I. 221, 224,
 228, 236
 Kresťanskí spisovatelia I. 71
 Kristus Kráľ I. 114, 120, 122
 Kristus, knieža pokoja I. 144
 Križiacka misijná výpra-
 va katolíckych študen-
 tov II. 174
 Križiacke výpravy I. 303, 305
 Kult duchov a démonov II. 213
 Kultúra kresťanská I. 118, 120
 Kultúrne výsledky šíre-
 nia viery II. 236 ss
 Kumáni (Kúni) I. 298

Laboremus pro missio-
 nibus II. 125
 Laicizmus I. 389
 Lámovia I. 394
 Láska k bližnému I. 92 ss
 Láska k Bohu I. 92 s
 Lazaristi I. 339, 390, 393,
 401 ss, 411, 418 ss, II. 32
 Lekári mis. II. 91

Lev XIII., pôvodca sbier-
 ky protiotrokárskej II. 141
 Lingvistika misijná II. 186
 Lyonskí misionári I. 404 ss, 406.
 Literatúra misijná — kni-
 hy a časopisy I. 455 ss
 Eudožrúťstvo I. 407 s
 »Lumen« I. 392

Mágia II. 211
 Manismus II. 213
 Maristi I. 421 ss
 Martýri I. 231
 Mauri I. 309
 Mercedári I. 355
 Metodisti I. 423
 Metódy apoštolovania I. 323 s
 Milánski misionári I. 387,
 I. 390, 417
 Milánsky edikt I. 76
 Milhillská spoločnosť I. 385,
 I. 387, 405, 422
 Milosrdné sestry sv. Vin-
 centa II. 32
 I. 406
 Misie, svetové dejiny I. 169 ss
 Misie a veriaci I. 164
 Misie a pohania I. 165
 Misie, cieľ I. 78, 184
 Misie, dielo božské a ľud-
 ské I. 117
 Misie ľudové I. 10
 Misie medzi vystahoval-
 cami I. 387
 Misie — pojem I. 9 ss
 Misie svetové, misijný roz-
 kaz I. 189 s
 Misie svetové, pôvod I. 183
 Misijná činnosť II. 149, 150,
 152, 193
 »Misijná jednota duchoven-
 stva« I. 365, 369, II. 148—175
 passim, 320
 Mis. jednota duchoven-
 stva na Slovensku II. 139
 Misijná kázeň II. 249
 Misijná literatúra I. 81 s
 Misijná nedeľa II. 385
 Misijná výstava I. 121
 Misijní bratia II. 78 ss
 Misijní horľitelia I. 121, 254 ss
 Misijní kňazi II. 45 ss

Misijné diela — pápežské II. 106, 15, 115, 125, 129, 137 449
 Misijné dôkazy z Nov. zákona I. 45 ss
 Misijné kolégiá I. 307
 Misijné kraje v Europe I. 381
 Misijná metóda I. 79
 Misijné múzeá II. 185
 Misijný kalendár II. 295
 Misijný objekt II. 11
 Misijný personál II. 103
 Misijné povolenie II. 318
 Misijné sdruzenia katólických žien II. 174
 Misijné sestry II. 82 ss
 Misijné spoločnosti I. 121, 370, 373, II. 56, 144 s
 Misijné spolky II. 113 ss, 143 ss
 Misijný spolok sv. Františka Xav. II. 116
 Misijné stavby II. 347—348
 Misijný subjekt II. 11 ss, 37
 Misijné školy II. 252
 Misijné ústavy II. 50 ss
 Misijné územia, prvé I. 35
 Misijné výsledky I. 126 s, 379 ss
 Misijné zásady D. Bosca II. 390 ss.
 Misijný pohyb v Nemecku II. 147
 Misijný rozkaz I. 54
 Misiografia I. 13
 Misiologia I. 11 ss, 71; II. 182ss
 Misiologia na univerzitách II. 184
 Misionár — civilizátor II. 384
 Misionár, nositeľ kultúry II. 217
 Misionári I. 64 ss, 77, 163, II. 307, 315
 Misionári a domorodci I. 350, I. 448
 Misionári, celkový počet I. 370
 Misionári Ducha Sv. I. 404, 407 s, 411 a 312
 Misionári európski a domorodí II. 45
 Misionári Srdca Ježišovho I. 403 s, 407 s
 Miva II. 143, 158
 »Mládež a misie« II. 412

Mnohoženstvo II. 198
 Modlárstvo I. 21, 23, 27
 Modlitba I. 93 s, I. 109 ss
 Modlitba za misionárov I. 112 s, II. 243, 317
 Modloslužobníctvo I. 417
 Mohamedáni I. 328, 347, 381, 393
 Monotheisti I. 159 s
 Moriskovia I. 309
 Mučeníci a mučenícka smrť I. 209, 210, 211, 217, 220, 221, 222, 223, 225, 227, 228, 234, 235, 241 s, 336 s, 392
 Mučeníctvo I. 241 s
 Mučidlá a tresty I. 225, 229
 Mystické telo Cirkvi I. 73, 77
 Mystické telo Kristovo I. 107ss

Nábož. kongregácie domorodcov I. 409
 Náboženstvá, štatistiky I. 159s
 Nacionalizmus I. 101 ss
 Národ I. 86 ss
 Národné misijné rady II. 122, II. 123 s
 Následky vykúpenia I. 137
 Nemocní a misie II. 386 ss
 Nenávisť voči cudzincom v Číne I. 390
 Neznášanlivosť I. 104 ss
 Nestoriáni I. 324
 Nešťastie pohanov I. 141
 »Nitra«, misijná knižnica I. 5 s
 Novokresťania I. 354, 370
 Novovek svetových misí I. 315
 Nunciovia II. 36

Obchodovanie so ženami I. 148
 Obetovanie detí I. 95
 Obety ľudské I. 95, 131
 Obláti Nepoškvrennej P. Márie I. 385, 411, 416 s, 419
 Obozretnosť v šírení II. 195 ss
 Obrátenie I. 161—163 ss
 Obriezka I. 60, 63, 197 ss
 Obyčaje a zvyky domorodcov II. 371 ss
 Ochrancovia Sv. hrobu II. 33

Odmena misionárov I. 122
 Odmena za skutky milo-
 srdenstva I. 96 s
 Odpadlíci I. 225, 248 s
 Oratoriáni I. 355, 385
 Organizácia misijnej prá-
 ce II. 146
 Osoh utrpenia I. 138
 Osvietenstvo I. 319 ss
 Otcovia I. 71, 79
 Otcovia Ducha Sv. I. 310, 417ss
 Otroctvo I. 149, 150, 401, 350

 ápeži I. 220, 222, 223, 225,
 234, 235, 317, I. 338 s, 340 ss,
 343
 Pápeži a misie I. 317
 Pápežská komisia pre
 Rusko II. 35
 Páriovia I. 325 s
 Parížski misionári I. 385,
 I. 387 s passim, 390, 395
 Partikularizmus spory I. 60
 Pasionisti I. 419, 421
 Pastierske listy misijné I. 369
 Pátri Ducha Sv. I. 407, 411
 Pátri Najsv. Srdca I. 421
 Picpus I. 421 ss
 Pius XI. II. 104
 Pius XII. I. 341, II. 362 s
 Počet pohanov I. 97 s
 Podobenstvá, kráľovstvo
 Božie I. 47 ss
 Podpora misijných ústa-
 vov doma I. 116
 Podpora štátna I. 119, 349,
 371 ss, 374, 415 s
 Pohania I. 43, 51, 54, 57, 60 ss,
 196 ss, 242 s, II. 98, 306.
 Pohania a izraeliti I. 44
 Pokresťančovanie v jednotl.
 storočiach I. 426
 Politika a misie II. 311
 Polyteizmus I. 174 s, 218, 239
 Pomer Cirkvi k iným ná-
 boženstvám I. 153 ss
 Pomer poddaných k pa-
 novníkom I. 151 ss
 Pomôcky šírenia viery I. 177
 212
 Pomoc misionárom II. 379 s

Pomocníci misionárovi I. 117,
 II. 45 s, 87 ss
 Pomoc pre misie II. 117
 Poslanie Cirkvi I. 141
 Posvätenie kňazstva v mis.
 pastorácii II. 257 s
 Poslovnia boží II. 45
 Potreba cudzineckých mi-
 sionárov II. 376 s.
 Potreba viery I. 85 ss
 Povinnosť misijná I. 107 ss,
 I. 110 ss, 141, 440 s
 Povolanie Cirkvi I. 127
 Povolanie misionárske I. 369
 Povstanie židov I. 220
 Pravá Cirkev I. 104 ss
 Práva kresťanov medzi
 pohanmi I. 223 s
 Pravda Kristova I. 158 ss
 Právo Cirkvi I. 142
 Právo medzinárodné I. 151
 Právo na misie a kat. Cir-
 kev I. 154 ss
 Predmet misií I. 12
 Prekážky misií I. 324 s, 391 s,
 398 s, 400
 Prenasledovanie kresťanov
 I, 196, 206, 217 ss, 331, 336 ss,
 342, 386, 389
 Prenasledovanie v Armén-
 sku II. 34
 Prenasledovanie v Perzii II. 34
 Príčiny pomalého šírenia
 pravej viery II. 419 ss
 Príkaz lásky I. 92 ss
 Príprava na Vykupiteľa
 I. 174 ss
 Príprava židov I. 177 ss
 Prisľúbenie Vykupiteľa I. 173
 Proselytae I. 24 ss, 180
 Protestantské sekty a mi-
 sie I. 448, I. 103
 Protestanti I. 328, 415, 423 s,
 451 ss
 Protestanti a misie I. 446 s,
 449 ss
 Protireformácia I. 317 s
 Provincie kresťanské I. 236,
 237, 238
 Prvá misijná činnosť I. 56
 Prvé storočie kresťanstva
 I. 71, 72, 195, 245 ss

Radosti misionárov II. 100 s
 Redemptoristi I. 418 ss
 Redukcie I. 330, 354, 357, 419 s,
 II. 217
 Reformácia I. 316 s
 Rehole a spoločnosti misij-
 né II. 33 ss, 65—80
 Rehoľníci a misie I. 306 ss,
 322 s, 324, 334, 369
 Rezervácie I. 414 s
 Rímska kúria II. 197
 Rímska ríša — pád I. 254 s
 Ročníca I. 7, 372, 466
 Rozdiely pohanstva a kre-
 sťanstva I. 130
 Rozkvet misií: príčiny I. 364
 Ruská cirkev I. 296
 Ruská cirkev a misie I. 445 s

Saleziáni I. 385, 418 ss
 Samospasiteľnosť Cirkvi
 I. 104 ss
 Saracéni I. 320
 Sbierka pre africké misie
 6. jan. II. 141
 Sbierky misijné I. 121,
 II. 117 ss, 141
 Sbierky »Pápež. diela ší-
 renia viery« II. 117 ss
 Sbierky »Pápež. diela ší-
 renia viery« na Sloven-
 sku II. 119 s
 Sbierky »Pápež. diela De-
 tinstva Ježišovho« II. 127
 Scheutfeldský pátri I. 390
 408 ss
 Semináre misijné I. 343, 356,
 360, 365, 374, 422, II. 341—
 344
 Semináre pre domorodcov
 II. 341—344
 Sestry Nep. Počatia I. 418
 Sestry sv. Jozefa I. 404
 Skutky milosrdenstva I. 95 s,
 I. 97 s
 Sloboda u pohanov a u
 kresťanov I. 149 ss
 Sloboda viery v Číne I. 389
 Sloboda viery v Japonsku
 I. 395
 Slováci v misiách I. 440

Slovanská liturgia I. 292
 Slovenskí misionári I. 431
 Smernice misionárskej čin-
 nosti II. 217
 Snem v Nagasaki I. 396
 Snem v Šanghaj I. 390
 Snem baltimorský I. 415
 Snem, prvý cirkevný I. 60, 198
 Snem nicejský I. 75
 Snem tridentský I. 89
 Snem viennejský I. 307
 Snem IV. lateránsky I. 310
 Spaľovanie mŕtvych I. 280
 Spojenie človeka s Bohom
 I. 129 s
 Spolky misijné I. 371 s, 373
 Spoločnosť Bielych Otcov
 I. 401, 404, 407, 409 s, 412 s
 Spoločnosť Božieho Slova I. 5,
 25, 370, 375 s, 385, 387 pass.,
 406 s, 410, 415 ss, II. 156,
 163, 165
 Spoločnosť Ježišova I. 318 s,
 319, 322 ss, 326 s, 330 s,
 333 s
 Spoločnosť Srdca Ježišov-
 ho I. 387
 Spoločnosť svetských kňa-
 zov II. 65 s
 Spoločnosti, činné v Afrike
 I. 399
 Spoločnosti ženské II. 85 ss
 Spolok sv. Petra Clavera
 II. 142
 Spolupráca na mis. diele
 I. 120
 Spory o obrady I. 339 ss
 Spory o mis. patronát I. 338 s
 Stanovy pre bohoslovecký
 Misijný krúžok II. 429 ss
 Stanovy Misijného spol-
 ku na Slovensku II. 424 ss
 Starostlivosť o nemoc-
 ných II. 346—347
 Stav manželský v mis.
 pastorácii II. 258
 Sťahovanie národov I. 264 s
 Suévi I. 267 s
 Sulpiciáni I. 360
 Sv. Ján Bosco a misie II. 388 s
 Sv. Gabriel (Mödling) I. 375
 Sviatosti II. 254 ss

Synody I. 275 ss, 325, 356
Šintoizmus I. 394, II. 210
Školstvo II. 89 ss

Tabu II. 211
Tajomstvo viery I. 130, I. 132
Taoizmus II. 209
Titulus Missionis II. 40
Tlač misijná I. 371 s, 465 ss
Totemismus II. 211
Tradícia I. 69, 71
Trojaký úrad Cirkvi I. 125
Ťažkosti a radosti mis.
povolania II. 95 ss

Učitelia mis. II. 88 s
Úloha sv. Cirkvi I. 11, 90,
101 ss, 183
Unio cleri II. 104 ss
Unionistické hnutie I. 344 ss,
II. 30
Univerzalizmus I. 11, 19 ss
passim. 101 ss, 104 s, 178 ss,
187 ss, 205, 239, II. 231
Univerzita kat. I. 396, 391,
II. 33, 90
Univerzitné sdruženie Kat.
Akcie II. 152
Úpadok mis. rozkvetu I. 319 s
Uršulinky I. 418
Ústne podanie I. 234 s

Veda II. 313
Vedecká škola pre misie II. 182
Verejnoprávne postavenie
misií v jednotlivých
štátoch II. 267 ss
Veriaci a misie II. 112 ss
Videnie sv. Pavla I. 95 s

Viera a človek I. 128 ss
Viera a láska I. 92 s
Viera rieši problémy I. 128
Vikariát apoštolský I. 418,
421, 422 s
Vítazstvo kríža I. 226 ss
Vlastnosti misionárov II. 47 ss.
417
Volanie pohanov I. 96 s
Vplyv kat. Cirkvi I. 152
Východná cirkev II. 26 ss
»Východné misie« II. 24
Výsledky mis. činnosti
I. 232 ss, I. 318 s, 321 ss,
330 s
Výstavy misijné I. 367
Vyššie dievčenské školy II. 32
Vyššie školské ustano-
vizne II. 20 ss
Vznešenosť viery I. 127 ss

Základy misií I. 15
Zákony proti kresťanom I. 218,
219 s, 224, 225
Zásady šírenia II. 195 s
Zásluhy žien I. 212
Zázraky I. 265 s
Žalm misijný I. 25
Žena u pohanov a u kre-
šťanov I. 146 ss, II. 404 s
Žena a jej misijné po-
vinnosti II. 410
Ženské kongregácie a mi-
sie I. 438 ss
Židia I. 180
Židia — vyvolený národ
I. 21, 102 s, 160 s, 178 ss,
185, 242 s, 309 ss, 382
Židia — počet II. 201

OBSAH :

| | Strana |
|--|--------|
| Úvodom — — — — — — — — — — | 5 |
| Diel III. Spravovanie svätých misií — — — — — | 7 |
| I. časť : Kto vykonáva misijnú činnosť? Podmet (subjekt) | |
| misií — — — — — — — — — — | 9 |
| I. Pápež — — — — — — — — — — | 12 |
| II. Biskupi — — — — — — — — — — | 13 |
| III. Kongregácie — — — — — — — — — — | 15 |
| A S. Congregatio de Propaganda Fide — — — — — | 15 |
| B Sv. Kongregácia pre východnú cirkev — — — — — | 24 |
| C S. Congregatio consistorialis — — — — — | 34 |
| IV. Zástupcovia Sv. stolice v misijných krajinách | 36 |
| V. Apoštolské vikariáty a prefektúry — — — — — | 37 |
| Práva apoštolských vikárov a prefektov — — — — — | 42 |
| Misionári a ich pomocníci — — — — — | 45 |
| Misijné rehole a spoločnosti — — — — — | 56 |
| Misijné spoločnosti pre domorodých kňazov — — — — — | 76 |
| Misijní bratia — — — — — — — — — — | 78 |
| Misijné sestry — — — — — — — — — — | 82 |
| Iní misionárski pomocníci — — — — — — — — — — | 87 |
| a) Katechisti (krstítelia, predmodleníci) — — — — — | 87 |
| b) Učítelia — — — — — — — — — — | 88 |
| c) Lekári — — — — — — — — — — | 91 |
| Ťažkosti a radosti, spojené s misionárskym povolaním — — — — — — — — — — | 95 |
| Misijné povinnosti svetských kňazov — — — — — | 101 |
| Misijná jednota duchovenstva (stanovy) — — — — — | 104 |
| Rehoľné kňazstvo a misie — — — — — — — — — — | 110 |
| Veriaci a misie — — — — — — — — — — | 112 |
| Prehľad misijných spolkov — — — — — — — — — — | 113 |
| I. Pápežské dielo pre šírenie viery — — — — — | 115 |
| II. Pápežské dielo sv. Detinstva Ježišovho — — — — — | 125 |
| III. Pápežské dielo sv. Petra apoštola pre domorodé kňazstvo — — — — — | 129 |

| | | | | | | | |
|--|---|---|---|---|---|---|-----|
| IV. Misijná jednota duchovenstva (Unio Cleri pro missionibus) | — | — | — | — | — | — | 138 |
| V. Iné misijné podujatia a združenia | — | — | — | — | — | — | 140 |
| Dielo protiotrokárske | — | — | — | — | — | — | 140 |
| Spolok sv. Petra Clavera | — | — | — | — | — | — | 142 |
| Účasť jednotlivých národov v šírení viery | — | — | — | — | — | — | 146 |
| Nemecko | — | — | — | — | — | — | 147 |
| Taliansko | — | — | — | — | — | — | 151 |
| Španielsko | — | — | — | — | — | — | 153 |
| Belgicko | — | — | — | — | — | — | 154 |
| Holandsko | — | — | — | — | — | — | 156 |
| Švajčiarsko | — | — | — | — | — | — | 157 |
| Anglicko | — | — | — | — | — | — | 159 |
| Írsko | — | — | — | — | — | — | 160 |
| Slovensko | — | — | — | — | — | — | 161 |
| Českí katolíci | — | — | — | — | — | — | 163 |
| Poľskí katolíci | — | — | — | — | — | — | 163 |
| Chorvátski a slovinskí katolíci | — | — | — | — | — | — | 164 |
| Maďarsko | — | — | — | — | — | — | 165 |
| Portugalsko | — | — | — | — | — | — | 165 |
| Katolíci v Rumunsku | — | — | — | — | — | — | 166 |
| V Grécku | — | — | — | — | — | — | 166 |
| Albánsko | — | — | — | — | — | — | 166 |
| V Bulharsku | — | — | — | — | — | — | 167 |
| V Turecku | — | — | — | — | — | — | 167 |
| <i>Ázia</i> | — | — | — | — | — | — | 167 |
| Čína | — | — | — | — | — | — | 168 |
| Japonsko | — | — | — | — | — | — | 169 |
| Kórea | — | — | — | — | — | — | 169 |
| India | — | — | — | — | — | — | 170 |
| Filipínske ostrovy | — | — | — | — | — | — | 170 |
| <i>Austrália</i> | — | — | — | — | — | — | 171 |
| <i>Afrika</i> | — | — | — | — | — | — | 171 |
| <i>Amerika</i> | — | — | — | — | — | — | 171 |
| Kanada | — | — | — | — | — | — | 171 |
| Spojené štáty americké | — | — | — | — | — | — | 173 |
| Centrálna Amerika | — | — | — | — | — | — | 174 |
| Južná Amerika | — | — | — | — | — | — | 174 |
| Hmotné zaopatrenie misijných potrieb | — | — | — | — | — | — | 176 |
| Misiologia na univerzitách | — | — | — | — | — | — | 182 |
| Misijné knihovne a múzeá | — | — | — | — | — | — | 184 |

| | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|-----|
| Nemocní za misie | — | — | — | — | — | — | — | 386 |
| Sv. Ján Bosco a misie | — | — | — | — | — | — | — | 388 |
| Dietky a misie | — | — | — | — | — | — | — | 393 |
| Žalostný osud dietok u pohanov | — | — | — | — | — | — | — | 397 |
| Ženy a misie | — | — | — | — | — | — | — | 404 |
| Z misijných dejín Japonska | — | — | — | — | — | — | — | 414 |
| Prečo mešká obrátenie sveta? | — | — | — | — | — | — | — | 419 |
| Stanovy Misijného spolku na Slovensku | — | — | — | — | — | — | — | 424 |
| Stanovy pre bohoslovecký Misijný krúžok | — | — | — | — | — | — | — | 429 |
| Štatistické dáta o misiách | — | — | — | — | — | — | — | 435 |
| Záver | — | — | — | — | — | — | — | 443 |

Oprava tlačových chýb.

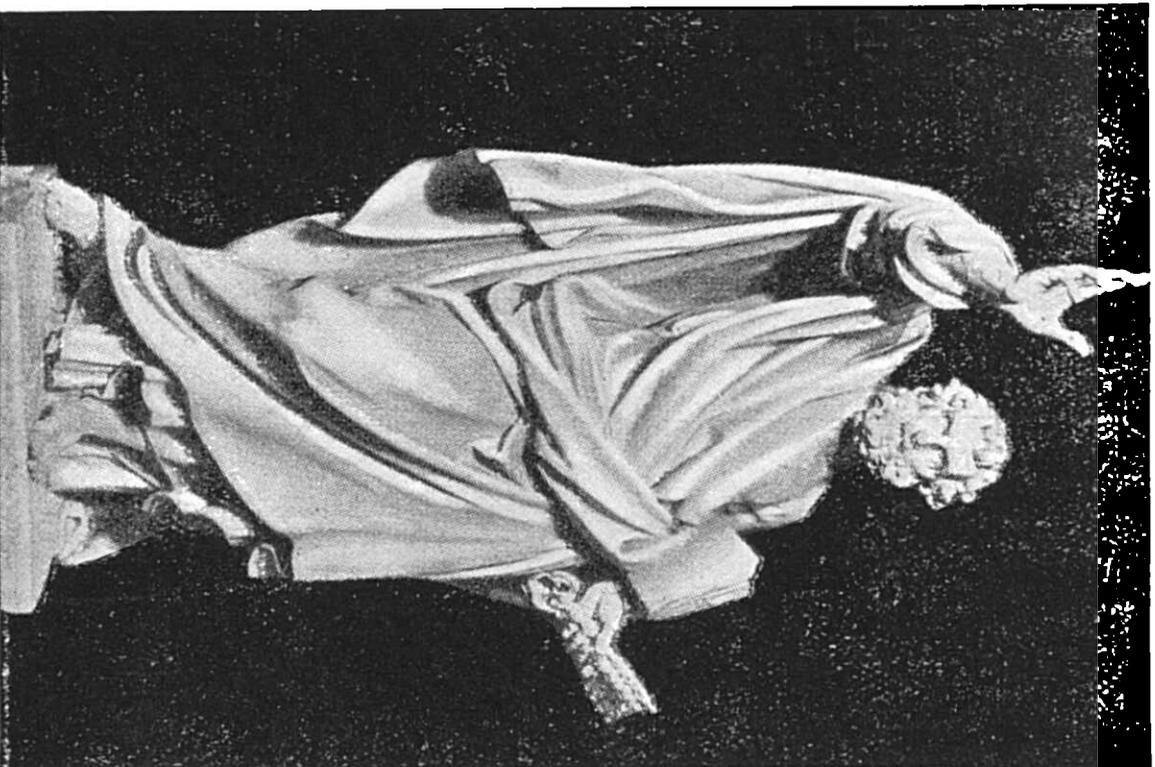
- Na str. 5. riad. 6. shora správne: cieľ (nie: ciel).
- Na str. 13. riad. 5. zdola správne: veciach (nie: vcelach).
- Na str. 15. riad. 16. shora správne: diecézach (nie: diecezach).
- Na str. 26. riad. 8. zdola správne: vytrvalosť (nie: vytrvanlivosť).
- Na str. 31. riad. 3. zdola správne: zabezpečená (nie: zabezpečná).
- Na str. 32. riad. 8. shora správne: vytrvalosťou (nie vytrvanlivosťou).
- Na str. 35. riad. 25. shora správne: Timor (nie: Timorov).
- Na str. 35. riad. 6. zdola správne: D) Congregatio (nie: C) Congregatio).
- Na str. 39. riad. 14. shora správne: prefektúry (nie: prefektury).
- Na str. 41. riad. 15. shora správne: požitkov (nie: pôžitkov).
- Na str. 42. číslo poznámky ¹³⁾ (nie: ¹⁴⁾).
- Na str. 43. riad. 19. shora správne: rozopre (nie rozpory).
- Na str. 56. riad. 2. zdola správne: sa pretekali (nie: sa závodili).
- Na str. 57. riad. 13. zdola správne: rehoľami (nie: reholami).
- Na str. 61. riad. 3. zdola správne: Rehoľa (nie: Rehola.)
- Na str. 67. riad. 1. zdola správne: Eskimákom (nie: Eskymákom).
- Na str. 80. riad. 15. shora vynechať: v Oceánii.
- Na str. 83. riad. 3. zdola správne: (ako Služ. Ducha Sv. večnej poklony).
- Na str. 102. riad. 8. zdola správne: bezprostredne apoštolom a ich prostredníctvom (nie: bezprostredne apoštolom a bezprostredne).
- Na str. 106. bod 10. riad. 2. správne: Riadni členovia... obetujú národnou radou ustálený členovský poplatok. (nie: väčšiu sumu raz navždy. Výšku ustáli na — tok).
- Na str. 131. riad. 15. shora a 11. zdola Nagasaki (nie: Nagasaky).
- Na str. 155. riad. 2. shora správne: v Toulouse (nie: Toulese).
- Na str. 165. riad. 2. shora správne: potešiteľný vzrast (nie: potešiteľný odstup).
- Na str. 168. riad. 2. zdola začať: a k o základínu...

- Na str. 182. riad. 1. shora správne: vynesené. (nie: vyvesené).
- Na str. 244. riad. 3. shora poznámková číslica správne: ³) (nie: ²)).
Postupne až po str. 248. inkl. pozmeniť
v texte poznámkové číslice.
- Na str. 255. riad. 22. a 23. shora správne: podmiennečne (nie: bez-
podmiennečne).
- Na str. 268. 2. Sýria a Veľký Libanon; na str. 269. 3. Palestína
bez bodky.
- Na str. 282. riad. 9. zdola správne: 589. Národný snem v Toledě
(nie: 789).
- Na str. 299. odstavec júl 3. správne kočičínsky (nie: kočhin-
čínsky).
- Na str. 304. riad. 7. zdola prenasledovanie (nie: preasledovanie).
- Na str. 304. riad. 13. zdola okršleky (nie: okrešleky).
- Na str. 305. riad. 6. shora správne: germánskymi (nie: grmán-
skymi).
- Na str. 318. riad. 10. shora správne: Predstavení... určili (nie:
určily).
- Na str. 323. riad. 5. shora správne: roku 1622 (nie: 1922).
- Na str. 324. riad. 18. shora správne: potvrdzujú (nie: ptvrdzujú).
- Na str. 327. riad. 13. zdola správne: ku všetkým (nie: k všetkým).
- Na str. 336. riad. 7. shora správne: vidiač (nie: vidic).
- Na str. 340. riad. 5. shora správne: poukázali (nie: poukzali).
- Na str. 353. riad. 8. zdola správne: Večné mesto (nie: večné
mesto).
- Na str. 377. riad. 17. shora správne: Mr. 14, 15. (Nie: Mt. 14, 15).
- Na str. 380. riad. 8. zdola správne: starostlivosť (nie: staroslivosť).
- Na str. 382. riad. 16. shora správne: katolicizmus (nie: katolicizmu).
- Na str. 382. riad. 1. zdola správne: diaľkami (nie: dialkami).
- Na str. 391. riad. 16. shora správne: svetadieloch (nie: svetadie-
lach).
- Na str. 398. riad. 4. shora doplniť: hlásali ju národom.
- Na str. 420. riad. 4. zdola správne: hriechu (nie: chriechu).
- Na str. 432. riad. 5. shora správne: Mládež a misie (nie: Misie a
mládež).

**Keď apoštoli zotrvali
v modlitbe s Máriou,**

**Matkou Ježišovou,
Duch Sv. zostúpil na
nich a poslal ich do
celého sveta hlásať
evanjelium.**



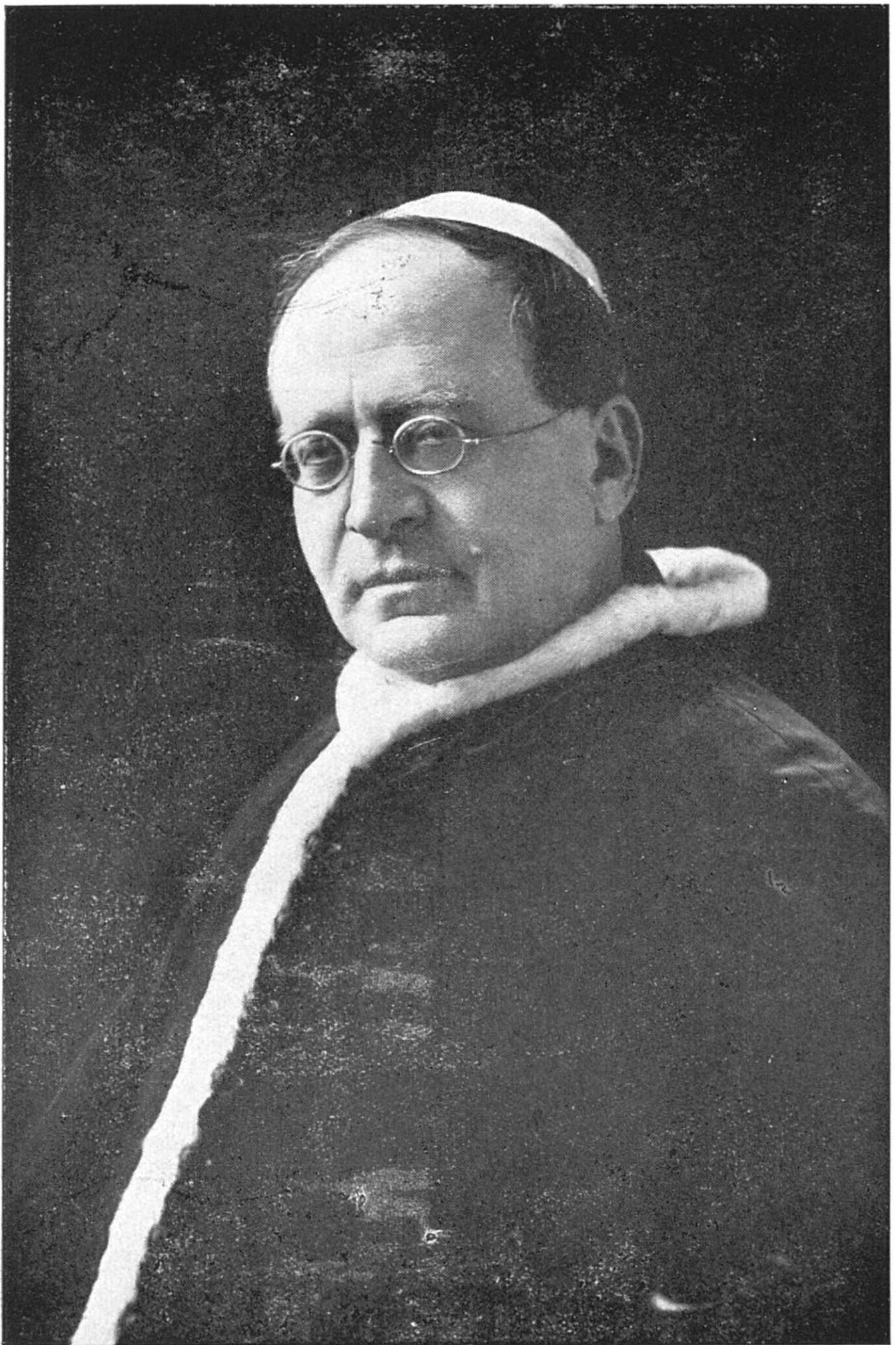


Šimon-Peter z Betsaidy

a

Pavol z Tarzu,

Kniežatá apoštolov, na svojich misionárskych cestách prišli až do Ríma, kde zasiali semeno pravej viery a zvlažili ho vlastnou krvou (r. 67 p. K.)



Misijný pápež Pius XI., 259. nástupca sv. Petra apoštola,
(pápežom od 6. II. 1922 — 10. II. 1939) autor mis. en-
cyklicky „Rerum Ecclesiae”.



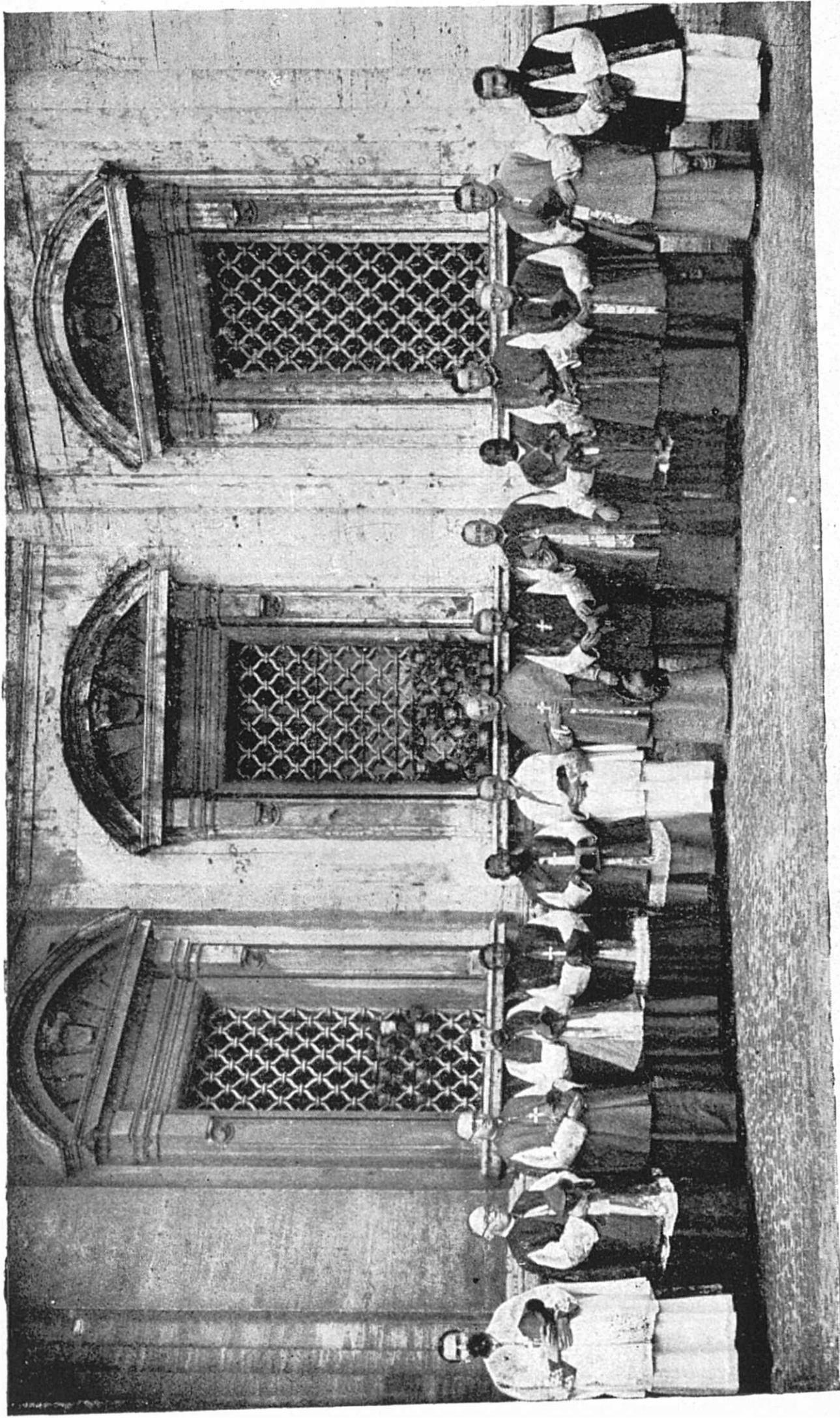
Pápež Lev XIII. (20. II. 1878-20. VII. 1903). Vydal misijnú encykliku „Sancta Dei civitas“.



Pápež Benedikt XV. (3. IX. 1914—22. I. 1922), autor misijnej encykliky „Maximum illud”.



Slávne panujúci pápež Pius XII. (od 2. III. 1939).



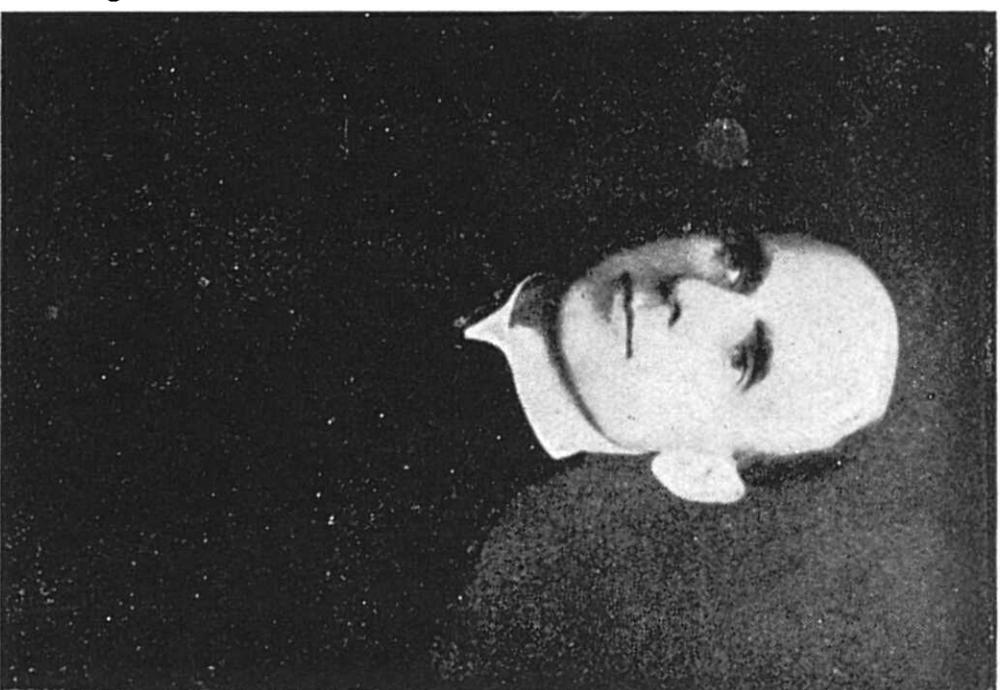
Dvanásti domorodí biskupi, ktorých vysvätil na sviatok Krista Kráľa r. 1939 sv. Otec pápež Pius XII. V strede J. Em. kardinál Peter Fumasoni-Biondi, prefekt Propagandy, po jeho ľavej strane J. Exc. arcibiskup Celso Costantini, generálny sekretár Propagandy.



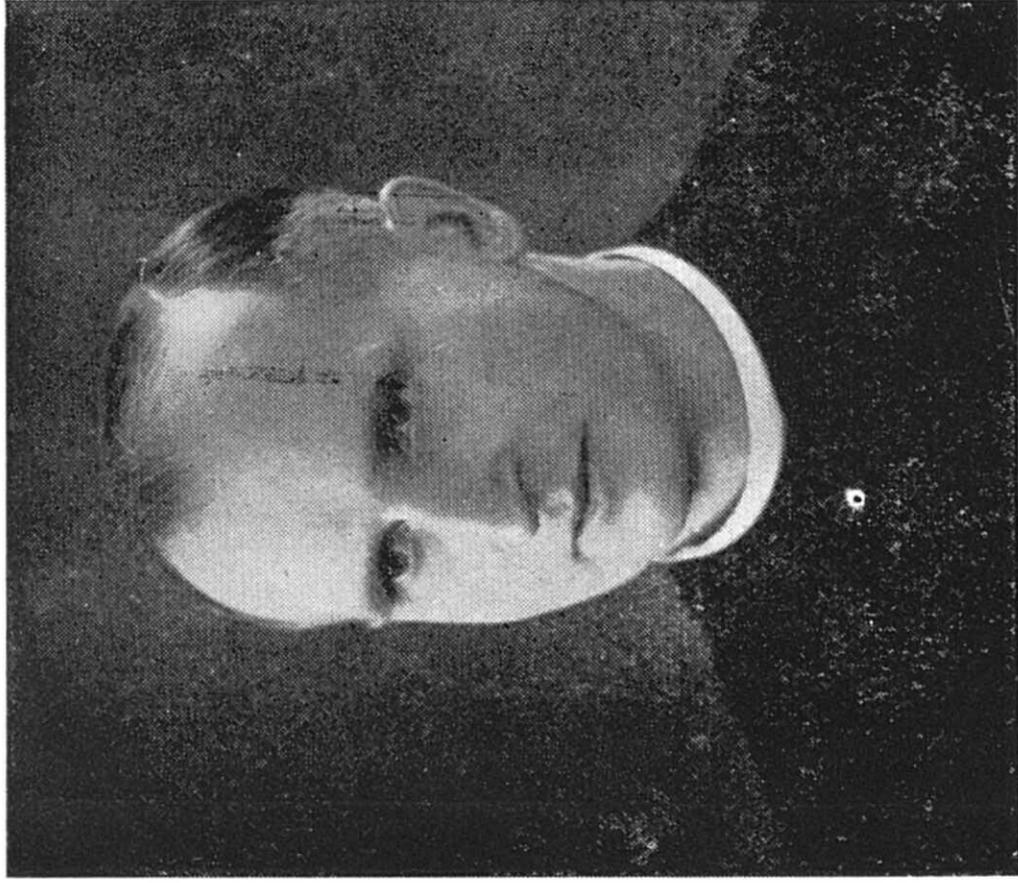
Nové kolégium Propagandy pre výchovu domorodých
kňazov na Janikule (Rím).



P. Bruno Böhm, provinciál
OFM na Slovensku.



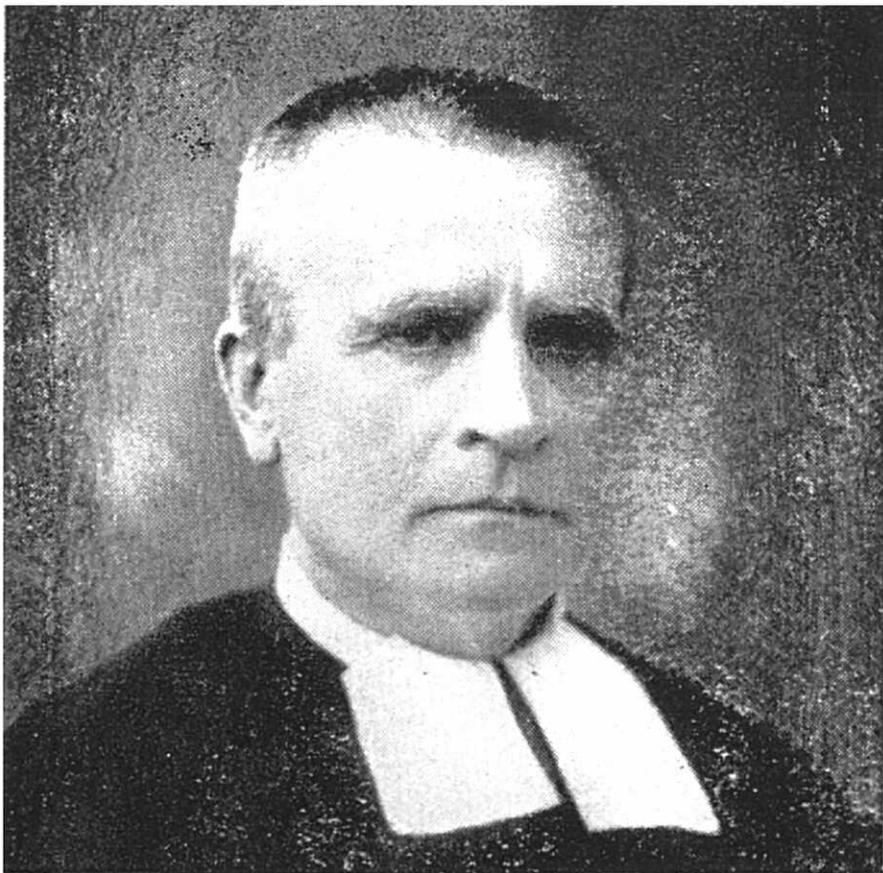
P. J. Jurovský, provinciál jezuitov
na Slovensku.



**P. Ján Faikus, provinciál SVD
na Slovensku.**



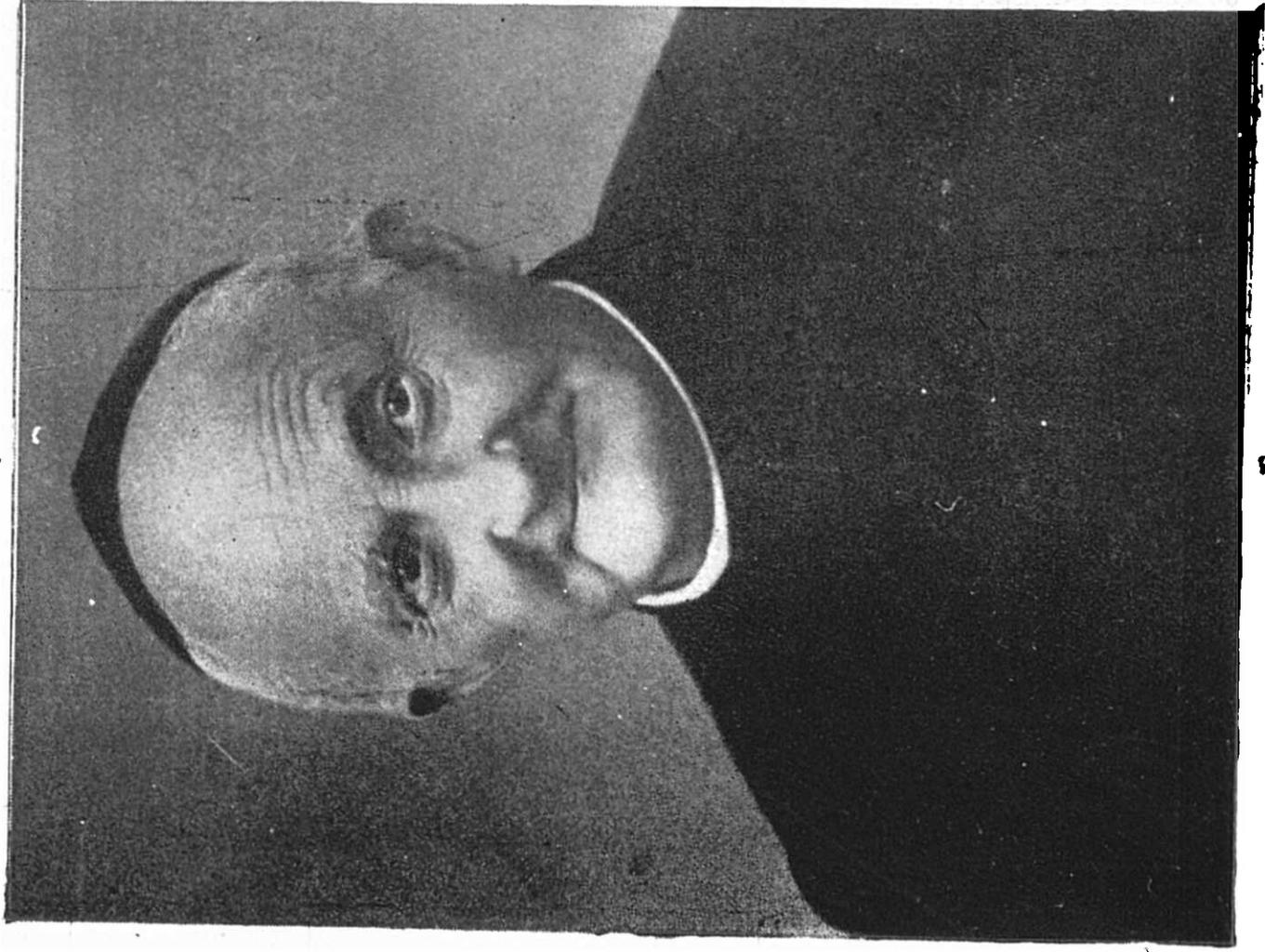
**Vdp. Jozef Bokor, inšpektor
saleziánov na Slovensku.**



Br. Dezider Horka,
provinciál Škol. bratov
na Slovensku.



Biskupský kaštieľ v Močenku, noviciát Škol. bratov.

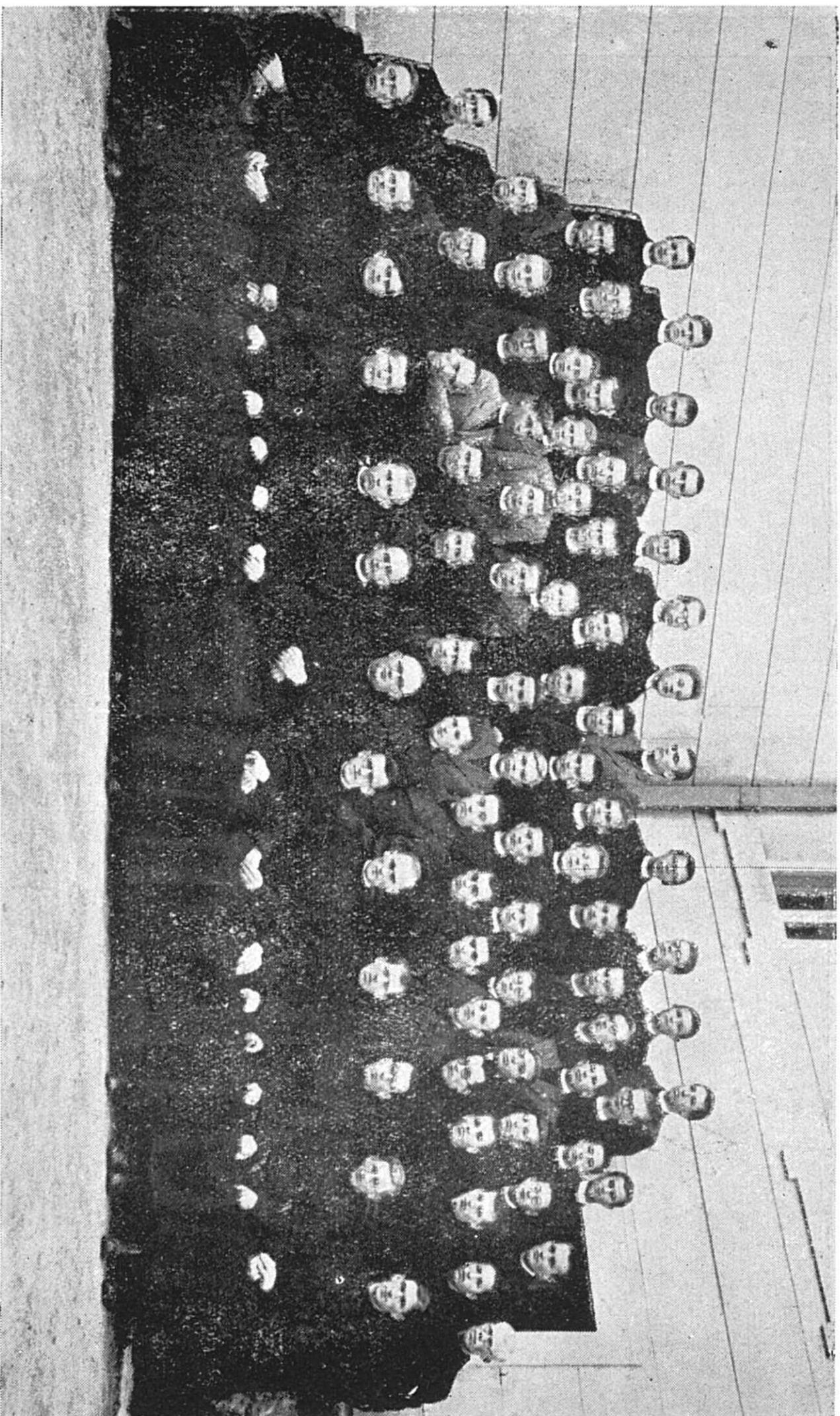


P. Arnold Jansen, zakladateľ SVD.

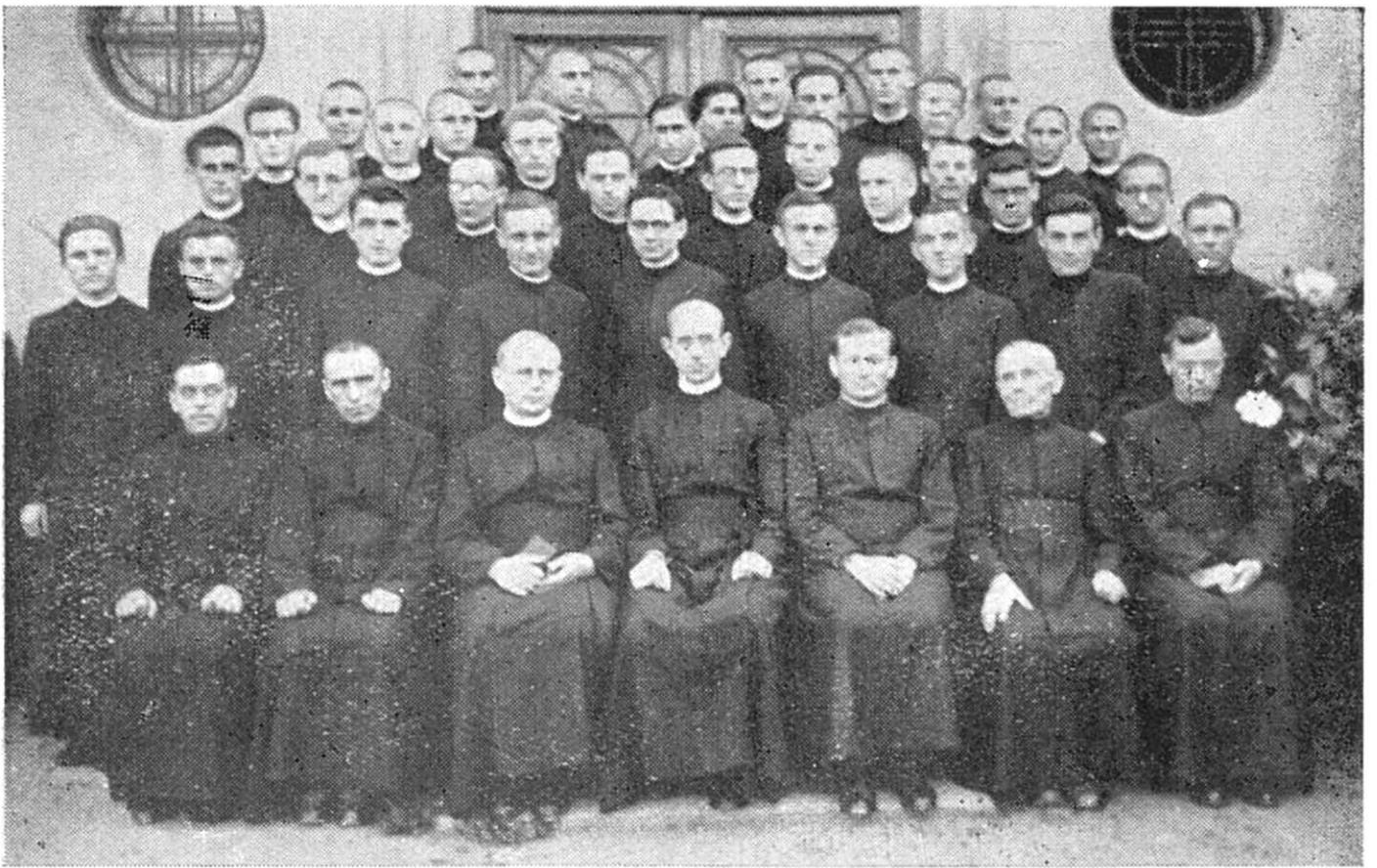
Proces blahorečenia obidvoch sluhov Božích sa začal.



P. Jozef Freinademetz, misionár v Číne.



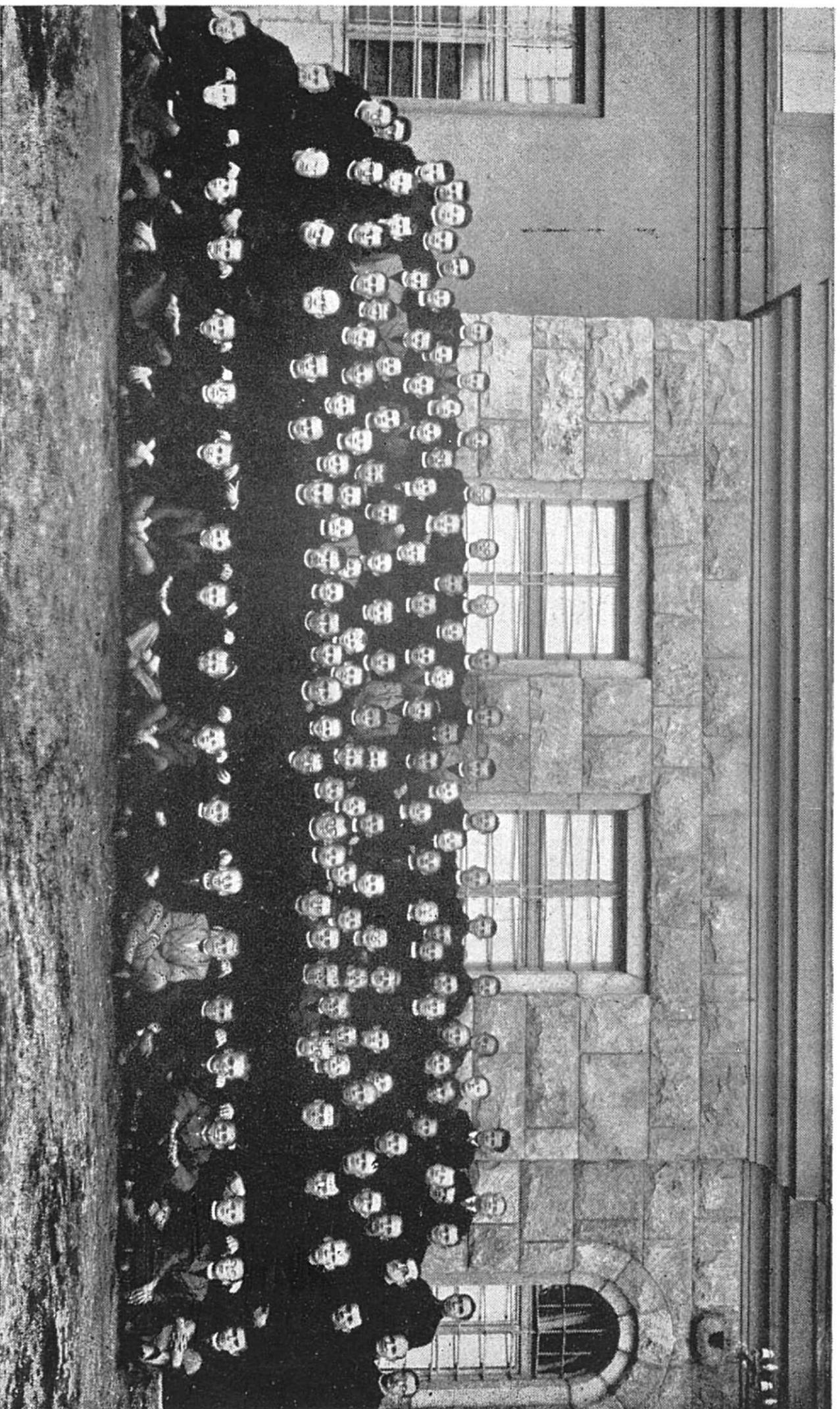
Žiaci (V. a VI. trieda), bratia a bratia-novici so svojimi predstavenými z Misijného domu Annuntiate v Štiavniku, p. Hrabušice,



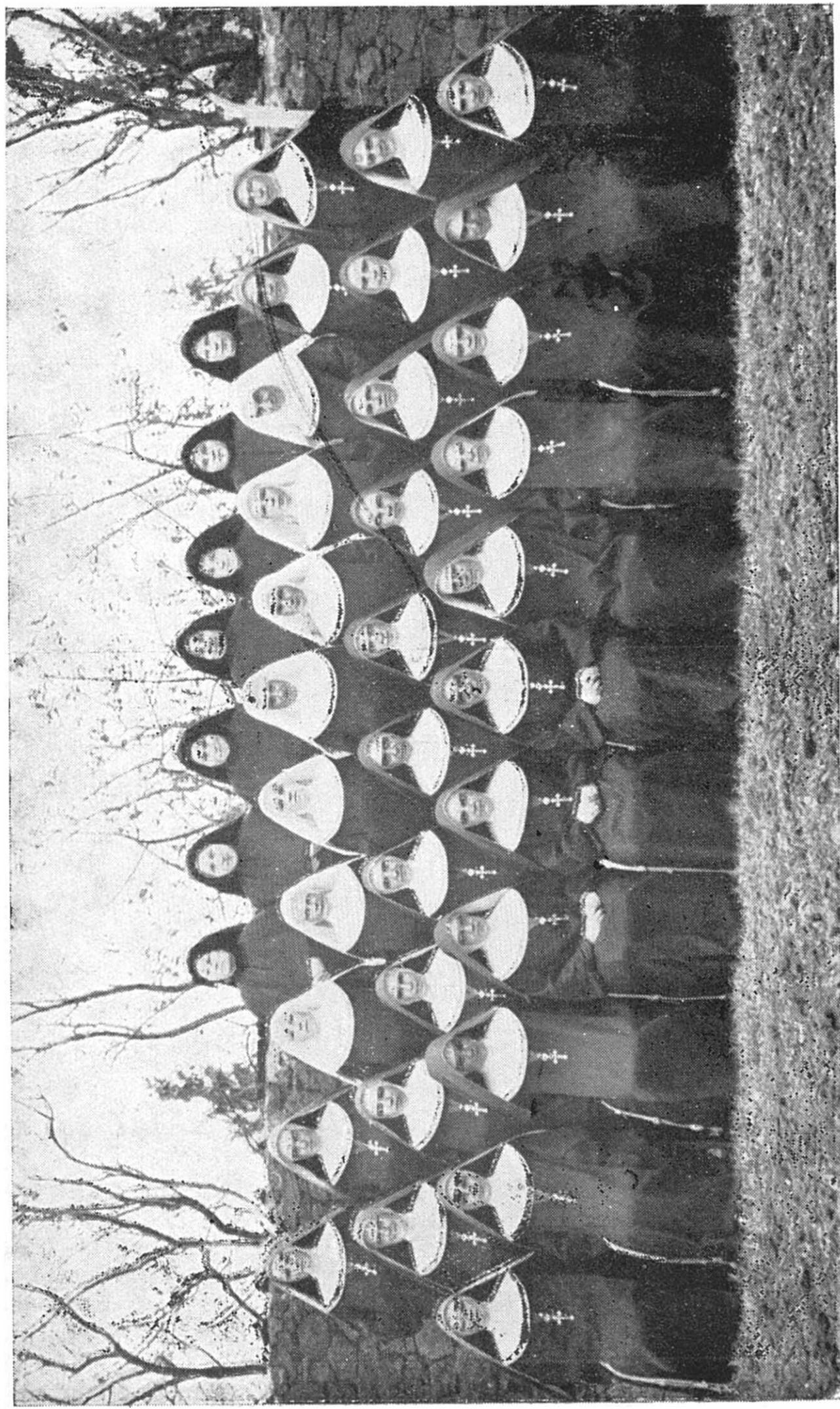
Pátri, frátri a bratia Zoborského kláštora.



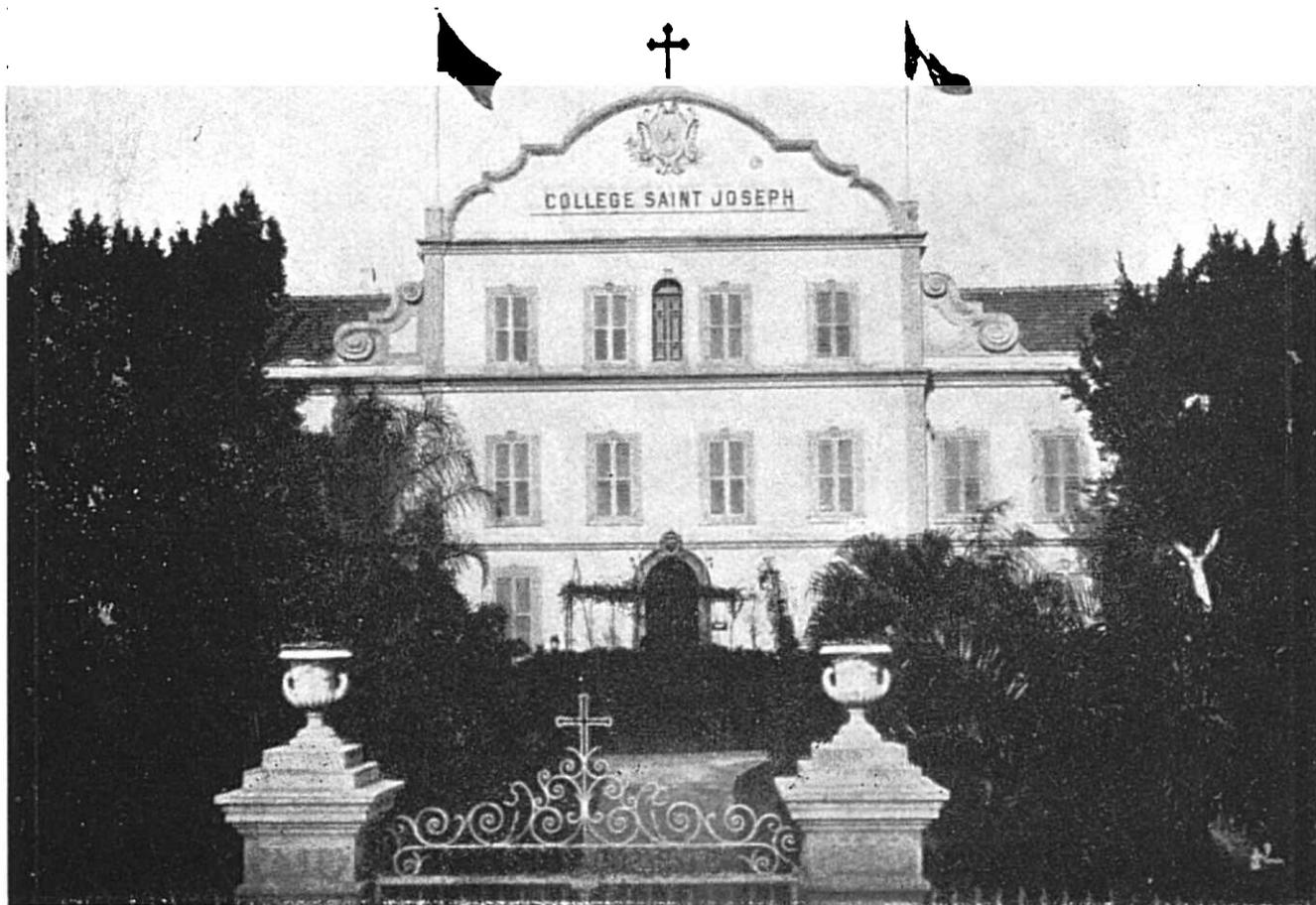
Obyvatelia Misijného domu vo Vidinej, p. Tomášovce.



Obyvateľia Misijného domu Matky Božej na nitrianskej Kalvárii.



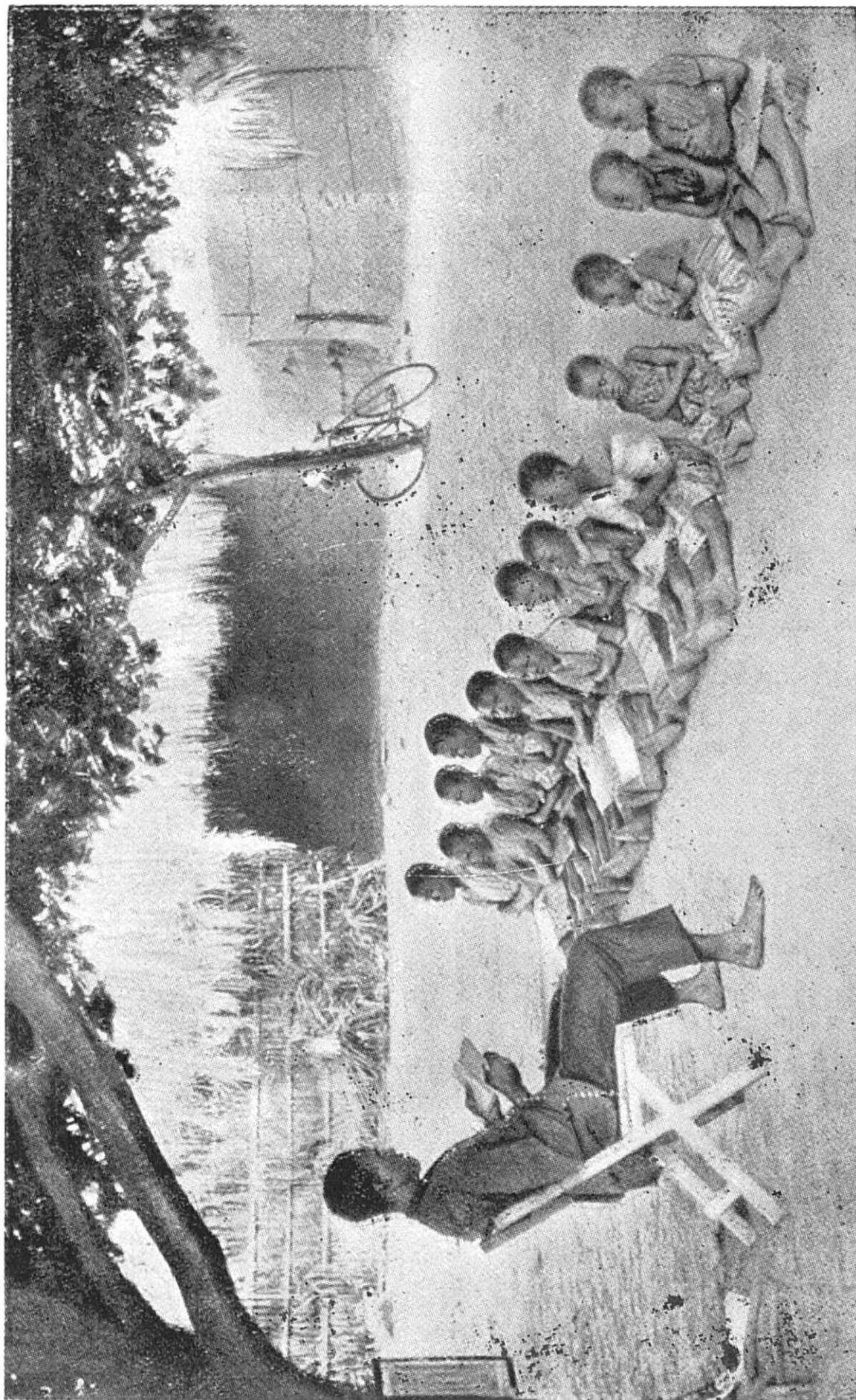
Misijné sestry zo spoločnosti Služobníc Ducha Svätého (Štiavnik).



Ústav školských bratov v Alexandrii (Egypt).



Učítelia Ústavu. Aj Slováci sú medzi nimi.



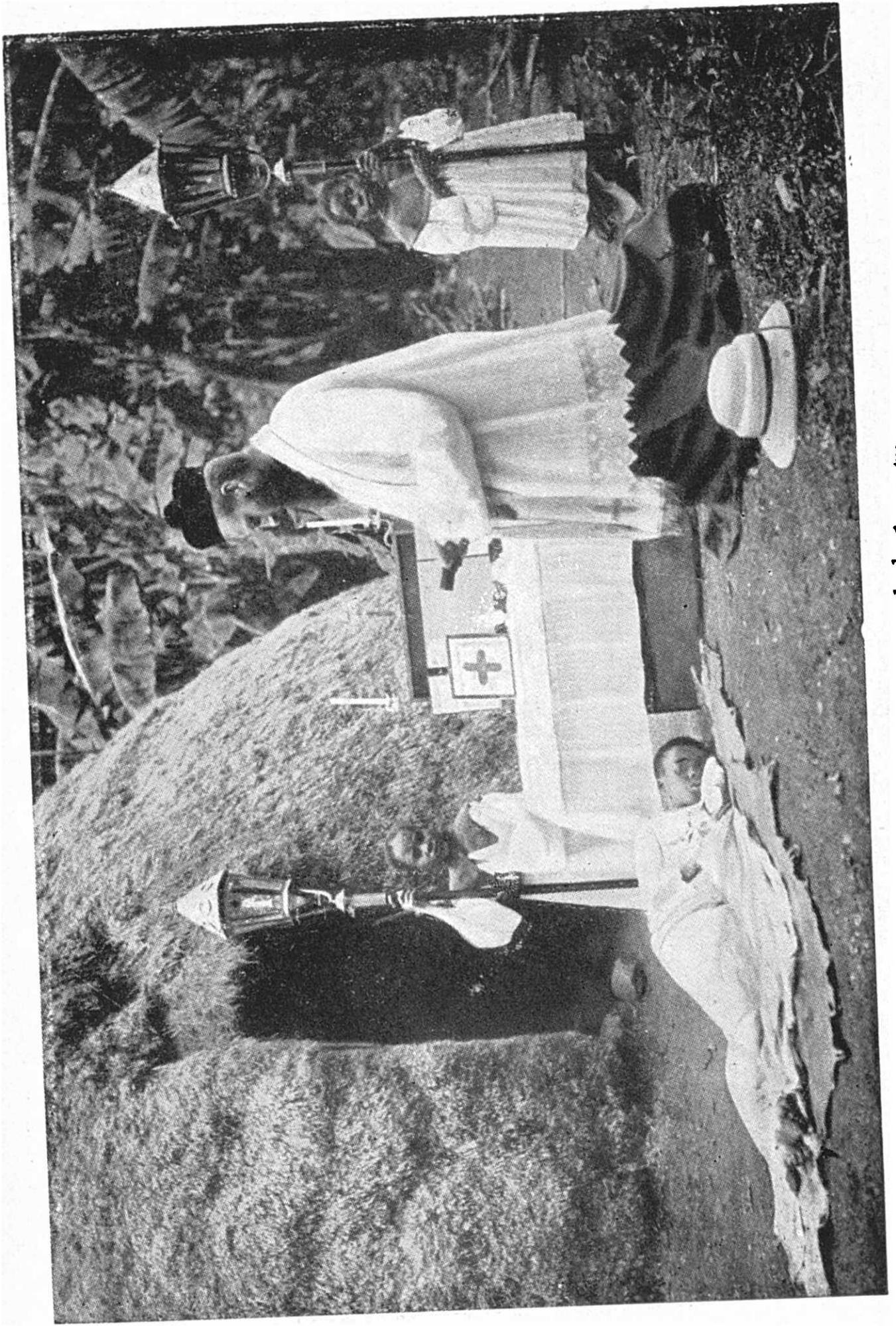
Domorodých katechistov, učiteľov katechizmu, možno nazvať misionárovou pravou rukou.



Kaplnka Služobníc Ducha Svätého na Filipínskych ostrovoch.



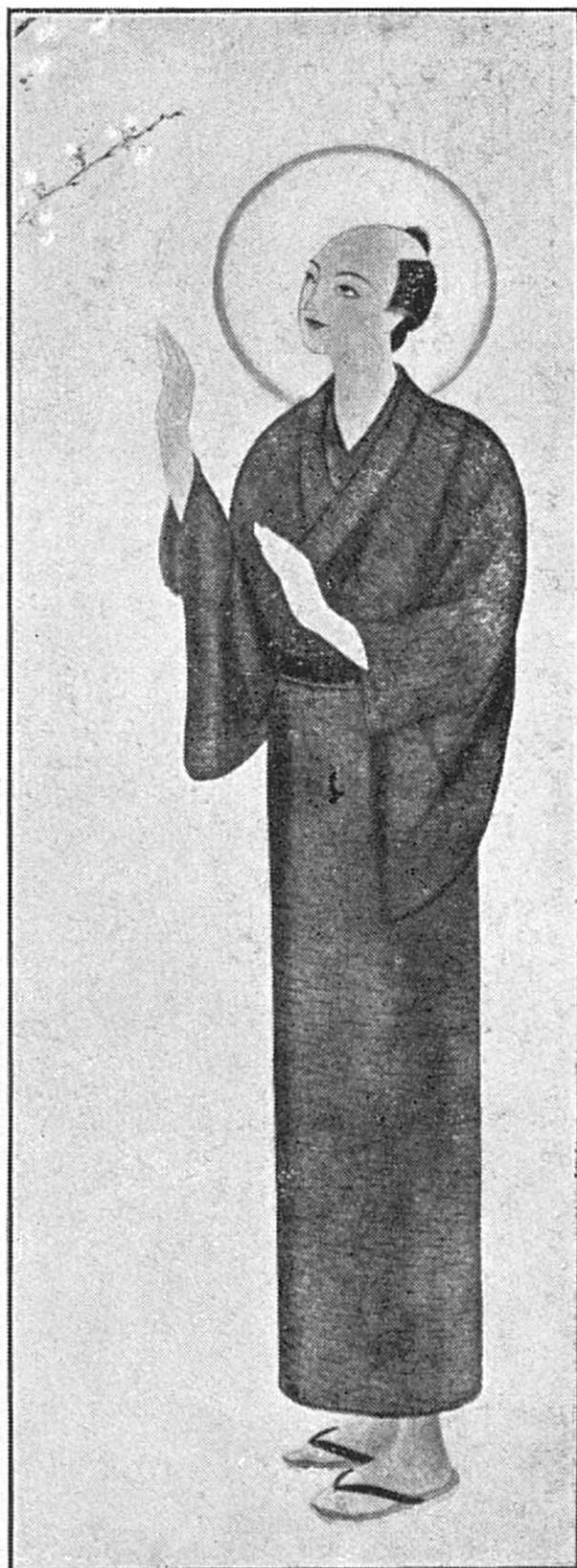
Jedna z 56.000 misijných sestier, ktoré sú anjelmi lásky a milosrdenstva v misiách.



Posilnenie na poslednú cestu.



Lo Pa Hong,
činsky Vincent
z Pauly, zavražde-
ný 30. XI. 1937.
Jeho heslom bolo:
„Trpieť a slúžiť“.
So svojimi spolu-
pracovníkmi po-
krstil za jeden rok
viac ako 13.000
pohanov.



Japonskí mučeníci. Obrazy z Lateránskeho misijného múzea, ktoré namaľoval japonský majster.



Stella maris—Hviezda morská, patrónka misionárov,
oroduj za misie!